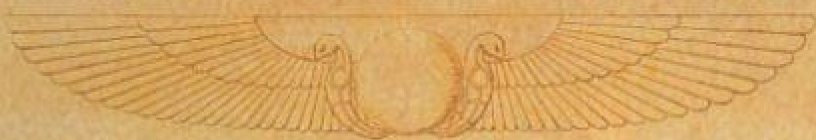
STRĂBĂTÂND SECOLELE

III

„UN SOARE ÎNTUNECAT STRĂLUCIT!" — *LE PARISIE*

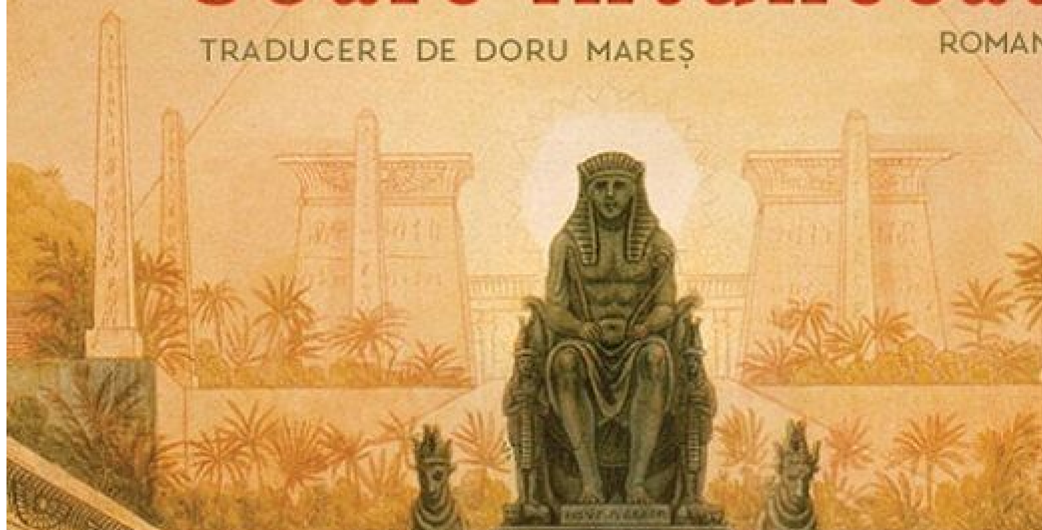
SERIA DE AUTOR

ERIC-EMMANUE
SCHMITT

Soare întunecat

TRADUCERE DE DORU MAREȘ

ROMAN

ERIC-EMMANUEL SCHMITT

STRĂBĂTÂND SECOLELE #III
SOARE ÎNTUNECAT

ORIGINAL: LA TRAVERSÉE DES TEMPS
TOME 3: SOLEIL SOMBRE (2022)

Traducere de Doru Mareş

virtual-project.eu

— 2024 —

PARTEA ÎNTÂI

GEMENII BLESTEMAŢI

1

Mă voi despovăra oare, aici, de un secret teribil?

Scrierea acestor memorii mă predispune pe mine, Noam, care am disimulat atât de mult, spre dezvăluiri. Herghelii de cuvinte bat nerăbdătoare din picioare pe măsură ce înnegresc paginile şi mă împing să consemnez faptele. Numai faptele.

Ascuns de milenii, secretul capătă o putere de distrugere mai mare decât aceea a celor mai groaznice bombe atomice. La vremea când am ales să-l țin numai pentru mine, divulgarea ar fi demolat o lume cu oraşele, templele, piramidele sale. Prin tăcere, am comis un abuz față de milioane de indivizi, de la sclavi la faraoni, de la bogați la cerşetori, de la țărani la orăşeni, de la preoți la scribi pe care i-am înşelat continuu, nelăsându-l pe nici unul să-mi întrevadă vicleşugul. Încă neştiind că toate civilizațiile erau

sortite morții, mă temeam că vorbele mele ar fi putut face rău celei ce înflorea pe malurile Nilului.

În ziua de azi, confesiunile mele nu ar putea avea nici cea mai mică influență asupra destinului societății egiptene, îngropată sub nisipul veacurilor. Jocurile sunt făcute.

Şi iată că a venit vremea să mă eliberez de acest secret.

Taina mea egipteană pune stăpânire pe încheietura mâinii drepte, îmi înțeapă degetele, îmi însuflețeşte stiloul. Ghicesc cum cuvintele se pregătesc să se aştearnă pe hârtie.

Taina mea sau taina lui Isis şi Osiris...

Intermezzo

Noam lasă stiloul din mână şi îşi împinge scaunul departe de birou. Un suspin îi striveşte pieptul.

Se uită la caiet încruntat. Teribil vrăjitor mai e şi scrisul! Farmecele sale pun stăpânire pe el şi-l duc către mărturisiri pe care şi le refuzase întotdeauna. Cu o mişcare rapidă, se ridică şi umblă prin încăpere, reuşind să îşi controleze din nou respirația.

Apartamentul din hotelul Strand, aflat în inima Stockholmului, are trei ferestre care dau spre port. De când sosise, Noam nu îi găsea nici o însuşire marină Mării Baltice; inodoră, fiindcă e prea puțin sărată, lipsită de valuri, privată de infinit, semăna mai mult a lac. În prim-plan, casele, pasarelele, vapoarele îi confereau un rol cu atât mai modest cu cât suprafața netedă şi cenuşie amintea mai degrabă de asfalt decât de apă; Baltica nu devine mare decât în depărtare, fugitiv, acolo unde feriboturile îi părăsesc autostrada înainte de a fi înghițite de orizont.

Noam schițează un surâs. După cum există animale domestice, există şi mări domestice. Blândă şi docilă, Baltica se află în căutarea companiei oamenilor. Se apropie cu timiditate, se întinde în fața lor, se prelinge pe sub

poduri, linge cheurile de piatră, ia forma străzilor, se ghemuieşte acolo unde i se permite. Supusă, lasă clădirile să se oglindească în undele ei, care reflectă culoarea faţadelor – ca floarea de tei, galbene ca lămâia ori şofranul, grena – apoi, odată venită seara, adăposteşte în cutele ei lumina felinarelor. Recunoscătoare pentru că a fost adoptată, îşi oferă spinarea călătorilor care, în funcţie de rute, circulă prin oraş, ajung în insule sau până în Norvegia, cu pachebotul.

O mare liniştită pentru un popor liniştit. Lui Noam, stupefiat de calmul, curtoazia, disciplina lor, suedezii îi par nişte bipede îmblânzite. O letargie senină umple acest capăt de cosmos, pe care îl scrutează prin geam, urmărind mersul lent al celor ce se plimbă.

„Fereşte-te de apa care doarme.” îşi aduce aminte de observaţia Nourei, din ajun. „Marea aceasta nu exclude furtunile. Impasibilitatea oamenilor ascunde vicii şi revolte. Ici se asasinează, colo se împuşcă. Ba chiar unii se indignează, la fel ca prin alte părţi. Nu are rost să te conving, din moment ce ai cunoscut-o pe Britta.”

îşi scarpină ţeasta. Noura are dreptate: fata ei se impune. În faţa lui, în fata Suediei. În fata lumii.

Cu doar câteva cuvinte, Britta Thoresen cea de cincisprezece ani a căpătat statutul de celebritate planetară. De ce? A ascultat ce alţii aud fără a da atenţie şi a tras concluziile. Ce a ascultat? Ce tot spun întruna oamenii de ştiinţă: ocuparea Pământului de către om se transformă în dezastru, industriile poluează, modul de viaţă epuizează energiile fosile, emisiile de carbon încing atmosfera, deplasarea mărfurilor, muncitorilor, turiştilor accentuează efectul de seră, iar construirea de oraşe, fabrici, uzine şi eliminarea stepelor, preriilor, pădurilor, motivată de exploatarea lor, a redus spaţiul în care trăiesc animalele şi plantele sălbatice. Constatare pe care toţi o împărtăşesc – cu

excepția practicanților contestării cu orice chip – şi totuşi nu se întâmplă nimic: imediat ce sunt observate, aceste date se aranjează într-un ungher al minții, rămânând o încărcătură de percepții care nu bulversează cotidianul, de parcă ar lipsi legătura dintre cunoaştere şi comportament. Înzestrată cu un creier diferit, Britta a cuprins cu inima ce a procesat intelectul şi, aproape în ciuda ei, s-a transformat în activistă. După ce a protestat lângă zidurile parlamentului, a declanşat o grevă în fața şcolii ei, refuzând să intre la cursuri. „La ce bun să înveți, dacă totul e pe ducă? La ce bun să înveți când aceia care îți predau nu au înțeles ce ei înşişi tot repetă?” Retransmisă de media locală şi apoi internațională, susținută de rețelele de socializare, indignarea Brittei s-a întins ca o pată de ulei. În fața inerției societății, adolescenta a convertit problema ecologică în conflict între generații: „Voi, adulții, v-ați stabilit consumul ca scop. Voi, adulții, ne distrugeți copilăria, tinerețea şi anii pe care-i vom trăi după voi. Voi, adulții, nu vă arătați nici maturi, nici responsabili. Voi, adulții, nu sunteți adulți.”

Unei cauze cu greu reprezentabile, Britta i-a oferit o încarnare: ea însăşi. Dintr-odată, pe toate continentele, i-a incitat pe cei de vârsta ei să se ridice, captându-le şi canalizându-le apetitul de revoltă. Umăr la umăr cu ea, aceştia denunță egoismul ipocrit al bătrânilor, al celor încremeniți în anumite poziții sociale, ca bătuți în cuie: „Trişați ca să câştigați, căci numai câştigul contează pentru voi. Şi ce câştigați? în numele banului, sărăciți natura, ruinați viitorul. De fapt, nu câştigați, pierdeți! Reveniți-vă. E grabă mare. Ajutați-ne să salvăm ce se mai poate salva.”

în acelaşi timp austeră şi plină de speranță, Britta împarte apele: unii o adoră, alții o detestă. Fără nuanțe. Lamă tăioasă, îşi scindează semenii, făcându-i fie adversari, fie partizani. Nu o atinge nici faptul că le trezeşte ura, nici dragostea. Solitară, concentrată, una cu frământările

cruciale, evoluează fără dorința de a plăcea, cu o fermitate care nu le aparține decât marilor mistici. Britta Thoresen manifestă izbucnirea violentă a ființelor excepționale. Vibrează în ea o puternică mânie care-i aspreşte privirea, îi încruntă fruntea, îi agită indexul, îi înflăcărează cuvintele, o mânie infinită, pe atât de viguroasă pe cât de plăpând îi e trupul. Când ține discursuri în fața publicului, te cuprinde teama că această forță ar putea-o sfărâma.

Noam se uită la ceas: în câteva minute, adolescenta va vorbi pe canalele media. Se aşază pe canapea. În jurul lui, pereții, draperiile, scaunele, covoarele îmbracă nuanțe pale, de parcă norii ar continua să cearnă lumina până în interiorul locuințelor suedeze. Îndreaptă telecomanda către televizor, când se aud bătăi în uşă.

— Eu sunt!

Noam freamătă. În general, oricine spune „Eu sunt!” alunecă în ridicol, „eu” fiind numele tuturor şi deci al nimănui. Dar cea a cărei voce răsună anulează orice incertitudine: e Noura. De ce să fi ținut asta? Bineînțeles de glasul ei fructat, muzical; de dicția lichidă, precisă; şi mai ales de hotărârea sa. „Eu sunt” concentrează autoritatea unei femei care nu a lăsat niciodată pe nimeni să-i dicteze alegerile, prospețimea sălbatică a celei care a fost întotdeauna ea însăşi, în pofida circumstanțelor, modelor, convențiilor.

Cât pot s-o iubesc! îşi spune Noam în gând. Degeaba mă străduiesc să o resping – numai Dumnezeu ştie de câte ori am încercat! – tot nu reuşesc.

Trage zăvorul, şi Noura dă buzna. Fără un zâmbet, aruncă spre el privirea irişilor ei verzi.

— Vrei să ascultăm împreună discursul Brittei?

Fără a-i păsa de răspuns, se cuibăreşte între perne şi ia telecomanda. Anunțuri publicitare umplu ecranul.

Noam o priveşte nemişcat, emoţionat. Noura apăruse acum opt mii de ani în viaţa lui. Cum de nu se săturase de ea? De ce-i bătea inima mai repede imediat ce o vedea? Ce miracol împiedica tocirea simţurilor, pe care o trezeşte obişnuinţa? Noura e o minune: cu ea, fiecare dată e prima dată. Prezenţa ei sclipeşte cu o asemenea intensitate, încât face să pălească întâlnirile anterioare. Noura nu locuieşte decât prezentul, punând o pavăză constantă în faţa nostalgiei.

La ce se gândeşte? O preocupă situaţia actuală, pericolele spre care ne îndreptăm, discursul Brittei; atenţia nu îi este deloc bruiată de imaginile trecutului. În schimb, amintirile se strecoară cu insistenţă în creierul lui Noam: sosirea Nourei în satul lacustru al copilăriei; primele ei cuvinte acolo – „Nu te uita aşa la mine, c-o să rămân grea“; dificultatea de a-şi declara iubirea; îmbrăţişările; încercările prin care trecuseră; despărţirile; regăsirile care le spălau amarul şi-i făceau nevinovaţi, amnezici; apoi curele de absenţă, gelozia, exasperarea; în sfârşit, mereu, regăsirile...

Conştient că divaghează, Noam scutură din cap şi se străduieşte să se concentreze asupra problemelor urgente. În Liban, în Arcă, un refugiu survivalist, descoperise la subsol un arsenal clandestin cu ajutorul căruia un grup terorist, o reţea cu diferite echipe, se pregătea să comită un atentat planetar. Potrivit acestor grupări paramilitare, viaţa pe Pământ ajunsese de netrăit, iar omenirea era în pragul unui cataclism de care numai ea era vinovată. În urma unei analize corecte, stabiliseră o tactică aberantă: se pregăteau fizic, material să sufere respectiva prăbuşire pătrunzând în post-istorie, dorind să-i grăbească venirea. La ordinul conducătorului lor, operaţiunea *Călăreţii apocalipsei* urma să fie declanşată: celula Zacharie va dinamita cinci centrale nucleare din Statele Unite, apoi alte facţiuni aveau să facă acelaşi lucru în Europa, Rusia, China, Orientul Mijlociu.

Noam subtilizase de la gruparea libaneză un laptop. Datele tocmai ajunseseră în Suedia, unde un hacker, un geniu al IT-ului, redutabil avertizor de integritate, lucra alături de Britta Thoresen. Codurile fuseseră sparte, şi membrii complotului reperați. Conform deciziei comune luate de Britta, de nucleul ei, dar şi de Noam, se pune acum problema de a face public pericolul iminent. Se apropie scadența...

— Câte ore mai rămân pentru a interveni înainte de atacarea centralelor? se interesează Noam.

Relaxându-se pe loc, Noura răspunde dintr-o suflare:

— De fapt, vânarea teroriştilor a fost deja declanşată.

— Britta nu a mobilizat încă politicienii...

— Ba da, i-a convins personal, iar ei au declanşat urmărirea. Ceea ce urmează să vedem va fi o înscenare: Britta se va preface că trage un semnal public de alarmă în privința atentatelor, iar guvernele se vor preface că descoperă criza.

— Cum aşa? Britta a acceptat mascarada asta?

— Am câştigat timp prețios. Din clipa în care Britta va vorbi, teroriştii vor fi informați. Mai bine să fie prinşi dinainte. Ceea ce polițiile țărilor direct în cauză au şi făcut... Ah, uite-o!

Britta apare pe ecran cu dinții strânşi, cu privirea fulgerând, cu sprâncenele încruntate. Buzele i se crispează înainte ca vorbele să țâşnească.

— Suntem în război. Cine e duşmanul? Nu o națiune, ca în trecut. Adversarul suntem noi înşine, aroganta omenire plină de nepăsare.

În timp ce Britta se dedă rechizitoriului, ochii lui Noam se plimbă între adolescentă şi Noura. Or fi semănând?

Par mai degrabă surori decât mamă şi fiică, fiindcă vârsta Nourei a încremenit la douăzeci şi cinci de ani, iar Britta tocmai iese din copilărie, chiar dacă obrajii, gâtul, părul fin

şi zburlit tot de copilărie ţin. Amândouă oferă privirilor chipurile de un oval perfect, nasuri mici, bine conturate, sprâncene satinate, ten fără pată. În schimb, bărbia, pomeţii, irişii, curba tâmplelor, culoarea pielii nu au nimic în comun. Mama şi fiica se dovedesc mai apropiate în perfecţiunea chipului decât în forma acestuia.

O certitudine: aplombul a trecut de la una la cealaltă. După exemplul Nourei, Britta ştie să se facă ascultată. Fie că tace, fie că vorbeşte, gura-i e semnificativă; la început spune: „Sunt stăpână pe mine”, dar şi: „Sunt liberă prin opiniile mele”, iar apoi: „Sunteţi futili”. Tăcută ori prolixă, gura ei interpelează.

Noam trebuie să facă un efor dur de stăpânire de sine pentru a renunţa la contemplarea Nourei şi a fi atent la spusele adolescentei.

— Suntem în război. Unii vor să profite. Survivalişti radicali plănuiesc să grăbească sfârşitul lumii, pentru a ne arunca în haos. Am aflat, din surse de încredere, de existenţa unei reţele teroriste dispuse să comită atentate. Aceşti fanatici au avut ideea de a sabota mai multe centrale atomice, baraje, bănci de date, internetul. Prin urmare, nu mai e vreme să ne întrebăm dacă trebuie să producem electricitate în centrale nucleare, ce se întâmplă cu delirantul consum de energie la care ne duce practica informatică, nu, acum este important să prevenim aceste acte şi să-i oprim pe aceşti indivizi. Imediat! Echipa mea va pune la dispoziţia autorităţilor toate informaţiile solicitate. Sper că de această dată politicienii vor ţine cont de ameninţare. Dacă o vor neglija, mâine oricum vor pierde puterea.

Britta schiţează o mişcare de retragere care cuprinde întregul ei dispreţ pentru guvernanţi, apoi se opreşte, avertizată că un cuvânt în plus, mai ales unul sincer, ar fi adus atingere scopului urmărit.

Imediat, microfoanele îşi fac apariția, se înalță spre pieptul ei, stickurile îi plutesc pe deasupra capului, întrebările țâşnesc din toate părțile. Fiecare reporter îşi apropie cât mai mult aparatul de înregistrare de ea, pentru a o forța să răspundă. Cererile se lovesc unele de altele într-un vacarm exploziv. Britta se închide în ea, severă, încruntată. Trei bodyguarzi apar dintr-un salt, lăsând să se înțeleagă prin bariera muşchilor lor că întrevederea s-a încheiat.

— Excelent! murmură Noura.

Dă şi pe canalele străine pentru a verifica dacă mass-media difuzează discursul Brittei, dacă mesajul îi este analizat de comentatori, dacă sfera politicului reacționează.

— Operațiune reuşită! conchide. Merită să ciocnim, nu?

Se îndreaptă spre bar şi ia o sticlă de Lagavulin.

— Un pahar de whisky e cam meschin în comparație cu miza, ştiu, dar nu găsesc altceva mai bun.

Se aşază lângă Noam, iar parfumul ei de ambră trezeşte în el amintiri delicioase. Ciocnesc.

Când alcoolul îi trece de buze, Noam opreşte lichidul pe limbă, îl plimbă îndelung peste bolta palatină, savurează până când îi simte ca pe o arsură gustul de mirodenie şi de turbă. Sub efectul aromei rafinate, se gândeşte la gura Nourei, cucerită de aceleaşi arome. Şi-i vine să o sărute.

Cu coada ochiului, constată că ea nu-i împărtăşeşte dispoziția: ca lipită de ecran, analizează reacțiile jurnaliştilor aflați într-un platou american de televiziune.

Ceva în Noam se lasă greu la gândul de a se linişti. Îl frământă evenimentele din ultimele zile. Resimte o uşurare care nu este însoțită de bucurie, mai degrabă uşurarea echilibristului uluit că a scăpat de prăbuşire, un răgaz care, departe de a atenua frica, o sporeşte.

*

Doar câteva clipe... Peste puțin, vor afla dacă forțele armate au arestat activiştii.

Timpul încetineşte, minutele nu mai au şaizeci de secunde, ci o sută douăzeci, semănând cu nişte lame care li se afundă foarte încet în piele.

Noura, Britta, Noam şi Sven şi-ar dori să se rezume la optimism, în jurul mesei de la Cafe Opera. Mama şi fiica aleseseră intenționat un local familiar, îmbrăcat în lemn şi catifea, unde mai cinau înaintea unei reprezentații. De obicei, decorațiunile aveau ca efect mobilizarea atenției: nu exista nici un centimetru neîmpodobit, de la lambriurile din lemn roşu de nuc, trandafirii de ipsos care garniseau pereții, tablourile care, ca nişte lucarne, deschideau spațiul către secvențe campestre, până la cupola alcătuită din vitralii colorate, cu motive florale. Baletul chelnerilor în veste albe şi al şefului de sală în frac punea ordine în sosirea platourilor pe care se amestecau heringi, moruni, cartofi, plăcinte cu brânză. În universul luxos pluteau Purcell, Händel, Mozart, deşi stilul ținea de Art Nouveau. De obicei, farmecul funcționa şi învăluia clienții în căldura lui. Nu însă şi în seara aceasta, pentru patru dintre ei... Pe când restaurantul freamătă într-un murmur confuz şi îmbietor, la masa lor domneşte o tăcere glacială.

Ei ştiu. Totul putea fi dat peste cap. Autoritățile mințiseră populația pentru a minimaliza pericolul, pentru a nu o înspăimânta. Totuşi, în chiar clipa aceasta, era pusă în joc soarta unei întregi civilizații.

Cu pleoapele coborâte, Britta îşi examinează brățările împletite de la încheietura mâinii; Noura îşi plimbă privirea pe tavan; Sven, soțul ei, îşi mângâie barba. Aşteaptă. La începutul serii se străduiseră să găsească subiecte de conversație; acestea însă îşi dădeau imediat duhul pe fața

de masă din pânză fină, drept care renunţaseră să îşi mai mobileze cu ceva nerăbdarea.

Noam se gândeşte la mii de lucruri. Pe de o parte, la fel ca tovarăşii lui de masă, e frământat de situaţia explozivă: vor fi fanaticii imobilizaţi la timp? Pe de alta, prezenţa celor trei interlocutori muţi declanşează în el un val de întrebări: Cine e Sven? De ce îl iubeşte Noura? Cum a reuşit să-i facă un copil?

Noam îşi pune aceste întrebări cu atât mai febril cu cât ştie că Noura le-a ascuns atât vârsta, cât şi dragostea lor de opt mii de ani. Nimeni nu va scoate adevărul din puţul adânc. Oricum, Sven nu ar crede. Pentru suedez, Noam, venit de la Beirut şi din Dubai înarmat cu informaţii exclusive, este un simplu tovarăş de luptă.

Tot ce descoperă la Sven îi devine antipatic. Deşi bărbatul înalt, de vreo treizeci de ani, are trăsături blânde şi ascetice, aspectul zbârlit al părului de un blond spălăcit, în care rămâne scrum de ţigară, barba hirsută care-i acoperă gâtul, hainele şifonate, blugii uzaţi, încălţămintea de proastă calitate îl deranjează. Nu-i poţi ghici formele de sub îmbrăcămintea caraghioasă, de tăietor de lemne neîngrijit. Ce se zăreşte din antebraţ înseamnă mai degrabă vene decât muşchi. Să fie oare fin, elastic, bine proporţionat, sau jalnic de slab şi de osos? De cine s-o lipi Noura? De un molâu, ori de un energic? Totuşi, s-ar putea îndrăgosti o cochetă de o sperietoare? Posibil, fiindcă mai adineauri, pe când pe lângă ei trecuse o burgheză răspândind efluvii de patchouli, Sven îşi exprimase tranşant oroarea faţă de parfumuri şi decretase apoi că „epoca noastră obligă oamenii la prea mult lustru, or două duşuri pe zi distrug pielea, iar excesul de săpun o usucă, lipsind-o de grăsimile care o protejează”. Pentru el, absenţa îngrijirii corespunde unui ideal ecologic: omul natural, omul preindustrial, omul ca-n vechime. Ce stupiditate! rânjeşte Noam. În neolitic, bărbaţii din copilăria

lui se spălau, se pieptănau, se parfumau şi îşi tăiau – desigur, cu moderație – părul şi pilozitățile corporale. Grija pentru igiena personală şi pentru modul în care arătau îi preocupa tot atât cât pe cei din ziua de azi. Aiurită concepție mai e această pretinsă întoarcere la origini! Noura o ştie şi ea. Noam se întreabă ce mirosuri împrăştie Sven şi dacă ea le apreciază. Îşi imaginează izul de la subțiorile lui... Ce-o fi găsind Noura la insul ăsta?

— Nu ar fi trebuit să ne anunțe? murmură ea, privindu-şi telefonul pentru a suta oară.

— Nu neapărat, răspunde Sven. Preferă să lucreze fără a se întrerupe ca să comunice cu noi.

— În fine, oftează Noura, ştiu că ştim.

— Pfff! şuieră Britta.

Dintr-odată, toți ne întoarcem spre ea, care comentează:

— Se vor dovedi eficienți, ținând cont că riscă să piardă tot. Cât timp nu le miroase-a pericol, o lasă pe altă dată. Pe marginea prăpastie! însă, îşi văd interesele.

— Nu trebuie să le subestimăm incompetența, obiectează Noura.

— Adevărat, admite Britta.

— Nici eventuala abilitate a teroriştilor, susține Sven.

— Şi mai adevărat.

Şi angoasa îngheață din nou comesenii.

Aproape fără să vrea, Noam se întoarce în timp. Niciodată, în decursul erelor precedente, nu îşi imaginase că ar putea trăi o asemenea scenă. Secolul XXI are ceva unic şi apăsător.

Cu câteva săptămâni mai devreme, la Beirut, trezindu-se după o hibernare de mai multe decenii, simțise mai întâi admirație pentru această epocă de al cărei geniu tehnologic profită fiecare individ; notase nivelul de trai în creştere, sănătatea înfloritoare, sporirea numărului bătrânilor în formă excelentă. Ulterior însă întâlnise tineri măcinați de

griji, incapabili să se vadă în viitor, speriați de moarte de acesta, stigmatizându-şi picătura de ambiție, lipsa de acțiune a oamenilor politici în materie de mediu. Peste tot pe planetă, fluturau banderole pe care era înscrisă o inscripție trădând o intensă curiozitate: „La ce oră vine sfârşitul lumii?” Noam îşi înăbuşă un suspin. Nimic mai vechi decât sfârşitul lumii! Panica în fața zilei de mâine nu e de ieri, de-alaltăieri, ci de când oamenii gândesc şi se tem. În opt mii de ani, Noam nu a făcut altceva decât să se izbească de această spaimă; de la o epocă la alta, calamitatea şi-a schimbat forma – potop, fulger, stingerea soarelui, pandemie, seism, maree, înghețare entropică a universului cei răspunzători au urmat unul după altul – zeii, Dumnezeu, natura, elementul uman – cauzele au variat – cruzimea divinităților, pedeapsa lui Yahve, legile biologice, poluarea scăpată de sub control – însă frica a rămas. Or, în secolul acesta, Noam percepe o modificare esențială: cândva, apocalipsa aparținea imaginarului profetic, acum semnele venirii se propagă în realitate. Se sting specii, ghețarii se topesc, temperaturile cresc, precipitațiile se extind, canicula se amplifică. Smulsă din vechiul ei habitat – țara himerelor – apocalipsa se încarnează; nu mai bântuie meningele, ci pământul.

Telefonul Nourei bâzâie. O privesc toți cu spaimă, în timp ce deschide mesajul.

— Victorie! în Statele Unite armata a prevenit atentatele. În alte părți, poliția a ajuns la celulele teroriste şi a prins grupusculele. Rețeaua e demantelată.

Noura trebuie să citească de mai multe ori mesajul înainte ca frica să se risipească. Figurile se destind, corpurile se-ntind, euforia câştigă.

— *Skål!* exclamă Sven ridicând paharul.

— *Skål!* strigă Britta îmbujorată.

Cei patru ciocnesc.

Atmosfera se relaxează, restaurantul îşi regăseşte ambianța delicată, liniştitoare, iar conversația începe vioaie, variată, veselă. În câteva minute, Britta redevine ceea ce este, o adolescentă care pufneşte în râs, se distrează, glumeşte: doar are cincisprezece ani. Noam constată că o complicitate a umorului îi leagă pe Sven şi pe fiica lui, unul reacționând la cuvintele celuilalt înainte să îşi fi terminat fraza. Uşurată, Noura savurează această conivență.

Noam se apleacă spre ea şi se interesează:

— D.R., creierul operațiunii, a fost şi el capturat?

Privirea Nourei tremură.

— Mesajul nu o precizează. După părerea mea, se înțelege de la sine.

— Deci, D.R. E-n puşcărie?

Noura se uită lung la el, dorindu-şi ca Noam să tacă.

— D.R. E-n puşcărie.

Nu se scapă din ochi unul pe altul: de data aceasta sunt asaltați amândoi de aceeaşi imagine, Derek, adversarul lor dintotdeauna, în fundul ocnei şi în sfârşit inofensiv. Dac-aşa o fi...

Un clopoțel sună, anunțând seria a doua de servire.

Sala se umple de noi oaspeți, zgomotoşi, surescitați. Tocmai urmăriseră, la numai câțiva metri de acolo, la operă, *Don Carlos* a lui Verdi, despre care discută volubil.

Dintr-odată, izbucnesc aplauze. Cei din restaurant se ridică pentru a ovaționa colosul care intră cu brațele pline de buchete de flori.

— Vai, mami, e Mats Blom! exclamă Britta.

Şi se ridică la rândul ei, aplaudând.

În câteva cuvinte, Noura îi explică lui Noam că Mats Blom are statut de vedetă în Suedia: artist cu o voce prodigioasă, apărut dintr-un grup hard rock foarte gustat de tineri, a urcat pe scena lirică unde reuşeşte să îngemăneze muzica modernă cu cea clasică.

Mats Blom, însoțit de manager, se duce la masa lui, iar aplauzele se întețesc, se intensifică odată cu strigătele de „Bravo!”. Prestația în rolul lui Filip al II-lea fusese fermecătoare. După câteva saluturi, Mats se arată încurcat în fața aclamațiilor care par fără sfârşit; managerul îi şopteşte ceva la ureche. Agitându-şi mâinile impresionante, cât nişte lopeți, pentru a face linişte, eroul serii mulțumeşte petrecăreților, intonând unul dintre cele mai mari succese ale lui:

O Isis and Osiris, schenket
Der Weisheit Geist dem neuen Paar!...

Aria lui Sarastro din *Flautul fermecat* se ridică sub cupola de sticlă. Vocea lui Mats pare o lavă în fuziune, cărbune negru în sunetele grave, jăratic în cele înalte. Fluide, notele alunecă fără piedici ori rupturi, minunat legate între ele, alcătuind fraze suple. Trupul cântărețului, greoi şi masiv la prima vedere, capătă consistență autentică, devine instrument muzical, cutie de produs sunete, cufăr în care acestea răsună. Vocii opulente îi corespunde o anatomie opulentă. Masa plină de miez a timbrului nu poate proveni decât dintr-un asemenea fizic de luptător, pândit de riscul de a lua proporții. Însă, de îndată ce cântă, Mats nu mai are kilograme inutile.
De cum emite o notă joasă, trăsăturile lui îi opun propria tinerețe. Degeaba îşi afişează cei treizeci de ani, pielea netedă, chipul proaspăt, extrema profunzime a timbrului subjugă, iar extinderea neaşteptată a tonurilor grave, care îi transformă gâtul în tub voluminos de orgă, este uluitoare.

Stärkt mit Geduld sie in Gefahr!

Noam este atent la Britta. Tânăra îşi ține respirația, pupilele îi strălucesc, tâmplele, gâtul, pieptul i se

împurpurează. O emoție senzuală o invadează, corpul i se deschide în fața celui al lui Mats care, la rândul lui, o ia în stăpânire. Dacă în glasul acesta există bronz şi aramă, există şi carne. Amploarea vibratoului sugerează un piept care respiră şi palpită. Tonurile înalte zguduie atletul cu vinele proeminente, în timp ce muşchii spatelui şi ai pântecului echilibrează emisia, o stabilizează.

Britta e vrăjită. O intimitate tulburătoare s-a creat între cei doi. E drept că au în comun ceva care trece prin ei şi îi depăşeşte, o forță mai mare decât persoanele lor.

O Isis und Osiris, schenket
Der Weisheit Geist dem neuen Paar!...

Victimă a unui gol de memorie, Mats repetă prima strofă în loc să o înceapă pe a doua.

Noura şi Noam se cutremură. Se uită neliniştiți unul la altul. Cuvintele după care Mozart a compus muzica îşi croiesc drum în ei: *O, Isis şi Osiris, hărăziți înțelepciune acestei noi perechi! Voi, care călăuziți paşii călătorului, dați-le putere în miez de pericol.* Îndemn care-i pune în încurcătură.

Isis şi Osiris... perechea absolută, cuplul tuturor bucuriilor şi tuturor nenorocirilor.

Isis şi Osiris, secretul lor... pe care nu-l vor mărturisi niciodată. Observându-l pe Sven, care-şi scarpină bărbia, cu ochii ațintiți la ei, Noam şi Noura tresar, apoi îşi întorc privirea, cu fruntea-n pământ, surprinşi în flagrant delict.

Aplauze în rafale. Doar Britta e ca prăbuşită pe scaunul ei, distrusă de sensibilitatea auditivă. Cu cât Noam e mai atent la ea, cu atât e mai îngrijorat. Atâta delicatețe, atâta inteligență ascund o capcană; calitățile ei, dacă sunt suprasolicitate, o fac vulnerabilă. Noam se teme ca fata aceasta să nu resimtă cu prea mare violență provocările existenței.

Deocamdată, bucuria este cea care triumfă. Sven scoate zbierete de primată, urale, îl salută pe Mats care se aşază, iar festinul continuă.

La desert, Britta, deşi voioasă, cască de oboseală. De unde să-i vină plictiseala, de la ziua angoasantă, ori de la vesela petrecere de seară? Noam bănuieşte că suportă mai bine lupta decât satisfacţia.

Părăsind restaurantul, trage adânc în plămâni răcoarea îmbălsămată a Stockholmului şi îşi oferă plăcerea de a merge pe jos, sub cerul nocturn de un albastru profund, aproape ca al oceanului, contrastând cu portocaliul felinarelor, care arămeşte faţadele şi asfaltul umed.

Când traversează podul larg din piatră, un zgomot se aude tot mai puternic. O motocicletă vine în goană, cu pocnete de eşapament. Motociclistul, cu cască *full face,* combinezon din piele de culoarea abanosului, aplecat agresiv înainte, accelerează în mijlocul şoselei pline de oameni care se plimbă, fără măcar a încerca să-i ocolească. Ai crede că, din contră, i-a luat la ţintă. Un ţipăt sfâşie noaptea. Lovită, o femeie cade. Urmează alte ţipete. Trecătorii sunt rostogoliţi pe jos. Pentru motociclist, pietonii sunt tot atâtea popice. Mulţimea e cuprinsă de panică. Unii fug, alţii se refugiază pe parapet.

Noam le împinge pe Noura şi pe Britta într-un colţ.

Dementul trece prin faţa lor. Să-şi fi propus să nu mai lase nici un popic în picioare? întoarce brusc, cu riscul de a aluneca. Reechilibrat, îşi lansează vehiculul cu toată viteza în direcţia lor.

— Răspândiţi-vă! le comandă Noam.

Se separă, fiecare ţâşnind în căutarea unui adăpost. Motociclistul îşi continuă cavalcada, Britta părând să fie ţinta. Adolescenta fuge disperată, dar nu se poate refugia nicăieri, iar motocicleta o ajunge.

Noam se repede spre ea. Când vehiculul e gata să o lovească, îi trage celui ce o conduce un pumn teribil.

Motociclistul se clatină din cauza şocului. Motocicleta oscilează, se înclină, cade pe asfalt, intră în parapet.

Răsună sirenele poliției.

Noura şi Sven aleargă spre Britta care tremură şi o apără cu trupurile lor.

Noam se apropie de motociclistul dement care se ridică, îşi verifică articulațiile, îşi aranjează casca şi-l sfidează din priviri. Apoi, dintr-odată, îşi saltă motocicleta, o pune pe roți, o încalecă, porneşte motorul şi-o şterge. De data aceasta rulează cu toată viteza, evitând trecătorii. Când primele maşini ale poliției îşi fac apariția, deja a dispărut.

Noam se întoarce la cei trei. Sven înaintează spre el cu brațele larg deschise şi îl strânge tare la piept, îngânând:

— Mulțumesc, mulțumesc. Mi-ai salvat fata.

Prea tulburată, Britta şi-a pierdut întreaga capacitate de reacție. Noura îi face semn lui Sven să se apropie de fiica lor, pentru a putea fi iar lângă Noam. Se opreşte în fața lui, i se lipeşte de umăr şi, palidă, cu fața descompusă, cu nările fremătând, murmură:

— Ai înțeles?

— Ce vrei să spui?

— O viza pe Britta.

— Nu doar.

— Ba da! A-ntors fiindcă ea era ținta. Restul a fost diversiune.

— Haide, Noura, era un dement!

— Ba deloc, era un emisar.

— Al cui? Şi de ce?

Noura se cutremură. La început emoția o împiedică să răspundă, apoi, înfundat, spune:

— Răzbunarea, Noam, răzbunarea. Ai văzut ce avea desenat pe cască?

Amintirile lui Noam sunt confuze; în clipa aceea, atenția îi era acaparată de urgența situației. Noura cu glas stins:

— O siluetă de om cu bot prelung şi urechi mari.

Noam înghite în sec şi mormăie. Noura insistă.

— Seth. Pe cască era pecetea lui Seth.

Noam întoarce capul. Nu. Nu Seth. Orice, dar nu Seth! Să fie aici şi acum, în plin secol XXI, acest zeu egiptean, duşman al lui Isis şi Osiris? Iar?

— Totuşi, adineauri m-ai asigurat că Derek...

Noura se pregăteşte să-i răspundă, când îi sună telefonul. Păleşte, citind mesajul.

— Nu l-au arestat. Le-a scăpat. De-asta mă temeam: vor urma represalii. Îşi va duce până la capăt răzbunarea.

Se lipeşte de pieptul lui Noam şi bolboroseşte:

— Acum, că Britta e imaginea înfrângerii lui, o să încerce să-i facă rău.

*

Noam se uită fix la tavanul pe care se reflectă palpitul activității de pe mare, vapoarele apropiate ori îndepărtate care trimit vârtejuri de lumină.

A lăsat draperiile deschise, căci nu doreşte un întuneric complet. Nu poate dormi. Creierul rămâne mobilizat. Hotărât lucru, nu va cunoaşte niciodată liniştea.

— Nici lumea! şopteşte, însetat de consolare.

Isis, Osiris, Seth... Milenii mai târziu, totul reîncepe. Cât timp poate fi rumegată iar şi iar duşmănia? Ce e de făcut? îl chinuie propria neputință.

Sare din pat cu un nod în stomac, se aşază la birou, aprinde lampa. Becul proiectează un cerc galben pe tăblia din mahon, un zeu Ra în miniatură.

Deschide caietul şi ia stiloul în mână.

Să scrie. Să scrie pentru a înțelege. Să scrie pentru a explica labirinturile istoriei. Să scrie pentru a dezvălui sensul şi altora, şi lui însuşi.

Nu contează că divulgă secrete!

Îşi continuă povestea.

Dacă nu cumva propria poveste îl continuă pe el...

2

„Când o să mori, vino înapoi la mine.“ Acestea fuseseră ultimele mele cuvinte de îndrăgostit.

În fața ruinelor Babelului, în fața acelor grămezi de moloz din care țâşneau câte un stâlp, o bucată de zid, statui decapitate, a acelui lințoliu de praf sub care putrezeau cadavre cu miile, îmi lipisem buzele de lobul mătăsos al minusculei ei urechi, îi inhalasem aroma de castană a părului, îi simțisem pentru o ultimă oară căldura trupului şi, închizând pleoapele pentru a păstra pentru totdeauna aceste senzații, murmurasem: „Când o să mori, vino înapoi la mine.“

Noura îşi întorsese chipul diafan spre al meu, îmi surâsese din priviri, încuviințase cu o înclinare a frunții, schițase un sărut cu buzele ei ca purpura, apoi, pe cât de uşoară, pe atât de vioaie, se îndepărtase, ireală aproape, pentru a se duce lângă Abraham.

Conducătorul evreilor nu ştia că prin vinele lui curgea sângele meu, că îmi sacrificasem dragostea pentru a o îndreptăți pe a lui. Nu conta: Abraham merita fericirea, la fel ca Noura. Mă retrăgeam din joc, preferând fericirea lor fericirii mele. Cât de uşor ajungi să taci când ai certitudinea că nu vei fi înțeles! Renunțarea se insinuase în mine firesc,

fără lacrimi ori țipete, de parcă aparținea destinului mai degrabă decât liberei mele decizii.

Coloana de nomazi se pusese în mişcare. Credincios misiunii sale, Abraham conducea păstorii şi turmele către câmpuri cu iarbă grasă. Tot aşa cum îşi însemnase animalele cu fierul roşu, îşi însemnase poporul prin circumcizie. Grație cultului lui Yahve, zeul viforos al stepelor, Abraham îşi strânsese laolaltă oamenii, însă pericolul teribil pe care-l învinseseră îi unise şi mai mult, doar fusese cât pe ce să ajungă în sclavie. Ce mortar mai bun poate fi decât conştiința prăpastie!? După ce ai riscat să nu mai exişti, să fii din nou... Să renaşti, ştiindu-te fragil... Încercarea cumplită unise poporul evreu.[1]

---

[1] Nu cunosc popor a cărui identitate să fie în asemenea măsură bazată pe nenorocire precum cel evreiesc. Istoria i se rezumă la o succesiune de planuri de eliminare a lui, care au eşuat *in extremis*. În primul rând, Dumnezeu s-a înverşunat contra acestei comunități, care totuşi era aleasa lui, multiplicând masacrele: potopul provoacă o veritabilă hecatombă, căreia nu-i supraviețuieşte decât familia lui Noe; mai târziu, Dumnezeu se înfurie pe cei ce se plâng de foamete, trimițându-le şerpi şi îi zdrobeşte pe cei care îl critică. În 597 î.Chr., regele Nabucodonosor al II-lea contribuie şi el, deportând în Babilon elita evreiască din Ierusalim, apoi Zedechia a ras oraşul, după cinci ani producându-se un nou exil. În sfârşit, romanii au cucerit Ierusalimul şi au trimis mulți prizonieri la Roma: astfel a apărut cea dintâi diasporă în Occident. O revoltă a evreilor, între anii 66 şi 70, s-a soldat cu un dezastru, demolarea completă a Templului şi o a doua diasporă. Urmarea înseamnă un cortegiu de persecuții şi expulzări, până în secolul XX, când Hitler a demarat pur şi simplu eradicarea totală şi definitivă a acestui popor. După incalificabilul Shoah, în 1948, şi-a regăsit țara de origine, dar de această dată a fost obligat să îşi împartă teritoriul recăpătat cu alți ocupanți legitimi.

Cine ar fi rezistat la toate aceste atacuri, deportări, exterminări? Sufletul evreiesc este definit de reziliență, această forță interioară care îi permite să se reconstruiască după ce a fost

Odată distrus Babelul, supuşii Kubabei îşi urmaseră regina, iar păstorii lui Abraham, patriarhul.

Eu nu am urmat pe nimeni.

Pe când cele două convoaie o luaseră în direcții diferite, eu rămăsesem nemişcat, la răspântia de drumuri.

Evreii se îndepărtaseră. În fruntea lor, sub numele de Sara, Noura călărea un asin plăpând, cu picioare şovăitoare, condus de bărbatul ei; abia de apăsa spinarea patrupedului. Văzând-o cum pleacă liniştită, cu tenul strălucitor, cu ochii umbriți de genele lungi, cu gâtul elegant, cu talia suplă şi, în sandalele împletite, cu piciorul ei mic şi rafinat, m-am simțit dintr-odată părăsit.

M-a cuprins o tristețe cu gust amar. Aşezat direct în colbul drumului, m-am ghemuit în mine însumi.

Să aştept. Trebuia să aştept. Să aştept îndelung. Să aştept ca Abraham să ajungă la capătul zilelor şi să moară în brațele soției lui. Şi-atunci, Sara se va preface că moare şi ea, iar Noura, înviată, se va întoarce lângă mine.

M-am cutremurat. Îmi venea să vărs. Unde aveau să mă ducă paşii?

Singurătatea, iubirea a inventat-o. Dacă nu aş fi adorat-o pe Noura, nu m-aş fi simțit niciodată frustrat, fără rost, nefericit.

*

Trăgeam învățăminte din trecut. Când zbirii tiranului Nimrod o răpiseră pe Noura, consacrasem şase ani căutării ei şi doar prin cea mai neprevăzută întâmplare o regăsisem

---

distrus. Dacă evreii ar număra înfrângerile şi victoriile care le marchează istoria, balanţa s-ar înclina, grea, de partea înfrângerilor. Astfel că victoria lor cea mai mare este capacitatea de a renaşte după eşec.

măritată cu Abraham. Nici nu se punea problema să o pierd iarăşi. M-am decis să mă stabilesc în apropierea taberei lor.

Duceam deci o existenţă paralelă cu aceea a evreilor, suficient de departe ca să nu mă observe, dar şi de aproape, pentru a nu-i scăpa din ochi. Modul lor de viaţă, mobil, fără legături cu un loc anume, se lovea din ce în ce mai mult de obiceiurile vremii. În Ţara Apelor Blânde[2], cetăţile proliferau; odată ridicate zidurile de apărare, colonizau teritoriile învecinate, considerându-le ale lor, apoi, în schimbul unui impozit – o parte din recolte şi din animale le asigurau agricultorilor şi crescătorilor de vite o protecţie armată. Oraşul şi sedentarismul respingeau nomadismul. Refuzul proprietăţii, regulă primordială şi imprescriptibilă a lui Abraham, şoca era comercială. Dacă timp de milenii, strămoşii noştri, vânători-culegători, străbătuseră lumea fără discuţii legate de legitimitate, urmaşii lor erau consideraţi nişte paria, paraziţi, hoţi, luându-se drept vinovăţie situaţia celor fără acoperiş şi fără domiciliu stabil. În numele obiceiurilor adoptate de orăşeni şi de ţărani, regii îi expulzau în sălbăticie. Înfiinţarea statului stigmatiza imemoriala modalitate de a ocupa spaţiul şi dădea uitării libertatea de altădată.

Defăimaţi, evreii ocoleau de acum Ţara Apelor Blânde, preferând diferite câmpii şi văi situate între Marea cea Mare şi Marea de Sare[3], unde se opreau trei sau şase luni, niciodată mai mult.

---

[2] Mesopotamia.

[3] Palestina, aflată între Marea Mediterană şi Marea Moartă. Semiţii numeau Marea cea Mare, egiptenii Marea Verde ceea ce latinii vor boteza mai târziu *Mare nostrum*, apoi Mediterana, întrucât, din punctul lor de vedere, care nu era şi al celor din Orientul Mijlociu, această întindere lichidă era situată „în mijlocul teritoriilor”, *mediterraneus*. Marea de Sare se referea la lacul alimentat de Iordan, a cărui salinitate stupefia

Vegetația opulentă şi variată m-a incitat să pun capăt vacanței pentru a examina plantele acelea ca medic. După exemplul maestrului meu Tibor, străbăteam în lung şi-n lat câmpiile, pădurile, hățişurile, deşerturile, departe de turmele duşmane erboristului. Mă aplecam asupra ierbii cu virtuți laxative, mirtului care uşurează digestia, muştarului, ale cărui semințe delicioase aromatizează felurile de mâncare ori, sub formă de cataplasme, tratează infecțiile respiratorii. Chiar şi terenurile aride, pietroase fac risipă de minuni, precum caperul cu rădăcinile lui analgezice şi florile care atenuează roşeața şi inflamațiile oculare. Confruntat cu bărbuța – chimenul, condiment utilizat în bucătării – am descoperit până la urmă că uleiul extras din bobițele negre întreținea pielea, cicatriza rănile, resorbea edemele, înaintea locuitorilor din Chios, Grecia, care se îmbogățeau comercializând-o, am observat că răşina unui arbust, terebintul, calma tusea şi elibera pieptul de impurități.

În sfârşit, m-am apucat să studiez mandragora, ale cărei proprietăți magice mi le lăudase experimentatul Tibor. Forma umană a rădăcinii ei mă făcea să mă gândesc că demonii care locuiau înlăuntrul plantei îşi exercitau puterea asupra zonelor echivalente ale trupului: mă străduiam să detectez efectele părții care semăna cu un tors asupra torsului meu, a celei ce semăna cu un craniu asupra craniului meu, a celei ce semăna cu picioarele asupra picioarelor mele, a celei ce semăna cu un sex asupra sexului meu. Nimic concludent însă, cu excepția a două repercusiuni: mandragora înnegreşte ochii, dilatând pupilele, ca beladona; adoarme, diminuând respirația şi

---

călătorii; dacă, pe de o parte, îi făcea să plutească, pe de alta împiedica peştii şi algele să trăiască acolo, ceea ce făcea amatorii de dramă să o desemneze drept mare a Morţii, sau Marea Moartă. Până la urmă, pesimiştii au câştigat bătălia denumirii!

încetinind bătăile inimii. Nici un beneficiu! De ce să fi fost Tibor mort după ea? Nici în ziua de azi nu am aflat dacă mandragora sau experiențele mele cu aceasta m-au dezamăgit.

Mă interesam cu regularitate ce mai făcea Abraham. Printr-un bizar paradox care-mi complica sentimentele față de el, îmi doream ca acest rod al liniei mele familiale, acest Abraham apărut din sângele fiului meu Ham după multe generații, s-o ducă de minune, pândindu-i în același timp posibila sincopă care să-mi permită recucerirea Nourei. Dar vai sau cu atât mai bine, Abraham îmbătrânea având o sănătate excelentă, susținută de activități sănătoase şi de o alimentație frugală. Despre Sara şi urmaşul lor Isaac primeam aceleaşi veşti bune: se bucurau de o sănătate înfloritoare.

Mă întrebam uneori până mă apuca durerea de cap: O fi regretând Abraham că nu-l mai frecventam? Să fi aflat Noura că mă învârteam nu departe de ea? Se gândea oare la mine? Mă măcina nepotrivirea situațiilor noastre: chiar dacă i-aş fi lipsit, se bucura de prezența lui Abraham, pe când eu mă pierdeam în singurătate.

În ciuda nerăbdării, nu-mi reproşam alegerea. A o iubi din toată inima pe Noura însemna a o iubi aşa cum este şi, deşi zilele mi se păreau goale lipsite fiind de întâlnirea cu ea, de discuțiile şi de plăcerile noastre, nu erau lipsite de sens: aşteptarea Nourei îmi modela existența.

Şi anii se scurgeau.

*

Vara aceea se sfârşea. Spionam tabăra evreilor care se aşezaseră în câmpul verde, umbrit de corturile lor negre, de

caprele roşcate, de oile de culoarea abanosului[4]. Dacă această regiune fusese dintotdeauna locuită de oamenii pe care humusul ei fertil îi ținea aproape, cu oraşele nu era

---

[4] Am văzut preriile schimbându-şi culoarea în decursul mileniilor. Dacă iarba a rămas verde, turmele s-au deschis la culoare, pigmentul blănii lor modificându-se. Cândva, întunecau peisajul, căci nu deţineau decât nuanţele din sălbăticie, negru pentru oaie şi porc, arămiu pentru capră, brun roşcat pentru cal, brun pentru bovine. A fost nevoie să practice crescătorii selecţia şi amestecul, pentru ca albul să definească oile începând din secolul XVIII, perii albicioşi să acopere porcii în secolul XIX, apoi bejul, galbenul, bălţatul bovinele în secolul XX. Cum să nu descifrezi în asta o beţie demiurgică, o manifestare a puterii? Leg această evoluţie cromatică a şeptelurilor de expansiunea colonială şi de revoluţia industrială care-i erau contemporane: peste tot, în regnul animal ca şi în organizarea socială, aici sau aiurea, se afirma supremaţia omului alb. Acesta nu doar că a pus mâna pe teritorii şi i-a supus pe toţi cei care trăiau acolo, dar a mai şi făcut tot posibilul ca lumea să-i semene, până la a albi câmpul.

Mă simt întotdeauna surprins când privirea îmi întâlneşte o câmpie, secolele care au trecut nereuşind să şteargă amintirea pregnantă pe care am păstrat-o despre ea. Panorama şi-a pierdut paleta în nuanţe de brun cu reflexe aurii. Acum, dacă vreau să retrăiesc vechile senzaţii, mă duc la muzeu pentru a contempla tablourile epocii clasice, ca acelea ale lui Nicolas Poussin sau Salomon Van Ruysdael, care reprezintă câmpurile noastre de altădată.

Recent, am fost impresionat de pertinenţa unui termen: se cheamă „*marronnage*” întoarcerea la viaţa sălbatică a animalelor domestice. Dacă la început termenul a însemnat fuga sclavilor care se refugiau în natură, importul semantic se dovedeşte de o mare justeţe: după abandonare, câinii redeveniţi vagabonzi ajung în câteva generaţii la o blană de culoare închisă. [La origine, termenul „*marronnage*”, denumind fuga sclavilor din robie, venea din spaniolă, „*cimarron*” însemnând „cel ce trăieşte pe înălţimi”, cuvânt apărut după cucerirea insulei Haiti de spanioli. Noam asimilează culoarea maro (n) în teza pe care o susţine printr-o inevitabilă asonanţă. (N. Tr.)]

obişnuită. Câteva ferme răspândite ici şi colo se ridicau, unele din lemn, altele din calcar; familii sedentare munceau pământul, practicând olăritul sau garnisind dealurile cu vii. Atras de răcoarea garantată de altitudinea la care se afla Mamre, Abraham îşi aducea aici în fiecare vară oamenii şi turmele pentru a scăpa de căldura sufocantă care copleşea ţinuturile de la Marea cea Mare ori de la Marea de Sare[5].

Toamna începea să usuce frunzele, iar şoimii migrau. De obicei, culesul viilor dădea evreilor semnalul de plecare; odată ce ţăranii începeau să bată cu ciomegele sacii plini de struguri, în presele din piatră, pentru a extrage un must fără pieliţe, sâmburi, codiţe de ciorchine, cele douăsprezece triburi o luau din loc. În anul acela însă, nu s-au urnit. Frigul şi ploaia dăduseră năvală fără să observ nici cel mai mic freamăt al transhumantei. Ce să fi urmărit Abraham? Niciodată nu îşi ţinuse pe loc poporul atât de multă vreme.

În aşteptarea mereu la fel de vie de a-mi revedea iubita, reflectam asupra unei chestiuni care-i stătea pe suflet: infertilitatea. Imediat ce ne întâlneam, obsesia de a procrea o înnebunea. Cu mine nu reuşise; cu Abraham nici atât, din moment ce, cu preţul unui şiretlic pervers, îşi însuşise sugarul unei servitoare, făcându-l să treacă drept fiul lor, Isaac.

Preumblările mele m-au adus lângă arborele cast, un arbust semănând a tufiş, cu aromă de piper, pe care Tibor mi-l arătase cândva. Când un fermier m-a consultat fiindcă nu reuşea să-şi lase grea nevasta cu care se căsătorise recent, nu de el am avut grijă – doar avea patru copii cu prima soţie ci de tânăra a cărei menstruaţie era lipsită de regularitate. După mai multe luni de tratament cu un produs obţinut din fructele arborelui cast, ciclul şi-a reluat

---

[5] Teritorii corespunzând actualei Cisiordanii.

ritmul normal, iar pântecul i s-a rotunjit. M-am bucurat şi m-am gândit imediat la Noura, pentru a-i prescrie acel remediu[6].

Într-o seară în care lumina de la orizont întârzia să se stingă, un băiețel cu obrajii arşi de soare, cu genunchii şi coatele murdare, s-a proțăpit în fața cortului meu.

— Sara te aşteaptă mâine sub stejarul lui Şela, când soarele o s-ajungă- n vârful bolții, mi-a zis cu glas răguşit.

— Stejarul lui Şela?

---

[6] Arborelui cast i se spune acum „mielărea”. Ca vindecător, prescriam altădată împotriva sterilităţii medicamente tradiţionale, ceai din frunze de zmeur, decoct din trifoi roşu – conform postulatului că tot ce e de culoarea sângelui biciuie sângele. Descoperind arborele cast, maestrul meu Tibor stabilise că florile violacee potoleau ardorile masculine, în aşa fel încât le recomanda imediat ce nişte părinţi îşi doreau să domolească un adolescent năvalnic sau o soţie să îşi cuminţească soţul zburdând din floare-n floare, înainte de a ne despărţi, Tibor emisese o ipoteză: „Planta aceasta produce ceva feminin în bărbat. De ce nu ar face-o şi într-o femeie, făcând-o încă şi mai femeie? Ar trebui s-o încercăm în cazurile de sterilitate.” Orientându-mă după intuiţia lui, m-am apucat să experimentez şi i-am constatat eficienţa. Mai târziu, arborele cast a fost utilizat din plin pentru a calma libidoul războinicilor la grecii antici, apoi pe acela al călugărilor în evul creştin, până acolo încât fructele lui rotunde au fost denumite „piperul călugărilor”. În Evul Mediu, se introduceau în saltele pentru a-i face pe cei înrăiţi să mai renunţe la destrăbălare. Ştiinţa din ziua de azi recunoaşte arborele cast ca regulator hormonal ce echilibrează producerea de estrogeni şi blochează acţiunea testosteronului. Este recomandat femeilor care nu reuşesc să producă ovule. Ca în cele mai multe cazuri, maestrul meu Tibor, speculând prin analogie, avusese dreptate. [În original, „*gattilier*”, cuvânt provenind din spaniolă, însemnând „salcie pisoiaş” datorită aspectului catifelat al florilor; în română i se mai spune balsamul lui Abraham, liliac, ardei călugăresc. (N. Tr.)]

— Ăla bătrân, cu trunchi enorm, de după teasc, de la intrarea-n livadă.

— Mulțumesc. O să fiu acolo.

Cu părul zburlit, continua să se uite lung la mine. Ochii lui mă implorau.

— Ce vrei?

— Sara mi-a promis c-o să-mi dai un leac pentru coji.

M-am uitat la genunchii şi la coatele lui pline de coji de culoare închisă, pe care apăreau, ici şi colo, porțiuni trandafirii şi lucitoare de piele nouă.

— Stai liniştit, o să cadă de la sine.

— Ziceam de cojile Leei, sora mea care abia s-a născut.

— Aha, coji de lapte? Nişte fâşii alburii-gălbui de pe cap, da?

A ridicat din sprâncene, mirat că-mi închipuisem că ar fi cerut ceva pentru el. De obicei, sugeram mamelor să maseze pielea acoperită cu păr a capului bebeluşului cu laptele lor, dar simțeam că nu ar fi îndrăznit să se întoarcă acasă cu o astfel de biată rețetă. Ținând cont de importanța pe care o acorda misiunii sale, m-am abținut să-i spun că orice substanță grasă era de ajuns – ulei de migdale sau de măsline – şi i-am explicat, coborându-mi pleoapele, cu aer grav:

— Am o pomadă. Din gălbenele macerate. Atenție, e ceva foarte rar şi foarte prețios.

Bineînțeles că mințeam, fiindcă florile acelea de culoarea şofranului, numite de toată lumea „logodnicele soarelui”, creşteau din plin prin preajmă. Aura de excepție îi convenea însă puştiului, care-a luat-o din loc ținând unguentul cu grijă, ca pe un trofeu.

Întâlnire cu Noura?... Eram descumpănit. De ce să fi trimis mesagerul? De ce mă chema cu atâta ceremonie? Bizar demers... Ca să mă facă să-mi asum riscul de a fi identificat de vreun evreu?

Acestea fiind zise, cum pentru Noura era firesc să evolueze într-o atmosferă enigmatică, ba chiar de mister de nepătruns, mă obişnuisem într-atâta să nu-i înţeleg atitudinea, să nu-mi mai pun întrebări, încât m-am lăsat în voia bucuriei de a o revedea.

A doua zi, mi-am făcut machiajul şi am coborât către locul indicat.

Apropiindu-mă printre smochini, am observat un grup de oameni care alergau în direcţia bătrânului copac, în timp ce se auzeau ţipete, şi plânsete urcau spre cer. Ce se-ntâmpla? Am grăbit pasul şi m-am alăturat ultimilor sosiţi care se înghesuiau în gloată.

La rădăcina stejarului, prăbuşită pe un covor de frunze înţepătoare şi dantelate, Sara zăcea lividă, nemişcată, cu ochii închişi.

O slujnică lăsată pe vine lângă ea, plângea cu sughiţuri.

— Şarpele! Era un şarpe în coşul plin de curmale. Şi-a fugit…

Un păstor s-a aplecat spre Sara.

— Nu mai respiră. Inima nu-i mai bate.

Slujnica a urlat:

— Sara a murit!

Cuvintele au ţâşnit ca un ecou, lovindu-se dintr-un grup în altul. Prinţesa evreilor părăsise lumea aceasta.

— Să-l anunţăm pe Abraham. Unde e?

Chipul slujnicei s-a întunecat.

— Cu cealaltă… Ca-ntotdeauna.

— Cu cine?

— Cu Chetura, a răspuns în silă slujnica, scârba aia de ţiitoare!

Cealaltă! Deci Abraham mai frecventa şi altă femeie? Fără să am timp să reflectez asupra subiectului, gândurile au dat năvală în mine: o rivală? Să fi avut lucrul acesta legătură cu moartea Sarei? în orice caz, încercase să îşi ia zilele,

constatare care m-a tulburat, deşi aveam o mie de motive să cred că-şi va reveni în curând.

Am scuturat din cap. Care îmi era rolul în toată povestea? Ce spera Noura? Nici să o salvez, nici să o îngrijesc, fiindcă îşi luase viața fără să se consulte cu mine. Şi-atunci?

M-am strecurat printre curioşi. Îmbătrânindu-mi vocea, mi-am afirmat calitatea de vindecător şi i-am cerut slujnicei să mă lase să-i consult stăpâna. Cuprinsă de nădejde, m-a lăsat în locul ei.

— Şarpele se ascundea acolo, În coşul de curmale, a murmurat, arătându-mi-l cu degetul.

M-am uitat atent la brațul deja rece al Nourei: era o înțepătură, una singură, precisă, nu două ca la muşcătura de viperă care îşi injectează veninul prin cei doi colți. Scormonind pe furiş pe sub vălul Nourei, am scos un tub din aramă prevăzut cu un ac. Iată ce o înțepase: îşi administrase o otravă, reptila nefiind altceva decât o pistă falsă. Am profitat pentru a o privi în amănunt. Se machiase atât de bine, încât chiar ai fi zis că era o bătrână: o pudră îi altera tenul, fardul îi transforma pliurile feței în riduri de senectute, un decolorant îi îngălbenea şuvițe de păr de pe tâmple şi de pe cap.

Aşa am ghicit mai bine rolul pe care mi-l atribuise: Noura mă convocase la moartea ei, pentru a-i recupera cadavrul înainte să revină la viață...

Sarcina nu era deloc comodă. Sara, soția legitimă a lui Abraham, matriarhă niciodată pusă sub semnul întrebării, personalitate adorată, primea omagiul funebru al evreilor, femei, bărbați, copii. Cum să-i furi trupul când sute de oameni se înclinau în fața ei?

În jurul meu, adunarea era în fierbere; cei care fugiseră să-l înştiințeze pe Abraham anunțau sosirea conducătorului.

M-am retras. Nu doar că trebuia să evit întâlnirea cu Abraham, care nu ar fi avut cum să nu mă recunoască, dar trebuia să şi elaborez un plan.

Urcând poteca până la cortul meu, am decis că, dacă nu găseam repede un şiretlic, voi utiliza un „intermediar” pentru a-mi da prin cap ceva idei originale. Deşi aveam grijă să nu alunec în excesele maestrului meu Tibor, devenit sclavul drogurilor, recurgeam uneori la substanțe precum cânepa sau opiumul.

La capătul de sus al potecii care ducea la mine, am urmărit o cavalcadă din depărtare: Gazele de munte galopau uşoare, vesele, dar mereu la pândă, când una dintre ele a căzut; celelalte au dispărut după un povârniş. Am căutat din priviri prădătorul – vulpe, şacal, râs african – care urmărise antilopa; totuşi, nici câine, nici felină nu am zărit. Mai mult, animalul căzut la pământ, în loc să se apere, nu se mişca. Intrigat, am înaintat prudent în direcția lui.

Minunata gazelă, cu blana de culoarea scorțişoarei, rămânea întinsă pe jos, victimă a unui stop cardiac, cu ochii ca machiați larg deschişi, lipsiți de viață. I-am admirat răsucirea rafinată a coarnelor în formă de liră, depăşind urechile ei lungi, albul pântecului şi al feselor, tăiat de un tiv negru ca de cărbune de piele maro, care-i acoperea şoldurile până pe spate.

Zăcea. Ca Noura.

Două creaturi adorabile muriseră în acea zi.

Ca Noura?

Destinul îmi rezolva problema: vedeam clar cum trebuia să acționez.

*

Bântuia un frig umed.

În miez de noapte, am coborât spre câmpie cu unul dintre măgarii mei. Spre norocul meu, un cer cețos ascundea luna, îngroşând lugubru întunericul. La început, asinul a protestat, refuzând să-şi aventureze copitele pe cărarea obscură şi alunecoasă, dar, mai încăpățânat decât el, l-am obligat să mă urmeze.

După cum îmi imaginasem, evreii organizaseră priveghiul sub stejarul lui Şela. În jurul sicriului, flăcăruile portocalii ale opaițelor încălzeau atmosfera. M-am oprit lângă teasc, la câțiva coți de ei, şi mi-am legat măgarul, ascunzându-l.

Trecuseră pe acolo cea mai mare parte dintre evrei, pentru a aduce un ultim omagiu matriarhei lor. Nu mai rămăseseră decât trei grupuri: câteva slujnice, la o distanță apreciabilă de copac; apoi Abraham, Isaac şi ajutoarele conducătorului; în sfârşit, paznicii sprijiniți de trunchi.

Înaintam târâş printr-o groapă. Cum am ajuns în dreptul slujnicelor, le-am ascultat flecărelile. Deşi tristețea le copleşea conversația, câteva exclamații de surpriză tot le-au scăpat; am priceput rapid că acelea care avuseseră grijă de toaleta funerară fuseseră martorele unui fenomen bizar: cadavrul stăpânei lor întinerise.

— Jur, are pielea netedă, tare, întinsă, perfectă.

— Imposibil!

— Poate că asta face moartea.

— Abraham a văzut-o?

— Nici vorbă! Numai femeile au voie să pregătească rămăşițele. Săracul de el, uite-l cum se prăbuşeşte sub povara amărăciunii; dacă i-ar fi arătată Sara aşa cum era când o iubea, ar înnebuni.

— De altfel, am învelit-o în țesături, nu are cum s-o vadă aşa.

Am continuat să mă târăsc, binecuvântându-le: inițiativa lor îmi făcea jocul...

Când am ajuns aproape de cercul intimilor, l-am zărit pe Abraham ridicându-se, după ce stătuse prosternat. Cu glas stins, pe care nu i-l cunoşteam, el, care mereu avusese o voce răsunătoare, a anunțat că santinelele puteau închide sicriul. Cu aceste cuvinte, a făcut un semn de adio către trupul în giulgiu care zăcea între scânduri şi s-a retras cu capul plecat, urmat de ai săi şi de slujnice.

Odată paznicii rămaşi singuri, mi-am făcut apariția în momentul în care pregăteau ciocanele şi cuiele.

— Uitați aici, le-am zis arătându-le două burdufuri, vin de la Abraham. O să v-ajute să treceți mai bine prin frigul nopții.

Lacomi să guste nectarul rezervat pentru sărbători, au lăsat sculele, au luat recipientele din piele şi, încântați, au început să sugă pe rând din ele.

Foarte repede, unul dintre ei a căscat de să-şi rupă fălcile şi a sugerat ca sicriul să fie închis ceva mai târziu; ceilalți l-au aprobat din cap, au căscat şi ei, au mai băut, apoi au ațipit toți odată – rădăcinile de valeriană pe care le pusesem în vin acționaseră eficient.

Fără a mai pierde vremea, m-am apropiat de Noura. După cum mă temeam sau speram, începuse să dea semne de viață: o infimă mişcare a respirației întindea şi destindea lințoliul. Am ridicat-o cu grijă şi am dus-o în brațe pe cărare. Lângă teasc, am lăsat-o jos, lângă măgar, apoi am luat-o înapoi cu sacii.

Am aranjat în sicriu bucățile de gazelă pe care le învelisem, am bătut în cuie capacul, am aşezat sculele în mâinile paznicilor pentru ca, la trezire, văzând sicriul pecetluit, să creadă că-şi îndepliniseră sarcina.

Întors lângă Noura, i-am desfăcut giulgiul. Trupul ei îşi pierduse rigiditatea, redevenise călduț, iar chipul îi prindea din nou culoare. Ochii i s-au deschis.

M-a copleşit emoția.

S-a uitat la mine, a încercat să vorbească, a constatat că nu o țineau puterile şi mi-a surâs.

I-am zâmbit şi eu, i-am sărutat buzele vinete şi i-am şoptit:

— Dacă te sprijin, o să reuşeşti să te ții pe măgar?

A stat o vreme pe gânduri, şi-a verificat membrele, apoi a aprobat cu o mişcare a pleoapelor.

Am ridicat-o pe spinarea patrupedului cu precauție.

— Dii!

Asinul a ascultat şi, în timp ce o susțineam ca să nu alunece şi să nu cadă, am pornit la drum.

Încet, plicticos, eforturile ne-au dus totuşi până la cortul meu. În clipa în care am aşezat-o sub pătură, extenuată, Noura a adormit.

*

Când s-a trezit, proaspătă şi îmbujorată, a strigat:

— Vreau să merg la înmormântarea mea!

Am izbucnit în râs, fără să ştiu dacă bucuria mi se datora fericirii de a o auzi ori hazului cuvintelor ei. A insistat încruntându-se:

— Vorbesc serios: vreau să merg la înmormântarea mea.

— Ai dreptate, numai tu lipseşti de-acolo.

A hohotit înainte de a mi se ghemui la piept. Într-o clipă, ne-am regăsit familiaritatea, intimitatea senină de care fuseserăm lipsiți.

— Nu-mi spui mulțumesc?

— Am o eternitate-n față pentru a-ți mulțumi, a murmurat torcând. Cu cine m-ai înlocuit în sicriu?

— Cu o gazelă de munte. La fel de fermecătoare ca tine.

— La fel? s-a indignat calină.

— Aproape, m-am corectat eu.

— Ai omorât-o?

— Şi-a dat duhul în fața mea. I-a cedat mima. Lucru pe care l-am interpretat ca pe un sfat din partea destinului.

M-a aprobat, serioasă. Am mângâiat-o pe păr, şoptind:

— Cum de ți-ai plănuit moartea?

— M-a ajutat furia.

— Ți-a fost frică?

— Am intrat în panică la gândul că n-am să te mai văd. În schimb, mi-am revenit la cel de a-l întrista pe Abraham.

Oare pentru că mă prefera cu adevărat se despărțise de el? Emoționat, nu am îndrăznit să formulez ipoteza, ci am ocolit-o în felul meu:

— Te-ai hotărât să nu-l mai iubeşti?

— Dacă n-ai mai iubi când te hotărăşti s-o faci, nu ai mai suferi niciodată.

Am decis s-o las baltă.

— Şarpele însă nu te-a muşcat, este?

— Sigur că nu, l-am băgat în tablou pentru a face credibil accidentul.

I-am fluturat prin fața ochilor tubul cu ac pe care i-l găsisem sub voaluri.

— L-am furat ca să-ți desăvârşesc minciuna. Ce îndrăzneală, Noura! Puteam să mă fi-nțepat cumva şi eu? Mă rog, nu prea cred.

— Ei, nu m-am mulțumit doar să-mi injectez otrava în braț, am şi înghițit din ea. Ce amăreală oribilă...

— Ai suferit?

— Deloc. Mi-am amintit cum făcea tati când administra o substanță cu consecințe neplăcute: adăuga mac. Aşa că am pregătit o pulbere de cucută şi opiu.

M-am uitat la Noura. Deşi mult timp crezusem, la fel ca tatăl ei, Tibor, că nu era interesată nici de plante, nici de medicamente, descoperisem în decursul anilor că reținuse multe elemente şi că, în caz de nevoie, memoria ei selectivă se folosea de ele. Printr-un raționament pe cât de corect, pe

atât de riguros, inventase otrava care va fi cea mai utilizată timp de două milenii[7].

---

[7] Atena antică făcuse din ea otrava oficială, metoda de a ucide criminalii. Din cauza unui condamnat celebru, filozoful Socrate, care, odată pronunţată sentinţa de către adunare, s-a decis să o înghită din proprie iniţiativă, înconjurat de discipolii lui, a fost denumită „otrava lui Socrate”. Se produce din fructele verzi ale cucutei, la care se adaugă opiu. Efectele celui din urmă le contrabalansează pe ale celei dintâi: pe când cucuta provoacă spasme violente, opiul amorţeşte şi neutralizează convulsiile. Platon, care a fost acuzat că a înnobilat agonia maestrului său, nu exagerează deloc când descrie sfârşitul lui Socrate ca pe o moarte liniştită: „Socrate s-a întins pe spate, după cum îi recomandase omul acela. Cel ce pregătise otrava, pipăindu-l, îi examina picioarele din timp în timp; apoi, ciupindu-l tare de un picior, l-a întrebat dacă simţea ceva. Socrate i-a răspuns că nu. După care l-a ciupit de partea de jos a coapselor şi, ducând mâinile mai sus, ne-a arătat cum corpul se răcea şi înţepenea. Pipăindu-l mai departe, a anunţat că, atunci când frigul va cuprinde torsul, Socrate va pleca dintre noi. Când partea de jos a pântecului abia începuse să se răcească, ridicând vălul, căci îşi pusese un văl deasupra capului, Socrate zise, şi acestea au fost ultimele lui cuvinte: «— Criton, îi suntem datori un cocoş lui Asclepios; să nu uitaţi să i-l daţi. — Da, aşa voi face, zise Criton, dar gândeşte-te dacă mai ai ceva să ne spui.» La această întrebare nu a mai răspuns.” Mai târziu, în secolul I î.Chr., regele Mitridate al VI-lea a învăţat să se apere de această otravă printr-o metodă insolită: bea câte un pic din ea în fiecare zi. Să recunoaştem că tânărul, care-şi văzuse tatăl ucis de propria lui mamă şi ameninţat el însuşi de multe accidente suspecte, avea dreptate să se arate vigilent. Aşa că se intoxica singur, cu doze mici, pentru a nu suferi efectele unei otrăviri fatale. Această atitudine e la originea conceptului de „mitridatism”: ingerarea de substanţe toxice pentru a deveni imun la acestea. Nu cred însă că metoda funcţionează: dacă, odată ajuns bătrân, Mitridate, încolţit, nu a reuşit să se sinucidă făcând apel la otravă şi a fost nevoit să recurgă la o armă albă, aceasta s-a datorat, fără îndoială, cantităţii insuficiente, căci împărţise doza cu cele două fete ale lui. Totuşi, consider mitridatismul ca pe o schiţă a ceea ce medicina actuală

— Cum arăta Abraham? a continuat.
— Foarte afectat. Nici măcar vocea nu i-am recunoscut-o.
— Cu-atât mai bine! Vreau să-l văd plângând. Mai exact: să-l văd plângându-mă.
Iritarea o înviora. Am profitat pentru a risca o altă întrebare care mă frământa:
— De ce nu zici nimic de Chetura?
— De cine? a mârâit dându-se înapoi.
— De Chetura.
— Ai văzut-o?
— Nu, slujnica ta se plângea de ea. De ce nu-mi spui nimic despre ea?
— Cum să-ți spun ceva despre un nimic? a şuierat. Hai acum să ne deghizăm. Chiar țin să iau parte la înhumarea mea. Mă-ntreb dacă va-ndrăzni să se proțăpească pe-acolo...
— Cine?
— Cea despre care nu se vorbeşte.
Întreaga câmpie îşi trăda emoția. Atât evreii aflați în trecere, cât şi familiile indigene simțiseră că un eveniment anume rupea firul obişnuințelor: pentru a-şi înmormânta soția, Abraham cumpărase un teren. Ce putea fi mai contradictoriu de-atât? Nomazii contestau proprietatea, fie ea publică ori privată, respingere care le justifica ocuparea succesivă de teritorii; or iată că Abraham călca în picioare acest principiu fundamental. Propusese unui fermier, al cărui chip roşu-vinețiu părea râtul porcilor lui, să achiziționeze un câmp de lângă o grotă, pentru a pune la adăpost rămăşițele Sarei. Impresionat de durerea lui,

---

numeşte „desensibilizare”: alergiile sunt tratate obişnuind organismul să tolereze alergenul în cauză – venin de viespi, de albine, de furnici. Procedeul nu are nici o legătură cu vaccinarea, care apără organismul stimulând sistemul imun să producă anticorpi.

crescătorul de animale îi oferise să se folosească gratuit de cavernă.

— Nu se pune problema de bani între noi, Abraham. Îngroap-o-n pace.

— Insist, Efron. Sunt un străin, chiar dacă trăiesc printre voi.

— Îți împrumut câmpul meu. Foloseşte-te de el.

— Țin să-l cumpăr. Cât crezi că fac câmpul şi copacii?

Cu perseverență, patriarhul convinsese țăranul şi obținuse terenul. Abraham, posesor de pământ! Abraham proprietar[8]!

O procesiune a declanşat ceremonia. Patru păstori purtau pe umeri sicriul îmbrăcat în alb, pe care l-au depus în fața grotei. Lumea s-a aliniat, a psalmodiat, s-a rugat, apoi Isaac a început un elogiu exaltat al celei pe care o credea mama sa.

Înconjurat de ajutoarele lui, Abraham îl asculta fremătând, reținându-şi lacrimile, lăsându-le să curgă, luptând iarăşi cu ele, devastat de suferința cumplită. Nici orgoliul, nici datoria de conducător nu-l ajutau să îşi revină.

Eu şi Noura ne amestecaserăm în cortegiu, cu teama ca evreii să nu ne descopere secretul. Voalată, încordată, lividă, Noura nu-l scăpa din ochi pe Abraham, cântărindu-i profunzimea dezolării: Nu era nici o îndoială în privința adorației pe care acesta i-o purta soției sale. Simțeam că Noura, copleşită de durerea văduvului, era gata să alerge şi

---

[8] De ce se încăpăţânase atât Abraham? De obicei, păstorii îşi îngropau morţii şi plecau mai departe; dacă se mai întorceau pe acolo, găseau mormintele deseori dispărute, acoperite, înlocuite; nimic nu dura. Iubirea lui Abraham pentru Sara refuza însă efemerul. Fără proprietate, nu putea exista perenitate. Pentru evrei, lucrul acesta era de neînţeles, ba chiar scandalos; la fel şi pentru locuitorii de la câmpie: în cazul în care cumpărau un teren, o făceau pentru a locui acolo şi pentru a trăi de pe urma lui, nu pentru a-şi lăsa morţii în el.

să-i strige că nu era moartă. Aşa că-i strângeam cu putere braţul.

În timpul discursului, am observat, ţinându-se deoparte de mulţime, o femeie care-l fixa pe Abraham cu aceeaşi intensitate devoratoare ca a Nourei. Uitându-mă atent, am crezut că privirea mă-nşală.

— Păi…

Noura a tresărit, s-a întors spre mine, a observat unde mă uitam şi a rânjit:

— A, da!

— Nu e…?

— Chetura.

În cea căreia îi zicea Chetura am recunoscut-o pe Agar, fosta servitoare a Sarei, cea pe care aceasta din urmă i-o impusese lui Abraham pentru a putea deveni tată, cea care nouă luni mai târziu îl născuse pe Ismael, cea care ulterior fusese alungată fără scrupule de Sara.

Brunetă, bronzată, cu părul împletit împodobit cu cochilii, Agar era superbă ca întotdeauna, dacă nu şi mai şi. Departe de a o îngreuna, anii o făcuseră să înflorească. Dacă odinioară avea o mutrişoară de fetiţă cuminte, de acum arbora chipul unei femei frumoase, fizionomia îi câştigase în precizie, în fineţe, în specific, de parcă tinereţea nu oferise decât o schiţă a ceea ce avea să fie. Cât despre forme, acestea rămăseseră generoase, dar dăruite cu o suavitate, o siguranţă de sine, o autoritate care nu aparţin decât maturităţii. Pe cât de hieratică, pe atât de senzuală, Agar mă orbea. Deşi îmi aduceam aminte de îmbrăţişările noastre voluptoase, care mă făcuseră una cu ea, nu am scos o vorbă.

În dreapta ei, se lăsa când pe un picior când pe altul un individ uscat, măsliniu, pe care l-am identificat ca fiind Ismael, fiul pe care i-l dăruise lui Abraham.

Noura mi-a şoptit la ureche:

— S-a stabilit aici acum zece ani. Ismael are o livadă. Anul trecut, după ce Abraham a dat de el, a oprit pe loc toate triburile. Şi îl vizitează zilnic. S-a reaprins focul... Din vina lui, lâncezim de luni de zile în Mamre.

Apoi, bombănind:

— Agar încă mai e îndrăgostită de Abraham. Până-n ziua de azi. Doar pe el îl iubeşte.

Ultimele cuvinte însemnau o împunsătură la adresa mea: Noura considera că pe vremuri, culcându-se cu mine, Agar încerca să-l uite pe Abraham.

— S-a reaprins focul? Totuşi, Abraham nu şi-a dorit-o niciodată pe Agar. Tu l-ai împins să se culce cu ea şi te-a ascultat doar pentru că trebuia să ofere poporului lui un descendent.

— Mda, în aparență nu o dorea. Dar cine ştie? Alții erau nebuni după ea.

Noura făcea aluzie la nopțile mele de dragoste cu servitoarea. Şi a conchis supărată:

— Deci, de ce nu şi Abraham?

— A obligat-o să plece în exil.

— La cererea mea! Numai fiindcă eu i-am cerut-o... Poate că faptul că am trimis-o la plimbare l-a copleşit mai mult decât mi-aş fi închipuit. Uite ce extraordinar s-a copt! Proasta de mine, m-am urâțit ca să par că-mbătrânesc, şi ea, din contră, s-a înfrumusețat pentru a întineri. Pe când eu am luat vârsta ca pe o decădere, ea a făcut din asta un fel de a se împlini. Trebuie să recunosc, aici s-a dovedit mai şireată decât mine.

Înghițind în sec, a adăugat:

— Se bate ea cu metodele omului de rând, dar se bate bine.

După care m-a strâns de braț.

— Sunt chiar mulțumită: am obligat-o să vadă disperarea lui Abraham! Sper s-o roadă şi să-i dea dureri de burtă. Uite-aşa, fiecăruia-i vine rândul!

Evreii au intonat un cântec, invocând numele Sarei. Prin harul muzicii zvâcnitoare şi prin vocile vibrante, înduioşarea a contaminat adunarea; îngânând „Sa-ra“, fiecare îşi lua adio în felul lui, iar Abraham care, la început, mormăia în barbă, îşi lăsase de-acum libere corzile vocale de bronz, profunde, intense, virile, de un timbru care răsuna puternic din străfundul pieptului lui larg. Noura şi-a înfipt unghiile în antebrațul meu pentru a nu se prăbuşi, dar, o clipă mai târziu, nu s-a putut împiedica să nu arunce o privire către Agar.

— Ei nu, doar n-o să-nceapă să bocească!

— Ținea la tine încă de când îți era servitoare.

— Să nu confundăm docilitatea cu afecțiunea. Îi interzic să mă iubească. Adu-ți aminte că ticăloasa asta l-a convins pe Abraham că nu eu l-am adus pe lume pe Isaac.

— Şi era adevărat.

— Nu trebuia s-o repete!

— I-ai alungat şi pe ea, şi pe fiul ei! Normal că s-a răzbunat. Şi-apoi, înşelătoria ta a fost monstruoasă!

S-a uitat la mine uluită: ideea că exact ea s-ar fi putut să fie la originea răului nu-i dăduse niciodată prin cap.

— În orice caz, i-l las pe Abraham!

Melodia a încetat. Abraham a înaintat către lada din lemn, a îngenuncheat, şi-a lipit tâmpla de scânduri şi a gemut:

— Iartă-mă, prințesa mea, iartă-mă.

Surprinsă, pe Noura a cuprins-o sfârşeala. Căința lui Abraham o zguduise.

Isaac a îngenuncheat şi el de cealaltă parte a sicriului şi a dat şi el dovadă de o aceeaşi căință:

— Iartă-mă, mămico, iartă-mă.

Noura a întors capul, cu ochii scăldați în lacrimi. Muşcându-şi buzele, a mormăit cu o răutate uluitoare:

— E ridicol să-i spui asta unei gazele...

Când Abraham şi Isaac s-au ridicat, şi-au luat mantiile şi şi-au exprimat durerea sfâşiind stofa în dreptul inimii[9].

— S-o ştergem, a şoptit Noura.

Discret, am dat înapoi, am bătut în retragere.

Ne-a trebuit o oră ele mers înainte de a articula vreun cuvânt. Noura a mârâit printre dinți:

— Cum să le reproşezi ceva? înțeleg că Agar s-a îndrăgostit de Abraham, n-am s-o condamn pentru asta, doar şi eu am simțit aceeaşi atracție irepresibilă. Înțeleg că Abraham le iubeşte şi pe Sara, şi pe Agar în acelaşi timp, doar şi eu iubesc doi bărbați, pe tine şi pe el.

— Deci îi ierți?

— Dacă nu aş reuşi s-o fac nici în ziua înmormântării mele, atunci când? mi-a şoptit cu şi mai multă maliție.[10]

---

[9] Gest care a devenit un ritual: *Qeri'ah*. Şapte apropiaţi ai defunctului îşi sfâşie veşmântul în dreptul inimii în semn de doliu, chiar înaintea lăsării sicriului în groapă, apoi îl poartă aşa timp de şapte zile, înainte de a-l arunca. Mai târziu, din motive de economie, evreii au reformat ritualul, înlocuind haina sacrificată cu o eşarfă neagră purtată la piept.

[10] Chiar dacă Noura îi iertase pe Abraham şi pe Agar, era vorba de o iertare opţională, acordată doar raţional. În adâncul ei, încă nu era vorba despre o iertare afectivă, despre acea linişte interioară, acea pace a sufletului împăcat cu sine, căci continua să fiarbă de mânie. Dovada am avut-o câteva secole mai târziu, când a citit Biblia din curiozitate. Parcurgând Cartea Facerii, a descoperit că, după moartea ei, nu doar că Abraham a luat-o de nevastă pe Agar sub numele de Chetura, dar a mai şi avut cu ea şase fii, Zimran, Iocşan, Madan, Madian, Işbac şi Şuah. Furia îi luase asemenea proporţii, încât a trebuit să o ţin cu forţa pentru a nu se duce în Palestina, la Hebron, pentru a devasta grota care devenise cavoul Patriarhilor. Fireşte, Chetura nu odihnea acolo; fireşte,

*

Trei luni mai târziu, la malul Mării de Sare, în patul nostru dintre chiparoşi, după ce noaptea făcusem dragoste de mai multe ori, Noura, trezindu-se cu capul pe pieptul meu, m-a întrebat:

— Ți-a plăcut înmormântarea mea?

— Mi-a plăcut enorm să iau parte la ea împreună cu tine.

— Cum de m-am putut lipsi de noi doi atât de multă vreme?

— Şi eu mă-ntreb.

— Funeraliile mele m-au lămurit. Abraham suferea şi-i cerea iertare unei ciozvârte de antilopă, fără ca eu să intervin; de acum se reculege în fiecare dimineață la presupusul meu mormânt, pe când eu îmi petrec primăvara în brațele tale. Şi tu, şi eu, imediat ce facem o pasiune pentru simplii muritori, recurgem la minciuni, substituiri, escrocherie, farse macabre. Suntem condamnați la şmecherie...

— Cu siguranță...

— Ceea ce înseamnă că mai suntem condamnați la ceva.

— La ce?

— Suntem condamnați să ne iubim. Tu şi cu mine.

— Accept sentința, Noura.

— Ce penitență! Din fericire, simt, aşa, un pic de drag pentru tine...

— Un pic?

Abraham fusese înmormântat alături de Sara; fireşte, lucrările monumentale ale lui Irod cel Mare aduseseră fortificaţii în acel loc, Peştera Mahpela, îngropându-l special sub dale de piatră, însă disperarea avea nevoie să se exprime. Pentru Noura, iubirea e sora violenţei.

— Noam, de-acum, că suntem în sfârşit unul al altuia, hai să plecăm. Pe-aici, riscăm să ne recunoască evreii, caravanele, negustorii. E timpul să terminăm cu Abraham[11].

---

[11] Este cu putinţă să întâlneşti aceleaşi fiinţe la veacuri distanţă? O confirm. În câteva mii de ani, mi s-a întâmplat de mai multe ori. Astfel, la Lyon, în 1871, m-am trezit faţă-n faţă cu Abraham.

De luni de zile, oraşul era zguduit de răzmeriţe, căci poporul se ridicase împotriva autorităţilor. Din paşnice, manifestaţiile deveniseră violente, ba chiar insurecţionale. Ca urmare a intervenţiei forţelor de ordine, conflictul ajunsese unul sângeros. Fiecare îşi dorea sfârşitul celuilalt: săracii reclamau pedeapsa cu moartea pentru bogaţi, bogăţii masacrarea săracilor. Un grup de activişti invadase primăria, în Piaţa Terreaux, şi proclamase revoluţia mondială. Lyonul se erija în capitală universală a socialismului. Cât am rămas, pentru câteva zile, în oraşul celor două coline, înainte de a ajunge la Marsilia, lucrurile au mers din rău în mai rău. Puterea în funcţie îşi recâştiga ascendentul asupra celorlalţi.

Am cunoscut un bărbat în toaleta întunecată a unui bistro. Locul puţea, şi el se machia. După ce şi-a tăiat câteva bucle din părul ciufulit şi des, care de-acum zăceau în chiuvetă, şi-a pus, uitându-se în oglindă, nişte ochelari rotunzi, cu lentila albastră. Or, pentru a-mi ascunde parţial chipul, şi eu utilizam acelaşi soi de ochelari şi-mi vopseam părul. După aceste detalii mi-a ghicit statutul de fugar. Te-ascunzi, prietene?” Am aprobat din cap. Pe cine vrei să eviţi? — O femeie care m-ar putea recunoaşte. — Ce băftos!” Complicitatea a creat o imediată fraternitate şi, odată părăsită bomba ordinară, am parcurs împreună trabulele, acea reţea care traversează imobilele, permiţând trecerea dintr-un cartier într-altul fără a risca vreodată ieşirea pe străzile pe care patrulau soldaţii sau jandarmii.

Ne-a oferit adăpost un han de la porţile Lyonului. Proscrisul se lăsă invitat. Înfometat, fără un ban în buzunar, s-a aruncat asupra mâncării, pălăvrăgind de zor. Uitându-mă la el, ascultându-l, gândul m-a dus implacabil la Abraham. La fel ca el, era masiv, cu priviri arzătoare, cu frunte înaltă, purtând barbă, mustăţi şi breton. La fel, prin contrast cu energia lui, orice altă persoană părea moale. La fel, rătăcea de ani şi ani. La fel,

A insistat:
— Îmi doresc să trăiesc la vedere.
— Şi eu doar asta vreau.
— Mi s-a vorbit despre un fluviu care curge acolo, departe, spre Soare-Apune. Nu se ştie de unde vine, dar are atâta putere, încât traversează deşertul fără să se sleiască, atâta

---

denunţa proprietatea şi dorea să fie abolit dreptul de moştenire. La fel, prefera oraşului satul, şi ţăranii orăşenilor. La fel, stigmatiza Cetatea. Statul, pentru el, era doar un sistem de dominare destinat apărării privilegiaţilor, o instituţie tranzitorie, o formă trecătoare a societăţii. Departe de a asigura o ordine benefică tuturor, statul menţinea o aparenţă de ordine, cea impusă de o minoritate care profita de o majoritate ignorantă, exploatând-o, ucigând mintea şi sufletul oamenilor. Era imposibil de crezut că statul se va dovedi cândva bun, corect, virtuos, din moment ce producea supuşi în masă şi secreta demoralizarea lor.

Mai apoi au apărut şi diferenţele. Bărbatul era gras, pe când Abraham era uscăţiv. Cel de acum reprezenta un Abraham înfuriat, un Abraham inflexibil, un Abraham neliniştit, care îşi dorea să distrugă, căruia reforma nu-i era îndeajuns, căci era nevoie de revoluţie şi doar violenţa ar fi ajutat. „Primăria ar fi trebuit să fie incendiată, nu ocupată. Trebuie dat foc la tot ce încarnează statul ori capitalul: tribunale, cazărmi, bănci, puşcării. Să atacăm lucrurile, simbolurile, poziţiile sociale mai degrabă decât oamenii."

În sfârşit, la desert, după trei căni de vin, convivul s-a prezentat: venea din Rusia, vorbea cinci limbi, se pricepea la filozofie şi la explozivi şi se numea Mihail Bakunin. Ajuns la ultimele limite ale radicalismului, se considera duşmanul lui Karl Marx, dar şi al bancherilor Rothschild, al comunismului şi în egală măsură al capitalismului. Promova anarhismul.

Ne-am despărţit a doua zi, fiindcă se ducea în Elveţia, ceea ce era o bizarerie având asemenea opinii. Nu i-am dezvăluit nici o clipă acelui titan cu gustul conspiraţiei şi terorist din lipsă de răbdare că-mi amintea de Abraham. În afară de stat şi de capital, Bakunin îl detesta şi pe Dumnezeu. Să-i fi spus că se trăgea din părintele fondator ale celor trei monoteisme l-ar fi şocat groaznic pe acest ateu militant.

forță, încât, vara, când râurile şi pâraiele seacă, iese din matcă, dă pe-afară, şi-apoi, retrăgându-se, lasă în urmă, mulțumită mâlului, o țară întinsă numită Pământul Negru. Are asemenea puteri prodigioase, încât se pretinde că preschimbă nisipul în pământ roditor, stâncile în palmieri, curmali, salcâmi, sicomori sau apa în vin, fiindcă, atunci când apele scad, viile se umplu de mii de ciorchini. Noam, hai să descoperim zeul ăsta fabulos, zeul ăsta albastru care-nverzeşte totul, pe Hapi, zeul ăsta care porunceşte peştilor şi dirijează rândunelele. Vrei? Alături de el, dacă ne va primi, ne vom putea iubi fără să ne mai ascundem.

Şi uite-aşa am luat drumul Nilului...

3

Nilul era o oază.

O oază care se-ntindea cât vedeai cu ochii. O oază nesfârşită în marea desertului infinit...

Nu-mi spusesem niciodată, ajungând undeva anume: „Aici am să trăiesc!" Totuşi, după stâncăriile şi dunele incandescente, când Noura şi cu mine am ajuns la smârcurile care anunțau fluviul, ne-am oprit pentru o vreme. O pasăre uriaşă ne privea fix, solitară, maiestuoasă, o pasăre cenuşie care părea să fi adunat la un loc mai multe specii: cioc de pelican, ochi de vultur, moț de pițigoi, picioare de flamingo roz. Se uita atentă la noi, împietrită, ca pentru a ne convinge că nu era decât un copac uscat, cu crengile desfrunzite; apoi s-a întors dintr-odată, liniştită, ca pentru a ne face să înțelegem că era de acord să trecem pe acolo.[12] Mai târziu, după ce am trecut de rațele lopătar, ca

---

[12] Era vorba despre o pasăre-sabot de Nil, un piciorong peste măsură, de un metru opt zeci înălţime şi unu treizeci ca anvergură a aripilor, al cărei cioc, semănând cu o gheată, este adeseori mai voluminos decât capul.

pudrate cu galben, şi ne-am apropiat de mal, alte păsări ne-au oprit în mijlocul lotuşilor albaştri: erau ibişii care păzeau Nilul, fiecare însoțit de reflectarea sa în băltoace. Cocoțați pe picioroangele lor, îmbrăcați în puf alb sclipitor, cu capul şi coada negre ca de jais, înarmați cu un cioc formidabil în formă de cosor, ne-au examinat, apoi, ascultând ca de un ordin invizibil, şi-au luat zborul toți deodată, lăsându-ne dreptul de a înainta. Pe când urcam printr-o mulțime de palmieri fremătători, o mică felină s-a repezit spre noi piuind; guraliva cu blana dungată s-a frecat de gleznele noastre expansiv, exuberant, grăbit, cu coada-n sus. Mi-l amintesc cu precizie, căci a fost prima pisică pe care am întâlnit-o vreodată. În extraordinarul animal am descoperit imediat o anume înrudire: pupilele verzi traversate de firişoare de aur, figura triunghiulară, cochetăria, grația, blândețea vecină cu iritarea, da, înaintea mea se fandosea alter egoul Nourei. Care nu înceta să miaune, să ne mângâie gleznele, să se frece de ele, să ne ureze bun-venit în numele zeului. Încurajați, ne-am continuat periplul, până la fluviul larg, liniştit, sigur de el, de o implacabilă încăpățânare.

Am analizat îndelung malurile unde, între curenții de aer proaspăt care veneau dinspre dune şi humusul gras care alimenta mâlul, se jucau nişte copii, alergându-se unii pe alții.

După care seara a arămit orizontul, împrăştiind un crepuscul la fel de fastuos cum fusese ziua. Imediat ce stelele s-au agățat de bolta cerească, Noura m-a luat de mână şi mi-a şoptit:

— Aici e, Noam?

Prădător suveran al mlaştinilor, se hrăneşte cu peşte, broaşte, pui de pasăre căzuţi din cuiburi şi ghemuiţi printre tulpinile de papirus, rozătoare şi pui de crocodil. În ciuda insolentei sale superiorităţi, în clipa în care scriu aceste rânduri este pe cale de dispariţie.

— Aici e!

*

Înainte de a ajunge la apele Nilului, ne-am confruntat cu multe greutăți.

În primul rând, a trebuit să plecăm. Deşi nomadă de decenii, Noura strânsese un bagaj incredibil: garderoba care, încă de când mai stătea cu tatăl ei, avea nevoie de mai multi măgari pentru a fi cărată, nu devenise mai uşoară alături de Abraham, cu atât mai mult cu cât lucrurile ei însemnau şi darurile primite în timpul numeroaselor evenimente pe care le prezidase.

Cum oare de îşi recuperase lucrurile depozitate de Abraham la Agar, din moment ce se presupunea că se odihnea pe fundul cavoului?

— Oricum, doar n-am să i le las umflatei ăleia!

Noura se încăpățâna să-i zică aşa fostei rivale, un calificativ nepotrivit, care numai pe ea o amuza. La o săptămână după funeralii, fără să mă anunțe, angajase nişte brute care să jefuiască locuința lui Agar.

— Oricum, n-am lipsit-o de nimic. Umflata e şi aşa cât malul, deci nu ar fi reuşit să poarte nici una dintre rochiile mele – poate doar ca eşarfă... Cât despre bijuterii, colierele ar fi strâns-o de gât, iar inelele i-ar fi tăiat degetele. Ei, nu, exagerez: la nevoie, şi-ar fi putut pune una dintre brățări pe degetul arătător...

Am arătat spre nenumărații ei saci cu haine, fetişuri, podoabe, veselă.

— Vom trece prin ținuturi accidentate, lipsite zile-ntregi de apă şi, cum ar trebui să ne mulțumim cu numai doi măgari pe care să-i adăpăm, n-ar fi cazul să-i încărcăm prea tare, dacă vrem să-i menajăm.

Crezusem că se va lăsa cu un refuz, o altercație, preludii ale unei bosumflări care ar fi dus la negocieri timp de-o lună. Dar Noura mă descumpănea mereu; a stat puțin pe gânduri, după care a răspuns simplu:

— De acord.

Săptămâna care a urmat şi-a dedicat-o vizitei prin casele din jurul Mării de Sare. Împărțindu-şi bunurile cu tact şi bunăvoință, apoi, într-o seară, mi s-a înfățişat cu trei boccele ținute-n vârful degetelor.

— Zis şi făcut!

— Noura, te felicit!

— Ai făcut şi tu la fel?

— Da.

— Atunci, te felicit şi eu. Ştii, mă bucur să plec fără să car greutăți. E un sentiment pe care l-am simțit deja la mine-n mormânt.

— Poftim?

— Când m-am trezit în sicriu, goală pe sub feşe, situația m-a încântat. Mi-am dat seama că esențialul este să trăieşti. Goală m-am născut... Goală am murit... Goală renasc.

— Am să ți-o repet când o să ai pretenția să-ți cumperi cine ştie ce fleacuri.

— Prea bine, cu siguranță c-am să uit! a răspuns ea.

În sfârşit, am pornit la drum. Părăseam cu părere de rău lacul acela întins, care ne adăpostise cea de-a treia lună de miere. Deşi malurile sale se dovediseră tot atât de zgârcite în plante precum apele în peşti, îmi plăceau imobilitatea lui suverană, plajele cu horbota lor de sare, unduiri susurând leneşe, ale căror nuanțe nebune mă fascinau, ca smaraldul la prânz, de un roşu sângeriu la asfințit, perlat ori verde celadon în zori.

Am mers escortați de doi măgăruşi slăbănogi, năpârliți, rezistenți la sete. Cât despre bagaj, cărau sare, moneda noastră de schimb pentru viitor.

Într-o epocă în care întâlnirile întâmplătoare înlocuiau hărțile, în care distanțele se măsurau după durata deplasării, a călători obliga la a acorda încredere unor necunoscuți.

— Următorul puț? La cinci zile! mormăise un bătrân cu chipul numai zbârcituri, care plivea un câmp sărac, indicându-ne cu brațul noduros o direcție vagă.

Puteam să avem încredere în el? Pe cine să fi crezut? Noura nu punea preț pe spusele celor care i se păreau respingători. Dintr-o gură ştirbă nu pot ieşi decât prostii, considera ea, dintr-o pocitanie numai informații insignifiante. Suspicioasă în fața celor bătuți de soartă, consumați, bolnăvicioşi, mă certa pentru credulitate:

— Noam, n-o asculta pe maimuța asta! se indignase când cerusem sfatul unei amărâte cu picioarele atrofiate, care se târa ca un crab pe prundiş.

Aveam însă de ales? Foarte puține ființe omeneşti locuiau în regiunile sărăcăcioase pe care le străbăteam. La un flăcău viguros, iradiind sănătate, câți copii rahitici, înaintaşi reumatici, cu chipuri suferinde, cu ochi pe care se adună muştele să fi fost oare? Noura era convinsă că păduchioşii aceia ne făceau să umblăm de colo-colo numai ca să-şi bată joc de noi.

— Noura, de ce ar fi tinerețea şi frumusețea mai cinstite? am obiectat într-o dimineață.

Ridicase din umeri, iritată că o prinsesem în flagrant delict de părtinire, dar, a doua zi, îndoiala o cuprinsese din nou.

Cu toate acestea, informațiile culese nu ne induseseră în eroare. Subestimam fraternitatea celor ce înfruntau un mediu ostil, ceea ce nu înseamnă că, în deşert ori în mijlocul mării, indivizii care cunosc pericolele se bucură de cele mai frumoase dintre calitățile omeneşti, ci că, raționând altfel, ştiu că explicând lămuritor, fără restricții, salvează vieți, ceea ce ține uneori de doar câteva cuvinte. Nici un fel de

bunătate nu stă la baza solidarității, ci doar un interes bine cântărit.

Timp de două anotimpuri, am trecut din oază în oază, unele sărace – un puț ori o băltoacă – altele desfăşurându-şi măreția: curmali atingând cerul îşi aruncau umbra binefăcătoare peste rodierii şi smochinii care-şi întindeau ramurile, în timp ce familiile cultivau pământul cu trifoi, legume, orz, cântecele amestecându-li-se cu behăitul caprelor, ciripitul vrăbiilor de deşert, bâzâitul țânțarilor.[13]

Deşi, la început, nu întârziam decât atât cât să tragem un somn, mai apoi ne-am prelungit sejururile, invocând diferite motive serioase – „îmi sângerează bătăturile", „Măgarii sunt epuizați", „Să mâncăm şi noi o carne friptă", „Doar nu ne-aşteaptă nimeni" – care disimulau plăcerea de a regăsi legăturile sociale. Oazele nu se limitau la a fi o subită izbucnire de viață acvatică, vegetală, alimentară – lapte de capră şi ouă de porumbel – instituindu-se totodată în spațiu al discuțiilor, în care ideile circulau odată cu mărfurile. Cultura se difuza prin intermediul lor până la a le transforma, în decursul mileniilor, în autentice intersecții intelectuale. Caravanele ori călătorii singuratici se opreau acolo şi, în jurul focului, mestecând mentă, o populație

---

[13] Să fie deşertul un ocean de nisip, şi oazele insulele lui? Cu siguranţă nu! Pe când vijeliile, curenţii, valurile aleatorii duc la insulă, numai drumul duce la oază. Insula rămâne pierdută în mijlocul oceanului, oaza se ridică în miezul unei reţele. Pe de o parte, generează poteci, fiindcă apa, umbra, fructele atrag pelerinii însetaţi. Pe de alta, la rândul ei e produsul potecilor, căci populaţia, plantele, turmele prosperă aduse fiind de caravane. În fond, drumul creează oaza tot atât cât oaza creează drumul. Nici izolată, nici autarhică, aflată la răspântia drumurilor, oferă refugiu tot atât cât ridică antrepozite. Această entitate nemişcată, care depinde de tranzituri făcându-le pe toate posibile, se înrudeşte mai mult cu portul decât cu insula.

diversă cânta, dansa, pălăvrăgea până târziu în noapte. Dincolo de grâne, bob, cuțite, oamenii Nilului ofereau poveşti înfricoşătoare despre zeul Crocodil şi zeița Hipopotam. Cei de la Marea cea Mare[14], care vindeau cu pastramă de oaie şi pături groase, evocau furtuni groaznice şi dădeau asigurări despre existența unui monstru cu patru picioare interminabile, care-şi umplea cu apă cocoaşa din spinare[15]. Alții veneau de nicăieri sau mai degrabă dintr-un ținut vitreg, dintr-un loc sinistru, ars de soare, pe care-l părăsiseră încă din copilărie pentru a ajunge nişte rătăcitori; aceştia ne dezvăluiau cunoaşterea lor într-ale stelelor, transmisă de înaintaşii direcți, care le permitea să străbată distanțe imense îndreptându-şi ochii spre firmament. Negrii, paznici ai aurului şi pieilor de preț din sud, ne descriau creaturi fabuloase care le bântuiau savana şi agitau în aer, ca dovezi, colții de fildeş cu care făceau negoț; ne vorbeau despre nişte demoni anume, despre practici magice şi medicamente exotice; îi urmăream pasionat, atent, pe când Noura nu-i scăpa din ochi, desigur tulburată de înălțimea, umerii lăți, coapsele lor musculoase, fascinată de contrastul dintre pielea de abanos, smalțul dinților şi trandafiriul delicat al limbii.

— Noura! i-am reproşat într-o seară. Te porți ca o fetiță... şi-i admiri de parcă acum ai descoperi bărbatul.

— Exact! Modificând culoarea, reinventează bărbatul. Savurează-ți norocul de a te fi întâlnit pe tine mai întâi, înaintea unui Noam negru.

Locuitorii dintre palmieri erau convinşi să se află în centrul lumii. Privind deşertul cu dispreț, ca pe un non-loc, un

---

[14] Libieni.

[15] Dromaderul încă nu fusese domesticit şi nu va fi decât prin anul 2000 î. Chr., în Peninsula Arabică.

domeniu steril, neospitalier, țară a câinilor şi a singurătății, nu simțeau nici o atracție pentru acel spațiu cu numai o dimensiune: golul[16].

— Noam, am luat-o pe-o cale greşită. Atât de mult ne-am dorit să vedem Nilul, încât ne va dezamăgi.

Noura îndrăznise să formuleze lucrul de care, în adâncul meu, şi eu mă temeam. Pe măsură ce ne apropiam de țintă, ne îndoiam că alesesem corect.

— De altfel, Noam, de ce te-ai ataşa de un anumit loc? Bine mă simt acolo unde sunt cu tine.

Eram de aceeaşi părere cu ea şi mă întrebam dacă nu cumva ne înşelaserăm asupra a ceea ce credeam că ne era visul.

Cu toate acestea, după ce am evitat câteva pâlcuri de oameni înarmați, care brăzdau dunele, când Nilul s-a ivit în fata noastră, pătrunşi de implacabila evidență, am murmurat amândoi odată:

— Asta-i! Chiar asta![17]

---

[16] În consecinţă, am învăţat că a vedea deşertul prin intermediul setei înseamnă a nu vedea nimic; i-am descifrat seducţia, energia spirituală, tăcerea orbitoare, frământată de muzici tainice. Deocamdată, ne mulţumeam să trecem de-a lungul acelor întinderi dezolante, oprindu-ne din oază-n oază. Ce păcat că mereu trebuie să te duci undeva anume! Destinaţia degradează călătoria. Mai degrabă decât să ne ducem ici şi colo, ar trebui doar să ne ducem şi-atât.

[17] Pe vremea aceea, habar n-aveam de îndelungata răbdare a Nilului. Credeam că acolo fusese dintotdeauna. Era departe de noi gândul că de fapt apăruse încet pe planetă, nu aveam cum ne imagina modul în care, fără să se sature vreo clipă, muncise treizeci de milioane de ani pentru a coborî din înaltele platouri ale Africii, curgând peste blocuri de granit şi erodându-le, săpând, lustruind, depunând apoi în fiecare vară mâlul pentru a crea pământul fertil al Egiptului, acest miracol al vieţii, şarpe verde în mijlocul imensităţii deşertice şi moarte.

*

De la deşert am primit două lecții: să refuzăm izolarea şi să nu ne mai temem de întinderile de apă. Ne-am băgat deci în cap să găsim o comunitate pe malul unui fluviu.

Pentru noi, a trăi în doi se rezumase până atunci la a trăi izolați. Prima dată, Noura a venit cu mine fugind din satul nostru, după care am început o existență clandestină, silvestră, având drept companie doar pe unchiul meu Barak. Când ne-am regăsit pentru a doua oară, după ce mă veghease până la restabilire într-o grotă jilavă, avusesem o perioadă încântătoare în apropierea cascadei, în mijlocul paradisului bucolic şi inaccesibil, pe unde umblam aproape goi, departe de orice drum al oamenilor. Nu alcătuisem un cuplu ca toate celelalte decât în timpul cataclismului, când valurile ne distruseseră lumea, condamnându-ne să rătăcim împreună cu supraviețuitorii pe nefericita noastră navă, copleşiți de datorie, de groază, de lacrimi.

Nu doar că oazele ne vindecaseră de prudența mizantropă, însă deşertul ne curățase de angoasa care ne inundase

---

Multă vrem omenirea nu a cunoscut originea şi evoluţia misteriosului Nil. Originea? Pentru egiptenii din antichitate, izvoarele Nilului se situau simbolic la prima cataractă, acolo unde se află templul zeului Khnum; mai departe, Nilul era legat de Nun, haosul lichid primordial; a trebuit aşteptat secolul XIX pentru a se ajunge la izvoarele Nilului, pentru a exista certitudinea că fluviul e alcătuit din doi afluenţi, Nilul Alb, care pleacă la vale din Lacul Victoria, de pe linia Ecuatorului, şi Nilul Albastru, care porneşte din Lacul Tana, din Etiopia. Evoluţia? Secolul XX îi marcase etapele dezvoltării.

În antichitate, pentru populaţiile efemere, geografia nu avea istorie, învăţasem durata omenească, fără a bănui vreodată durata geologică. În acest foarte bătrân fluviu nu vedeam decât apă proaspătă, tânără, vie. Geologia a dăruit geografiei consistenţa timpului.

odată cu dezlănțuirea valurilor din timpului Potopului. După îndelungata traversare a formelor de relief aride, nu ne mai era teamă de apă, de excesul ei, într-atât ne chinuise setea şi-i deplânsesem lipsa; de acum, nu ne mai temeam că vom fi lipsiți de apă. Am fi apreciat oare malurile Nilului fără experiența ținuturilor pietroase, dunelor de nisip, hienelor pitite în scobiturilor stâncilor, osemintelor albite? Am mai fi asistat liniştiți la impresionantele inundații care acopereau vara pământul? Nu cred.

La fel ca în cazul capriciilor zeilor, era preferabil să te confrunți cu excesul de apă decât cu dispariția ei.

După o mulțime de ezitări, strâmbându-ne la malurile neprielnice, mărginite doar de câțiva palmieri piperniciți, am ales unul opulent, fremătând de viață, luxuriant, acoperit de stuf, de lotuşi cu flori azurii, de nuferi purpurii sau de rodieri, smochini şi tamarini care îşi înălțau florile, fructele şi miile de nuanțe de verde ca la paradă. Păsările îşi luau zborul de peste tot, iar insectele bâzâiau. Se înălțau în locul acela vreo treizeci de case destul de distanțate unele de altele. La început am fost uimiți să constatăm că erau construite din cărămidă – pe vremea aceea se făceau din lemn sau din chirpici[18] – dar am realizat ce interes prezenta materialul în timpul lunilor de caniculă, când apele dădeau pe-afară: pereții din cărămidă rezistau, pe când lemnul sau chirpiciul ar fi cedat. Cât despre distanțarea caselor, contrastând cu tradiția concentrării rurale, aceasta se explica prin lipsa de regularitate a nivelului inundațiilor care, an de an, atingeau înălțimi variabile; dacă o cutare locuință era inundată, cei de acolo se puteau retrage într-alta, rămasă neatinsă.

---

[18] Cu excepţia Ţării Apelor Blânde – Mesopotamia – care utiliza cărămizi din argilă, uscate la soare ori arse în cuptor.

Gratie activității mele de vindecător, localnicii ne-au tolerat pătrunderea pe teritoriul lor. Mai apoi, prin serviciile pe care Noura şi cu mine li le-am adus, le-am câştigat afecțiunea.

Bărbaților le-am comunicat că în Țara Apelor Blânde descoperisem cumpăna pentru fântână şi scrisul.

Cumpăna? Bazându-mă pe experiența căpătată printre cei care domesticiseră Tigrul şi Eufratul, am reconstituit mecanismul basculant care scotea şi muta apa. O prăjină cu găleată la un capăt, legată în vârful unui stâlp bine ancorat în pământ, era aplecată pentru a scoate apa din fluviu, apoi ridicată şi învârtită pe stâlp, golind recipientul într-o parte sau în spate, într-un bazin amenajat mai sus, pe mal. Operațiunea permitea irigarea câmpurilor prin nişte canale, în anotimpurile lipsite de creştere a apelor, mai ales când iarna îşi impunea seceta strălucitoare. Populația a adoptat metoda şi a adaptat-o, însoțindu-i mişcările cu un cântec, o melopee lentă, din trei note, împăcată, liniştită, care plutea întreaga zi sub cerul fără nori.

În privința scrisului, nu mă aşteptaseră ei pe mine. Unii desenau deja imagini simplificate ale mărfurilor, pentru a realiza liste contabile. Le-am sugerat să inventeze şi semne-sunet, nu doar semne-obiect, adică linii care să trimită la vocabule, căci fără un amestec de ideograme şi vocabule, scrisul nu spune mare lucru.

În rest, o plantă ne-a uşurat incredibil sarcina, o plantă care se găsea din abundență pe malurile Nilului şi care avea să lărgească pentru totdeauna limitele spiritului uman, să deschidă un alt viitor, să accelereze dezvoltarea culturii.

În tufe ori în pâlcuri masive, acest stuf elegant, de verdele jadului, reuşea o ispravă nemaipomenită: prin aspect, aduna la un loc cerul, apa şi pământul – cerul, fiindcă, în vârful tulpinii ce urca spre azur, frunzele stelate alcătuiau un astru rotund, semănând cu soarele şi razele acestuia; apa, fiindcă scoarța îi țâşnea din unde; pământul, fiindcă în

el îşi încrusta rădăcinile din lemn tare, din care unii făceau instrumente pentru bucătărie. Se zicea că este foarte inteligent, capabil chiar să călătorească! Şi aşa şi era: vedeam deseori pâlcuri din acest stuf, smulse din pământ, alcătuind insule plutitoare, autonome, care plecau să colonizeze noi teritorii, fără a băga în seamă malurile, oamenii sau animalele.

Alura solitară a acestei vegetale, independenţa, proliferarea ei trezeau respectul trăitorilor pe malurile fluviului, care se străduiau să-i înţeleagă bogăţia. O considerau sacră, iar istoria avea să o reţină sub numele de „papirus”.

O mestecau pentru a-i sorbi seva dulce, uşor fadă, înainte de a-i scuipa fibrele. Din tulpinile întregi confecţionau ambarcaţiuni; din tulpinile despicate în lamele, coşuri, rogojini, sandale. Împingând cât mai departe posibil investigaţia, au inventat prima „hârtie”, o suprafaţă netedă, goală, destinată desenului, picturii, scrisului, care înlocuia grelele şi casantele tăbliţe mesopotamiene din argilă.

Realizarea papirusului lua săptămâni întregi. Oamenii smulgeau planta, îi tăiau frunzele şi rădăcinile, apoi, cu ajutorul unui cuţit lung şi subţire, curăţau tulpina de scoarţa verde ca absintul. După care decupau miezul moale în fâşii subţiri, late, elastice, pe care le făceau încă mai fine, bătându-le cu ciocanul. Rezultatul era lăsat multă vreme în apă, lichidul fiind schimbat de mai multe ori pentru eliminarea zahărului. Fâşiile erau ulterior întinse pe o scândură, unele orizontal, altele vertical, pentru a forma două straturi pe care le presau cu bolovani şi piei de animale, şi apoi le întindeau zile-ntregi la soare pentru a se usca. Odată încheiată această etapă, care se presupunea că înlătură pericolul de mucegăire, se folosea un rulou din fildeş pentru înlăturarea asperităţilor şi netezirea foii, dar nu în exces, întrucât cerneala nu ar fi pătruns o suprafaţă excesiv de lustruită.

M-am aşezat mai multe anotimpuri la rând pe malul zeului Fluviu, înarmat cu prodigioasele foi de papirus, împreună cu noii mei tovarăşi, bătrânul Hekay şi tânărul Memi, care îşi doreau să asimileze semnele scrisului şi puterea lor.

Masiv, zdravăn, bronzat, Hekay avea nişte ochi de un gri deschis care îi luminau chipul de-ai fi zis că părul şi barba albe nu sunt decât razele lor. Anii îi săpaseră pe chip un surâs, drept care, ceea ce la alții ar fi fost luat drept rid, la el ajunsese o bucurie constantă. În pofida reumatismului care-i cuprinsese corpul, degetele şi încheieturile mâinilor, rămase flexibile, îi permiteau să mânuiască abil pensula, astfel încât pe foaia maronie de papirus, din câteva trăsături, țâşneau o femeie, un lotus, o felină, un ibis; florile fremătau la o adiere; cât despre crocodilii şi şerpii lui, aveau o asemenea viață-n ei, încât ne era frică să nu ne muşte. Altfel decât pictorii pe care i-am cunoscut mai târziu, Hekay inova. Cum nimeni încă nu instituise standarde, instrumentul lui se mişca încolo şi-ncoace pe foaie, îndrăzneț, liber, fără griji: nu reproducea, ci producea.

Alături de bărbatul impunător, al cărui corp atletic trebuie să fi intimidat cândva, stătea opusul lui, tânărul Memi, de şaisprezece ani. Cu picioarele şi brațele lui scurte, cu capul înfundat între umeri, deasupra bustului voluminos, cu figura expresivă, Memi nici că s-ar fi putut dezvolta normal şi atinge înălțimea obişnuită pentru vârsta lui. Însuşire care îi conferea prestigiu căci, de-a lungul Nilului, piticii erau priviți ca nişte ființe remarcabile, raritatea dovedindu-le valoarea. În loc să încarneze o eroare a naturii, era o mărturie a forței şi creativității acesteia, manifestarea unei urme, dacă nu chiar a prezenței zeilor. Familia lui Memi se considera onorată că putuse concepe acest copil ieşit din comun, miraculos mai degrabă decât infirm şi, ca mulțumire, îi aducea anual ofrande lui Bes, o divinitate

liliputană care în decursul veacurilor avea să fie tot mai respectată[19].

---

[19] Egiptenii se uitau fermecaţi la pitici – chiar dacă uneori îi confundau cu pigmeii – considerându-i deţinătorii unor daruri cereşti. Drept care aceştia ajungeau în funcţii importante pe lângă faraoni sau alte personaje puternice. Dacă era vreo discriminare, era una pozitivă. Astfel, Seneb ne lasă amintirea unui „mare pitic”, celebru în timpul celei de-a V-a Dinastii, înalt funcţionar deţinând mai multe titluri sociale, religioase, onorifice, îngropat într-un mormânt măreţ din apropierea piramidei lui Khufu, din necropola Gizeh.

Mai târziu, grecii îi vor considera victime patologice, Aristotel chiar încercând o clasificare clinică a caracteristicilor. Mai mult, dispreţuiau corpurile ale căror forme erau în conflict cu acel cult al perfecţiunii anatomice. De la egipteni la greci, piticii au pierdut mult: din miraculoşi şi excepţionali, au devenit bolnavi şi urâţi. În linii mari, istoria ne arată că era mai bine să fii pitic în sud decât în nord: în Europa, piticii erau apreciaţi în special pentru abilitatea lor de a exploata filoanele miniere, fiind furnizori de metale ori pietre preţioase. Ceea ce a dus la opinia, pentru civilizaţiile nordice, că piticii erau paznicii bogăţiilor subsolului. Element care se regăseşte şi în basmul *Albă-ca-Zăpada*.

Grecii au dezvoltat o gândire normativă străină egiptenilor. Observând o sumă de trăsături comune indivizilor, ajungeau la o medie, şi de la medie obţineau norma, aceasta reprezentând mai mult decât o medie oarecare, căci i se atribuiau principii apreciative precum binele, funcţionalul, perfecţiunea. Media aşadar se instituia ca model şi valoare. În acest fel raţionăm şi în ziua de azi.

Cazul unui atlet din anii 2000 arată în ce măsură ideologia greacă continuă să facă ravagii. O alergătoare, Caster Semenya, excela pe plan mondial la opt sute de metri. O făcea cu atâta uşurinţă, încât a fost acuzată de unele concurente invidioase că este bărbat. Umilită, a fost nevoită să se supună unei examinări care a confirmat că este morfologic femeie, deşi poseda natural o cantitate de testosteron de trei ori mai mare decât media congenerelor sale. Câţiva medici au afirmat că nu era vorba despre o specificitate, ci mai degrabă despre o boală, iar instanţele din atletism i-au cerut, în 2009, să îşi micşoreze chimic

Dacă Hekay improviza, Memi codifica. Creierul lui avea această facultate – fără îndoială nevoia – de a institui repere stabile.

Când i-am provocat să scrie numele tuturor celor pe care-i frecventam, au descoperit în ce măsură se îmbogățeau reciproc. Hekay a propus caricaturizări ale sătenilor, toate

---

cantitatea acestui hormon pentru a ajunge la nivelul celorlalte. Aiuritor! Dacă dopajul care îmbunătăţeşte performanţele era denunţat, acum era lăudat dopajul care le diminuează. Caster Semenya s-a conformat, performanţele i-au dispărut, echilibrul mental şi afectiv i s-a prăbuşit. Din fericire, nişte răzvrătite au ieşit la luptă şi. În 2015, Curtea de Arbitraj Sportiv i-a dat dreptul să redevină ea însăşi, aşa cum a conceput-o natura, regăsindu-şi astfel bucuria, puterea, capacitatea de a fi victorioasă.

Povestea ei scoate la lumină confuzia dintre medie şi normă. Media se stabileşte statistic, indicându-ne doar ce e mai obişnuit. În numele a ce media se transformă în normă? Victimă a unei violenţe incredibile, Caster Semenya a fost considerată anormală, aşadar bolnavă, apoi obligată la mutilare chimică.

Responsabilii cu ecarisajul, cei care ţin să egalizeze şi să simplifice, refuză complexitatea universului, infinita varietate a naturii, invenţiile ei excentrice. Nici pe stadion, nici pe scena vieţii nimeni nu este identic celorlalţi.

Niciodată egiptenii nu ar fi urmat această cale. Piticii aveau locul lor în ordinea cosmică, dovezi ale inspiraţiei ei inepuizabile, intermediari între zei şi oameni. Ambiguitatea lor fizică îi făcea în acelaşi timp adulţi şi copii, încarnând necontenit reînnoirea fiinţei, principiu simbolizat de soarele răsărind, care deţine aceeaşi ambiguitate, întrucât la răsărit este în acelaşi timp tânăr şi bătrân cât veşnicia. Mai mult, trupul de pitic avea caracteristici similare cu scarabeul sacru – trunchi gros, membre mici şi curbate în aşa fel încât, în anumite inscripţii, s-a preferat să apară lipit de astru.

Egiptenii admirau diferenţa. Odată cu grecii, oamenii au început să se teamă de ea. Dintr-odată, pentru a se obişnui cu propria spaimă, nu le-a mai rămas decât batjocura ori eugenismul.

dovedindu-se imaginative, comice, corecte. Memi a protestat:

— De acord, îi recunoaştem. Totuşi, numele nu li-l ştim.

Hekay a confirmat, iar Memi a perfecţionat rapid un sistem care amesteca semne-cuvânt cu semne-sunet, permiţând redarea numelor. Spiritul lui ingenios exploata de minune inspiraţia zburdalnică a lui Hekay, care elabora simboluri cu smocul de mătase al pensulei atât de bine, că şi în ziua de azi, când mă gândesc la bătrânul colos şi la mărunţel, aşezaţi în lotus, umăr la umăr, cu scândura prinsă între picioare, în umila lor atitudine de scribi, văd laolaltă arta şi gramatica, esenţă a spiritualităţii egiptene, acel amestec de imaginaţie şi ştiinţă, de fantezie şi rigoare care era pe cale să nască o civilizaţie ameţitoare.

Din viaţa de dinainte, aduceam cu mine un mod de construire şi de utilizare a vaselor. Oamenii de pe malurile Nilului foloseau nu stuful, ca aceia din Babei, ci papirusul, din care fabricau luntri fragile cu pânze triunghiulare. Învăţând din timpul Potopului, i-am sfătuit, ca răspuns la penuria de lemn, să-l aducă din nord-est[20] şi să păstreze trunchiurile de cedru pentru cocă, şi pe cele de pin pentru catarg, împreună, ne-am apucat să construim barje cu mai mulţi luntraşi, graţie cărora au putut căra materiale grele şi trece astfel de la pescuit la comerţ.

Comunitatea noastră a crescut. Cătunul devenea oraş, tribul populaţie, şi eu conducător. Duceam cu toţii o viaţă simplă, alcătuită din multe obligaţii şi puţine dorinţe. Admiram oamenii aceia de o frumuseţe calmă, cu chipul pur, ai căror ochi alungiţi şi pleoape grele păstrau înăuntru mii de vise, pe când buzele lor groase nu trăncăneau niciodată cine ştie ce. Mă uimeau vigoarea şi rezistenţa lor,

---

[20] Din Liban.

puterea neobosită pe care o desfăşurau nu corpuri masive, ci oameni zvelți, lăți în umeri, dar cu talia îngustă, femeile mlădioase, cu brațe fine, dar în stare să ducă ulcioare grele fără a-şi pierde nonşalanta eleganță.

Oricât de incredibil ar părea, Noura şi cu mine nu mai ascundeam nimic: nici dragostea, nici vârsta noastră. Ne dăduseră curaj familiaritatea pe care cei de pe malurile Nilului o întrețineau cu supranaturalul şi gustul lor pentru miracol. Clipă de clipă, cu devoțiune față de uimirea de-a fi, împărțitori de ofrande, considerau fluviul un zeu, unul binefăcător, zeul Hapi, care dădea apa peste maluri în anotimpul torid şi fertiliza pământurile, împroşcând mâl negru. Dacă toată lumea îl cinstea pe Hapi, tot mai rămânea un dubiu legat de sexul lui: Să fi fost zeu, ori zeiță? Prin putere era masculin, prin fecunditate feminin. Dragul nostru Hekay a rezolvat problema: L-a reprezentat ca pe un hermafrodit de culoarea undelor, cu trup de bărbat, dar cu mamele şi pântec umflat de sarcină. Conciliantă, logică, această imagine intersexuală, albăstruie, a fost cea care s-a impus[21].

Cât despre noi, deşi trecerea timpului nu se aşternea pe chipurile noastre şi prosperam neschimbați printre contemporanii care îmbătrâneau, tinerețea noastră nu trezea neîncrederea, ci, din contră, declanşa admirație. Aici – o remarcasem şi în privința taliei minuscule a lui Memi – extraordinarul trezea mai mult respect decât obişnuitul, excepția decât norma. Orice diferență ținea de sacru, şi nimeni nu stigmatiza bizareria. Niciodată eu şi Noura nu am

---

[21] Mai târziu, din raţiuni politice, a fost prezentat sub formă de gemeni, întrucât puterea monarhică dorea să unească Egiptul de Jos cu Egiptul de Sus, dar păstrându-i aspectul bisexual. Unul din gemeni poartă pe cap un lotus – simbol al Egiptului de Sus – celălalt o coroană din papirus – simbol al Egiptului de Jos.

avut într-atât impresia legitimității ca în acei ani şi lângă acele ființe.

În schimb, singura deghizare cu care ne-am mai dichisit a rămas numele. La sosire, Noura pretinsese din reflex că ne-am numi Iset şi User, căci doream să rupem orice legătură cu identitățile noastre anterioare – Noura şi Noam, Sara şi Naram-Sin. Mai ales că amenințarea plutea în continuare: Era, sau nu Derek îngropat sub tone de moloz şi buşteni, sub dărâmăturile Babelului? Nu cumva găsise modalitatea de a se salva înainte de prăbuşirea turnului? Oricare ar fi fost finalul, ştiam că avea şi el puterea noastră de a se regenera. Chiar mort şi îngropat, tot putea învia într-o zi. Când? Mai bine ne luam precauțiile necesare. Iset şi User ne păreau un scut înțelept împotriva lui.

Odată minciuna spusă, pierzi mai mult timp încercând s-o dregi decât ducând-o-nainte... Prin urmare, nu am mai revenit asupra pseudonimelor.

Deşi ne adoram, Noura nu rămânea gravidă. Îşi urmărea ritmic menstruația. Imperioasa ei nevoie de sarcină transforma luna într-o cursă nebunească în care îşi spunea cu exaltare că va atinge țelul, că va ajunge-n vârf, pentru ca, la final, să se prăbuşească odată cu începutul sângerării. Năruire care urma entuziasmului năprasnic. O consolam şi-o luam de la capăt. Totuşi, alternanța speranță-disperare ne extenua. Dorința ei de maternitate grava asupra comportamentului nostru: îmbrățişările nu mai aveau drept scop plăcerea, ci reproducerea; nu mai făceam dragoste, ci procream; asceza izvora de sub beție. Uşor-uşor, zilele deveneau tot mai serbede, pentru a se mărgini la un „Tot nu-i", sub lumina vidului. Deseori, noaptea, Noura murmura în brațele mele:

— Adu-ți aminte de spusele reginei Kubaba, când ne-am luat adio: „N-o să rămâi grea cât te vei ascunde sub nume fals... Măştile interzic fecunditatea, minciunile sterilizează.

Vei da mai departe viaţă doar când te vei numi din nou Noura.”

Tăceam, asaltat de mii de întrebări: Să fi spus adevărul Kubaba? Trebuia să ne reluăm numele? Ori eram sterili fiind nemuritori?

Evenimentele urmau să treacă problema în plan secundar.

*

— Ghici ce-am aflat! Eşti fratele meu.

Noura a chicotit, văzându-mi mutra de om căruia nu-i vine să creadă ce-aude. Cum pisam în continuare în piuliţa din granit, a insistat clătinând din cap:

— Eşti fratele meu. Aşa crede toată comunitatea.

Am renunţat să mai mărunţesc negrul de fum, depunerea aceea pe care o râcâisem de pe pereţii unui cuptor, şi-am aruncat pisălogul.

— Ce tot spui?

— Aşa mi-au declarat, privindu-mă în ochi, fetele pe care le învăţ să ţeasă: că tu şi cu mine suntem frate şi soră.

— Dar ştiu că ne culcăm împreună, nu?

— Bineînţeles. Dar asta nu le şochează.

— Uluitor! Şi de ce-şi închipuie asta?

Noura a oftat, evazivă:

— Am eu aşa o idee, dar prefer ca mai întâi să încerci tu să afli.

Intrigat, am continuat să pisez praful pigmentat din care produceam tuşul.

În zilele care au urmat, mi-am început investigaţiile în funcţie de cursul discuţiilor pe care le purtam şi am obţinut confirmarea izbitoare: După părerea tuturor, Noura şi cu mine sau mai degrabă Iset şi cu mine eram născuţi în acelaşi timp şi dintr-o singură mamă. Ba am auzit şi lucruri

mai groaznice: Memi afirma că ne adoram încă din pântecul matern, unde făceam deja dragoste sălbatic. Uluit, am îngăimat:

— De unde ştii?

M-a privit cu candoare:

— Toată lumea ştie.

Ce raționament special să fi condus lumea către o asemenea certitudine? De cum încercam să pătrund misterul, interlocutorii îmi zâmbeau politicos şi schimbau vorba.

O eroare repetată de destule ori capătă patina adevărului. Se spuseseră prea multe pentru a mai dezminți, aşa că mă limitam la încercarea de a descoperi ce-i înclinase pe cei din preajmă spre o asemenea convingere şocantă.

După mai multe săptămâni, constatându-mi neputința de a afla, i-am mărturisit Nourei:

— De ce este legată relația noastră de ideea incestului?

A pufnit.

— Din cauza fidelității.

— Poftim?

— Îmi eşti credincios, şi eu îți sunt credincioasă.

— Îți arde de glume?

— Nu te-am înşelat cu nici un alt bărbat, nu m-ai înşelat cu nici o altă femeie. Pe malul Nilului surprinde atâta statornicie. Adulterul e pretutindeni, doar în viața noastră nu.

— A vieții noastre de-aici... am rectificat, privind-o sever.

— Numai pe noi cei de-aici ne cunosc, mi-a răspuns. Pentru a-şi explica acest ataşament exclusiv, fac din noi mai mult decât un soț şi-o soție: gemeni. Atribuie perpetua noastră loialitate acestei particularități inițiale: ne iubeam frățeşte dinainte de a ne iubi marital.

— Fals! Memi susține că ne-o trăgeam încă din pântecul mamei noastre.

— Ah, mă-nnebunesc după ideea asta! a exclamat Noura.
Cum mi-am țuguiat buzele scârbit, a adăugat:
— Hai, gândeşte-te: faptul că ne explică atât de precis deosebirile le permite să ne tolereze şi, mai ales, să se suporte pe ei înşişi. Altfel, cum şi-ar privi mai apoi propria orbire, mizerabilul lor bagaj de trădări, de legături clandestine, de desfrânate ascunsă? Decât să se considere pe ei lipsiți de statornicie, mai bine ne cred pe noi incestuoşi. Din moment ce suntem autorii acestei bizarerii, a cărei parte vizibilă şi sclipitoare este însă fidelitatea, rătăcirile lor devin imediat nevinovăție.
Noura avea dreptate. Toleranța celor de pe malurile Nilului avea tot atâtea virtuți câte ciudățenii: respectând deosebirile, promova o indulgență trândavă față de propria persoană. Dacă viciile şi infirmitățile – care, la civilizațiile următoare, vor dezlănțui reflexe de excludere – se bucurau aici de o aură specială, asta se întâmpla fiindcă profitau astfel şi devierile obişnuite. Refuzul de a încadra universul după criteriile tranşante ale binelui şi răului, ale dreptului şi nedreptului scutea pe fiecare de acestea.
Prin urinare, User a continuat să îşi iubească pasional sora, pe Iset. Cât despre cea din urmă, şi-a multiplicat eforturile de a rămâne însărcinată, obsedată fiind de absența progeniturii.

În vremea aceasta, toți, în afară de noi, îmbătrâneau încet, dar sigur. Până şi zeii şi zeițele. Se spunea că lui Ra, soarele, îi țiuiau urechile şi uneori îşi găsea cu greu cuvintele. Într-o vară cu inundații mai slabe, lumea s-a plâns că Hapi îşi pierde puterile, vărsând în albie mai puține urcioare pentru irigarea câmpurilor. Hekay, geniul penelului, murise, în timp ce piticul Memi, împovărat de vârstă, încovoiat de ani, îşi continua târâş-grăpiş opera de codificare.

Noura şi cu mine – sau mai degrabă Iset şi cu mine – tocmai ne pregăteam să vedem stingându-se o generație şi făcându-şi apariția una nouă, când nişte străini, dând buzna de dincolo de hotarele deşertice, au tulburat liniştea comunității noastre.

Unul dintre ei ieşea în evidență. I se spunea Seth şi pretindea că era rudă cu divinitățile vântului, furtunii, ba chiar şi a secetei mortale. Acest senior domnea peste triburile care umblau încolo şi-ncoace prin teritoriile necultivabile.

Locuitorii vorbeau cu teamă despre el, ca orice sedentari speriați de migranți, ca orice născut într-o oază, care trăieşte cu groaza a tot ce vine din teribilul deşert. Cum ne dusesem traiul printre păstorii evrei aflați într-o continuă transhumanță, nomazii îmi erau simpatici. În definitiv, ne tragem din vânători-culegători, nu? Deşi eram legat de una dintre primele hoarde care parcursese tranziția de la călători la sedentari, nu uitam că străbunii mei străbătuseră neobosiți pământul şi că existența mea se datora mai degrabă paşilor lor decât gărduletelor ridicate la un moment dat. Cu aceste gânduri i-am întâmpinat pe trimişii lui Seth, care erau încălțați, înfăşurați în straturi groase de in şi lână, cu capul învelit şi el în țesături, cu pielea arsă de soare, cu pleoapele coborâte, obişnuiți cum erau să îşi apere ochii de soarele orbitor.

În cursul petrecerii pe care am dat-o în cinstea lor, mi-au confirmat intențiile paşnice: îşi doreau să se odihnească, să se adape, să schimbe câteva obiecte cu legume şi fructe. Noura îi fascina, dar, cum savuram momentele în care devenea centrul atenției, nu am dat importanță faptului.

Triburile lor întârziau însă la porțile ținutului nostru fertil. Şi sătenii, şi Noura s-au alarmat. Am chemat trimişii lui Seth, care de fiecare dată găseau un motiv să îşi amâne

plecarea: oboseala copiilor, o mamă bolnavă de vindecat, un bătrân în agonie, animale atinse de o diaree contagioasă.

— Îl invit pe conducătorul vostru să vină să împart masa cu el oricând va vrea, am conchis la încheierea întrevederii.

— Îi vom transmite, mi-au promis, fără ca invitația să aibă vreun efect.

Conform zvonurilor, Seth îşi făcea rareori apariția, iar puternica lui autoritate provenea tocmai din recluziunea voluntară – mereu se pune mai mult preț pe necunoscut decât pe ceea ce e ştiut.

Într-o dimineață, un trimis m-a înştiințat că stăpânul lui mă invita la banchetul de a doua zi. Mi-a precizat că numai bărbații erau invitați, nu şi soțiile lor, ceea ce nu mi-a plăcut. Totuşi am acceptat.

Zeii să-mi fi trimis un mesaj în zori, când am îmbrățişat-o pe Noura, înainte de plecare? Presimțeam că undeva, în apropiere, se țesea o plasă în capcana căreia să cad. Simțea oare şi Noura aceeaşi îngrijorare? îmi amintesc că sărutul nostru avea gust amar, că îmi repugna gândul de a renunța la îmbrățişare, că-i strângeam trupul suplu, îmbătându-mă de aroma lui.

M-am îndepărtat în silă. După vreo cincizeci de paşi întinşi, am întors capul. Noura nu se mişcase din loc. Totul era numai sclipire, cerul de un albastru limpede, apa de nuanța fisticului; din depărtare suia cântecul cumpenelor fântânilor, melodia aceea din trei note care însoțeşte bătutul pânzeturilor, acoperită de păsările care, în jurul meu, lăsau liberă pura lor bucurie de a exista.

Noura mi-a făcut un semn de adio; şi eu la fel; întorcându-mă pentru a dispărea pe sub palmieri, am rupt firul care ne lega. Oare acea melancolie a mea era presentimentul realității tragice care ne aştepta? Multă vreme nu aveam să o mai revăd pe Noura.

Părăsind satul, am trecut printr-o zonă deşertică nu foarte aridă, pe unde mai creşteau încă, ici şi colo, tufe de plante, muşchi printre stânci, apoi printr-un mărăciniş scheletic plin de praf, până am zărit sicomorul care îmi fusese indicat.

În oaza minusculă alcătuită dintr-un izvor, un copac şi câteva tufişuri, am zărit vreo sută de oameni strânşi la un loc. Mai departe, erau nişte corturi ancorate în sol şi înconjurate de măgari pe lângă care zburdau fetişcane vesele şi zvelte.

Trimişii lui Seth mi-au ieşit înainte, m-au salutat sobru şi m-au escortat până în fața sicomorului uriaş unde aveau loc agapele. Pe covoare şi pe piei de capră, platouri din argint ofereau o bogăție de curmale, lipii, cărnuri afumate. Un individ de vreo patruzeci de ani m-a rugat să iau loc lângă el şi am început cu o ploaie de formule de politețe. Deşi prevăzusem să discut cu Seth, amabila gazdă cu burtă mai mult decât vizibilă m-a informat că îi va ține locul, stăpânul lui fiind obligat să plece în grabă, în ajun, pentru o problemă urgentă; totuşi, ni se va alătura ceva mai târziu.

Am mâncat şi am stat de vorbă. În pofida familiarității răsunătoare, strigătele care marcau aducerea fiecărui fel de mâncare mi se păreau efectul unei jovialități cam forțate, lipsite de căldura spontaneității. Nu m-am frământat peste măsură, zicându-mi că asta se întâmpla fiindcă nomazii nu obişnuiau să se dedea unor astfel de zaiafeturi.

După o tartă cu miros de flori de portocal şi câteva înghițituri dintr-o bere amară şi călduță, gazda corpolentă, împodobită pompos cu o grămadă de țesături, a anunțat un joc. Seth expusese diferite mărfuri drept recompense. Cum puteau fi câştigate? Probându-le. Concursul se dovedea pe cât de curios, pe-atât de generos: cel căruia o curea i-ar fi înconjurat exact talia, ar fi câştigat-o; cel căruia la încheietura mâinii i s-ar fi potrivit cum trebuie brățara, o

lua cu el; cel al cărui picior intra perfect în perechea de sandale, o păstra. Sprijinit de trunchiul răsucit al sicomorului, ultimul trofeu era un sicriu din lemn pictat artistic şi poleit cu aur.

Competiția a început efervescent. Lumea se-nveselise. Atmosfera se dezmorțise. Fiind mai masiv decât cei aflați la petrecere, nu mi se potriveau nici hainele, nici accesoriile propuse de gazdă. Şi, dacă stau acum să mă gândesc, nici că mă îngrijora ceva. În definitiv, orice petrecere presupune o anume conformare. Atent să nu ies în evidență, înclinat mai degrabă să particip la joc decât să câştig ceva, mă lăsam pradă veseliei generale.

A sosit şi clipa în care nu a mai rămas decât un singur premiu: sicriul. Care a fost pus jos, cu capacul alături. Unul după altul, cei de față s-au întins în el, dar pentru fiecare lada se dovedea prea mare fie cu un cot, fie cu un deget. Am intrat şi eu, atent: mă potriveam la fix. Petrecăreții s-au apropiat, s-au aplecat spre mine, s-au amuzat, m-au lăudat în gura mare. Buzatul plin de coliere sunătoare m-a aplaudat. Nu mă interesa deloc obiectul, dar de ce nu? Refuzul i-ar fi jignit.

M-am ridicat din ladă când, deodată, am încasat o lovitură în ceafă. Şocul m-a năucit, trimițându-mă la loc. Indivizii au pus capacul şi m-am trezit în beznă.

Cum îi auzeam râzând, am izbucnit şi eu în hohote, închipuindu-mi că era o farsă, uitând prosteşte că fusesem lovit.

— Bună glumă. Dar acum deschideți!

Pe post de răspuns, lovituri de ciocan: sicriul era bătut în cuie. Am încercat să mă zbat, să împing cu pumnii capacul din lemn. Numai că, vai, în afara greutății acestuia şi a rezistenței cuielor, dimensiunile ca turnate ale lăzii mă comprimau parcă, împiedicându-mi orice mişcare.

Cu cât urlam mai tare, cu atât nomazii se dovedeau mai îndârjiți.

Dintr-odată, nu au mai răspuns țipetelor mele. S-a lăsat liniştea. Apoi au reînceput mişcări. Zgomote ale unei activități anume. Gâfâieli. Ecouri scurte de glasuri, înăbuşite de scândurile sicriului. După senzația de alunecare, izbituri, zdruncinături, am înțeles că eram dus de acolo.

Trebuia să înțeleg ce se întâmpla. Până la urmă am dedus că fusesem suit într-o căruță trasă de măgari, care, înconjurată de nomazi, se urnise din loc.

Recunoşteam din ce în ce mai puțin cărările care duceau în satul nostru, bănuind alte forme de relief sub copitele asinilor.

Convoiul s-a oprit. Am simțit că sicriul era ridicat, că i se făcea vânt, şi apoi cădea făcând un zgomot de apă împroşcată.

De data aceasta nu mai aveam nicio îndoială: fusesem aruncat în Nil.

*

Nu mai am nici o noțiune a timpului.

Valurile mă poartă dintr-o parte-ntr-alta. Nava precară a existenței mele urmează firul apei. Țipete stridente de păsări trec prin pereții de lemn. Să fie noapte? Să fie zi? Mirosurile mele de transpirație, de urină, de excremente nu mă mai incomodează, m-am obişnuit, alcătuiesc un cocon în care mă înfăşor. Cât put, sunt viu.

La început, groaza m-a adus în pragul greții. Pe piept îmi apăsa parcă o greutate. Mă scuturau frisoane. Membrele îmi înțepeniseră. Tremuram. Asudam. Pe urmă am observat că în capac fuseseră date câteva găuri. Prin care trecea aerul. Era de bine? De rău? Permițându-mi să respir, detaliul mă

condamna la o lungă agonie. Nu aveam să mor sufocat, ci de sete. Cât rafinament!

Odată depăşită panica, am început să sper: pândeam pescarii de pe maluri, bărbații ieşiți la albit pânzeturile[22], femeile care duceau de mâncare la câmp, copiii care se distrau împroşcându-se cu apă, pe toți cei pe lângă care treceam şi după care strigam. Degeaba. Visam la curenți care să mă lase pe vreun mal. Degeaba. Mă rugasem chiar să mă zdrobească hipopotamii ori crocodilii să ia sicriul cu asalt. Degeaba.

Speranța oboseşte. Speranța deranjează. Mai mult torturează decât linişteşte.

Şi-atunci, conştiința a dezlegat parâmele. Am renunțat să mai ascult, să mai înțeleg, să mai aştept. Am încetat să mai sper.

Plec.

Şi mi-e mai bine.

Slăbiciunea e tocmai cultivarea speranței. Puterea înseamnă să te faci una cu disperarea. Aşadar, accept tot ce e mai rău.

Nu mă mai agăț de nimic. Plutesc în derivă.

Plec.

Şi mi-e mai bine.

Liniştea acceptării...

Mintea îmi e deschisă himerelor, viselor cețoase şi unduitoare care mă desprindeau de realitatea violentă. Ajung în regiunile letargice ale ființei mele, departe de zonele sensibile ori terifiate. Totul se-nduplecă. Se descompune. Se-mblânzeşte.

Abandon de care-mi profită trupul. Simt mai puțin setea, mâncărimile, crampele, furnicăturile, escarele.

---

[22] Bărbaţii, nu femeile, o făceau pe atunci.

La capătul acestei navigări, ştiu cum arată finalul. Sfârşitul oricărei alterări fizice. Moartea există pentru a ucide suferinţa. Moartea ne-ntinde braţele. Moartea e graţioasă. Moartea e binevoitoare. Moartea e prietenoasă.

Plec.

Şi mi-e mai bine.

Orele devin grele şi statice. Fără vreo deosebire între ele.

Înot într-o torpoare plină de vise lăptoase, glumeţe unele, neplăcute altele, neutre cele mai multe... Sacadat apar nişte chipuri, ca nişte pânze scuturate de vânt... Nu mă plictisesc. Sunt într-o companie minunată. Stau la taclale cu trecutul. Noura se-nvârte pe lângă mine şi-mi spune o mie de poveşti. Mama la fel... Zăresc umerii musculoşi ai unchiului Barak. Cei care au avut grijă de mine trec pe la căpătâiul meu veseli, înţelegători, iubitori.

Scufundat în amintiri, nu regret nimic, nu mă plâng, nu-mi pierd răbdarea. Prezentul încetează să mă tortureze, iar viitorul a dispărut.

Plec.

Şi mi-e mai bine.

Cu cât îmi regăsesc mai profund memoria, cu atât sunt mai străin de propriul corp îngreunat de frig şi de umezeală. Îl dau uitării. La ce bun să deschizi ochii şi să nu vezi nimic? Să vorbeşti fără a fi auzit? Să comanzi să se mişte unor membre răpuse?

Pe jumătate conştient? Pe jumătate leşinat? Habar nu am dacă sunt pe jumătate treaz sau pe jumătate aţipit. Sunt legănat. Şi de valuri, şi de propriile gânduri.

Delicioasă sfârşeală.

Nimic nu-mi mai provoacă vreo durere reală.

Plec.

Şi mi-e mai bine.

Abia apărute, ideile se şterg. Nedesluşite... Apar rămăşiţe, dar rămăşiţe din ce? încă-mi mai percep sângele zbătându-

mi-se-n urechi, cu un zvâcnet surd, lent... Uneori sunet de gură, de supt.

Tenebre palide, se poate zice aşa?

Fulgurantă, privirea Nourei. Luată de ceață.

E bine. E suav. E tandru.

Perplexitate.

Plec.

Şi mi-e mai bine.

4

Orbire.

Lumina izbucneşte. Mirosurile urcă. Sunetele îşi iau zborul. Viața se insuflă. Plămânii mi se umplu.

Armonie.

Toată ființa-mi palpită, mă deschid dimensiunilor universului, formez un tot cu apa, pământul, soarele, mă fac una cu imensitatea vibrantă.

Frumusețe.

Cu pleoapele închise, mă simt pătruns de claritate, sedus, fericit, inundat de plăcere.

Gratitudine.

Mă pregătesc fără vreo grabă, torc ca o mâță, pendulez între satisfacție şi dorință, în locul exact unde se unesc mulțumirea şi nerăbdarea.

Bucurie.

Bucuria de a fi. Bucuria de a renaşte. Cui o cunoaşte deja, existența i se revelează imediat.

Mi-am revenit lin.

Nişte femei aşezate pe vine, purtând peruci grele, negre, stăteau în jurul meu cu privirile ațintite pe locul unde eram culcat. Imediat ce am deschis pleoapele, au zâmbit, apoi una dintre ele a intonat o melodie reluată de celelalte la

unison. Se legănau înainte şi înapoi, ca agitate de o zguduire interioară, în transă. În penumbră, vocile lor aspre, rugoase se ridicau, se desfăceau în ecouri diferire, semnalând existența unei săli de mari proporții. Ritualul se intensifica, detaşat de mine, superior subiectului care îl provocase.

Trupul îmi cântărea prea mult pentru a-l putea ridica; doar ochii îmi reuşeau mici mişcări vii, grăbiți să determine unde aterizasem. O arşiță jilavă umplea spațiul tainic, străbătut de dâre de lumină curgând din lucarnele înguste tăiate în înaltul pereților. Eram oare îngropați?

Extazul liturgic a încetat. O femeie s-a dus la un puț cu ghizduri din piatră, a scos o găleată cu apă şi a adus-o până lângă gleznele mele. Alte patru au udat nişte cârpe şi s-au apucat să mă curețe.

Am înțeles că eram dezbrăcat şi am constatat că perechi de ochi subliniați cu strat de khol erau ațintiți la sexul meu.

M-a fulgerat îngrijorarea. Eram cumva în erecție? Nu mi se părea... Ce mai conta? M-am hotărât să nu-mi pese. De unde veneam, decența nu era ceva care să preocupe. În euforia de a trăi din nou, de a fi înconjurat de femei, de a fi mângâiat, mi se putea scula în deplină măreție.

Am verificat totuşi, ridicându-mi ceafa. Penisul îmi stătea liniştit. Totuşi, nu-l scăpau din ochi. În clipa în care una dintre ele a pus deasupra un văl umed, colegele i-au fremătat, fascinate. Ce gânduri să le fi dat buzna prin minte?

Odată încheiată toaleta, mi-au dat să beau şi să mănânc. Fără să mă implice, conversau într-un dialect care-mi scăpa, chiar dacă pricepeam ceva frânturi.

Şi au trecut zile, şi au trecut nopți.

Nu ştiu de ce, întârziam într-o convalescentă lentă. Putinele schimburi de cuvinte pe care le-am avut cu femeile nu se datora atât lipsei unui limbaj comun, cât faptului că,

deşi îmi dădeau toată atenția, nu căutau să intre în legătură cu mine. Docile, ascultătoare, lipsite de orice voință proprie, îşi făceau treaba în egală măsură prezente şi absente, mărginindu-se strict la meseria lor. Care să fi fost aceasta? Cea de servitoare? De vindecătoare? De gardiancă? De prostituată? în pupile nu li se aprindea decât o flacără specială atunci când îmi scrutau organele genitale, lucru pe care l-am împiedicat imediat ce mi le-am putut acoperi.

Puterile îmi reveneau şi-l redescopeream pe Noam cel dintotdeauna. Până şi mica membrană care-mi acoperea degetul arătător şi inelar se refăcuse. Degetele unite erau marca familiei mele, ştampila ei. Degeaba îmi tot analizam mâna şi-o întorceam pe toate părțile, nu mai era nici urmă din operația realizată în Kish, când tăiasem fâşia de piele. Purtam din nou caracteristica bunicului, tatălui, fiului meu. Ham şi, mai recent, a lui Abraham.

Încet-încet, anchilozarea provocată de nemişcare s-a atenuat şi am redevenit apt de mers. Cât am făcut primii paşi în jurul patului, infirmierele mele m-au susținut, cu ochii-n pământ, fără ca privirile să li se încrucişeze cu ale mele. Într-o dimineață, cu un gest hotărât, le-am dat de înțeles că îmi regăsisem echilibrul. În timp ce părăseam încăperea umedă, cea mai în vârstă dintre ele a dat din cap, apoi, impulsionate de ea, în cor, au început toate un imn. Ce să fi sărbătorit?

Lăsându-le cu melopeea lor, am trecut pragul, arzând de nerăbdare să explorez împrejurimile şi să elucidez enigma prezenței mele în acel loc. Ce dezamăgire! Clădirea se reducea la un edificiu din piatră, gol, pe jumătate îngropat în pământ, supradimensionat, stupid. La ce să fi folosit?

Am luat-o pe aleea îngustă şi sinuoasă, din pietriş, evitând astfel argila moale, prea alunecoasă. De jur-împrejur, copertine din papirus, sprijinite de palmieri, nu lăsau privirea să treacă mai departe. Mii de țânțari încețoşau

găurile prin care se strecurau razele soarelui, în timp ce, pe jos, pe solul spongios, colcăiau şerpi şi broaşte râioase. Urmând poteca, am ajuns la o serie de corturi care, fără îndoială, erau dormitoarele femeilor. Mai departe, jungla era tot mai deasă şi am zărit un post de observație într-un copac, unde făceau de gardă trei războinici. Să fi ajuns oare într-o închisoare?

După ce am bătut toate cărările, am tras concluzia că mă aflam pe o insulă mărginită de mlaştini şi înconjurată de oaze de verdeață. Fiecare loc în care s-ar fi putut acosta era prevăzut cu trei santinele înarmate cu lănci şi pumnale; acestea mă salutau respectuos, întorceau capul şi îşi sporeau sălbatici supravegherea.

Pe înserat, m-am împiedicat de o cuşcă alcătuită din trei pereți de cărămidă şi un grilaj din fier, asemănătoare cu acelea din Babei în care erau închişi leii. Înăuntru, un bătrân îngenuncheat desena, ținând o scândură între picioare, vizibil priceput în mânuirea unei pensule flexibile. Nu mi-a simțit imediat prezența. Când însă, sub presiunea privirii mele, a ridicat fruntea, a strigat uşurat:

— În sfârşit!

Exclamația m-a tulburat. Cineva îmi pândea apariția. Cineva înțelegea ce mi se întâmplase. Cineva avea să mă pună la curent.

Odată potolită emoția, l-am întrebat:

— Ştii cine sunt?

Roşind, bătrânul a murmurat dintr-o suflare:

— Bineînțeles.

Privind cuşca, regretam că singura persoană care îmi vorbea limba şi cu care aveam ocazia să comunic era prizonieră. Să-mi fi citit gândurile? Agățându-se de gratiile care ne despărțeau, a lăsat să-i scape un oftat din rărunchi, s-a ridicat în picioare făcând să-i trosnească oasele, a

înaintat, a împins o uşă ascunsă în perete şi a venit lângă mine. Cuşca a rămas deschisă.

— Eeei?! am îngăimat. Nu eşti...?

— Sechestrat? a sugerat. Ba da, teoretic. Practic, nu. Ea are îndoieli că aş fugi.

— Ea?

— Zeița.

Nu-i dădeam de cap... Presimțeam că ar fi fost nevoie de săptămâni pentru a ajunge la adevăr cu moşul acela. Mai că şi-a rupt ceafa pentru a mă vedea mai bine.

— Nu-mi închipuiam că eşti atât de înalt.

Apăsat de ani, încovoiat de reumatism, era mai degrabă el pipernicit decât eu înalt. Mi-a atins sfios încheietura mâinii şi a tresărit.

— Credeam c-am să-mi dau sufletul înainte de a-ți face apariția.

— Cât m-ai aşteptat?

A clipit, a încremenit cu gura căscată, cu ochii tulburi uitându-se fix la mine.

— Nu mă născusem când tu erai deja pe lumea asta. Tatăl meu nu se născuse când tu erai deja pe lumea asta. Bunicul meu nu se născuse când tu erai deja pe lumea asta. Atâtea generații s-au scurs, că nu mai pot fi numărate. Mă consider privilegiat acum, întâlnindu-te! Mi-am îndeplinit misiunea.

— Misiunea?

— Cea încredințată de familia mea. Suntem scribi din tată-n fiu. Sarcina mea este să te învăț să scrii.

— Păi, scriu!

S-a abținut să răspundă, a rămas pe gânduri, apoi a mormăit:

— Prea bine. Misiunea va fi îndeplinită cu atât mai repede.

— Cine a încredințat misiunea familiei tale?

— Zeița, desigur.

— Care zeiță?

— Dacă-i pronunț numele, mor. Dar nici nu e nevoie să fie rostit: Doamne, mai bine decât oricine, în adâncul inimii tale ştii despre ce este vorba...

S-a uitat lung la mine, cu un amestec de ingenuitate şi complicitate.

— Odată ce vei citi fără ajutorul meu, îți voi da sulul zeiței.

— Sulul?

*

Insula se dovedea un loc înspăimântător. Dincolo de țânțarii însetați de sânge care bâzâiau, înțepând nesățios orice piele lăsată la vedere, era asediată şi de crocodili. Aceste aproape târâtoare, dotate cu capacitatea de a face vrăji malefice, se preschimbau în trunchiuri de copac, în buturugi, în gropi, rămânând nemişcate ceasuri de-a rândul, topite în peisaj, uitate; dar imediat ce se ivea o pradă, o prindeau dintr-un salt puternic, o sfărâmau în fălcile rozalii, o sfâşiau în bucăți, înainte de a o digera interminabil, ghiftuiți, moțăind, nici măcar triumfători cât vreme să domine li se părea legitim. Cele trei santinele aveau ca sarcină principală respingerea oribilelor carnivore, urlând, agitându-şi lăncile, aruncând cu pietre în ele. Cu toate acestea, unii saurieni se infiltrau cu viclenie prin colțuri umbrite şi, din când în când, amputau piciorul sau brațul vreunei femei, dacă nu cumva o înghițeau întreagă.

În schimb, un animal domnea peste insulă, idolatrizat de locuitorii din partea cărora primea ofrande: pisica Sekris.

Înaltă, zveltă, pestriță, cu urechi mătăsoase, Sekris impresiona cu inşii ei celeşti, pe care cromatica fantezistă a blănii îi punea în valoare, de o grație care părea în asemenea măsură improvizată, încât nu li se observa simetria perfectă: linii negre îi subliniau pleoapele, apoi, urcând în arc de cerc

deasupra tâmplelor, prelungeau căpşorul triunghiular, în căutarea tiarei sau diademei care-i lipsea. Hieratică, Sekris adora să se aşeze la distanță, senină, cu coada superb încolăcită în juru-i. Se uita oare şi ea la noi în clipele în care îndreptam ochii spre ea? Privirea îi trecea prin noi... Ce să fi zărit? Desluşea oriunde altceva, dincolo de noi, în ea însăşi, reperând orizonturi necunoscute, atât interioare, cât şi exterioare. Rămânea indescifrabilă pentru oricine ar fi privit-o o zi întreagă. Deşi apropiată, rămânea îndepărtată, apărându-se de durerea de a fi înțeleasă. Splendoarea pupilelor îi proteja misterul.

Seducția îi ținea de inaccesibilitate. Nu aveai cum să-i vorbeşti sau s-o mângâi când aveai chef: ea era cea care decidea, foarte brusc uneori, venind să se frece de vreun om, cu un mieunat care cerea gestul de tandrețe refuzat cu o clipă mai înainte. Când i se umplea blidul, adulmeca alimentele neîncrezătoare, disprețuitoare, apoi le devora; după care, părăsindu-şi rezerva anterioară, mai cerea miorlăind cu disperare. Imprevizibilitatea îi sporea intensitatea prezenței.

Femeile o tratau ca pe o zeiță, lucru cu care era de acord. Toate o considerau pe Sekris un avatar al lui Ra, un înveliş adoptat de Binefăcător pentru a le scăpa de invadatori, şobolani, păsări, şerpi, spre a conserva astfel rodul recoltelor. Mergeau până la o imita, fardându-şi ochii şi reproducându-i minusculul nas trandafiriu cu ajutorul pudrei aplicate pe nări.

Sekris mă trata cu o regală rezervă, ceea ce am sfârşit prin a aprecia, ținând cont de cât de sadic i se putea dovedi interesul. Din femei făcea sclave, prăzi, obiect al divertismentului. De multe ori o spionasem în timp ce persecuta vreun animal, delectându-se văzându-l cum se zbătea şi se plângea! Chinuia şoarecele până-i dădea sângele, îl batjocorea, îl rănea, îl muşca, îl răsucea în fel şi

chip, se prefăcea că uită de el, îl muşca din nou, îşi înfigea în el colţii ascuţiţi nu ca să-l omoare, ci ca să-l oblige să continue să se joace de-a muritul. Vâna din amuzament, nu pentru a se hrăni. Până la urmă, respectam mai mult bravura rozătorului învins decât cruda eficienţă a lui Sekris.

În afara acestei divinităţi care-mi trezise o vie curiozitate, zilele mi le dedicasem învăţării hieroglifelor de la acel bătrân. Mă pretinsesem instruit, dar nu fusese decât fanfaronadă, în realitate, sarcina mă depăşea. Cândva, scrisul restrângea tot ce era de povestit; de acum, cu preţul a mii de detalii complexe, exprima totul. Aliajul semne-imagini şi semne-sunete evoluase; multe simboluri desemnau mai degrabă limba decât obiectele. Pe când idiomul vorbit pe malul Nilului avea şi vocale, şi consoane, transcrierea se dovedea consonantică, nu vocalică, drept care consoanele erau înscrise, vocalele rămânând de ghicit.

Desenele câştigaseră în fineţe, subţiri, dar vizibile. Erau şi aliniate, şi suprapuse – lectură orizontală, lectură verticală – cu grija de a arăta frumos.

Aşezat în poziţia lotus, în faţa cuştii lui, în ciuda devoţiunii pe care o manifesta faţă de mine, bătrânul, imediat ce se transforma în profesor, nu mă menaja. A trebuit să memorez mai multe sute de ideograme ce se refereau la fiinţe, la părţi ale corpului, la animale, la vegetale, la anumite unelte, la atitudini umane. După care mi-a explicat metodic excepţiile de la regulă şi devierile de la rigoare: am studiat deci imaginile cu dublu sau triplu sens, precum pasărea care însemna în acelaşi timp „rândunică” şi „grandoare”.

Mă poticneam la clasificatorii semantici. În număr de două sute, se aşezau după un caracter polisemie pentru a preciza categoria de privilegiat: se indica astfel dacă era vorba despre un animal, despre o înălţime, calitate morală sau

eveniment. Câtă vreme nu le stăpâneai perfect, te puteai îneca în ambiguităţi.

Cu regularitate, Sekris ne dădea târcoale ţanţoş, cu indolenţă, unduindu-şi bazinul, cu pleoapele pe jumătate coborâte. Deloc convinsă de progresele mele, pleca şuierând un „Pfff!” dispreţuitor, prin care îşi manifesta părerea despre persoana mea.

Într-o zi, în faţa dificultăţilor, creierul meu nu a mai înregistrat figurile, aşa că am aruncat tăbliţa, pensula, cerneala şi am strigat:

— Destul!

— Nu-ţi pierde răbdarea. Ai încredere-n mine. I-am învăţat să scrie şi pe fiii, şi pe fiicele mele. Am vrut să fac oameni din ei, nu statui.

— Ajunge! Dă-mi sulul.

Ştiam acum că un sul era alcătuit din mai multe foi de papirus lipite una după alta. Scribul mi-a răspuns calm:

— La ce bun? N-ai să-l înţelegi.

— Atunci citeşte-mi-l tu!

M-am apropiat de el împărţit între dorinţa de a-l îmbuna şi de a-l constrânge. A rezistat, imperturbabil.

— Războinicele din jur au arme, pumnale, săbii şi, mai ales, au un ordin clar: să îţi aducă documentul imediat ce vei şti să citeşti corect.

— Şi cum vor afla?

— Le voi spune eu.

— Atunci, spune-le.

S-a uitat consternat la mine, ghemuindu-se.

Am lăsat-o baltă. Cineva care renunţase la propria viaţă pentru a se achita de o sarcină impusă cândva familiei lui nu ar fi cedat indiferent de situaţie, de ameninţări, de ispite. Am continuat să lucrăm, şi seara mi-a adresat o laudă rară:

— Zeiţa a avut dreptate: înveţi mai repede decât oricine altcineva.

Care zeiță? m-am întrebat încă o dată. Ce să fi reprezentat eu pentru ea? Drept cine mă luau santinelele, femeile, eruditul, pisica? Eram convins că nu sunt cel pe care şi-l închipuiau ei, dar, pe jumătate din prudență, pe jumătate de lene, nu mă străduiam să dezleg enigma, căci soluția mă aştepta în faimosul rulou.

Femeile din serviciul meu suportau totul. Între ironie şi supunere, dovedeau o maleabilitate absolută. De cine să fi ascultat? De mine, în aparență. Dar cine le ordonase să mă asculte?

Acum, când le învățasem mai bine limba, o expresie mă punea pe gânduri, una pe care o repetau când îmi făceam toaleta, şi ochii li se măreau privindu-mi lung sexul:

— Până şi asta a reuşit-o zeița...

Era imposibil să mă spăl fără să le simt privirile pierdute în admirație pentru testiculele mele.

— Până şi asta a reuşit-o zeița...

Unde să fi ajuns? Ce să le fi obsedat? Totuşi, nici una nu avea în ochi vreo sclipire de dorință, nici una nu risca vreun gest de invitație. Nici cea mai mică undă de lubricitate, doar deferentă.

— Până şi asta a reuşit-o zeița...

Mă cutremuram de fiecare dată, uluit că o parte din mine era în directă legătură cu tenebre nepătrunse.

Insula cu țânțari zumzăia de mister. La început de săptămână, o barcă ale cărei vâsle erau mânuite de nişte tinere aducea mâncare şi se întorcea la fel de tăcută ca undele pe care plutea. De unde să fi venit? Deşi nu mă plictiseam, tot îmi venea să plec şi eu cu ea, pierzându-mi răbdarea. Aşteptam cu ardoare încheierea studiului!

Printre informațiile privitoare la zei, papirusurile mă învățau că de acum fluviul Nil unificase teritoriile pe care le iriga şi că această entitate se chema Pământul Negru, Egiptul. Încă-mi mai amintesc cât de tare mă uluise acest

lucru... în vremea în care fusesem născut, zona proprie unui grup omenesc se limita la familie, clan, trib, sat. Ulterior, desigur, întâlnisem comunități mai importante, precum orașele din Țara Apelor Dulci, cu deosebire amețitoarea cetate a lui Nimrod. Dar că o unitate teritorială ar fi putut acoperi o arie atât de întinsă nu mi-ar fi dat prin cap. Conform textelor, cea de aici era alcătuită din două zone, Egiptul de Jos și Egiptul de Sus, care erau conduse de un suveran excepțional. Faraonul. Mă măcina dorința de a explora cât mai repede această nouă lume.

Dincolo de ceea ce ținea de arta caligrafică, scribul nu-mi răspundea niciodată la întrebări. Dacă mă încăpățânam insistând, ofta sastisit, ca un adult în fața unui copil prea pisălog, dezamăgit că făceam eforturi pentru a-i sfâșia tăcerea. În schimb, Sekris începuse să fie mai puțin arogantă cu mine, pășind țanțoșă prin apropierea cuștii și ducându-și lăbuța până-n spatele urechii pentru a se spăla: cu siguranță considera că voi deveni mai bun...

Într-o dimineață, când m-am trezit, l-am văzut pe bătrân lângă culcușul meu, încadrat de trei santinele. Închinându-se ceremonios, mi-a întins sulul promis.

— Iată-l, Doamne. Ești în sfârșit pregătit.

Am luat surprins manuscrisul.

— Îngăduie-mi să-mi iau rămas-bun, a adăugat. Misiunea mea s-a încheiat. Mă voi retrage cu luntrea care aduce provizii. Mă voi duce lângă ai mei, pentru a-mi anunța fiii și fiicele că de acum pot munci unde vor vrea. Familia noastră e dezlegată de obligație. Voi lăsa libere generațiile viitoare. Ce mândrie, Doamne, ce onoare să fiu de față în clipa hotărâtoare a drumului rău! îți mulțumesc. Acum am să dispar și te voi lăsa singur cu adevărul.

S-a întors pe călcâie, escortat de energicele gardience.

Adevărul? Ce adevăr țineam în căușul palmelor?

Am desfășurat papirusul.

Dragostea mea,

Nu-ți văd minunații ochi căprui, umbriți de genele tale ca de fată, dar mi-i închipui și inima îmi bate de să sară din piept: mă citești, deci trăiești. Cât de mult am nădăjduit la clipa asta; de la ultimul nostru sărut, de pe malul fluviului, numai pentru ea am supraviețuit; am făcut-o posibilă cu toate puterile și încăpățânarea mea... Iartă-mă, emoția mă copleșește, las jos pensula și nu mai scriu, ca lacrimile să-mi poată curge. Lacrimi de bucurie, fiindcă tu reînvii. Lacrimi de durere, fiindcă sunt departe de tine.

De ce? De ce nu te pot strânge-n brațe?

Mesajul acesta va dezlega misterul.

O nouă credință s-a răspândit pe malurile Nilului, dominantă, modelând în egală măsură spiritele și templele, palatele și mormintele: cultul lui Isis și Osiris. În afara celui pe care-l ții în mână, nu vei descoperi nici un alt papirus care să le povestească drumul pe care, altfel, fiecare egiptean ți-l va spune – dacă nu-l știi, înseamnă că nu ești din aceste ținuturi. Cred că ți se taie picioarele... Totuși e important să citești papirusul până la capăt.

Pe vremea când ne stabileam în aceste locuri generoase, zei se găseau din abundență, fără a fi apărut Isis și Osiris; cei din jurul nostru se închinau la Ra soarele, divinitate majoră, Hapi fluviul, Atum, Bat și zeci de demoni ori spirite animaliere. Imediat ce te vei aventura dincolo de insulă, vei descoperi că Isis și Osiris ocupă de acum un loc central, punând bazele comportamentului de zi cu zi.

Ce s-a întâmplat? Dau acum cuvântul legendei...

Povestea începe puțin după crearea universului. Geb, zeul Pământului, era vrăjit de Nut, zeița Cerului. Deci dorea să se însoare cu ea. Dar tatăl lui, Shu, zeul Aerului, se opunea. Degeaba. Îndrăgostiți nebunește, Geb și Nut au trecut peste

toate piedicile. Dacă ziua Shu reuşea să-i despartă, noaptea Geb şi Nut se înlănţuiau în taina întunericului şi nu se mai lăsau desprinşi de Shu decât dimineaţa. Din îmbrăţişările lor, după cum o dovedesc peisajele nocturne care prezintă bolta înstelată întinsă peste pământul cuprins de tenebre, s-au născut patru copii: Isis, Osiris, Seth şi Nephthys.

Viaţa celor patru a început încă din pântecul mamei lor: Isis şi Osiris, frate şi soră, se plăcuseră; în adâncul matern, făceau deja dragoste într-ascuns.

Nu-ţi aminteşte nimic lucrul acesta? Continui...

Născut cel dintâi, Osiris, crescând, dădea dovadă de calităţi excepţionale. Ştia să conducă, să dezvolte lucrările în solul mâlos, să crească animale, să ajute la confecţionarea obiectelor. Cum îşi punea talentele de civilizator în serviciul populaţiei, a ajuns conducătorul comunităţii, exercitând o domnie binefăcătoare asupra întinderilor de pământ negru.

Tot nu-ţi aminteşte asta nimic? Continui...

Isis se arăta – aici, roşesc – fermecătoare, inteligentă, nesupusă, „mai abilă decât milioane de bărbaţi, mai subtilă decât un milion de zei, mai chibzuită decât un milion de duhuri". Utiliza darurile de vrăjitoare pentru a îngriji oamenii cu incantaţii şi remedii – mulţumesc, Tibor.

Osiris şi Isis, soţii gemeni, dăruiau o eră norocoasă omenirii, o perioadă armonioasă de pace cosmică, socială, politică.

Din păcate, aşa ar fi stat lucrurile dacă nu-l punem la socoteală şi pe Seth. Al doilea băiat dintre cei patru copii avea un temperament sanguin, coleric, concupiscent. Nu rupsese el oare şoldul mamei sale, voind să forţeze trecerea şi să iasă înaintea celorlalţi? înţelegerea dintre Isis şi Osiris îl exaspera pe Seth; deşi avea o legătură echivalentă cu sora lui Nephthys, sosie perfectă a lui Isis, simţea o nevoie de nestins, obsesivă, sufocată de invidie de a pune mâna pe posesiunile lui Osiris, aşadar pe teritoriile şi femeia lui – precizez că Seth obţinuse ca teritoriu desertul.

Seth a pus la punct un complot pentru a scăpa de Osiris. Şi-a invitat fratele mai mare la un banchet. În mijlocul sălii de banchete trona o ladă uriaşă, împodobită, sclipitoare. Toată lumea şi-ar fi dorit-o. Seth a propus ca minunea aceea să revină celui a cărui talie s-ar potrivi cu dimensiunile lăzii. Cei şaptezeci şi doi de oameni ai lui, care erau de faţă, au intrat în ladă, dar spaţiul era mai mare decât corpurile lor. Când Osiris s-a culcat şi el înăuntru, potrivindu-se perfect cu forma lăzii, complicii lui Seth au pus capacul, l-au sigilat cu plumb topit şi au aruncat lada în Nil, unde Osiris a murit sufocat. Poate că ar fi mai bine să nu intru în detaliile episodului care s-ar putea să-ţi aducă în memorie amintirea unor suferinţe cumplite...

Câteva zile mai târziu, când Isis a aflat în ce condiţii îi fusese ucis soţul, a pornit fără să mai aştepte în căutarea lui, urmând cursul apei care luase lada fatală. Ici şi colo, striga copiii de pe maluri, care-i răspundeau: „Am văzut un cufăr mare." Nilul s-a lărgit la vărsarea în mare şi s-a împărţit în mai multe braţe. Lucrul acesta nu a descurajat-o pe Isis. A cercetat şi cele mai neînsemnate meandre, a examinat toate malurile, a scormonit prin stufăriş, a răscolit mâlul; se pretinde chiar că s-a transformat în pasăre pentru a survola estuarul – la asta nu m-am hazardat, m-am mulţumit doar să plutesc pe barca din papirus, una foarte uşoară, căreia vântul îi umfla pânzele ca pe nişte aripi.

Isis însă nu l-a găsit pe Osiris. Fiindcă lada, trecând de gura fluviului, ajunsese în Marea cea Mare până la Byblos, unde intrase printre rădăcinile unui tamarix care crescuse, prinzând-o între trunchi şi ramurile lui. Mai târziu, regele din locul acela, uimit de arborele sublim, cu flori ca nişte pămătufuri trandafirii, îl tăiase şi ridicase din el o coloană în mijlocul palatului lui. Când Iris a aflat, l-a sedus pe rege, sau l-a vrăjit, sau l-a drogat – conform diferitelor versiuni – apoi a desfăcut lada cu rămăşiţele lui Osiris şi a adus-o înapoi în

Egipt, ascunzând-o între mlaştini. Picătură cu picătură, viaţa s-a întors în carnea uscată: soţul ei respira, sângele îi circula, şi în curând a redeschis ochii. Cum numai personajelor importante li se acordă astfel de calităţi, s-a pus pe seama lui Isis învierea lui Osiris.

Numai că spionii lui Seth erau pe urmele lor. Ar fi cerut aceştia mai întâi părerea stăpânului lor, sau ar fi intervenit din proprie iniţiativă?

Indiferent cum s-a întâmplat, s-a produs atunci un act de o violenţă cu urmări cum nu se mai văzuseră pe valea Nilului...

Zbirii lui Seth l-au asasinat pe Osiris în plin proces de renaştere. Pentru a avea garanţia eliminării lui, l-au tăiat în bucăţi – paisprezece mai exact – apoi, urcând pe măgari, s-au despărţit pentru a împrăştia rămăşiţele ici şi colo, cât mai departe unele de altele.

Isis nu putuse împiedica masacrul. Totuşi, nu s-a lăsat. Ajutată de servitoarele ei, a localizat fragmentele din Osiris, le-a spălat, a pus la locul lor oasele şi viscerele, apoi a aranjat membrele. Însă, vai, a constatat că reconstituitului cadavru îi lipseau organele genitale. Unde să fi zăcut a paisprezecea bucată? Cu preţul unei cercetări extrem de dificile, a descoperit că falusul lui Osiris fusese înghiţit de un peşte, da, fusese fărâmiţat şi digerat de ştiuca de Nil a cărei carne este de atunci oprită sub ameninţarea pedepsei cu moartea.

Decisă, Isis a făcut un bulgăre de mâl şi, cu degetele care cunoşteau atât de bine sexul iubitului, a modelat argila până a căpătat forma dorită, apoi a aşezat-o la locul ei, pe corpul refăcut din bucăţi. Odată restituită virilitatea, a început vrăjile. Puţin câte puţin, humusul a evoluat ajungând carne, organismul a reînceput să fie irigat de sânge, mumia s-a mişcat, suflul vital i-a pătruns iarăşi în nări, sufletul a intrat în trup. Osiris a înviat a doua oară.

De acum, Isis l-a ținut pe Osiris la adăpost de Seth. L-a izolat şi i-a construit un sanctuar în afara pericolelor, la jumătatea drumului dintre vii şi morți. Aici te afli în clipa de față.

Nimic nu-l va opri pe Seth, care şi-a mai ucis de două ori fratele, care o va râvni mereu pe Isis şi va fi gelos pe Osiris. Cei doi frați vor rămâne duşmani pe veci.

Descifrează singur, Noam, ce ține de povestea noastră şi ce cronica a împodobit cu legendă. Insist totuşi asupra unui punct fundamental: revenit sub numele de Seth, Derek pe mine m-a identificat, nu şi pe tine; spre a mă recupera, l-a suprimat pe cel care îşi închipuia că e tovarăşul meu din acel moment. Cum nu curajul fizic îl caracterizează, şi-a trimis de două ori ucigaşii să săvârşească asasinatul, fără a se expune vreodată el însuşi. Iată deci unica veste bună smulsă din această mulțime de orori: nu te-a văzut. Derek-Seth a crezut întotdeauna că muriseşi. Aminteşte-ți că, şi dacă ştie că şi el, şi eu rămânem anormal de tineri, nu a aflat că suntem dăruiți cu nemurire.

S-au scurs secole de la acele evenimente. Am vegheat asupra ta. Imediat ce am simțit freamătul renaşterii tale, m-am îndepărtat şi am continuat să am grijă de tine prin mâinile servitoarelor mele. Acum, că eşti din nou întreg, dispar.

Nu mă căuta, dragostea mea. Nu răscoli lumea ca odinioară. Şi asta nu doar fiindcă pământul pare a reînflori cu fiecare generație, dar şi pentru că mă voi ascunde.

Nu te supăra, nu de tine mă ascund, Noam, iubitule, ci încerc să ne apăr pe amândoi de Derek. Apăr întreaga omenire de acest monstru ros de turbare şi de furie: câtă vreme nu va înțelege întinderea puterilor lui, se va presupune fragil şi încă se va mai teme de ceva.

Adio, Noam! învață să trăieşti fără mine. Iubeşte altundeva, te rog.

Iubeşte o alta. Iubeşte altele. Învață-te cu bucuria. Fii fericit, te implor.

Cât despre mine, chiar dacă mă îndoiesc că voi reuşi, mă voi strădui să o fac. Ce ironie sinistră! Am primit totul, tu şi cu mine, pentru a ne adora: frumusețe, tinerețe, eternitate! Şi uite că Derek ăsta...

Acum, tac. Destinul pare mai puternic decât dragostea noastră.

Închei scrisoarea cu singurele cuvinte de care sunt sigură, cuvinte care mă sfâşie, cuvinte pe care-mi curg şi lacrimile, şi sângele: te iubesc.

Noura

Mesajul m-a umplut de melancolie până la greață. Scrisoare de rupere a relației tot atât cât de dragoste, anunța sfârşitul fericirii noastre.

Bineînțeles, trebuia să plec. Dar unde să mă duc?

Deschisesem ochii în insula țânțarilor: locuiam într-un sanctuar, ba, mai rău, îmi ocupam propriul templu. Femei machiate, cu peruci de culoarea abanosului, alcătuiau batalionul meu de preotese, de santinele, batalionul paznicelor mele. Până şi crocodilii şi escadroanele de insecte contribuiau la apărarea mea. Cât despre Sekris, aceasta încarna ochiul lui Ra îndreptat asupra mea.

Avea Noura dreptate să ne separăm? Incapabil să renunț la dragostea noastră, consideram capitularea pe cât de nedreaptă, pe atât de lipsită de logică: dacă obținusem darul de a trăi veşnic, nu se întâmplase aceasta tocmai pentru a ne iubi veşnic? Dacă dragostea noastră învinsese moartea, trebuia să învingă şi destinul! Contestam interpretarea Nourei, îi recuzam decizia, mă ridicam împotriva inflexibilității ei. Ce puțin îi păsa de noi! Mă obligase să o tot aştept, să o aştept cât fusese măritată cu tata, să o aştept cât fusese măritată cu Abraham. Era treaba mea să mă

adaptez, era treaba mea să am răbdare. Doar mie îmi fusese rezervată frustrarea. Mă iubea oare tot atât cât o iubeam eu? Fervoarea i se dovedea zgârcită, parcimonioasă, subordona circumstanțelor legătura noastră. Prea puțin elan. Prea puțină intransigență. Prea puțini ani consacrați nouă, cei doi...

Nici nu-mi formulasem bine obiectul mâniei, când mi-am realizat ingratitudinea şi am privit lucrurile din alt unghi. Noura se dedicase persoanei mele timp de sute de ani, pentru a mă readuce la viață. Mă veghease de două ori, sacrificându-şi soarta, independența şi orice bucurie. Ce absurditate! în realitate, Noura petrecuse mai mulți ani lângă cadavrul meu decât lângă trupul meu viu, mai multe decenii vindecându-mă decât îmbrățişându-mă. Conjuncturile îmi transformaseră iubita în soră de caritate. Salvgardarea şi hidratarea mea, iată esențialul legăturii noastre. M-a copleşit ruşinea. Cu ce o pedepsisem pe Noura? Mă rezumasem să fiu o povară, nu o meritam, îi stricasem viața. Ne vom despărți. O voi scăpa de mine.

Deci trebuia să plec.

Într-o zi, după descărcarea alimentelor, am încercat să urc în barca tinerelor. Santinelele au dat semne de încordare. Am încercat să le intimidez. Au recurs la sulițe şi la săbii – faptul că mă considerau un zeu nu le schimba cu nimic rolul.

Crocodilii care dădeau târcoale excludeau fuga înot, aşa că am mai încercat o dată să mă sui în barcă. Gardiencele şi-au întărit efectivul, de data aceasta respingându-mă douăsprezece luptătoare. De ce oare, înainte de a fi părăsit insula, Noura nu le dăduse ordinul să mă lase liber? Pentru a lua distanță şi a pune între noi cât mai mult spațiu cu putință?

Până la urmă, am utilizat metodele celor dezarmați: şiretlicul şi răbdarea. Pătrunzând în adâncul zonelor cu

vegetație luxuriantă, la adăpost de alte priviri, pe sub tufele dese de papirus, timp de săptămâni am tăiat tulpini cât să-mi fabric o ambarcațiune minusculă. Am lucrat la doi paşi de apă, în spatele unui stufăriş unde mi-era frică de cobrele şuierătoare, dar care era ca un zid împotriva crocodililor.

Şi au sosit şi zorii atât de doriți, în care m-am considerat gata.

Dimineața aceea nu a început normal. Au răsunat țipete. De ce? Murise pisica Sekris. Preotesele plângeau, jeleau, se rugau, psalmodiat! şi pregăteau rămăşițele în vederea mumificării. Demachiate complet, îşi răseseră sprâncenele. Doliul urma să țină mai multe luni[23].

---

[23] Pisica a ieşit din natură pentru a intra în istorie în momentul în care omul a făcut acelaşi pas, în cursul procesului de sedentarizare. Imediat ce strămoşii noştri vânători-culegători au construit sate şi au început să stocheze alimente, s-au ales cu noi duşmani şi cu noi aliaţi. Duşmani? Animalele care devorau festinul depozitat în silozuri – şoareci, şobolani, alte soiuri de rozătoare, păsări, şerpi. Aliaţi? Micile carnivore sălbatice, pisicile, care mâncau acele rozătoare. Relaţia dintre oameni şi pisici a început deci printr-o bună înţelegere stabilită pe baza unor interese comune. Aceste animale au participat eficient la dezvoltarea omenirii şi au contribuit la naşterea civilizaţiei prin salvgardarea bunurilor esenţiale ale acesteia.

În Egipt, deşi câinele se bucura de o deosebită reputaţie la vânătoare, pisica era considerată mult mai puternică. Mai ales că o făcea într-o manieră feminină, veghind asupra hranei, integrităţii căminului şi rămânând în acelaşi timp suplă, încântătoare, seducătoare. Zeiţa Bastet, adulată de popor, figura în sculpturi şi picturi având cap de pisică, iar sărbătorirea ei în oraşul Bubastis, cetate în care mişunau felinele sacre, atrăgea şapte sute de mii de credincioşi în timpul festivităţilor, ca un festival rock din ziua de azi. Legile interziceau să fie deranjate, insultate ori ucise. În caz de incendiu, pisicile erau salvate înaintea lucrurilor. Nu erau mâncate nici măcar în perioadele de foamete. Când mureau, familia purta doliu timp de şaptezeci de zile şi îşi rădea sprâncenele. Nu doar că erau onorate cu un

mormânt, dar erau şi mumificate spre a le asigura supravieţuirea în lumea de dincolo, iar uneori îi erau lăsaţi în locul de veci şi şoareci pentru a avea cu ce să se hrănească şi să se distreze pe câmpurile lumii subterane a Duatului. Antichitatea egipteană a fost vârsta de aur a pisicilor.

Evreii au privit cu ochi critic acest soi de adoraţie, pe când grecii, obişnuiţi să îşi apere proviziile de jderi, nevăstuici, dihori, au importat animalul, fascinaţi de tot ce venea din Egipt. Continuând să prefere câinele ca tovarăş, au făcut din pisică o jucărie-cadou de lux pe care îl ofereau soţiei, amantei ori vreunei curtezane. În sfârşit, pisica a stârnit un adevărat entuziasm romanilor, dar şi în lumea musulmană, Mahomed mergând până la a-şi rupe o haină decât să o trezească pe credincioasa lui Muezza.

În Evul Mediu, catolicismul a complicat viaţa pisicilor. Prin masacre sistematice, credincioşii au căutat să le suprime cu totul. În timp ce pentru ţărani şi în mănăstiri pisicile jucau rolul lor contra rozătoarelor, fulgerul a lovit de la Roma. În 1233, papa Grigore IX a declarat război pisicii: pupila ei verticală, asemănătoare cu aceea a viperei, îi dovedea originea satanică, la fel lenea, lascivitatea, mania de a-şi linge îndelung părţile intime. Bula papală a dezlănţuit vânătoarea şi execuţiile animalului şi proprietarilor învinovăţiţi de vrăjitorie. Consecinţa directă a decretului a fost, fără îndoială, propagarea ciumei negre în secolul XIV, care, împrăştiată de şobolani, nu a mai putut fi oprită de nimic. Cu toate acestea, după epidemia fatală, Inocenţiu VII şi Inocenţiu VIII – greşite nume – au intensificat persecuţiile. În faţa reînvierii unor culte păgâne, descoperiseră servitorul diavolului, ţapul ispăşitor asociat cu demonul. De acum, reflectarea luminii în adâncul pupilelor pisicii, în timpul nopţii, era dovada naturii sale infernale. Inchiziţia a pus-o pe rug. În timpul sărbătorii de Sfântul Ioan sau cu ocazia solstiţiului de vară erau arse pisici în coşuri aşezate deasupra flăcărilor şi oamenii aplaudau ţipetele de durere ale acestora, care însemnau agonia Necuratului.

Renaşterea a potolit văpăile. Cardinalul Richelieu îşi îndrăgea cele paisprezece patrupede, apoi Ludovic XIV, iubitor de pisici şi el, a interzis rugurile din seara de Sfântul Ioan. La rândul ei, epoca Luminilor a luptat cu superstiţiile. În secolul XIX, pisica a regăsit protecţia omului, cu atât mai mult cu cât savantul Louis

M-am eclipsat profitând de vacarm şi mi-am croit cu un cosor un drum îngust prin stufăriş cât să mă strecor cu bărcuța. Câteva clipe mai târziu, lungit pe fundul acesteia, pluteam prin mlaştină, tăcut, prudent, temându-mă de gardiencele mele, dar şi de reptilele perfide, până când smârcurile au dat într-un braț al fluviului.

Nilul m-a întâmpinat magnific. Puternic, liniştit, deschidea larg orizontul, degaja spațiul, integra în măreția lui tot ce-l înconjura. În unde îi sclipeau reflexe albastre, de parcă ar fi purtat cu sine o parte din cer şi, dincolo de maluri, se preschimba în regn vegetal, în ierburi, în tufişuri, în lotuşi. Până şi mâlul tot al lui era. În depărtare, câmpurile de in înflorit alcătuiau bălți de azur.

Privind înapoi, cântăream în ce măsură în ultimele luni putrezisem într-un loc aspru, lugubru, insalubru, într-o ascunzătoare fetidă. Navigând pe zeul Fluviu, îmbătat de aerul nemărginit, mă simțeam liber, fericit şi, în sfârşit, fapt nemaiîntâmplat de la scrisoarea ei – chiar dacă pauza a fost de scurtă durată – nu mă mai gândeam la Noura.

Puțin câte puțin, palmieri şi-au înălțat trupurile ca ale ciulinilor, fire subțiri cu o stea în vârf. Liniştiți, țăranii aduceau de la câmp măgăruşii încărcați cu snopi, în timp ce femeile, grațioase şi concentrate, plăpânde şi puternice, se întorceau cu apă de la fluviu în urcioare purtate pe cap.

M-a impresionat o muzică suavă: melodia cumpenelor de fântână, în câteva sute de ani, cântecul nu evoluase mai mult decât gestul celor ce acționau puțul cu basculă. Însoțite de trosnetul lemnului, corpurile pe jumătate

---

Pasteur, specialist în microbi şi în transmiterea maladiilor, a desemnat-o ca exemplu de igienă perfectă.

Şi-n bine, şi-n rău, soarta rezervată pisicii a depins de religie. În zilele noastre, s-a emancipat din nou şi tronează în casele noastre. Dacă nu este nici ochiul lui Ra pe pământ, nici cel al diavolului, a devenit în schimb suverana inimilor.

dezbrăcate coborau, ridicau şi întorceau prăjina prevăzută cu ciutură, trimiţând apa până la grâu, orz, lucernă. Într-un loc, unde malul era jos, cumpăna rămăsese simplă; în altul, unde era în pantă, se perfecţionase, multiplicându-se: Instalaţia era etajată, prima cumpănă luând apa din fluviu, a doua din bazinul celei dintâi, a treia din al celei de-a doua, până când era vărsată pe câmp. Prăjinile subţiri, care pompau lichidul, păreau nişte insecte uriaşe, nişte lăcuste imense cu antene scârţâitoare, harnice, lente, înşirându-se una după alta cât vedeai cu ochii.

Au apărut, ca din pământ, şi satele. Şi s-au înmulţit. Oamenii, amestecându-se cu oile şi caprele, locuiau în colibele acelea joase şi modeste, din lut uscat la soare. Copii goi, purtând la gât mărgele turcoaz împotriva deochiului, se împroşcau râzând de-a lungul malurilor. Alături, bivoli graşi se îmbăiau indiferenţi.

Au apărut şi construcţii de anvergură. Vrând să beau şi să mănânc, m-am oprit lângă una dintre ele, un templu ocru din piatră, cu coloane elegante, vopsite în roşu, oliv şi turcoaz.

După şapte trepte, o alee m-a condus într-o penumbră agreabilă şi solemnă, printre coloanele – colosale trunchiuri de papirus mineral – ca o pădure deasă, care urcau până la tavanul de culoarea peruzelei, presărat cu stele. Am scăpat de supravegherea gărzilor şi m-am plimbat din galerie-n galerie, pe dalele care făceau să-mi răsune paşii pe măsură ce pereţii absorbeau zgomotele din exterior. La capătul traveelor şi porticurilor, mai mulţi preoţi strânşi laolaltă mi-au refuzat accesul în sala principală prin anticameră.

Ce fantezie să mă fi ros? în ciuda interdicţiei şi a diferitelor bariere, în loc să fac calea-ntoarsă şi să stau afară ca să mănânc, m-am aşezat sub inscripţiile gravate pe blocurile de calcar, obişnuindu-mi ochii cu obscuritatea, curios să aflu cui îi era închinat sanctuarul.

Citirea hieroglifelor m-a înghețat: templul celebra cultul lui Osiris. Din frânturi şi aluzii, am descoperit că Osiris adusese omenirii speranța vieții de după moarte. Înviind, dezvăluise o nouă dimensiune a existentei: moartea nu însemna sfârşitul; viața nu se termina cu moartea, ci îşi schimba forma; când un individ se stingea, închidea un ciclu înainte de a începe un altul. Pentru a trece pragul şi a avea garanția stadiului următor, era mai bine să fie ascultate recomandările lui Isis: mumificarea defunctului, protejarea membrelor, cărnii, organelor într-un sarcofag, apoi înarmarea cu răbdare. De fapt, oamenii funcționau după chipul şi asemănarea vegetalelor; după înflorire, se întorceau în pământ pentru o a doua germinare.

Amețit de aceste revelații, am părăsit edificiul şi m-am alăturat unui grup care ciugulea câte ceva la umbra salcâmilor. Bâzâitul muştelor invadase aerul fierbinte, în timp ce cântecul păsărilor era tot mai slab odată cu apropierea prânzului.

Am luat parte la discuție, mestecând curmale. Cei vreo zece bărbați şi femei din jur făceau un pelerinaj pentru a invoca mila lui Osiris.

— De ce? i-am întrebat.

— Osiris controlează intrările în Duat, mi-a răspuns o mamă de familie.

— Cum aşa?

— El hotărăşte dacă ne primeşte ori nu în regatul lui.

— Şi ce e Duatul?

— Lumea de dincolo. O câmpie mănoasă şi udată tot timpul. Pe ce lume trăieşti?

— Şi de ce ar refuza Osiris?

Femeia a ridicat din umeri, mirată de naivitatea mea.

— El e cel care cântăreşte sufletele. Apărem în fața unui tribunal condus de el. În fața celor patruzeci şi doi de jurați, ne ia sufletul şi-l pune în balanță. Dacă acesta e mai uşor

decât efigia lui Ma'at, zeița dreptății, Osiris continuă examinarea. Atunci îl convingem că nu am încălcat nici un tabu, că am rămas nevinovați. Zicem: „Am spus numai adevărul, am lăudat binele, am repetat binele, am atins perfecțiunea, am ajutat pe cel sărman, am dat pâine celui înfometat, haine săracului în zdrențe, coşciug calicului fără urmaşi.”

— Şi dacă-l minți?

Au lăsat toți capul în pământ, ruşinați. Unul dintre ei, cu fața mâncată de vărsat, a şoptit:

— Ca măsură de prevedere, facem pelerinaje, căci doar cei ce l-au venerat merită atenția lui. Apoi, spunem litanii, facem rugăciuni. Pentru a-i obține bunăvoința, putem repeta şi numele care-l caracterizează: „Osiris Unennefer, Osiris cel viu, Osiris stăpânul vieții, Osiris stăpânul universului, Osiris cel cu grijă de sămânță, Osiris stăpânul milioanelor de ani, Osiris domnul malurilor, Osiris suveranul, Osiris cel din cer, Osiris cel din pământ...”

M-am îndepărtat, lăsându-l baltă pe credinciosul intrat în panică la gândul de a omite vreunul dintre numele zeului.

Manevrându-mi bărcuța, am putut pricepe mai bine ce vrusese să-mi transmită Noura prin scrisoare: aventura noastră se transformase în legendă şi, mai grav, legenda născuse o religie. Până acum, zeii şi zeițele erau supuşi timpului, dar, pentru întâia oară, era evocat un zeu nemuritor şi, mai ales, era afirmată cu certitudine existența lumii de dincolo.

În țara copilăriei mele, de acolo de unde veneam, sufletele migrau după moarte şi se aşezau în noi corpuri, într-un pițigoi, într-un urs, într-o stâncă... Preludiu al unei ştergeri definitive; un suflet anume nu se păstra la infinit, amintirile, calitățile, defectele sale se estompau de-a lungul parcursului său metempsihotic. Sufletul ni se atomiza tot aşa cum trupul ne putrezea în pământ, dăruind combustibil noilor

organisme. Era vorba mai degrabă despre reciclare decât despre perpetuare.

În Țara Apelor Blânde, în Kish ori în Babei, oamenii se fărâmițau în umbre cenușii, pulverulente, care sfârșeau prin a se risipi, cu excepția celor nenorocoși, care nu avuseseră parte de o înhumare conform regulilor: aceștia încă mai infestau străzile sub aspectul unor demoni plini de mânie, adevărați paria ai morții. Cu toate acestea, cea mai mare parte dintre oameni subscriau ideii de liniște regăsită prin aneantizare, iar rarele cazuri de supraviețuire însemnau o lipsă de noroc.

Nimic asemănător în Egipt: înhumarea nu suprima trupul, ci îl pregătea pentru parcursul în lumea cealaltă, prin vehicularea sufletului; viața continua.

Nu cumva această credință se baza pe o neînțelegere? Nu cumva locuitorii de pe malurile Nilului au dat culoare fantastică poveștii noastre cu scop religios? Firește, ne bucuram de nemurire, însă știam mai bine decât oricine că, vai, lucrul acesta nu ne privea decât pe noi, nu întreaga omenire. Oare-i amăgisem? Trebuia să ne simțim vinovați pentru aceste extrapolări împotriva naturii?

Totuși, nu noi le indusesem dorința de a supraviețui pe lumea cealaltă. Din contră. Locuitorii de pe malurile Nilului aspirau la asta atât de tare, încât își însușiseră povestea noastră, încununând-o cu aura miracolului. Pe scurt, găsiseră ocazia. Deci, eram nevinovați.

Lumina scădea. De jur împrejur, traficul pe zeul Fluviu sporea. După numărul de feluci care transportau mărfuri, după numărul de vile fastuoase, după norii de porumbei ce se roteau în văzduh, am dedus că se apropia un oraș.

Un vas mi-a blocat brusc calea. Lung, roșu, echipat cu mai multe vele care-l făceau mai rapid, cu rânduri de vâsle de ambele părți, ce se mișcau toate odată ca membrele unui miriapod. La prova, înfruntând briza, un bărbat zvelt, cu

profil bine conturat, purtând pe cap o ciudată mitră albă pusă deasupra coroanei roşii, întâmpina cu voluptate agonia zilei; aspira razele portocalii ale soarelui de parcă s-ar fi încălzit la foc, fremătător, sensibil, liniştit. Grație magiei crepusculului, totul căpăta culoarea ambrei, astrul, nava, velele, pasagerul bogat împodobit; aurul curgea dinspre orizont şi cu splendoarea lui făcea să sclipească tot ce se îndrepta către el.

Observându-mi expresia uluită, un pescar a cărui luntre se lipise de a mea a şoptit:

— E faraonul!

Ce spectacol! După cum arătau textele pe care le descifrasem împreună cu scribul, faraonul se înrudea cu zeul Ra.

Pescarul m-a ciupit de cot şi mi-a arătat ceva cu degetul.

— Se duce să-şi viziteze mormântul.

Îmi indica un edificiu pe cât de uriaş, pe atât de insolit, un soi de triunghi cu vârful în sus, un munte geometric, aurit şi el de soarele care se ducea la culcare. Mormântul era cel mai bizar, mai neaşteptat, mai nepotrivit lucru pe care-mi fusese dat vreodată să-l văd.

PARTEA A DOUA

ÎNTRE LABELE SFINXULUI

Intermezzo

Fericirea e trecătoare, deci nu trebuie ratată.

Noam se străduieşte s-o prindă din zbor. Îl ajută şi meteorologia. Iunie pare să fi inventat lumina în Scandinavia, unde se revarsă glorios, compensând lipsa soarelui timp de trei anotimpuri prin prezența ei intensă, exaltată, aproape de nesuportat. Răspândeşte un sentiment de beție pe care-l împărtăşesc insectele uşor amețite, păsările care dau concerte, peştii care îşi încălzesc solzii la suprafața apei, oamenii care dansează şi beau bere.

Noam abia de gustă toate acestea, prins în labirintul propriilor gânduri. Şi şi-o reproşează. Totul l-ar invita să se bucure: Noura, îmbrăcată într-o rochie uşoară, cu un suc de fructe în mână, îşi îndreaptă constant privirea spre el; fiecare surâs al Brittei i se pare un dar venit de departe, blând ca o clipă de odihnă; în spatele ei se desfăşoară lacul Siljan, întindere azurie, fără cute, semănând cu peisajul copilăriei lui. Panorama se rezumă la trei culori, albastrul undelor, verdele copacilor, roşul caselor – cerul s-a retras în albul aburilor estivali. Pe plaja plină de pietricele rotunjite de apă, de-a lungul promenadei placate cu scândură, tineri cu trupurile zvelte îşi înfățişează pielea palidă, căreia hainele de iarnă i-au sporit gingăşia. Mai aproape, cupluri în vârstă schițează paşi de tango. Peste toate domneşte armonia. Omenirea nu mai e în război cu elementele, ci le respectă, are încredere în ele. Totul a devenit joc, dreaptă repartizare, plăcere.

Cu toate acestea, imagini îngrozitoare inundă momentul de contemplare al lui Noam, mergând în trecut, reînviate de motociclistul mascat care o agresase pe Britta: Seth, loviturile lui Seth, rănile produse de Seth, lipsa de compasiune, duritatea privirii, împietrirea inimii lui. În minte i se strecoară constant teribila siluetă a acestuia, chipul lui de porc furnicar. Prin ce aberație aceste urechi ascuțite, botul prelung, ochii înguşti, coada despicată, acest arc, aceste săgeți i se zbat între pereții craniului? După atâtea milenii, astfel de atribute coşmareşti ar fi trebuit să-i rămână îngropate undeva, în minte. Cu atât mai mult cu cât de obicei natura lui sănătoasă îndepărtează erupțiile negative, se debarasează de traumatisme.

Noam îşi scutură capul şi îşi toarnă un pahar de vin roşu de Bordeaux. Teroristul cu casca fumurie rupsese sacul cu amintiri: ura, răzbunarea, cruzimea se loveau una de alta, lucrul de care se temea cel mai mult se repezea la el. Derek îşi trimisese un om care să o atace pe Britta. Numai pe ea? Nu cumva monstrul presimte că în spatele fetei e Noura, ba chiar că Noam este alături de ea?

Ia o înghițitură de vin. Savoarea îi umple gura, liniştindu-l pentru o clipă. Ce minune! Când îşi aminteşte de lichidele amare, tulburi, dubioase pe care le sorbise de-a lungul veacurilor, binecuvântează epoca aceasta care aduce nectarul de la Bordeaux pe masa din Suedia.

Sven iese din lac, se scutură, sare de pe un picior pe altul pentru a-i ieşi dm urechi şi ultimele picături de apă, apoi vine lângă ei. Poartă slip mic, mulat, la limita decenței, inversul hainelor lui obişnuite, departe de moda care invită înotătorii să îşi pună pantaloni largi, lungi, bufanți. Întoarcerea lui nu schimbă starea de spirit a lui Noam. Ştie acum că altermondialistul îşi ascunde în veşminte un corp zvelt, subțire, cu muşchi bine conturați sub un puf blond.

Sven e frumos, dar nu o ştie, ceea ce îl face irezistibil. Zărindu-l, fetele soției şi fiicei se luminează. Noam turbează.

Sven se aşază între ei, îmbătat de partida de craul.

— Tonic! La şaptesprezece grade, eşti obligat să înoți!

Observația i-o adresează lui Noam, de parcă l-ar invita să se arunce în apă, apoi se întoarce spre Britta.

— Plonjare submarină, iubito?

— Plonjare sublacustră, tati!

Tatăl şi fiica bat palma cu o asemenea complicitate, încât nu mai au nevoie de cuvinte. Şi se duc să închirieze combinezoane, labe de înot şi butelii cu oxigen.

Odată dispăruți, Noura îl priveşte lung pe Noam şi murmură:

— Îl deteşti, nu-i aşa?

— Deloc. E... e... decorativ.

Noura izbucneşte în râs.

— Ai fi preferat să nu te prinzi?

— Imediat ce te prinzi, suferi.

Noura se apleacă spre el.

— E un amant foarte bun. Foarte lent, foarte tandru. Foarte feminin până în clipa în care dovedeşte că e bărbat de sus până jos.

Noam închide pleoapele. Confidența îl răneşte. Ce joc face Noura? O întreabă direct, fără mănuşi:

— Noura, cine sunt părinții Brittei?

— Sven şi cu mine.

— Nu vorbesc despre părinții adoptivi, ci despre cei biologici.

Noura îi întinde telefonul mobil.

— Fotografiile de când am născut.

Înainte de a le privi, Noam rânjeşte.

— N-ar fi prima oară când o înscenezi. Aminteşte-ți, când cu Abraham...

— Mai bine uită-te: Ori sunt mama Brittei, ori merit Oscarul pentru regie.

Imaginile defilează una după alta pe ecran: crude, clinice, precise, nu lasă loc nici unui dubiu. Satisfăcută, Noura îşi ia înapoi telefonul. Noam îngaimă:

— Cum de-ai?...

O întrerup nişte ţipete din spatele barăcilor. Groaza îi cuprinde dintr-odată pe cei veniţi în vacanţă.

Noura şi Noam se ridică dintr-un salt. O iau la fugă, trec de chioşcul de răcoritoare, de magazinul de accesorii, de hangarul cu seturi pentru *stand up paddle,* şi aleargă spre intersecţia de unde se aud urlete, plânsete, vaiete. Cu cât se apropie, cu atât li se face mai frică de ceea ce se pregătesc să descopere.

Britta zace în şanţ, rănită, plină de sânge, sfâşiată.

Sven geme, în genunchi, lângă fata inconştientă:

— Motociclistul... a venit cu toată viteza! Direct în ea! Şi-a dărâmat-o! Ticălosul a trecut de mai multe ori peste ea, înverşunat... Până am sosit, îşi pierduse cunoştinţa.

Noam se repede, îşi lipeşte urechea de nările Brittei şi percepe o respiraţie slabă.

— Trăieşte încă...

În faţa Nourei şi a lui Sven, care lasă să le scape un oftat de uşurare, îşi înghite continuarea frazei: „Dar rănile sunt prea grave pentru a nu fi mortale.”

*

Există, de acum, două lumi: lumea spitalului şi lumea din afara lui.

În afara spitalului clocoteşte indignarea. Ştirea a făcut înconjurul planetei şi, la unison, mijloacele de informare în masă denunţă atentatul împotriva unei personalităţi emblematice, pe care imediatul statut de victimă o apără de

orice critică. Reportaje-portret, documentare speciale omagiază precocitatea Brittei, inteligenţa, discursurile, perseverenţa, puritatea, intransigenţa ei. Celebritate efemeră până în acest moment, aparţinând unei actualităţi superficiale, fata capătă de acum dimensiunea de personalitate istorică. Asaltată de adversitate, existenta îi devine destin. Când, în rarele clipe în care deschid din întâmplare televizorul, aparatul de radio ori citesc ziarele, Noam şi Noura cântăresc aura de legendă creată în jurul ei, gândul îi duce la o păstoriţă de odinioară, pe care o cunoscuseră, Ioana d'Arc, cea care păzea caprele şi fusese ridicată la rangul unui ordin divin, o tinerică ajunsă în fruntea unei armate pentru a alunga englezii din Franţa.

În schimb, în spital, totul stagnează. Poliţiştii trec vizitatorii printr-un filtru la intrare, verifică legitimaţiile personalului, supraveghează etajul, păzesc camera Brittei, dar eficienţa aceasta nu diminuează dificultăţile prin care trece echipa medicală. Chiar dacă fata, menţinută în comă artificială, trece prin operaţii succesive, degradarea stării ei impune altele şi altele. În pofida calusării fracturilor, închiderii rănilor, opririi hemoragiilor, prognosticul rămâne rezervat: unele organe fuseseră rupte sau comprimate – ficatul, splina, rinichii. Sven şi Noura propuseseră să-i fie transplantate ale lor, dar corpul fetei, prea slăbit, nu ar fi suportat grefa.

În afara spitalului, Britta fusese deja înmormântată. Înăuntru, exista temerea că trebuiau să se împace cu acest gând.

Noam îşi potolise şi gelozia faţă de Sven, şi furia faţă de Noura, şi acum îi ajuta zilnic.

În faţa gravităţii cazului, talentul lui de vindecător se dovedea neputincios. Cum temperamentul lui excludea lipsa de acţiune, când nu-i sprijinea pe Noura sau pe Sven, îşi consacra nopţile şi zilele informării asupra ultimelor

descoperiri medicale. Experienţei milenare dorea să-i adauge cunoştinţele recente.

În ciuda minţii flexibile, îi venea greu să le asimileze. Accelerarea cunoaşterii îl uluia. Cândva, te bazai pe durată pentru a verifica o ipoteză, cel mai mic pas avea nevoie de generaţii; în ziua de azi, ştiinţa evoluează cu viteză ameţitoare, obţinând în mai puţin de un deceniu rezultate care înainte ar fi presupus mai multe secole.

Are totodată impresia că progresul a câştigat un fel de autonomie. Nu contează ce caută, unde, cum! Detaşat de individ, progresul înaintează inexorabil. În cazul în care cutare laborator din Londra nu duce la bun sfârşit o inovaţie utilă, cele din Tokyo, Detroit, Stuttgart sau Beijing preiau sarcina. Ştiinţa se dispensează de savant, şi a devenit mai puternică depersonalizându-se, bazându-se mai degrabă pe încăpăţânarea echipelor aflate în concurenţă decât pe excepţia numită geniu.

Fiindcă nu tolerează vidul, Noam învaţă cu lăcomie. Veştile de la spital nu ar face altceva decât să-l umple de anxietate.

În dimineaţa aceea, doctorul Gustafsson, medicul-şef, i-a invitat pe Sven şi pe Noura, însoţiţi de Noam, în biroul lui de la capătul unui culoar neted şi alb, în care un vag iz de parfum de mandarine s-ar presupune că poate diminua stările apăsătoare. În pofida staturii înalte, oboseala îl apasă, strivindu-i parcă ceafa, şoldurile, genunchii. Iau loc cu toţii. Gustafsson lasă să treacă un minut până să rupă tăcerea.

— Micuţa nu va supravieţui aşa, cu ficatul, splina şi rinichii afectaţi. Cu greu ne putem gândi să procedăm la o grefă sau, mai degrabă, la grefe. Şi, de altfel, în ce ordine să fie făcute? Presupunând că starea i-ar permite, presupunând că trupul i-ar rezista la şoc, ar trebui să recurgem la mai mulţi donatori, ceea ce ar multiplica

riscurile de respingere. Ne izbim de un zid. Şi nu întrevăd nici o ieşire.

Chipurile Nourei şi al lui Sven se golesc de sânge. Din paloare le ţâşnesc disperarea şi revolta: „Iată rezultatul aşteptărilor noastre, inversul lucrului pentru care am luptat, inversul a ceea ce, înaintea fiecărui moment de descurajare, a respins resemnarea şi a combătut pesimismul! Şi-atunci, la ce bun? La ce bun bătălia din ultimele zile? Tot entuziasmul nostru a fost degeaba!”

Noam ridică fruntea şi strigă:

— Poate că am o soluţie.

1

Exasperat! Nu eram decât o imensă mânie. De la sosirea în capitala militară, furia fierbea în mine şi strica orice plăcere.

Totuşi Memfisul, centrul Egiptului, seducea călătorii, pe cei ce ştiau să se bucure de viaţă, visătorii, comercianţii, puternic impresionaţi de opulenţa, de somptuozitatea sa arhitectonică, de modul liniştit şi îmbietor de a trăi. Intensa aglomeraţie cu nesfârşitele ei labirinturi se oferea ca un fruct copt, generos, pe care-l miroseai deschizându-ţi nările pe aleile sale cu şuvoaie de arome, tămâie ori smirnă răspândindu-se în locurile de cult, cu efluvii de drobiţă, styrax, rezedă plantate pe la colţurile caselor, cu prospeţimea plutind dinspre leşia cu sevă de ierburi, cu tihna iasomiei şi mentei care podobeau terasele, cu parfumurile ameţitoare adiind la trecerea femeilor elegante ori a preoţilor, cu aromele de dulciuri cu miere, cu cîmăldura moale şi grea a hambarelor pline, cu fumurile înţepătoare ale hornurilor, cu mirosul acru al berilor, cu miresmele de grăsimi scurse pe grătare şi pe deasupra,

dincolo de tot acest buchet variat, respirația încărcată a Nilului şi exalația nealterată a desertului.

Nu era însă nimic de făcut, tot înjuram Memfisul. Splendorile lui mă scoteau din sărite, farmecele lui mă agresau. Era imposibil să trec pe străzile doldora de flori, vesele, pline ochi, fără să mormăi la adresa tuturor acelor gură-cască: „Cum îndrăzniți să vă plimbați atât de nepăsători?”, să mă uit la templele vaste, vopsite în toate culorile, fără să mârâi: „La ce bun?”, să privesc de sus până jos strivitorii coloşi din granit trandafiriu fără să-mi scape un: „Ce înfumurare!” Chiar când dădeam de sanctuare întinse cât Babelul, tot rezistam uimirii. Eu, care îmi manifestasem continuu curiozitatea, mă posomoram de câte ori ar fi trebuit să mă minunez.

Mă consuma indignarea. Contrariat, rănit, resentimentar, mă despărțisem de mine însumi... Noam care vizita cetatea nu era doar străin de Memfis, era străin de sine însuşi.

Neputându-mi-o explica, turbarea care mă copleşea explodase în mine încă din zori când, necăjit, mă hotărâsem să mă instalez în metropolă. Nu lipseau nici hanurile, nici camerele de închiriat; trecusem însă pe lângă ele descoperind sistematic câte un motiv pentru a le evita: vechimea, mutra gazdei, vacarmul copiilor, apropierea unui grajd, a unei taverne, a unui atelier de arme. Umblam aşa, fără țintă, până la porțile monumentale, de unde începea deşertul, dar pragul nu li l-am trecut decât la asfințit.

Un vânt călduț mişca uşor frunzele palmierilor.

Sub o lună de un argintiu orbitor, am scăpat de agitația cartierelor mărginaşe, am traversat un câmp numai cu tufişuri cu spini şi am ajuns pe întinderile posomorâte, părăsite, dorindu-mi mai degrabă singurătatea decât întâlnirea cu alți oameni.

La orizont, mi-a atras atenția o formă insolită. La început am confundat-o cu o colină, dar, pe măsură ce mă

apropiam, a devenit statuia de dimensiuni uriaşe a unei feline întinse pe pământ.
Sfinxul mă aştepta. Contururile lui, îndulcite de obscuritate, scoteau la iveală un corp de leu încheiat cu un cap omenesc. Nu mai văzusem niciodată un chip de asemenea dimensiuni. Ochii enormi mă fixau. Urmăreau imperturbabil fiecare dintre mişcările mele până când m-am oprit în fața lui.
L-am privit atent. Şi el pe mine.
La ce să se fi gândit?
Pe loc m-am simțit cuprins de linişte.
Sfinxul părea a cunoaşte totul, a înțelege totul, a prevedea totul, deşi gura lui închisă arăta că o vorbă nu va scoate. Reflecțiile tainice adăpostite de masca aceea emanau dintr-un alt fel de gândire, dacă nu cumva dintr-o altă lume.
Stând în picioare între labele lui rotunde, minuscul prin comparație cu el ca un fir de iarbă lângă trunchiul unui palmier, am ridicat capul pentru a dialoga cu monstrul. I-am pus câteva întrebări, şi tăcerea lui mi-a răspuns, o tăcere reconfortantă pe care o impunea împrejurimilor, dunelor, stelelor lăsate spre spinarea lui.
Privirea lui placidă mă scormonea. Puțin câte puțin mă descopeream lipsit de consistență, reuşeam să-mi apreciez zădărnicia propriilor revolte, atacuri, iritări; posomorârea mi se risipea, la fel de neînsemnată pe cât de neînsemnat îmi era trupul pe lângă acea masă regală.
Ne examinam reciproc.
Mi se părea când leonin, când uman. Chipul liniştit, cu marginile bonetei evocând nişte urechi atârnânde, încarna o fiară căreia nu-i va scăpa vreun răget, un individ care nu s-ar ridica în picioare. Sfinxul se situa la limită, între toate frontierele. Frontiera dintre om şi animal. Frontiera dintre divin şi mineral. Frontiera dintre natural şi supranatural. Frontiera dintre prezență şi absență. Frontiera dintre sens şi

indescifrabil. Ce să fi povestit chipul acela aflat el însuşi între surâs şi indiferență? Nimic şi mii de sentimente. Mai degrabă inexpresiv, se dovedea multiexpresiv.

Contagioasă, ambiguitatea lui impregna şi pământul, şi bolta cerească: habar nu mai aveam dacă luna aceea sclipitoare domnea asupra unei nopți calde sau a unei aurore triste, dacă ne găseam în ziua de ieri, de azi ori de mâine. Timpul era suspendat. Eternitatea se lăsa peste marginile deşertului.

Şi atunci am realizat ce-mi aducea Sfinxul: calmul resimțit în fata misterului autentic. Sfinxul mă obişnuia cu enigma esențială, cea a existenței noastre. De ce eu? De ce noi? De ce această planetă? De ce este ceva mai degrabă decât nimic? Sfinxul răspundea: „Fiindcă este!“ Şi o dovedea. Fascinat, fascinant, locuia în beția imobilă de a fi acolo din plin, limpede afirmare a vieții.

Am avut dovada că bizara audiență îmi permisese să recuperez ceva din seninătate când, rupt de oboseală, m-am ghemuit în culcuşul de nisip dintre labele Sfinxului şi am adormit.

La sculare, mânia a țâşnit din nou. Ca efect al unui impuls, am sărit ca ars şi am alergat puțin mai departe pentru a urina. Cu sexul în mână, iritat că nu mă uşuram mai repede, am privit chipul Sfinxului şi am constatat că ziua îi suprima puterile, dezvăluindu-i culorile țipătoare, orbitele goale, tot ce-mi fusese ascuns de tenebre. Turtit de soare, hibridul se reducea la o statuie orgolioasă, zugrăvită în culori stridente. Dacă la miezul nopții aura lui binevoitoare făcuse din mine un smerit, dimineața am privit cu un aer de superioritate acea grămadă pestriță de bolovani.

Am pornit din nou spre Memfis. Lumina mi-a arătat că spațiul trist parcurs în ajun era dedicat mormintelor,

sărăcăcioase ori bogate, îngropate în pământ, acolo unde ultimul somn al orăşenilor nu mai era tulburat de vacarmul citadin. Nişte muncitori săpau gropi noi, pe când o familie îndoliată conducea pe ultimul drum un cadavru înfăşurat în feşe din pânză. La răspântia unor cărări, expunându-şi cărnurile descompuse în folosul muştelor şi al viermilor, putrezea hoitul unui şacal a cărui putoare mi-a amintit că nu mă spălasem.

Fuga, iute la Nil!

Chiar înaintea porţilor Memfisului, într-un colţişor plin de tufe şi mărginit de nişte clădiri cubice, în spatele perdelei de palmieri, m-am dezbrăcat, am coborât în stufăriş şi mi-am spălat faţa.

Sub cerul de un albastru nemişcat, Nilul încă mai moţăia. În depărtare, ambarcaţiuni coborau ori urcau pe firul apei; de-a lungul acesteia, oamenii se dedicau unor abluţiuni metodice, minuţioase.

În stânga mea, un tânăr gol intra lent în fluviu. Înainta admirabil. Rareori întâlnisem o flintă atât de frumoasă: cu umeri lati, fasonaţi rafinat, cu siluetă subţire, pe cât de elegantă, pe atât de puternică, cu coapse şi fese bine conturate, avea eleganţa liniştită proprie idealului egiptean, pe care pictorii o reprezentau pe zidurile templelor şi ale palatelor. Pielea smeadă, uşor bronzată, dovedea o perfecţiune pe care o asimilam cu opera pensulei unui virtuoz. Buzele senzuale, groase, se potriveau cu figura cu profil nobil, cu trăsăturile de o puritate de mare rafinament. Înainta drept, impasibil, nonşalant. Ochii alungiţi, visători, pe jumătate închişi, înfruntau soarele care răsărea, absorbindu-l. Nu se uita la nimic, ci se lăsa privit de astru, de fluviu, de aer. Cu o naturaleţe lipsită de morgă, se ştia spectaculos, se bucura de asta şi era încântat că universul putea profita de el. Intrând în apă până la buricul subliniat de triunghiul de păr negru, şi-a desfăcut cocul, a scuturat

din cap şi a lăsat să-i cadă pe spate pletele grele, mătăsoase. Satisfăcut de parcă renunţase şi la ultima haină, a suspinat, a alunecat în unde fără să trezească nici cea mai mică vălurire şi a început să înoate în linişte, complice cu lichidul, topit în el.

Pe când îmi continuam toaleta, m-a cuprins din nou confuzia. Ce era de făcut? Unde? Şi de ce? Nu doar că nu cunoşteam modul de funcţionare al acelei societăţi, dar nici nu aveam vreun chef să mă integrez în ea. La ce bun să fi cucerit ce nu mă subjuga?

Tocmai îmi încheiam îmbăierea, când bărbatul a ţâşnit din unde chiar lângă mine.

— Bună ziua, mă numesc Paquen, a spus cu glas suav.

A trecut pe lângă mine, a ajuns la mal din câteva mişcări ale braţelor apoi, cu muşchii gambelor întinşi, a dispărut printre tufişuri.

Cu mine să fi vorbit? Mie să mi se fi adresat? Nu încetinise, nu schimbase direcţia privirii, nu aşteptase vreun răspuns şi se îndepărtase cu o cutezanţă absolută. Tulburat, am conchis că imaginaţia îmi jucase o festă...

M-am scufundat în superbul Memfis. Explorând cetatea trepidantă, mi-am înţeles starea de rău: problema nu era în Memfis, ci se ascunsese în mine. Noura smulsese din mine raţiunea mea de a fi, aceea de a exista alături de ea. Aşadar, să trăiesc departe de ea, fără să ştiu pe unde respira, fără să ştie spre ce mă purtau paşii? Să trăiesc fără a o căuta, fără a-i spune ce gândesc, fără să-i dedic tot ce fac? La asta mă obliga. Plecarea de pe insula sacră constituia o falsă soluţie. Că mă aflam aici ori în altă parte, nu avea nici o importanţă! Devastat, dezorientat, nicăieri nu-mi mai găseam cheful de a fi. Fireşte, puteam fugi, numai că orice destinaţie era totuna cu nicăieri...

M-a încremenit o apariţie: cercetaşi întorşi din misiune, înaintau călare pe bulevardul principal din Memfis. Nu-mi

venea să-mi cred ochilor. Cai? în copilăria mea, aceste animale sălbatice mândre şi viguroase nu se apropiau niciodată de triburile noastre, precum nici noi nu ne apropiam de ele. Nu era de conceput nici un soi de coexistenţă. Cei mai viteji le vânau ocazional, mai ales în prag de iarnă, căci o carcasă echivala cu o cantitate excepţională de carne; cu toate acestea, erau capturate cu mari eforturi şi ucise imediat, într-atât înspăimântau cu greutatea, impetuozitatea, nechezatul, jaretele nervoase, copitele crude. Din câte îmi aminteam, numai vânătoresele din cavernă, femeile acelea originale, încercaseră să le domesticească[24].

Alaiul a defilat prin faţa mea. Şocul copitelor, sec şi sonor, pe strada principală, unica pavată, m-a înspăimântat; loveau, derapau, bocăneau. Cât despre pupilele întunecate, boturile înspumate, acestea păreau să freamăte a rebeliune, făcându-mă să mă tem că şi-ar fi putut schimba direcţia şi veni direct peste mine.

Suit direct pe spinarea voluminoasă, fiecare cercetaş, cu picioarele atârnând în gol, legase o frânghie cu nod culisant peste pieptul gigantic al patrupedului, care-i strângea acestuia grumazul pentru a-l opri printr-un soi de strangulare. Pentru a-l ghida, îl lovea uşor peste cap cu o nuia, pe partea opusă celei în care dorea să vireze. Acest tip de dresură mi se părea tare fragil. Dacă, dintr-odată, animalul îşi dădea seama că puterea lui era mult peste a călăreţului? După mina celor din preajmă, care şi ei căscau gura la alai, am observat o neîncredere la fel ca a mea; de unde am dedus că procesiunea avea drept scop să intimideze, fiind o demonstraţie perfectă de autoritate suverană, utilă în menţinerea ordinii publice.

---

[24] Am povestit-o în amintirile mele din neolitic (Paradisuri pierdute).

După această pauză, gândurile mele negre s-au înmulțit. În pofida eforturilor de a-mi analiza şi controla mai bine disperarea, aceasta continua să supraviețuiască. Şi cum temperamentul meu nu suporta să vegeteze prea mult în amărăciune, s-a preschimbat în animozitate. Furia nu mi-a trecut până seara. Nimic nu mă distrăgea, nici cartierele de lux ori religioase, ample, simetrice, aerisite, magnific trasate conform proiectului cerut de faraon, nici cartierele populare construite la voia-ntâmplării, străbătute pitoresc de ulicioare înguste, pe unde lumina nu avea cum pătrunde. Negustorii îşi repartizau străzile în funcție de specializări, într-un loc olarii, cizmarii, tâmplarii, într-altul cei care se pricepeau la broderie, sticlarii, armurierii, mai departe furnizorii de rogojini. Mă uitam cu dispreț la dimensiunile minuscule ale dughenelor, deşi aş fi putut la fel de bine să fi apreciat alinierea şi belşugul de obiecte, numai că nu, preferam să îmi bat joc de succesiunea monotonă a ofertei.

La asfințit, am ieşit din Memfis şi am pătruns în inima deşertului. Briza nopții se deşteptase. Firesc, m-am îndreptat către colina care semăna cu un câine culcat.

Sfinxul m-a întâmpinat schițând un surâs. Sub luna argintie, îşi regăsise densitatea şi se ghemuise, strâns în el însuşi, concentrat, ospitalier, dispus să dialogheze.

— Ce trebuie să fac? l-am întrebat fără altă introducere.

Şi-a luat un timp pentru a amortiza bruschețea prin care intervenise întrebarea în masa lui de piatră, apoi l-am auzit formulând răspunsul înlăuntrul craniului meu:

— Cine te împiedică să o iubeşti pe Noura?

— Derek!

— Atunci, ocupă-te de el.

Am rămas cu gura căscată. Să mă ocup de Derek? Chiar dacă am înțeles pe loc ce insinua Sfinxul, tot aveam nevoie de timp pentru a asimila ideea.

— Să mă ocup de Derek, am îngăimat, adică...

— Să-l neutralizezi.
— E nemuritor.
— A-l neutraliza nu înseamnă a-l ucide definitiv, ci provizoriu. Cum ai făcut experienţa renaşterilor lente, ştii bine ce sugerez. Dacă-l obligi pe Derek la o regenerare dificilă, îţi asiguri câteva secole de trai împreună cu Noura.
— Înţeleg...
— Cum Derek ţi-o fură pe Noura, fură-l şi tu pe el.
Sfinxul a amuţit, lăsându-mă pradă unei reflecţii violente. Cu fruntea plecată, am rămas proţăpit înaintea lui, tremurând, cu inima galopând, cu palmele umede. Să-l elimin pe Derek? Să-l tai în bucăţi în vederea obţinerii unui îndelungat răgaz? Ar accepta Noura? Dacă m-ar adora atât cât pretinde, mi-ar ierta-o şi s-ar bucura. Să fim, Noura şi cu mine, singuri pe lume, fără nici un fel de obstacole. Iubirea mai tare decât moartea, mai tare decât destinul...
Am luat hotărârea: voi încerca să-l distrug pe Derek.
Mi-am ridicat fruntea. De acord cu alegerea mea, Sfinxul[25] mă privea cu bunăvoinţă.
Odată obiectivul stabilit, motivat, m-am prăbuşit între labele Sfinxului şi am căzut într-un somn adânc.

Nici a doua zi nu mă părăsise furia, dar încercam să o canalizez, îndreptând-o către obiectivul meu şi utilizând-o ca aliment energetic. Trezindu-mă odată cu soarele care explodase brusc la orizont, fără să se mai încarce de nuanţe, am mers îndelung în jurul Sfinxului, reflectând. Mai întâi, Derek trebuia găsit. Apoi executat. După, regăsită Noura. Deja, la a treia etapă, începeau să-mi sleiască puterile...

---

[25] Sfinxul din Memfis e dispărut în ziua de azi, ca aproape toate edificiile oraşului. Nu trebuie confundat cu acela din Gizeh, mai mare, care şi el îi trimisese un vis lui Tutmosis IV.

Pe unde să fi bântuit Derek? Să se fi întors în Țara Apelor Blânde? După prăbuşirea dureroasă a domniei sale de la Babei, mi se părea improbabil. Nu mi-l mai imaginam nici ca senior nomad, sub numele de Seth sau altfel, căci, în fața noii civilizații care înflorise pe malurile Nilului, deşertul îşi pierduse atractivitatea. După câte era de crezut, evolua prin împrejurimi, în inima puterii şi a bogățiilor, în Egipt, poate chiar la Memfis, capitala celor două regate. Sporea în mine convingerea că urma să-l reperez în curând.
Înainte de a ajunge în oraş, m-am dus să mă spăl. În mijlocul fluviului, sub cerul de cobalt, velele albe păreau nişte păsări deschizându-şi aripile. Lăsându-mi veşmintele pe o piatră, am coborât printre jonci când, lângă mine, s-a ivit minunatul bărbat sculptural, liniştit; ieşea din Nil lăsând apa în urmă ca pe o trenă de care se debarasa. Picăturile îi şiroiau pe tors, accentuându-i relieful, conturul pectoralilor, finețea şoldurilor, netezimea pântecului. Sigur pe el, urca spre mal cu o solemnitate suplă, egală, de parcă pământul se aplatiza pentru a-i deveni rampă. Bazinul i se balansa răspândind lascivitate fără a-l efemina. Totul în atitudinea lui spunea: „Da, sunt superb”, afirmație ce ținea de evidență, nu de lăudăroşenie.
Înainta spre mine fără a-mi da atenție. Aşadar mă înşelasem ieri, avusesem o iluzie auditivă crezând că mă salutase şi mi se prezentase sub numele de Paquen. Dintr-odată mi-am îndreptat privirea în altă parte, aşteptând să treacă de mine.
În ultimul moment, umărul lui l-a atins uşor pe al meu. Surprins, mi-am întors fața şi nu am mai avut timp decât să-l văd făcându-mi cu ochiul. Când m-am întors cu totul, l-am observat continuându-şi drumul, blazat, detaşat, şi pierzându-se printre tufe.
Să fi visat? Imposibil... Hai, o dată, dar de două ori?! în ochi îi strălucea o sclipire amuzată. Îmi făcuse cu ochiul?

Chiar îmi făcuse un asemenea semn? Ei, hai, şi-asta ţinea de fantezia mea. Ce confuzie! Băiatul ăsta mă deranja, nu aveam nici un chef să-mi pun întrebări despre el. Necunoscut e şi-aşa să rămână! încurcătura mă nedumerea. Chiar dacă fizicul lui îmi tăiase respiraţia, nu din acest motiv eram contrariat, ci mai degrabă din cauza îndrăzneţei lui siguranţe de sine, senzualităţii lui peremptorii, care mă tulbura, aurei de carne şi de voluptate ce emana din el. Ca mulţi alţi bărbaţi, percepeam frumuseţea virilă, o admiram uneori, fără însă a mă atrage. Nu fusesem niciodată ispitit de un corp masculin. În cazul de faţă însă, deşi rămâneam rece, pantomima lui traducând o seducţie insolentă, cu arome erotice, mă stupefia.

— Derek! Concentrează-te asupra lui Derek!

Numai pronunţând cuvântul, am alungat imaginea înotătorului şi m-am grăbit să-mi închei abluţiunea.

Odată trecut de porţile Memfisului, am fost aruncat violent în mijlocul mulţimii. Străzile pline ochi ofereau privirii mii de culori ale pielii, de la albul lăptos la negrul de abanos, trecând prin nuanţele bronzului, ale hainelor în culori palide şi sobre pentru locuitorii Memfisului, împodobite ale străinilor, sclipitoare ale soldaţilor, aurite ale preoţilor, reduse la o bucată de cârpă în jurul coapselor la cei săraci. Mă uitam la locuitorii oraşului: aceştia se evitau, nici un cot nu atingea alt cot, iar circulaţia se dovedea fluidă; nimeni nu îşi oprea niciodată privirea asupra altcuiva, asupra unui necunoscut nici atât, văzându-şi de treabă cu demnitate; fiecare ştia unde se ducea, cu excepţia mea, care umblam fără ţintă.

Mergând pe bulevarde, îmi puneam la punct planul. Trebuia să-mi fac relaţii pentru a afla cine conta, cine deţinea puterea ori bogăţia, cine trăgea sforile: obligatoriu, Derek dintre aceştia făcea parte.

M-am oprit în fața sanctuarului lui Ptah. Dacă doream să mă integrez în această societate, nu mă ajuta cu nimic să umblu trândav printre oamenii grăbiți, căci aşa aş fi rămas la marginea ei. Dar cum să pătrund în rețea? Bineînțeles că aş fi putut recurge la talentul meu de vindecător, ca în trecut; nici o meserie nu are o mai bună intrare la toate nivelurile sociale, dar această eventualitate mă deprima. Dacă reîncepeam să îngrijesc, aveam să mă ataşez din nou de pacienți, să fiu amestecat în problemele lor, să lupt împotriva nedreptăților, să denunț scandalosul, să-mi uzez trupul şi sufletul, să frecventez în permanență durerea, să acumulez mai mult înfrângeri decât reuşite, să închid neîncetat pleoapele morților, să aud prin somn țipetele celor în agonie. Nu, nici nu intra în discuție să devin medic în Memfis!

Muream de foame. De două zile mă mulțumisem doar să mestec ierburi. Ce întorsătură bizară luase lumea! Nu se mai putea trăi în natură, întrucât câmpurile, păşunile, oile, caprele, boii aparțineau de acum fermierilor. Pentru a supraviețui, fiecare persoană trebuia să dețină o celulă a ei în acest mare stup. Constrângere prin care era cântărită valoarea oricui. Trebuia repede să-mi fac o situație, altfel nu avem nici cu ce mă îmbrăca, nici ce încălța, nici ce mânca.

Pe la amiază mi-a venit ideea: scrib! îmi voi vinde talentul legat de scris. În acest fel, bătrânul de pe insula cu țânțari nu mă va fi educat degeaba... Perspectiva m-a înviorat şi mi-a risipit furia.

Dar, vai, acalmia nu a ținut mai deloc. Pe parcursul după-amiezii, toate încercările mele au eşuat: odată ce am priceput că accesul în temple, care deja aveau angajați scribii lor, îmi era interzis, am observat că acolo unde era de muncă nu se angaja, iar acolo unde eram primit nu era de muncă. În rarele momente în care mi s-a dat ocazia să-mi expun cunoştințele, am fost privit cu circumspecție, am fost

întrebat în ce scoală învățasem, unde mai lucrasem şi mi s-a explicat cu severitate că ar fi binevenite nişte recomandări.

— N-ai față de scrib! a conchis supraveghetorul unui şantier naval, dându-mă afară.

M-am întors către sanctuarul lui Ptah cu un ghem în stomac şi cu gura uscată. În fața intrării, un cârd de infirmi fremătau şi se repezeau la credincioşi. Un ins cu ambele picioare amputate s-a strecurat până la mine, mobilizându-şi puterea brațelor arse de soare.

— Dă-mi picioarele tale! mi-a strigat.

— Nu pot.

— Atunci, dă-mi ceva.

Mâna i s-a ridicat până la mâna mea.

— Nu am nimic, am mărturisit cuprins de ruşine şi m-am întors.

Am făcut câțiva paşi în căutarea unei bănci pe care m-am aşezat. Un străbunic ştirb m-a implorat:

— Dă-mi bunătatea ta.

— Nu pot.

— Atunci dovedeşte-mi c-o ai dându-mi ceva.

De data aceasta nu am mai răspuns nimic, ci am şters-o cât mai repede cu putință. Şiretlicul prin care cerşetorii îşi formulau solicitările nu mă scandaliza, ci mă răvăşea. Prin câte refuzuri trecuseră pentru a fi obligați să ajungă la un asemenea rafinament al şarlataniei? Sărăcia îi obliga să se transforme în comedianți.

Nici eu nu reuşeam să mă hrănesc mai îndestul decât cerşetorii, doar cu vreun fruct stricat sau o fărâmă de pesmet luată de pe jos. Abia de strângeam cât porția unui câine.

Ziua mergea spre asfințit. Palmierii îşi caligrafiau crengile elegante pe fundalul orizontului arămiu. Jalnic, înfometat, am părăsit Memfisul, am trecut prin cimitirul interminabil şi m-am târât până lângă Sfinx.

Să i se fi făcut milă de mine? M-a primit fără un cuvânt şi mi-a arătat scobitura lăsată de mine în nisip, între labele lui. M-am strecurat acolo, nerăbdător să îngrop ziua dezamăgitoare.

De dimineaţă, o foame zvâcnitoare îmi tortura matele şi-mi dădea dureri de cap. M-am străduit să o înşel prelungindu-mi somnul, dar nu am reuşit decât să mă zvârcolesc, să mă las când pe o parte, când pe alta, ascultând bolboroselile din abdomen.

Apatic, am luat-o printre morminte pentru a ajunge pe malul Nilului. Fără să mă dezbrac, m-am lăsat pe vine şi am băut lacom, în speranţa că, odată potolită setea, mi se va mai atenua şi starea de rău.

Pe când stăteam aplecat către suprafaţa lichidă, nişte degete m-au atins pe spate.

— Bună ziua, mă numesc Paqen.

M-am întors.

Îmbrăcat într-o tunică strânsă în talie de o curea cu ţinte, purtând sandale elegante cu şireturi, bărbatul mă privea cu atenţie.

— Nu ţi-e bine?

Solicitudinea îi contrasta cu indiferenta dovedită în ocaziile anterioare şi cădea atât de bine, încât m-am cutremurat de emoţie.

— Mi-e foame.

— Ca nouă tuturor, a oftat.

— Un pic mai mult. N-am mâncat de trei zile.

— A, da? a murmurat, încruntându-se.

Rareori mă simţisem atât de slăbit, de jalnic. În zilele de mai-nainte, mă stimulase furia, dar, din ajun, în faţa eşecurilor repetate, vitalitatea mi se ofilise.

Mi-a întins mâna.

— Vino! Cunosc o femeie care face nişte prăjituri minunate. Eşti invitatul meu.

I-am prins mâna care mi-a transmis o căldură liniştitoare şi m-am ridicat.

— Deci mă cheamă Paqen.

Îşi pronunța numele cu încântare, de parcă îl considera cu deosebire admirabil.

— Şi pe tine?

— Noam.

A ridicat din sprâncene.

— Noam? N-am mai auzit aşa nume.

Am regretat că-i răspunsesem cu atâta franchețe. De ce să nu mă fi împopoțonat cu vreun patronim local, cum o făceam de obicei? A repetat cântat:

— Noam... Noam... Noam... Perfect pentru ce vreau să-ți propun.

— Să-mi propui?

— Lasă. Mai târziu. Mai întâi, hai să te refaci.

La intrarea în prăvălie, în penumbra aromată, Paqen i-a zis gazdei:

— Tot ce-i mai bun pentru prietenul meu!

Ne-am aşezat pe banca de lângă uşă. O clipă mai târziu, vioaie, zeloasă, o minionă brunetă ne-a adus un platou din lemn plin cu prăjituri pe cât de atrăgătoare, pe atât de delicioase. Făcute din făină de căprişor cu gust de alună, prăjiturile ei aveau diferite forme: ovale, conice, spiralate; bucătăreasa le dăduse gusturi variate adăugând curmale, stafide, brânză, miere ori presărând semințe de anason, mac, chimen, fenicul.

— Pe care le preferi? s-a interesat încet Paqen, luând o prăjitură triunghiulară cu boabe de ienupăr, în timp ce mă-ndopam. Pe cele prăjite, ori pe cele coapte?

Dorindu-mi doar să-mi umplu stomacul, nu eram în măsură să decid, lucru pe care l-a ghicit, care l-a amuzat, drept care şi-a răspuns singur la întrebare:

— Eu mă dau în vânt după cele prăjite.

Şi-a mai ales una, a înghiţit-o cu voluptate şi a conchis:

— Acum, hai, mănâncă, nu mai spun nimic.

S-a sprijinit de perete, cu faţa spre soare. Nu mai existam pentru el, lucru care-mi convenea, căci mă puteam astfel ghiftui fără să mi se facă ruşine.

Când zgomotul mestecatului meu s-a oprit, a deschis din nou ochii şi a verificat dacă într-adevăr am terminat de mâncat.

— Noam, nu mă voi obosi să te hărţuiesc cu întrebări legate de locul din care ai venit, de ce ai fugit, de câte-ai îndurat ori de chinurile prin care ai trecut. Şi asta fiindcă ce zăresc în tine-mi ajunge: eşti într-o mare încurcătură şi nu ştii cum să ieşi din ea. Am dreptate? Răspunde prin da sau nu.

— Da, am spus, mulţumit că pot scăpa de explicaţii.

— Am ceva pentru tine. O muncă.

Lăsându-se din nou pe spate, a căzut pe gânduri.

— În sfârşit, când zic o muncă... ar trebui de fapt să zic... o ocupaţie.

Vorbea mai degrabă cu el însuşi decât cu mine, aducând obiecţii, făcând comentarii la cele spuse.

— Fără îndoială, o ocupaţie agreabilă... care aduce multe beneficii.

A chicotit şi mi s-a părut că dintr-odată dispăruse din conversaţie. Cu mâna dreaptă şi-a pipăit cocul de un negru sclipitor, verificându-i perfecţiunea. Apoi palma i-a alunecat pe antebraţul drept, apăsându-l lent, senzual. Paqen lăsa impresia că nimic nu era mai plăcut decât să-l mângâi pe Paqen ori să fii mângâiat de el.

S-a aplecat către mine.

— Care e şi-a mea.
— Ce să fie?
— Munca asta... ocupaţia...
Modalitatea aluzivă, ritmul inegal al schimbului de cuvinte m-au descumpănit, însă am încercat să mă arăt amabil.
— Ţi-a reuşit.
— Ce vrei să zici?! a exclamat.
— Îmi pari un om fericit.
Misterios, a zâmbit şi şi-a frecat buzele între ele: ai fi zis că se săruta pe sine însuşi. În timp ce mă apucase o digestie extatică, deplângeam lascivitatea spre care mă trăgea acel bărbat. Lascivitate care mă incomoda.
Dintr-odată, m-a măsurat din creştet până-n tălpi.
— În dimineaţa asta ai ajuns târziu pe malul Nilului, şi asta te-a împiedicat să te speli. Or, pentru ceea ce îţi propun nu eşti niciodată destul de curat. Sfatul meu e să te întorci.
— Poftim?
— Să te întorci şi să te speli. Uite, ia şi cutiuţa asta cu cenuşă de lemn şi spală-ţi bine gura, frecându-te: e tot ce poate fi mai bun!
S-a sprijinit iarăşi de perete, a închis ochii şi şi-a întins chipul către astrul zilei, având grijă să îşi expună complet gâtul catifelat, puternic. Absent parcă încă o dată.
M-am îndepărtat de-a lungul fluviului, am reperat locul cu care mă obişnuisem, mi-am împăturit hainele, le-am aşezat pe o piatră, apoi am coborât în unde.
De data aceasta, după ce mi-am curăţat cu grijă pielea şi dinţii, spre deosebire de celelalte zile, m-am lăsat să înot în voie, să mă relaxez, să plutesc, să profit atât de apa care se încălzise, cât şi de soarele care-mi ardea savuros pielea. Organismul meu ghiftuit resimţea fericirea pură de a trăi.
Când m-am întors lângă jonci, Paqen care stătea pe mal şi se uita la mine, mi-a zis cu o voce fără nuanţe:
— Eşti frumos.

Şi-a scărpinat ceafa, a părut să se clatine şi a mai zis o dată:
— Eşti frumos. Chiar frumos.
Şi cuvintele, şi insistența lui m-au pus în încurcătură. Am mormăit acru:
— De ce spui asta?
A izbucnit în râs. Cu cât discutam mai mult cu el, cu atât modul lui de a dialoga îmi displăcea mai tare, impunându-şi propria cadență, născând echivocuri.
Am urcat pe mal şi-am căutat printre pietre.
— Unde-mi sunt hainele?
— Păi... ti le-am luat eu.
— Poftim?
— Nu te supăra. Şi ele au nevoie de-un spălat zdravăn.
— Îți bați joc de mine?! Doar n-o să rămân aşa...
A luat un sac pe care-l ascunsese în spate şi mi l-a aruncat.
— Prinde-l. Ți-am adus nişte lucruri de-ale mele.
Gestul mi-a oprit protestele care simțeam că stau să țâşnească din mine. În fond, mi-am zis îmbrăcându-mă, dacă îmi rămâne de neînțeles comportamentul lui, este mai degrabă vina mea decât a lui. Nu am nici un drept să mă supăr pe el. Nu e nimic de reproşat nici în ce face, nici în ce spune. În schimb, mi-e greu să înghit ce nu face şi ce nu spune. De ce m-o fi ajutând?
— De ce? am țipat, continuându-mi monologul cu voce tare.
— De ce, ce? s-a mirat Paqen.
— De ce mă ajuți?
A ridicat din umeri. Nu-mi dezaproba întrebarea, ci, pur şi simplu nu răspundea.
După ce am îmbrăcat haina cu pliuri perfecte, după ce am încălțat sandalele şi mi-am strâns centura brodată, mi-am pus, din docilitate recunoscătoare, brățările late, aurite, pe

brațe și colierul cu pietre colorate la gât. Simțeam bine că totul era ostentativ: bijuteriile sclipeau exagerat, haina cu al ei larg decolteu în formă de V îmi lăsa și partea de sus a coapselor la vedere.

Metamorfoza îl încânta totuși pe Paqen, pe buzele căruia s-a desenat un surâs larg.

— Nu-i rău, a șoptit clătinând din cap, chiar că i-ar veni oricui să te dezbrace.

Cuvinte care au avut asupra mea efectul unei arsuri. Mi-a revenit încurcătura, starea de rău care mă paralizau în prezența lui. Să termine odată cu amuzamentul ăsta nesănătos de pornit pe agățat! Nici nu se punea problema să-l las să înainteze pe un astfel de teren. M-am hotărât să întrerup lucrurile aici, să-i mulțumesc pentru prăjituri și să-l asigur că de aici înainte mă puteam descurca și singur.

— Ascultă-mă, Paqen, eu...

M-a întrerupt cu un semn al mâinii și s-a ridicat.

— Vino, te duc eu.

— Unde? am ripostat aproape agresiv.

S-a întors pe călcâie, s-a apropiat, aproape că s-a lipit de mine.

— Îți plac femeile? a murmurat.

— Poftim?

Torsul lui îl atingea pe al meu, gura aproape că i se lipea de a mea, îi simțeam căldura respirației.

— De ce mă-ntrebi așa ceva? am protestat.

— Fiindcă e indispensabil. Altfel, te las baltă.

Acel dialog al surzilor mă călca pe nervi. Cum ezitam, Paqen s-a încruntat, iar privirea i-a devenit aspră.

— Da sau nu. Îți plac, ori nu femeile?

— Da.

S-a destins și fata i s-a luminat.

— Perfect! M-ai speriat, am crezut că m-am înșelat în privința ta. Deci totul e-n ordine.

Şi-a luat-o înainte cu paşi mari.

*

Magazinul m-a uluit. Gata cu magherniţele amărâte care umpleau străzile comerciale: izolat în cartierul Ptah, la câţiva paşi de templu, ocupa o clădire splendidă, cu patru faţade, un fel de mic palat la care se ajungea pe o alee mărginită de sicomori. Două gărzi înarmate decideau cine trebuia lăsat să intre. S-au înclinat în faţa lui Paqen şi, când am împins uşa, am primit în plină figură valuri de arome, efluvii îmbietoare, florale, în nuanţa moscului, care m-au exaltat.

Conform ghidului meu, aici se găseau cele mai bune cosmetice de pe faţa pământului, căci Padisetchi, celebrul parfumier, îşi avea atelierul chiar în curtea din spate.

— Se aleargă la el din tot Egiptul, a zis cu tărie, din lumea-ntreagă! Nimeni nu ştie să amestece, să armonizeze, şi-apoi să fixeze aromele cum o face Padisetchi. Are un nas excepţional! De întâlnit nu-l vei putea întâlni, locuieşte în altă parte. În plus, călătoreşte deseori în căutare de flori rare, de răşini necunoscute, de esenţe preţioase de lemn. Fefi, fosta lui nevastă, administrează afacerea. S-au despărţit de ani de zile din nepotrivire de caracter, dar lucrează împreună, fiindcă interesele le rămân strâns legate.

Nici nu-i rostise bine numele, când o femeie gureşă, fermecătoare, uşor corpolentă s-a repezit spre noi.

— Ia te uită, ticălosul, azi e-n întârziere! Tot Memfisul l-a făcut să plângă-n dimineaţa asta. Nici nu-şi închipuie ce şuvoi de lacrimi a trebuit să usuc din cauza lui. Plus ale mele, desigur.

Un râs perlat i-a ţâşnit dintre buzele tivite, contrazicând tonul dramatic pe care-l adoptase. Prins cu panglici, părul ei

negru intens, extrem de îngrijit, strălucea. Paqen a salutat-o.

— Fefi, ai să mă ierți imediat ce vei descoperi ce ți-am adus.

— Ce mi-ai adus, răule? Offf, un al doilea ticălos... Cum îl cheamă?

Am înțeles că mie mi se adresa când i-am observat irişii violet, pierduți într-ai mei, pândind un răspuns.

— Mă numesc Noam.

— Ce ciudat! Noam... N-am avut niciodată aşa ceva. Noam... Şi e de acord să...?

Clipă în care o cincuagenară luxos împodobită, cu perucă atent coafată, şi-a făcut apariția în prag, însoțită de patru slujnice. Ca prinsă-n flagrant, Fefi ne-a şoptit:

— Vai, vai, vai, trebuie să părăsesc ticăloşii. Temuta doamnă Urneru, proprietara fildeşurilor, ne copleşeşte cu prezența ei.

Întorcându-se brusc, pe cât de rapid, pe atât de grațios, s-a repezit la clientă, agitându-şi brațele scurte.

— Ce mai face iubita şi strălucitoarea mea prietenă?

Hotărât lucru, nu se folosea decât de „el“ şi de „ea“ pentru a se adresa altcuiva. Paqen mi-a zâmbit cu subînțeles.

— Hai să vizitezi magazinul.

Acoperite de fresce colorate care alternau cu motivele cu palmieri, pereții recreau scene din viața cotidiană, agreste ori domestice, încadrând etajerele ce prezentau produsele. Pe fiecare dintre acestea, în fața recipientelor închise se găsea câte un flacon cu eşantion, căruia i se scotea capacul întredeschis pentru a fi mirosit conținutul. Am făcut-o şi eu pe rând cu uleiurile, fardurile, cremele. Antrenate de practica de vindecător, nările îmi treceau de la o minune la alta, descoperind elementul predominant, ici terebentina extrasă din fistic, colo smirna obținută de sub coaja arborelui Commiphora, dar şi cea extrasă din styrax, dincolo

irisul, măghiranul, delicatul lotus albastru, tot aşa şofranul, mierea, scorţişoara. Defilarea mă purta într-o călătorie departe de Nil, în Somalia, în Etiopia, în Arabia, de unde proveneau acele răşini.[26]

Ceva se schimbase. Dintotdeauna semenii mei se folosiseră de balsamuri, de unguente pentru a-şi modifica mirosul corporal, dar rămăseseră la stadiul de preocupare pasageră sau, în cel mai bun caz, de meşteşug necizelat. Unchiul meu Barak se ungea cu miere înaintea vreunei întâlniri galante, mama macera trandafiri, aplicându-şi rezultatul pe trup. În Ţara Apelor Blânde asistasem la o dezvoltare modestă a aromelor introduse în palatul reginei Kubaba, unde domneau tămâia, santalul, smirna, însă utilizarea lor se limita în general la domeniul religios. Imateriale ca zeii, parfumurile celebrau divinul tot aşa precum muzica – şi ea la fel de imaterială; esenţele erau arse în mijlocul templelor; credincioşii care intenţionau să cinstească vreo divinitate şi să se ridice până la ea se ungeau cu ele în timpul marilor ceremonii ori procesiuni anuale.

În ascunzătoarea lui Padisetchi şi Fefi, în pofida proximităţii sanctuarului închinat lui Ptah, parfumurile fuseseră create pentru folosul oamenilor. Ascultând-o pe Fefi cum îşi lăuda produsele doamnei Urneru, detaliindu-le numele – *Dulceaţa Nilului, Visurile din amurg, Pasiunea roşie, Dimineaţa lascivă, Puritatea purităţii, Unica* – am înţeles că nu mai erau imitaţi zeii, ci se încerca impresionarea oamenilor. Pentru utilizatoare, departe de a glorifica universul imaterial al zeilor, parfumul semnala locul ei în această lume materială, exalând superioritate în bani ori putere de seducţie[27].

---

[26] Folosesc numele de astăzi ale acelor ţinuturi.

[27] Nimic nu istoriseşte mai bine povestea omenirii decât povestea parfumului. În câteva milenii, acesta a întreprins o

călătorie imensă, trecând din cer pe pământ, schimbând depărtarea cu intimitatea, spiritul cu carnea.

Şi asta fiindcă este o emanaţie subtilă ce a putut trece numitele frontiere, prezentându-se ca o enigmă. Până şi numele o indică, derivând din latinescul per fumum, adică „prin fum”. Deşi având un nume, rămâne insesizabil, rămâne acel necunoscut, acel ce volatil şi imaterial care se propagă prin ceea ce se vede. Şi ne scapă. Astfel, ierburile mirositoare sau grăsimile, puse pe foc, îşi lasă efluviile să urce în aer.

Cum misterul trimitea la zei, parfumul a aparţinut mai întâi domeniului sacru. În Mesopotamia şi Egipt fusese apanajul cultelor. Răşină dimineaţa, smirnă la prânz, kyphi seara. Zilnic erau aduse mii de ofrande zeilor în templele în care predomina tămâia. Preoţii îşi convinseseră credincioşii că aromele hrăneau zeii. Aceştia, chiar dacă nu se atingeau de carne, fructe ori legume, inhalau fumul aromat. Dovada era că acesta dispărea în nori... Iar egiptenii, sub pretextul de a trăi cât mai îndeaproape religia, s-au apucat să-şi împrăştie aromele pe trupuri, la început pentru a se purifica şi a se apropia de zei, apoi pentru vindecarea bolilor, ba chiar şi pentru a seduce. Preoţii nu au putut păstra doar pentru ei monopolul parfumeriei, aşa că meseria s-a extins în sfera profană. Arta esenţelor a părăsit atunci firmamentul şi a ajuns în adâncurile pământului în care erau îngropate cadavrele, mumificate sau nu. A emigrat totodată din depărtări în intimitate, fiindcă femeile utilizau cosmeticele pentru a plăcea, iar bărbaţii unguentele pentru întreţinerea pielii. Din complice al spiritualului, parfumul a devenit un aliat al cărnii.

Întreg viitorul parfumului se dezvăluie, în germene, în Egipt, circulând de la preot la parfumier, la farmacist, la artist. Dincolo de manufactură se profila industria; dincolo de excepţia aristocrată, piaţa de lux, apoi progresiva extindere către marea masă.

În pofida succesului în creştere, a rafinamentelor ei tehnice, nu cumva povestea parfumului este cea a unei căderi? în ziua de azi şi-a pierdut prestigiul supranatural, sacru, medical, redus doar la materie. Mai rău: la o materie superficială. Se udă cu el pielea de unde, orice-ai face pentru a-l reţine, se evaporă. Totuşi, îşi păstrează caracteristica esenţială de vehicul al visului. De acum însă, nu de vis al divinului, al sănătăţii, al eternităţii, ci de vis al frumuseţii.

Dintr-odată, m-am simțit dator lui Paqen: mi-ar fi plăcut mult să lucrez cu eminentul Padisetchi, mă consideram în stare s-o fac. Cum să fi ghicit Paqen că dețineam ştiința plantelor? M-am îndreptat spre el, nerăbdător să-l întreb, când l-am surprins bătând elocvent din gene către o matroană brunetă care trăgea cu ochiul la el. Ce scenă aiuritoare! În răspărul codului uzual, îi dădea semne că-l alesese, aruncându-şi săgețile fatale asupra prăzii. Cu o umilință şi o tandrețe bizare, vânatul Paqen roşise, coborând fruntea: consfințise.

Matroana a prins-o pe Fefi de umăr şi i-a şoptit la ureche câteva vorbe. Parfumiera s-a arătat de acord. Cu câteva propoziții bine cântărite a părăsit-o pe doamna Urneru şi s-a apropiat de Paqen.

— La ea, după gustare.

— Bun.

— Nu există soț de care să te temi. E văduvă şi plină de aur.

— Perfect.

Fefi m-a măsurat din priviri.

— Dar el? E gata? Are chef?

Şi, fără a-mi aştepta reacția, a mers repede până lângă femeia ieşită la vânătoare pentru a-i confirma întâlnirea. Paqen s-a aplecat spre mine.

— Acum ai înțeles?

Am răspuns fără a mă eschiva:

— Eşti şi tu dintre mărfurile astea de vânzare?

S-a luminat la fată.

— Da. Şi-ți propun să mi te-alături.

Mi-am scuturat capul, uluit că nu văzusem ce era absolut evident. Fusesem convins că Paqen îmi făcea curte, apoi că mă destinase postului de parfumier! Orbirea de care dădusem dovadă mă încremenea.

Numai că el mi-a interpretat altfel tăcerea, justificându-se:

— Magazinul ăsta e frecventat de înalta societate. Nu întâlneşti pe-aici decât femei bogate, influente, care-şi administrează vitejeşte averea. Sau neveste de bărbaţi bogaţi şi încă şi mai influenţi. Nu ţi-am întins o cursă.

Amintirea sferelor apropiate puterii mi-a atras imediat atenţia. Nu cumva acolo trebuia să-l caut pe Derek?

A continuat:

— Nu e nimic ruşinos în asta, dimpotrivă. Este vorba pur şi simplu să te comporţi ca un bărbat cu alte femei. Cele active, prea dedicate negoţului, nu au timp să-şi găsească partener sau nu doresc să se complice cu un amant constant. Cât despre cele măritate, bărbaţii lor sunt prea ocupaţi pentru a le mai da atenţie. Or eu le fac fericite. E minunat! Le dăruiesc ce le lipseşte. Le repet că mă vrăjesc, apoi le dovedesc că mă excită. Şi asta le preschimbă: până şi cea mai pocită iese înfrumuseţată din braţele mele.

S-a răzgândit.

— Asta nu trebuia s-o spun. În realitate, nici una dintre ele nu mi-a displăcut. E feminitate în orice femeie.

M-a prins de încheietura mâinii.

— Nu pot răspunde tuturor solicitărilor. Doi tovarăşi de-ai mei, Ikhemuweredj şi Heneb, îmi mai ţin locul sau mă mai ajută când şi când, dar e imposibil să am încredere în nişte leneşi ca ei. Tu, în schimb, pari robust şi dai pe-afară de dorinţă.

— Chiar dau pe-afară de dorinţă?

— În aceste ultime trei dimineţi de la malul Nilului, am observat câtă furie e-n tine.

Am întors capul. Câte dreptate avea! Cum să-mi fi ghicit furia tocmai el, care manifestase fată de mine cea mai mare indiferentă? Vocea i s-a îmblânzit, fermecătoare, ca un fluier scoţând note grave:

— Deci, de acord? Fefi ia o treime din ce vei câştiga, fiindcă ea atrage clientele, le selecționează, organizează întâlnirile. Restul e-al tău.

— Păi... eu... n-am făcut niciodată asta... în sfârşit... n-am trăit aşa...

— Scrupule? Ai scrupule pentru că te vei purta ca un bărbat? Ai scrupule dacă te arăți prietenos cu femeile? Scrupule dându-le ce ți s-a dat?

— Despre ce vorbeşti?

— Despre frumusețe.

Şi-a frecat bicepşii şi şi-a continuat discursul odată cu mângâierea propriei persoane.

— Sunt frumos, asta este. Şi nu e meritul meu. Totuşi, lucrul ăsta îmi impune două datorii: să-mi întrețin frumusețea şi să îi las şi pe ceilalți să profite de ea.

Cu ochii pe jumătate închişi, cu o umbră de surâs aşternut pe buze mi-a arătat cu un gest magazinul rafinat şi clientele bogate.

— Dau înapoi ce mi s-a dat. E minunat, nu?

Îşi regăsise calmul care-l lumina. Aplombul lui mă uluia.

— Chiar te consideri un dar?

— Exact. Un dar al zeilor. Un dar pentru femei.

Sinceritatea îi era stupefiantă. Scârbit, am lăsat să-mi scape pe ton plictisit:

— Nici c-am mai văzut pe cineva care să se iubească-ntr-atât.

M-a privit atent, serios şi a conchis:

— Ar trebui să recunoşti că ar fi o dovadă de egoism să fiu singurul care să profite.

— Să profite de ce?

— De mine.

Cuvinte cu care mi-a întors spatele şi a traversat magazinul. Individul mă scârbea. În cazul lui, totul producea spectacol, fizicul, conversația, dar nu ştiam ce

conducea jocul, soarta sau inteligența. Se exprima cu şiretenie, sau cu naivitate?

S-a întors cu Fefi în spatele lui, s-a proțăpit în fața mea şi a anunțat:

— Noam e de acord.

Fefi m-a examinat minuțios, ca pe o bucată de carne. Văzându-mi mâna, a ridicat din sprânceană.

— Ciudate degete! Lipite!

— Caracteristică de familie, am răspuns, arătându-i mijlociul şi inelarul prinse în membrană.

— Nu contează, unghiile sunt ireproşabile şi asta e important.

Cu mâinile-n şolduri, a exclamat pe ton melodios:

— Sigur, în aparență merită! Dar...

— Dar ce?! am țipat.

Propria reacție m-a descumpănit: deşi, de fapt, nici nu acceptasem, nici nu aveam de gând s-o fac, am sărit ca ars doar la gândul că nu aş fi fost vrednic.

Fefi îşi frământa degetele privindu-mă.

— Ei, n-ar fi primul care-şi duce lumea de nas.

Şi-a îndreptat arătătorul grăsuliu spre mine.

— Am văzut trecându-mi prin fața ochilor frumuşei cam prostuți, eleganți înfumurați, coloşi, sosii de prinți! Nu ajunge să fii frumos, trebuie să fii şi generos. Mă-nțelegi?

M-am strâmbat, dubitativ. S-a întors spre Paqen chicotind.

— N-ajunge s-o ai groasă, dacă nu e şi harnică.

Paqen a pufnit şi el. Fefi s-a întors din nou spre mine, pronunțând verdictul:

— Vreau să-l angajez, dar mai întâi îl încerc.

Când soarele a început să coboare dincolo de Memfis, a răsunat prelung un gong, preludiu al închiderii magazinului, iar Fefi, cu privirea excitată, m-a anunțat că vom urca în curând în dormitorul ei.

Oare fiindcă petrecusem întreaga zi în prăvălia ei mă simțeam ca îmbătat? Parfumurile prin care înotasem, conversațiile cu grămada, femeile care mă atingeau în trecere, trăgând cu coada ochiului la mine, preoții care mă-mpingeau, toată acea profuziune mă amețise. Revărsarea de efluvii îmi subjugase sensibilitatea, iar pălăvrăgeală fără măsură îmi umpluse mintea. În definitiv, nu traversasem până atunci o tăcere de mai multe veacuri? îmi pierdusem obişnuința sporovăielii, rumorii, bârfelilor, vorbelor în vânt fără-ntrerupere, dar totodată trăgeam cu urechea, lacom să aflu informații utile scopului meu – descoperirea lui Derek. Câteva nume ieşeau la suprafață din valurile de vorbe, câteva vocabule aureolate de teamă ori de respect: Ipy, marele vizir, care venea chiar sub Meri-Uzer-Ra, faraonul, dar şi un anume Imhotep, deținătorul unei funcții obscure. Peste acestea toate, aşteptarea unor eventuale performanțe sexuale mă împinsese undeva între turbare, dorință şi nerăbdare. Cu fiecare clipă, în mine totul intra în conflict cu toate.

Pentru a-mi justifica prezența, Fefi îmi strecurase o cârpă, arătându-mi nişte flacoane: „Atenție! Ticălosul lasă fruntea-n pământ, nu se uită la nimeni, se ocupă doar de fiole, mângâindu-le cu delicatețe, ca pe minunatele picioare ale unei minione. De acord?“ M-am executat. Am realizat destul de repede scopul şmecheriei: clientele mă scrutau, ca absorbite de recipientele pe care le ştergeam, apoi se duceau lângă Fefi punându-i întrebări, fără a mă pierde din ochi. Pentru a scăpa de curiozitatea lor, am plecat din sectorul *Parfumuri de zi* şi *Parfumuri de noapte* pentru a şterge praful de pe *Parfumurile de ceremonie,* unde am întâlnit mai mult preoți decât femei.

— Gata! a strigat Fefi închizând uşa grea, împodobită cu o horbotă de modele.

Trimisese acasă vânzătoarele şi pe cei doi paznici. Sprijinindu-se de uşă, m-a măsurat din priviri, umezindu-şi buzele.

— Sper să se descurce ticălosul căci, dacă se va ivi ocazia, va avea succes: toate sunt nebune după el.

Perspectiva testului ar fi trebuit să mă îngrijoreze, ținând cont de câtă presiune adăuga Fefi. Numai că eram deja hotărât, iar ea a observat, şi genele i-au tremurat ca aripile unui fluture. Prin ochi i-a trecut scurt o sclipire de teamă.

— Ce vârstă-mi dai? a-ntrebat dintr-odată.

Până în clipa aceea nu-i percepusem farmecul, energia, râsul perlat, carnația albă ca laptele. Examinând-o, mi-am dat seama că avea vreo patruzeci de ani, maturitate venerabilă la vremea aceea. Mirosind capcana întinsă de întrebare, am răspuns brutal:

— Vârsta care-mi place mie.

A roşit şi, mai uşoară decât o fetiță, a alergat spre mine, m-a luat de mână şi m-a tras la etajul rezervat numai ei.

La sosire, servitoarele au dispărut din încăperea în care creaseră o ambianță voluptuoasă, cu arome lemnoase şi condimentate chemând la ruperea oricăror zăgazuri.

Fără să mai aşteptăm, ne-am aruncat în culcuşul încăpător, protejat cu pânze de țânțari, şi ne-am înlănțuit.

Era vesel. Era simplu. Era amuzant. Fefi râdea mult, ultim meterez al propriei pudori. A fost nevoie ca mângâierile mele să persevereze, să se impună, să o îndestuleze, pentru ca hohotele defensive să se atenueze. Pe măsură ce reuşeam, Fefi devenea senzuală, rămânând însă voioasă. Din acel moment, spre deosebire de orele precedente, am încetat să mă mai întreb ce era cu mine şi ce făceam: eram cum eram şi făceam ce trebuia. Dăruindu-i plăcerea, mi-o ofeream şi mie. Nu ştiam dacă eram călăuzit de voință sau de dorință, însă excitația îmi întărise sexul care-o onora acum pe Fefi.

Scriind astăzi scena, îmi analizez cele mai profunde resorturi. Nu mă forțam. În energia cu care făceam dragoste cu aceea care mi-o ordonase intrau unele peste altele mii de pulsiuni: frustrarea mea, furia, renaşterea simțurilor, lipsa femeii, emoția de a săruta sâni, euforia de a linge o vulvă, savoarea acesteia, voluptatea de a pătrunde într-un corp umed, gustul pielii ei, bucuria provocată de bucuria ei. Şi profitam şi eu. Ba chiar jubilam, într-un amestec de extaz şi satisfacție. Dacă, mai târziu, am denunțat prostituția, la Memfis, între coapsele lui Fefi nu mi-am reproşat nimic.

— Ah, mai ține-te, mai ține-te.

Mirat că mă tutuia, am crezut că se adresa altuia. Dându-şi seama, s-a corectat cu glas ascuțit:

— Să se mai abțină!

Cărnurile ei intime îmi detectaseră atât de fin tumultul, încât ghicise că eram pe punctul de a exploda. I-am şoptit în scobitura cefei:

— Nu-i grav, o luăm de la capăt.

— Nu te cred.

— Îți jur că le-nnodăm.

M-a împins cu fermitate şi m-a certat aproape matern:

— Un bărbat care fute bine e un bărbat care se abține.

— Din punctul de vedere al femeii.

— Şi al bărbatului. Să facă ce-i spun! Să se abțină! S-o strângă! S-o pişte!

— Doare.

— Oare eu n-ajung uneori până în pragul durerii?

Mi-a ciugulit gâtul cu săruturi, susurând:

— Să mă asculte! Atâția ticăloşi am cunoscut, că vorbesc acum ca o expertă.

Nu mă-ncurca faptul că evoca alți amanți în timp ce şi-o trăgea cu mine, dimpotrivă, asta mă relaxa. Fefi îmi amintea astfel că toată vânzoleala noastră se limita la un joc erotic şi nu implica nici un fel de angajament pasional. Ascultător,

m-am silit deci să mă abțin până voi simți unda urcând şi în ea.

În fapt, setea unuia de celălalt nu se mai potolea şi ne-am rostogolit înlănțuiri îndelung, încrustați unul într-altul, încordați, destinşi, amețiți. Până la urmă am strigat încă o dată că riscam să-mi dau drumul, dar acum nu m-a mai lăsat să ies din ea. Mi-a scăpat un muget de fericire. Ea a urlat. Gâfâiam amândoi cu inima bătându-ne nebuneşte, la picioarele patului, pe covorul din lână de capră pe care căzusem.

Când m-am trezit, asfințitul îmbrățişa cerul pe care-l zăream dincolo de perdelele contra țânțarilor.

Îmbrăcată, aranjată, parfumată, plină de bijuterii, Fefi se contempla într-o oglindă, în timp ce gusta mecanic nişte prăjituri. Imediat ce a băgat de seamă că mă sculasem, a părut prinsă în flagrant şi a înghițit grăbită ultima bucată.

— Da, ştiu, ar trebui s-o termin odată cu nucile tigrate[28].

Spre deosebire de femeile din Memfis, Fefi arbora o siluetă mai durdulie, cu şolduri şi sâni mai proeminenți decât ar fi permis moda, diferență care se explica fără îndoială prin pasiunea ei pentru dulciuri. După ce s-a dedicat verificării machiajului, s-a apropiat şi şi-a apăsat vârful unui deget pe nasul meu.

— Ticălosul va trebi să se ferească de asta.

— De ce anume?

— Să adoarmă după! Dreptul ăsta îl are femeia, nu bărbatul. E ca şi cum molâul ăla care-mi aduce sacii cu

[28] Nucile tigrate sau părul pământului desemnau căprişorul comestibil, plantă acvatică ai cărei tuberculi sunt savuroşi şi foarte bogaţi în nutrienţi. Cu făina obţinută din ea, în amestec cu miere şi grăsime se făceau nişte dulciuri după care se dădeau în vânt egiptenii şi egiptencele.

făină s-ar culca în bucătărie sub pretextul că treaba l-a obosit. Ba nu, serviciul mai întâi.

— Era aşa de bine...

A zâmbit.

— Asta ticălosul poate s-o spună, fiindcă face plăcere.

— Asta şi cred, Fefi.

— Şi-asta face foarte mare plăcere.

S-a aplecat spre mine, devorându-mă din ochi.

— Să recapitulăm: După orgasm – cel al clientei – ticălosul o mângâie, o ține în brațe, o menține într-un cocon de căldură şi dispare imediat ce ea i-o sugerează. Discreție şi profesionalism. Nu un țopârlan care sforăie!

Trăncănea şi râdea prea mult, pentru a scăpa de orice sensibilitate şi a se tine la distantă de emoții. Câtă duritate! Femeia aceasta mă fermecase, eram nebun după îmbrățişările ei. Fefi a continuat:

— Bun, îl angajez. Noam ăsta şi-a ținut promisiunea. Să-şi ia lucrurile şi să se refacă. Mă duc după nişte smochine şi curmale.

Şi-a dispărut, pe cât de mlădioasă, pe-atât de epuizată.

M-am instalat pe terasa de unde, dedesubt, se vedea întreg Memfisul. Panorama desfăşura şirul infinit de clădiri ale templului închinat lui Ptah, întretăiat de tufişuri de palmier, apoi se pierdea dincolo de Nil, pe dunele ascunse în ceață.

Totul îmi părea foarte familiar. Totuşi, nu pusesem piciorul niciodată pe-acolo.

Atmosfera căpăta tot mai mult nuanțele aramei. Clipă în care am priceput că acel apus mă întorcea la cel al sosirii pe aceste meleaguri, când ambarcațiunea faraonului, gonind către piramide, îmi ieşise-n cale. Aceleaşi culori. Aceeaşi pace. Acelaşi aer călduț.

Dintr-odată, un gând mi-a trecut prin minte: faraonul! îl privisem oare cu destulă atenție? Brusc au început să se precizeze anumite detalii: fizicul longilin, profilul

extravagant, chipul ambiguu nu erau cumva cele ale lui Derek? Nu, în seara aceea nici un moment nu-l recunoscusem pe Derek. Dar poate că asta se datora faptului că nici nu luam în considerare o astfel de eventualitate. Iar că acum îmi apărea în fața ochilor o asemenea imagine poate că nu era decât produsul a aceea ce speram! Manipulare a amintirilor! Fragilitate a memoriei... Pe care o scuturam şi care-mi oferea nişte frânturi, fără a-mi da voie să am şi o certitudine. Să fi luat Derek locul faraonului? Nu cumva Derek se numea Meri-Uzer-Ra?

Fefi mi-a întrerupt gândurile, întinzându-mi o cupă cu fructe.

— Am pentru ticălosul de Noam o bucățică bună-bună. O femeie foarte puternică. Care s-a săturat de Paqen. Mă rog, aşa zice. Fiindcă niciodată nu poți şti ce vrea şi, după părerea mea, nici ea nu ştie. Va fi încântată să-i vând o jucărioară nouă-nouță. Când crede ticălosul că va fi gata? Mâine? Poimâine? Sigur are nevoie de odihnă, fiindcă în primul rând nu trebuie să dea greş.

Ostenit cum eram, nu-mi închipuiam cum m-aş fi putut porni din nou, rapid. A continuat:

— Ce mesaj să-i trimit fiicei faraonului?

Am tresărit.

— Fiicei faraonului?

— Da, lui Neferu.

Ocazia de aur de a ajunge până la faraon! Am luat o smochină şi am muşcat din ea, imitând moliciunea voluptuoasă a lui Paqen.

— Unde se va-ntâmpla?

— La palat. Fiindcă nu este măritată, Neferu nu îşi ascunde cine ştie ce amanții.

În adâncul meu jubilam, uimit că-mi atingeam atât de uşor scopul, „îți mulțumesc, Paqen“, i-am spus în gând, „îți

mulțumesc de-o sută de ori“. Dintr-odată, vântul a adus miros de carne friptă, în timp ce lumina palidă a lunii ştergea culorile. Fefi a plecat înfrigurată de pe terasă.

— Ce s-o anunț? Poimâine?

M-am repezit după ea, exclamând:

— La noapte! Mâine-dimineață. Oricând doreşte.

S-a întors şi s-a uitat atentă la mine, descumpănită de o asemenea grabă.

— Bine. Oricum, mă repet: Nu e de-ajuns s-o ai groasă, mai trebuie să nu fie leneşă.

A chicotit, s-a aşezat pe saltea şi a bătut cu palma dreaptă locul de lângă ea, invitându-mă să mă aşez.

— Ca angajator, mă bucur să am un ticălos atât de muncitor. Ca femeie însă sunt un pic jignită.

O ofensasem, în pofida voioşiei cochete pe care o afişa. Am luat-o-n brațe şi-am murmurat incoerent:

— Iartă-mă.

S-a-nfiorat.

— Ticălosul chiar poate s-o ia de la capăt?

— Din vina ta, am şoptit.

— Atunci, să mai rămână. Prințesa va fi anunțată după...

*

Neferu nu răspundea. În pofida mesajelor trimise, fiica faraonului părea a fi total dezinteresată de atracția recomandată de Fefi. Când, în fiecare dimineață, mă prezentam la magazin, parfumiera ridica din umeri, desfăcându-şi brațele, semn că nu avea nici o veste de la palat.

Prin urmare, mi-am început activitatea alături de clientele obişnuite pentru care patroana punea la punct întâlnirile şi tarifele. Nu era aceasta o modalitate eficientă de a-mi

continua ancheta pentru identificarea țintei? Mă agățasem atât de mult de această certitudine, încât ipoteza că Derek ar fi ajuns faraon ocupa tot mai mult loc în mintea mea. Când în fața ochilor îmi revenea imaginea ambarcațiunii maiestuoase care-mi ieşise atunci în cale, îmi vedeam limpede duşmanul secular, amintirea având o precizie absolută, din care dispăruseră orice neclaritate ori ezitare. Cum însă ştiam că memoria e influențabilă, mă străduiam să pun imaginea sub semnul întrebării, cu atât mai mult cu cât faraonul avea oficial un băiat şi o fată – numai că Derek stăpânea arta de a simula şi de a trage pe sfoară. Mă străduiam să descopăr şi alte posibilități. Grație clientelor pe care le frecventam, grație magazinului unde, ceasuri întregi, ascultam discuțiile, adunam informații şi începeam să îmi dau seama cine erau conducătorii Memfisului.

S-o mărturisesc? Munca aceea nu-mi displăcea. Astăzi, când scriu aceste rânduri, văd mai bine lucrurile decât pe atunci... în momentul acela mă convinsesem că mă sacrificam pentru cercetarea pe care o întreprindeam, că mă extenuam în serviciul Nourei, ba chiar că mă culcam cu atâtea amante din dragoste pentru ea. Fără îndoială, acea profesiune de credință constituia un adevăr, dar ascundea în acelaşi timp un altul: îmi şi ofeream plăcerea unei astfel de vieți. Deşi eram convins că nu acționam decât în vederea unui scop precis, mă surprindeam totodată în flagrant delict orgasmic, vrăjit, satisfăcut, voios libertin. Egiptencele erau superbe, mai ales cele din Memfis, care îşi mențineau prospețimea tenului ascunzându-se de soare. Înalte, zvelte, cu talia fină, cu sânii mici şi deloc lăsați, cultivau o simplitate elegantă, îmbrăcate fiind în rochii din in alb mulate pe formele trupului, cărora doar centura le adăuga o tuşă de culoare. Fantezia însă li se concentra pe păr. Aici îşi permiteau tot soiul de coafuri, cozi împletite simplu ori cu panglici, onduleuri, varii pieptănături, cosițe cu perle, cu

petale, cu paiete, ba chiar, până deasupra frunţii, o floare albă de lotus care contrasta cu negrul de abanos al părului. Igiena precisă era dublată de rafinament: se ungeau cu balsamuri cu arome seducătoare şi îşi înlăturau şi cel mai mic fir de păr de pe pielea sidefie. Netede ca pietrele rotunjite de apă, parfumate ca nişte flori, păreau destinate mângâierilor nesfârşite ale unui îndrăgostit.

Lângă ele am descoperit o sofisticare erotică neaşteptată: utilizarea perucii. Deşi unele îşi arătau propriul păr, multe preferau perucile, care le permiteau să îşi schimbe după voie înfăţişarea. De exemplu, îmi amintesc de văduva unui înalt funcţionar, care dimineaţa purta o perucă voluminoasă, scurtă, ce-i încadra convenabil faţa şi-i punea în valoare gâtul, apoi seara o alta, care-i cobora până la omoplaţi, acoperindu-i umerii şi subţiindu-i silueta. În alcov, perucile erau aranjate pe stative sferice; o servitoare le curăţa, întreţinea, peria, ungea, împodobea pe cele care-şi aşteptau rândul. Când mă aşezam în pat cu o femeie, aceasta îşi scotea peruca. Gestul mă tulbura profund, reprezentând cea mai graţioasă invitaţie cu putinţă şi cea mai suavă dăruire. În clipa aceea, femeia îşi dezvăluia fie părul tuns foarte scurt, fie un cap ras, neted, gingaş. Ce emoţie! Odată cu un supliment de intimitate, primeam şi unul de frumuseţe, într-atât anumite trăsături, profiluri, cefe, posturi câştigau în nobleţe devenind vizibile. Craniul dezgolit dintr-odată însemna: „Mă dăruiesc total ţie.“ Altfel, printre egiptence, expresia „a-şi pune peruca deoparte” însemna „a face dragoste”.

Îndemnat de Paqen, părăsisem labele Sfinxului pentru a închiria o cameră la intrarea în Memfis, la sora lui mai mare. Casa se înălţa lângă pădurea de stuf unde ne întâlniserăm şi unde de acum ne făceam toaleta.

Paqen nu se zgârcea când venea vorba de sfaturi, pentru ca să ajung expert în profesiunea mea, adică a lui. Să se fi

datorat asta prieteniei, ori ca să aibă cu ce să se laude? Nu mă interesa. Mă învăța o mulțime de subtilități ale plăcerii feminine şi masculine, demonstrând o inteligență pătrunzătoare şi o empatie excepțională.

Într-o noaptea cinam într-o tavernă cu el şi cu ajutoarele lui, Ikhemuweredj şi Heneb, doi băieți cu fizic agreabil, care se ocupau de câteva dintre cliente. Purtam o conversație insolită despre îndeletnicirea noastră de armăsari plătiți de doamne.

— Odată, cu Ahuri, era să pățesc ruşinea! a exclamat Heneb.

— Cu Ahuri? Conducătoarea atelierelor de țesături?

— Da, aia care are şi cel puțin trei sute de ani! Şi care nu mai are pe ea piele moale de femeie, ci piele netăbăcită, scorțoasă. Şi nici riduri, ci nişte viroage. O mumie, nu femeie. Îmi venea să-i strig: „Treci înapoi în piramidă!” Cât despre sexul meu, când am văzut-o, ajunsese o pară fiartă...

— Deci, n-ai putut s-o...?

— Ba da, am putut! a continuat Heneb. M-am gândit la Khety, prima fată cu care mi-am pus-o. Aveam amândoi cincisprezece ani. Ajunge doar să-mi aduc aminte de ea şi-mi creste unde trebuie ditamai cornul de elefant.

— Nu crezi că ai să-ți toceşti amintirea asta cu Khety, tot făcând apel la ea? am obiectat.

— Până una-alta, merge. Tu cum faci, Ikhemuweredj, în cazuri de-astea? Că şi tu ți-ai pus-o cu baba Ahuri!

— Închid ochii şi mă concentrez la pulă şi la senzațiile ei. Uitând de ce e-n jurul ei, până la urmă îmi dau drumul. Tu, Paqen, cum faci?

— Eu? Eu îmi privesc clienta-n ochi. Mereu sunt frumoşi ochii femeilor. Inclusiv ai lui Ahuri.

— Ce să-ți spun! Mai degrabă la tine te uiți în ochii ei!

Paqen a protestat:

— Am încercat-o şi pe-asta: e oribil! Un rât de porc pe-un corp de şarpe. Până şi-n adâncul pupilelor splendide! în realitate, nu pe mine mă contemplu în ochii femeilor, ci le observ dorința. Dorința lor de mine. Ei, şi-asta da, mă stârneşte.

În timp ce un băiat ne turna iarăşi bere, analizam comportamentul lui Paqen: căuta în ochii partenerelor dorința pe care li le-o trezea. Extraordinar! M-am încruntat ca să nu izbucnesc în râs şi am spus:

— Deci, Paqen, tu pe tine te doreşti în dorința de tine a clientelor. În fond, ai putea să ajungi să te lipseşti de ele. Aşa că iubeşte-te fără să mai treci pe la femei.

— Nu, sunt prea leneş. Dorința lor mă stimulează. Altfel, aş dormi toată ziua.

Fiind primul amuzat de ce spusese, ne-a provocat şi nouă hazul. După care s-a aplecat spre mine:

— Şi tu, Noam? Cum te descurci într-un caz de-ăsta, dur?

— Sau, mai degrabă, de-ăsta, moale? l-a corectat Heneb, pus şi el pe glume.

— Eu am mereu chef, am răspuns.

— Mereu?

— Mereu!

— Ăsta da țap bun de rut! a strigat Heneb.

— Eşti în călduri? a încercat Ikhemuweredj o sugestie.

— Sau compensezi timpul pierdut? a adăugat Paqen, mai inspirat decât cei doi băieți puşi pe glume.

Nu am reacționat. Să fi avut ei dreptate? Resimțeam o efervescență continuă, fremătătoare, care nu cerea altceva decât să se concretizeze în brațele unei partenere; şi cu siguranță recuperam şi veacurile lipsite de voluptate.

— Adică, ai reuşit fără probleme cu Ahuri?

Cei trei mă priveau cu gurile căscate, însetați de un răspuns sincer. La fel ca ei, fusesem obligat de Fefi să o

satisfac pe venerabila Ahuri, care plătea tarif triplu. Le-am zâmbit.
— Da, printr-un detaliu.
— Ce detaliu? a mormăit Ikhemuweredj.
— Totdeauna un detaliu anume face o femeie de dorit. O gleznă drăguță. Areola bine conturată a unui sân. Un pic de grăsime sub burtică, din cea care te invită parcă s-o săruți, s-o palpezi, s-o pătrunzi.
— Bine-bine, dar la Ahuri?
— Lobii urechilor, am răspuns. Ai ei sunt fermecători. Rotunzi, molatici, catifelați, mici ca două picăturele-n aer.
Paqen şi-a ridicat paharul, admirativ.
— Să bem în cinstea lui Noam, singurul tip de pe pământ care fute lobii urechilor!
Între timp, ancheta mea avansa. Învățasem să cunosc Memfisul, arhitectura lui socială şi urbană, activitatea permițându-mi să frecventez femei bine situate fie pentru că se măritaseră cu înalți funcționari, intendenți ai palatului, controlori ai magaziilor regale, judecători, inspectori ai Trezoreriei, fie pentru că erau ele însele patroane de ateliere ori medici, datorându-şi ascensiunea educației şi competenței. Acestea din urmă erau gata să renunțe la a-şi mai face o familie. Stăpâne pe propria soartă, pe propria existență, îşi asumau sarcini dificile şi, în consecință, recurgeau la iubiți pasageri. Fefi, independentă, divorțată, reperase această nevoie şi îşi crease propriul serviciu de băieți devotați, paralel cu acela al cosmeticelor. Uneori, unele dintre aceste femei decideau să educe totuşi un copil, natural sau adoptat, şi îl pregăteau să le ia locul ca urmaş ori urmaşă.
Invers decât îmi imaginasem după cele spuse de Paqen, mă apropiam de puține femei căsătorite.
— E prea periculos! îmi explicase Fefi. Periculos pentru ele. Periculos pentru ticălos.

Adulterul era detestat în Egipt, condamnat unanim şi pedepsit cu severitate. Era numit „marea crimă” şi uneori era sancționat chiar cu condamnarea la moarte, problemele prelungindu-se de altfel şi dincolo de moarte, fiindcă vinovatul eşua în fata lui Osiris când acesta îi cântărea sufletul, ce nu mai ajungea niciodată să acosteze la țărmurile eternității.

— Se mai poate şi tăia nasul nefericitei, a adăugat Fefi oripilată. Aşa că nu-i va mai plăcea nimănui. Cât despre desfrânat, acesta poate fi chiar emasculat. În cel mai bun caz, se-alege doar cu o sută de ciomege.

Totodată, Fefi îşi selecționa drastic clientela. Când ceda totuşi solicitărilor unei femei măritate, îi propunea acesteia, contra unei sume frumuşele, apartamentul ei şi propriul pat de la etajul magazinului, pentru ca trădarea să nu fie mirosită. Oricum consimțea rareori, şi atunci stătea ca pe ghimpi, nu fiindcă ar fi preocupat-o moralitatea, ci soarta propriei afaceri.

— Şi uite cum Neferu îl cere pe ticălos. Deci e aşteptat de fata faraonului.

În dimineața aceea, Fefi mă întâmpinase cu brațele încrucişate şi ochii sclipind: din înălțimea bondoceniei sale, mă măsura de sus până jos cu mândrie, de parcă ea ar fi inventat şi regalitatea, şi atracția femeilor pentru bărbați. Poza ei glorioasă dovedea că, doar grație ei, în sfârşit un miracol avea să se înfăptuiască pe fața pământului.

— Ce-i spune ticăloasei ticălosul? s-a umflat ea-n pene.

— Mulțumesc.

S-a înroşit de plăcere, clipind iute, apoi s-a grăbit, preocupată, printre flacoanele ei.

— Deci ia să vină după mine! Mai întâi, o baie cu iasomie. Neferu e nebună după iasomie. După, manichiura, pedichiura, masajul.

La etaj, slujnicele pregătiseră o baie călduță, ale cărei efluvii însorite, fructate, împingeau la uitarea de sine. Am intrat în apă şi am întrebat-o pe Fefi:

— Mai dă-mi ceva informații. Ce speră de la mine? Ce caracter are?

Fefi m-a oprit pe loc, punându-mi arătătorul pe buze.

— Neferu e Neferu!

N-am reuşit să mai scot nimic de la ea. A coborât în magazin.

Odată şters bine de slujnice, ca un idol sacru, am dat jos de Paqen şi l-am rugat să îmi mai spună câte ceva despre fata faraonului. A ridicat din umeri.

— Neferu e Neferu.

— Chiar n-au nici o noimă vorbele astea! Ce-i mai place în afară de iasomie?

A fluierat cu aer întrebător.

— Asta numai Neferu ştie. Ba chiar...

— Îți bați joc de mine?

— Deloc.

— Eşti gelos, asta e.

Paqen s-a uitat calm la mine.

— Nu ştiu ce e aia gelozie.

— Serios? Toată lumea cedează în fața geloziei.

— Eu nu. Ar fi de-a dreptul odios, nu? După cele cu care m-au dăruit zeii... Noam, hai să fim serioşi: în rarele ocazii când m-am comparat cu alții, nu invidie am simțit, ci orgoliu.

Grăuntele de indignare din glas îi dovedea sinceritatea preamăririi de sine. Cu buzele țuguiate a-mbufnare, a lăsat totuşi de la el:

— Neferu mă oboseşte.

— De ce?

A ridicat privirea-n tavan. M-am încăpățânat:

— Trebuie să țină mult? Trebuie s-o iei de mai multe ori de la capăt?
— Nu.
— Nu?
— Poate de-asta mă obosește. De fapt, chiar îmi faci un serviciu dacă mai cari și tu povara asta.
S-a îndepărtat convins că din proprie voință se despărțea de Neferu și mi-o lăsa, deși, după părerea lui Fefi, fata faraonului se plictisise de el.
Se lăsa noaptea, așa că trimișii de la palat au venit după mine, încadrat de patru soldați, am pătruns în spațiul interzis, trecând de barajele de santinele. Sub cerul presărat cu stele, reședința regală se împărțea în șiruri de curți interioare mărginite de torțe, unele mai strălucitoare decât altele și care fără îndoială nu foloseau la nimic altceva decât la a arăta celor care intrau acolo că umblau prin locuința unei ființe divine. Și cel mai mic coridor era plin de fresce, și cea mai scurtă travee era umplută cu statui, iar pe jos erau numai dale de alabastru.
Dintr-odată, grupul nostru a luat-o pieziș. Am ajuns într-o clădire cochetă, cu spaliere pe care se cățărau trandafiri înfloriți, caprifoi și iasomie ce împrăștiau o aromă care urca spre bolta cerească. Pe care se înălța și o lună binevoitoare, paznic și ea al acestui paradis.
Neferu m-a întâmpinat fără umbră de zâmbet – „m-a întâmpinat” nu e termenul potrivit căci, așezată pe un tron cu mânere din aur și picioare în formă de labe cu gheare mari, abia dacă a catadicsit să ia notă de intrarea mea. Am salutat-o cu o plecăciune până la pământ, am rostit formulele de rigoare, m-am prezentat, apoi am așteptat în picioare, nerăbdător să mă lămurească ce urma. N-a făcut însă nici un gest. Cuvintele mele nu o mișcaseră mai mult decât ciripitul unei vrăbii.

O vreme, am rămas amândoi aşa. Ea placidă, eu îngrijorat. Să fi dat eu oare dovadă de inabilitate? Trebuia să vorbească ea prima? Ceva în ținuta mea nu se potrivea? Palmele mi-au transpirat cât ai clipi.

Neferu a fost cea care a spart tăcerea:

— Te pricepi la câini?

Glasul ei m-a vrăjit imediat. Extrem de grav, de cald, părea să provină de la un instrument muzical mai degrabă decât de la o tânără, de la un oboi îmbătător, timbrat, împrăştiind o plenitudine a senzualității.

M-am scuturat pentru a rupe vraja şi am răspuns la întrebare:

— Da, cred că da.

A arătat spre un ogar ghemuit în adâncitura unei perne.

— Ăsta! Uite, ăsta nu m-ascultă.

S-a întors spre patruped:

— Hai sus!

Câinele n-a mişcat.

— Vino-aici, te rog.

Câinele a ridicat o ureche. Neferu a explicat:

— Nu ascultă decât de cel care mi l-a adus. Nu de mine.

— Îmi îngădui?

A dat din cap. I-am zis câinelui pe ton hotărât:

— Sus!

S-a ridicat imediat.

— Aici!

A sosit, ascultător.

— Numai de bărbați ascultă, a conchis Neferu.

— Îi vorbeşti prea blând. Şi-l nedumereşti cu atât de multe cuvinte. Strigă-i doar: „Aici!”, „Culcat!”, „Sus!“.

A făcut aşa, iar câinele a alergat pe loc lângă ea. Lucrul a amuzat-o câteva momente, apoi a căscat.

— Nu-i prea palpitantă conversația unui câine. Fusesem totuşi convinsă că...

S-a întrerupt, lăsându-şi gândurile să rătăcească şi uitând de mine. Am profitat pentru a o privi cu atenţie.

Puţin lipsea ca Neferu să fie frumoasă. Chipul prelung, regulat îi era luminat de pleoapele migdalate şi, sub rochia de in plisat, trupul zvelt îşi desena formele armonioase. Cu toate acestea, o agitaţie, o nervozitate anume stricau imaginea perfectă. Nişte ticuri îi scuturau obrajii, amărăciunea îi trăgea în jos colţurile gurii în timp ce ochii, prea înfundaţi în orbite, treceau de la fixitate la tresăriri. În talia, braţele, picioarele tinere, torpoarea înţepenea silueta, un soi de oboseală amintind de femeia la menopauză.

— Îţi place poezia?

Sesizând oportunitatea, am confirmat. S-a mirat:

— Adică ştii să citeşti? Parfumiera nu mi-a trimis niciodată un scrib.

— Tatăl meu m-a învăţat. Repeta: „Vreau să fac din fiul meu o fiinţă omenească, nu o statuie.“

Preluasem formularea bătrânului care, în insula ţânţarilor, mă învăţase să scriu. Sceptică, Neferu a arătat cu degetul un papirus.

— Ia să vedem.

Am desfăcut foaia şi am declamat:

Când o strâng la piept
Şi braţele ei mă-nlănţuie,
E ca-n Ţara Punt,
De parc-aş fi uns cu ulei parfumat.
Când o sărut
Şi buzele-i sunt întredeschise,
Mă-mbăt
Fără ca măcar o bere să fi băut.

M-a întrerupt:

— Ai fost vreodată în Tara Punt? Cea căreia i se cântă minunile? Cel mai impresionant loc de pe pământ?
— Nu.
— Nici eu. După părerea mea, Țara Punt nu există. Chiar dacă trimitem acolo soldați care se întorc cu mobilier din abanos.
Am continuat lectura: următoarele versuri ne predispuneau să facem lucrul pentru care fusesem convocat.

Ah, slugă,
Grăbeşte-te să termini patul
Şi-aşterne-n culcuş cearceafuri înmiresmate.
Ah, de ce nu sunt eu slujnica-i neagră,
Cea care-i spală picioarele.
Căci atunci i-aş prețui pielea-n care
Tot corpul îi e îmbrăcat.

Ce abilitate! Aperitivul poetic ne pregătea îmbrățişările. Am făcut sul înapoi papirusul, l-am lăsat deoparte şi m-am îndreptat spre baldachin. Neferu se uita la mine neclintită.
În fața patului cu picioare de forma unor labe de felină, am invitat-o să vină lângă mine. Descumpănită, a scuturat din cap şi s-a ghemuit fără o vorbă.
Nu mai ştiam nici ce să fac, nici ce să spun. Tăcerea era apăsătoare. Zgomotele din grădină – greieri, privighetori, fântâni – care mai-nainte mi se păruseră un susur îndepărtat, năvăleau acum asurzitor în încăpere. Sângele mi se zbătea-n tâmple.
— Pleacă!
Mă expedia, cu capul întors în altă parte. Sigur că eşuasem, am înaintat, m-am înclinat şi am luat-o spre ieşire.
— Rămâi!

Intonaţia se schimbase, fiind şi mai apăsătoare. M-am răsucit. Neferu se îndrepta către pat, făcându-mi semn cu mâna s-o urmez.

Am oftat, liniştit: aveam să-mi îndeplinesc misiunea, nu să mă întorc bolborosind, urmând să-mi recunosc înfrângerea la magazin. Exercitarea meseriei avea să-mi ofere şansa de a-l întâlni pe faraon.

Neferu s-a suit în culcuş şi, în picioare, în echilibru în vârful patului, mi-a ordonat să mă dezbrac. Am ascultat-o.

S-a uitat scrutătoare la mine. Privirea îi era încărcată de o răceală, de o impasibilitate care mă deranjau, căci nu avea nimic de-a face cu privirea unei femei care doreşte un bărbat; pe măsură ce-mi scoteam la iveală torsul, coapsele, fesele, devenea de oţel tăios, sfâşietor, rănindu-mă. Nu cumva eram urât? în orice caz, lui Neferu nu-i plăceam. Când am îndepărtat şi ultima pavăză, mica bucată de ţesătură care-mi acoperea sexul, deja mă consideram cu totul jalnic.

— Să ne-ntindem în pat.

M-am aşezat pe spate. A îngenuncheat şi, destinzându-se dintr-odată, s-a culcat şi ea. Sub trupurile noastre, chingile din piele ale patului au gemut. Interpretând ultima ei cerinţă ca pe o încurajare, mi-am mişcat lent mâna până i-am lipit-o de şold. Neferu a tresărit.

— Nu mă atinge.

Am lăsat să treacă aşa clipe interminabile. După care s-a ridicat, a lăsat voalurile care ne apărau de ţânţari şi a început să se dezbrace. Relaxat, m-am decis s-o încurajez, măgulind-o din priviri.

— Nu, aşa ceva-ţi interzic.

Mi-am întors privirea. După mişcările lamelelor din piele care ne susţineau, mi-am dat seama că se culcase şi ea. Nu mai îndrăzneam să-mi mişc ochii ori să-mi desfac buzele. Zăceam aşa, goi, unul lângă altul, cu ochii lipiţi de tavan. Ce

absurditate! Creierul îmi măcina o mie de-ntrebări: n-ar fi trebuit să preiau inițiativa? Doar pentru asta eram plătit; dacă mai înainte aş mai fi putut avea îndoieli, situația se limpezise. Nu avea însă să mă certe? Să riscăm...

Mâna a început iarăşi să-mi înainteze spre ea.

Trăgându-mi o palmă zdravănă, s-a răstit înfuriată la mine:

— Fă ce-ți poruncesc.

— Adică?

O tăcere glacială s-a instalat între noi. Confuzia mă paraliza. Ca urmare a atâtor ordine dezagreabile, a atâtor eşecuri jignitoare, nu mă mai simțeam bărbat, ci un țânc, un copil pierdut, umilit, care-şi vede toate încercările stigmatizate de cineva mai mare decât el. Chiar credea că după atâtea reproşuri aveam să mă mai comport ca un bărbat? Atitudinea ei uscată, depreciativă mă emasculase. Mi se zburliseră perii de pe corp de consternare. Tremuram.

O mână a căutat-o timid pe a mea. Implorându-mă. Am prins-o.

Nişte degete minuscule, ca nişte lăbuțe fragile de pasăre, s-au agățat de ale mele. Nu erau ale aceleiaşi femei, nu ale celei care mă dispreţuia şi-mi dăduse ordine.

— Să rămânem aşa, te rog, a şoptit un glas cu aroma ambrei.

Am acceptat cu o uşoară strângere a mâinii şi am încremenit amândoi. Respirația i se calma. A mai murmurat:

— Ne simțim bine, nu?

Am zâmbit. Într-un fel neaşteptat, jucam rolul de frate. Neferu avea nevoie de intimitate cu un bărbat, nu de sexualitate. Mă obligase să fiu ascultător pentru a putea ajunge aici, manifestând mai degrabă stângăcie decât incoerență.

Şi-a adormit pe loc.

M-am ridicat uşor într-un cot şi-am privit-o atent. Chipul îi câştigase în seninătate, trupul în strălucire, iar acum descopeream o altă persoană. În somn, crispările îi dispăruseră; în somn, avea optsprezece ani; în somn, devenise frumoasă.

În noaptea aceea nu m-am odihnit, ci m-am gândit la Neferu. Avea tot ce trebuia: Natura o făcuse splendidă, naşterea, bogată şi puternică. Şi-atunci de ce emana din ea o asemenea suferinţă? Ce nenorocire tainică o măcina? în cursul acelor prime ore, ghemuit lângă şoldul ei, nu mă ataşam de Neferu, ci de misterul ei.

Chiar de a doua zi, a informat-o pe Fefi că îmi aprecia serviciile şi cerea să fiu scutit de celelalte cliente, pentru a mă consacra exclusiv ei. Fefi a acceptat fără măcar să-i fi dat prin cap să mă întrebe şi pe mine – doar fiica faraonului avea mai mult aur decât oricine altcineva.

M-am învăţat aşadar să o frecventez, fără a reuşi să o înţeleg. Odată trecut pragul apartamentelor ei, mă confruntam cu tot ce se putea şi cu contrariul acestor posibilităţi, fiind de acord de la bun început cu nonsensul. Lui Neferu îi plăcea muzica, dar nu o asculta. Neferu adora dansul, dar se plictisea după trei paşi. Neferu gusta poezia, dar îşi pierdea răbdarea imediat ce textul nu se referea la ce o preocupa pe ea. Neferu începea o discuţie, dar o sabota mai apoi, amuţind dintr-odată. Neferu nu adora decât câinii, dar se purta ca o pisică. Neferu dorea să fie servită, dar îşi alunga servitorii, la fel şi pe Ptahmerefites, doamna ei de companie, o minionă plină de prestanţă.

Mă transformasem în jucăria unei fetiţe labile, care când era interesată de mine, când mă lăsa baltă, şi care, când mă credeam uitat, se întorcea la mine. Comportamentul ei mi se părea extrem de studiat, îmbrăcat în hainele fanteziei, ale unei stări de confuzie, de împrăştiere. Neferu cultiva capriciul. Extravaganţele, schimbările bruşte de umoare

traduceau voința ei de a se situa în centrul lumii, de a atrage atenția şi de a o păstra numai pentru ea. Tăcerile, verdictele, toanele ei nu aveau altă funcție decât aceea de a-i afirma dominarea. Avea grijă cu ardoare să fie stăpâna relației pe care o începea cu cineva. Ce slăbiciune să fi ascuns această obsesie a puterii?

Când dormea, m-aş fi putut îndrăgosti de ea. Dar, imediat ce se trezea, îngrijorarea punea stăpânire pe mine. Îndată ce pleoapele i se deschideau, mă covârşea cu proasta ei dispoziție.

Nopți întregi le petreceam alături de ea, gol lângă trupul ei gol. Privirea ei plana uneori peste mine, întârziind parcă mai mult decât înainte, însă nici o flacără nu se aprindea în ea. Atingerile ni se limitau la un gest copilăresc: ne țineam de mână. Era momentul în care Neferu aluneca într-o linişte profundă, în abisul căreia rămânea până-n zori.

Într-o seară, pe când ațipisem astfel, la marginea visului, Ptahmerefites, doamna ei de companie, a intrat brusc şi a exclamat febrilă:

— Vine faraonul!

Neferu s-a ridicat.

— Tata?

I se făcuse pielea de găină. Cu un gest reflex, a luat cearceaful pe care-l dădusem la o parte şi s-a acoperit. Apoi m-a lovit peste piept.

— Şterge-o!

Doamna de companie ne-a avertizat:

— Prea târziu!

Neferu şi-a muscat buzele.

— Du-te-acolo... După paravan...

Şi mi-a arătat unul pictat.

— Ia-ți repede hainele şi-ascunde-te. Să nu faci vreun zgomot. Şi pleacă imediat ce se poate.

— Cum?

— Ptahmerefites o să vină cu tine până la ieşirea din palat.

La intrarea în pavilion s-au auzit paşi. Nu am mai avut timp decât pentru a-mi lua hainele şi a mă repezi în spatele paravanului.

Prefăcându-se foarte bucuroasă, Ptahmerefites a alergat în întâmpinarea faraonului, făcând o plecăciune după alta. Neferu nu se mişcase din pat, rămânând întinsă, ascunsă numai de cearceaf.

A intrat faraonul. Fantele dintre scândurile paravanului împodobit îmi permiteau să zăresc ce se întâmpla.

Mă înşelasem: nu era Derek! Nu mai era nici urmă de îndoială. Pe loc amintirile mi s-au descompus şi am reconstituit scena din ambarcaţiune, în crepuscul, cu adevăratele trăsături ale faraonului. Nu-mi dădeam seama dacă sunt uşurat sau dezamăgit; în orice caz, ipoteza respectivă trebuia înlăturată.

Faraonul, un bărbat de cincizeci de ani cu fizic fragil, fără nimic special, cu ochii bulbucaţi deasupra unui nas bine conturat, s-a apropiat de pat. A şoptit câteva cuvinte la care Neferu a răspuns pe acelaşi ton, apoi s-a aşezat lângă ea. Îi lega o mare intimitate. Au stat de vorbă fără a-i putea auzi de la distanţa la care mă găseam.

Tandru, faraonul s-a aplecat şi a mângâiat umărul prinţesei cu vârful arătătorului. Aceasta a-nceput parcă să toarcă. Figura tatălui aproape că o atingea pe a fiicei, în timp ce-i spunea ceva cu glas subţirel ca de copil, o anecdotă probabil, ceva amuzant, vreo mică bârfă.

Dintr-odată, braţele lui Neferu s-au ridicat şi palmele s-au închis în jurul cefei faraonului, ca pentru a-l strânge la piept. Gest care m-a încremenit. Ea, cea atât de rezervată, atât de puţin dedicată atingerilor...

Faraonul şi-a lipit gura de urechea ei, cerându-i ceva.

Neferu a gemut, tânguitoare:

— Nu...

Bărbatul a insistat cu voce joasă.
— Nu...
Insistențele au continuat. Fata nu spunea o vorbă, dar ce mai era în ea rezistentă s-a domolit, cedând.
Faraonul a alunecat până-n mijlocul patului, a ridicat cearceaful care-i acoperea fiica, s-a lipit de ea şi au început să facă dragoste.

2

— Ştii?
Am scrutat chipul lui Paqen, care întârzia să-mi răspundă. Discuțiile care nu se învârteau în jurul lui îl interesau prea puțin, spre deosebire de platoul cu gustări pe care ni-l adusese vânzătoarea după ce ne îmbăiasem. Împrejur, sub copertina din pânză care se întindea de la peretele prăvăliei, nişte bărbați jucau senet, un joc în care nişte pioni erau mişcați pe nişte căsuțe. Mi-am repetat întrebarea:
— Ştii că faraonul se culcă cu fata lui?
Paqen a oftat plictisit:
— Desigur.
A avut o reținere în a mai lua un colăcel cu brânză, înainte de a adăuga:
— Toată lumea ştie. Şi asta ține de sute de ani. Faraonii şi-o trag între ei. La noi, ăştia din popor, incestul e trecut sub tăcere. Pentru ei e un act oficial.
Am rămas uluit nu doar din cauza a ceea ce-mi spusese, cât a sângelui rece cu care o făcuse.
— Şi chestia asta nu te şochează? m-am indignat.
— Ce chestie?
— Incestul.
— Dac-ar fi la noi, da. La ei, nu.

Paqen a luat o sărăţea şi a ronţăit-o extaziat. Pe măsură ce îl cunoşteam mai bine, descopeream că senzualitatea i se întindea asupra a orice, că se dovedea la fel de lacom de mâncare, de băutură, de siestă ca de femei. Dorind să îşi păstreze fizicul ireproşabil, era atent la propriul apetit şi se străduia să se stăpânească în timpul meselor; când lăcomia îi păcălea controlul, se îndopa de-a binelea. Mă temeam că într-o zi acest tânăr magnific va ajunge un burduhănos; în el, un pântecos aştepta să-i vină vremea.

Încântat de ce mâncase, Paqen şi-a regăsit veselia şi s-a întors la discuţie:

— Incestul este absolut recomandat membrilor familiei regale. Cred chiar că n-au de-ales.

Şi-a lins degetul mare.

— Faraonul coboară din zei şi duce mai departe esenţa lui Ra şi sângele lui Horus. Dacă se culcă cu sora lui, concepe copii cu atât mai divini cu cât sunt mai apropiaţi de Horus şi deci de Ra. La fel şi dacă se culcă cu fata lui! Nu trebuie să împrăştie sămânţa sacră, ci să o protejeze, să o condenseze, să o perpetueze. Şi reuşeşte dacă îi limitează folosirea la propria familie. Nu are de-ales, îţi spun eu. Nici Neferu.

Am scuturat din cap, scârbit.

— Te poţi imagina făcând asta cu maică-ta?

— N-am cunoscut-o niciodată.

Pentru o clipă, uitasem că Paqen şi sora lui, Meret, la care locuiam, îşi pierduseră de foarte mici părinţii. Îngăimând nişte scuze, am insistat:

— Că ai face-o cu sora ta?

— Pe Meret o ştiu de prea mult timp. Şi pe urmă, nici nu-mi dă prin cap aşa ceva.

A zâmbit.

— Şi-apoi, dacă i-aş propune, sigur mi-ar trage o palmă. Mă bucur că nu sunt de sânge regal!

— Paqen, frumosule, chiar nu duci lipsă de motive să te feliciţi.

— Exact.

Paqen tocmai luase mecanic încă o prăjitură, când evocarea propriei splendori l-a făcut să renunţe. În stânga, doi jucători de senet ridicaseră tonul, reproşându-şi unul altuia că nu respectaseră regulile. Paqen le-a aruncat o privire dispreţuitoare, consternat că poate fi cineva pasionat de aruncarea arşicelor sau de mutarea pionilor. Cu aer de superioritate, nu i-a mai băgat în seamă pe acei pierde-vară, ci a încercat să dea o turnură mai intelectuală dialogului:

— Ia gândeşte-te, Noam. Totul începe cu incestul. Zeii şi zeiţele îşi treceau timpul făcând sex unii cu alţii. Singurul care-a scăpat de asta a fost Atuin, cel dintâi, singuraticul, androginul, cel fără de deosebire, cel ce exista înainte de orice şi care plutea nemişcat. La un moment dat, s-a desprins de starea originară, de Nun, oceanul primordial, devenind conştient de sine însuşi. Într-un fel, el s-a creat pe el. Apoi, fiindcă nu avea parteneră, s-a ghemuit la propria umbră şi s-a masturbat. Şi chiar din sămânţa lui i-a făcut pe gemenii Shu şi Tefnut. Începând de aici, incesturile s-au succedat în cascadă...

Mi-am permis să-l ironizez:

— Un egoist începe creaţia, şi nişte monştri o continuă!

— Mai taci odată. Suntem toţi născuţi din orgasmul unui zeu, nu uita. Iată de ce viaţa e frumoasă.

L-am aprobat prudent. A continuat:

— Copiii lui, gemenii Shu, zeul aerului, şi Tefnut, zeiţa caniculei, s-au căsătorit unul cu altul. Au făcut dragoste. Primul incest. Din îmbrăţişările lor s-au născut Geb şi Nut...

— Zeul Pământului şi zeiţa Cerului.

— Care şi ei s-au acuplat. Al doilea incest. Cvadruplii lor, Isis, Osiris, Seth şi Nephthys, odată ieşişi din pântecele

mamei, s-au unit la rândul lor, Isis cu fratele ei Osiris, Seth cu sora lui Nephthys. Al treilea şi al patrulea incest.

Nu am comentat, conştient de cât ne datora nouă acest episod, mie şi Nourei. Faptul că tăceam l-a încredințat pe Paqen că mă convinsese.

— Mai vrei?

— Chiar că te pricepi! am răspuns mirat de câte ştia, lucruri de obicei rezervate castei preoților învățați.

— Află, dragul meu Noam, că prima mea clientă a fost o preoteasă a lui Isis. Închipuie-ți că, după dragoste, vorbea ore-ntregi despre religie...

Am rămas fără glas. În stânga noastră, jucătorii de senet săriseră de la locurile lor şi se luaseră la bătaie. Tabla căzuse, şi piesele se rostogoliseră până la noi. Paqen s-a uitat la pionii care se opriseră la picioarele noastre, a ridicat capul, a coborât pleoapele şi a îndreptat semeț privirea spre stradă.

Cum crescusem într-o vreme animistă, în care spiritele, demonii, nimfele mişunau peste tot, nu-mi închipuiam astfel lumea şi nu mă puteam împiedica să nu-mi manifest scepticismul față de această legendă. Când povestea creației aduce în scenă indivizi de la care porneşte o genealogie, se comit obligatoriu numeroase incesturi înainte ca populația să se fi copt destul pentru a le evita! La asta duce principiul explicării[29]. Cum de nu-şi dădea Paqen seama că nu erau

---

[29] Evreii au întâlnit şi ei, mai târziu, o problemă identică, redactând Biblia. Cum s-ar fi putut explica, fără incest, faptul că Adam şi Eva au făcut copii, care la rândul lor s-au reprodus pentru a genera omenirea? Pe urmă, îi avem pe Lot şi fiicele lui, pe Amnon şi sora sa Tamar... Totuşi, evreii, spre deosebire de egipteni, nu au mai amintit niciodată relaţia incestuoasă pe firul acestei naraţiuni, au ascuns-o, apoi, în alte texte, au pus-o sub semnul unei interdicţii fundamentale. Poate pentru a se distanţa de vecinii lor? „Nimeni să nu se apropie de nici o rudă după

decât fabulații? De ce se oprea doar la primul nivel? Evident, egiptenii simțeau nevoia de a înțelege ce era de neînțeles – ceea ce încearcă orice ființă omenească – iar felul lor de a domestici misterul consta în a spune poveşti. Metoda condiționa rezultatul: brodarea unei filiații a personajelor pentru relatarea începutului ducea la incest, imaginarea evoluției acestora în timp ducea la incest, trecerea comportamentelor noastre pe seama evenimentelor universale ducea la incest. Visam să-l zgudui cumva pe Paqen! Imediat ce iei cunoscutul ca model pentru a descrie necunoscutul, rătăceşti calea. Oricine intră-n întuneric cu o făclie percepe doar ce intră în conul lui de lumină. Ascultând miturile egiptene, desluşeam inversul a ceea ce afirmau: Nu noi coboram din zei, ci zeii coborau din noi.

M-am mulțumit să murmur:

— Mi-e milă de Neferu.

Paqen şi-a frecat ceafa.

— Zău? Ținând cont de caracterul ei, mai degrabă pe faraon îl plâng.

Deşi o spusese ca să ne distrăm, nu mi-a descrețit fruntea deloc. L-am întrebat crud:

— I-ai băgat-o vreodată lui Neferu?

S-a albit. Ghicindu-i motivația emoției, l-am liniştit:

— Jur că nu-i spun lui Fefi.

S-a destins.

— Sigur că nu. Nu i-am băgat-o niciodată. Nu mai mult decât tine.

Cum de pătrundea atâtea secrete care mă priveau doar pe mine frumuşelul acela indiferent, care numai de el era interesat? Perspicacitatea lui mă descumpănea.

Şi-a întărit cam amar spusele:

---

trup, cu gândul ca să-i descopere goliciunea/' (Leviticul 18, 6). Morala explică parţial ieşirea din Egipt.

— Nu suntem destul de buni pentru ea. Dacă se închide în fața noastră, e pentru a ne aminti ascendența ei divină, făcând din noi doar nişte viermi care se târăsc pe pământ. Doar prețioasa spermă a faraonului...

Un sughiț sarcastic l-a întrerupt.

— Spermă care, de altfel, nu produce nimic. Faraonul i-o trage de la treisprezece ani şi tot n-a rămas gravidă. În timp ce cu mine sau cu tine, poate că...

S-a oprit.

— Noam, ai copii?

— Am avut cândva un fiu.

— Cândva? Deci câți ani ai?

Imediat ce mă gândeam la Ham, fiul meu unic şi adorat, emoția îmi aducea lacrimile-n ochi. Am evitat subiectul argumentând că fiul meu murise şi nu doream să vorbesc despre asta.

— Paqen, dacă tot am ajuns la confidențe, ia zi-mi: Eşti îndrăgostit de vreo femeie?

— Nu.

— E practic pentru meseria ta.

— Fără îndoială...

— Dar nu ți-ai dori să fii îndrăgostit?

— Nu m-am gândit niciodată la asta.

— Şi nici nu-ți lipseşte?

Mirat de insistența mea, m-a adus înapoi pe calea bunului-simț:

— Ei, hai, Noam, doar mă am pe mine şi asta-i deja mult.

Apoi s-a proțăpit în fața celor doi jucători care, sfârşindu-şi bătaia, îşi ştergeau nasurile pline de sânge.

— E un joc, domnilor, i-a mustrat, doar un joc! De fapt, toată viața e un joc.

— Ce te bagi?

— Încerc să vă fac să fiți mai puțin cretini. Ador misiunile grele.

— Poftim? Cine te crezi? Cum îndrăzneşti? Cu ce te ocupi?
— Eu? Eu sunt ăla care vă fute nevestele.

Dintr-un gest, Paqen a răsturnat masa peste bărbații care s-au prăbuşit pe podea şi-apoi a rupt-o la fugă cât îl țineau picioarele, râzând şi lăsându-i în urmă să-njure.

În zilele următoare, mi-am reluat serviciul pe lângă Neferu de parcă nu aş fi fost martorul acelei scene nocturne. Totuşi, acum îi descifram altfel caracteristicile: rigiditatea atitudinilor, a fizionomiei, gura posomorâtă, ticurile care-i urâțeau chipul, nu proveneau oare toate acestea din relația bizară întreținută cu tatăl ei? Se putea oare simți bine într-un corp a cărui proprietate era disputată, un corp care aparținea familiei regale încă de la naştere, care aparținea tatălui ei încă de la prima menstruație, de la treisprezece ani? Să-l fi dorit ea pe faraon? Să fi avut timpul s-o simtă?

Cu cât o analizam mai atent, cu atât mă îndoiam mai tare. Pe parcursul jocurilor noastre, îşi multiplica modalitățile de a domina: ordine, umiliri, neaşteptată gentilețe, bosumflare indiferentă. Departe de a mă reduce la o jucărie, cum crezusem la început, nu căuta să-mi distrugă conştiința, ci să o stimuleze, pentru a o menține sub controlul ei. Nu cumva astfel se răzbuna pe tatăl ei? Maniera de a acționa semăna cu o strategie de câştigare a controlului. Din lauda adusă serviciilor mele şi ale altor bărbați deduceam că aşa putea sta din nou cu capul sus, compensând trauma la care fusese supusă, dobândind iarăşi controlul.

Un gest totuşi îmi revenea în minte, care îmi anula interpretarea: Neferu îşi întinsese cu dragoste brațele către tatăl ei pentru a-l înlănțui, pentru a şi-l apropia, apoi, după doi de „Nu“, mai degrabă vecini cu torsul decât cu rebeliunea, primise faraonul în adâncul trupului ei – urmarea o evitasem strecurându-mă afară din încăpere.

Onestitatea mă obliga să recunosc că nu asistasem la un viol. Neferu solicitase pasiunea faraonului, o acceptase.

— Neferu, de ce nu eşti măritată?

Trecusem de pergola care păstra pavilionul în umbră. Un cer luminos ne invita să ne plimbăm prin grădinile palatului. Purtând o haină din in alb direct pe corp, cu atât mai excitantă cu cât i se mula pe partea de jos a pântecului, Neferu dovedea în acea dimineață o neobişnuită linişte, care-mi dădea curaj şi mă incita să-i pun întrebările care-mi stăteau pe limbă.

— Eu, măritată? mi-a răspuns. Faraonul nu a hotărât.

M-am prefăcut uimit:

— Ştiam că în Egipt femeile aleg ele cu cine şi când să se mărite.

— În Egipt, nu în fruntea Egiptului, m-a corectat. Familia noastră are propriile ei reguli.

Am trecut dincolo de mai multe îngrădiri supravegheate de portari. Neferu dorea să-mi arate Kapul, Casa Copiilor Regali, unde fusese crescută împreună cu fratele ei, Suzer. Edificiul principal, luminos, răcoros, avea un vestibul amplu şi o sală centrală cu colonade rafinate, cu capiteluri cu motive florale, din care se deschideau camere cu suprafața mai mică. A surâs arătându-mi trei bătrâni care stăteau de vorbă.

— Uite şi doicile mele.

— Poftim?!

M-am uitat la cei trei indivizi voinici, înarmați, a căror virilitate era indiscutabilă. A amuzat-o reacția mea:

— Chiar aşa! Sunt generali la sfârşit de carieră, care supraveghează micii prinți şi micile prințese.

Am zărit o clasă de scriere în care se aflau vreo douăzeci de băieței şi de fetițe.

— Atâția copii are faraonul?

— Nici vorbă. Copiii nobililor profită şi ei de şcoală. De asemenea, şi câţiva urmaşi ai unor suverani străini. Faraonul este cel ce decide cine sunt cele ori cei care sunt primiţi la Kap.

— Câte soţii are?

Întrebarea a descumpănit-o. Fruntea i s-a înfiorat. Ochii i-au îngheţat.

— Nu ştiu. Între douăzeci şi treizeci.

— Nu te întâlneşti cu ele?

— La sărbători. Unele sunt foarte frumoase. Mai ales o prinţesă nubiană. Fiecare are alaiul, doamnele de companie, echipajul, personalul său. Mă plictisesc repede în mijlocul acelei mulţimi. De când s-a stins mama, Marea Soţie Regală, nici nu mai locuiesc, nici numi mai place să mă întorc pe acolo. Faraonul mi-a oferit un dar splendid amenajându-mi o reşedinţă separată.

— Când a murit Marea Soţie Regală?

— Când aveam doisprezece ani. În momentul acela, faraonul ne-a instalat separat pe mine şi pe Suzer, pe fiecare în câte o aripă a palatului.

S-a cutremurat şi a tăcut. Trezisem în ea amintiri dureroase, fiind posibil ca în vremea aceea, când îşi pierduse mama, să fi devenit amanta tatălui. Înaintam în linişte. Fără să o fi pus la cale, paşii ne-au dus la Pavilionul Doamnelor.

Haremul alcătuia un palat în mijlocul palatului. Clădirile se înlănţuiau, legate între ele prin curţi interioare colorate, pline de flori şi de miresme. Culoarele şi aleile erau străbătute de tot atâtea femei câţi bărbaţi, căci servitorii erau toţi de sex masculin. Un grup de servitori, condus de un intendent, a traversat galeria chiar prin faţa mea: spre deosebire de eunucii pe care-i cunoscusem în haremul din Babei, servitorii de aici nu erau emasculaţi. Cât despre nevestele secundare şi celelalte favorite, acestea se

preumblări nonşalante, împestrițate de bijuterii fastuoase. Am zărit prințesa nubiană cu sânii tari la care se referise Neferu, al cărei mers părea de paradă, atâta grație îi lumina trupul suplu, de culoarea abanosului învelit în aur.

Comparând acele femei elegante cu Neferu, mi-am explicat mai bine uşoara jenă pe care o resimțeam privind-o: fiica faraonului era lipsită de gust. Se aranja conform canoanelor seducției, cu atât mai mult cu cât dispunea de toate mijloacele, dar câteva detalii îi trădau pe alocuri lipsea de atenție: kholul îi mărea excesiv ochii; albul sidefiu cu care se farda îi lungea nasul; rochiile, îngreunate de perle, căpătau cute inutile; perucile gen coamă de cal se dovedeau prea voluminoase pentru dimensiunile feței ei. În pofida celor optsprezece ani, a statutului şi ținutei trufaşe, Neferu lăsa să transpară o fetiță care se deghizase-n grabă în femeie. Lipsa de gust dovedită de aspectul ei mă impresiona.

Ne-am izolat sub tulpinile înțepătoare ale grădinii de trandafiri, într-un loc liniştit, care ne apăra de ziua necruțătoare ca un cuptor. Umbrele porumbeilor alunecau în vârtejuri pe deasupra ciorchinilor de flori. Am revenit la obsesia mea:

— Neferu, după părerea ta, de ce nu te-a măritat până acum faraonul?

S-a întors spre mine şi a afirmat ca pe ceva absolut evident:

— Fiindcă mă păstrează pentru el. Într-o zi, se va căsători cu mine.

Descumpănit de complexitatea problemelor din familia regală, m-am concentrat din nou asupra propriilor cercetări.

Aşadar, nu Derek se ascundea în persoana faraonului. Pe măsură ce-l examinam pe Meri-Uzer-Ra, descopeream că era o ființă mediocră.

Cu mintea scurtă şi lipsit de idei deosebite: esențială în conversația lui era strângerea laolaltă a tot soiul de locuri

comune. Când enunța o analiză pertinentă, aceasta îi fusese suflată de șefii administrației, de emisari, de scribi care aveau acces direct la creierul lui. Nu faraonul construise sistemul care-i permitea să domnească, el era produsul acestuia. Departe de a guverna Egiptul, era el guvernat de acesta. Chiar şi atunci când îşi închipuia că ia o hotărâre, nu făcea decât să răspundă unor presiuni. La fel ca predecesorii lui, veghea la unitatea celor două regate, Egiptul de Jos şi Egiptul de Sus, asigura securitatea rutelor comerciale, începea din când în când un război împotriva țărilor vecine, pentru a captura prizonieri destinați să furnizeze mână de lucru pentru proiectele monumentale şi, imediat ce se putea dispensa de luptă, se căsătorea cu vreo prințesă din aceste teritorii. Şi frenezia de a construi ținea de însărcinările lui; obligat să-şi lase numele şi amprenta în piatră, Meri-Uzer-Ra îşi dedicase comorile ridicării propriului mormânt, o piramidă care avea să stea mărturie a prestigiului lui peste milenii. Care dintre dorințele sau deciziile faraonului să fi fost cu adevărat ale lui? Morga îl scutea de întrebare. Habar neavând de cele avute în subordine şi de supuşii lui, era convins că e un suveran excepțional şi autonom. Preafericită natură umană: beția egotismului estompează realitatea! Pentru ca omul puternic să se poată considera puternic, deşi se dovedeşte doar un funcționar al puterii, mintea a inventat narcisismul pentru a oculta luciditatea, şi megalomania pentru a disimula obediența.

Cine beneficia de acea domnie, în spatele lui Meri-Uzer-Ra? Investigațiile m-au condus către trei nume: în primul rând, vizirul Ipy, ministrul din umbră, partea inteligentă a creierului faraonului; apoi Imhotep, cel mai bogat om al țării, Superiorul Secretelor, cel care conducea Casa Eternității; în sfârşit, mai îndepărtat, căci acționând în

Teba, Duamutef, de care unii se temeau că ar fi putut fi un eventual rival al lui Meri-Uzer-Ra.

Ipoteza vizirului am respins-o rapid. Avusesem misiunea de a o însoți pe Neferu la banchetul de primire a ambasadorilor Arabiei, lucru care-mi dăduse ocazia să-l întâlnesc pe Ipy. Rece, uscat, posomorât, înalt, nu avea nimic din trăsăturile lui Derek. Cu toate acestea, am rămas cu ochii pe el întreaga seară, pentru a înțelege cum se cocoțase deşiratul acela palid până la vârful statului. Se spunea că detestă să se afişeze în public, ceea ce îi crease o aură de modestie, deşi în realitate ura oamenii. Spiritul lui ascuțit ghicea după doar câteva cuvinte ce-i motiva pe interlocutori şi atunci privirea îi demonstra plictiseala, sfârşindu-le el frazele începute de aceştia. Se considera superior tuturor, ceea ce din nefericire chiar era cazul. În loc ca asta să-l bucure, îl făcea să-i fie ciudă pe ei. Lipsit de scrupule, utiliza în folosul lui şi al Egiptului o armată de înalț! funcționari, de scribi, de mandatari, amorțindu-l pe faraon cu laudele lor. Cu gândul la viitor, întreținea o strânsă prietenie cu prințul Suzer care, într-o zi, avea să-i ia locul tatălui său, şi nu uita să o acopere cu daruri pe prințesa Neferu.

Prin urmare, trebuia să mă concentrez asupra lui Imhotep, Superiorul Secretelor. Însă acesta nu se arăta niciodată, rămânând închis în Casa Eternității, în afara Memfisului, la o oră de mers. Cum 1-aş fi putut întâlni?

O călătorie a Curții mi-a permis s-o fac. Neferu îşi urma tatăl, fratele, favoritele, soțiile secundare şi miile de servitori, meşteşugari, soldați şi conducători de şantiere pe malul Marelui Bazin[30], unde faraonul pescuia şi vâna. Ptahmerefites, doamna de companie, mi-a mărturisit că în

---

30 Marele Bazin, Marea Ur, nu era nici mare, nici canal, ci un lac. Ulterior a fost numit Lacul Moeris, apoi Lacul Quarun.

respectivele împrejurări faraonul îşi va vizita foarte des fiica, prin urmare aceasta nu-şi va putea permite riscul prezenţei mele pe lângă ea. Vacanţa neaşteptată îmi convenea. Labilitatea lui Neferu mă epuizase, iar ancheta mea privitoare la enigmaticul Imhotep bătea pasul pe loc.

S-o mărturisesc? Meseria mea de amant plătit îmi trezise exagerat simţurile. Mi-era continuu foame de sex. Iată de ce, când Neferu mi-a impus castitatea, nu m-am putut rezuma la abstinenţă, ci m-am transformat cu regularitate în partenerul lui Fefi cea rotunjoară şi blândă, numai rafinament sub buzele şi palmele mele. „Ticălosul ăsta e prea ticălos!”, murmura ea, lacomă, imediat ce ajungeam după-amiezile lângă ea. Cum nu ştia că Neferu nu-mi cerea nimic în acest sens, îmi interpreta vigoarea ca pe dovadă a puterii ei de seducţie, motiv suplimentar de plăcere. Puternica ei predispoziţie pentru fericire era o latură evidentă a farmecului ei. Mereu veselă, râdea în hohote şi şi-o trăgea până la uitarea de sine.

Când Curtea a părăsit palatul din Memfis, m-am bucurat că pot să-mi completez ancheta, dar, în faţa tristeţii nedisimulate a lui Fefi, am simţit nevoia să-mi justific plecarea, făcând-o să creadă că eram însărcinat cu escortarea lui Neferu.

Desprinzându-se din braţele mele, a conchis cu ochii umezi:

— Când ticălosul mă va revedea, nu voi mai fi aceeaşi.

Cum să-mi fi închipuit cât adevăr era în spusele ei?

*

Casa Eternităţii părea o cetate. Situată pe un platou ridicat, spre asfinţit, era ferită de umflarea apelor Nilului şi dotată cu un izvor necesar pentru numeroasele spălări cerute de tratarea rămăşiţelor pământeşti. Avea mai multe

clădiri care cuprindeau zece ateliere, două temple, locuințe pentru meşteri, preoți, servitori, dar şi taverne, o casă a plăcerilor şi o piață în care țăranii din împrejurimi îşi aduceau produsele de două ori pe săptămână.

Descoperind-o după o călătorie epuizantă în plin soare, la început m-a indispus mirosul greu, duhoarea de putred şi de urină.

Prin intermediul lui Paqen, am obținut o întâlnire cu una dintre verigile esențiale ale casei. Desigur, nu era vorba nici despre Imhotep, Superiorul Secretelor, inaccesibil tuturor, nici de mâna lui dreaptă, discretul Cancelar Divin, care-i punea în aplicare ordinele, ci de Căpetenia Recruților. Acesta, galben la față, cu muşchii fleşcăiți, cu un pântec enorm, care-i atingea coapsele, m-a examinat din cap până-n picioare.

— De ce?

În ciuda eforturilor mele de a-mi trivializa miza, eram altfel decât aceia care munceau din greu între zidurile acelea.

— De ce vrei să intri aici? Deşi preocupările noastre sunt dedicate în întregime eternității şi zeilor, nimeni nu-şi doreşte să lucreze întreaga zi în mijlocul cadavrelor. De ce anume fugi?

— De nimic...

— Atunci de ce te fereşti? Ce crimă te-ndeamnă să te refugiezi printre noi? N-ai fi pe-aici nici primul hoț, nici primul asasin. Dacă doreşti să te angajezi, este mai bine să-mi mărturiseşti motivul prezenței tale.

— Un jurământ. Îl implor pe Osiris să mi-l primească pe tata în lumea de dincolo. N-a dat mereu dovadă de un comportament exemplar, iar acum, când e-n agonie, mă tem de ce va fi cu el la judecată. După ce a întrebat oracolele, o preoteasă a lui Isis mi-a sugerat să-l înduplec pe Osiris când îi va cântări faptele fie făcând un pelerinaj, fie devotându-mă cultului lui. Iată de ce doresc să dau un pic din timpul şi

din puterile mele Casei Eternităţii. Aşa voi obţine bunăvoinţa zeului, iar tata se va putea bucura de Duat. Mă ajuţi să îndeplinesc jurământul?

Explicaţia i s-a părut credibilă, însă ostilitatea lui de principiu rămânea aceeaşi.

— N-am să te învăţ meseria doar pentru câteva zile. Cât timp are să ţină încercarea asta a ta?

— Douăsprezece luni...

Plăcut surprins, şi-a mai temperat scepticismul.

— Ce ştii să faci?

— Să scriu, să citesc, să socotesc, să tai, să secţionez, să incizez, să triez plantele, să le macin, să le amestec, să prepar unguente, pomezi...

— Ajunge, a mormăit. Fără laude inutile! Hotărârea ta îmi place, dar nu-mi mai turna bazaconii.

Ce prost fusesem! De ce-i divulgasem tot ce ştiam să fac, inclusiv calităţile de vindecător? Din fericire, Căpetenia Recruţilor nu mă crezuse.

— O să te plasez la întâmpinarea familiilor, a conchis. Ai un aer cinstit, inspiri încredere.

— Mulţumesc.

— O să fii plătit în natură: cazat, spălat, hrănit. De acord?

Am acceptat. Nu-mi păsa unde eram repartizat; din moment ce locuiam în incintă, aveam să-l întrezăresc cumva pe Superiorul Secretelor.

Învăţarea celor ce aveam de făcut a început pe loc.

Căpetenia Recruţilor m-a prezentat lui Qued, care avea douăzeci şi cinci de ani, era fermecător, cu trăsături regulate, una dintre acele mutriţe simpatice, copilăreşti, pe care te bucuri să le primeşti printre ai tăi, fără asperităţi ori vicii. De o banalitate înviorătoare, respira echilibru. Era imposibil să detectezi în el vreun grăunte de acreală. Zâmbetul lui afabil reconforta. Doar un lucru surprinzător avea: parfumul. Aroma de smirnă i se potrivea, caldă,

vanilată, lemnoasă, însă îşi dăduse cu atâta, încât, apropiindu-mă de el, a trebuit să-mi țin respirația.

Salutându-mă, a confirmat aprecierea căpeteniei.

— Aşa e, inspiră încredere.

Aceste câteva cuvinte, spuse de două ori, ar fi trebuit să mă pună pe gânduri, lucru care m-ar fi ferit de erori şi inconveniente, dar, în acel moment, nu le-am sesizat înțelesul.

Qued stătea într-o sală vastă din prima clădire, cea în care soseau vizitatorii ce treceau de pragul portalului de bronz. Pe pereții înalți, fresce în culori vii povesteau etapele vieții de apoi. Qued îmi dădea impresia că vindea o călătorie alături de Ra, pe o barcă solară, o expediție magnifică, începută noaptea şi triumfând mai apoi în sânul unui univers aurit.

Ca să învăț, am fost atent la el trei zile. Când sosea vreo familie înlăcrimată, Qued o primea politicos şi-i oferea o gustare. Asculta ce spuneau văduva, copiii, tatăl, mama, apropiații despre defunct. Cu o compasiune perfectă, clătina din cap, deschidea larg nişte ochi uluiți, aproba din bărbie. Odată spart abcesul emoției, amintea că decedatul îşi începuse drumul către Duat, că, fără îndoială, se va bucura de o fericire veşnică pe Câmpia Ofrandelor, unde era numai pace şi odihnă şi unde va regăsi aceleaşi activități din timpul vieții, dar că trebuia ca acolo să acosteze cu organismul întreg, or asta doar o mumificare excelentă o garanta. Pentru un mort nu exista risc mai mare decât dispariția corpului său.

— Aici garantăm că nici o parte nu va fi pierdută sau rătăcită. Când cadavrul se descompune, uneori picioarele şi mâinile se pierd. Noi le recuperăm, le mumificăm, apoi le prindem la loc de carcasă. Fără şmecherii, cum fac unii care îndrăznesc să pună în loc, sub bandaje, imitații din in sau din bucăți de trestie! Fără discuție, tratamentele şi diversele proceduri de conservare au nevoie de tehnicieni specializați,

de preoți care să spună rugăciunile potrivite, de numeroase produse precum sodă, uleiuri, rășini, pomezi, unsori. Numai că, vai, acestea se dovedesc costisitoare, căci se obțin din materii rare.

Din acel moment, Qued începea să depene opțiunile:

— Mai întâi, avem mumificarea cu ulei de ienupăr, cea mai ieftină. Știți despre ce e vorba, nu-i așa?

Cum nimeni nu avea o idee precisă, Qued oferea detalii:

— Se introduce ulei de ienupăr prin anus, se pune dop, iar uleiul distruge măruntaiele. Este un dizolvant puternic. După câteva zile, se scoate dopul, se apasă pe burtă și iese, vreau să zic ies uleiul și resturi de măruntaie.

Profitând de sila trezită de descriere, adăuga:

— Cel puțin asta se-ntâmplă și-apoi se continuă: sodă, uscare, ungere cu ulei, bandaje etc. Doar că nu e cazul să vă mint: mirosul persistă.

— Mirosul?

— Uleiul de ienupăr... pute! Veacuri de-a rândul... Nu mi-aș ierta-o dacă v-aș ascunde așa ceva. Și, mai ales, ca să fie clar: defunctul nu va avea toate organele. Pentru a evita așa ceva, vă sfătuiesc să optați mai degrabă pentru a doua formulă, mumificarea cu eviscerare. Prin aceasta nu se suprimă nimic. Cu ajutorul unei incizii precise, specialiștii noștri extrag cu delicatețe viscerele. Prelevează intestinele și stomacul, apoi ficatul, și la urmă plămânii. Dar plămânii sunt greu de separat fără a smulge odată cu ei și inima. Vai, nu știați? Ei bine, vă spun eu acum, dar, stați liniștiți, beneficiem de un specialist eminent, vestit pentru că păstrează inima intactă. Țineți minte că aceasta trebuie neapărat să rămână la locul ei. Ne mândrim cu faptul că vă putem oferi serviciile unui expert.

Qued lăsa familia să mediteze, să se obișnuiască cu gândul unei investiții colosale. Imediat ce simțea că lucrurile sunt coapte, scutura din cap de parcă și-ar fi reamintit un fleac.

— Ulterior, rămâne întrebarea: Ce se va alege de acele organe? Evident, se mumifică, dar în ce se conservă? Şi, pentru aceasta, vă supunem atenţiei mai multe propuneri: sipetele pentru viscere din calcit; vasele care permit înscrierea, dedesubt, a numelui şi titlurilor defunctului. De altfel, în acest sens, ne mândrim cu două noutăţi.

Le-a prezentat un platou cu nişte vase pântecoase.

— Este nevoie de patru recipiente: unul pentru plămâni, unul pentru stomac, unul pentru intestine, unul pentru ficat. Vă recomandăm aceste vase pe care sunt sculptaţi zeii care le au în grijă: Hapi, babuinul, pentru plămâni, Duamutef, şacalul, pentru stomac, Kebehsenuf, şoimul, pentru intestine, Amset, cu figura lui omenească, pentru ficat. Frumoase lucrări, nu?

Apoi, fără a mai aştepta, a scos la iveală alte patru.

— Sau, pentru a ne asigura că nimic nu se va rătăci în lumea de dincolo, adăugăm efigia pictată a defunctului. La noi e elita meşteşugarilor. Nu vă rămâne decât să hotărâţi.

În acest stadiu, familia, copleşită de informaţii, nu mai era în stare să reflecteze asupra subiectului. Qued încheia acţiunea de zăpăcire a minţilor accelerând:

— În privinţa ochilor, trebuie să ne precizaţi modelul pe care îl preferaţi. Nu sunt păstraţi legaţi de corp, căci putrezesc repede, aşa că orbitele sunt imediat umplute. Recurgem pentru aceasta la cepe – cepe speciale, cepe sfinte, cultivate chiar aici, în grădina preoţilor – la pietre albe sculptate şi şlefuite sau, deşi nimic nu vă obligă, la pietrele încrustate, din rocă neagră, care reproduc irişii. A, da, şi mai aveţi posibilitatea de a alege culoarea pielii. Ba da, se practică de foarte multe ori! Mortul este pictat. Ocru galben pentru femei, ocru roşu pentru bărbaţi. Pe tot corpul sau doar pe o parte – la fel, decideţi în funcţie de mijloacele de care dispuneţi. Fireşte, pretindem exclusivitatea realizării faraonice care constă în placarea pe piele a unor foiţe de

aur. Ştie toată lumea: Fiindcă aurul nu putrezeşte, sfinţeşte. Acestea fiind zise, departe de mine intenţia de a vă împinge la nişte cheltuieli care să... în orice caz, se poate aplica o simplă aurire a frunţii, de exemplu, ori a tâmplelor, sau chiar a întregii feţe.

Odată clienţii alegând o anumită formulă, Qued revenea enunţând o listă de noi suplimente: mai degrabă ulei de moringa decât de ricin, răşină pură de Liban în loc de tămâia din răşina de livan autohton, parfumarea corpului cu unguent de brad.

Îi admiram strategia adoptată pentru a-i face să cheltuie tot ce aveau. Cu un fler stupefiant, sesiza în fiecare clipă starea emoţională a interlocutorilor şi se folosea de asta perfect. Rubedeniile bogate care dădeau buzna în Casa Eternităţii plecau după ce cheltuiseră mult mai mult decât prevăzuseră.

Sinceritatea absolută a lui Qued mă uluia. La început, văzându-l compătimitor faţă de familiile îndoliate, apoi vesel că le scuturase de maximul posibil, îl considerasem un cinic. O clipă gata-gata să-i dea lacrimile, bucurându-se imediat după – ce ipocrit! Dar am constatat că nici un fel de înşelătorie nu se ascundea în atitudinea lui: Se dovedea prevenitor în mod autentic, dar la fel de autentic era şi ca vânzător. Lipsit de duplicitate, nu trăgea pe nimeni pe sfoară. Nu doar că nu practica escrocheria, dar ar fi considerat escroc pe oricine ar fi lezat fie clienţii, fie patronul. Departe de a fi purtat o mască pentru a-şi ascunde adevărata natură, era proprietarul unor sentimente variate, pe care şi le asuma. Nu îşi punea niciodată întrebări legate de corecta fundamentare a ceea ce făcea şi de aici îi şi venea forţa: după părerea lui, propunea cea mai bună soluţie pentru mumificare reprezentanţilor mortului şi, în acelaşi timp, aducea cât mai mulţi bani cu putinţă Casei Eternităţii.

În caz de impas, se folosea de o stratagemă abilă. Când unele familii mărturiseau de la bun început că nu aveau de gând să facă cine ştie ce sacrificii, Qued încremenea sprijinit cu spatele de un perete care, spre deosebire de cei din vecinătate, avea nişte picturi înspăimântătoare. Acestea reprezentau cele douăsprezece regiuni subpământene traversate de barca solară, corespunzând cu cele douăsprezece ore ale nopţii. În dreptul fiecăreia, nava care-i purta pe Ra şi pe defunct trecea prin faţa unei porţi păzite de divinităţi, făcând astfel să defileze prin faţa ochilor deşerturi, smârcuri împuţite, bătălii cu hidosul şarpe Apophis, personificare a haosului, furtuni, înecuri şi, în dreptul celei de-a unsprezecea ore, morţi nemernici, masacraţi de zeiţe cu nişte cuţite şi apoi aruncaţi în prăpăstii unde ardeau. Aceste scene, zărite de familii în timpul discursului lui Qued, sfârşeau prin a le face, înfricoşate, să fie mai generoase. Atunci, Qued schimba peretele şi se aşeza în faţa unei fresce care-l închipuia pe fericitul defunct sub frunzişul unui sicomor celest.

Nobleţea sufletească nu domnea întotdeauna printre cumpărători. Erau destui copiii hotărâri să facă totul pentru adoraţii lor părinţi, dar destui şi cei care se zgârceau când venea vorba de ritualurile funerare, încercând să cheltuie cât mai puţin, pentru a moşteni cât mai mult. Se mai întâmpla şi ca dispăruţii să se fi ruinat în mod egoist, cumpărând dinainte cele necesare mumificării şi nemailăsând urmaşilor decât datorii.

După ce m-a angajat, Căpetenia Recruţilor m-a dus într-o cămăruţă despre care mi-a explicat că era camera mea, patru pereţi în jurul unei rogojini roase, totul luminat de o ferestruică. A fost nevoie să trec pe lângă dormitoarele în care se îngrămădeau lucrătorii de acolo, nişte culcuşuri fără alte delimitări decât boccelele fiecăruia, pentru a aprecia privilegiul legat de funcţia care mi se atribuise.

Am priceput foarte repede în ce consta puterea lui Imhotep, considerat unul dintre cel mai importanți bărbați ai Egiptului: El era cel ce revoluționase lumea morții. În primul rând o botezase „eternitate”, ceea ce o făcea mai atrăgătoare. Apoi, chiar dacă operațiunea rămânea deosebit de costisitoare, extinsese mumificarea în masă, dincolo de faraonii şi nobilii cărora inițial le era rezervată. În sfârşit, instaurase standardizarea, eficientizarea, trecând de la meşteşugarul solitar, ce primea cunoştințele de la tată şi le transmitea fiului, la manufactura care aduna trei sute de muncitori în jurul unor sarcini ierarhizate. De unde şi imensa lui avere.

În pauze, părăseam biroul lui Qued şi mă plimbam în lung şi-n lat prin curte, mă aşezam prin apropierea fântânilor şi îi observam pe cei din jurul meu. Cu cât adunam mai multe informații despre Imhotep, cu atât probabilitatea să fi fost vorba despre Derek părea mai mare. Superiorul Secretelor îşi justifica numele, aureolat de enigme şi de mistere. Nimeni nu-i cunoştea chipul, vârsta, glasul. Se ascundea într-o anexă supravegheată cu ferocitate, aproape inaccesibilă, în care doar Cancelarul Divin şi un servitor aveau voie să intre – nu se potrivea această prudență cu mania persecuției care înfierbânta mintea lui Derek? în timpul rarelor sale apariții în public, purta masca lui Anubis, un maiestuos cap de lup de culoarea bitumului, cu urechi ascuțite – nu cumva acel obicei al lui Derek din vremea în care, odinioară, conducea cetatea Biril din spatele unei măşti de aur? Se spunea despre Imhotep că era imprevizibil, deseori sever, uneori clement, imediat mai apoi arbitrar – or şi prin asta îmi recunoşteam fratele vitreg.

Dar, vai, pe măsură ce convingerea mea devenea tot mai fermă, mă loveam de un obstacol: nimeni nu ajungea până la Superiorul Secretelor. Chiar în cazul unui conflict între echipele de lucru, dacă muncitorii se luau la bătaie până la

sânge, chiar dacă vreun ucenic era prins încercând să abuzeze de un cadavru, vinovății erau aduşi în fața Căpeteniei Recruților, în mod excepțional a Cancelarului Divin, dar niciodată a lui Imhotep. Cum să fac să mă apropii de el?

Am studiat personalul casei. Mulți bărbați care aveau probleme cu legea se refugiaseră aici, unde nădăjduiau că nu va veni nimeni să-i caute. Angajați din lipsă de ceva mai bun, nu respectau mai mult morții decât respectaseră viii, bătându-şi joc de regulile veşniciei la fel cum îşi bătuseră şi de cele ale societății. Contramaiştrii îşi dedicau cea mai mare parte a timpului urmărindu-i să nu-şi facă treaba de mântuială, să nu spargă carcasele de care se ocupau, să nu fure amuletele care se introduceau sub bandaje, să nu fure din depozitul de uleiuri şi pomezi prețioase, pentru a le vinde în afară.

Dincolo de aceşti răufăcători prezenți din motivele lor obscure, necesari însă pentru efectuarea unor corvezi prea puțin plăcute, mişunau tehnicieni zeloşi, preocupați să-şi exercite arta şi să îşi rafineze practicarea ei. Despicătorii rivalizau în competență la extragerea creierului din craniu fără spargerea osului nazal, cu un gest exact şi cârlige perfect potrivite. Îmbălsămătorii încercau diferite sortimente de sodă, produs care zvânta carnea, apoi diferite uleiuri şi pomezi care rehidratau pielea după uscare, în sfârşit răşini apte să creeze un soi de carapace împotriva insectelor. În incinta Casei Eternității – realizez acum am văzut la treabă, entuziaşti, primii chirurgi din istorie – despicătorii şi primii chimişti – îmbălsămătorii.

Unii lucrători locuiau în exterior: preoții, meşteşugarii, preparatorii de sodă şi cei care înveleau în linţoliu şi duceau mumia familiei, şi apoi până la marginea mormântului. Puteai să-i reperezi cu uşurință, fiindcă miroseau frumos. Plecând din Casa Eternității ori înainte de a intra, se ungeau

cu parfumuri, căci le intrase în cap că numai aşa nu vor emana mirosul înfiorător cu care noi, cei ce locuiam înăuntru, ne obişnuiserăm până la a nu-l mai sesiza. Iată de ce fermecătorul Qued, care-şi stabilise fiii şi fiicele la Memfis, trăsnea înspăimântător a smirnă.

— Eşti gata! mi-a spus. De mâine-ncepi.

Dimineață dispuneam deja de un birou asemănător cu al lui, cu fresce identice, aşa că m-am dedicat celor dintâi clienți. Mi-am făcut datoria cu seriozitate, în egală măsură politicos cu clienții, dar şi în beneficiul angajatorului meu, însă când reflectam la situația în care mă aflam, mă lua amețeala: tocmai eu, cel nemuritor, ajunsesem consilier funerar! Ba, mai rău: mă prezentam drept călăuză pentru lumea de dincolo, vorbind despre realități care nu mă priveau.

La unison cu Qued, frizam excelența şi am înțeles rapid de ce: eram atât de strâns încercuiți de angoasă, încât încheierea unei negocieri se dovedea consolatoare. Un contract bine întocmit ne aducea liniştea şi ne făcea să fim siguri pe noi în fața lacrimilor. Un contract bine întocmit ne aducea liniştea şi ne făcea să fim siguri pe noi în fața durerii profunde. Un contract bine întocmit ne aducea liniştea şi ne făcea să fim siguri pe noi în lupta cu noianul cotidian de cadavre. Un contract bine întocmit ne aducea liniştea şi ne făcea să fim siguri pe noi între certitudinea morții şi vicisitudinile supraviețuirii.

Căpetenia Recruților nu a întârziat să mă felicite, căci, făcând aceasta, se lăuda şi pe sine că-mi încredințase postul. Îmi era însă indiferent, fiindcă vedeam cum eşuam pe măsură ce reuşeam: nu aici aveam să dau peste Imhotep, căruia îi repugna sectorul comercial. Se pretindea că nu lucra decât în beciurile clădirii, acolo unde se elaborau unguentele, uleiurile şi pomezile. Unii îi zăriseră pe-acolo, fugitiv, silueta.

Am sugerat să fiu transferat acolo.
— E o tâmpenie! mi-a răspuns Căpetenia Recruților. Ești foarte bine aici, la primire.
— Corect! Nu mă murdăresc, mă bucur de un birou magnific, dar nu-mi realizez jurământul! Preoteasa lui Isis îmi cere eforturi pentru a-mi mântui tatăl.
— Ce prostie! Muncești la Casa Eternității, asta e tot ce contează. Plus că aici te dovedești foarte eficient. Dincolo nu vei face mai mult decât oricare altul.
— Totuși, pentru sacrificiul pe care-l am de făcut...
— Nu!
Mastodontul își datora autoritatea faptului că, surd la stările sufletești, nu ceda niciodată. Nu aveam cum să-mi ating scopul altfel decât descoperind un mijloc suficient de puternic pentru a se vedea constrâns să accepte.
Și, spre surpriza mea, am reușit. Trecând pe la contabilitate, birou vecin cu al meu, am observat niște mișcări suspecte. După fiecare întâlnire, informam scribii despre opțiunile selecționate, iar aceștia deschideau un dosar cu papirusul lui separat. Or, acestui papirus, odată pus în cutia lui de lemn, i se alătura rapid încă unul care se diferenția de original printr-o simplă pată roșie, apoi originalul dispărea după câteva zile în favoarea replicii sale. Am ghicit pe loc că era vorba despre o dublă contabilitate destinată înșelării Superiorului Secretelor. Scribii nu știau cât eram de învățat, așa că, într-o seară, am profitat de absența lor pentru a-mi confirma ipoteza. Așa și era: Pe pretinsa copie, fiecare cheltuială fusese micșorată, ceea ce ducea la un total inferior sumei vărsate de clienți. Cineva fura o parte din încasări. Evident, am suspectat Căpetenia Recruților fiindcă, de la birouri până la ateliere, el era cel ce conducea totul.
A doua zi dimineață, nu am atacat buldogul pe față. Din contră, am închis ușile de parcă m-aș fi temut că autorul

fraudei ne dădea târcoale şi i-am şoptit înspăimântat că descoperisem o escrocherie. Burtosul cu părul albăstrui şi unsuros a pălit, înspăimântat pentru o clipă că-l deconspirasem, mirat că ştiam să scriu şi să citesc – „N-ai vrut să mă asculți când ți-am zis“, i-am răspuns – s-a convins că jucam cinstit şi, la rândul lui, s-a prefăcut indignat. Mi-a jurat că va descoperi vinovatul şi mi-a mulțumit înflăcărat. L-am mai rugat o dată să mă mute în clădirea balsamurilor, răşinilor, pomezilor şi unguentelor, insistând în numele jurământului meu.

— Dacă numai aşa te pot mulțumi, a oftat, te duc acolo mâine-n zori.

Mulțumit, m-am întors în biroul meu, unde mă aşteptau trei tinere în lacrimi. Bucuros la gândul că negociam una dintre ultimele mele afaceri, le-am primit călduros, le-am rugat să ia loc, le-am servit cu smochine, curmale şi o bere excelentă. Imediat ce s-au simțit în siguranță, cea mare, cu chip prelung, a spus:

— Suntem fetele lui Fefi, marea parfumieră din Memfis. Mama noastră a murit astă-noapte.

În noaptea aceea am dormit puțin. Pe lista persoanelor care ar fi putut muri curând, pe Fefi aş fi trecut-o ultima. Vivacitatea, grația, gustul pentru bucuria cărnii, nimic nu o califica pentru sfârşit. Sclipitoare, găsise, din contră, mijlocul de a combate timpul prin bucurie, de a atinge veşnicia prin prezent. Mă tulbura încercarea de a-mi închipui trupul acela fierbinte răcindu-se, pielea sidefie învinețindu-se, carnea care nu avea să mai palpite, sângele care nu-i va mai da culoare gâtului şi pieptului ca premisă a orgasmului. Idioțenia morții care-şi alege greşit victimele. Fetele mi-au spus că mama lor suferise de o umflare a pântecului – o tumoare – care crescuse teribil în ultimele zile, până când îi oprise inima. Fefi bolnavă? Nu-mi

dădusem seama. Să se fi ascuns în furoarea de a trăi spaima de o moarte iminentă? „Când ticălosul mă va revedea, nu voi mai fi aceeaşi”, îmi şoptise când plecasem. M-au cutremurat şi această amintire, dar şi gândul care i-a urmat: Cum va fi tratată între aceşti pereți? Putea cădea pe mâinile unor brute care nu aveau să se poarte cu ea aşa cum merita, ca o persoană de preț.

În zori, chiar înainte ca transportatorii noştri să aducă defuncta, m-am întors la Căpetenia Recruților, l-am informat că una dintre mătuşile mele intra în acea zi în Casa Eternității şi că, în vis, Osiris îmi ceruse s-o urmez pe tot parcursul călătoriei ei. Pântecosul, căruia i se făcuse frică de mine de când îi descoperisem şarlatania, nu a formulat vreo obiecție şi a adăugat că vorbele lui Osiris erau de aur.

Am întâmpinat deci rămăşițele pământeşti ale lui Fefi, am ridicat linţoliul şi am privit-o. Palidă, destinsă, senină, şi-ar fi plăcut şi ei, într-atât de tânără părea. Ştiind că era goală sub giulgiu, eu, care o pipăisem şi o contemplasem de-atâtea şi-atâtea ori, nu am ridicat voalul de in aşezat deasupra ei, conştient că nu ar fi suportat să fie privită fără a-şi da acordul. Apoi am însoțit-o până la clădirile mortuare.

Căpetenia Recruților m-a întâlnit în pavilionul pentru purificare, acolo unde se efectua spălarea. Corpurile erau depuse pe marile mese din calcit, cu planul uşor înclinat pentru scurgerea lichidelor, apoi erau golite de excremente şi toaletate. Nemaifiind în stare să merg mai departe, am lăsat doi zdrahoni să o ridice pe Fefi şi m-am uitat cum se îndepărta pe targă, escortată de Căpetenia Recruților.

Acesta s-a întors repede lângă mine, lăsându-se când pe un picior când pe celălalt, încurcat.

— Mătuşa ta e frumoasă. Ar fi mai bine să...

— Să...?

Şi-a muşcat buzele vineții, căutând inspirația în tavan.

— Să evităm riscul.
Apoi a repetat agasat:
— Mătuşa ta e frumoasă. Inşii ăştia duc lipsă de femei, în ciuda casei plăcerilor. N-ar trebui ca lipsa să-i împingă să...
Am ghicit ce insinua. A continuat, ştergându-şi fruntea:
— Dacă aş fi ştiut, i-aş fi sfătuit familia să o mai țină patru zile, cât să înceapă să se descompună. Hai s-o ducem undeva.
— Nici nu se pune problema! Refuz ca Fefi să putrezească şi să se fărâmițeze. Fetele ei au dat o avere pentru o mumificare clasa-ntâi.
— Nu răspund de nimic.
— Doar tu dai ordinele!
— Nu dau ordine şi pentru ce se face pe la spatele meu. Şi-apoi, dacă nu le las şi-un pic de libertate oamenilor mei, nu-i mai pot controla.
— Poftim? Adică închizi ochii la grozăviile lor?
— Deseori înțelepciunea înseamnă să ignori.
Indignat, l-am măsurat cu dispreț din cap până-n picioare.
— O s-o veghez eu şi voi supraveghea.
— Hmmm... Băieții mei nu vor aprecia prezența unui străin.
— Țin de Casa Eternității, n-ai decât să le explici asta. Altfel, dacă-mi dau drumul la gură...
M-a fixat alarmat. Nu cumva mă dovedeam mai puțin naiv decât presupusese în ajun? Nu cumva cunoşteam identitatea escrocului? Am considerat că era o urgență să-l liniştesc:
— Dacă zic ceva despre înşelătoria pe care am demascat-o, unii rău intenționați s-ar putea gândi că şi în cazul ăsta ai închis ochii. Acuzație nedreaptă, pentru că nu erai la curent...
O sclipire de uşurare i-a trecut prin ochi. Am insistat:

— Te rog, anunță-i că voi lua parte la mumificarea mătuşii mele.

S-a dus ceva mai departe, după şeful echipei. Pentru moment, m-am felicitat pentru intervenție, fără a-mi închipui – din fericire sau din nefericire – revelațiile în cascadă pe care avea să le suscite.

Cei doi au început o discuție dură, dificilă. Arogant, şeful de echipă rezista. Cum de îndrăznea? Nu cumva deținea şi el informații care-i puneau în încurcătură superiorul?

Acesta s-a întors spre mine, stăpânindu-şi cu greu furia, şi mi-a strigat:

— În orice caz, eu te-am prevenit.

După care a dispărut. Rupt de oboseală, m-am lăsat să alunec într-un colț şi m-am aşezat pe jos, apatic. Altercația îmi uzase nervii şi prin breşă mi se revărsau emoțiile. Săraca Fefi! Nefericite flinte omeneşti! Toate sunt confruntate cu condiția lor tragică, se zbat să existe, unele ridicându-se, altele alunecând la vale, dar, indiferent ce ar face, sfârşesc prin a fi învinse. Cine scăpa de mizerie în timpul vieții nu o mai putea ocoli la moarte. Mi-am prins capul între genunchi şi am plâns în tăcere. Nu suportam ideea că Fefi, ajunsă la bunul plac al unor angajați frustrați, le devenea victimă, tocmai ea, care niciodată nu fusese aşa ceva. Plângeam mai degrabă de furie decât de durere. Promițându-mi că-i voi apăra cu ardoare onoarea!

Când mi-am ridicat fruntea, am constatat că lunganul care o curăța fluierând, cu ochii pe jumătate închişi, nu simțea nici emoție, nici vreun interes pentru ea. Rutinat, executa aceleaşi gesturi pe care le făcea de mai multe ori pe zi. Lucru care pe de o parte m-a întristat, pe de alta m-a liniştit: Fefi, spumoasa Fefi care, în felul ei, mă smulsese din sărăcie şi mă făcuse să fiu un om realizat, se redusese la un balot de carne... După ce a spălat-o, bărbatul a epilat-o integral, fără să tragă de timp, profesional; i-a tăiat unghiile

de la mâini şi de la picioare şi resturile le-a strâns într-un sac din pânză pe care i l-a agăţat de gleznă; după care s-a întors şi, fără să mai stea, a trecut la alt cadavru.

După-amiază, Fefi a fost transportată în clădirea despicătorilor. Aici lucrau, cum am mai spus-o, specialişti remarcabili, cu care mă întâlnisem prin curte şi de care mă apropiasem. Nu am mai avut de ce mă teme de o manevră împotriva firii, cu atât mai mult cu cât unul dintre ei mi-a făcut semn, indicându-mi că avea să se ocupe personal de mătuşa mea. Cum nu ţineam să-l văd incizând-o pe Fefi, introducându-şi mâna în fantă şi scoţându-i viscerele, am renunţat la vigilenţă.

Recăpătându-mi încrederea că totul avea să fie în ordine, m-am plimbat prin clădirea alcătuită din diferite săli. Şi ceea ce am descoperit m-a consternat... Cu cât înaintam, cu atât candoarea îmi dispărea. Într-o încăpere, lucrătorii injectau ulei de ienupăr în corpuri pentru care urmaşii plătiseră preţul mumificării integrale; în dispreţul contractelor stabilite, le umpleau cu acel lichid devastator, fără a practica nici extragerea, nici conservarea organelor. În altă încăpere, altă încălcare a regulilor: pentru accelerarea randamentului, expulzau gazele punând o piatră enormă pe abdomen, care zdrobea ce mai rămăsese în interior, creând astfel iluzia unui organism vidat în momentul în care era livrat familiei, înfăşurat în bandaje. Nu vândusem niciodată nimănui aşa ceva! Nu respectau nimic din ce se stabilise cu clienţii. Peste tot domnea minciuna. Evident inocent, participasem la o escrocherie monumentală. Şi iată-mă acum umblând fără ţintă prin imperiul fraudei.

Ameţit, am mers mai departe până la următoarea clădire şi acolo am asistat la tot ce putea fi mai rău: Nu se mai aşteptau săptămânile necesare pentru uscarea defuncţilor, ci erau badijonaţi imediat cu o răşină neagră. Desigur, răşina era foarte importantă în mumificare, căci producea

două efecte: conserva şi proteja – pe de o parte, menținea carcasa mortului, contribuind la imputrescibilitatea dermei, pe de alta, constituia o carapace vitroasă care se opunea pătrunderii insectelor necrofage şi izola corpul de mediul înconjurător. Totuşi, nu intervenea decât după vidare şi uscare, or aici camufla absența acestor operațiuni. Mai mult, angajații o aplicau mult prea caldă: observam, după trosnete şi mirosul de porc, că pielea era arsă. Odată înfăşurat cadavrul, îl lăsau baltă, fără a mai instala plasa împotriva țânțarilor, care atârna de tavan, invitând astfel muştele, albinele, viespile, atrase de ceară, să se lipească de el şi, din acea clipă, să se mumifice la rândul lor pentru eternitate.

Am ieşit grăbit în curte şi, pradă unui spasm, am vomat violent. Muncitorii din jur au izbucnit în râs, fără îndoială fiindcă trecuseră şi ei prin aşa ceva. Să le fi strigat că greața mea nu avea o cauză fizică, ci una morală? Oroarea nu de la morți venea, ci era produsă de cei vii, care-i aveau în grijă şi al căror comportament mă scârbea.

Căpetenia Recruților s-a aplecat spre mine.

— Osiris se va bucura. Îşi dorea eforturi din partea ta şi iată-le.

N-am zis nimic. De acum, îl bănuiam de tot ce era incorect: dacă nu el creease sistemul, îi asigura în schimb perenitatea.

— De-acum, că mătuşa ta e pe mâini bune, la treabă! Nu te plătesc să te uiți cum cresc unghiile.

Ar fi trebuit să-i răspund: „Aha, deci îmi dai leafă?“, dar m-am abținut. Frecventarea acestui personaj îmi sporise suspiciunea. M-a dus până la atelierul de umplere cu câlți şi-a zis în timp ce pleca:

— Locul ăsta se potriveşte sensibiluților ca tine.

Lucrătorii din această clădire primeau cadavrele uscate, cu volumul diminuat, şi le încărcau cu paie şi cârpe, spre a le da o formă omenească. Trecerea prin sodă schimba total

defuncții. Deşi păreau a fi sare, aceste cristale provocau efectul invers: în timp ce sărarea cărnii conservă şi grăsimile, acoperirea lor cu sodă le transforma în săpun lichid, care se elimina prin scurgere. Soda absorbea surplusul de apă din carne timp de cincisprezece până la patruzeci de zile, după gradul de umiditate al aerului. Aşadar, erau primite carcase chircite, înnegrite, fără muşchi, foarte turtite, eviscerate fiind. Îmbălsămătorii le ungeau cu pomezi pentru a le da elasticitate, apoi le era remodelat interiorul prin umplere, înainte de a fi recolorate în atelierul următor şi acoperite cu răşina izolatoare.

Pentru mine, această treabă se dovedea mai puțin dificilă decât celelalte. În stadiul respectiv, rămăşițele pământeşti semănau mai degrabă cu nişte bizare păpuşi din piele argăsită decât cu oamenii. Umanitatea le rămânea abstractă. Ba chiar mă amuza să le modelez reliefuri apropiate de ale noastre.

Am lucrat astfel mai multe zile, mergând totodată să verific dacă Fefi primea tratamentele pe care fiicele ei le comandaseră şi le plătiseră. Să se fi datorat asta protecției din partea mea? Cert e că am constatat cum îi fuseseră scoase cu meticulozitate organele interne, mumificate şi puse în apropierea ei, în patru vase. Lent, cu prudență, îi fusese scos creierul, fără să-i fi fost spart minunatul ei nas, lucru rar, căci cârligul de decerebrare, în mişcarea lui de du-te-vino în cutia craniană, distrugea în mod obişnuit osul median, ba chiar şi orbitele. Inima, sediul esențial al vieții

prezente şi viitoare, zăcea intactă la locul ei[31]. Acum, în clădirea pentru uscare, acoperită de sodă, era supusă zvântării. Pentru ea cel puțin, procesul îşi urma cursul normal.

Cum să fi exploatat ceea ce surprinsesem întâmplându-se cu alte rămăşițe pământeşti? Cui să fi denunțat numeroasele rele tratamente? Cu Căpetenia Recruților era inutil să vorbesc, din moment ce se dovedise un escroc. În spatele spoielii de onestitate se ascundea un spirit de vârf al răului, care inventase un sistem de îmbogățire. Să fi făcut parte din joc şi Cancelarul Divin? De ce nu şi Imhotep? Ipoteza părea cu atât mai credibilă, dacă acesta din urmă ar fi fost Derek, organizarea cinică, perversă, semănându-i mult – cu cât fratele meu vitreg manifestase dintotdeauna o cupiditate extremă, lipsită de scrupule.

Mă întrebam care trebuia să-mi fie aici obiectivul: rămâneam pentru a face dreptate, sau pentru a-mi duce la bun sfârşit ancheta? Departe de a pactiza cu răul, îmi doream să fac public scandalul, însă descoperirea lui Derek

---

[31] Timp de secole, inima şi creierul şi-au disputat sediul gândirii şi al emoţiilor. Pentru egipteni, nu era nici o îndoială: inima reflecta, îşi amintea, îşi imagina, resimţea sentimentele. Experienţa cotidiană sprijinea teoria: surpriza, bucuria, dorinţa îi accelerau bătăile, liniştea ori satisfacţia i le încetineau, în timp ce creierul rămânea surd şi tăcut. De altfel, după deces, Osiris judeca sufletul cântărind inima. Dezbaterea a început la greci: Aristotel a rămas cardiocentrist, văzând locul facultăţilor mintale în inimă, pe când Platon, apoi Galenus în secolul II, le-au localizat în creier, afirmându-se drept cefalocentrişti. Evul Mediu a pendulat între cele două organe. Problema nu a fost rezolvată decât în secolul XVIII, de Franz Joseph Gall care, îndepărtând orice posibilitate de funcţionare intelectuală sau în sensul fenomenelor sensibile în inimă, le-a detectat în schimb în creier.

şi eliminarea lui rămâneau unicul mobil al operațiunii mele de spionaj.

Acum, când umblam pe lângă aceia care lucrau umăr la umăr cu cel mai teribil aspect al condiției umane, rămâneam să discut îndelung cu aceştia pentru a afla noi informații. Imhotep nu apărea niciodată fără masca lui Anubis, deşi uşa i se mai întredeschidea uneori: în caz de probleme ale personalului, la el erau duşi răniții, cei bolnavi sau în agonie. Ba chiar îi fusese dus un decedat care se trezise – cu siguranță nu decedase... – şi o moartă care uriaşe când un adolescent îi pipăise sânii – muncitorii pretindeau că derbedeul îi transmisese căldura lui, motiv pentru care aceea înviase...

— Şi după? am întrebat.

— După, nimic. Oricum dăduseră ochii peste cap. Au fost găsiți în primul pavilion.

Angajați! interpretau acest lucru ca pe o dovadă de indulgență: Imhotep se bucura să salveze vieți, dar, precizau ei, „când zeii au hotărât că e gata, atunci gata e“.

Un astfel de altruism nu prea i se potrivea lui Derek, dacă nu cumva – mi-era şi ruşine să formulez o asemenea ipoteză – cultiva acum un gust depravat pentru durere şi agonie. Nu cumva, concepând Casa Eternității, cedase unui soi de voyeurism al morții?

Vicleana Căpetenie a Recruților, flancată de şeful pavilionului pentru purificare, se învârtea în jurul meu, dovedind o suspiciune tot mai mare. Nu accepta că pot deține informații compromițătoare şi se întreba cât îmi va lua până voi pricepe totul. Deşi strânsa lui supraveghere mă făcea să fiu circumspect, nu încetasem să pun întrebări colegilor mei. Pe firul investigațiilor, am aflat că, în afara anexei unde se ascundea, Imhotep mai frecventa o pivniță vecină cu magazia de substanțe utilizate la mumificare. Erau depozitate acolo materiile prime cu care se fabricau

rășinile, balsamurile, uleiurile, unguentele. Din care lua și el din când în când.

Într-o seară m-am aventurat până acolo. Paznicilor de la intrare le-am dat o bere în care adăugasem niște frunze soporifice, apoi, după ce au început să caște și au ațipit, am coborât în magazie.

Un întuneric gros făcea ca locul să pară vâscos. Încercând să-mi obișnuiesc ochii, am scos dintr-un corn puțin jăratic care arunca raze roșiatice, propice explorării. Am ajuns până lângă o ușă rotunjită, pe sub care se strecura un fir de lumină: Imhotep lucra în vizuina lui tainică.

Dintr-odată și-au făcut apariția niște torțe, una în fața mea, cealaltă în spate. Căpetenia Recruților și șeful pavilionului pentru purificare se uitau lung la mine, dușmănos.

— Ce cauți aici?

— Păăăi... fur.

Căpetenia Recruților a scuipat.

— Măcar de-ar fi așa! Nu te cred. Ești mult mai ticălos tu, nu doar un simplu hoț, deci cauți altceva. Ce?

— Mă gândeam să iau niște uleiuri și să le vând.

— Mincinosule! De ce ți-a luat atâta timp s-ajungi hoț? Te-ai fi putut descurca încă din prima dimineață, la pavilionul de primiri. Ce ascunzi?

— Nimic.

— Știu eu ce vrei: Să-i zici de aranjamentele noastre lui Imhotep, ca să ne discreditezi și să faci în așa fel încât să ne dea afară. Vrei să ne iei locul.

— Îți jur că...

— Încerci să te întâlnești cu Imhotep. Mi-au mărturisit cei pe care ai încercat să-i tragi de limbă.

Cei doi zdrahoni s-au apropiat de mine. Clipă în care am auzit mișcare în spatele ușii joase și o voce îndepărtată răsunând:

— Ce se-ntâmplă acolo?

Emoția mi-a accelerat bătăile inimii: Vocea aceea o cunoşteam! Pentru o secundă am sperat ca Imhotep să deschidă uşa, dar nici nu am avut bine timp să mă gândesc la asta, că măciuca şefului pavilionului s-a abătut asupra capului meu.

*

— Ce rană urâtă, dragă Noam!

Da, sigur că ştiam acea voce. Cu pleoapele închise, cu fruntea încruntată, simțeam cum sângele îmi fierbe între tâmple. O migrenă îmi ardea creierul. Totuşi, sunetele ajungeau până la mine.

— Nu-ți face griji, o să te refaci repede.

Auzeam de veacuri vocea aceea familiară...

Două mâini mi s-au aşezat pe craniu şi mi l-au masat, întinzând o cremă care mi-a dăruit o răcoare benefică. Tensiunile s-au atenuat.

— Când mă gândesc că asta se întâmpla dincolo de uşa mea, a continuat vocea răguşită. Din fericire, curiozitatea m-a împins să scot nasul afară...

Am deschis pleoapele. Un chip era aplecat deasupra mea.

— Te simți mai bine?

Tibor se uita lung la mine. Liniştea m-a învăluit imediat. Era Tibor, mentorul meu. Tibor care, cândva, îşi făcuse apariția în sat împreună cu fiica lui, Noura. Tibor, vindecătorul, chirurgul, reparatorul, erboristul fără pereche, inventatorul medicamentelor, descoperitorul tratamentelor. Tibor, generosul scump la vorbă. Tibor, tatăl care nu se resemna cu absența copilului său şi-l căuta peste tot...

Ochii mi s-au umezit. Odată cu Tibor ieşeau la suprafață locul meu natal, mama, unchiul, o natură opulentă asupra

căreia rarii oameni interveneau prea puțin, o lume fără orașe, fără drumuri, fără temple, în care geniile și demonii locuiau în fiece piatră, în fiece animal, în fiece izvor, arbore, fir de iarbă, un univers care fusese înghițit de timp și de valurile potopului. Tibor îmi înapoia paradisurile pierdute, lăsându-mă totodată fără ele, căci o amintire înseamnă de fiecare dată o apariție și o dispariție.

— Ce fericire să te revăd, Noam!

Îl părăsisem pe Tibor în Carpați, în fundul unei grote, înăcrit, suferind, înjurând moartea care refuza să-l ajungă. Trăsnetul care ne făcuse nemuritori pe Noura, pe Derek și pe mine îl atinsese și pe el, dar la o vârstă înaintată și într-o condiție fizică jalnică. Am constatat că nici la Memfis starea lui nu se ameliorase. Părea nu atât bătrân, cât deteriorat: pete, riduri, zbârcituri, buze, totul părea că se prăbușește de-a lungul feței lui uzate, cu pielea puhavă; până și marginile pleoapelor, întărite, roșii, păreau că se desprind de cornee și se lasă spre pământ, dând chipului un aer pierdut imediat ce înceta să-l mai însuflețească în vreun fel. Părul și-l pierduse, cu excepția celui de deasupra urechilor, prea firav, prea îngălbenit, pe când sprâncenele groase crescuseră hirsut și năvalnic, ca niște tufișuri alburii ai căror spini se ridicau absurd deasupra orbitelor. La fiecare mișcare se strâmba de durere, crucificat de reumatism.

— Mări și câmpii am trecut noi doi, tu și cu mine!

Articulând greoi, am pronunțat primele cuvinte:

— Marea am evitat-o, Tibor, fiindcă mă-nspăimântă. M-am mulțumit să merg pe malurile ei.

— Pe bună dreptate! Când am luat o navă pentru a pleca de pe Muntele Kogaionon și a veni pe Pământurile Negre, am trecut printr-o asemenea furtună, de-am crezut c-o să mor.

S-a corectat ca deocheat:

— În sfârșit, încât am visat c-am să mor.

Mi-a adus o poţiune pe care mi-a ordonat să o beau, asigurându-se că am sorbit şi ultima picătură. M-am ridicat în coate. Am parcurs din priviri încăperea care mai avea două mese din piatră ca aceea pe care eram întins, instrumente de chirurgie, etajere pline de oale, urcioare pe podea, balanţe de toate mărimile şi o mulţime de greutăţi din aramă, de la cele mai uşoare la cele mai grele.

— De ce Imhotep? l-am întrebat.

Şi-a strâmbat buzele albe ca de cretă.

— Nimeni nu îşi bagă nasul în treburile Superiorului Misterelor, într-atât îngrozeşte moartea. Din spatele măştii, îi ţin pe toţi la distantă.

Dintr-odată mi-am amintit ultima noastră conversaţie.

— Tibor, am strigat, după cum ţi-am promis, i-am dezvăluit Nourei că nu ai murit.

Şi-a pus degetul pe buzele mele.

— Ştiu. Ştiu tot. Ştiu că v-aţi regăsit, despărţit, iarăşi regăsit, şi că apoi Noura a dispărut.

Am sărit în sus.

— Te-ai întâlnit cu Noura?!

Schiţa unui surâs i-a ridicat obrajii căzuţi.

— Unde e? am strigat din nou.

O imensă speranţă pusese stăpânire pe mine: Tibor avea să mă ducă la Noura. A observat afluxul de putere care mă ridicase şi s-a uita la mine cu o admiraţie amestecată cu invidie; precaut, pe pipăite, s-a aşezat pe un scăunel.

— Unde e? am repetat vehement.

— Nu am dreptul să-ţi spun, a răspuns cu un gest ca pentru a indica un lucru evident.

Enervat de tăcerea lui, am continuat cu încăpăţânare:

— Unde? Aici? Pe-aproape? Departe? Unde e?

Scoţând bărbia înainte, şi-a adunat puterile pentru a răspunde:

— Noam, eşti persoana pe care o iubesc cel mai mult după fata mea. Atenție însă: după ea. I-am jurat că n-am să-ți ofer nici o informație, aşa că nu te baza pe mine c-am să-mi încalc promisiunea.
— Nu mă mai iubeşte!
— Ba te iubeşte peste poate, Noam. Nu am crezut că vreo ființă omenească poate să fie în stare de o asemenea iubire şi pe ea încă şi mai puțin.
— Deci îți spui că Noura are şi din cele rele?!
— Îmi spun mii de lucruri despre Noura, fiindcă te lasă să-ți spui mult mai multe de-o mie.
A luat un mojar din granit în care s-a apucat să zdrobească fără grabă nişte semințe.
— Îți pregătesc un calmant.
Dându-mă jos de pe masă, am văzut elementele cabinetului secret valsând în jurul meu. Nu mă puteam încă mişca. M-am uitat atent la Tibor, la claviculele lui descărnate, la pielea pătată a mâinilor, la brațele pline de coji şi am realizat greutatea pe care o reprezenta pistilul pentru degetele lui scheletice.
— Nu credeam c-o să mai ieşi din cavernă, Zalmoxis!
La auzul numelui sub care se ascundea odinioară, a oftat ridicând din umerii descărnați.
— Zalmoxis... Am aruncat personajul undeva, în timp. Devia periculos. Până la urmă, chiar ajunsese să mă sperie...
Mi-am amintit că țăranii din Carpați menționaseră dispariții ciudate ale unor tineri, dar şi zvonurile despre acte sacrificiale. Evident, Tibor nu avea să-mi destăinuie mai multe decât pe vremea aceea.
— Mă consideram condamnat la grota aceea, fiindcă acolo îmi primisem nemurirea în timp ce agonizam. Dar îmi înțelesesem prost decrepitudinea. Pentru muritori, bătrânețea este o formă de slăbiciune care duce la extincție;

pentru nemuritor, este o slăbiciune care durează. Pe de o parte, moartea ca remediu, pe de alta, viața fără remediu. Prin urmare, Noam, am renunțat să mă mai menajez, să mă economisesc, căci oboseala mea persista şi nu se uza. Nu mă mai tem să-mi solicit organismul: a doua zi, este la fel de extenuat ca-n ajun, nu mai puțin. Mizez pe o senilitate care se poate reînnoi. Cer încă mai mult de la mine, nemaiavând drept unică țintă decât suferința. Să merg, să-nfrunt lumina, să abordez oamenii mă costă cu atât mai mult cu cât plăcerea de a o face se dovedeşte minusculă... în schimb, dacă sunt transportat de alții, pot face lucruri, pot conduce şi experimenta. Energia mea seamănă cu un firişor de apă, firişor care însă nu seacă niciodată. Susținut de cei care-mi erau credincioşi, am trecut marea, am urcat de-a lungul Nilului şi m-am oprit aici acum câteva sute de ani. Cei de pe-aici consideră că generații de Imhotepi s-au adăpostit sub masca lui Anubis, când de fapt tot timpul a fost vorba numai de mine.

— De ce Imhotep?

— Nu ghiceşti?

— De mult ai dat de Noura în Egipt?

— Noam, şmecheria ta are grație de elefant: Chiar îți închipui că nu îți observ manevrele? Ia mai lasă-mă cu întrebările despre Noura. Nu mi-ar veni uşor să ştiu că mă-nşeli.

— Tu ai înființat Casa Eternității?

— Da.

— De ce? înainte, îngrijeai viii.

— Acum îngrijesc morții.

— Nu ți se potriveşte.

— Exact! De când m-a-nlemnit trăsnetul, m-am schimbat. Când mă zăresc într-un ciob de sticlă sau pe argintul lustruit al vreunei tăvi, îmi zic: „Nu eu sunt ăsta. Tibor

dinainte nu umbla ca un moş în agonie decât în ultimele lui luni. Şi uite că i-a urmat Tibor muribundul perpetuu!“

— Ştii că eşti furat chiar aici, în Casa Eternităţii?

A izbucnit în râs sau mai degrabă a încercat s-o facă, fiindcă hohotul i s-a transformat în horcăit, trăgând după el încercarea de a-şi drege glasul, tuse, sufocări în cascadă, care l-au lăsat livid. Până şi ochii i se schimbaseră; erau înceţoşaţi de un cenuşiu tulbure, dând privirii un aspect fluctuant, indecis, rătăcit.

— Mă-ndoiesc că sunt furat, înşelat, că se abuzează de mine. Prezenţa morţii face fiinţa omenească rapace şi libidinoasă: în timpul războaielor se fute mult, se face sex copios când sunt vegheaţi bolnavii, se copulează cu furie când sunt organizate funeralii. Moartea dezinhibă. Sparge barajele. A te apropia de neant duce la a trăi în exces.

— Căpetenia Recruţilor se poartă ca un gunoi. Şi e ajutat de mai mulţi contramaiştri.

— Ce mă miră e că n-o fac toţi.

Tibor avea dreptate să nu se recunoască în suprafeţele care-i trimiteau înapoi imaginea: nu-şi mai semăna deloc. Unde să se fi dus Tibor cel nobil, devotat, altruist, care pregătea continuu poţiuni din flori şi tot felul de substanţe pentru a-şi salva contemporanii? Tot ce era viermănos, sordid în trupul lui îi cangrenase spiritul.

— Deci, Tibor, nu mai practici medicina.

— Ba da.

— Fals! Nu mai vindeci pe nimeni.

— Caut.

— Ce?

— Secretul morţii.

Ochii lui mici m-au privit de sus până jos, iritaţi.

— Îi invidiez pe toţi cei ce ajung sus, pe cei care spală, pe cei care golesc, care usucă, ung cu pomezi şi-apoi răşină, pe cei care bandajează şi aşază în sarcofag. Sunt gelos de-mi

curg balele de turbare. Şi-atunci mă-nverşunez să lucrez pentru a ajunge-ntr-o zi în locul lor. Fiindcă îmi place lumea asta de dincolo în care ar fi să gândesc mai puţin, lumea asta de dincolo în care nu-mi va mai fi rău, lumea asta de dincolo în care nu-mi vor mai fi sfâşiate tendoanele şi la cel mai mic gest, în care voi reuşi să diger, să dorm ori să veghez în loc să bâjbâi într-o torpoare zvâcnitoare, lumea asta de dincolo în care mă voi odihni, îmi voi rememora existenţa împlinită, îmi voi îmbrăţişa nevasta şi fiii care mi s-au stins de atât de multă vreme. Visez la liniştea asta. Merit o asemenea recompensă.

Discursul m-a surprins: Tibor adoptase religia egipteană.

— Aşadar, în asta crezi?! am exclamat.

— În ce?

— În lumea de dincolo descrisă de pergamente şi pe pereţii templelor? în teritoriul lui Osiris, în Duat, în Câmpia Ofrandelor? Cândva, parcă nu împărtăşeai ideile astea.

— Adică gândeam mai corect ieri decât azi?

L-am înfruntat:

— Nimeni nu s-a întors din împărăţia de dincolo pentru a o confirma.

— Evident! a răspuns Tibor. Şi?

— Şi dacă nu e adevărat?

— Noam, eu în asta cred.

— De unde ştii aşa de bine că e?

— Dar tu că nu?

Am tăcut. A insistat:

— Când totul se învăluie în incertitudine, opinia negativă nu preţuieşte mai mult decât aceea pozitivă.

— Mi se pare mai înţelept să te abţii decât să afirmi ceva.

— Zău? Dacă nu aş fi fost convins că spiritele locuiau în scoarţa copacilor, aş mai fi descoperit în scorbura unei sălcii

produsul care potoleşte durerile[32]? Trebuie să mergem înainte, Noam. Şi pentru a merge înainte, trebuie să ne asumăm riscuri. Eşti împătimit după dubiile tale. Însă nu gândeşti mai bine nemaigândind nimic.

S-a apropiat, m-a prins de braț şi a murmurat, de parcă şi-ar fi dorit să scape de cine ştie ce urechi străine ascunse în întuneric:

— Moartea nu este un sfârşit, Noam. În acest atelier, am văzut sufletul desprinzându-se de trupuri. De sute de ani, mi se aduc aici bolnavi grav. Pe cât posibil, îi restabilesc, dar când eşuez, sunt atent la ei în clipa în care îşi dau duhul. Ascultă-mă bine, Noam: sufletul există! Cu ultima suflare, acest *ba* părăseşte pieptul şi rămâne o clipă în aer. Rezistă acolo, ridică pânzele şi pleacă. L-am văzut limpede. O lucire albăstruie uneori, transparentă cel mai adesea, un soi de bulă translucidă se ridică deasupra cadavrului, şi-apoi îşi caută drumul. Nu am reuşit niciodată să prind acest *ba* nici cu mâinile, nici cu un cearceaf, dar l-am cântărit.

A luat câteva grăunțe de aramă şi mi le-a pus în palmă.

— Trei senius, atât cântăreşte sufletul omenesc.

— Cum ai calculat?

— Am cântărit corpul înainte şi după deces. Trei senius lipsesc imediat după ce *ba* părăseşte toracele.[33]

---

[32] Aspirina.

[33] Trei senius înseamnă douăzeci şi unu de grame. Evaluarea lui Tibor a fost verificată milenii mai târziu de către un medic american, Duncan MacDougall care, în 1907, a calculat masa emanată de corp. Din această schimbare a greutății a tras concluzia existenței materiale a sufletului. Bineînțeles, alți savanți i-au criticat interpretarea, alții au denunțat numărul insuficient de experiențe – MacDougall nu a putut-o face decât pentru şase corpuri – totuşi, curios lucru, nimeni nu i-a continuat cercetările.

M-am uitat la grăunțele de aramă din palmă: gândul că sufletul putea fi cântărit îmi dădea amețeli.

Tibor a continuat:

— Noam, am încercat să înțeleg cum se moare, fiindcă doresc să mor. Pe vremuri, studiam cum poate fi păstrată viața. De acum, studiez ce o suprimă. Vreau să scap de nemurirea asta pe care o detest. Vreau să eliberez acest *ba* al meu de carcasa lui. Visez să ajung în Duat.

S-a întors spre mine.

— Şi-acum explică-mi tu ce cauți pe-aici.

I-am explicat planul: Voiam să-l reperez pe Derek pentru a-l omorî şi pentru a ne dărui, mie şi Nourei, câțiva ani de fericire. A zâmbit, emoționat, de acord cu planul meu, care i-ar fi făcut fiica fericită. Apoi i-am mărturisit bănuiala mea că în spatele lui Imhotep s-ar fi ascuns Derek, motiv al angajării mele la Casa Eternității. În sfârşit, i-am povestit că, în plină anchetă, a apărut cadavrul unei prietene – nu am făcut mai multe precizări – Fefi, şi că, observând ticăloşia instaurată de Căpetenia Recruților şi de zbirii lui, m-am străduit să am grijă ca rămăşițele ei pământeşti să primească tratamentul plătit de fetele ei.

Perplex, mi-a mai examinat o dată rana de la ceafă.

— Trebuie să te refaci. Rămâi aici câteva zile, până se vindecă rănile şi se resorb cheagurile. Bruta aia de contramaistru te-a lovit tare urât. Imediat ce-o să fii în stare s-o iei la sănătoasă, te scot de aici fără să fii văzut.

— Unde stă Derek?

— Nu ştiu, Noam.

— Şi Noura?

— Îți repet că nu-ți pot spune. Nu-ți face griji: Fără nici o îndoială, Noura îți va da de veste imediat ce-l vei ucide pe Derek.

Am conchis că tatăl şi fiica erau în legătură permanentă. Perspectivă care mi-a redat elanul şi-am încercat iarăşi să

mă ridic. Numai că picioarele-mi tremurau. Iar migrena m-a copleşit pe loc. M-am clătinat şi m-am întins în ultima clipă pe masă.

Tibor m-a certat:

— Ai nevoie de mai multe zile, Noam! Pentru un individ normal, vindecarea acestei răni ar avea nevoie de mai multe luni; tu te vei reface după două săptămâni.

S-a dus până la un ulcior a cărui formă părea o enormă sămânță de mac şi a scos nişte opiu.

— Vrei din iarba bucuriei?

— Nu, dar nu-ți face griji în privința mea.

— E terapeutic, a crezut că e bine să adauge, pentru a se justifica.

— Şi e şi halucinogen.

A zâmbit. Era vizibil că nu-şi pierduse obiceiul de a recurge la stupefiante.

— Chiar nu vrei? a insistat.

Am bombănit ceva, apoi l-am privit drept în ochi.

— Cât aştept, pot să-ți cer un serviciu?

— Depinde ce.

În câteva cuvinte, i-am explicat ce doream. Tibor a fost de acord.

A urmat o noapte blândă, liniştită.

În timpul în care muncitorii dormeau adânc, Tibor a pătruns în pivniță înfăşurat într-o mantie largă, ascuns sub masca lui Anubis, care-i conferea o alură impresionantă, la mii de leghe de bătrânul fragil cu care mă obişnuisem. Mi-a întins un coif similar. Din nou în stare să mă mişc, mi-am pus capa şi mi-am disimulat chipul sub masca aceea cu chip de lup negru ca funinginea şi urechi ascuțite.

M-a prins iarăşi de cot, înfigându-şi unghiile-n el pentru ca, sub această presiune, să-mi indice drumul de urmat. Gâfâia. Am trecut de magaziile în care erau depozitate variile substanțe, am urcat scările încet, am trecut prin atelierul

îmbălsămătorilor şi am ajuns în curte. M-am simţit apăsat de albastrul întunecat, fumuriu al bolţii cereşti. Undeva, urlau nişte câini. Sub lumina lunii noi, pietrele aveau o sclipire metalică, simetrică celei a stelelor.

Ne-am îndreptat către ultimul pavilion, un hangar imens unde erau aliniate cadavrele; în insolita sală de aşteptare, mumiile îşi aşteptau ora îmbălsămării, pentru a se îmbarca spre lumea de dincolo. Doi paznici înarmaţi cu torţe s-au înclinat şi ne-au escortat până în fundul clădirii.

Am recunoscut-o pe Fefi înainte de a o vedea bine. Arome somptuoase se revărsau spre mine în valuri, puneau stăpânire pe nările mele, îmi cucereau creierul şi mă împingeau să grăbesc pasul pentru a ajunge lângă ea. Sicriul deschis, din lemn pictat, în care zăcea, înfăşurat în eşarfe în nuanţe palide, exhala o simfonie de parfumuri: emanaţii de lotus murmurau incitând langoarea, flori de drobiţă şi bace de ienupăr îşi adăugau tonalităţile lor îndrăzneţe, în sfârşit ţâşneau teribil din el acorduri ale ambrei amestecate cu opoponax, apoi masticul şi camforul triumfau ca o fanfară răsunătoare. În mijlocul tuturor acestor esenţe răsunau note ascuţite, note grave, arpegii, efluviul styraxului care persista în rezonanţă cu tămâia, vibraţia parfumului de smirnă care prelungea percuţiile picante.

Întorcându-mă spre Tibor, i-am făcut un semn de mulţumire: la solicitarea mea, îl trimisese pe Superiorul Secretelor să cumpere de la Memfis fabuloasele arome din magazinul lui Fefi, pentru a îmbiba mumia, linţoliul, lemnul. Cavitatea ei abdominală, curăţată cu vin aromatizat de palmier, fusese umplută cu smirnă, scorţişoară, nard, sofran, înainte de a fi cusută la loc; benzile fine de in fuseseră unse cu esenţe pe cât de diferite, pe atât de preţioase. Parfumiera înmiresma.

Dintre toate simţurile, mirosul este cel mai puţin tonic, dar cel care înflăcărează cel mai tare imaginaţia. Prelingându-se, aromele îmi irigau memoria, readucându-mi-o pe Fefi, Fefi cea care chicotea, Fefi care palpita, Fefi nebunatica, aceea căreia îi percepeam iarăşi conturul sub giulgiu, braţele rotunjoare, gâtul plin şi pur, forţa, energia, vigoarea. Se reînsufleţea fierbinte, izbucnea cochetă, îndrăgostită, cu privirea încărcată, după orgasm, de plăcere. Între picioare am simţit ceva umflându-mi-se, ultim omagiu adus prezenţei ei pe pământ.

Un preot s-a apropiat încet, s-a oprit deasupra sicriului şi a depănat cu voce joasă ritualul de îmbălsămare:

— Primeşte, Fefi, parfumul de sărbătoare care-ţi va înfrumuseţa trupul, unsoarea care-ţi va stârni inima. Fie ca sudoarea zeilor să intre-n tine şi să te lase să călătoreşti în pace până-n Duat! La tine-au venit tămâia lui Horus, tămâia născută din Ra, ai devenit un benu[34], care renaşte pentru totdeauna, care nu-ncetează să-ntinerească. Farmecă zeii cu mirosul tău.

Dacă Fefi se ducea ca probabil să farmece zeii, pe bărbaţi deja îi sedusese: graţia ei ajunsese la un asemenea nivel încât, chiar şi într-un depozit de mumii, domnea unică, bizară, necuviincioasă, insolentă, suverană. Pe potriva propriei îndrăzneli, învinsese descompunerea şi, împodobită, parfumată, sclivisită, era acum gata de înviere.

Tibor a ordonat preotului să ne lase, apoi s-a agăţat de mine.

— Pleacă iute. Păstrează masca. Nu o arunca decât la o distantă zdravănă.

---

[34] Benu era o pasăre fabuloasă, redată sub formă de bâtlan, legată de soare şi simbolizând renaşterea defunctului. Mai târziu, istoricul grec călător Herodot a asimilat-o cu phoenixul.

M-am prosternat în fața lui, dacă tot nu-l îmbrățișam. S-a cutremurat.

— Te iubesc, Noam. Te iubesc ca pe un fiu al meu. Totuşi, sper să mor şi să nu te mai văd. Adio.

Am plecat în fugă, cu inima strânsă. Ce era de făcut? Unde să mă fi dus în seara aceea?

Înaintam cu greutate sub primul pătrar al lunii. La plecarea din Casa Eternității mă consideram slăbit şi nu doar din cauza rănii. Vecinătatea cadavrelor şi aflarea secretului lui Tibor mă extenuaseră. Mă îndoiam că aveam să mai am reacții normale, să pot glumi cu Paqen şi să locuiesc în camera de la sora lui, Meret.

În apropiere de Memfis, inconştient aproape, am evitat oraşul, am trecut pe lângă necropola goală şi m-am îndreptat spre umbra leonină pitulată la orizont. Odată ajuns acolo, m-am prăbuşit între labele Sfinxului şi am adormit.

*

O voce ascuțită a lăsat să-i scape un fel de geamăt.

Trezindu-mă, mi s-a părut că unul dintre visele mele continuă: Un corp plăpând era ghemuit lângă mine, direct pe nisip, căldura lui îmi mângâia pântecul, răsuflarea lui îmi dezmierda urechile.

O fetiță dormea în brațele mele.

Surprins că de pe buzele ei fine putuse ieşi strigătul acela uşor care mă trezise, mi-am închis de câteva ori pleoapele pentru a mă asigura că într-adevăr revenisem la realitate, apoi mi-am dres glasul. Fetița a deschis ochii, lăsând la vedere irişii minunați, verzi, cu sclipiri căprui, şi mi-a zâmbit cu siguranța unei intimități străvechi. După lipsa de jenă am conchis că ea alesese să se culce lipită de mine.

— Bună ziua, a spus pe ton cristalin.

— Bună ziua.

S-a dat la o parte, s-a ridicat, a sărit vioaie pe una din labele Sfinxului uriaş, pe care s-a şi aşezat, minusculă, derizorie, mai neînsemnată decât un purice prins între ghearele unui urs. Întinzându-se, a privit cerul lăptos pe care soarele urca leneş, apoi şi-a adus mâinile peste buric. Avea ciudăţenia şi forma unei apariţii de pe altă lume, dar m-am obligat să mă păstrez în limitele bunului-simţ.

— Te-ai rătăcit? am întrebat-o.

A negat din cap.

— Unde-ţi sunt părinţii?

A ridicat din sprâncene, dezamăgită de banalitatea întrebărilor. Ţipătul scurt, ascuţit, ţâşnea nu de pe buzele, ci din burta ei şi s-a repetat de mai multe ori: copilandra murea de foame.

— Ce faci pe-aici?

A râs de parcă aş fi spus o prostie.

— Am venit să discut cu tine, bineînţeles.

— Cu mine?

— Da.

— De ce?

— Sunt aici pentru a-ţi dezvălui viitorul.

M-am relaxat. Aparţinea acelor hoarde de orfani, singuri ori în bande, lăsaţi de capul lor, care inventau tot felul de şmecherii pentru a avea ce mânca, şmecherii unele mai ingenioase decât altele, folosindu-se de înfăţişarea lor nevinovată.

Din reflex, m-am pipăit pentru a verifica dacă nu cumva mă lăsase fără pungă.

S-a încruntat.

— Ce gând urât!

— N-am încredere.

— Cum vrei. Noam.

M-a pătruns uimirea.

— De unde ştii cum mă cheamă?
— Ştiu mult mai mult decât doar numele tău.
M-a învăluit iarăşi torpoarea. Discuţia se scălda într-o bizarerie pe cât de intrigantă, pe atât de neliniştitoare. Nu reuşeam să-mi adun gândurile. Să îşi fi aruncat Sfinxul plasele de mister până la noi? în orice caz, copilul mă intimida şi trebuia să lupt cu acel sentiment. Burta i-a mai lansat câteva miorlăieli surde, aşa că şi-a schimbat poziţia pentru a o linişti.
— Unde te duci?
Cu bărbia sprijinită-n palme, cu coatele pe genunchi, atentă, conducea de-acum conversaţia. M-am scărpinat pe cap, şi până la urmă am articulat:
— Dau o fugă până în Teba ca să-l întâlnesc pe Douamoutef.
Acel senior, rivalul faraonului, reprezenta cel de-al treilea şi ultimul meu suspect: cu siguranţă, Derek se ascundea în spatele numelui acela.
— Nu e el, a zis fetiţa.
— Cine?
— Douamoutef nu e cel pe care-l cauţi.
— Despre cine vorbeşti?
— Ştii foarte bine.
— Şi de ce n-ar fi el?
— Douamoutef are pielea neagră. Nu ştiai?
Am rămas tăcuţi, ea, probabil considerându-mă cam prost, eu, descumpănit de capacitatea ei de a-mi citi gândurile.
— Cine eşti?
S-a uitat la mine dezolată. Am lăsat fruntea în pământ. Timpul trecea. Pântecul ei şi-a făcut din nou auzită jalea.
Fetiţa a continuat liniştită:
— Cel pe care-l cauţi, aici îl vei găsi, la Memfis. Şi tot la Memfis te vei întâlni cu aceea pe care o vei iubi.
— Noura?

Privirea i s-a încețoşat, s-a cutremurat, a chemat parcă depărtările, întrebând invizibilul, apoi s-a considerat îndreptățită să răspundă:

— Cea pe care o vei iubi, nu cea pe care o iubeşti. O altă femeie. O nouă femeie. Deja ai întâlnit-o.

— Deci nu Noura?

— Nu Noura.

S-a retras iarăşi între labele Sfinxului, întorcându-se la o atitudine obişnuită şi un ton banal:

— Rămâi în Memfis, Noam. Totul se va întâmpla în Memfis.

Dintr-odată, a sărit de pe membrul gigantic.

— Ți-am adus un dar.

Din buzunarul din față al rochiei a scos un ghem pe care l-a lăsat înaintea mea.

— Ai grijă de el şi va avea şi el grijă de tine.

M-am aplecat. Ghemul de puf de lebădă s-a rostogolit nebuneşte pe jos, s-a scuturat, albă ca zăpada pe nisipul brun, şi s-a transformat într-o pisicuță cu ochi de aur care, de pe cele patru labe minuscule, mă fixa miorlăind.

— O cheamă Tii.

Am ridicat cu blândețe ciuful de păr aproape lipsit de greutate, a cărui atingere lăsa senzația de căldură şi rafinament. Fermecătoarea pisicuță a început să toarcă.

În schimb, copila miraculoasă o luase la fugă, grațioasă, cu picioarele ei uşoare.

PARTEA A TREIA

STUFUL NILULUI

Intermezzo

„Moartea este o boală care se ia la naştere” Sloganul acoperă, cu litere mari, prima pagină a broşurii cu foi din hârtie lucioasă pe care Noam o răsfoieşte nervos. Îşi pierde răbdarea, aşezat în sala de aşteptare luminoasă.

Nu simte nevoia să doarmă, deşi, după cele cincisprezece ore de zbor, înainte de aterizarea la San Francisco, urmate de ora de drum până în Silicon Valley, resimte puțin oboseala. Misiunea de a o salva pe Britta îi menținea vigilența în stare de alarmă.

— Un ceai, domnule?

O recepționeră aducând a mexicancă se opreşte în fața lui, cu dinții la fel de sclipitori ca părul negru.

— ”Detox“, „Antiaging”, „No-stress“?

„Nu bem un ceai”, mormăie Noam în sine, „absorbim poțiuni”. Răspunde la întâmplare:

— ”Detox”.

— Cu plăcere.

Văzând-o cum se repede la sursa de apă, ai zice că activitatea aceasta e împlinirea ei. Încă de dimineață, Noam e fascinat de amabilitatea nord-americană: cu surâsul pe buze, cu pupilele scânteietoare, angajați! se străduiesc să satisfacă fiecare client. Ceea ce contrastează cu obiceiul din unele țări europene, unde te temi să nu deranjezi persoana a cărei meserie se rezumă totuşi la a întâmpina – şi gândul îl duce imediat la chelnerii posaci din unele cafenele pariziene.

— Poftiți: „Detox” de şaptezeci de grade, ideal pentru dispersia moleculelor.

„Nu-mi dă de băut”, îşi zice Noam, „mă tratează”. Mulțumeşte şi îşi reia lectura: „Vă anunțăm moartea morții. Grație progreselor ştiinței şi tehnicii, omenirea va trăi mai mult – sperăm la o medie de trei sute de ani – şi, fără îndoială, la un moment dat nu se va mai muri. Bucurându-se de recunoaştere internațională, Eternity Labs este în avangarda acestor cercetări. Întinerirea şi programarea celulelor, împrospătarea organelor, a pielii, muşchilor, creierului: creăm mijloacele de a vă ameliora fizic, intelectual, şi de a vă mări speranța de viață. Aşadar, am dezvoltat în paralel laboratoare de robotică, informatică, inteligență artificială, nanobiotehnologie, secvențiere ADN.“

Aruncă o privire de jur împrejur. Totul este alb, imaculat, pur. Decorațiunile vin să împlinească promisiunile din broşură: o lume nepotrivită pentru degradare şi uzură. Până şi lumina se sustrage ordinii naturale, fiindcă nu există umbre, becuri ascunse în fante anume modelează un univers sclipitor, omogen, desăvârşit.

— Greg vă aşteaptă, domnule.

Noam se ridică, se întoarce şi îşi ia paharul cu apă detoxifiantă, pentru a nu ofensa zelul recepționerei, apoi o urmează de-a lungul coridoarelor pe unde nu există nici măcar un atom de praf.

Greg îl primeşte cu brațele deschise în biroul lui, de parcă de zeci de ani nu îşi dorise decât această întâlnire – recomandarea unui miliardar suedez îşi făcuse efectul – îl invită să ia loc într-un fotoliu larg, crem, şi se interesează care este scopul călătoriei. Dialogul, unul dintre cele mai fluente cu putință, îl amuză pe Noam, fiindcă americanul nu concepe o existență anterioară acestei deplasări: viața lui Noam a început când a luat-o spre Eternity Labs.

Întreținând conversația formală, Noam îl analizează pe Greg. Cu fizicul lui de ginere ideal, e de o asemenea perfecțiune, încât trezeşte jena: cu alura lui sportivă, cu muşchii ieşind în evidență, cu şuvițele blonde impecabil pieptănate, cu ochii limpezi şi strălucitori, cu pielea bronzată uniform, cu dinții de email incandescent aliniați fără vreo lipsă, pare dublul lui dintr-un muzeu de ceară. Noam se îndoieşte că are vreun miros.

Reprezentantul Eternity Labs aşază două cărți pe masa din sticlă fumurie.

— Uitați: egiptenii aveau *Cartea morților,* noi avem *Cartea vieții.*

Noam îşi ia o mină intrigată, care-l încurajează pe Greg să îşi desfăşoare argumentația. Dacă egiptenii construiseră Casele Eternității, intelectualii din Silicon Valley concepuseră Eternity Labs. Cu ce scop? Nu pentru a pregăti supraviețuirea pe lumea cealaltă, ci mai degrabă pentru a organiza supraviețuirea aici, pe pământ. Eternity Labs nu se ocupă de corpurile moarte, ci de acelea vii, împiedicându-le să îmbătrânească, dacă nu chiar să piară.

Noam îl ascultă. Deşi cele două demersuri par opuse, sesizează că o teamă identică le motivează: obsesia neantului. Isis şi Osiris garantau renaşterea, tehnologia promite nemurirea. În ambele cazuri, oamenii nu se resemnează cu scurtimea existenței lor, refuză să dispară, evită să reflecteze la propria condiție, ocolind problema. Egiptul de ieri şi California de azi alungă aceeaşi îngrijorare, duc aceeaşi luptă şi urmează acelaşi vis: perpetuitatea.

Noam se fereşte să judece. Cu ce drept şi-ar bate joc tocmai el, care a scăpat efemerului? Grație reculului pe care i-l permite vârsta, notează totuşi că literatura ştiințifico-fantastică urmează celei religios-fantastice. O imensă candoare impregnează spusele lui Greg şi, de dincolo de cuvinte, venirea transumanismului pe care-l laudă. Crede în

tehnologie tot aşa cum preoţii din Memfis credeau în Osiris. Nu e nici o îndoială că scientismul nu doar că înlocuieşte religia, ci devine el însuşi o religie.

Unde să se fi volatilizat filozofii? se întreabă Noam. Înțelepciunea constă în a accepta moartea. Religia o neagă, şi-acum uite că ştiința îi urmează paşii...

Nu contează însă că delirul stă la baza Eternity Labs, Noam a făcut drumul cu scopul de a prelungi viața unui copil, de a repara ceea ce medicina curentă a eşuat să refacă. Îl întrerupe pe Greg şi îi explică de ce e acolo: pentru a ajuta o fată, fina lui, care e-n pragul morții în urma unui accident.

— Ficatul, splina, rinichii au avut de suferit grav. Prea multe grefe ar însemna prea multe pericole. I-ați putea preleva celule din ficat, splină şi rinichi, pentru a i le reintroduce ulterior? Dacă nu cumva o terapie genică ar putea-o scoate din marasm.

— Trebuie să studiem dosarul, răspunde prudent Greg.

— L-am adus cu mine.

— Trebuie asumate şi câteva riscuri.

— Pentru asta vă şi apreciez. Aici cel puțin lucrează aventurieri, savanți care inovează, originali. Aici nu practicați o ştiință călduță, timorată, impersonală. Aici lucrați ca-n timpurile străvechi!

Expresia îl şochează pe Greg. Ca-n timpurile străvechi? Ce insultă! Orice se poate spune despre Eternity Labs, mai puțin că lucrează ca-n timpurile străvechi. Decide totuşi să treacă peste jignire.

— O procedură-prototip de acest gen, fără echivalent, s-ar dovedi extrem de costisitoare.

— Evident.

— Sunteți pregătit pentru aşa ceva?

— Da şi nu.

— Acest nu mă pune pe gânduri.

— Nu, fiindcă familia noastră nu dispune de bani. Da, fiindcă vom aduna rapid fondurile necesare.
— Cum?
— Vom deschide un fond de ajutorare.
Fața lui Greg se întunecă, își freacă palmele, apoi, dintr-odată, se destinde.
— E simpatică ideea dumneavoastră cu fondul de ajutorare, drăguță cu-adevărat, vă veți mobiliza cu siguranță toți vecinii pe-acolo, prin Norvegia...
— Suedia!
— Dar nu va fi nicidecum de-ajuns! îmi pare rău, dar nu avem cum angaja Eternity Labs într-o tentativă de o asemenea anvergură fără garanția recuperării investiției.
— Fondul nu se va limita la suedezi, ci va deveni mondial.
Greg îl privește cu milă, conștient că disperarea poate împinge oamenii să își imagineze absolut orice. Îi arată politicos ușa.
— Este vorba de salvarea Brittei Thoresen! exclamă Noam.
Greg încremenește.
— Britta Thoresen... Acea Britta Thoresen?
— Da.
— Starul?
— Da.
— Starul planetar?
— Exact! Motiv pentru care afirm că, indiferent care va fi suma necesară, o vom obține.
Noam e convins că nu se înșală. Greg ezită, tremură, își freacă obrajii, caută o soluție în el și în jurul lui, în biroul high-tech în care nimic nu vibrează. Picături de sudoare îi apar pe frunte. Confuzia îl face să arate omenește.
— Lăsați-mi puțin timp. Voi întreba superiorii ierarhici.

*

Noam aşteaptă de trei zile. La fiecare patru ore, Greg îl sună pentru a-l asigura că „procesul avansează”, de parcă ar vorbi despre un înaintaş venerabil căruia cu greu îi poţi schimba obiceiurile.

Pentru moment, Noam a încetat să mai studieze evoluţia medicinei, ocupaţia lui din ultimele săptămâni. Aşteptarea îi tulbură atenţia. La fiecare telefon, simte angoasa Nourei, care o veghează la Stockholm pe Britta. Hotărât să înăbuşe anxietatea, dornic să-şi abată gândurile, se hotărăşte să se plimbe prin Silicon Valley. Mulţumită unui permis scandinav de conducere fals, închiriază un Ford şi circulă pe cei optzeci de kilometri ai acestui leagăn inovativ situat în golful Sari Francisco.

La început, crede că valea cuprinde mai multe panouri publicitare decât locuinţe, mai multe autostrăzi decât terenuri, într-atât se plictiseşte pe cele trei încăpătoare benzi pe sens; după care trece prin cartiere somptuoase, cu vile uriaşe, cartiere mărginaşe plăcute, cu grădini şi case, centre urbane supercurate, cu blocuri pe cât de moderne, pe atât de asemănătoare între ele; remarcă apoi parcurile de rulote strânse de-a lungul unor şosele, maşini în care locuiesc unii angajaţi care nu au cu ce să îşi plătească o casă din cauza chiriilor exorbitante. Silicon Valley deţine două recorduri: cea mai mare concentrare de bogăţii şi cel mai mare procent de oameni fără adăpost. Nimic nou, istoric vorbind, Noam o observă de secole. De altfel, printre palmieri, alei pline de flori şi faţade colorate, mărginite de cerşetori, se simte aproape ca la Memfis: numai Nilul lipseşte.

Plimbându-se fără grabă pe trotuare, apreciază ce datorează locul acesta celor două atitudini contrare, spiritul militar al anilor 1950 şi contracultura anilor 1960. Aliaj care

a produs o mentalitate „cool“, decontractată, dar orientată către eficienţă şi reuşită.

Sunetul telefonului îl smulge pe Noam de gânduri. Îl cheamă Greg: au reuşit!

Când Noam ajunge la Eternity Labs, funcţionarul însărcinat cu primirea clienţilor, dinamic aparent, îl aşteaptă zelos, un pic servil, de-ai crede că între timp a preluat rolul de stagiar afectat secţiei ceaiuri „Detox”, „Antiaging”, „No-stress“.

Un ascensor îi duce la ultimul etaj, pe terasa cu grădini, spaţii de joacă, de odihnă, de bronzat, apoi Greg îl introduce într-o sală de conferinţe placată cu lemn şlefuit pentru a părea de o vechime certă.

În faţa lui, zece oameni care îl salută şi îl roagă să ia loc. Şeful lor declară solemn:

— În numele Eternity Labs avem plăcerea să vă anunţăm că iniţiem un program de îngrijire a Brittei Thoresen.

Noam se înclină. Directorul adaugă:

— Precizăm că, fireşte, Eternity Labs oferă acest program Brittei Thoresen. Ni s-ar părea indecent să cerem fie şi un singur dolar unei victime nevinovate, luată de terorişti drept ţintă.

Noam închide pentru o clipă pleoapele, ca pentru a-şi proteja gândurile. Strategia îi funcţionase: ştia că Eternity Labs va profita de notorietatea Brittei în beneficiul propriei comunicări, cumpărându-şi astfel o imagine minunată şi publicitate de mai multe milioane de dolari. Dar, mai ales, se bucură: Dacă, după examinarea dosarului medical. Eternity Labs riscă să o trateze, înseamnă că într-adevăr consideră că o poate vindeca.

1

„Cel pe care-l cauți îl vei găsi aici, la Memfis. Şi tot la Memfis te vei întâlni cu aceea pe care o vei iubi.”

Poate că cititorul mă va considera un credul, dar nu mi-a dat niciodată prin cap să mă îndoiesc de un oracol. Cum copila miraculoasă mă anunțase că la Memfis voi da de Derek şi voi întâlni o nouă dragoste, cele două evenimente aveau să se petreacă. Un singur lucru rămânea în ceață: când?

În vremea aceea, nici unul dintre contemporani nu ar fi respins o prevestire. Epoca actuală înțelege greu încrederea noastră de atunci în profeție; când unii consultă acum clarvăzători, ghicitori în cărți, vreun medium, astrologi, o fac cu senzația de a comite un păcat împotriva rațiunii şi o ascund ruşinați, comunicându-şi adresele de parcă ar face contrabandă. Iraționalul este marcat cu pecetea infamiei. Or noi gândeam invers: nu iraționalul, ci rațiunea ne împingea să acceptăm predicțiile.

În primul rând consideram că totul – trecut, prezent, viitor – era determinat. Tot aşa cum ne năşteam şi pieream conform unei misterioase necesități, şi acțiunile noastre se modelau după această necesitate. Pasivi, eram supuşi unei existențe de marionete, chiar şi atunci când aveam impresia că noi decidem. Arbitrariul ținea de iluzie. În loc să alegem, ascultam de o entitate ocultă, inaccesibilă, care hotăra în locul nostru. Libertatea ni se reducea la machierea fatalității, în măsura în care destinul apăsa asupra lumii, de ce anumite spirite nu ar fi avut talentul de a-l pătrunde? în complicitate cu zeii, vaticinatorii primeau înaintea noastră informații care, mai târziu, ni se impuneau în carne, în fapte, în gânduri, în cuvinte. Se bucurau de o fericită desincronizare. Departe de a bate câmpii, clarvăzătorii chiar vedeau clar.

Concepția noastră asupra duratei ne incita şi ea să subscriem oracolelor: consideram timpul ca fiind un cerc care se învârtea, provocând un etern reînceput[35]. Evenimentele se înrudeau. A prevedea însemna a-ți aminti şi invers. Puşi în mişcare în mecanismul acestui cerc, aveam cu toții posibilitatea, din prezent, să intuim trecutul şi viitorul, însă augurii beneficiau de o vizibilitate mai bună decât muritorii de rând.

Şi, mai ales, atribuiam o calitate fundamentală cuvintelor: puterea creatoare. Acestea enunțau ceea ce era şi făceau să fie ceea ce încă nu era. Fie reprezentau realitatea, fie o generau. Să fi practicat într-atât cei de pe malurile Nilului binecuvântările, dacă nu ar fi crezut în puterea lor? Zilnic, despărțindu-se, pronunțau formule prin care îşi urau viață lungă, sănătate, fericire copiilor, urări care nu doar făgăduiau, dar chiar produceau binele. În consecință, blestemele îi terorizau. Cum virtuțile acționau cuvinte care puteau aduce în egală măsură răul sau binele, imediat ce indivizii erau ținta unei imprecații, se repezeau la vrăjitori sau la preoți pentru a acționa asupra sorții nefaste prin termeni contrari.

---

[35] Repetarea anotimpurilor constituia modelul. Fiindcă patru perioade asigurau ritmul zilelor şi reveneau întotdeauna, iarna la fel ca vara, primăvara la fel ca toamna, ne imaginam şi timpul ca pe un ciclu. Moartea şi naşterea, totul se succeda, dar, pe termen lung, se repeta printr-o veşnică întoarcere, diferenţele limitându-se la detalii. Dacă evenimente diverse şi diferite ne dădeau impresia varietăţii, tot astfel în continuitate era totuşi un asemănător du-te-vino. Conform acestei perspective, viitorul rămânea o recompunere a elementelor din trecut, iar trecutul nu trecea. O mişcare cosmică imuabilă şi circulară conducea natura şi societăţile omeneşti. Noţiunea de progres nu îşi găsea locul în această schemă.

Să gândeşti timpul altfel, ca pe o linie, cu un început clar marcat şi un anume viitor urmărit, a fost o revoluţie. Aceasta se datorează evreilor şi voi vorbi despre ea în curând.

„La Memfis te vei întâlni cu aceea pe care o vei iubi... Nu cea pe care o iubeşti. O altă femeie."

Deja trasat, viitorul îmi fusese revelat de fetiţa miraculoasă. Aveam cu atât mai multă încredere în harul ei cu cât poseda caracteristica ghicitorilor: slăbiciunea. Zeii nu aveau niciodată încredere în cei puternici, bogaţi, triumfători; invincibililor le preferau învinşii, copiii, orbii, infirmii, fecioarele bolnave sau bătrânii epuizaţi. Dacă un general al faraonului mi-ar fi spus aceleaşi cuvinte ca ale fetiţei, le-aş fi interpretat ca pe un ordin, nu ca pe un mesaj, şi nu aş fi plecat niciodată urechea la ele. Fragilitatea era alegerea zeilor, fisura, marca aleşilor.

„O altă femeie. O nouă femeie."

Voi pleca de lângă Noura. Predicţia se potrivea cu ceea ce ea ceruse de la mine înainte de a dispărea. Deocamdată, dacă trupul mi-l eliberasem de ea, inima, acest sanctuar interior care o venera, rămăsese intactă. Desigur, mângâiasem, sărutasem, pătrunsesem, exultasem, desigur resimţisem tandreţe pentru Fefi, afecţiune pentru cutare clientă, atracţie pentru o alta, totuşi mai mult nu le acordasem; nici una nu putea rivaliza cu Noura. Încuiasem în mine orice încercare de a mă îndrăgosti. Şi iată că trebuia să redeschid uşile...

„O nouă femeie. Pe care deja ai întâlnit-o."

Precizarea mă intriga. Mi se părea imposibil s-o fi frecventat pe cea de care se presupunea că mă voi îndrăgosti fiindcă, din câte încercasem, iubirea începea fulgerător. Noura mă sedusese de la prima privire, declanşase în mine o dorinţă intensă, o obsesie devoratoare, punând stăpânire într-o clipă pe prezentul şi pe viitorul meu. Cum să câştige incandescenţa pasiunii o relaţie începută călduţ? Puţin probabil...

În căuşul palmei, priveam pisicuţa cu blana caldă, pufoasă şi-am întrebat-o:

— Cine e femeia asta?

Drept răspuns, s-a dat pe spate, oferindu-mi burtica moale.

Dispuneam de o singură modalitate de a o descoperi pe cea care-mi era destinată: reluarea fostei meserii.

Paqen m-a întâmpinat călduros. Imediat ce m-a zărit, şi-a deschis brațele şi m-a strâns la piept. Ataşamentul nostru față de Fefi, durerea produsă de decesul ei ne făceau mai profundă îmbrățişarea. Ne-am dus apoi în localul său preferat, patiseria căreia lăcomia lui îi garanta cifra de afaceri.

Am sporovăit, am râs bând bere, am savurat plăcintele. Fascinată de nou-venitul Tii, aşezată pe masă, îl devora din ochi, nemişcată, cu fața triunghiulară în formă de surâs.

Mă uitam atent la Paqen: mă înviora, după sejurul la mumii, să fiu alături de frumusețea şi vitalitatea lui. În adâncul meu, spuneam în tăcere o rugăciune de mulțumire forțelor cosmice care dăruiau soarele, cerul senin, apa limpede, fructele savuroase, ființele omeneşti sclipitoare. Paqen, fie şi numai el, constituia antidotul morții. Până şi uşurința glumeață a conversației lui era o binefacere. Nu îmi inspira un sentiment profund, dar îi apreciam profund compania.

I-am povestit aventura din Casa Eternității, unde îmi folosise sprijinul lui – şi el credea că duceam acolo, la bun sfârşit, dorința de a-mi ajuta tatăl în agonie – dar nu am relatat nimic despre sistemul fraudulos pe care Tibor îmi jurase că îl va desființa. Când i-am descris tehnicile utilizate în diferitele ateliere, interesul i-a scăzut: nonşalant, cu chipul destins, a început să-şi mângâie brațele, să-şi netezească părul; lucrurile acelea nu îl priveau, nici o clipă nu îşi imagina că şi pe el îl aşteptau asemenea tratamente; moartea era pentru alții, farsa asta mizerabilă nu avea să-l atingă vreodată; s-ar fi zis că, punându-l în fata chinurilor

condiției noastre, mă refeream la nenorocul unei rase exotice de animale, de care nu era legat cu nimic şi care merita din partea lui cel mult o atenție politicoasă. În sfârşit, mi-am încheiat povestea descriindu-i ultima imagine a lui Fefi, care era aşa cum fusese, seducătoare, împodobită, pusă la punct pentru ultimul ei drum.

S-a întors spre mine şi mi-a arătat cu degetul colțul pleoapei lui drepte.

— Ai văzut?

M-am aplecat.

— Ce?

— Acolo.

Am descoperit un rid minuscul pe pielea de culoarea caramelului.

— Fefi, a murmurat.

— Poftim?

— Cuta asta a apărut după dispariția lui Fefi. Aşa că i-am dat numele ei.

Am conchis că, în felul lui surprinzător, îmi mărturisea durerea pe care o trăia. În acelaşi timp, am cântărit în ce măsură îşi privea cu mare atenție imaginea, notând apariția şi a celui mai mic rid.

— I-o reproşezi?

— Că a murit?

— Că ți-a apărut primul rid cu acea ocazie.

S-a dat pe spate şi m-a măsurat de sus până jos, uimit.

— Poftim? Nu este vorba despre un rid, ci despre o trăsătură de expresie. Ce mojic! Un rid, eu, la vârsta mea?

A ridicat ochii spre cer, uluit de câtă prostie puteam da dovadă, apoi a îndreptat conversația spre magazinul de parfumuri. Îl moşteniseră cele trei fete ale lui Fefi, mai apropiate de tatăl lor, Padisetchi, decât de mama lor. Îl conducea cea mare, Baketptah.

— A, da, am exclamat, am avut grijă de ea şi de surorile ei la Casa Eternităţii. Una înaltă cu fata ascuţită?

— Exact. Aer sever, piele rece, privire îngheţată. Nu a moştenit de la Fefi decât geniul comerţului: păstrează activitatea paralelă a magazinului.

— Pe noi?

— În sfârşit cuvântul pe care doream să-l aud: „Noi”. Bun-venit, dragul meu Noam, întoarcere fericită printre noi!

După care a arătat spre pisica blândă, torcând, ai cărei ochi păreau din paiete, larg deschişi, privindu-l îndrăgostită.

— Parc-aş fi eu, nu ţi se pare?

În palatul aromelor, unde am intrat, fiica lui Fefi nu m-a recunoscut: dincolo de faptul că Baketptah dovedea prea puţină înclinaţie faţă de tagma bărbătească, de ce ar fi făcut vreo legătură între un funcţionar funerar şi un amant pentru doamnele cu bani? Cu siguranţă, Baketptah făcea deosebirea între contexte, dar nu şi între indivizi în cadrul acelor contexte. L-a ascultat pe Paqen enumerându-mi competenţele, excelenţa prestaţiilor mele precedente, satisfacţia celor care avuseseră de-a face cu mine, mai ales a prinţesei Neferu; Baketptah s-a mulţumit cu această recomandare şi a avut grijă numai să ne punem de acord cu tarifele. Departe de ea ideea de a mă „încerca”, aşa cum făcuse mama ei...

Mi-am reluat meseria cu o poftă reînnoită, pândind de acum printre ferventele mele abonate pe aceea care îmi fusese făgăduită. Să fi fost Diunut? Hetep? Iuezeni? Khewit? Renenut? Sothis? Când le întâlneam, manifestam fată de ele o atenţie diferită: înainte eram atent la serviciul pe care-l asiguram, acum mă concentram asupra clientelor, pentru a descoperi dacă vreuna dintre ele îmi reînsufleţea inima.

Câteva mi-au detestat noua privire.

— Ce e? De ce te uiți așa la mine? M-am îngrășat? Arăt rău? Mi s-a scurs kholul?

Chiar dacă lăsam să-mi scape o exclamație și le lăudam splendoarea, tot se simțeau ofensate. Când adăugam pe ton suav: „Să ne cunoaștem nu ne împiedică să ne descoperim”, dădeau înapoi speriate. Prin interesul pe care îl manifestam, îmi depășeam funcția și deveneam dintr-odată real. Plăteau pentru un simulacru de partener, fiindcă le repugna ideea să se încurce cu unul adevărat; le ajungea spectacolul iubirii, dublat de confirmarea că plăceau. Dând dovadă de curiozitate, distrugeam cadrul implicit și le lipseam de control. Cea mai mare parte dintre ele m-au pus la locul meu, fie printr-o replică bine țintită, fie nemaiangajându-mă.

Cât despre cele care se lăsau observate, le-am consacrat cel mai mult timp cu putință. Eram pasionat de momentele de după, când trupurile noastre epuizate se bucuraseră unul de celălalt; mi se părea că, dezbrăcați cu adevărat, scăpați de tensiuni, nemaifiind constrânși la orgasm, eram aproape de propriul adevăr. Iubirea, îmi spuneam, nu apare decât după plăcere, în pacea simțurilor și a spiritului. Două dintre aceste femei mă impresionau. Mă străduiam să visez la o legătură cu ele, uneori reușeam, închipuindu-mi anumite scene din viața noastră de zi cu zi. Dar nu reușeam decât de la distantă; abia ce mă atingeam din nou de ele, că o și ștergeam la prima notă falsă și nu regretam, incapabil să mă dăruiesc. Să fi avut eu inima de piatră? Sau distrusă?

La întoarcerea la Memfis, după ce stătusem în Casa Eternității, mi-am recuperat vigoarea odată ajuns în magazinul de parfumuri. Încăpățânate, aromele picante, de mirodenii, de mosc se asociau cu amintiri lascive care mi-au trezit beția erotică. Redeveneam un amant frenetic. S-o mărturisesc? Mi se întâmpla să am și mai multe partenere într-o singură zi. Orice femeie trezea pofta de o alta și orice

motiv era bun pentru a justifica ferocea mea foame de îmbrățișări: ar fi fost imprudent să refuz clientele recente, dar şi să le îndepărtez pe cele vechi. Excitația intensifica excitația. Ca o rană deschisă iar şi iar, care nu se mai cicatrizează, corpul nu mi se mai potolea; insațiabil, pornea din nou să cucerească. Sexul cerea mereu mai mult sex. Dacă există oameni pe care voluptatea îi epuizează, eu aparțineam celor pe care îi întremează. Sau cel puțin aşa mă convingeam, fără a conştientiza că mai degrabă mă drogăm cu senzualitate decât să o degust...

Toate mă fermecau, nici una nu mă oprea lângă ea. O întrebare mă frământa: ele erau cele incapabile să trezească dragostea, sau eu eram incapabil să o simt?

Seara, sătul de carne, trezit din beție, mă întorceam acasă, dincolo de pădurea de stuf unde Meret, sora lui Paqen, îmi închinase o cameră. Tânăra era harpistă în palatul faraonului. Cum lui Meri-Uzer-Re nu-i plăcea deloc muzica, nu îşi chema instrumentiştii decât în mod excepțional, când mesele oficiale sau ceremoniile religioase cereau ca muzicanții să ia parte la fastul şi pompa regale. Fiind mai tot timpul liberă, Meret petrecea ore întregi țesând la ea acasă sau făcând servicii numeroaselor ei prietene. La sfatul fratelui ei, văduva de treizeci de ani închinase camerele de la etaj, una chiar lui Paqen, a doua mie, doi locatari ideali, fiindcă eram mai mult absenți şi deosebit de discreți. La curent cu felul în care ne câştigam pâinea, nici nu ne judeca, nici nu comenta.

Seara, când mă întorceam după a nu ştiu câta îmbrățişare, Meret, cu ceva de brodat în mână, mă saluta şi-mi turna apă; schimbam câteva banalități, după care urcam treptele, pe când ea îşi vedea mai departe de lucru. Ghemuită în pat, Tii mă aştepta, mă întâmpina cu o bucurie spontană pe care şi-o înfrâna imediat, pentru a nu avea aerul unei pisici uşoare; apoi se întindea, aproape indiferentă, arcuindu-şi

spinarea, ridicând interminabil piciorul, căscând şi lăsând la vedere dinţii fini şi bolta palatină roz şi striată, cu grija de a-mi aminti că rămânea o fiară teribilă. De la o săptămână la alta, pisicuţa creştea şi devenea tot mai preocupată de persoana ei, mereu curată, cu părul neted şi strălucitor, departe de bulgăraşul hirsut pe care mi-l întinsese fetiţa miraculoasă.

În ciuda credinţei mele în oracol, eram îngrijorat: nici nu dădusem de dragoste, nici nu-l descoperisem pe Derek. Mai mult decât să fiu indignat, mă acuzam. Nopţile căpătaseră gustul amărăciunii.

Într-o dimineaţă s-a trâmbiţat că întreaga Curte se întorcea la Memfis. Speranţa mi-a renăscut: aveam să o revăd pe Neferu. Pesemne ea era aceea pe care mi-o hărăzise destinul.

*

În fiecare dimineaţă, ducându-mă la magazin, speram ca Neferu să fi trimis un mesaj. Treceam pragul cu inima bătând, febril, gara să explodez de bucurie, aspirând buchetele de arome ca pe tot atâtea promisiuni. Dar, vai, de la tejgheaua ei din fundul magazinului, Baketptah ridica fruntea, mă saluta scurt, apoi revenea la supraveghere, cu un ochi la cifre, cu celălalt la vânzătoarele al căror zel îl verifica: nu avea să-mi transmită nici o invitaţie. Paqen mă bătea pe umăr, consolator. Numai el descoperise obiectul aşteptării mele, ceea ce îl lăsa perplex.

— Mă depăşeşte gândul că îţi doreşti să o revezi pe Neferu! Ţie îţi place să te chinui...

Un servitor de la palat a ajuns în sfârşit şi ne-a anunţat că prinţesa îmi solicita serviciile spre seară. Să o mărturisesc? Am luat ordinul ca pe rezultatul urmărit. Mai bine: ca pe o declaraţie. Într-o clipă, toate dezamăgirile mi s-au evaporat

şi m-a învăluit certitudinea că Neferu îmi împărtăşea ardoarea şi nerăbdarea.

Dând să intru în pavilionul acoperit de trandafiri şi iasomie, emoția regăsirii m-a paralizat. Delicatețea petalelor sidefate, beția parfumului lor, mlădierea rețelei alcătuite din ramuri evocau îmbrățişări de îndrăgostiți, armonioasa încântare de a exista. Mă convingeam, atingând frunzele de un verde cerat, că din acel loc nu păstram decât amintiri minunate şi că mă pregăteam pentru altele încă mai delicate.

Neferu trona pe fotoliul ei aurit. Am îngenuncheat în fața ei şi am plecat capul, după cum cerea eticheta.

— Se vede că nu ți-am lipsit!

Am tresărit, surprins de tonul dur.

— Mi se pare că eşti tare în formă, a continuat încruntându-se. Ți-a fost indiferent că am dispărut mai multe luni? Măcar o dată te-ai gândit la mine?

Furia ei m-a zguduit. O tresărire de proastă dispoziție? Necazul unei îndrăgostite? Am riscat un răspuns:

— Greşeşti. M-am gândit deseori la tine.

— La aurul meu, da! Ți-a lipsit. Dar eu? Eu?

— Neferu, nu te confunda cu aurul tău.

— Chiar aşa? Atunci nu ar trebui să te mai plătesc.

— Încearcă. Mă vei găsi la fel de asiduu lângă tine.

Aplombul meu a descumpănit-o. Încordată, cu un aer obosit, şi-a clătinat capul în dreapta şi-n stânga, neştiind cum să continue discuția.

O priveam atent. Căpătase ticuri noi: în afara mişcării cefei, pe care nu o controla, mână lăsată pe genunchi îi frământa necontenit cutele rochiei.

— Serveşte-mă.

Mi-a arătat un gheridon pe care se aflau un urcior şi două pahare din alabastru.

— Eu m-am gândit la tine. Vinul pentru tine e. Din cel mai scump şi mai rar. Vine de la Marea cea Mare.

Am turnat lichidul gros, cu aromă puternică, apoi i l-am dus. Ajungând lângă ea, am observat că prințesa avea un miros identic cu al vinului, deşi ceva mai acru, mai stătut: era evident că se îmbăta din zori.

I-a zâmbit paharului – nu mie – şi, din trei înghițituri, l-a golit lacomă. A plescăit din limbă. Privirea i s-a însuflețit din nou, cu o sclipire de satisfacție. Fără îndoială, era beată. Adaptându-mă, mi-am înmuiat buzele în băutura aspră, foarte tare.

— Hai să jucăm ceva! Sunt sătulă de vânătoare şi de pescuit.

Aş fi preferat să-mi povestească pe unde fusese, să-mi explice tot ce îi plăcuse ori îi displăcuse în călătorie – astfel aş fi putut descoperi de ce îi sporise starea de rău – dar nu avea chef de conversație. Stupefacția îi ținea şi de educație, şi de caracter: familia regală comanda şi întreba, nimic mai mult; sufletul sălbatic al lui Neferu nu se dăruia.

Slujnicele ne-au pus le dispoziție jocuri de table, ale căror platouri somptuoase, cu intarsii de fildeş, contrastau cu acelea banale pe care le vedeam pe străzi, pe terase, în mâinile oamenilor simpli. Lăsând baltă jocul de senet, am trecut la o partidă de mehen: un disc pe care era sculptat un şarpe încolăcit, cu coada la margine, cu capul în centru, decupat în căsuțe, mehenul constând în a face să înainteze figurine de lei şi de leoaice, după noroc[36]. După care Neferu s-a dezlănțuit la jocul câinelui şi al şacalului în care, conform unui principiu asemănător, trebuia să înfigem bețişoare în capul câinelui sau al şarpelui, în cincizeci şi opt de găuri – unele ne obligau să dăm înapoi, altele să stăm pe

---

36 Mehen sau jocul şarpelui este strămoşul unui fel de „Nu te supăra, frate” [în franceză, *jeu de l’oie* (N. Tr.)].

loc, câteva să sărim etape grație unei scurtături. În sfârşit, s-a lăudat că are ultimul strigăt în materie de jocuri, cel cu douăzeci de căsuțe, care punea problema de a muta nişte arşice, dar s-a enervat, împotmolindu-se în regulile pe care nu şi le mai amintea.

Mai e nevoie s-o spun? Mă străduiam de fiecare dată să pierd. Neferu disputa partidele fără nici o bucurie, dar simțea o plăcere de-o clipă când câştiga. Mă luptam cu soarta care mă favoriza şi trişam pe cât de des, pe-atât de discret.

Aceste divertismente, în loc să o calmeze pe Neferu, mai tare-i întindeau nervii. Propensiunea spre violență o făcea să se aprindă, spumega de furie sau exulta veselă, după cum se rostogoleau osişoarele. Nu admitea niciodată vreo revenire, se înverşuna de fiecare dată şi mereu încerca să stăpânească tot ce-i scăpa. De fapt, nu juca împreună cu un partener, juca împotriva unui rival care nu eu eram, ci hazardul. Voia să-l domine pe acel duşman.

Atâta agitație mă ducea la migrenă. Am suspina uşurat când mi-a poruncit să-i citesc poveşti. A răscolit cu ambele mâni, mândră, printre sulurile aduse din Marele Bazin.

— Se găseşte acum şi altceva de citit decât tratatele alea de înțelepciune, care te omoară, a exclamat, cu maximele şi cu sfaturile lor făcute să te scoată din minți! La Kap, am consumat atâtea, de mi s-a făcut greață. Haide, fă-mă să descopăr una dintre poveşti.

I-am citit mai întâi *Povestea naufragiatului* care, mărturisesc, m-a încântat, fiindcă relata aventurile unui supraviețuitor – mă identificam cu el – care, odată salvat din valuri, se refugia pe o insulă magică. Îl întâmpina binevoitor un şarpe uriaş, în care vedeam o metaforă pentru Neferu. Deznodământul mă cam descumpănea: şarpele ajuta marinarul să se întoarcă acasă. Fiind dintre cei care nu vor mai ajunge niciodată în țara lor natală, înghițită de valurile

Potopului, consideram că soluția era să înaintezi, nu să te întorci.[37]

Am continuat cu *Prințul predestinat.* După multe eşecuri, un rege al Egiptului face în sfârşit un copil. Când moştenitorul vine pe lume, cele şapte zeițe Hathor îi trasează destinul: „Va pieri din cauza unui crocodil?' Prudent, tatăl îşi izolează fiul în deşert, departe de apele care colcăiau de reptile. Ajuns adult, prințul hotărăşte să îşi părăsească refugiul şi să înfrunte existența, chiar dacă ar fi fost să se supună propriului destin. Învingător într-un turnir, obține mâna unei prințese. Nunta odată făcută, îi dezvăluie acesteia sfârşitul fatal sortit de zeițe. Soții încearcă să convingă zeii să se îndure, regina printr-o iubire prevenitoare, regele prin curajul şi devoțiunea față de Ra. Aşa că învinge crocodilul, încheind astfel pozitiv basmul.[38]

---

[37] Când am citit, mai târziu, epopeea lui Ulise, *Odiseea*, am regăsit parfumul din *Povestea unui naufragiat*, cu superbele sale descrieri ale lumii maritime, aventură care nu se încheia decât prin regăsirea insulei natale. Să fi cunoscut Homer povestea egipteană? Fără îndoială... Ambele texte sunt impregnate de un sentiment numit „nostalgie”, adică, în greceşte, „maladia întoarcerii”. Din fericire, nu am simţit niciodată dorul de ţară. Dacă îmi place să evoc anumite locuri dispărute, din trecut, şi dacă acestea continuă să supravieţuiască în mine, nu doresc să fiu din nou acolo, într-atât de clar întrevăd impasul: pentru a ajunge ar trebui să traversez nu doar spaţiul, dar şi timpul. Mi-am interzis întotdeauna irealizabilul. A alerga după imposibil mi se pare că ţine de o personalitate închisă, surdă în faţa prezentului şi a înnoirii.

[38] Din povestire rămâne o notaţie tardivă, din vremea lui Ramses II. Şi de data aceasta mă întreb dacă Charles Perrault, când a conceput *Frumoasa din pădurea adormită*, în veacul lui Ludovic XIV, nu de aici s-a inspirat.

— Oare poate fi modificat destinul? a murmurat Neferu, pe când înfăşuram la loc, cu precauţie, papirusul.

— Conform acestei poveşti, trebuie ajutorul zeilor. Prin noi înşine nu am reuşi, dar prin împăcare cu divinităţile, poate că o vom scoate la capăt!

— Atât de mult mi-ar plăcea să-mi schimb viaţa.

Am crezut că era pe punctul de a mărturisi. S-a ridicat, a păşit prin încăpere şi, înfierbântată, a strigat:

— Mă mărit!

— Cu faraonul?

A împietrit.

— Faraonul are mintea-n altă parte. Faraonul nu se mai poartă ca un faraon. Faraonul mă exasperează. Am cerut să mă mărit cu prinţul Bensennut.

— Ce ştii despre el?

— Nimic. Nu l-am întâlnit niciodată. Tara lui ne aduce tămâie. Tata examinează problema. Mă grăbesc.

Spusese acele cuvinte pe un ton care ar fi fost mai potrivit cu „Mi-e frică”, ba chiar cu „Sunt moartă de frică”.

În timpul cinei, Neferu a lipsit câteva clipe, şi am profitat pentru a-i pune întrebări lui Ptahmerefites, doamna ei de companie.

— De ce e atât de tulburată Neferu?

— Faraonul a neglijat-o la Marele Bazin. E nebun după prinţesa Unenes şi nici măcar cu o vizită nu a onorat-o pe Neferu. De-asta turbează.

— Ba ar trebui să se bucure.

Cu buzele ca tivite, cu dinţişorii la vedere, Ptahmerefites a încremenit, deranjată de observaţia mea, a dat din cap şi mi-a explicat:

— Dintr-odată, Suzer se apropie de ea.

— Fratele ei?

— Exact. Cum tatăl a părăsit-o, acum o doreşte el.

— Fratele ei... Iar ea se opune, bineînţeles!

— Nu e interesată decât de faraon. Şi e dezamăgită. Plânge în fiecare noapte.

Acestea fiind spuse, Ptahmerefites a dispărut, ruşinată că vorbise prea multe şi temându-se de ivirea bruscă a prinţesei. Legătura dintre Neferu şi Meri-Uzer-Ra depăşea puterea mea de înţelegere: Că se culca un tată cu propria fiică mă stupefia, dar ca fiica să dorească acea legătură, ani de-a rândul, mă făcea să fiu cu totul derutat.

Când Neferu a reapărut, am întrebat-o direct:

— Îţi iubeşti tatăl?

S-a împurpurat şi a murmurat:

— Mult.

Buzele au început să-i tremure şi a îngânat:

— Dar...

— Dar?

— Aş vrea să fiu sigură că mă iubeşte şi el...

S-a oprit imediat ce şi-a dat seama că era pe cale să-mi spună ce avea pe inimă. A tras aer în piept, s-a uitat crunt la mine şi a răcnit:

— Dezbracă-te!

O ofensasem, împingând-o la confidenţe. Urma să plătesc scump.

— În pat!

Am ascultat. În ciuda atmosferei încinse, mi se făcuse pielea de găină. Cât despre sex, acesta parcă intrase la apă.

— Întinde-te.

A ridicat un vas cu miere şi m-a uns din cap până-n picioare.

— Curăţă-te. Doar cu limba şi cu degetele.

M-am executat. Contorsiunile mele nu aveau nimic nici viril, nici graţios şi eram invidios pe Tii, pisica mea, care ar fi realizat superb acest exerciţiu.

Imediat ce am încheiat curioasa performanţă, Neferu a adus marmeladă de fructe, care tocmai fusese fiartă într-un

cazan. Mi-a uns tot copul până la extremităţi. Deşi picioarele, braţele, faţa mă înţepau atroce, nu am mişcat. Jignită, a mugit ca turbată:

— Spală-te ca adineauri. Mi-e silă de tine.

Cât mai avea să ţină acea comedie stupidă? Eram lipicios şi îngreţoşat de cantitatea de zahăr pe care trebuia să o înghit, eu, care mâneam foarte puţin. Ude de transpiraţie, tâmplele îmi zvâcneau.

Odată curat, mă gândeam că Neferu avea să se oprească acolo. A luat însă un opaiţ cu ulei şi s-a apropiat periculos: îşi pusese în cap să mă chinuie. De data aceasta am optat pentru atitudinea potrivită, mi-am luat o privire de victimă înspăimântată şi am lăsat să-mi scape un urlet sfâşietor de durere când a aruncat lichidul arzând.

— Aha! a şuierat.

M-am zvârcolit pe saltea, cu pielea friptă, devorată de ulei.

Neferu s-a aplecat spre mine, cu opaiţul în mână.

— Vrei să mă opresc?

Acum, că înţelesesem regulile, am gemut:

— Fă cum pofteşti, prinţesă. Tu hotărăşti.

Asta dorea să audă: îşi satisfăcuse orgoliul, aşa că a dat înapoi şi a pus opaiţul la locul lui. Prăbuşit pe pat, respiraţia şi calmul îmi reveneau încet la normal. A venit lângă mine, s-a dezbrăcat, s-a întins şi ea. Am rămas aşa, zăcând absurd de goi unul lângă altul. Relaţia noastră îşi relua obiceiurile. Pentru a mă asigura, am lăsat degetele să alunece spre şoldul ei. Mi le-a lovit mormăind:

— N-atinge!

Totul reintra în ordine. Şi noaptea s-a scurs astfel. Ca mai-nainte.

O voce de fetiţă a tulburat penumbra:

— Crezi că voi şti să fac fericit un bărbat?

— Pe prinţul Bensennut?

— Un cretin. Şi nici măcar frumos.

— Tu l-ai cerut de soț!
— Slujesc Egiptul. Voi şti să-l fac fericit?
Ce replică să-i fi dat? Dincolo de temperamentul extrem de uşor iritabil, Neferu se purta fără vreo logică, după toanele irascibilității, într-un mod care numai pe ea o satisfăcea. Ba chiar...
— O să mă antrenez cu tine.
— Pentru ce?
— Pentru a-mi face bărbatul fericit.
Şi mâna ei mi-a prins penisul. Asta înțelegea prin „a face fericit"! Aşa că mi s-a părut şi mai patetică decât înainte; creierul nu doar că îi punea mişcare dezordonat ideile, dar nu amesteca decât unele greşite.
Ce era de făcut?
M-a tras de membrul flasc, mi-a atins testiculele, înverşunându-se să întărească un organ care se înmuiase.
Ce era de făcut?
Dacă o dădeam la o parte, se înfuria. Dacă îi sugeram să mă conducă spre dorință, să o lase să crească cu ajutorul mângâierilor, s-ar fi ofuscat.
Ce era de făcut?
Docilitatea nu ajungea. Pasivitatea s-ar fi dovedit un pericol.
Ce era de făcut?
Până la urmă am închis pleoapele, mi-am trimis conştiința în adâncul memoriei şi m-am străduit să descopăr reminiscențele unei dorințe puternice, unui apetit glorios.
Situația amenința să dureze. O parte din mine condamna situația sordidă şi îmi cerea să abandonez, o alta se chinuia să resuscite senzualitatea, voluptatea. Duelul se arăta inegal. Excitația nu triumfa niciodată prea mult, într-atât neîndemânarea lui Neferu, la care se adăuga faptul că inelele ei îmi zgâriau pielea, mă maltrata în loc să mă alinte.

În consecință, am făcut efortul suprem: am apelat la amintirile mele cele mai prețioase, cele mai exaltante, cele mai intime; contractându-mi pântecul şi coapsele pentru a accelera tensiunea, am ejaculat.

Neferu a țipat victorioasă. Cât despre mine, mă eliberasem de sămânță fără plăcere, printr-un simplu efect mecanic şi resimțeam expulzarea ca pe o arsură. Frecându-le, frământându-le, mişcându-le prost, Neferu îmi iritase organele; pielea mi se făcuse stacojie.

Fiica faraonului se întorsese la vin, stând pe scaun în genunchi ca pe un covor.

Culcat, gâfâind, uşurat că ajunsesem la capătul acelei încercări, eram pătruns de un soi de greață.

— Pleacă!

Vocea lui Neferu îşi recăpătase timbrul grav.

— Repede!

Mi-am strâns hainele, m-am îmbrăcat, mi-am pus sandalele şi, fără a mă mai înclina în fața lui Neferu, care părea să fi găsit ceva pe tavan sorbindu-şi nectarul, am dispărut, temându-mă clipă de clipă ca nu cumva capriciul ei să mă cheme înapoi.

Alergând, îmi repetam: Neferu nu e femeia pe care o voi iubi, e limpede!

Imediat ce am ajuns pe străzile Memfisului, mi-am imaginat că evadasem din infern. Mă înşelam. Infernul abia începea. Fiindcă nu conştientizam realitatea a ceea ce se întâmplase: fusesem violat.

Sigur, îmi făceam meseria de amant plătit, indiscutabil intrasem la fata faraonului cu intenția de a-i furniza servicii sexuale, numai că ea îşi depăşise prerogativele. În timp ce mierea şi dulceața pe care le linsesem, uleiul cald pe care-l vărsase peste buricul meu rămâneau doar jocuri, înjositoare pentru mine, dar care mă afectau prea puțin, masturbarea

impusă era altă poveste. Un martor al scenei şi-ar fi putut închipui că mă dăruiseră fără obiecții, deşi mi se întinsese o capcană, fusesem constrâns să accept ceea ce respingeam, conştient că rezistând agravam situația.

Mergând pe bulevardul principal cu paşi şovăitori, cântăream ambivalența consimțământului: deseori exprimă entuziasmul, dar uneori nu e decât o aparență. În timpul unei agresiuni, apare ca soluție. Opțiunea pentru supunere ascunde constrângerea, şterge refuzul, accelerează perioada cât ține încercarea. Intelectul consideră că modalitatea cea mai bună de a suporta violența este să se resemneze, să o îndure cât mai scurt cu putință închizând ochii. Aşadar, mă pretasem la ceva ce nu doream. Nu doar că fusesem agresat, dar consimțământul mă făcuse complice la viol. Afrontul era dublu: Neferu abuzase şi de corpul, şi de sufletul meu.

La o intersecție, m-am prăbuşit cu picioarele desfăcute. La capătul puterilor, mi-am dat capul pe spate şi m-am scufundat o clipă interminabilă în contemplarea norilor care se adunau pe cer.

Ce sentiment nutream fată de Neferu? Groază şi milă. Prințesa se comporta cu tot atâta cruzime, câtă inocență – nu uitam că şi ea era oprimată. Inevitabil şi ea cunoştea ambiguitatea consimțământului. Am revăzut dintr-odată gestul de întâmpinare care mă şocase atât de tare când îl primise pe faraon în ea şi l-am interpretat mai bine: a te preface că vrei ceea ce înduri nu este ultimul lucru la care poate recurge cel disperat? Mă simțeam aproape de cea care mă torturase. Puteam reproşa unei victime că la rândul ei a devenit călău? Nu, pentru Neferu simțeam oroare, milă, dar nu ură. Aceasta din urmă o rezervasem pentru mine: mă detestam, mă disprețuiam, nu mă mai recunoşteam.

O ceată de puşti a traversat piața în galop; țipau arătând spre norii întunecați:

— Furtuna!

Am privit împrejurimile fără urmă de oameni. Nici un orăşean nu mai risca să rămână pe-afară.

Cu corpul golit, confuz, cu dureri între picioare, m-am târât până la porţile Memfisului. Odată trecut de zidurile de apărare, am fost tentat să înot în fluviu pentru a scăpa de tot ce mă murdărise, dar împrejurările nu erau favorabile.

Umilire înseamnă pierderea ideii pe care ţi-ai făcut-o despre tine. Eram profund umilit, fiindcă mă pierdusem profund.

Furtuna ameninţa să înceapă. Cerul, îngreunat de norii joşi care ascundeau luna, era apăsător. Broaştele şi greierii îşi ţineau respiraţia. Nici peşti, nici şerpi, nici păsări nu mai mişcau stufărişul, nici un ţăran nu mai alerga pe potecă, oameni şi animale se ghemuiseră într-o aşteptare înfricoşată: ploaia cădea rar în Egipt.

M-am îndreptat către casa lui Meret, învăluită în tăcere. În jur, mirosul de mâl se intensificase – locuiam la marginea unei mlaştini puturoase. Un urlet de câine a sfâşiat întunericul, accentuând profunzimea tenebrelor. Doar clipocitul Nilului mai răsuna, monoton, amplu, indiferent.

Pe măsură ce înaintam spre adăpost, mă condamnam că îl alesesem. Nu simţeam decât dispreţ pentru pereţii şubrezi, pentru scara ale cărei trepte de lemn trosneau sub paşii mei şi jucau în scobiturile în care erau fixate. La primele picături, apa şiroia invariabil pe peretele camerei. Magherniţa mi se părea mai mizeră decât oricând.

Dând să bat la uşă, o muzică mi-a întrerupt gestul. Lichidă, cristalină, o harpă depăna acorduri subtile, care modificau densitatea penumbrei, împrăştiind uşurinţă şi lumină, ca un praf scânteietor. Apoi o voce fluidă s-a lipit de arpegii, intonând o melodie învăluitoare. Pe cât de senzuală, pe atât de pură, mi-a mers drept la inimă.

Acea desfăşurare de graţie m-a uimit. Surprinsesem un secret de care fusesem lipsit. Pe furiş, şandramaua

încredința peisajului splendori care-mi fuseseră tăinuite cât rămâneam acasă.

Cu precauție, temându-mă să nu distrug miracolul, m-am furișat de-a lungul fațadei, am aruncat o privire pe o fereastră îngustă și am asistat la unul dintre cele mai emoționante spectacole ale vieții mele: luminată de câteva opaițe, ale căror reflexii aurii palpitau la unison cu notele, Meret, îngenuncheată pe o rogojină, cânta acompaniindu-se de harpă.

Chiar Meret? Grație muzicii își făcea apariția o persoană diferită de cea pe care o întâlneam zi de zi, o femeie nobilă, bizară, excepțională. Chipul îi era de o perfecțiune liniștită, nasul cu linii regulate, buzele bine desenate, tâmplele ieșind în evidență deasupra unor obraji fini, totul învelit în paloarea tenului proaspăt precum caliciul florilor albe de lotus de pe malurile Nilului. Părul lung cu reflexe castanii era împletit și lăsat pe un umăr gol, cel pe care nu se sprijinea instrumentul, subliniind gâtul subțire, suplu, rafinat, arcuit spre înainte. Mâinile delicate urcau și coborau de-a lungul corzilor pe care mai degrabă le mângâia decât să le ciupească. Dar mai ales bustul lui Meret mă fascina. Deși nu-i dădusem nici o atenție, într-atât era de lipsit de relief, acum se ridica mândru, dotat cu o vigoare pe care zveltețea i-o însuflețea. Eu, care de obicei apreciam formele generoase – cu excepția Nourei admiram talia zveltă, pieptul abia ieșind în evidență, dar în armonie cu fizicul longilin. Și în acest sipet fragil vibra o voce plină, joasă, voluptuoasă, ce mă fermeca.

Fără legătură cu discreta mea gazdă cu vorbele ei calculate, pe care cei treizeci de ani le consumase, această Meret strălucea, ardea, ocupa centrul cosmosului. Căldura ei iradia.

Furtuna huruia în depărtare. Absorbită de muzică, femeia nici nu clipea. Degetele îi dansau pe coarde. Nu mai

mişcăm, extaziat, abandonându-mă înfloririi acelei metamorfoze. Prin contagiune, schimbarea vocii îi transforma vârsta: cei treizeci de ani nu-i mai marcau crepusculul, ci aurora propriei frumuseţi. Schimbarea vocii îi modifica îmbrăcămintea: din austeră, rochia din in devenea simplă. Schimbarea vocii dădea măreţie magherniţei, mai degrabă intimă decât strâmtă, mai degrabă modestă decât sărăcăcioasă, mai degrabă lipsită de fast decât dărăpănată. Schimbarea vocii mă cucerea: renăşteam.

La dracu' cu Neferu! Adio, meserie de armăsar! Gata cu ruşinea! Destinul îmi surâdea. În faţa acestei scene, încetam să mă mai flagelez, legat cu totul de Meret, de ochii ei căprui, de pielea ei catifelată, de agilitatea mişcărilor ei, de farmecul melopeii...

Când s-a încheiat refrenul, degetele i-au executat un interludiu. Meret a zâmbit? Cui? Instrumentului ei. Pentru o clipă, m-a otrăvit gelozia: îi invidiam harpa şi visam să-i iau locul. Apoi Meret a început o a doua melodie, aşa că am simţit din nou aceeaşi emoţie uriaşă.

Un fulger. Explozie. Zgomot puternic. O ploaie teribilă s-a abătut asupra noastră.

Surprinsă, Meret şi-a oprit gestul şi s-a întors spre fereastră. Din reflex, m-am retras în umbra peretelui, blestemând cerul care ne deranjase. M-am strecurat apoi până la uşă, am bătut şi am împins-o, abia stropit de ploaia cu grindină.

Meret a înaintat spre mine.

— Ce noroc pe tine, Noam! Te-ntorci exact la timp.

Silueta ei delicată se decupa în penumbra portocalie care-i înfrumuseţa magherniţa. O contemplam şi constatam bucuros că nu îşi pierduse nimic din farmec odată ce îşi lăsase deoparte instrumentul. Glasul şoptit care mai înainte îmi răsuna tern în urechi, dicţia măsurată care mă adormise, prezenţa îngrijită, uşor evanescentă, totul mă

încânta de acum. De ce nu o observasem până în acest moment? Să fi fost atât de necioplit, încât să nu îi descopăr decât sclipirile pavoazate ale orgoliului, niciodată licărul surd şi nuanțat al eleganței? Calitățile chiar trebuie să se arate ostentative pentru a le percepe? Nu fusesem până acum cucerit decât de bătăi de tobă! Gratie ei, mă trezeam într-o lume subterană, mai blândă, rafinată, unduitoare.

Fiindcă rămăsesem încremenit, m-a liniştit în privința furtunii şi mi-a oferit o băutură caldă. Am acceptat fără cuvinte şi am urmat-o ca un somnambul. Excesul de emoție mă împiedica să articulez indiferent ce. Cu cât se comporta mai natural, cu atât reuşeam mai puțin să mai zic ceva.

Se străduia să mă facă să scot un cuvânt, vorbind ea în locul meu. Câtă amabilitate! îmi spuneam în gând. Chiar şi față de ditamai bruta idioată care sunt. Sporovăia, iar eu savuram finețea a tot ce rostea. Câtă inteligență! Şi eu, care nu credeam că face mai mult decât să brodeze şi să coasă!

Cu bolul de ceai de plante în mâini, m-am lăsat pe vine în fața ei. În cursul nu ştiu cărui raționament, şi-a amintit ceva ce începea cu un „Când eram mică...“, şi asta m-a tulburat: mi-am închipuit-o copil, adolescentă, ceea ce m-a făcut să vreau s-o strâng la piept. Incapabil să ascult continuarea, o devoram din priviri, fără să înțeleg nimic din ce îmi povestea, scufundat într-o senzație de bine. Fericirea domnea asupra mea.

Am sfârşit prin a bâigui:

— Muzica... adineauri... magnifică.

Mărturisirea m-a făcut să roşesc. Mi-a simțit bucuria, şi chipul i s-a luminat de mulțumire, înflorind.

— Îți place muzica?

— O ador! am exclamat sălbatic aproape.

S-a tulburat. M-am auzit continuând:

— Ador să te aud cântând şi la instrument, şi din gură.

A ridicat capul, manifestându-şi surpriza. Nu m-am putut înfrâna:

— De fapt, cred că te ador.

S-a încordat, albindu-se. Retrăgându-se în cadrul uşii, m-a privit severă:

— Nu cu mine!

Subita duritate a trăsăturilor m-a descumpănit. A repetat:

— Nu cu mine! Faci ce vrei, şi Paqen la fel, dar nu accept aşa ceva acasă la mine.

— Ce adică?

— Seducția, înfumurarea bărbatului care face femeile să i se repeadă-n brațe.

— Nu am vorbit ca să...

— Spuneai ce le zici tuturor femeilor. Cu-atât mai bine, ele nici nu cer altceva. Nu şi eu.

Meret şi-a întins brațul, şi cu degetul mi-a arătat tavanul, pentru a mă duce la mine în cameră. Mă disprețuia într-atât, încât îmi dădea comenzi ca unui câine.

Fără să protestez, mai degrabă amețit decât trist, m-am dus la etaj. Ploaia se scurgea pe acoperiş după ce îl luase la țintă cu săgețile ei, într-un vacarm asurzitor. Am chemat-o pe Tii. Am insistat. De obicei, la ora asta, întoarsă de la vânătoare, pisica stătea în culcuşul meu, cu ochii pe jumătate deschişi, pândindu-mi sosirea. M-am alarmat, îngrijorat că fusese expusă înverşunării elementelor dezlănțuite.

Tunetul mugea. Un geamăt i-a răspuns. M-am aplecat: Tii era pitită într-un ungher, între cufărul mare, din împletitură, şi pat. Zburlită, tremurând toată, cu botul larg căscat, cu caninii gata de atac, scuipa împotriva oricărui pericol, apărându-se cu ghearele scoase de dezlănțuirea din lume.

Am încercat să o potolesc alunecând spre ea, şoptindu-i cuvinte mângâietoare, dar, cu ochii holbați, cu urechile date

pe spate, nici măcar nu-mi luase în seamă prezența. Imediat ce palma mi-a înaintat până la ea, a şuierat iritată, nerăbdătoare ca acest lucru inoportun să plece.

Am încercat să o prind pentru a o linişti. Ce idee! Imediat ce am apucat-o, a mieunat, s-a zvârcolit, a zgâriat. În loc să-i dau drumul, am strâns-o şi mai tare. Nebună de furie şi de groază, m-a muşcat. În pofida durerii, m-am încăpățânat şi am reuşit să o scot din ascunzătoare, am ridicat-o şi am adus-o lângă mine. Cu o duritate neaşteptată, cu o putere nebună, mi-a scăpat din mână, m-a scuipat, a țâşnit până la lucarnă şi s-a repezit afară.

M-am năpustit şi eu. Prea târziu! Tii dispăruse în noapte. Devenisem duşmanul ei.

Neînțelegerea pe care în alte împrejurări aş fi considerat-o insignifiantă m-a afectat peste măsură. M-am prăbuşit pe pat, îmi venea să urlu. Respingeri! Numai respingeri! Neferu mă maltrata, Meret mă repezea, Tii mă respingea. Problema însă nu venea de la ele, repetarea respingerilor brutale dovedea că de la mine porneau. Nu mă îndepărtase şi Noura? Nici iubind, nici de iubit! Dezgustam, agasam, lăsam, dezamăgeam. Cea mai mică dintre creaturi, Tii, avusese curajul de a-mi pune adevărul în față: nu mi se cuveneau cele pe care le hărțuiam, cărora le făceam rău. În fond, îmi meritam singurătatea tot atât cât mâinile rănite, care pătau patul cu sânge.

Pe când îmi pansam palmele cu o cârpă, lacrimi îmi curgeau pe sub pleoape. Dintr-odată, fără să mă mai pot controla, am izbucnit în plâns. O disperare răvăşitoare, sufocantă.

Deseori, despre un adult care cedează în fața amărăciunii se spune că plânge „ca un copil“. Eu nici în copilărie nu plânsesem aşa.

*

În câteva zile, convingerea mi-a ajuns la o fermitate absolută: eram îndrăgostit.

Episodul nocturn din plină furtună nu se reducea la o emoție efemeră, pe cât de intensă, pe atât de trecătoare, ci acționa ca o îndrăgostire fulgerătoare cu efect întârziat, ale cărei repercusiuni erau în creştere. În maghernița metamorfozată, înainte de a exploda ploaia torențială, muzica mi-o revelase pe Meret. Pe măsură ce notele îşi luau zborul, prejudecățile mi se evaporaseră şi nu o mai redusesem pe femeia aceasta doar la funcțiile ei: gazdă, soră, văduvă, angajată a palatului; uluit, o descoperisem pe aceea care totuşi se mişca în fața ochilor mei de luni de zile.

Mai des decât vezi, crezi că vezi. Chiar cu pleoapele deschise, ții spiritul închis. Ochelarii de cal ai proiecțiilor, opiniilor, nerăbdării mărginesc câmpul percepției. În seara aceea o văzusem în sfârşit pe Meret fiindcă, zguduit de disperare, un bărbat gol, dezarmat, vulnerabil fusese cel care se afla dincolo de fereastra de unde o surprinsesem. Fără îndoială trebuie să te pierzi pentru a găsi ceva. Dacă nu te îndepărtezi de tine, nu ai cum să-ți întâlneşti şinele.

Meret devenise acea persoană prețioasă. Nu mai trecea o clipă fără să mă gândesc la ea, fără să fiu neliniştit, fără să mă asigur că o duce bine. Nu doar că nu reuşeam să-mi ascund bucuria de a o întâlni, de a o asculta, dar o şi făceam la vedere, cu o sinceritate autentică. Numai că, vai, elanurile mele o lăsau rece ca marmura. Îmi tolera adorația mută, dar îmi întorcea spatele imediat ce manifestam un crâmpei de admirație, scurta discuția, îmi evita prezența. Însă prea puțin mă interesa refuzul ei. Pasiunea mea era dezinteresată: Nu-mi doream să o am pe Meret, mă mulțumeam să o venerez pe cea pe care mi-o vestise fetița miraculoasă.

Paqen, clar mai perspicace decât mi-l imaginasem, mi-a observat rapid privirile languroase, atitudinile paralizate de timiditate.

— Nu-mi spune că eşti cu ochii pe soră-mea.

— Ba da.

— E bătrână! Are cinci ani mai mult decât mine.

Am găsit o replică imparabilă:

— Adică o să fii bătrân peste cinci ani, Paqen?

A meditat în tăcere, apoi a trecut din nou la atac:

— Ce găseşti la ea?

— Nu ai privit-o niciodată atent?

— Nu tocmai. Îmi închipui că semănăm un pic.

— Exact! La fel ca tine, inspiră reacții puternice.

— Noam, hai să nu le amestecăm pe toate. Eu inspir dorință.

— Meret provoacă dragoste.

I-am povestit despre încântarea, obsesia, neliniştea mea constantă, despre febra, despre inima care-mi înnebunea, despre faptul că universul mi se părea gol imediat ce absenta. Paqen a clătinat din cap şi a conchis:

— Fefi avea dreptate: dragostea nu e un sentiment, ci o boală. Ce molimă! Mă felicit că am fost ferit de flagelul ăsta!

Cuvintele lui m-au făcut să descopăr comportamentul surorii: nu avea încredere în mine, fiindcă mă asimila cu el. Exercitând aceeaşi meserie şi cu atâta succes, nu eram mai bun, iar ea mă considera infatuat, vanitos, superficial, libertin, iresponsabil, îndrăgostit de mine.

Cum să contest? Aşa mă comportasem luni de-a rândul, acesta era adevărul meu de ieri, chiar dacă nu mai era şi cel de azi. Nu ar fi avut nici un efect să explic că mă schimbasem: orice seducător utilizează acest gen de argumente. Nici un cuvânt de-al meu nu ar fi convins-o, aş fi rămas doar un mincinos, degeaba m-aş fi dovedit abil, căci abilitatea mi-ar fi fost arătată cu degetul şi denunțată

ca dovadă a şarlataniei mele. Nici un căluş nu m-ar fi împiedicat să vorbesc, dar reputaţia îmi interzicea să fiu auzit. Nu întrevedeam nici o ieşire...

Tii s-a întors la o săptămână după furtună. A intrat prin lucarnă şi a luat-o pe lângă perete. Când m-a zărit, a pufnit încreţindu-şi nasul trandafiriu, zgrunţuros.

Cu labele întinse, cu coada-n sus, a început să umble prin cameră miorlăind continuu, convingător. Să-mi fi povestit ce făcuse în nopţile acelea? Să-şi fi comentat călătoria? Cred că mai ales îmi reproşa violent că o obligasem să plece. Pupilele ei negre păstrau o licărire febrilă, care abia de se linişte. În pofida furiei, se legăna în papuceii ei de pâslă, cu ghearele în teacă, frecându-se de dulap, de pat, de picioarele mele pentru a-şi relua în stăpânire teritoriul. În sfârşit, şi-a arcuit spinarea şi a lăsat-o sub mâna mea mângâietoare: mă ierta.

I-am dat de mâncare. Considerând-mi gestul de la sine înţeles, a renunţat la orgoliu. Fără o privire, s-a repezit la bolul pe care i-l întindeam şi a devorat bucăţile de organe pe care i le pusesem deoparte. Odată ghiftuită, a sărit greoi în pat, s-a instalat acolo, s-a lins, apoi, cu vârful labei, şi-a şters botul fără să mă bage în seamă.

Am interpretat întoarcerea lui Tii ca pe un semn. Ca pe eventualitatea unei victorii... Poate, într-o bună zi, Meret se va schimba?

M-am apucat să o cunosc mai bine pe Meret. Cum mă evita, m-am decis să o spionez. Dar şi aşa mă aşteptau surprize: Meret ducea o viaţă paralelă. Nu doar că primea musafire bizare, dar şi dispărea frecvent.

După-amiaza, când ne credea pe mine şi pe Paqen la treabă, primea la ea nişte femei cu feţele acoperite de voal. Având în vedere precauţiile pe care acestea şi le luau pentru a nu fi observate pe drum, am bănuit că era vorba despre o activitate clandestină. Ocaziile în care îmi părăseam locul de

pândă – un hăţiş de stuf – şi mă duceam acasă, prefăcându-mă că apar din motive neprevăzute, le făcea pe invitate să încremenească, şi discuţiile se opreau. Urcam la mine în cameră şi îmi lipeam urechea de podea, dar nu auzeam nimic din şuşotelile lor.

În mai multe seri am încercat să o urmăresc când pleca de acasă. Dar, fie pentru că mă simţea, fie din obişnuinţa prudenţei, scăpa de fiecare dată filajului. Mereu cotea aici, cotea dincolo, intra în vreo clădire, ieşea pe o uşă ascunsă, grăbea pasul, îl încetinea, o lua pe o scurtătură, în concluzie se evapora de neînţeles, de seara până în zori, iar încercarea mea de a-i cunoaşte viaţa nocturnă eşua. Să o fi petrecut în braţele unui rival?

Într-o dimineaţă, mi-am deschis sufletul, în faţa lui Paqen:

— Cu ce se ocupă sora ta?

— E angajată de faraon să cânte la harpă.

— Păi faraonul nu face diferenţa dintre un fluier şi-o trompetă, deci nu prea o cheamă. Dar ce face în unele zile şi-n unele seri? Unde dispare?

— Aha, ai observat şi tu?

S-a scărpinat în cap de parcă ar fi căutat răspunsul. Şi a coborât tonul pentru a adăuga:

— Învârte ea ceva...

— Ce?

— Nu ştiu şi nici nu vreau să ştiu. Într-o familie, cu cât eşti mai puţin cu ochii pe celălalt, cu atât te înţelegi mai bine cu el. Mă port cu ea la fel cum se poartă ea cu mine: nu ne punem nici o întrebare. De unde şi frăţia noastră perfectă... Dacă am încerca să ne cunoaştem mai bine, poate că nu ne-am mai suporta. Pe când aşa, ca între necunoscuţi, nu ne putem detesta.

În privinţa lui Paqen nu reuşeam niciodată să descifrez ce ţinea de înţelepciune şi ce de nepăsare. Deşi exista adevăr în spusele lui, detestam ideea că respectul unui apropiat

trecea prin totala necunoaştere. În orice caz, am dedus că de la el nu voi obţine nici o lămurire. Ce să fi complotat Meret şi musafirele ei? Şi se întâlnea oare şi cu un bărbat?

Mă frământa şi un al treilea mister: ce făcea cu bunurile ei? Trăia modest. Funcţia de muzicantă la Curte îi aducea un venit decent; închirierea celor două camere mai adăuga ceva; mânca frugal, nu bea decât apă, îşi schimba pe rând cele trei rochii, nu avea nici mobilier şi nici alte lucruri în afara harpei. Dar toate acestea ar fi justificat o casă în oraş, nu o cocioabă la marginea localităţii. Înţelegeam din ce în ce mai puţin de ce trăia retrasă şi într-o asemenea sărăcie.

Hazardul mi-a oferit cheia enigmei. Într-o zi, graţie unei pale de vânt care i-a ridicat voalul, am recunoscut-o pe una dintre femeile care veneau la ea: era Samut, clientă a magazinului de parfumuri, brună, fermecătoare, măritată cu un general al faraonului. Cum soţul îi rămânea rareori în Memfis, fiind plecat des în expediţii pentru capturarea de mână de lucru, se îngrijea, se răsfăţa, era înnebunită după farduri, pudre, unguente, pomezi. Seducătoare antrenantă, cu ochii subliniau de un khol îndrăzneţ, nu utiliza serviciile noastre, ale lui Paqen şi ale mele, fiindcă amanţi zeloşi avea din belşug. Or vântul care sufla în ziua aceea nu i-a dezvelit doar fata, ci i-a învăluit şi pântecul, arătându-mi că era gravidă. Pentru moment, nu m-a mirat decât că o membră a înaltei societăţi venea în maghernița aceea de pe malul Nilului. Două săptămâni mai târziu, am dat de tânăra cochetă la magazin, discutând cu o prietenă măritată şi ea cu un general, bucurându-se amândouă de întoarcerea soţilor după atâtea luni petrecute în străinătate. Am observat că, îmbrăcată cum era într-o rochie mulată, Samut îşi pierduse rotunjimea pântecului. Iată deci în ce consta activitatea secretă a lui Meret: în caz de sarcină reprobabilă – evident legată de adulter, în cazul lui Samut – ajuta

femeile să scape de fetusul supărător. Fără îndoială, nu era vorba de un rival!

Dincolo de faptul că m-am simțit uşurat, viața ei dublă nu însemna un alt bărbat nu ştiam ce să cred. Pe de o parte, Meret dovedea o neaşteptată duritate care contrasta cu harul ei atât de poetic de muziciană; pe de altă parte, se transforma într-un soi de colegă întrucât, ca vindecător, prescrisesem şi eu uneori substanțe contraceptive, ba chiar şi avortive[39]. În schimb, mă contraria clandestinitatea, căci le punea în pericol şi pe cea care făcea avortul, şi pe cea care-l provoca. Nu ar fi fost mai în siguranță dacă ar fi operat la lumina zilei?

Pe pământul negru al Egiptului, practicarea avortului nu era interzisă, ci tolerată. Fără a fi penalizată, era prea puțin încurajată. Legile nu le sancționau pe cele care recurgeau la ea, fiindcă sarcina se dovedea în anumite împrejurări neavenită – suferința psihică pe care o genera fiind suficientă pedeapsă[40]. Totuşi, toată lumea considera copilul binele suprem. Ce putea fi mai pios decât să se respecte hotărârea zeilor? Era elementul esențial de îmbogățire a familiei. Ce putea fi mai eficient decât sporirea populației? Şi la țară, şi la oraş, naşterile numeroase aduceau

---

[39] Pentru a evita sarcinile succesive, egiptencele recurgeau la o străveche metodă contraceptivă, pe care am regăsit-o în orice epocă şi la orice latitudine: tamponul vegetal plasat în vagin. Dopul de material textil şi de fibre ridica un obstacol în faţa pătrunderii spermatozoizilor în colul uterin. Totuşi, pe malul Nilului, metoda fusese îmbunătăţită: femeile impregnau în prealabil tamponul cu suc de salcâm. Analizele moderne au demonstrat pertinenţa adaosului: salcâmul, după fermentare şi dizolvare în apă, furnizează acid lactic, iar acesta este spermicid.

[40] Egiptul se dovedea mai înţelegător decât cetăţile vecine din Mesopotamia, care interziceau avortul şi condamnau vinovatele.

prosperitate, în aşa fel încât o lege stipula că o femeie condamnată la moarte nu putea fi executată înainte de a naşte: călăul aştepta până la venirea pe lume a bebeluşului, şi abia după aceea omora prizoniera – se considera nedrept ca un nevinovat să împărtăşească pedeapsa vinovatului, amintindu-se că pentru o crimă unică nu erau supuse pedepsei două persoane şi subliniindu-se că un copil aparţinea în egală măsură tatălui şi mamei.

Cum lucra Meret? Ce metodă utiliza? Unde avea loc intervenţia? Oricum ar fi stat lucrurile, ştiam acum de ce dispărea serile şi făcea pe oricine ar fi urmărit-o să se rătăcească: proteja identitatea celor care-i cereau ajutorul.

Nu o judecam. Avortul este o nenorocire. Tot aşa cum şi anumite sarcini sunt o nenorocire. Ce numim „tragedie”? Suprapunerea celor două drame. Tragedia apare atunci când, în faţa unei probleme, apar două soluţii şi nici una nu este nici cea bună, nici cea rea; nici una nu are o greutate absolută, ci relativă. Problema avortului era vecină cu tragedia: prezervarea fetusului reprezenta o primă soluţie nefericită, eliminarea lui, o a doua soluţie nefericită. Ţinea de femeie să aleagă răul cel mai mic.

Puţin mai târziu, am fost chemat de prinţesa Neferu. Odată alungată din minte tresărirea de ruşine datorată nopţii noastre detestabile, m-a încurajat un indiciu: până la urmă, deşi creaturile feminine mă respingeau, totuşi nu mă excludeau – până şi întoarcerea lui Tii o dovedea. În pofida infirmărilor cotidiene, puteam deci păstra speranţa că voi înlătura părerea jalnică pe care Meret şi-o făcuse despre mine şi, de ce nu, că într-o zi o voi interesa.

Când m-am prosternat înaintea fiicei faraonului, deşi se scurseseră două luni, Neferu, aşezată direct pe covor, a bombănit de parcă ne-am fi despărţit în ajun:

— Să nu te-aştepţi să-ncepem din nou!

Îşi închipuia că mă pedepseşte? Nici o altă perspectivă nu m-ar fi mulțumit mai mult. Pământie, cu fața umflată, cu pleoapele grele, a ridicat ochii şi m-a privit cu atenție.

— Păcat că îmi este interzis să mă mărit cu tine. De ce nu eşti cineva?

Nu m-am formalizat, conştient că îmi făcea un compliment.

— Veşti de la prințul Bensennut?

— Gata cu Bensennut! Fratele meu, Suzer, s-a opus căsătoriei.

— De ce-l priveşte?

M-a fixat uluită.

— Este viitorul faraon.

— Dar nu încă.

— Sigur, dar se pregăteşte. Când tata va muri, îi va lua locul.

S-a cutremurat, şi-a frământat degetele, şi-a netezit nervoasă rochia şi a adăugat cu glas răguşit:

— În toate.

Ticurile i-au deformat din nou chipul. S-a ridicat suspinând:

— Când va fi întronat şi va primi coroana dublă, va prefera să nu fiu măritată.

Printre rânduri, îmi dădea de înțeles că Suzer dorea să îşi ia sora de soție.

— Dar tu ce părere ai?

Neferu a făcut o pauză.

— Eu? a murmurat, ridicând din sprâncene.

Nu-i putea veni spontan în minte că era o persoană: prințesă crescută conform principiilor monarhice, înlănțuită de propriile datorii, nu se percepea ca un „eu“, ci o parte dintr-un întreg.

— Totuşi ai şi tu părerea ta! am insistat.

— Mmm...

— Dorințele tale!

Cuvintele acestea au atins-o şi mai mult. Tânăra a clipit, a deschis larg ochii şi, fără vlagă, a încercat să articuleze un răspuns precis:

— Suzer nu e tata. N-am nevoie să mă iubească.

Să fi realizat dimensiunea abisală a mărturisirii? Dincolo de obligațiile regale, Neferu rămânea o fetiță gata de orice pentru a cuceri afecțiunea tatălui ei, inclusiv să se culce cu el, dacă acesta i-o cerea. Nevoia de tandrețe şi de recunoaştere se dovedea ardentă, infinită, de nestins, iar ea îi sacrifica demnitatea, integritatea fizică şi mintală. Unicul ei scop era să atragă interesul faraonului.

Mă gândeam din nou la cuvintele lui Paqen: „Dragostea nu e un sentiment, ci o boală." Ce greşeală! Boală nu dragostea era, ci dorința de dragoste. Lipsa iubirii care genera suferințe.

— Faraonul vine des pe-aici?

— Nici vorbă. De când a căzut din car, e la pat cu membrele rupte. E o prostie să te urci în chestia aia, în spatele unui animal sălbatic! Mă duc tot timpul să-l văd şi să-l îngrijesc. Le-a dat afară pe toate favoritele din harem, inclusiv pe Unenes şi pe nubiană.

Chiar dacă nu era vorba decât despre a îngriji un convalescent, înlăturarea rivalelor, mândria pe care i-o provoca acest lucru îi dădeau un nou influx de energie.

— Suzer te vizitează?

Obrajii i s-au împurpurat, fruntea i s-a încruntat şi mi-a răspuns:

— Nimeni nu intră aici. Am anunțat că sunt bolnavă.

Evident, manevrele lui Suzer nu-i plăceau.

— De altfel, chiar sunt bolnavă.

Nu o văzusem niciodată pe Neferu sănătoasă de-a binelea, deşi tinerețea şi fermitatea caracterului aşa lăsau să se creadă. Diagnosticasem deja că oboseala îi provenea dintr-o continuă nervozitate. Starea totuşi i se înrăutățise.

— Vezi nişte doctori, i-am sugerat.
— Dacă ai şti cum îl tratează pe faraon, nu m-ai mai sfătui s-o fac.
O lua-n glumă, brava, totuşi ghiceam că refuza mai ales să se amestece fitecine în suferința ei. Prin ce miracol câştigasem un statut diferit? Fără îndoială fiindcă mă considera o cantitate neglijabilă. Cine nu s-a confesat vreodată primului venit? M-am decis să profit de situație.
— Ce simți?
Deşi îmi aprecia solicitudinea, rezista:
— Eşti medic?
— Tata era vindecător, i-am răspuns, gândindu-mă la Tibor, pentru ca minciuna să nu fie prea de tot. Deci, ce simți?
— N-ai observat? M-am îngrăşat. Ai zice că sunt Thueris, zeița Hipopotam.
— Să te îngraşi nu este o boală.
— Mor de foame. Tot timpul. Mi-e o foame smintită. Salivez şi la cea mai mică aromă de mâncare. Şi-apoi... mă dor sânii.
— Mai dă-mi câteva amănunte, te rog.
— Sânii, a repetat agasată. Şi mă doare şi burta.
— Ai grețuri?
A încremenit.
— Cum ai ghicit?
— Ai mai avut menstruație?
— Of, la mine nu e niciodată foarte... în sfârşit... eu...
S-a oprit, stupefiată.
— De fapt, nu, nu am mai avut.
A conchis violent:
— De altfel, asta chiar m-a liniştit!
M-am ridicat şi m-am înclinat în fata ei.
— Prințesă, eşti însărcinată.

Neferu s-a clătinat, a pălit, a încercat să facă vreo câțiva paşi, s-a oprit lângă o coloană, apoi, amețită, s-a refugiat într-un fotoliu.

— Eu?

Căzuse adânc pe gânduri, cu ochii holbați. Oroare? Bucurie? Nu reuşeam să-mi dau seama. Cu siguranță era pradă unui şoc enorm.

Cât despre mine, bănuiam identitatea tatălui şi pendulam între două sentimente. Din punct de vedere obişnuit, copilul provenea dintr-un act împotriva naturii, iar incestul mă scandaliza. Din cel dinastic, reprezenta o întâmplare fericită: sângele faraonului unindu-se cu sângele propriei fiice cumula substanțele coborâtoare din Ra.

Neferu s-a ridicat strălucitoare, s-a repezit la mine şi m-a strâns în brațe.

— Mulțumesc, mulțumesc, mulțumesc.

Plângea de recunoştință lipită de pieptul meu, confundând mesajul cu mesagerul.

— Ce fericire!

S-a dat înapoi şi şi-a frecat abdomenul cu palmele. Căci, acceptând ce se producea în ea, se destindea: mi s-a părut că pântecul îi creştea.

— Aveai dreptate, prințesă, să te compari cu Thueris. Marea zeiță uşurează fertilitatea şi conduce naşterile. Te va însoți pe drumul tău.

M-am retras, lăsând-o pe Neferu în extaz.

În schimb, o iritam în fiecare zi tot mai tare pe Meret, care suporta cu greu schimbarea mea de atitudine, zâmbetele, serviciile, veşnica mea atenție, florile, parfumurile, dulciurile pe care i le aduceam acasă. Cu cât mă arătam mai amabil, cu atât mă respingea mai serios.

Paqen mi-a observat dezamăgirea.

— Las-o baltă, m-a sfătuit. Meret nu-şi doreşte vreun amant.

— Nu-i plac bărbații?

— Era foarte îndrăgostită de Adjid. S-au căsătorit la şaptesprezece ani. Adjid a murit la douăzeci şi doi. De atunci, ea a închis prăvălia.

— A închis prăvălia?

Ca explicație, a schițat un gest spre partea de jos a pântecului. Pe mine, care fusesem vrăjit de farmecul senzual al lui Meret, de voluptatea emanând din trupul ei zvelt, precizarea nu m-a convins. Am profitat pentru a mărturisi ce mă sâcâia:

— Copii nu au făcut?

— Soră-mea nu a reuşit niciodată. De fiecare dată, la trei luni, pierdea bebeluşul. E regina pierderilor de sarcină. Are vaginul ca un jgheab: n-are nimic timp să se agațe de el, c-a şi alunecat.

Mă dădea peste cap să aud amintindu-se cu atâta cruzime intimitatea idolului meu. Pentru o clipă, am amuțit. Apoi am conchis gânditor:

— Iată deci de ce se lasă absorbită de...

— Aşa?

— Afacerea aia...

— Nu vreau să ştiu nimic! a exclamat Paqen, luând-o din loc.

Am stat mult pe gânduri. Nu se răzbuna oare Meret, practicând avorturi? Cea căreia îi fusese refuzat copilul îl răpea altora, pedepsindu-le aşa cum soarta o pedepsise pe ea. Reuşeam din ce în ce mai puțin să-mi schițez o imagine coerentă a lui Meret: mi se părea luminoasă, deşi lucra în umbră, cu amar şi cruzime. De cine mă îndrăgostisem? Cu siguranță a iubi nu înseamnă a cunoaşte, fiindcă eram subjugat de o femeie enigmatică.

Într-o seară m-am întrebat dacă nu cumva fusesem sedus de misterul însuşi. Ceea ce ne scapă provoacă o fascinaţie mai durabilă decât ceea ce ni se dăruieşte. Mizezi fără sfârşit pe o fiinţă care îţi alunecă printre degete, îi atribui comori fictive fără a te lăsa contrazis. Ignoranţa devine astfel azilul amorului. Or, când îmi aminteam scena originară, tabloul încadrat de fereastră, care mi-o prezenta pe Meret cântând la harpă şi din voce, la iveală ieşea ceva evident, nu vreo taină ţinută într-ascuns. Ce se arăta conta mai mult decât ce se ascundea. În acele săptămâni în care mă întrebam care îi era adevărata personalitate, m-am obişnuit să recurg la acea amintire ca la un izvor, un pârâu de sunete şi lumini care îmi adăpau încrederea atunci când realitatea devenea excesiv de complexă.

— Eşti terminat, bietul de tine! mi-a spus Paqen într-o dimineaţă, când l-am întâlnit pe malul Nilului.

Începuse să se spele, şi anatomia lui perfectă se detaşa ca o umbră pe scânteierea fluviului.

Cerul şi apa străluceau de o puritate triumfătoare. Un murmur al trezirii vibra pe câmpiile din jur, în timp ce de pe malul opus se ridica o melodie liniştită, ca o rumoare vaporoasă. Mi-am scos hainele, am pus peste ele un bolovan şi m-am băgat în apă cu încântare. Pluteam ca o ramură uşoară, cu trupul ridicat de forţa blândă a undelor.

— Noam, m-ai auzit?

— E-atât de frumos.

— Soră-mea mi-a cerut să-ţi vorbesc: doreşte să-ţi cauţi casă în altă parte.

M-am ridicat repede, cu tălpile pe fundul apei. Cum de nu prevăzusem o asemenea reacţie? în pofida bunei mele credinţe, Meret îmi considera comportamentul mieros, ipocrit.

Paqen a adăugat:

— Te detestă. Nu mai vrea să trăieşti sub acoperişul ei.
— Mulțumesc, am înțeles. Nu i-ai explicat că eram sincer?
— Nu.
— Ce mai prieten!
— N-am zis nimic fiindcă, ținând cont de caracterul ei, tot nu şi-ar fi schimbat părerea despre tine.
— Foarte bine. Voi pleca. Spune-i-o. Iar la magazin anunță-i că voi lipsi.
— Poftim?
Vestea l-a mâhnit.
— Nu pot să am încredere în tine mai mult decât în Heneb sau Ikhemuweredj! a exclamat. De când te-ai îndrăgostit de soră-mea, nu-ți mai pasă aproape de nimic.
— Linişteşte-te! începând de mâine, mă vei găsi mai prezent decât oricând pe lângă acele femei. Dar nu azi.
După ce Paqen a plecat, m-am bălăcit o vreme, nu atât pradă tristeții sau furiei, cât a torpoarei. Dezorientat, plouat, nu ştiam nici cum de ajunsesem acolo, nici ce să fac. O pauză se dovedea necesară. Puțin câte puțin, s-a impus o soluție: să înot! Să înot pentru a nu mă mai gândi. Să înot până la epuizare dacă trebuia. Pe mal, am luat pachetul cu hainele împăturite, l-am legat ca pe un coc pe vârful capului, pentru a-l ține afară din apă, şi m-am întors în unde din nou – astfel puteam să plutesc în voie, fără a mă teme că voi ieşi gol la mal.
Mi-am dedicat întreaga zi epuizării fizice. Mai întâi m-am luptat cu curentul pentru a-mi decontracta muşchii, îndepărtându-mă de Memfis în direcția Egiptului de Sus. Nişte nave înfruntau fluviul în caravană, fie utilizând forța vântului care le sufla în vele, fie remorcate de bărbați care, trăgând la edec, mergeau pe drumurile lor speciale împingând cu piepturile centuri de care erau legate frânghii.
După mai multe ceasuri de luptă cu elementele naturii, m-am odihnit pe malul nisipos. Foarte aproape, nişte băieţei

prindeau peşte cu minciogul. Apoi, am plecat mai departe. De data aceasta, punându-mă în mişcare, m-am lăsat purtat de valuri. Înaintam atât de repede, încât mi se părea că-mi crescuseră înotătoare. Am trecut pe lângă malul pe unde eu şi Paqen ne spălam de luni de zile, am zărit căsuţa lui Meret, iar lucrul acesta mi-a strâns atât de tare inima, încât am întors capul şi am mişcat şi mai puternic braţele. Luând-o pe lângă oraş de la un capăt la celălalt, am evitat portul cu activitatea lui necontenită şi am ajuns dincolo de poarta de nord, în partea opusă plimbărilor mele obişnuite. Imediat ce au dispărut cartierele mărginaşe, şi natura şi-a reintrat în drepturi, m-am săltat pe pământ, într-un mic golf chihlimbariu în care se pierdeau vălurelele.

M-a mângâiat o briză uşoară. Se răcorea pe măsură ce soarele cobora spre asfinţit.

Orele-mi curgeau odată cu fluviul care îmi adusese liniştea lui. Clipă de clipă îi simţisem prezenţa ca pe o privire îndreptată spre mine, îi percepusem puterea şi urmându-i cursul, şi urcându-l. Lui îi aparţinea ţara, el o crease. Fie că ţinea înainte drumul sinuos ori în zigzag, fie că stătea, domnea ca stăpân, fiind peste tot acasă. Lui i se datorau grâul, recoltele, furajele, grânarele pline ochi, peştii argintii care săreau din unde, femeile cu şolduri suple, care îngenuncheat! pentru a scoate apă. Nici o câmpie nu exista fără el. De la salcâmi la orz, nici un copac, nici un fir de iarbă nu creşteau fără el. Hipopotamul sau libelula, vidra sau broasca, nu exista animal care să respire fără el. Nici un ţăran cu chipul numai zbârcituri, nici un copil pus pe joacă fără el. Şi cel mai mic dintre capriciile sale răspândea viaţă. Graţie generozităţii lui se ridicau cetăţile; templele, piramidele, palatele se oglindeau în el, fiindcă primiseră cu navele sale grinzile şi piatra. Chiar şi atunci când un bătrân se apleca deasupra unei fântâni, observa darul Nilului, căci acesta nu înainta doar pe deasupra, dar şi prin pământ.

Cum nu-mi puteam împărţi zilele cu Noura, Fefi, Neferu, Meret. M-am hotărât să mă îndrept către Nil şi să-i închin zeului Fluviu cultul pe care-l merita.

Curând, orizontul şi-a pierdut culorile. Se lăsa seara peste câmpul nemişcat. Lucrătorii se întorseseră acasă. Un şir de rațe a trecut pe deasupra mea, cu gâtul întins, cu aripile foşnitoare, în căutarea unui mai bine îndepărtat. M-am întins pe un petic pătrat de iarbă călduță, în spatele stufărişului. Mirosul acru al mâlului, parte expresivă a fluviului, îmi comunica energia sa, pe care o aspiram până-n adâncul plămânilor.

Cum să continui? Unde? în privința predicției, mi se părea că epuizasem toaste eventualitățile: nu-mi mai rămânea nici o femeie pe care să o fi întâlnit înainte de Casa Eternității pe care să o fi putut adora. Să fi greşit fetița miraculoasă? Ori eu? Mereu eu? încă o dată eu?

Noaptea îşi răspândea calmul peste peisaj, însă inima mea rămânea rănită. Mă îndurera să o părăsesc pe Meret. Atât mă convinsesem că ea era iubita mult aşteptată, încât nici măcar nu reuşeam să-i port acum doliul. Ce stranie despărțire! Trebuia să renunț la ceva ce nu se întâmplase vreodată... în general, o termini cu trecutul, eu o terminam cu viitorul.

Obscuritatea se lăsa peste toate. Liliecii se duceau şi se-ntorceau în zborul lor încurcat. M-am întors şi am contemplat albia fluviului. Dormea de-acum, nemaiamenințând nici prin umflarea undelor, nici prin vârtejuri. Valurile reflectau uneori bolta întunecată, uneori luna, complotând împreună pentru a-şi moara suprafața. Stufărişul de lângă mine a fost traversat de un freamăt furiş. Un animal se strecura printre tulpini.

Dintr-odată, am auzit o voce:

— Pe-aici!

Visam? Am recunoscut-o pe a lui Meret.

— Uite colo! E unul.

Paqen nu greşise: dragostea ținea de boală. Meret îmi apărea peste tot, fără vreo justificare.

Două siluete s-au desprins din întuneric, una longilină, alta rotundă şi îndesată. Nu mai era nici o îndoială: eram în fata lui Meret, care însoțea o necunoscută.

N-am mai mişcat şi mi-am ținut respirația.

Meret înainta chiar spre locul pe care i-l arătase tovarăşei ei, care agita o torță roşie şi fumegândă. Şi-a ridicat rochia, a intrat în apa neagră şi a pus mâna pe un coş din răchită oprit în stuf. S-a înclinat. Un țipăt a țâşnit ascuțit, plângăreț.

— E viu, a spus.

A apucat toarta şi, cu mare precauție, s-a întors pe mal.

Destinul îmi dăruise reîntâlnirea cu Meret! Intrigat de prezența ei nocturnă prin acele locuri, m-am decis să o urmăresc, ceea ce s-a dovedit uşor întrucât, crezându-se singure, cele două femei râdeau şi glumeau cu glas tare.

Au mers mult, apoi s-au oprit în fața unei ferme înconjurate de grajduri şi acareturi. O a treia femeie le-a întâmpinat în prag. Au intrat.

M-am apropiat. Spectacolul m-a prins.

Încăperea cu tavanul jos era o creşă. În lumina tremurătoare erau aliniate zece leagăne. Două dintre ele adăposteau nou-născuți.

Cele trei femei au aşezat coşul pe masă şi au ridicat bebeluşul.

— Ce cald e! a exclamat Meret.

L-au pipăit.

— Are febră...

Confirmând parcă, sugarul s-a trezit şi a început să plângă sfâşietor. Imediat, ceilalți țânci au țipat şi ei ca un ecou. Scâncete de durere au umplut casa. Femeile fugeau de la un copilaş la altul.

— Ăsta refuză să mănânce. Şi plânge tot timpul.
— Ăla are colici.
— Nu e de mirare că au fost abandonați! a exclamat durdulia.
Şi-atunci am înțeles cu ce se ocupau femeile acelea... în Memfis circula un zvon conform căruia zilnic o mamă îşi încredința copilul Nilului. Motivele variau: familie prea săracă pentru o gură în plus, o boală a mamei, o infirmitate a progeniturii, furia bărbatului înşelat, sarcină în urma unui viol, ruşinoasă, ilegitimă, a cărei ascundere era de dorit. Pentru a evita culpabilitatea, mamele băgau bebeluşul înfăşat într-un paner din răchită şi îl lăsau pe malul zeului Fluviu, ale cărui unde îl purtau mai departe; astfel puteau nutri speranța că Nilul binefăcător va salva copilul şi că un suflet bun îl va găsi şi-l va creşte. Meret şi prietenele ei se aliaseră deci cu scopul de a pescui ființele plăpânde şi excluse în aval de oraş, în micul golf în care curenții se potoleau. Nu le omorau, ci le salvau, încarnând bunătatea fluviului.
Am oftat uşurat: aceste operațiuni de salvare confirmau ideea pe care mi-o făcusem despre Meret, care nu doar că mi se părea inofensivă, dar în acelaşi timp caritabilă, generoasă, de partea frumuseții, de partea vieții.
În creşă, panica era în creştere şi pentru bebeluşi, şi pentru femei. Țipetele incitau la țipete, care mai de care, iar doicile improvizate alergau de la unul la altul fără a reuşi să-i liniştească.
Mă temeam că situația ar fi putut deveni tot mai rea şi, fără a mai sta pe gânduri, am împins uşa.
Femeile s-au întors înspăimântate. Meret a murmurat năucită:
— Noam?
— Sunt vindecător. Lăsați-mă să vă ajut.

Încremenite, nu au protestat. Am ascultat bebeluşul abia scos din cos.

— Fără îndoială este vorba despre febră din cauza celei de-a şasea boli a copilăriei[41]. Normal, dispare de la sine. Totuşi, dacă nou-născutul suferă prea mult timp şi are convulsii în exces, rămâne cu sechele. Trebuie să-i scadă temperatura.

M-am întors spre grăsană.

— Spală-te pe mâini şi desfaşă-l.

S-a executat, uimită de aplombul meu. În timp ce îl desfăşa, m-am adresat fermierei:

— Adu apă rece şi cârpe. Dă-i să bea. Pune-i comprese pe frunte şi pe ceafă, între picioare şi la subțiori.

Apoi am întrebat-o pe Meret:

— Ai iarba soldatului?

Cele trei m-au privit perplexe. Am mai spus diferite nume ale acestei plante:

— Iarba dulgherului? Sângerează-nas[42]?

Mi-am amintit dintr-odată că planta creştea mai degrabă la nord de Marea cea Mare, nu în Egipt. M-am îndreptat atunci spre soluții mai simple, accesibile în regiune.

— Cimbrişor? Sau tei? O infuzie i-ar permite să transpire şi mai mult. Asta scade febra.

Meret s-a repezit la lada cu ingrediente şi s-a apucat să caute.

Am arătat spre alți doi bebeluşi.

— Dați-le leagănele cât mai departe cu putință, altfel îşi vor transmite boala de la unul la altul.

---

[41] Roseola infantum.

[42] *Achillea millefolium**, numită astfel fiindcă, în timpul războiului Troiei, marele războinic Ahile s-a folosit de această plantă pentru a se trata pe sine şi pe tovarăşii lui. [* în româneşte, coada şoricelului. (N. Tr.)]

Durdulia şi fermiera au rearanjat paturile, despărţindu-le la maximum.

M-am aplecat spre unul dintre copilaşii care urlau. În gură, pete ca de cretă îi acopereau limba, interiorul obrajilor, buzele. Mi-am spălat degetul, i l-am băgat în gură şi am frecat punctele albe, urmând preceptul lui Tibor: dacă dispăreau, erau resturi de lapte, dacă nu, erau ciuperci. Văzând că rezistă, am dedus că bebeluşul suferea de candidoză bucală.

— Aş vrea genţiană. Nu aveţi? Până atunci să-l badijonăm cu ulei de palmier sau de cocos.

Meret a scos la vedere victorioasă un flacon cu această din urmă substanţă.

După ce mi-am curăţat din nou mâinile, am trecut la al treilea copil. Acesta, trăgându-şi genunchii spre gură, în lacrimi, stacojiu de furie, se zbătea în scutecele mânjite de excremente lichide.

— Cât despre el, are colica de la trei luni, una care recidivează, destul de banală, fiindcă aparatul lui digestiv, nou-nouţ, puţin obişnuit să funcţioneze, se umple ochi de aer de cum suge. Nu e decât un mod de a-l linişti: să-l masăm.

Ceea ce am şi făcut imediat, prinzând pântecul plăpând, trandafiriu şi frământându-l de jos în sus, de la stânga la dreapta. Surprins la început, micuţul a râgâit, a tras vânturi şi a urlat mai puţin.

Tăcerea a învăluit încet-încet încăperea. Creşa s-a umplut de o căldură liniştită, stabilă, ca o navă care şi-a regăsit echilibrul după furtună.

Cele două femei s-au apropiat pentru a-mi mulţumi. Meret tăcea. Am profitat pentru a le da câteva sfaturi, unele inutile, ţinând cont de experienţa lor, altele care le-au pus pe gânduri, ba chiar le-au pasionat. Le-am promis, dacă îmi dădeau voie, să revin curând pentru a le aduce ierburi

tămăduitoare şi unguente. Mi-au mulțumit şi s-au felicitat pentru că soarta mă scosese în drumul lor. După părerea lor, eram un bărbat providențial, cu siguranță un dar al Nilului.

Retrasă, Meret le asculta şi mă măsura din cap până-n picioare cu o stupefacție crescândă. Când cele două m-au părăsit pentru a mai pune lemne pe foc ca să pregătească noi infuzii, s-a apropiat de mine.

— Iartă-mă, Noam. Nu aşa te vedeam eu.

— Normal, doar ți-am ascuns-o.

— De ce?

— E mult de explicat...

M-a privit adânc în ochi.

— Credeam că nu ai suferit niciodată, că eşti ca Paqen. Credeam că nu te gândeşti decât la tine, ca Paqen. Credeam că nu eşti bun de nimic, ca Paqen.

Am plecat fruntea.

— Asta te-am lăsat, ca un prost, să crezi.

A reluat, însuflețită:

— Dacă ştii atâtea lucruri, înseamnă că te interesează ceilalți!

Nu i-am răspuns. A conchis, cu un surâs prietenesc:

— Mi se pare că acum te întâlnesc pentru prima oară.

Fraza m-a tulburat: trăia oare acelaşi soc ca mine? Deschidea ochii cu întârziere? Simțea şi ea ce simțisem eu dincolo de fereastră, când o surprinsesem cântând la harpă şi din gură?

Am ridicat fruntea: ochii îi străluceau de bucurie. M-am înfiorat. Şi ea.

Cele două femei mi-au întins o pâine cu legume la tigaie.

— Uite, să ai la drum, mi-a zis durdulia.

— Locuieşti departe? m-a întrebat fermiera.

Nu mi-a trecut nici un răspuns prin minte. Nu mai aveam un acoperiş deasupra capului. Ce minciună să inventez?

Meret s-a ridicat şi, cu tâmplele împurpurate, a răspuns cu glas fierbinte:

— Noam locuieşte la mine.

*

Meret îşi pierduse misterul, dar asta nu făcea decât să o iubesc şi mai mult. Claritatea era mai de folos decât tenebrele. Ce femeie! La fel ca fizicul ei, sufletul îi răspândea o puritate, o seninătate care iradiau. Da, se strecura o revanşă în fața vieții prin dubla ei activitate, dar într-un mod magnific: Meret, lipsită de copil, îi salva pe ai altora, îi hrănea pe banii ei, apoi le căuta familie.

Am înțeles în ce măsură interpretasem greşit plecările şi întoarcerile ei. Femeile din Memfis care îi intrau voalate în casă urmăreau două scopuri: fie să-i încredințeze un bebeluş – precum Samut, nevasta generalului – fie pentru a adopta unul. Meret se pusese în serviciul viului.

Când ne-am întors, Paqen, care ne-a observat apropierea, s-a crezut pradă unei halucinații. Şi nu s-a mai mişcat din locuință sau din împrejurimi, prea curios să evalueze noua relație dintre sora lui şi mine.

— Ce se-ntâmplă? m-a întrebat, prinzându-mă de braț.

— M-a văzut aşa cum sunt.

— Adică?

Poate că aş fi dat dovadă de cruzime răspunzându-i: „Aşa cum sunt, adică aşa cum nu eşti tu.“ Dar l-am prins în propria-i capcană.

— I-am descoperit existența secretă. Totul s-a schimbat de când...

— Țin să nu ştiu nimic, mi-a declarat. În orice caz, cu siguranță v-ați... în sfârşit...

— Ce?

— Şi-a scos peruca în fața ta?

— Nu poartă perucă.
— Ia nu te mai juca de-a cel care nu se prinde. Şi-a scos peruca în fața ta?
— Întrebi cam multe pentru unul care nu vrea să ştie nimic.
— De acord, deci nu v-ați culcat împreună.
Departe de a-l linişti, neconsumarea carnală a relației îi făcea scopurile surorii lui şi mai de neînțeles.
— Te aştept la magazin.
— Las-o baltă, altfel n-o să mai termini tot aşteptând.
Meret şi cu mine ne iubeam, totuşi, după cum ghicise Paqen, mai rămânea o barieră pe care nu ştiam cum să o trec: nu ne atingeam. Nu luam eu inițiativa, de teamă să nu o rănesc, să contrazic maturizarea legăturii noastre de care, poate, avea nevoie, cu atât mai mult cu cât ştia că mă dăruisem şi altora fără a le mai tine socoteala. Totuşi, a întârzia momentul îmbrățişării constituia un pericol. E o foarte mică, deşi uneori fatală, diferență între amânarea ce sporeşte dorința şi resemnare. Acceptam ca frustrarea să ne adie delicios, dar nu să se instaleze de-a binelea între noi.
Aşadar, într-o seară am riscat, după ce îmi cântase mai multe arii acompaniindu-se de harpă, şi am înaintat spre Meret, apropiindu-mi buzele de ale ei.
A bătut în retragere.
— Nu.
— De ce?
Tristă, a întors capul.
— Nu-ți plac? am murmurat.
— Ba da, mi-a răspuns roşind.
— Atunci?
— Sunt bătrână.
Am luat-o în brațe şi încet, foarte încet, mi-am lipit gura de a ei. Ne-a unit un elan suav, delicios. Când atâtea săruturi au provocat o tensiune imperioasă, care cerea să se meargă

mai departe, acest lucru s-a dovedit un tel în sine, minunat, dens, imens.

Când ne-am desprins, Meret şi-a lăsat capul pe pieptul meu.

— Nu sunt o femeie bună pentru tine.

— Lasă-mă pe mine să judec asta, te rog.

— N-am să-ți dau urmaşi.

— Chiar mi-i doresc? Singurul meu fiu a murit.

S-a cutremurat, s-a uitat lung la mine, mi-a luat mâna şi mi-a sărutat-o: mărturisirea mea ne apropia.

— Nici tu?

— Nici eu.

Ea a fost cea care a cerut a doua împletire, care m-a orbit încă şi mai tare. Pentru fericirea care sta să vină, am considerat inutil să adaug că Ham se stinsese de bătrânețe în brațele mele care, acestea, nu îmbătrâneau. Pentru a trăi ca toți ceilalți, trebuia să-mi îngrop tainele în tăcere.

Iubirea ni s-a dezvoltat cu puterea evidenței. De multă vreme gata unul pentru celălalt, comisesem greşeala de neînțeles de a nu o fi observat. Înțelegerea dintre noi se dovedea pe cât de intensă, pe atât de tandră, atât în timpul zilei, când ne ocupam de micii orfani, ea ca salvatoare, eu ca medic, cât şi în al nopții, în căsuța sărăcăcioasă pe care de acum o iubeam ca pe un cuib.

L-am informat pe Paqen că mi-am reluat vechea meserie ca omagiu adus tatălui meu, care fusese vindecător.

— Mda, şi mai ales fiindcă eşti îndrăgostit de Meret.

— Din păcate, nu te voi mai însoți la magazin.

— De luni de zile nu mai contez acolo pe tine, a oftat.

Nu s-a supărat. Firea lui lui bună nu cunoştea acreala ranchiunei, dar atitudinea fată de mine i s-a modificat: am devenit soțul surorii lui. În mintea lui situația era de la sine înțeleasă şi pentru acest lucru i-am fost recunoscător.

Dimineața ne spălam împreună prin stuf, îl urmam până la vânzătoarea lui de dulciuri, după care pleca la magazin pentru a răsfăța femeile.

Totuşi, într-o zi, abia întors acasă, m-a prins zdravăn de braț şi m-a tras după el până pe mal. Avea ceva să-mi spună, dar departe de Meret.
— Catastrofă: te cheamă Neferu.
— Toarnă-le şi tu o minciună, spune-le că nu ai dat de mine pe nicăieri.
— Glumeşti!
— Că am plecat.
S-a uitat lung la mine.
— Neferu poate să ne prindă imediat cu minciuna. Spionii lucrează pentru palat.
— Bine, nu mă eschivez, voi merge să ne confruntăm.
— Perfect! E înnebunită după sine. Prin tot Memfisul îşi arată şoldurile tot mai late, umflându-se-n pene într-o lectică. Meri-Uzer-Ra, deşi bolnav, strigă-n gura mare că pluteşte pe culmile fericirii. Cu-atât mai bine pentru tine! Neferu jubilează atât de tare, încât o să te bată mai puțin la cap…
Reîntâlnirea cu palatul faraonului m-a făcut să privesc edificiul din alt unghi: de acum îmi apărea ca un palat al indiferenței. Insensibil la soarta poporului, la sărăcia care forța familiile să îşi abandoneze pruncii, la greutățile care le ieşeau în cale egiptenilor, îşi desfăşura fără ruşine luxul şi splendoarea. Până şi pavilionul lui Neferu nu expunea decât defectele propriilor calități, prea plin de flori, prea frumos, prea feminin.
Sosind în fața fiicei faraonului, m-am înclinat mai degrabă demn decât servil.
— Prințesă, trebuie să îți mărturisesc ceva.

Apucasem să vorbesc înaintea ei, ceea ce a surprins-o atât de mult, încât nu m-a atacat de la început, ca de obicei. Am constatat cât de tare se îngrăşase, chiar dacă era acoperită de amulete cu efigia lui Thueris şi Bes, care apărau de deochi. Am profitat pentru a o anunța:

— Neferu, la fel ca tatăl meu, sunt vindecător şi m-am hotărât să îmi practic din nou arta. Am părăsit magazinul de parfumuri fiindcă iubesc o femeie şi nu o voi înşela.

A încremenit. Creierul îi analiza informațiile unele după altele. Care să fi fost mai importantă pentru ea?

— Vindecător? Chiar eşti vindecător?

Iată ce o interesa. Am asigurat-o că aşa era şi i-am explicat că, ajungând la Memfis, alesesem acea facilitate „înrolându-mă" la Fefi, că nu regretam, dar că acea etapă a vieții mele trecuse. M-am lansat într-o serie de complimente obscure, de neînțeles, alambicate, pentru a-i mulțumi pentru binefaceri, pentru a-i transmite în ce măsură apreciam momentele prețioase petrecute împreună cu ea, cum că eu niciodată...

— Vindecător! a repetat, întrerupându-mă. Chiar de serviciile tale am nevoie.

— Suferi de ceva?

— Ca viitoare mamă! Grețuri, dureri, pântecul ăsta enorm care-mi apasă pe şale.

— Ce doreşti?

— Să verifici.

— Ce?

— Dacă într-adevăr sunt însărcinată.

Nu am înțeles. Era vizibilă sarcina aflată spre încheiere.

— Ți-e frică de naştere?

— Nu despre asta îți vorbesc. M-am folosit de sacii de orz.

Se referea la un test infailibil de sarcină. Femeia urina zilnic pe un sac de cereale – orz şi iarbă de grâu. Dacă, în zilele care urmau, un răsad trecea de învelişul orzului,

atunci avea să vină pe lume un băiat. Dacă era străpuns învelişul grâului, atunci avea să vină o fată. Dacă nu se producea nici o germinație, atunci femeia nu era gravidă[43].

— Dar nimic! a mormăit Neferu. Nici un firişor n-a crescut. Am încercat şi cu ceapă.

Îmi fusese deja menționată această practică, uzuală la medicii egipteni, care considerau că naşterea presupunea o excelentă circulație între partea de sus şi cea de jos a corpului. Prin urmare, femeia îşi introducea o ceapă în vagin: dacă a doua zi mirosul gurii era încărcat de cel al cepei, însemna că aştepta un copil.[44]

— Tot nimic! După toate cercetările pe care le-am făcut, nu sunt însărcinată.

— Prințesă, uită-te la tine: de ce ai mai avea îndoieli?

A bătut din picior şi, stacojie de furie, a explodat:

---

[43] Acest test antic de sarcină a continuat să fie utilizat în lumea arabă şi în Asia Mică până în epoca modernă. În secolul XX, savanţii au vrut să-l verifice în laborator şi au constatat că era efectiv fiabil în proporţie de 80% pentru a determina dacă o femeie era însărcinată sau nu. Urina unei femei care nu este gravidă sau a unui bărbat opreşte germinarea la orz şi grâu. Factorul inhibitor dispare în urina femeii gravide, ai cărei hormoni, din contră, stimulează creşterea şi fac să germineze cerealele. În secolul XIX, broaştele au luat locul orzului şi grâului: urina femeii însărcinate declanşează depunerea ouălor. Şi în ziua de azi, testul pe care orice femeie şi-l poate cumpăra din farmacii, dacă are suspiciuni de graviditate, rămâne o reacţie la urină.

[44] Un căţel de usturoi umezit juca acelaşi rol. Experimentul presupunea o continuitate între vagin şi aparatul digestiv superior: urcarea mirosului dovedea o degajare a căilor de comunicaţie. Curios, dar acest test fără valoare sigură a traversat vremurile. L-au utilizat grecii, apoi arabii. Se recurgea la el şi în Evul Mediu, în lumea creştină.

— Ştiu să socotesc! Cum să am un copil de la faraon, care nu s-a atins de mine măcar o singură dată cât am fost la Marele Bazin?

S-a uitat la mine îngrozită, conştientă că îmi dezvăluise un secret inavuabil.

Am trecut imediat la examinare. M-a lăsat s-o fac ca o fetiță, gemând, dar docilă.

Auscultând-o am identificat elemente care, vai, îi justificau bănuielile: nici o viață nu-i locuia în abdomenul umflat, nu percepeam nici o bătaie de inimă, nimic care să reacționeze la palpare. Sarcina i se reducea la nişte semne, fără ca vreun fetus să fi fost pe cale de formare. Aceste gestații imaginare – numite mai târziu „nervoase” – afectau în mod excepțional femeile şi cățelele. Obligat de concluziile diagnosticării, i-am confirmat îndoielile lui Neferu.

A început să plângă în acelaşi timp de tristețe şi de uşurare – fiindcă prefera să ştie – apoi a țipat, printre două rafale de suspine:

— Cum se va termina?

— La fel ca toate cele dinaintea ta: vei elimina apa şi te vei dezumfla.

— Curtea va considera că am înnebunit.

— Vei spune că bebeluşul s-a născut mort.

A sărit în sus, cu ochii holbați.

— Niciodată! Refuz să i se spună faraonului că rodul sângelui său şi al meu era un cadavru! Nu ar îngădui-o. Şi nici eu.

— Atunci ce altceva?

— Nici nu se pune problema să se afle adevărul ori să fie mascat într-o sarcină falsă! Voi fi considerată nesănătoasă. Şi faraonul ar muri de durere!

Concentrat, străbăteam încăperea în lung şi-n lat, până când dintr-odată am exclamat:

— Poate că am totuşi o soluție!

*

Treaba a mers foarte repede.

La Curte zvonurile spuneau că prințesa va naşte curând. Sorocul putea veni din clipă-n clipă. În fața iminentului eveniment, Neferu concediase moaşele faraonului şi mă desemnase oficial ca medic al ei; referitor la naştere, precizase că numai eu singur voi veghea, ajutat de doamna ei de companie şi de slujnicele credincioase.[45]

Bineînțeles că i-am mărturisit totul lui Meret. În fiecare noapte, ajutați de cele două prietene ale ei, cotrobăiam prin stuf pentru a recupera coşurile cu copii abandonați. Căutam un bebeluş abia ieşit din pântecul mamei lui. Numai că, vai, copilaşii eşuați pe malurile fluviului aveau toți mai multe zile, ba chiar mai multe săptămâni.

În sfârşit, într-o seară senină a acostat un cos de răchită în care dormea un nou-născut abia venit pe lume.

În grabă, Meret a trecut printre ierburile călduțe, a luat-o pe drumurile care înconjurau Memfisul cu pâlcurile lui de

[45] Dacă bărbaţii ar fi putut naşte, lucrul acesta ar fi interesat mult mai repede medicina! Or domnii respectivi, ignorând suferinţa şi pericolele, i-au întors multă vreme spatele acestei aventuri care nu privea decât femeile. Lucru care, după părerea mea, a întârziat dezvoltarea obstetricii. În Egipt, era ceva rar ca medicii – bărbaţi sau femei, de altfel – să asiste la aducerea pe lume a unui copil; evenimentul ţinea de competenţa moaşelor. Cum se formau acestea? Prin experienţă. O şcoală pentru moaşe nu s-a deschis decât o mie de ani mai târziu, în templul zeiţei Neith. Acolo erau predate cunoştinţe atât practice, cât şi religioase, întrucât erau utilizate formule prin care erau conjuraţi demonii ce încercau să facă rău fetusului şi să împiedice ivirea copilului, dar şi rugăciuni pentru a obţine ocrotirea din partea lui Thueris – zeiţa Hipopotam a naşterii a lui Bes – zeul pitic care protejează orice viaţă excepţională – a lui Meskhnenet – şi ea zeiţă a naşterii.

palmieri şi, abia mai suflând, a lăsat coşul în casă. Încărcat cu desagii mei de medic, am alergat la rândul meu până la porţile oraşului şi am urcat spre palat. La ora aceea înaintată nu te mai întâlneai cu nimeni, doar lătratul câinilor acoperea uneori târâitul continuu al greierilor. De lângă un meterez din apropierea templului lui Ptah am făcut semnalul în codul prevăzut, avertizând-o astfel pe Ptahmerefites, cea însărcinată să-mi pândească în permanenţă sosirea. Un semnal asemănător a fost răspunsul.

Peste o clipă, ţipetele lui Neferu au răsunat în dormitorul ei.

Trimisă în fugă de Ptahmerefites, o mesageră s-a strecurat până la ascunzătoarea mea. M-am repezit la palat alături de aceasta. Garda de noapte s-a dat la o parte, apoi ne-a escortat. În pragul pavilionului, Ptahmerefites a oprit santinela cu un gest şi m-a introdus în camera fiicei faraonului.

Slujnicele regizaseră perfect scena naşterii: lichide, sânge, excremente, cârpe murdare. La cererea mea, Neferu nu s-a prefăcut că naşte lăsată pe vine, pe patru cărămizi, ci într-un scaun pregătit special, după cum începuse deja să se facă. Aşezată cu picioarele desfăcute, a ridicat privirea când m-a auzit venind.

— Nu mai suport să urlu! mi s-a plâns.

— Uite-l! am şoptit.

Am scos sugarul înfăşat pe care-l ascunsesem sub mantie şi i l-am arătat. Spre marea mea surpriză, chipul lui Neferu exprima o bucurie sinceră: în timp ce privea cu atenţie copilul, părea să primească energie din partea lui, luminată şi încălzită de acest dar al fluviului.

— E băiat! i-am mai şoptit.

Cu lacrimi în ochi, Neferu l-a luat delicat şi l-a aşezat la sânul ei gol. Nici dacă ar fi fost al ei nu ar fi fost mai

emoționată. I-a sărutat cu tandrețe nasul minuscul, urechile înroşite, l-a ciupit de obrajii moi.

În acest timp, Ptahmerefites şi două slujnice au scos dintr-o căldare o placentă vineție de măgăriță, care s-ar fi presupus că e a lui Neferu, şi au plecat, cum cerea tradiția, să o îngroape în grădină, sub ochii gărzilor.

Contemplând băiețelul cu un zâmbet larg, Neferu ne-a anunțat:

— Am să-i zic Moise.[46]

2

Neferu a cerut sus şi tare o doică pentru Moise.

La întoarcerea în căsuța noastră dintre trestii, i-am spus lui Meret, care a pălit. Nici nu se punea problema să trimitem una dintre cele de la fermă! Doar una singură să fi

---

[46] Moise este nume de origine egipteană, nu evreiască, invers decât s-a afirmat mai târziu în tradiţia biblică. Corespunde afixului *mes*, care înseamnă „a naşte”, pe care îl regăsim în numeroase nume egiptene compuse precum Ptahmosis (născut de Ptah) sau Thotmosis (născut de Thot). Cu toate acestea, Neferu nu a precizat care zeu îi plămădise pretinsul fiu, aşa că numele a încetat să mai fie teofor. De ce? Neferu, mai degrabă pioasă, să se fi temut mai cu seamă să mintă zeii decât oamenii? Să fi fost şi o undă de umor când lăsa să se înţeleagă: „Iată fiul meu, dar nu vă voi spune din cine a ieşit”? Provocarea aducea mai mult a îndrăzneală şi a nesăbuinţă din partea lui Neferu. Acestea fiind zise, de fapt nu risca de-a binelea, fiindcă mai cunoscusem şi alţi Moise în Egipt, un ofiţer şi un contramaistru.

În orice caz, comentatorii Bibliei s-au lăsat pradă unei veritabile fantezii interpretative văzând ceva evreiesc în acest nume. Profitând de o similitudine accidentală cu unul dintre verbele lor foarte rare, „a trage”, cu preţul câtorva distorsiuni gramaticale pornind de la această rădăcină, ne-au asigurat că Moise însemna „cel tras afară din ape”. Am înţeles că, secole mai târziu, trebuia neapărat „dezegiptenizat” Moise.

lipsit, şi orfanii Nilului ar fi murit de foame. Sigur, se putea recurge la lapte de vacă sau de măgăriță, se putea încerca trecerea rapidă la hrană solidă, dar era periculos; cât despre laptele de scroafă, de capră, de oaie, de cățea, nici că exista metodă mai sigură pentru a ucide bebeluşii.

Meret s-a repezit la Memfis. Am urmat-o. În capitala Egiptului, femeile aveau mult lapte, dar aveau şi mulți copii, aşa că doicile erau rare; cum copiii nu erau întăreați decât la trei ani, se întâmpla deseori să alăpteze un nou-născut, continuând să dea sân copilului de dinainte. Celor disponibile le erau încredințați pruncii femeilor moarte la naştere, dar şi cei ale căror mame nu aveau lapte. În ziua aceea am dat de două dintre ele pe Strada Olarilor, una care ne-a oferit un lapte cu iz de peşte, cealaltă unul cu aromă de alună, dar care ni s-a părut atât de îngălată, încât ne-am lăsat păgubaşi.

Meret nu s-a dat bătută. Cum rețeaua ei obişnuită nu oferea nici o soluție, ne-am dus în cartierul evreiesc, un ghem de ulițe mărginite de cocioabe, pe unde nimeni nu se încumeta să o ia. Ce mizerie! Până şi soarele evita locul plin de praf; pereții bordeielor înghesuite alungau lumina, în timp ce rufele murdare întinse pe sforile dintre lucarne o sufocau. Duhoarea otrăvea străduțele, care miroseau mai degrabă a cadavru decât a bucătărie, în ciuda înverşunării evreilor de a rămâne curați şi demni. O sărăcie lucie împovăra bărbații, femeile, copiii pe care Ipy, vizirul, îi hărăzise construcției piramidei. Traşi la față, cu pielea arsă de soare, cu trupurile slăbite de malnutriție, constrânşi la surmenaj pe şantier, nu mai reuşeau să se odihnească. Indiferent de vârstă, cu genunchii îndoiți, cu brațele atârnând, cu ochii goi, păreau toți nişte bătrâni.

Cum de-i cunoştea Meret? Fără a o mai lua pe ocolite, a parlamentat cu femeile ofilite, cu picioarele tremurându-le

de oboseală, care, după ce s-au sfătuit, i-au arătat o cocioabă anume.

A bătut la o uşă scundă, m-a rugat să am răbdare, apoi a dispărut îndărătul unei bătrâne cu părul albit. A ieşit peste câteva clipe, însoțită de o fată. Să fi fost din cauza tinereții acesteia? Silueta ei durdulie radia în ambianța păduchioasă; pistruii îi spuzeau pomeții trandafirii; părul de culoarea mahonului, des, mătăsos, împletit în cozi, îi scotea în evidență trupul sănătos şi voinic. În schimb, ochii îi reflectau teroarea; cea pe care o chema Iochebed, ascunsă sub un voal care-i servea de scut, nu îndrăznea să îşi oprească privirea fremătătoare nici asupra noastră, nici asupra vecinilor. Ca să o liniştească, Meret a prins-o zdravăn de mână şi am luat-o spre palat.

Odată depăşiți străjerii, ne-am înclinat înaintea fiicei faraonului. Era aplecată spre sugarul care țipa înfometat. S-a îndreptat.

— În sfârşit! a oftat.

De ochii lumii, declara că nu vrea să îşi strice sânii, exigență de dată recentă, dar ajunsă obicei la soțiile regale îngrijorate de soarta pieptului lor; de fapt, cum nu născuse, nu produsese niciodată vreo picătură de lapte.

Meret l-a ridicat pe Moise, al cărui corp înfăşat era acoperit de amulete protectoare, a împins fără menajamente tânăra într-un colț şi i l-a pus în brațe. Speriată, Iochebed şi-a scos din tunică un sân rotund, greu, a cărui areolă palâ încercuia un sfârc neted.

— Păi...! am strigat.

Meret mi-a făcut semn să păstrez tăcerea. I-am şoptit la ureche:

— E ciudat pentru o doică să nu fi alăptat niciodată!

— Ai dreptate, tocmai şi-a pierdut primul copil.

Bebeluşul, deşi cu ochii închişi, nu a întârziat să repereze sfârcul şi deja îl sugea, lăsând-o pe Iochebed încremenită de

surpriză. Meret s-a întors către ea şi a murmurat cu glas melodios:

— Îl cheamă Moise.

— Moise... a repetat Iochebed.

Şi imediat lacrimile au început să-i curgă pe obraji. Durerea pe care i se ceruse să o înăbuşe, cea pe care sperase să o fi refulat, copleşitoarea stare a mamei îndoliate, dădea de-acum pe-afară. Familiarizându-se prin mângâieri cu micuțul, prin îndemnuri – „Mănâncă!” – şoptite între două suspine, era scuturată de fiori.

Curioasă, Neferu a venit lângă noi. Liniştindu-se văzând copilul sugând lacom laptele, a spus formula rituală:

— Preafrumosul Apus să-ți fie dăruit fără să simți bătrânețea, fără să fii bolnav. Să-mplineşti în bucurie o sută zece ani pe pământ şi membrele să-ți rămână viguroase.[47]

După care a strigat la Iochebed, pe care o apucase iarăşi plânsul:

— Îți face rău?

— Nu, stăpână, a îngăimat femeia.

— Şi-atunci de ce plângi?

— Mă gândeam la băiețelul meu care a murit.

Neferu, atât de puțin sensibilă de obicei, a bătut-o pe umăr şi i-a spus consolator:

— Zeii au menit să ți-l pierzi pe al tău ca să ai grijă de al meu. Nu ai ajuns mamă degeaba.

— Mulțumesc, prințesă. Zeii ne arată multă bunătate.

---

[47] O sută zece ani constituia referinţa pentru o viaţă lungă în Egipt. Deşi, după câte ştiu, niciodată nu i-a atins vreun egiptean – Pepi al II-lea şi Ramses al II-lea, monarhi de o longevitate excepţională, au murit înainte de a fi ajuns centenari – era de fiecare dată pronunţat acest număr mai degrabă mitic şi simbolic decât realist. Speranţa medie de viaţă se situa între treizeci şi treizeci şi cinci de ani, dacă din calcul este exclusă mortalitatea infantilă...

Tânăra a continuat să plângă şi mai tare, val de lacrimi care, de data aceasta, a derutat-o atât de mult pe Neferu, încât s-a îndepărtat.

I-am şoptit lui Meret:

— Iochebed e de o sănătate care sare-n ochi. Din ce cauză i-a murit bebeluşul?

— Nu ştiu, mi-a răspuns, închizându-se în sine.

— Ce ai întrebat în cartierul evreiesc: „Unde dau de o doică“ sau „Cine şi-a abandonat copilul”?

— ”Cine şi-a pierdut copilul?”

— Nu cumva l-a pierdut pe Nil?

Meret s-a uitat lung la mine, serioasă, şi a spus în şoaptă, tranşant:

— Nu ştiu. N-am s-o ştiu niciodată.

A făcut o pauză.

— Noam, te sfătuiesc să nu cauţi să afli mai mult.

Am încercat să înțeleg cât din avertismentul lui Meret ținea de mărturisire şi cât de simpla prudență şi, după ce am reflectat, am conchis:

— Ai dreptate. E mai bine ca nimeni să nu bănuiască absolut nimic. Pentru linişte lui Neferu.

— Şi a lui Moise.

— Şi a lui Moise! am întărit. Ce-ar fi să se descopere că în palatul regal este crescut un evreu?!

— Cu neputință! a închis discuția Meret, clătinând din cap.

Un surâs ni s-a ivit pe buze: taina împărtăşită ne pecetluia complicitatea. Ne-am uitat apoi la chipul inundat de iubire al doicii, care nu-şi ascundea tandrețea față de copilul drăgălaş. Am întrebat-o pe Meret:

— Nu ți-e teamă că va vorbi într-o zi?

— Dacă este cine ne temem noi că ar fi, atunci are să tacă: o mamă se gândeşte mai întâi la siguranța copilului ei.

*

Meret... Numai privind-o şi o undă de căldură punea stăpânire pe mine.

Ce fericire să-mi vibreze din nou inima, să-mi exulte trupul şi să am inima plină! Alături de ea mă învăluia o minunată seninătate, ca o zi blândă de vară fără de sfârşit.

Meret nu se mulțumea să fie frumoasă, era frumoasă în mai multe feluri. Ochii ei căprui, bruni în umbră, auriți în soare, se transformau continuu, strălucitori, surprinşi, scrutători, binevoitori, melancolici, apoi complici, pierduți, insistenți, glumeți, lucind de plăcere. Se bucura de un trup zvelt, al cărui aplomb ținea de subțirime, dar obrajii plini şi suavi, cu un puf abia vizibil, manifestau o senzualitate mai carnală. Elasticitatea pielii îi arăta tinerețea, dar o cută în mijlocul gropiței din bărbie, care se forma imediat ce râdea, îi dovedea maturitatea. Părul lung, când fin şi cu fir întins, când ondulat şi căpătând volum, după cum şi-l aranja, mi-o dezvăluia în fiecare zi sub un unghi neaşteptat. Meret cea discretă, ştearsă, care în societate se străduia să nu atragă atenția, se preschimba într-o amantă inegalabilă. Picioarele, gura, mâinile, şoldurile, fesele, buzele, vaginul şi le dăruia fără rezerve când ne îmbrățişam de parcă, atunci când îmbrăcam costumul sacru al nudității, orice fantezii erau îndreptățite. Actul erotic ținea de cult, şi Meret i se dăruia cu devoțiune. În timpul ceremoniei nu renunța nici un moment la demnitate, din contră, îi dădea o nouă strălucire, oficiind ca preoteasă. Ce sublimare! Obscenitatea era alungată, indecența nu mai exista, trivialul câştiga savoarea divinului. Chiar şi adoptând poziții furios sexuale, chiar când limba ei îmi mângâia penisul ore-ntregi, chiar când îi făceam lucruri asemănătoare sau când, din joacă, transformam penetrarea în lovituri de berbec, Meret tot castă părea. Această aură de virtute mă excita.

Am mers departe în iubire. Mai degrabă îndrăzneaţă decât expertă, Meret, stimulată de un sentiment care legitima orice, trecea barierele pudorii, deschizând uşi interzise. Liturghiei noastre îi aducea accesoriile, obiecte perfect cizelate, subtil unse, care-i permiteau să se transforme în bărbat şi să mă transforme în femeie. Ce emoţie atunci când, ochi în ochi, ne schimbam între noi sexele! Să simţi ce simte celălalt, să primeşti ce îi dai, să îi dai ce primeşti! Şi aşa, pe marginea leşinului, ne împreunam în extaz până la a ne confunda. Clipele acelea ne umpleau ochii de lacrimi, ne zbârleau pielea numai frisoane şi ni se părea, prin forţa acelor permutări, că atingeam totala contopire a îndrăgostirilor.

Meret nu pretindea decât un singur lucru: să încheie celebrarea călare pe mine. Mă întindeam cu spatele pe saltea, mă acoperea cu trupul ei, apoi, cu impetuozitate şi determinare, ne conducea la orgasm. Prin acest detaliu, Meret se dovedea profund egipteană. Conform credinţei lor, Nut, zeiţa Bolţii celeste, copula cu Geb, zeul Pământului, desfăşurându-se deasupra lui.[48] În ţara fluviului androgin, femininul conta tot atât de mult cât masculinul, dacă nu cumva chiar mai mult, după modelul Mesopotamiei, unde Ishtar trona în vârful panteonului. Voi povesti mai târziu cum femininul a cunoscut o devalorizare progresivă; deocamdată, egipteanca mea mă făcea egiptean, şi din asta se năştea euforia.

Meret, de care mă îndrăgostisem zărind-o pe fereastră cum cânta, mă primise înlăuntrul acestui tablou: devenisem instrumentul ei, harpa pe care o făcea să cânte sub degetele ei. Locuiam în viziunea mea primordială, în apropierea

---

[48] Când Nut, zeiţa Cerului, făcea dragoste cu Geb, zeul Pământului, stând deci peste el, punctele de sprijin îi erau picioarele şi mâinile care, atingând solul, au devenit punctele cardinale.

magicienei care preschimba consistenta aerului, intensitatea luminii.

Ce contrast cu perioada mea de dezmăț! Luni întregi mă aruncasem frenetic spre femei, o dată, de două ori, de trei ori pe zi; mă opream mai degrabă extenuat decât sătul şi, imediat ce puterile îmi reveneau, o luam de la capăt. Dorind să-mi potolesc apetitul senzual, de fapt nu-l linişteam, ci îl exacerbam. Senzația de lipsă creştea pe măsură ce mă străduiam să-l împlinesc. Crezând că mă satisfac, cultivasem lipsa de satisfacție.

În brațele lui Meret am înțeles că plăcerea nu este de ajuns şi că numai dragostea linişteşte. Voluptatea fie constituie un scop în sine, fie însoțeşte ceva mult mai grandios decât ea; se reduce în primul caz la o plăcere provizorie, iar în al doilea se dezvoltă într-o plăcere infinită, într-un caz calmare, în altul împlinire. Ajuns în port, degustam cu intensitate farmecul de a trăi. Totul mă impresiona şi mă delecta. Dorința mi se schimbase. Nu mai era nimic obscur, egoist, disimulat: dorința avea acum o puritate şi o inocență noi, prezentându-se ca un copil gol în lumina soarelui. Să-mi expun membrul întărit în fața lui Meret, departe de a mă jena, mi se părea un semn de respect, cel mai mic omagiu adus persoanei ei. Nu aveam niciodată impresia că aş fi concupiscent. Mai înainte, chiar şi cu Fefi, în pofida instrucțiunilor ei judicioase făcute să-mi întârzie ejacularea, erecția rămânea o contracție musculară ce aspira la potolire. De acum, un soi de erecție permanentă, o erecție care nu mă mai tortura, niciodată aspirând la finalitate, se dovedea o stare a ființei şi o bucurie.

Observam reacția pisicii Tii. Zilnic îmi făceam timp pentru mângâieri, mâncare, joacă, siestă lipiți unul de altul. Imediat ce mă apropiam, totul trebuia să se învârtă în jurul ei, până când se sătura. Presupuneam că felina, obişnuită să domnească asupra primului etaj, nu suporta să cobor la

parter, îi displăcea trioul care urma duoului, aşa că se retrăgea sau, mai rău, sărea la Meret.

Prima dată când ne-am îmbrăţişat, Tii s-a apropiat cu paşi catifelaţi, a încremenit la pândă, a amuşinat cu botul ridicat. Ochii imenşi, cu pupilele dilatate, ne-au fixat fără a-i întâlni pe ai noştri, examinându-ne intrigaţi, perplecşi, poziţiile bizare. Odată încheiată inspecţia, Tii a plecat în fundul camerei. S-a aşezat la locul ei şi a trecut la o toaletă care a absorbit-o cu totul, energică, exhaustivă, acrobatică, graţioasă, în pofida contorsionărilor extreme. Nu era indiferentă, ci afişa indiferenţa.

Fie că Tii era lipsită de orice urmă de voyeurism, fie considerând că nu are nimic de văzut, şi-a luat obiceiul de a se ţine departe de îmbrăţişările noastre, după care a trecut la altceva: după orgasm, urca la noi în pat, circumspectă, lent. „S-a terminat?" întreba, ţinând câteva clipe o labă ridicată. Interpretându-ne confirmativ nemişcarea, se strecura între noi în spaţiul care-i convenea dintre şoldurile noastre, se făcea ghem, aranjând cearceaful cu ghearele apoi, dintr-odată, se înfăşură în propria coadă şi începea să toarcă, cu pleoapele pe jumătate coborâte, de parcă ar fi zis: „Bun, acum, că locul e din nou al meu, să încheiem discuţia." Evident, mâţa considera căsuţa şi patul ca fiind ale ei; mărinimoasă, tolera ca eu şi Meret să locuim acolo, pe post de cuplu în serviciul ei.

Ce e fericirea? Absenta întrebărilor.

Ar fi trebuit să mă las în voia fericirii numai că, vai, mă frământau două întrebări.

Prima se referea la Noura: după ce mă îngrijise, mă părăsise, se ascunsese şi, înainte de a se evapora, mă îndemnase să îmi refac viaţa fără ea. Ce părere să fi avut despre cuplul în care eram acum? întrebarea mă măcina, zvâcnitoare, până în ziua în care am înţeles că ascundea o alta: eu ce părere aveam? Habar nu aveam. Existenţa mi se

compunea din evidențe afective care mergeau alături de incertitudini intelectuale. Din fericire, inima era aceea care mă trăgea înainte, fiindcă intelectul nu se deplasa cu aceeaşi viteză, şchiopătând, împotmolindu-se, aducând-mi prea puține lămuriri. Lumina țâşnea din viață, din întâlniri, din dorințe spontane, dar deloc din gândire.

A doua întrebare care nu-mi dădea pace se referea la Derek. Între labele Sfinxului, fetița miraculoasă mă anunțase că voi da de el în Memfis. Dacă una dintre predicții se concretizase – Meret cealaltă întârzia. Era oare nevoie ca în pofida a orice, de bine de rău să continui să cercetez cetatea şi împrejurimile? Deşi mă chinuia această eventualitate, nu am mai făcut nimic şi, din instinct, mi-am încetat investigațiile. Acum îmi este la îndemână să-mi explic neaşteptata pasivitate. Incompatibile, profețiile se anulau. A-l localiza pe Derek şi a-l distruge nu aveau decât un singur scop: să trăiesc din nou alături de Noura. Ceea ce, dacă ar fi fost cazul, m-ar fi obligat să o repudiez pe Meret. Şi asta nu voiam.

Alături de Meret cea generoasă, cea devotată cu totul celorlalți, mi-am reluat meseria de vindecător.

Medici erau din plin în Memfis. La fel ca toți ceilalți pe care-i cunoscusem înainte, adăugau observațiilor seculare, rezultat al experienței, scopuri religioase şi recursul la formule sacre. Eu, care străbătusem secolele regăsind remedii identice, dar prescrise în contextul unor credințe diferite – animismul în copilărie, zeii Mesopotamiei, apoi cei ai Egiptului – țineam cont de dimensiunea materială a rețetelor medicinale, de compozițiile chimice, separându-le de diferitele ambalaje spirituale, de rituri, rugăciuni şi incantații. Empiricul mă interesa mai mult decât liturgicul. Călătoriile mele milenare îmi dăruiseră o privire distanțată, un recul providențial, care inducea un anume relativism şi mă incita să fiu rațional aproape la fel ca un savant al

secolului XXI. În adâncul meu, rămâneam animist, desigur, totuşi vedeam din ce în ce mai mult în această concepţie asupra lumii un limbaj propriu pentru decriptarea realităţii şi pentru descoperirea unei interpretări; începeam să consider această spiritualitate ca fiind adevărul meu mai degrabă decât adevărul.

Astfel, am studiat procedeele vindecătorilor egipteni, fiind mai atent la tratamentele lor decât la diagnostice. Pentru acest popor religios, totul venea de la zei: cine suferea de o boală, cine îndura o durere se dovedeau a fi victimele unei divinităţi agresive – nici măcar nu era nevoie de termeni specifici. În spatele simptomelor, medicul nu depista nici viruşi, nici bacterii, nici hormoni, nici leziuni, nici tumori, ci o putere invizibilă pe care o ataca în primul rând prin rugăciuni; lupta cu o forţă supranaturală, nu cu elemente naturale.

Cunoscând colegi, citind papirusuri, constatam progresele medicinii pe malul Nilului. Egiptul strălucea pe trei planuri: o dezvoltare spectaculoasă a farmacopeii; o formare serioasă a îngrijitorilor în şcoli sau sanctuare; înfiinţarea unei medicini a muncii.

Acest ultim domeniu mă fascina. Evoluţia îi dovedea în ce măsură organizarea socială şi politică influenţează dobândirea de cunoştinţe. Unii medici se consacrau soldaţilor, alţii scribilor, alţii preoţilor, alţii muncitorilor de pe şantiere, alţii minerilor din zăcămintele de aur, aramă, malachit, turcoaz. Fiecare aprofunda explorarea uneia sau a două maladii. Medicul scribilor era specialist în domeniul constipaţiei şi anusului, perfecţionând laxative şi produse împotriva hemoroizilor. Invers, medicul soldaţilor se străduia să oprească diareile şi îmbunătăţea totodată chirurgia de război. Medicul preoţilor corecta neajunsurile unei alimentaţii bazate pe exces de carne – lipsit de dreptul de a se atinge de peşte, clericul devora mari cantităţi de

carne. Medicul minerilor trata tulburările respiratorii, muşcăturile de şarpe, pe când cel al muncitorilor de pe şantiere cauteriza loviturile la cap.[49]

În paralel s-a născut o disciplină medicală: stomatologia. O să-mi obiectați că oamenii au avut dintotdeauna dinți; sigur că da, însă nu au avut dintotdeauna probleme cu dinții. Cândva, strămoşii noştri, vânători şi culegători, aveau canini, molari şi incisivi excelenți, datorați regimului sănătos, lipsit de zahăr – doar carne şi legume sălbatice. Or, în țara cerealelor, în care poporul se hrănea cu trei pâini şi două beri pe zi, smalțul se degrada. Uzura, erodarea prin frecare, abraziunea deteriorau suprafețele dentare. Deşi de origine vegetală, pâinea conținea minerale, grăunțe de nisip, feldspat, mică, gresie, prezente în solul în care germina orzul, aduse de vânt în timpul vânturării, apărute din moara în care se măcina făina, dar şi paraziți care se dezvoltau cât aluatul dospea la soare. În plus, clasele superioare consumau dulciuri, ceea ce ducea la apariția cariilor. Ce ironie: cei mai bogați aveau cele mai groaznice dentiții... Necunoscând cauza, îşi închipuiau că se aleseseră cu „vierme de dinți”. Prin locuințele de la oraş, pe drumurile de țară, prin fundul satelor circulau aşadar cei dintâi smulgători de dinți pe care i-a cunoscut omenirea, care înlăturau rădăcinile dureroase sau, dacă nu practicau extracția, acopereau găurile cu un mortar pe bază de lut nubian.

---

[49] De câţi morţi a fost nevoie înainte de a se institui obligaţia purtării căştii de protecţie pe şantiere? De milioane... Dacă, în Antichitate, războinicii au căpătat repede dreptul la căşti, muncitorii, consideraţi de putere ca inferiori şi uşor de înlocuit, au aşteptat mii de ani pentru a obţine dreptul de a fi protejaţi de căderea unor obiecte. Primele căşti şi-au făcut apariţia pe şantierele navale. Utilizarea lor s-a extins în tot domeniul construcţiilor abia în secolul XX.

Am asimilat toate aceste discipline foarte repede. Imediat ce a realizat puterea mea de memorare, Meret mi-a propus să nu mă specializez şi a sugerat să devin „medic pentru toți”, de la pescarul care umbla de colo-colo, gol, pe malul Nilului, până la aristocratul servit de o mulțime de slujitori.

Am acceptat. Meret făcea să se dezvolte şi să prospere cel mai bun eu al meu. Mă creştea. O emulație de bunătate ne împingea să ne extindem altruismul.

Deşi pasionat de sarcina mea, mi-am dat seama că această atitudine ne punea în pericol situația materială: într-o săptămână, pentru uri bogătaş care mă plătea, mă ocupam de o sută de nevoiaşi care nu o puteau face.

— Meret, cum vom putea supraviețui dacă nu aduc nici un ban?

Mi-a răspuns:

— Vinde mai multe tratamente celor bogați şi dă-le pe gratis celor strâmtorați.

— Atunci ar trebui să le cer mai mult celor bogați!

— Exact!

— Pentru o prestație echivalentă, unii ar cheltui prea mult şi alții deloc. Nu e nici corect, nici echitabil...

— Fiindcă e corect să fii sărac? a mormăit. E corect să fii bogat? Tu însă poți reface dreptatea: te vei ocupa de fiecare, şi de privilegiatul care poate plăti, şi de cel în nevoie, care nu poate. Dacă egalitatea bunurilor nu există, vei crea tu egalitatea tratamentelor. Fără să îşi dea seama, de fiecare dată când te va chema pentru ea sau pentru Moise, Neferu îşi va întreține supuşii.

Am revenit deci la practica mea din Babei, când treceam de la tiranul Nimrod la sclavii de pe şantierul turnului.

În afara rarelor momente când cânta la harpă[50], la palat, la vreo recepție dată de faraon, Meret nu se mai despărțea de mine.

Mă urma din zori la consultații, ca asistentă. Prezența ei mă ajuta mult, mai ales în cazul femeilor şi al copiilor, căci ştia atât de bine să îi aline. La asfințit, mă ducea la evreii

---

[50] În amintirile mele, fiecare epocă este împodobită cu o muzică. Copilăria din epoca neolitică rămâne acompaniată de percuţie, tobe, tigve, trunchiuri lovite cu beţe sau palme zdravene. Trecerea prin Mesopotamia revine în sunet de fluiere, pe când Egiptul iese la suprafaţă escortat de harpe şi lire. Chiar dacă pentru unii artişti acestea reprezintă un scop în sine, muzica ne spune povestea. Dacă îmi analizez bine impresiile, muzica vorbeşte în acelaşi timp despre natură şi societate.

Natura? Percuţiile neolitice povesteau despre pământ prin loviturile, rezonanţele, asprimea, profunzimea lor. Fluierele Mesopotamiei conţineau vântul care bătea printre trestiile ce creşteau pe malurile fluviilor şi ale canalelor. Harpele şi lirele Egiptului sugerau apa, emiţând arpegii lichide în sunete irizate, valuri armonice care datorau totul Nilului.

Societatea? Percuţiile reuneau indivizii într-una şi aceeaşi bătaie, sudând grupul, impresionând celelalte triburi. Fluierele afirmau că o lume umană se ridica de acum deasupra naturii şi celebrau instaurarea acestei noi ordini. Cât despre harpele şi lirele Egiptului, acestea invitau la reverie şi la voluptate într-un univers imobil.

Ritmurile, mai ales, spun ceva despre noi, despre oamenii fiecărei perioade. Ritmurile palpitante şi ca îmbătate ale neoliticului, când nu se trăia mult, dar se trăia intens. Ritmurile cadenţate ale Mesopotamiei, când lumii îi plăcea să bea şi să danseze. Ritmurile complexe şi suple ale Egiptului, apropiate de arta senzuală a mângâierilor.

Am simţit o reală surpriză la începutul secolului XXI, când am ascultat doi mari compozitori regăsind puţin din aceste esenţe ale trecutului. De unde să îşi fi extras cunoştinţele? Stravinski, cu *Ritualul primăverii*, părea să fi cunoscut neoliticul, iar Debussy, cu *Preludiu la după-amiaza unui faun*, mi se părea format în orchestra faraonului.

care se întorceau după interminabila zi în timpul căreia, gâfâind sub loviturile de gârbaci, ridicau piramida lui Meri-Uzer-Ra pe malul apusean al Nilului. Le curățăm plăgile, le coboram febra, le pansam rănile, le puneam ațele, le coseam puncte de sutură, le împărțeam poțiuni antidurere. Când era vorba despre dureri lombare şi recomandam repaus complet, a doua zi Meret intervenea pe lângă şefii de la şantier, rugându-i să acorde respectivilor zile libere, pentru a se restabili şi a se putea întoarce sănătoşi la ce aveau de făcut. Unii refuzau, preferând să întrebuințeze zidarul până când acesta murea, înainte de a-l înlocui. Unii o ascultau, chiar dacă încă mă mai întreb dacă o făceau din compasiune, din pragmatism sau de lene ca să nu fie nevoiți să găsească noi recruți. Noaptea, mă duceam cu Meret în nordul oraşului. Căutam printre trestii, găseam coşuri de răchită şi luam bebeluşii înfăşați şi încredințați zeului Fluviu. Uneori făceam şi descoperiri macabre: morți în vârstă de trei la cinci ani, plutind pe apă. Meret mi-a explicat că era vorba despre copii care nu vorbeau; considerând că erau posedați de demon, părinții, panicați, temându-se că la rândul ei familia putea fi atinsă de mutism şi pentru a îndepărta eventualitatea funestă a unui astfel de blestem, nu ezitau să îşi înece copiii.[51]

Memfisul îşi schimba înfățişarea. Contrar decorului fastuos în care evoluasem la început, descopeream sărăcia, foamea, îngrijorarea. În timp ce profesiunea mea de gigolo mă ținuse în locuințe luxoase, oferindu-mi iluzia unei societăți rafinate

---

[51] Cu trecerea timpului, mă gândesc că era vorba despre copii surzi. Când, ajunşi la trei ani, tot nu vorbeau, familiile îi suprimau, convinse că făceau bine. În pofida primirii care li se făcea piticilor, cocoşaţilor, orbilor – destinaţi muzicii şi dansului – respectul faţă de diferenţă îşi manifesta astfel limitele, care cu siguranţă aveau drept cauză lipsa punerii unui diagnostic.

şi prospere, intervențiile ca medic mă făcuseră să descopăr lipsurile. Mi se întâmpla deseori să fiu covârşit de descurajare.

— Meret, chiar muncind cincisprezece ore pe zi nu vom reuşi să vindecăm toată lumea. Nu vom fi niciodată victorioşi.

— Când te bați pentru o cauză, înseamnă că merită, nu că vei câştiga.

Ca prin minune, la întoarcerea în căsuța noastră, în întuneric, alungam orice urmă de epuizare, de confuzie, de dezamăgire, luându-ne în brațe, şi apoi împreunându-ne. După orgasm, Meret, extaziată, se ghemuia lângă mine şi, pe când adormea, mai rezistam puțin somnului pentru a savura momentul.

Într-o seară, înainte de a închide pleoapele, în timp ce Tii îşi făcea loc între corpurile noastre moleşite, şi-a descărcat sufletul:

— Mulțumită ție, în sfârşit îmi port cum se cuvine numele.

— Cum aşa?

— Meret înseamnă „Cea care e iubită”. De ani şi ani mă indigna faptul că soarta m-a botezat în felul ăsta. Mi se părea crud.

— Nu aveai destulă răbdare pentru ca destinul...

— Fără îndoială. Dar voi avea de acum.

— Până la sfârşitul zilelor tale?

A protestat:

— De ce spui asta? Fiindcă sunt mai bătrână decât tine?

Îşi reproşa în permanență cei cinci ani care, credea ea, ne despărțeau. Am sărutat-o tandru pe ochi, murmurând:

— Meret, eu te voi adora până la sfârşitul zilelor mele pe tine, cea cu numele atât de frumos.

Radioasă, a tors tot atât de tare ca Tii şi a adormit imediat.

*

Vestea a alergat prin tot Memfisul. În zori, mesagerii au părăsit în grabă oraşul pentru a o duce în Egiptul de Jos şi de Sus, unii cu pasul, alții luând nave, câțiva urcând pe măgari. Răspândirea informației în toată Țara neagră avea nevoie de săptămâni.

Paqen şi cu mine tocmai ne încheiam libațiile matinale în fluviu, când Meret a apărut pe malul apei strigând:

— A murit faraonul!

Paqen s-a poticnit. M-am întors spre Meret, care era încordată, conştientă că se achita de transmiterea unui mesaj capital. Un deces regal: nici un eveniment în Egipt nu avea repercusiuni de o asemenea amploare, nici războiul, nici vreun accident, nici inundațiile. Chiar dacă Meret îl prețuia prea puțin pe Meri-Uzer-Ra, opac la muzică, indiferent față de arte, lăsând săracii pradă sărăciei, tot faraon rămânea. Ca atare, merita respectul datorat măreției sale şi o tristețe decentă. După ce ocupase tronul mai multe decenii, în curând avea să se odihnească în piramida ridicată pe malul Nilului, monument gigantic, nepieritor, care-i va onora pe el şi domnia lui până la sfârşitul vremilor.

— Pe toți zeii, a mormăit Paqen, asta nu ne va ajuta deloc...

— La ce? am întrebat.

— O s-o luăm urât de la bătrânețe, Noam. Când le vom spune tinerilor: „Sunt născut sub Meri-Uzer-Ra“, vom trece drept străbuni.

— Numai la asta te duce gândul?

— La ce altceva?

Restul zilei mi-a arătat cât de tare reacționa Paqen la unison cu restul populației: plimbându-mă pe străzile Memfisului, ascultam conversațiile şi constatam că fiecare vorbea despre sine însuşi evocându-l pe Meri-Uzer-Ra;

acesta devenea numele copilăriei, maturității, bătrâneții oricui; reper temporal, amintea de o căsătorie, de o naştere, de cumpărarea unei case, de pornirea unei afaceri, de clipe de trădare ori de reuşită. Oamenii îşi apropriau monarhul căruia, înainte, îi aparținuseră, astfel încât adevărata lui poveste se pierdea în spatele miilor de poveşti individuale. Mai mult decât un conducător, ceea ce dispărea era un calendar.

Zgomotele oraşului s-au schimbat. Vacarmul meşteşugarilor – lovituri de ciocan, tăiere şi şlefuire de piatră şi de lemn – s-a domolit, strigătele celor angajați să aducă clienți negustorilor şi bărbierilor erau înlocuite de discuții fără cap şi coadă. Hărmălaia şi palavrele transformau cetatea într-un stup zumzăitor. Fiecare locuitor al Memfisului avea comentariul lui: care îşi arăta tulburarea, care n-avea el demult îndoieli, care ştia detalii despre agonia suveranului, care îşi amintea de o paradă militară, care îşi plângea camarazii morți în luptă, care tămâia faptele faraonului, care le critica. Oricine îşi exprima gândurile sus şi tare, fără teama de a fi denunțat. Inofensiv, Meri-Uzer-Ra se transforma în liant, asigurând coeziunea dintre orăşeni, moartea lui creând o naivă fraternitate.

M-am întâlnit cu Meret la templul lui Ptah, unde i se strânseseră prietenele.

— Noam, te cheamă Neferu.

— Mă duc să-mi iau lucrurile.

— Biata Neferu...

Am aruncat o privire surprinsă spre Meret, cu siguranță singura pe care o îngrijora soarta prințesei. Toată lumea ştia că întreținuse o relație incestuoasă cu tatăl ei, că Moise era copilul lor, dar nimănui nu-i păsa. Faraonii, descendenți direcți ai zeilor, duceau o viață diferită şi unicitatea moravurilor lor făcea poporul să-i considere ca pe nişte

indivizi aparte, inclusiv în domeniul sentimentelor. Că Neferu putea fi tulburată nu mişca pe nimeni.

— Mă bucur că o ajuți să treacă peste această încercare teribilă.

— Dar tu, Meret, ce simți?

— Nimic. Doar că timpul curge... Vreme de mai mulți ani l-am întâlnit de mai multe ori pe faraon şi nu s-a interesat niciodată nici de mine, nici de harpa mea.

— Te temi pentru viitorul Curții?

— Deloc. Fiul lui, Suzer, mă angajează şi continui. Sau mă dă afară şi nu mai depind decât de tine. În ambele cazuri, mie-mi place.

— Lui Suzer ăsta îi place muzica?

— Aşa spune.

Şi a adăugat malițioasă:

— E atât de plin de el, încât se vrea perfect.

Când am ajuns la pavilion, am bănuit după aerul rătăcit al slujnicelor, după obiectele sparte care zăceau pe dalele de alabastru, că Neferu îşi pierduse controlul. Copleşită de spaimă, cu umerii lăsați, cu ochii-n pământ, Ptahmerefites, doamna ei de companie, mi-a luat-o înainte până pe terasa sufocată de soare, unde prințesa, cu părul ciufulit, cu machiajul ca o crustă, cu kholul scurs, înghițea curmale cu o cadență frenetică.

Zărindu-mă, a strigat exasperată:

— Nu avea dreptul să-mi facă una ca asta!

— Cine, prințesă?

Indignată, a dat la o parte cupe cu fructe.

— E uşor, nu? Te plângi, leneveşti în pat, nu mai mănânci deloc, închizi ochii şi, hop, te-ai dus! Mânca-l-ar Ammut!

— Neferu, vorbeşti despre faraon...

— Nici vorbă: vorbesc despre tata!

S-a ridicat. Cu pas greoi, a urcat rapid terasa, lovindu-se de mobile, fără să-i pese că o făcea răsturnând câte ceva; nu

a dat la o parte decât gheridonul pe care trona un platou unde se aflau un pahar de cositor şi un urcior cu vin. După ce a dat peste cap paharul, a oftat:

— Ce şarpe! N-o să i-o iert niciodată.

— Că a murit?

— Da.

— Toată lumea moare.

— Cu el nu e la fel.

— Ba da, şi cu el e la fel.

— Nu cu el! s-a indignat mânioasă. Nu ştii că era faraon?

— Până şi faraonii mor într-o zi.

— Nu şi el! Nu şi el! a ținut-o pe-a ei, bătând din picior. Sau da, fiindcă aşa a hotărât. Mizerabilul!

Şi-a turnat din nou vin.

Neferu îşi preschimba tristețea în furie, lucru care cel puțin îi permitea să îşi elimine violența. Paharul odată terminat, nici măcar nu şi-a şters buzele impregnate de pete grena şi s-a prăbuşit pe primul scaun, cu brațele atârnând, cu picioarele desfăcute, ca o păpuşă stricată.

— A şters-o şi m-a lăsat cu un copil... Copilul lui! Copilul nostru!

Când privirea rătăcită i s-a oprit asupra mea, s-a agățat de mine ca de un piton de ancorare.

— I l-am dus pe Moise în fiecare dimineață, lucru care îl alina, dar nu a fost de ajuns.

Am înțeles mai bine importanța lui Moise pentru Neferu. Nu doar că acest copil îi permisese să ascundă o sarcină nervoasă, de care Curtea şi-ar fi bătut joc, dar reprezentase o modalitate de a-l flata pe faraon, de a-l stimula, ba chiar de a-l readuce la viață. Acționase ca o femeie îndrăgostită, exaltată, sinceră, iar pasiunea ei autentică, neavând nici un scrupul, înlătura monstruozitatea imposturii.

— Ce mai face Moise?

Neferu s-a luminat.

— Urmează-mă!

De parcă simpla amintire a fiului ei îi refăcea aplombul, redându-i echilibrul pe care alcoolul îl zdruncinase, s-a clătinat mai puțin. Am însoțit-o până într-o anexă a pavilionului, scufundată în penumbră, mirosind a iasomie, unde Moise dormea vegheat de Iochebed.

Copilul se dezvoltase, doica la fel. Trandafirii, bucălați, amândoi afişau o înflorire senzuală şi afectivă care impregna încăperea; fericirea lor constituia aroma camerei, îmblânzind lumina venită din afară, mângâind voalul împotriva țânțarilor şi făcându-l să danseze.

Ne-am aplecat amândoi deodată deasupra leagănului şi, imediat, un miros de transpirație puternic, acru, iute, datorat cantității de vin băute de Neferu, mi-a asaltat nasul. Nările sugarului au fremătat, pleoapele i s-au deschis. Descoperind prințesa, a surâs şi şi-a desfăcut brațele.

— Ce minune! a murmurat Neferu în fața celui care o întâmpina fără să o judece.

Ptahmerefites a venit în vârful picioarelor şi a spus cu glas cântat:

— Suzer a venit în vizită, prințesă.

Neferu a tresărit şi trăsăturile i s-au contractat. Ochi i s-au rostogolit, căutând o ieşire. După o clipă, a ridicat copilul, l-a strâns piept şi i-a îndreptat capul între rochie şi sân.

A intrat Suzer. Reuşea performanța de a fi flasc şi cu fața suptă, de parcă toată grăsimea care ar fi trebuit să fie la locul ei, pe obraji şi bărbie, s-ar fi scurs şi s-ar fi adunat mai jos, la nivelul şoldurilor şi al burții. Fața-i pierea, pe când corpul prospera. Orbitele mari, halucinante şi melancolice îi dădeau un aer anxios, inchizitorial.

Şi-a salutat sora şi a arătat duşmănos spre mine.

— Ăsta cine e?

— Nimeni. Medicul meu.

Nu am comentat expresia care m-a dizolvat în decor. Suzer a ridicat din sprâncene.
— Neferu, suferi de ceva?
— Mereu, oribil.
— De ce?
Neferu a lăsat să i se vadă o plictiseală profundă şi a răspuns pe ton umil:
— Lasă-i surorii tale câteva secrete, te rog.
Pe fața lui Suzer s-a conturat un rictus agasat, apoi ochii i-au alunecat spre mine zeflemitori:
— Oricum, dacă vreau să aflu, îl întreb direct.
După care a fixat bebeluşul, a cărui figură era ascunsă parțial de sânul lui Neferu.
— Ia te uită! Alăptezi? Parcă nu doreai.
— Ei, atât o cerea, că... Mi s-a făcut milă de el. Nu-i aşa, Iochebed?
Doica s-a făcut roşie toată.
— Sânii mei sunt groaznici acum, a continuat Neferu. Hidoşi! în sfârşit, nu contează, numai Moise îi va vedea în anii următori.
Am început să ghicesc a treia funcție a lui Moise: scut împotriva lui Suzer. Grație lui, îşi ținea fratele la distanță, în speranța de a nu-i părea câtuşi de puțin atrăgătoare.
Acesta şi-a manifestat nemulțumirea. Cu buzele strânse, lăsa impresia că pentru el a vorbi însemna un efort, impresie accentuată de sunetul aspru al vocii:
— O prințesă se poate lipsi de alăptat. Mama nu a făcut-o niciodată. Te laşi prea uşor pradă propriilor capricii, Neferu.
Ceea ce însemna mai ales: „Cedezi dorințelor fiului tău, nu ale fratelui tău."
— E tot ce mi-a rămas de la tata, s-a tânguit ea.
— Nu, i-a răspuns Suzer. Eu sunt tot ce ți-a rămas de la tata.

În gardă, Neferu l-a aprobat. Suzer s-a uitat cu atenție, rând pe rând, la băietei şi la mamă.

— Ce culoare are părul? Roşu?

— Ba nu, e doar culoarea părului de nou-născut, o să se schimbe.

— Nu-ți seamănă.

— Aşa?

— Nici cu tata nu seamănă.

— Sunt şi eu de părerea ta. Moise are o personalitate unică, extraordinară. De cum a sosit pe pământ, a îndrăznit să fie el însuşi. Va deveni un bărbat excepțional.

Zguduit de entuziasmul lui Neferu, Suzer s-a posomorât.

— Trebuie terminat mormântul tatei. Am ordonat generalilor noştri să ne furnizeze mai mulți prizonieri pentru lucrări. Dispunem de şaptezeci de zile. Casa Eternității ne va aduce atunci mumia şi vom organiza funeralii grandioase.

Neferu l-a aprobat. Întorcându-se spre ea, Suzer a adulmecat şi s-a mirat:

— Ciudat miros...

Simțise efluviile de alcool de care Neferu era îmbibată. Aceasta a strigat:

— Nu te apropia! Moise tocmai a făcut caca.

Şi s-a prefăcut că miroase scutecele bebeluşului, strâmbându-se scârbită.

— Asta e... Am eu grijă.

— Şi-atunci la ce mai e bună doica? a bombănit Suzer, arătând spre Iochebed.

Neferu a ridicat tonul:

— Gata, Suzer! Educ copilul cum hotărăsc eu, nu te amesteca. Dacă tata s-ar fi purtat aşa cu mine, deja aş fi

fost măritată cu un prinț din Punt! De altfel, mă întreb dacă nu cumva mă voi retrage în Avaris.[52]

Suzer a perceput foarte bine amenințarea care decurgea din acele vorbe şi s-a retras, bolborosind cuvinte de circumstanță.

Imediat ce s-a îndepărtat, Neferu i l-a întins pe Moise lui Iochebed, ca pe un pachet de lenjerie, şi s-a întors în camera ei cu pas pe cât de alert, pe atât de clătinat.

— Vrei să-ți pregătesc o poțiune pentru somn? i-am propus.

Neferu a căscat şi s-a întins pe pat.

— Am eu poțiunea ta!

A arătat ulciorul de vin aşezat în echilibru lângă perne.

— De ce m-ai chemat, Neferu?

— Eu? Nici vorbă. Tu ai trecut să vezi ce mai fac. De altfel, drăguț din partea ta. Te rog să mai dai pe-aici. Nu-i aşa, Ptahmerefites, că e adorabil?

Ptahmerefites, care îl însoțise pe Suzer până la ieşirea din pavilion, a venit din fundul încăperii până la noi.

— Iartă-mă, prințesă, m-ai întrebat ceva?

Neferu adormise.

Am traversat Memfisul de la un capăt la celălalt fără a mai da atenție bârfelor şi zvonurilor care se întindeau, concentrat de acum la piramida situată spre apus. Unii o pretindeau terminată, alții nu, toți conchizând: „Evreii vor suferi.”

Am trecut de poarta de sud şi am ajuns la căsuța înconjurată de pădurea de stuf. În acea clipă, nici un loc nu mi se părea mai frumos şi mai de preț.

---

[52] Avaris, în delta Nilului, era reşedinţa secundară a faraonilor.

Când am intrat, Tii a înaintat cu labele agitate, cu coada întinsă-n aer, furioasă. Mieuna umblând printre picioarele mele, fără a se freca de ele. Se întâmplase ceva neobişnuit.

Am strigat-o pe Meret. Degeaba. Trebuie să fi ieşit, mi-am zis. Tii şi-a repetat pantomima febrilă, iritată că nu reacţionam. Tropotea pe pernițele ei de pluş, din care ghearele îi ieşeau ca nişte fulgere.

Paqen şi-a făcut apariţia livid.

— Meret a fost arestată.

— Poftim?!

— Oameni lui Suzer au rechiziţionat dansatorii şi dansatoarele, muzicienii şi muzicienele de la Curte, la fel şi paharnicul, bucătarul, brutarul, personalul pentru servirea mesei şi cel de cameră.

— Dar de ce?

— Pentru piramidă!

— Poftim?

— Suzer pregăteşte înmormântarea tatălui lui.

Am rămas cu gura căscată. Paqen s-a repezit la mine şi m-a scuturat cu putere:

— Noam, nu înţelegi? Au întemniţat-o pe Meret pentru a o omorî, a o mumifica şi apoi aşeza în mormântul faraonului!

*

Cu ochii întredeschişi, fixam bolta imuabilă a cerului imperturbabil albastru, pe care soarele începuse să coboare.

Peste câteva ceasuri, oribilul avea să se împlinească. La asfinţit, servitorii faraonului vor fi strangulaţi unul după altul. Meret îşi va pierde viaţa.

Aşa hotărâseră Suzer şi vizirul Ipy. Faraonul avea nevoie de personalul său imediat ce, uns cu răşină, îmbălsămat, bandajat, îşi începea călătoria spre lumea de dincolo: era deci important să-i fie ucis şi mumificat anturajul cât mai

repede fiindcă, după şaptezeci de zile, o procesiune oficială urma să ducă toată această lume minunată înlăuntrul piramidei sau în mormintele din jur.

Îmi ardeam corneea tot privind zenitul. Nu-şi va întrerupe soarele cursa? Ce prostie! Aluneca mai departe, într-o inexorabilă abjecție.

Ce era de făcut? Să mă resemnez, ca Paqen? Lângă mine, cu ochii roşii, acesta îşi frământa colierele, murmurând rugăciuni pentru ca zeii să evite suferințele surorii lui.

— Unde sunt încarcerați?! am strigat.

— În închisoarea palatului. Nu-mi spune că ai de gând să te duci acolo!

Să aştept, să accept, să îndur îmi repugna într-atât, încât preferam să-mi dublez încercările, fie ele şi nefolositoare. Sângele îmi clocotea în picioare, în brațe, în cap, trebuia să alerg, să lovesc, să acționez, altfel explodam de furie.

Am fugit până la palatul a cărui aripă de nord, care era un meterez din pietre mari, voluminoase, o masă minerală zdrobitoare, era destinată deținuților. Era evident că şi alții se gândiseră la asta: o mulțime compactă şi agitată se strânsese în fața edificiului. Plânsete şi lamentații răsunau la baza zidului, familiile se văicăreau, copii, îşi chemau tații, soțiile bărbații, părinții, fiii sau fiicele. Influențați de anxietatea din jur, sugarii urlau. În fața porții joase, numeroşi soldați scoteau scuturile şi lăncile înaintea celor care strigau la ei. Mă mira docilitatea egiptenilor: unii cereau milă pentru apropiații lor, dar cei mai mulți se rugau doar pentru un ultim sărut de adio. Prea puțină revoltă ori mânie, în general durere, dezolare. Gărzile, de altfel, nu recurgeau cu adevărat la intimidare, ci stăteau drepte, impasibile, blocând intrarea. Nicicum nu aş fi putut mobiliza mulțimea pentru a aprinde o răzmeriță!

M-am retras pentru a cerceta terenul şi a-mi face un plan. Doar eram nemuritor, nu? Acum era momentul să utilizez

acest dar al fulgerului: dacă aş fi fost rănit, rănile s-ar fi vindecat, iar după o lovitură fatală aş fi renăscut; nu mă reținea nici urmă de prudență.

Atent la efectivele prezente şi diferitele căi de acces ce m-ar fi putut duce la Meret, am elaborat mai mute tactici. Dar, vai, cu fiecare ipoteză, proiectul mi se izbea de realitate: unu contra zece. Lupta s-ar fi dovedit disproporționată. Presupunând că aş fi ajuns viu la celula în care era sechestrată, am fi eşuat în încercarea de a evada. Eroismul meu nu ar fi reuşit decât să-i grăbească moartea.

M-am cutremurat: soarele îşi pierduse din incandescența de la prânz, se ducea încet spre apus, iar temperatura scădea. Ce era de făcut?

Neferu!

De ce nu m-am gândit mai devreme? Iată cine o va elibera pe Meret.

Am alergat până la poarta palatului.

Gărzile îşi triplaseră efectivele. Suzer oprise vizitele în ziua aceea. Ştia că, sacrificând slujitorii, reînnoia o practică străveche, cea a primelor dinastii, devenită arhaică. De cele mai multe ori, era suficient să se aşeze lângă defunct nişte uşabti, statuete funerare din bronz sau lut smălțuit, care reprezentau personalul în lumea cealaltă. Proaspătul faraon, nesigur că va obține din partea servitorilor imolarea voluntară, preferase să-i prindă chiar el, afirmându-şi astfel puterea şi pe aceea a tatălui său.

Deşi unele santinele m-au recunoscut, mi-au refuzat accesul în palat. Am încercat să-i îmbunez prin toate mijloacele, am argumentat, am negociat, le-am promis, le-am oferit, i-am sedus, am glumit, dar nimic nu i-a clintit.

Aruncând un ochi spre cer, mi-a înghețat sângele-n vine. Azurul se albea. Ce era de făcut?

O siluetă grăsuță a șters-o pe furiș din palat, luând-o pe o stradă oblică. Din trei pași am ajuns-o din urmă și am apucat-o de umăr, Iochebed a tresărit.

— Fugi, te rog, și anunț-o pe Neferu că trebuie să mă primească de urgență. Plantoanele îmi blochează drumul.

S-a întors și, din depărtare, s-a uitat la soldați.

— Nu mă vor lăsa să intru.

— Încearcă.

— Degeaba.

— Ești doica familiei regale!

— Pentru ei, nu sunt decât o fată din cartierul evreiesc. Îmi pare rău.

S-a desprins din strânsoare. Am oprit-o, așezându-mă cu totul înaintea ei.

— Meret va fi omorâtă.

— Meret?

— Cea care îți păstrează fiul în viață. Cea care a cules coșul dintre trestii și ți-a dus micuțul la prințesă. Cea care ți-a dat sarcina de a-l hrăni.

Iochebed s-a împurpurat.

— De ce îmi vorbești de Moise de parcă ar fi băiatul meu?

— Atunci de ce reacționezi așa? în orice caz, n-am s-o mai spun niciodată dacă îmi faci serviciul ăsta. Dovedește-ți recunoștința față de Meret. Anunț-o pe Neferu. Haide, puțin curaj.

— Curaj? Detest curajul! Odată am avut și-atunci mi-am abandonat copilașul.

Cu aceste cuvinte, Iochebed s-a întors pe călcâie și a urcat spre palat. A discutat cu soldații, aceștia au împins-o, dar nu a cedat. S-a încăpățânat cu umilință, plecându-și capul acoperit de voal. Fără îndoială sătui, i-au dat voie să intre.

Spaima de a o vedea pe Meret executată îmi otrăvea fiecare clipă. Inima îmi bătea de să-mi sară din piept. Nu-mi mai

controlam nerăbdarea. Aş fi ucis pe oricine ar fi venit să mă deranjeze.

Aşteptarea a durat. Iochebed avusese timp mai mult decât i-ar fi trebuit pentru a-mi transmite mesajul. De ce nu se întorcea?

Departe, soarele ajunsese la înălțimea chipului meu, nu mai era nevoie să-mi frâng gâtul ca să văd unde e. L-am privit intens pe cel pe care nu-l putem privi în față fără a coborî pleoapele, l-am privit cu obstinație, rugându-l să îşi încetinească drumul. M-am surprins zicându-i Ra şi adresându-i rugile locului.

Dintr-odată, m-a strigat Ptahmerefites:

— Noam!

Doamna de companie, micuță cum era, îmi făcea semne din spatele zidului de santinele. M-am repezit spre ea.

— Ce se-ntâmplă? m-a întrebat cu glas pițigăiat.

— Îți mulțumesc pentru ajutor, dar nu am să-i spun decât lui Neferu.

Uşor vexată, le-a ordonat soldaților să se dea la o parte pentru a mă duce în pavilionul prințesei.

Neferu se trezea după o siestă îndestulătoare. Deşi morocănoasă, pendula între două stări rele, dar mai puțin căzută decât de dimineață. I-am expus rapid situația. M-a ascultat, cu palmele lipite de tâmple, de parcă săgețile vorbelor mele i-ar fi atins capul. Am continuat, elocvent, convingător, implorând-o, metodic, să o extragă pe Meret din lotul condamnărilor.

A ridicat fruntea, reflectând.

— Nu sunt de acord, a zis. Tata are dreptul dincolo la orchestră.

— Bine, Neferu, dar nu îi plăcea muzica!

— Îți interzic să spui aşa ceva.

— Ştii la fel de bine ca mine: căsca de câte ori se cânta vocal şi ațipea când se cânta numai instrumental.

— Nu contează! Trebuie să-i respectăm poziția, statura, demnitatea. Un faraon lipsit de personal, de Curte? Doresc să i se bage cât mai multe mumii cu putință în piramidă. De altfel, deplâng faptul că Suzer nu sacrifică întregul harem al tatei.

— Absența lui Meret în orchestră, pe lumea cealaltă, nu se va observa.

— Fals! O ceremonie fără harpă nu mai e ceremonie. Un festin fără harpă nu mai e festin.

— Orchestra are două harpiste, nu-i aşa?

Deşi uram utilizarea acestui gen de argument – să-i fac un rău colegei ei pentru a o salva pe cea pe care o iubeam – m-am ambalat:

— Prințesă, dă ordin ca Meret să fie păstrată pentru tine, pentru ca să o foloseşti numai tu. Mi-e ruşine de egoismul meu, aş fi visat să fie toti salvați.

Indignarea a făcut-o pe Neferu să se încrunte.

— Să fie salvați? Nu înțelegi, Noam! Cei care-l însoțesc pe faraon beneficiază de un privilegiu fabulos. Vor obține o mumificare perfectă, mai presus de mijloacele lor. Vor profita de un mormânt somptuos, piramida, cel mai frumos, cel mai mare, cel mai apărat dintre morminte. După care îşi vor relua sarcina pe lângă faraon, în câmpiile Duatului, intacți, fericiți, tineri pentru veşnicie. Sincer, cred că toți se bucură în acest moment. Greşeşti când îi plângi. Nu te înțeleg.

— Vreau să continui să trăiesc cu femeia pe care o ador.

— Mai bine gândeşte-te la fericirea ei.

— Care constă în a trăi lângă mine.

Neferu a ridicat din umeri. Sentimentalismul nu-i leza sufletul înzorzonat. Am schimbat registrul:

— Meret l-a găsit pe Moise pentru tine. Şi o doică pentru el. Fără ea ți-ai fi pierdut onoarea, bucuria, fiul. Cât despre mine, ți-am slujit întotdeauna cu credință interesele. Şi voi

avea grijă de sănătatea lui Moise. Te conjur să o îndepărtezi pe Meret.

Trăsăturile i-au fost cuprinse de ticuri, dovadă că mă auzise. Îşi frământa rochia.

— Închipuie-ţi că tot Memfisul dă buzna aici, iar eu mă apuc să intervin pentru fiecare! a exclamat. Aş goli piramida tatei.

— Nimeni nu ajunge până la tine, Neferu, nimeni nu a mai venit azi. 0 femeie mai puţin în mormânt ce ar schimba?

— Chiar aş face-o pentru tine, pentru ea... dar...

— Dar?

— Nu-i pot cere nimic fratelui meu.

— Doar aparţii familiei regale.

— Da, sunt fata lui Meri-Uzer-Ra, totuşi nu visez să mă mărit cu Suzer-an-Ra, viciosul de frate-meu. Dacă solicit şi cea mai mică favoare, va cere el una în schimb. Imposibil.

S-a ridicat.

— Îmi pare rău, Noam. La revedere.

— Nu!

— Întoarce-te acasă.

— Te rog, graţiaz-o pe Meret! Până nu intervii, nu plec.

Târându-se, Neferu s-a dus în camera lui Moise şi a discutat în şoaptă cu Ptahmerefites.

Câteva clipe mai târziu, soldaţii m-au somat să părăsesc palatul, înţelegând că rezistenţa nu ar fi provocat decât o agitaţie inutilă, i-am ascultat.

Captivii urmau deci să fie executaţi noaptea. Nu le mai rămâneau decât trei ore de trăit.

Meret...

*

Ca un tigru care se întinde să se culce, umbrele se lungeau către crepuscul.

După ce fusesem cu ochii pe soare toată ziua, după ce mă rugasem la zei, după ce implorasem oamenii, mă întorceam epuizat în casa dintre trestii. Mai degrabă apă îmi curgea prin vine decât sânge. Locuința sărăcăcioasă care ne adăpostise pasiunea mi se părea insuportabil de goală.

Tii dispăruse. Paqen se refugiase la etaj.

M-am prăbuşit în patul nostru, în mirosul lui Meret, al nostru, mai degrabă siderat decât trist, incapabil să cred în acele evenimente. Un singur bărbat avea să-mi fure pentru totdeauna femeia! Şi încă unul mort! Cum de putea conta într-atât o persoană în detrimentul celorlalți? Turnura pe care o luau lucrurile omeneşti mă descumpănea. Pentru mine, vindecătorul, orice viață avea valoare, fiecare merita să fie îngrijită şi apărată. Dar simțul meu de echitate se reducea la o toană de medic, iar societatea se dezvolta pe dos, creând exact contrariul, ierarhizarea. Eşaloanele privilegiaților divizau lumea. Piramida câştigase. Nu ocupa doar spațiul, ci şi spiritele. Câțiva indivizi locuiau la vârf, multi stăteau zdrobiți la baza ei. Dacă faraonul era în vârf, apoi familia lui, după care directorii din administrație, preoții, mai jos aria se lărgea pe măsură ce se cobora: numeroşi generali, încă mai mulți înalți funcționari, scribi, antreprenori, arhitecți, peruchieri, medici, bărbieri, artişti, servitori; la baza tetraedrului nu se mai dădea nici o atenție celor ce reprezentau 90% din populație, țăranii care, deşi hrăneau toată lumea, nici măcar nu aparțineau piramidei, lipsiți de respect, simple grăunțe de nisip, tocmai ei, care constituiau soclul fără de care orice edificiu s-ar fi prăbuşit.

Cine crease o structură atât de inegală? Nu cei pe care îi cunoşteam... Prădătorii pe care îi întâlneam nu erau buni decât să profite, să perpetueze acea situație, chiar dacă nu ei o concepuseră. Nici o superioritate anatomică sau intelectuală nu-i îndreptățea pe Meri-Uzer-Ra şi pe fiul lui Suzer să fie conducători omnipotenți.

Se produsese o ruptură în ordinea naturală. În cazul leilor, maimuțelor, lupilor, exemplarul dominant îşi câştiga locul mulțumită musculaturii, vitejiei, încăpățânării lui; pe vremea copilăriei mele, şeful de trib, nomad ori sedentar, îşi legitima preeminența prin calități fizice, morale, poziție dificilă pe care circumstanțele o puneau mereu sub semnul întrebării, până când cineva mai viguros îl înlătura; pe scurt, autoritatea, necesar liant al grupului, se baza pe calități, pe când acum provenea din sistem, nu din valoarea individului. Puterea faraonului se sprijinea pe o organizare a cărei dimensiune materială era prelungirea sferei spirituale – ascendența divină îi motiva statutul, armata i-l asigura.

Un trosnet de afară m-a făcut să ridic capul. De dincolo de ferestruica pătrată, am descoperit doi ochi mari care mă observau. Când privirile ni s-au întâlnit, panica a încărcat pupilele care mă spionau. Am tresărit recunoscând chipul ridicat până în dreptul geamului: era al fetiței miraculoase, copilul profet care, între labele Sfinxului, îmi vestise viitorul.

M-am ridicat. Fetița dispăruse. M-am repezit şi am zărit-o fugind către perdeaua de stuf.

— Nu pleca!

Alerga atât de repede, încât silueta deja i se pierdea în spatele stufărişului. M-am grăbit în urmărirea ei.

— Aşteaptă!

Copila aluneca prin vegetație, luând-o pe o cărare, scăpându-mi din nou.

— Te rog, rămâi! Spune-mi...

Era să o prind de mai multe ori. Deşi înaintam cu aceeaşi viteză, abilitatea ei de a schimba direcția o făcea mai rapidă, iar statura ei mică îi permitea să intre pe oriunde. Puțin câte puțin, distanța dintre noi creştea, dar nu mă lăsam, sperând nici nu ştiam ce din partea ei. În sfârşit, după o cursă dezlănțuită, am pierdut-o din vedere şi m-am oprit năucit, nemaiştiind în ce direcție să o iau.

Ghicitoarea iute de picior se evaporase.

Ajunsesem pe malul Nilului, printre colibe acoperite cu stuf, la adăpostul curmalilor. Vântul serii începuse să adie. Turmele de bivoli se întorceau mugind la grajduri. Înaintea mea, pe malul vestic, se ridica piramida faraonului. În spatele ei, soarele, ca un disc din argint aurit şi tocit, cobora către dunele domoale care împodobeau deşertul, colorând cerul în galben. Păsări de pradă se învârteau, planând lin în jurul crestei. În depărtare răsunau urletele lupilor.

Piramida mi-a tăiat respiraţia. Ridicată la o leghe de mine, îmi lăsa impresia că de fapt eram la picioarele ei, într-atât era de dominatoare. Mă zdrobea cu masa ei uriaşă, lăţimea fiindu-i egală cu înălţimea. Deşi născută dintr-un calcul, produs al inteligenţei, clădită de mii de braţe, nu avea nimic omenesc sau mai degrabă spunea ceva diferit de fiinţa omenească: îşi afirma forţa, îşi extindea câmpul de-a lungul timpului şi spaţiului, aplatizând orizontul, înfruntând anii. Graţie ei, individul efemer câştiga lupta inegală cu moartea, dura, triumfa. Piramida suspenda orele, zilele, secolele. Inalterabilitatea pietrelor ei sfida descompunerea. Perfecţiunea ei înlătura accidentalul. Impasibilitatea ei nu se sinchisea de emoţiile noastre. Greutate, stabilitate, densitate, echilibru geometric, totul se ridica împotriva mişcării. În tăcerea înconjurătoare, piramida cânta viaţa veşnică.

A ţipat un vultur. Glasul lui strident s-a lovit de una dintre laturi, a ţâşnit înapoi, a deviat, sinistru, alungând o haită de câini sălbatici. M-am cutremurat. Perspectiva mi s-a modificat.

Goală, îmbrăcată apoi în porfir rubiniu, în sienit roşcat, în granit roz, piramida mi s-a părut mai degrabă un animal decât un mineral, irigat de uri sânge zvâcnind la suprafaţa pietrei. Sângele celui care avea în curând să se odihnească în ea? Nu, sângele celor care se epuizaseră pentru a o ridica.

Ce nebunie! Costase chinuri şi cheltuieli considerabile. Mai bine ar fi fost ca poporul să fie lăsat să-şi ducă liniştit traiul decât să se sacrifice pentru acest proiect. Să martirizezi populații întregi timp de douăzeci de ani pentru a ridica un mausoleu pentru un singur om... Grandiosul îi ucide pe cei mici, pe cei mari nu-i face şi mai mari, poate doar le oferă o grandoare de împrumut, fiindcă doar au dominat, au ordonat, au bătut, au aruncat, au condamnat. Ce ironie! Odată terminată, piramida se opunea cu uşile ei închise hoților, deşi campionul tâlharilor stătea înăuntru...

Prin ce aberație cea mai importantă construcție zidită pe pământ era un mormânt? Extravagantul rivaliza cu tiranicul. Era de lăudat geniul capabil de o asemenea realizare, ori de denunțat aservirea maselor? Ce ambiție nesăbuită! După ce îşi sleise de puteri şi îşi masacrase supuşii, Meri-Uzer-Ra obliga în continuare oamenii să se oprească timp de secole în fața sicriului lui. Frivol mormânt. Grotesc demers. Întristătoare vanitate.

Numai moartea era corectă, lovindu-l şi pe cel puternic, şi pe cel sărac.

Unde eşti, Meret? La ce te gândeşti? Se apropie oare călăul de tine?

M-am aşezat pe o bucată de grindă în timp ce un vânt rece, pătrunzător, venea de foarte departe.

Soarele ardea pentru o ultimă oară înainte de a dispărea. Ciori cu aripile negre, stropite cu roşu de ultimele raze ale zilei, se certau în rămuriş. În jurul degetelor mele de la picioare, câteva pietricele sclipeau fără bucurie, pietre şlefuite de apă, de un violet închis.

De acum, piramida cânta o altă melodie, cea a unei puteri absolute şi nedrepte. De când oamenii ieşiseră din natură, de când îşi construiseră case, domesticiseră animalele, cultivaseră plante, se instalaseră deasupra a tot, inclusiv a lor înşişi. Privilegiații domneau peste „gloata mizerabilă”.

Istoria o făcea o elită ce îşi înscria numele pe firmamentul gloriei. În timp ce masa lucra câmpurile şi aducea gălețile cu apă.

Asfințitul s-a făcut sângeriu. Inevitabilul sosea. Peisajul murea. Ziua se stingea sub povara angoasei.

Astrul s-a subțiat, ajungând o simplă linie de foc la orizont. Cenuşiul contamina eterul. Asistam la decesul soarelui.

După hemoragie, linişte, frig, întuneric. Un fluviu al uitării trăgea lumea într-o prăpastie fără nume.

Meret murise.

*

De obicei, răsăritul soarelui îşi împrăştie peste tot magia. Odată cu lumina, îşi pulverizează dorința de a trăi, vibrând de promisiuni, scânteind de nerăbdare. Suflul său subtil reînsuflețeşte totul, inclusiv pietrele, păsările, inimile oamenilor, statuile din gresie trandafirie.

În dimineața aceea, zorile nu avuseseră nimic dintr-o victorie. Apăsători, cenuşii, terni, pe măsură ce luminau pământul, înfățişau un eşec monstruos: Meret părăsise lumea aceasta, absolutismul unui tiran secerase o sută de nevinovați. Rămâneam singur, încărcat de o mare iubire pe care nu avusesem timp să o aprofundez. Lipsa lui Meret mă împietrea la marginea unei dureri abisale.

Un voal de ceață plutea deasupra văii, la marginea deşertului. Liniştea camufla turmele de capre şi de măgari care treceau în depărtare.

Lăsat pe vine în fața căsuței, întors spre Ra, Paqen se ruga la acesta într-un murmur neîntrerupt. Nu-l văzusem niciodată astfel, neîngrijit, cu pleoapele umflate, pământiu la față, cu nările inflamate, cu părul moale atârnându-i pe obraji. Deşi nu era evlavios, riturile şi formulele îi ridicau un

crenel în fața tristeții; fără să fi recurs la asta, ar fi fost pierdut.

Pe mine nu mă apăra nici un crez. Răul mă lovea fără a trebui să treacă prin vreun filtru. Incapabil să-i opun o credință consolatoare, mă prăbuşeam sub asalturile lui pătrunzătoare.

Ca să nu sufăr, ar fi trebuit să nu iubesc. Şi fiindcă soarta mă lipsise de Meret, presimțeam că următorul meu mod de a o iubi consta în suferința intensă. Aveam să mă fac una cu durerea, să mă închid în langoare, fiindcă aşa, cel puțin, Meret va exista întotdeauna.

— Vrei să-ți pregătesc o infuzie de mentă?

Fără să-mi dau seama, îi pusesem lui Paqen întrebarea pe care mi-o adresa Meret când se dădea jos din pat, imediat după ce ardea răşină pentru primenirea aerului şi trezirea trupului. O parte din mine îi nega dispariția, păstrând ritualurile noastre.

Surprins, Paqen a murmurat ceva de neînțeles. M-am întors pentru a arunca vreo câteva frunze în apă, când o voce a articulat:

— Lasă, fac eu.

Am înghețat. Nu-mi venea să cred ce auzisem, convins că imaginația îmi juca o farsă crudă.

— Chiar îmi face plăcere, a insistat vocea.

M-am întors. Înaintea lui Paqen şi a mea, Meret, clătinându-se, ne zâmbea. La cât de slabă, de palidă era, semăna cu o fantomă.

— Ce? Tu…

Nu am reuşit să-mi termin fraza.

Meret a aprobat, coborându-şi pleoapele. Venele care-i apăreau sub pielea albă a tâmplelor erau dovada tumultului ei interior. A şoptit, mirată şi ea de ce povestea:

— Înainte de căderea nopții, gărzile au venit la uşa celulei. Când m-au smuls din beciul în care zăceam toți, am

presupus că mă vor executa cea dintâi. M-au dus până în camera paznicului, mi-au ordonat să aştept cât va trebui, pentru ca familiile care stăteau la baza zidurilor să plece, şi pe urmă să fug. A trebuit să aştept până în zori.

Cu câtă energie îi mai rămăsese, Paqen s-a ridicat şi a luat-o în braţe. Au izbucnit în lacrimi. Fratele şi sora nu erau legaţi doar de trecutul pe care-l petrecuseră împreună, împărţeau şi prezentul. Chiar dacă, în viaţa de zi cu zi, fiecare se arăta rezervat faţă de obiceiurile celuilalt, iar prudenţa le dirija legăturile, se iubeau; acum, prin acele lacrimi, în sfârşit şi-o mărturiseau.

Fără a o scăpa din ochi, Paqen s-a dat la o parte pentru a ne putea şi noi îmbrăţişa. Meret a alunecat spre mine, şi-a lăsat capul pe pieptul meu şi a uitat de sine. Aerul îmi circula din nou prin plămâni şi sângele prin vene. Lipiţi unul de altul, renăşteam.

— Mulţumită lui ai scăpat de masacru, a zis Paqen.

Meret a îngânat ceva, confuză. Paqen a precizat:

— Noam s-a dus la palat şi a implorat-o pe Neferu. Iată de ce eşti singura care a scăpat.

Meret s-a uitat la mine cu o tandreţe fată de care cuvintele s-ar fi dovedit inutile. Aveam senzaţia că pământul mi se căsca sub picioare, m-am dat în spate şi am început să tremur: îmi ţineam în braţe femeia. Fericirea redevenea posibilă?

*

Tragicul aducea foloase cuplului. Faptul că evitasem un pericol ne eliberase pe Meret şi pe mine de rezerve prosteşti, de spaime superficiale: îndrăzneam să-i spun de mai multe ori pe zi lui Meret că o iubesc, iar cutezanţa pe care corpurile ne-o manifestau când ne înlănţuiam o foloseam acum ca pe o expresie a sentimentelor.

Bineînţeles că nu ignoram dimensiunea egoistă a fericirii noastre: cei o sută de deţinuţi sacrificaţi erau acum mumificaţi în Casa Eternităţii; pe când noi exultam de bucurie, familiile lor plângeau. Cu toate acestea, tot aşa cum ar fi fost abject să nu ne gândim la ele, ar fi fost indecent să nu ne bucurăm de noi. Contrastul cu nenorocirea celorlalţi ne sporea fericirea.

În după-amiaza în care ne-am regăsit, i-am scris lui Neferu o scrisoare lungă în care îi mulţumeam pentru ajutor. Nu am mai găsit curajul de a forţa barajul dispus de Suzer[53] în

---

[53] Suzer se arăta uneori mai „egiptean” decât ar fi fost necesar, căci aparţinea unei familii de suverani hicsos* care venise de la est de Delta Nilului – din Levant – şi care a domnit în Egipt o sută opt ani. Unii – mai ales din Teba – îi considerau ca fiind de origine străină, mergând până la a spune că puterea o cuceriseră prin forţă, deşi, bine asimilaţi, pur şi simplu profitaseră de o perioadă de decădere.

Totuşi, această neîncredere în privinţa lor a generat la unii dintre membrii familiei de hicsoşi, în cazul lui Suzer mai ales, o dorinţă nebunească de a se racorda la cele mai vechi tradiţii. Toţi egiptenii mergeau de-a-ndăratelea, cu faţa întoarsă către trecutul perfect. În ochii clerului şi ai poporului, un faraon îşi câştiga legitimitatea înrădăcinându-se în timpurile străvechi, în momentul în care lumea era ocupată de zei. Virtutea faraonică nu consta în a face, ci în a reface. Prezentul nu era validat decât prin trecut. Astfel, cuprinşi de grija de a se înscrie în istoria faraonilor încă de la origini, regii hicsoşi au recurs la zeul Seth pentru a-şi reprezenta zeitatea; Meri-Uzer-Ra şi fiul lui au favorizat incestul, caracteristică a familiei regale, iar Suzer a readus la modă utilizarea arhaică a personalului sacrificat şi mumificat, care însoţea suveranul defunct în mormânt. În Egipt, timpul era perceput ca *liniar* şi *ciclic* în acelaşi timp. *Liniar* fiindcă greutatea anilor altera individul, după cum secolele erodau societatea. *Ciclic* fiindcă totul reîncepea. La fel, moartea faraonului era interpretată simultan din punct de vedere liniar – o viaţă se încheie şi pleacă în lumea cealaltă – şi din punct de vedere ciclic: regele a murit, trăiască regele! Exact ca anotimpurile, faraonii se succedau şi deci reveneau fără încetare.

fața palatului regal şi am preferat să apelez tot la Iochebed pentru a duce mesajul. Aceasta m-a asigurat că Neferu l-a citit şi a râs. Şi alte ocazii îmi vor permite să îmi dovedesc recunoştința față de prințesă.

Cât despre fetița miraculoasă, nu am înțeles de ce îşi făcuse apariția. De ce în acea zi, de ce în momentul critic? Dorea să-mi vestească ceva? Ceva ce implorasem. Mă spiona? Avea nevoie să mă vadă prăbuşit, fără speranță? De ce? Pentru cine? Pentru care zeu? Comunica direct cu spiritele? Ce verifica? Episodul inexplicabil scăpa înțelegerii mele...

De când reapăruse fetița stranie, cea de-a doua profeție începuse iarăşi să mă obsedeze. Avea aceasta legătură cu cealaltă? Fără îndoială, pe sulul vieții, pe acest papirus unde ni se consemnaseră destinele, fusese programat să intervin pe lângă Neferu, care intervenise pe lângă Suzer, care a eliberat-o pe Meret. Destinul, ai cărui agenți eram, îşi urma cursul. Dar Derek?

Meret şi cu mine ne-am reluat activitățile: tratamentele care ne duceau din reşedințe de vază în cartierul evreiesc, expedițiile prin stufărişurile Nilului, recuperarea sugarilor.

Pe valea Nilului, timp de trei mii de ani, lumea s-a străduit prin urmare să facă în aşa fel încât nimic să nu se schimbe. Această fixitate era un act de voinţă, dar şi o amăgire: în spatele măştii de imobilitate, lucrurile evoluau. De exemplu, hicsoşii aduseseră elemente de modernitate deosebit de utile pentru armată: calul, carul de luptă, arcul compozit, iataganul din bronz cu forma lui curbată. Numai că aceste evoluţii în arta războiului au fost absorbite fără piedici şi fără a face valuri: egiptenii nu alergau după noutate şi nicio ideologie a progresului nu le impregna gândirea. De altfel, nici nu exista un cuvânt specific în egipteană pentru a spune „a inventa”. Exista doar verbul „a găsi”, fiindcă nu găseşti decât ceea ce deja e de faţă... [*Populaţie migratoare de origine semită sau indo-europeană care a cucerit Egiptul în secolul XVII î. Chr. (N. Tr.)]

Într-o noapte, mesagerii lui Neferu au venit grăbiți după mine: Moise era în agonie. Înşfăcându-mi boccelele, m-am repezit la palat. Un întuneric de smoală împotmolea reflectările apei, încât te întrebai dacă nu cumva Nilul dispăruse pe când oraşul dormea un somn de plumb.

Când am intrat în pavilionul lui Neferu, m-am oprit o clipă. Un fum gros de tămâie făcea încăperea opacă şi, în pofida torțelor agățate pe pereți, cu greu am înaintat prin norul camforat, cerat şi sufocant. Mi se părea că înghit praf de scoarță de copac.

Prinzându-mă de mână, slujnica m-a călăuzit până la leagănul lui Moise, pe care-l supravegheau Neferu şi Ptahmerefites.

— Moare! a exclamat prințesa.

— La început, mi-a explicat doamna de companie, i-a curs nasul. Acum respiră greu. Tuşeşte. Îi şuieră pieptul.

Iochebed s-a apropiat şi mi-a mărturisit timidă, tulburată:

— Refuză şi să mănânce, şi să bea. Mi-a dat la o parte sânul.

— A fost atins de una dintre săgețile lui Sekhmet sau îl posedă un demon, asta e sigur! a conchis Neferu.

M-am aplecat spre copil. Examinarea m-a liniştit: era o bronşiolită, afecțiune a plămânilor care în general trece de la sine. Totuşi, m-am încruntat.

— Mai întâi, scutiți-mă de atâta tămâie.

— Îți amintesc că zeii purifică bolnavul astfel, s-a indignat Neferu.

Ar fi trebuit să-i răspund: „Alege între zei şi mine”, totuşi m-am abținut, conştient că ar fi făcut alegerea greşită.

— Dați afară fumul, faceți curent, să fie aer proaspăt. Dacă şi noi ne asfixiem, închipuie-ți cum e pentru Moise, care are toate cavitățile astupate!

M-au ascultat.

Am decis să recurg la două cataplasme: prima din făină de in, a doua din foi de varză.

Mi s-a adus făină de in. Am pus-o în apă şi am încălzit lichidul pentru a se îngroşa, apoi, substanța odată călduță, am înfăşurat-o în muselină.

— Aplicați-i toată noaptea pe gât. Pielea se va înroşi, dar îl va uşura.

Mi s-a adus varză. Am zâmbit, aducându-mi aminte principiile lui Tibor: ce aduce mai mult cu un plămân, dintre plante? Foile de varză, ale căror nervuri plate şi ramificate seamănă cu nişte bronhii verzi. Punându-le unele peste altele şi presându-le cu un rulou pentru a extrage sucul, am obținut o zeamă pe care am turnat-o pe pieptul băiețelului, după care l-am învelit cu un prosop cald.

— Lăsați-l aşa un ceas. Grație geniului expectorant al verzei, Moise va scuipa impuritățile care-l deranjează.

Mi-am strâns lucrurile.

— Reîncepeți în zori. O să mai trec mâine-dimineață.

Neferu m-a apucat de cot.

— Noam, va supraviețui?

— Îți jur că într-o săptămână va fi bine.

A oftat uşurată.

— Cum să-ți mulțumesc?

— Deja ai făcut tot ce se putea, prințesă.

— Eu?

— Da. Salvând-o pe Meret.

— Alt, chestia aia... a şoptit cu modestie.

— Ai câştigat mulțumirile mele veşnice.

— Cu atât mai bine! De asta va profita Moise.

Cu un gest mi-a dat de înțeles să nu o mai lungim.

Părăsind palatul, un val de satisfacție a pus stăpânire pe mine. Tratasem un copil, mă bucuram de încrederea şi susținerea prințesei, trăiam cu femeia pe care o iubeam.

Simţeam nevoia să mă plimb îndelung pentru a-mi savura voioşia, aşa că am luat-o pe străzile Memfisului.

Lângă poarta de sud, zgomotul unei certe tulbura întunericul. Cineva ţipa disperat în timp ce alţii îl înjurau. Am întins pasul.

Cinci hoţi, doar cu câte o cârpă în jurul şoldurilor, atacau un bărbat înalt, înfăşurat în mai multe straturi groase de in. Acesta încerca să îşi păstreze sacii pe care-i ducea cu el, să nu lase să i se golească buzunarele, dar nu reuşea. Scoţând ţipete ascuţite, eschiva stângaci loviturile, întindea ce credea că apără cui îl ataca, fără a-şi da seama că un altul profita pentru a-i smulge traistele. Am înţeles rapid că nu-şi mai putea folosi ochii şi că răufăcătorii profitau de cecitatea lui pentru a-l lăsa fără nimic. Cum se zbătea împins de o furie neputincioasă, dezordonată, tâlharii îi trăgeau o ploaie de pumni.

Laşitatea lor m-a oripilat. M-am repezit la ei şi, fără nici o rezervă, i-am lovit. Efectul surprizei m-a ajutat să-i arunc la pământ, iar furia care mă cuprinsese a făcut restul.

— Fii de căţea! strigam. Cinci contra unui orb! Ar trebui să crăpaţi de ruşine.

Unul dintre ei nu a suportat insulta şi a sărit la mine. I-am tras un pumn în ceafă. S-a prăbuşit. Cuprinşi de panică, toţi ceilalţi patru au luat-o la fugă. Pe jos, infirmul ghicise că i se venise în ajutor. Bolborosea, fără a şti în ce direcţie să se întoarcă:

— Vai, mulţumesc, mulţumesc.

M-am repezit şi l-am prins de încheietura mâinii.

— Cum te simţi?

A ridicat capul pentru a-mi răspunde.

Era Derek.

PARTEA A PATRA

LOVITURI DE SECURE ÎN CER

Intermezzo

Lui Noam, Nourei şi lui Sven nu le venea să creadă: ieri veştile proaste se îngrămădeau, azi cele bune se înmulţeau.

La clinica Mathusalem din Los Angeles, unde fusese transferată acum o lună, Britta merge din victorie în victorie. Eternity Labs îi cultivase celulele stern pentru a obţine o splină. Grefa din ajun reuşise. Fără respingere. Fără febră. Un succes preluat de mass-media într-un concert de laude, fiindcă Eternity Labs, preocupat de promovare, ştie să facă să-i fie preamărite meritele. La ora aceasta, conform aceloraşi proceduri, laboranţii produc un nou ficat, rinichi nou-nouţi, culturi care vor avea nevoie de câteva săptămâni.

Britta nu este încă în afara pericolului. Dacă aceste organe sunt reconstituite pornind de la propriile celule şi-i poartă genomul, mai rămân elemente exterioare, concepute in vitro. Fiecare grefă o va pune în pericol; trebuia ca trupul să-i reziste până la capăt; apoi, ieşirea din coma artificială va avea şi ea riscul ei, iar Britta va fi expusă apariţiei unor eventuale cancere. Va depăşi oare într-o zi problemele?

— Şi gata! exclamă chelneriţa în uniformă galbenă ca puiul de găină.

Încântată de propria eficiență, tânăra aşază pe masă pahare uriaşe din carton şi farfurii din plastic. După ce le dăruieşte celor de față un zâmbet larg, care-i închide pleoapele, se dă un pas înapoi, lăsând la vedere gambele groase, subliniate de şosetele albe, deasupra baschetților. Observând cât de mult îi scurtează picioarele şi aşa groase, Noam se întreabă de ce oare managerul impune astfel de ținute angajatelor lui.

Mutați la Los Angeles de o lună, Noura, Sven şi el vor ajunge peste puțin timp la clinică, aşa cum fac zi de zi. Sejurul californian are gust de cafea şi de ouă ochiuri – savoarea oului reuşeşte atât de bine să atenueze aciditatea cafelei, încât una nu merge fără alta. Oare din cauza soarelui copleşitor, a neliniştii lor zvâcnitoare, a decorului şi a comportamentelor care le rămân străine le vine greu să se acomodeze cu viața americană? Când părăsesc hotelul, şoseaua trăsneşte a gaze de eşapament, trotuarul a grătare, porticurile a canabis şi trebuie să sară imediat într-un taxi, fiindcă aici nu se merge pe jos, se rulează în maşină.

Pe cât este New Yorkul de vertical, pe atât este Los Angelesul de orizontal. Deşi acoperit de clădiri, fostul deşert nu a dispărut, ci continuă sub oraş; prezența îi este amintită fiecăruia prin faptul că oraşul se extinde la nesfârşit, că mirajele plutesc în atmosferă, că benzile autostrăzilor se întretaie la infinit. Casele, ridicate din lemn, lipsite de fundații, sunt aşezate direct pe sol, fără a prinde rădăcini. Grădinile nu înfloresc decât forțate artificial, udate constant şi prin modificarea genetică a plantelor, în aşa fel încât frunzele, când nu se ofilesc, par plastifiate. Aranjarea urbană s-a născut dintr-un plan, nu dintr-o frecventare seculară, încadrând cartiere decupate în bloc, punctate de semafoare la fiecare douăzeci şi cinci de metri.

— Sven, nu am chef să merg la Mathusalem, spune Noura.

— De ce, draga mea? Ce se-ntâmplă?

— Ştii că ador să o veghez pe Britta, să-i simt căldura, mirosul, să o ating, să o privesc. Numai că în dimineața asta simt că voi ceda văzând-o aşa, în comă.

— Eşti deprimată?

— Mă tem că aşa o să ajung.

Sven ezită. Anticipându-i reacția, Noura sugerează:

— Tu însă du-te să o vezi. Du-te cu Noam! Eu o să mă plimb prin Santa Monica.

Încruntat, Sven se întoarce spre Noam.

— Nu vrei să te duci cu Noura? Nu-mi place să o las singură.

Noam dă din cap.

Noura nu protestează: a obținut exact ce şi-a dorit din partea bărbatului ei.

*

Digul din Santa Monica. Pescăruşii se lasă în voia vântului, luând-o pieziş uneori, redresându-se dintr-odată, beți de imensitate.

Noam şi Noura înaintează încet de-a lungul plajei de culoarea ambrei, printre palmieri şi porticuri. Spectacolul nu ține atât de marea care, aproape deloc agitată, îşi etalează orizontul sub un azur impecabil în albastrul lui, cât de efervescența umană. Muscle Beach constituie o adevărată sală de sport în aer liber. Bare de tracțiune, paralele, bare de pole dance invită corpurile să se ridice, să se întindă, să se balanseze, solicitând muşchii spatelui, umerii, pieptul, în timp ce abdominalii se contractă. Câțiva atleți domină inelele, alții bârna, alții coarda elastică. Ici un colos ridică haltere de fontă, colo un Hercule îşi saltă cu brațul întins fiul, fiica, apoi soția. Bărbații îşi arată torsul, femeile abdomenul. Pe covoare întinse direct pe nisip, cupluri îşi pun în scenă calitățile acrobatice, amintind de

poziții sexuale complexe. Prin fața ochilor le defilează cicliști, alergători, skateri, toți împodobiți cu accesorii fluorescente, deseori precedați de un câine. Cu coatele pe balustrade de oțel, sugând înghețate, cei care nu se mișcă îi admiră pe cei care o fac.

Noam e impresionat de tabloul care îl poartă în Grecia antică, acolo unde s-a manifestat întâiul cult al anatomiei perfecte. Undeva, pe malul Pacificului, se regăsește direct la Atena sau în Sparta, într-un același vis amestecat cu torpoare, la ora la care soarele încetinește gândirea.

Totul se repetă? Totul dă-n caricatură? Noam examinează unele corpuri mai degrabă musculoase decât sportive. Amatori și amatoare de bodybuilding afișează o piele portocalie, chipuri supte, pectorali umflați, fesieri lipsiți de grăsime, aductori, cvadricepși, ischiogambieri la fel de bine conturați ca pe o planșă anatomică. Sunt sculptați pentru ochi, nu pentru mișcare. Fizicul se dovedește un scop în sine, nu folosește nici unei activități, nu are altă finalitate decât pe el însuși. Cu privirea goală și istovită, acești culturiști nu se uită la nimeni și la nimic altceva în afara propriului obiectiv. Nu mai au energie nici măcar pentru fanfaronadă. Lui Noam îi pare rău că niște adolescenți firavi trag cu ochiul la ei, pradă unei mari invidii.

— Sunt îngrijorată, începe Noura. Dacă Britta se face bine, o pândește tot ce e mai rău.

Noam se uită atent la ea. Simte că are nevoie să vorbească, să își alunge spaima.

— Britta a ajuns o țintă. Atentatul a făcut-o celebră. Toată lumea știe acum unde se află. Când îi va veni la îndemână, Derek își va trimite asasinii. N-o să se lase, mai ales după eșecul usturător. La următorul atac, negreșit o va ucide. Uneori sper să nu se mai facă bine.

— Te resemnezi în fata lui Derek? Tu?

Se împurpurează, încruntându-se.

— Deloc! Vreau doar ca tu şi cu mine să pregătim întoarcerea Brittei la viață: Derek trebuie să ajungă în imposibilitatea de a mai face rău.

De parcă era de ajuns s-o decretezi! Noam crezuse de atâtea ori, de-a lungul secolelor, că a reuşit, încât acum simte cum îl copleşeşte o oboseală infinită. Noura îi percepe descurajarea şi îi aruncă o privire intensă.

— Urmează-mă!

Şi o ia pe o străduță care-i îndepărtează de plajă, de etalarea de musculaturi, de roata mare şi de instalațiile montagne russe. După ce trec de magazinele exhalând tămâie cu paciuli, unde se vând chivoturi, statuete ale lui Buddha şi Vishnu, tunici pestrițe, ajunge într-o curte mică, umbrită, unde se serveşte ceai bio de plante.

Comandă unui lungan uscat, bărbos, pletos, care îşi face serviciul în picioarele goale. Apoi, la adăpost de alți ochi şi de alte urechi, Noura îşi scoate laptopul din geantă.

— Mi se pare absolut de necrezut.

— Ce?

Îi arată o imagine.

— Fotografia asta a lui Derek, aşa cum l-am surprins, mâncând tăiței într-un hangar mizerabil!

— E adevărul.

— E o capcană pe care ne-o întinde. Şi, vai, serviciile secrete occidentale au pornit pe această pistă. E ca şi cum ai căuta o picătură într-un ocean.

— Bine, Noura, dar am prins imaginea fără să ştie. Derek nu a prevăzut că hackerii vor ajunge până la el.

— Aşa crezi?

Cu aer sceptic, bate cu degetele în tăblia mesei.

— Tu, care îl cunoşti mai bine decât mine, ți-l imaginezi ducând genul acesta de existență jalnică, total clandestină, fără a se bucura de cel mai mic lux? Pe bune?

— Totuşi, el e.

— Una din variantele lui. (Cu un clic, face să-i apară profilul pe ecran.) Fiindcă are mai multe.

Noam, cu gura căscată, descoperă cinci sau şase versiuni ale lui Derek, împopoţonat cu diferite pieptănături şi veşminte, sub diferite patronime. Noura le comentează, arătându-i-le pe rând:

— Dacă există într-adevăr un Derek terorist, care conduce survivaliştii radicali însetaţi să grăbească sfârşitul lumii, mai există şi un Derek care trăieşte în Bahamas, într-o vilă somptuoasă, un Derek care colecţionează antichităţi la Amsterdam, un Derek care cântă într-un grup *heavy metal* sadomaso islandez, un Derek care face import-export în Macao. Uite ce notifică softurile de analiză facială.

Noam parcurge diversele fişiere, îngrozit de multiplicarea fratelui lui.

— Am şi un al doilea lot de dosare mai puţin fiabile, continuă Noura. Şi-apoi mai există şi numeroase travestiuri care ne-au scăpat.

Palidă, strâmbând din nas, îl prinde de încheietura mâinii.

— Să nu ne facem iluzii. Derek a acumulat mari bogăţii de-a lungul secolelor, a îngropat mai multe comori ici şi colo, în caz de lovituri grele – nu uita de cea a templierilor. D.R., mizerabilul care a declanşat operaţiunea *Călăreţii apocalipsei,* nu reprezintă decât unul dintre avatarurile sale.

— Cum ai cules toate acestea?

Cu glas morocănos, coborând tonul, răspunde:

— Printr-o prietenă care lucrează în serviciile de informaţii ruse.

Se posomorăşte. Noam a priceput mesajul. Era inutil să se încăpăţâneze, nu-i va spune mai multe despre sursa ei. Deodată, conchide vehementă:

— Derek ne duce de nas cu imaginea asta a lui din antrepozitul dezafectat. Ne forţează să cercetăm o umbră, lumea subterană a survivalistilor. Or nu el a creat acest

mediu, doar se mulţumeşte să profite de pe urma lui. Nimeni nu-l va descoperi în locul spre care ne-a deviat atenţia.

— Şi-atunci cum îl prindem?

— Schimbând metoda. Aminteşte-ţi de *Scrisoarea furată.*

— Care scrisoare furată?

— Nu cunoşti nuvela lui Edgar Allan Poe? O scrisoare a fost furată din budoarul unui rege şi se ştie de către cine. Din păcate, poliţia interoghează degeaba suspectul, îi percheziţionează apartamentul, scrisoarea lipseşte. De ce? Fiindcă sunt cotrobăite toate ascunzătorile posibile, presupunându-se că a fost camuflată. Cu toate acestea, departe de a putrezi în fundul unui sertar secret, scrisoarea tronează la vedere, pe biroul acuzatului. Vizibilă fiind, nu atrage atenţia.

— Unde vrei să ajungi?

— Derek nu se ascunde, se arată. Iată care este cel mai bun mijloc să ne scape.

*

— Realitatea? O ficţiune printre altele!

Sclipitor, bărbatul multiplică formulările, jonglează cu ideile de parc-ar fi nişte mingi, virtuoz, uimitor, precis, fără sincope.

Noam, Noura şi Sven resimt o asemenea fascinaţie pentru numărul acestuia, încât uită regulile elementare ale conversaţiei şi nu le dă nicidecum prin gând să o facă să continue. Numai că Marty Bloom, însărcinatul cu relaţiile publice al Eternity Labs, gestionează tot atât de bine şi tăcerea interlocutorilor cum o face şi cu criticile lor. Deci, continuă:

— Ce se cheamă „realitate”? Ceea ce credem a fi inalterabil. Dar întreaga istorie a omenirii demonstrează contrariul. Progresele medicinei au demonstrat că pot fi eradicate durerea şi vindecate anumite boli, cele ale ştiinţei că misterele pot fi elucidate, cele ale tehnologiei că se poate rula, zbura, naviga, ajunge pe Lună, explora spaţiul, contacta instantaneu aproapele indiferent unde ar fi acesta pe glob. De zeci de ani, realitatea nu a încetat să fie contrazisă, negată, rearanjată. De unde şi teza mea: realitatea nu este decât o poveste printre altele.

Apropiindu-şi paharul de nări, Marty Bloom inhalează cu voluptate aroma chardonnayului de Livermore; gest prin care afirmă că nu se reduce la un simplu comunicator şi că apreciază lucrurile de bună calitate. Considerând că o pauză le permite totodată convivilor să îi asimileze argumentele.

Situat în Venice Beach, restaurantul se află într-o seră în care cresc plante atât de extravagante, încât ai crede că un recuzitor de cinema, mai degrabă decât natura, a instalat aceste liane blănoase, aceste frunze uriaşe, aceste tufe compacte, aceste flori ca un curcubeu cu alură de pasăre colibri. Sub cupola de cobalt, becuri minuscule reproduc Calea Lactee, provocând consumatorilor iluzia că iau masa direct sub firmament. Fete şi băieţi cu fizic de vis asigură serviciul fandosindu-se, sperând că producătorii hollywoodieni îi vor observa şi le vor oferi roluri. Mici lumânări aşezate în mijlocul fiecărei mese conving clienţii că stabilimentul, deşi peste măsură de amplu, rămâne intim, discret, autentic.

Noam, Noura şi Sven continuă să îl asculte atenţi pe Marty Bloom. Dacă echipa de la Eternity Labs o salvează pe Britta, vor trebui să îşi spună părerea despre inovaţiile şi experimentele de laborator – obligaţie care figurează în contractul semnat înainte ca adolescenta să fie transferată la clinica Mathusalem. În seara aceasta, Marty Bloom îi

obişnuieşte cu elementele de limbaj decise de direcție. Între sushi şi burrito, deapănă cu brio filozofia transumanismului:

— Ce este progresul? Dorința omenească de a face natura să ni se supună. Omul a ştiut să studieze natura, să o transforme pentru a-şi îmbunătăți propria existență. Nu a parcurs acest drum împotriva naturii, ci împreună cu ea, printr-o mai bună cunoaştere a legilor ei. Sunt convins că turnura pe care a luat-o omenirea aparţine însăşi voinței naturii – sau a lui Dumnezeu, dacă preferați – care îşi dorea ca inteligența ei să devină a noastră. Astăzi, în loc să alunecăm, accelerăm. Întrevăd două etape.

Savurând aşteptarea provocată lui Noam, Nourei şi lui Sven, îşi înmoaie buzele în vin, cu pleoapele închise. Plescăie din limbă. Apoi scoate un suspin de mulțumire.

— Prima etapă: omul se dezvoltă. De acum, depăşim capacitățile spontane ale individului, deplasându-i limitele. Lucru care priveşte corpul, spiritul, ADN-ul. Exoscheletele compensează handicapurile, ba chiar sporesc puterea ființelor normale. În timp ce medicamentele psihiatrice deja domină depresiile, substanțele nootrope fac mai suplu psihismul, îi ameliorează vigilența, performanțele, atenția, memoria, în fine, dopajul genetic luptă cu îmbătrânirea şi regenerează muşchii. Cu toate acestea, omit esențialul: aportul domeniului informatic şi numeric. Suntem capabili să inserăm un card de memorie unui hipocamp artificial, să integrăm un computer într-un membru care trimite stimuli către creier, să modelăm un ochi bionic printr-un implant retinian care primeşte semnale grație unui microprocesor şi transmite datele cortexului vizual prin intermediul nervului optic. La fel se întâmplă şi cu auzul.

Marty Bloom se ridică şi arată un punct dincolo de geam.

— Uitați-vă acolo, la mare, această margine a pământului nostru. În Statele Unite, istoria noastră se rezumă la cea a

unei frontiere împinse fără încetare mai departe. Cucerirea Vestului, care a mobilizat generațiile precedente, s-a soldat cu un succes. Să completăm opera înaintaşilor noştri. Să fim americani. Să mai înaintăm o dată spre Vest.

În fața celor trei chipuri perplexe, Marty Bloom îşi aminteşte că nu se adresează unor compatrioți, ci unor europeni pe care refrenul lui naționalist riscă să-i agaseze. Se aşază la loc şi continuă:

— Pe scurt, a doua etapă: nemurirea. Moartea se dovedeşte ultimul obstacol care pune piedici evoluției umane. De fapt, moartea constituie un handicap. Cum am reuşit să suprimăm cea mai mare parte dintre handicapuri, acum îl atacăm pe acesta. Da, vom învinge moartea. Pierce Phoenix, investitorul nostru principal, se angajează să îşi pună averea la dispoziția cercetătorilor, pentru acest scop.

— Moartea e necesară, obiectează Noam.

— Deloc. Este o anomalie. O eroare de programare. Natura ne cere să slujim viața, deci vom elimina moartea.

— Nu există viață fără moarte, insistă Noam. Nici naştere fără deces.

— Asta ni s-a tot spus să credem.

— Asta e realitatea!

Marty Bloom surâde încântat.

— Exact cum vă spuneam: realitatea nu e decât o ficțiune printre altele. Ne-am conceput condiția ca inseparabilă de mortalitate. Trebuie să scăpăm urgent de această teorie. Să sărim de la ideologia morții la cea a vieții. Chiar vă atrage ideea de a muri?

Întrebarea pluteşte pe deasupra mesei. Sven nu răspunde, într-atât i se pare de evident să fie preferată existența; Noam şi Noura tac fiindcă, pe parcursul experienței lor milenare, au jinduit uneori să se termine.

Marty Bloom se-mpăunează.

— În orice caz, pe mine nu! Nu pentru asta am semnat. Şi intenţionez să mă lipsesc de moarte.

Izbucneşte în râs, sedus de ce spusese, convins că şi-a instruit clienţii în vederea unor viitoare interviuri.

La ieşirea din restaurant, Noam, Noura şi Sven îl salută pe Marty Bloom şi refuză orice propunere de a lua un taxi. Simt nevoia să meargă pe jos. După o sută de metri, Sven explodează:

— Mi-am ţinut gura ca să nu compromit şansele Brittei. Totuşi, la un moment dat am crezut c-o să vărs.

— De ce? murmură Noura.

— Din cauza tipului ăsta! Şi a discursului lui! Cu mutra lui de motan care se consideră cel mai inteligent!

— Clar nu el a inventat modestia, admite Noura.

— Înfumuratul ăsta pe bune ne ia de proşti. Omul care ia amploare, omul nemuritor, ce să-ţi spun! Doar un mijloc de a se umple de bani. Eternity Labs e o maşinărie de făcut cash, un cazinou care se îmbracă în culorile virtuţii, un infern capitalist şi liberal care se-mpopoţonează cu accente mesianice. Prostii! Până la urmă, comerţul transumanist ne prezintă un nou viitor de consumatori şi nimic mai mult. Închipuiţi-vă că ar funcţiona: pe de o parte, cei care îşi vor putea plăti un corp îmbunătăţit, dacă nu chiar nemuritor, pe de alta, celelalte miliarde care se vor mulţumi să muncească din greu, visând la aşa ceva. Iată secretul capitalismului: doi sau trei bogătaşi care se bucură în cameră, toţi ceilalţi care bat pasul pe loc în anticameră şi nimeni care s-o lase baltă. Ce mizerie!

Noam trage cu ochiul la Sven, de acord cu el. Noura îşi linişteşte bărbatul sărutându-l şi strângându-l de umeri.

— Să ne păstrăm gândurile astea pentru noi atât timp cât Britta...

Doar amintindu-i-se de fiica lui, îngrijorarea iese iarăşi la suprafaţă, iar fraza rămâne în aer. Merg în tăcere, sub

lumina rece a felinarelor. Dintr-odată, Noura se opreşte în fața unui perete cu graffiti psihedelice şi strigă:

— Vreau s-o văd pe Britta!

— Acum?

— De dimineață n-am vrut, acum, seara, vreau.

Sven îşi scarpină creştetul.

— Sincer, Noura, sunt rupt de oboseală.

— Nici o problemă. Odihneşte-te. Mă duc singură.

Bărbatul se întoarce spre Noam.

— Nu mergi tu cu Noura?

— Ba da, sigur. Nici eu nu am văzut-o azi.

Noam face semn unui taxi. După ce îl lasă pe Sven la hotel, maşina îi duce la clinica Mathusalem. Deşi păzit şi apărat de santinele înarmate, imobilul pare unul banal, rezidențial.

După ce prezintă legitimația, Noam şi Noura intră în holul cu lumină discretă şi se îndreaptă spre recepție. Mulțumită unui ordin al Eternity Labs şi statutului de VIP al Brittei, se bucură de dreptul de a o vizita oricând, chiar şi în afara programului.

Femeia de vreo cincizeci de ani, grăsulie, care înnegreşte paginile caietului administrativ, chicoteşte auzind numărul camerei.

— Aha, şi dumneavoastră!

— Şi noi ce?

— Pierce Phoenix, patronul Eternity Labs, a sosit mai adineauri. De altfel, încă mai e la etajul unde e şi camera 123.

— Formidabil! Ne ducem să-i mulțumim.

— Chiar s-o faceți! exclamă funcționara dintr-odată volubilă. Ce domn minunat! îşi cheltuie banii pentru a îngriji oamenii. Fără el, clinica nu ar exista, eu aş vegeta în şomaj, iar copiii mei ar vinde droguri pe stradă în loc să îşi termine studiile. Mulți dintre noi îi suntem datori lui Pierce Phoenix!

Noam şi Noura urcă într-un ascensor enorm, cromat, aseptizat. Sunt opriți de gărzi, întrebați ce vor de infirmiere, înainte de a putea ajunge pe coridorul în capătul căruia Britta stă de săptămâni întregi, întunericul umple coridorul în care lămpile din dreptul fiecărei uşi împrăştie o aură albăstruie.

Camera 123 e diferită de celelalte, uşa parțial vitrată permițând să se vadă ce se întâmplă înăuntru. Printre jaluzele, Noam şi Noura observă o siluetă înaltă.

— Pică bine: Pierce Phoenix e tot aici.

În momentul în care Noam se pregăteşte să apese clanța, Noura şopteşte, albindu-se dintr-odată:

— Stai!

— Ce e?

Tremurând, îi arată cu degetul silueta de la capul patului.

Noam face ochii mari: în penumbră, cu coatele sprijinite de bara metalică, Derek, nemişcat, gânditor, o fixează cu intensitate pe fata adormită.

1

În fața acestui individ, am presimțit imediat consecințele nefaste ale milei.

La pământ, mă fixa fără să mă vadă. Plin de sânge, cu pielea tumefiată, cu pleoapele acoperite de coji, cu ochii înroşiți de o infecție, îndura martiriul. Ca să se ridice, lipsit de repere şi de sprijin, bătea din brațe prin aer, mâna lui căutând-o pe a mea.

Cu o tresărire, rațiunea mi s-a revoltat: Nu-l ajuta! Ucide vipera care îți interzice să o iubeşti pe Noura. Monstrul ăsta nu merită nici o iertare. Dar, cum mintea nu este alcătuită doar din rațiune, un sentiment de compasiune mi-a oprit reacția: E un nenorocit, un infirm, e fratele tău. Doar n-ai să

omori o victimă! Cele două intuiții cântăreau la fel. Pe care s-o fi privilegiat, pe cea a inimii, ori pe cea a rațiunii? Mă regăseam în amândouă, pe de o parte Noam cel hotărât, pe de alta Noam medicul în fața aproapelui. Ce să fi ales între egoist şi altruist? Pe care să-l fi lăsat deoparte? Oscilam. În realitate, nu eram cu totul nici cel dintâi, nici al doilea, ci eram de sus până jos numai ezitare, această tragică, angoasantă, dăunătoare, insuportabilă ezitare...

Nici nu i-am întins bine mâna lui Derek, că m-am şi încordat. Nu, mi-am zis, omoară-l acum, pe loc! Era întuneric ca-ntr-o fântână şi nici un martor nu avea cum să ne surprindă. Cu toate acestea, deşi blestemându-mă, i-am sărit în ajutor. L-am prins de încheietură şi puterea mea i-a susținut slăbiciunea. Când Derek s-a ridicat, clătinându-se, în fața mea, cu hainele sfâşiate şi membrele acoperite de jeg, m-am gândit: „Deocamdată, mă abțin, îl tratez. O să-l elimin mai târziu. Răbdare, mai amân. Ideea de a-l salva se dovedeşte o amăgire. Binele superlativ ascunde tot ce poate fi mai rău...“

— Unde-mi sunt boccelele? a gemut. Le-au furat?

Hoții nu avuseseră timp să-i ia desagii înainte să intervin. I-am cules de pe jos şi i i-am adus. Mâinile îi pipăiau cu febrilitate, în timp ce buzele-i şopteau nişte „Mulțumesc” pline de emoție. Gratitudinea lui scârboasă mă deranja.

Hazardul, care mi-l înapoiase pe Derek, mi-l smulgea din mâini în acelaşi timp. În fața handicapatului neajutorat, neputincios, dezorientat, eram obligat să-mi selectez gândurile pe care le strânsesem veacuri de-a rândul şi care, în adâncul meu, dăltuiseră imaginea unei creaturi abjecte şi execrabile. Ce legătură era între acest nefericit şi Derek torționarul, depravatul, nedreptul, împotriva căruia luptasem? Cum să văd în acest năpăstuit pe cel care ne dăduse gata proviziile în timpul potopului? Pe cel care, când ne năpădise foametea, tăiase în bucăți un copil şi ni-l

dăduse să-l mâncăm? Pe autorul a mii de şantaje? Pe cel care, mai apoi, obţinuse puterea cu orice preţ, prin invazii, impostură, asasinate? Pe cel care, odată ajuns rege, minţise, trădase, escrocase, abuzase, oprimase, fără a respecta vreodată viaţa cuiva? Pe cel care, sub numele de Nimrod, înmulţise războaiele şi mârşăviile, sacrificând mii de oameni pentru bogăţiile şi gloria lui? Pe cel care însângerase o întreagă populaţie în vederea construirii faimosului său turn Babei, pe cât de nebunesc, pe atât de zadarnic, emblemă a lipsei lui de măsură? Pe cel care, redenumit Set, se înverşunase împotriva mea, a soţiei mele şi a familiei noastre? Pe cel care mi-o furase pe Noura? Pe cel care mă omorâse de trei ori?

— Îţi datorez recunoştinţă veşnică. Cine eşti?

O clipă, m-am gândit să-i răspund: „Noam.“ Păcat. Sinceritatea m-ar fi silit să-l ucid...

— Imeny, am zis. Mă numesc Imeny.

Pe cine proteja eschiva? Pe mine? Pe el? Ocoleam în faţa lui adevărul. De ce atâtea precauţii? Ar fi trebuit să-i strig: „Sunt fratele tău şi doresc din tot sufletul să te văd mort!“ De la prima noastră confruntare, simpla lui prezenţă mă obliga să fiu acolo unde detestam să ajung, acolo unde aş fi preferat să nu exist. Ah, uite că fratele meu s-a-ntors! Mă simţeam îngreţoşat, măcinat de îngrijorare, încordat, dezechilibrat, incapabil să mă opresc la o decizie: mila mi se părea laşitate, necruţarea, o atrocitate. Derek mă menţinea dintotdeauna în plină confuzie.

— Te duc până la un han ca să te odihneşti.

— Un han? N-am cu ce să plătesc.

Deşi am auzit clinchet metalic în desagii lui, nu l-am contrazis – să-l surprind pe Derek, abia scăpat de pericol, în flagrant delict de cupiditate, de înşelătorie, de avariţie, mi-a provocat o scurtă bucurie.

Mi-am amintit de Nakht, un bărbier a cărui fată o salvasem cu câteva zile mai înainte, şi am bătut la usa lui. Acesta nu doar că m-a iertat fiindcă îl trezisem din somn, dar s-a şi bucurat să-mi poată întoarce serviciul. După ce l-am întins pe Derek pe o rogojină, l-am anunțat că mă duc acasă.

— Te voi mai revedea? m-a implorat fratele meu cu glas gâtuit.

Ce scenă absurdă! Cel mai crunt duşman al meu mă ruga să mă întorc, cerând o întâlnire viitorului său călău. Şi-a închipuit că pricepe mobilul tăcerii mele.

— Îmi pare rău, a suspinat, am zis „revedea” din obişnuință. Nu am fost orb mereu…

Asta ştiam. Şi mai ştiam şi că nu va mai fi aşa decât scurtă vreme. De când ne lovise fulgerul, Derek, Noura şi cu mine beneficiara de un metabolism care ne regenera organele lezate; într-o zi, Derek va vedea din nou…

Clipă în care am luat o decizie plină de necunoscut, al cărei sens îmi scapă şi acum, când scriu aceste rânduri.

— Revin peste câteva ceasuri.

Cum aş fi putut să explic ce mi se întâmplase, dacă nu prin faptul că fusesem împins de o putere de neînțeles, care-mi înşelase clarviziunea? Acasă, mai degrabă decât să-i dezvălui lui Meret statutul meu de nemuritor, i-am servit un amestec de fapte şi de poveşti, explicând că am dat surprinzător de fratele meu şi că, după ce i-am sărit în ajutor în timpul unei ambuscade în care se încerca să fie tâlhărit, am descoperit că de curând orbise.

— Adu-l aici, cu noi! a strigat Meret. O să-l vindecăm. Şi dacă nu reuşim, cel puțin îl mai mângâiem, bietul de el…

Am contemplat-o cu dragoste. Fără a cântări greutatea sarcinii, optase spontan pentru generozitate. Pentru o clipă, mi-am imaginat acea coabitare: Derek ne-ar fi acaparat

atenția, ne-ar fi devorat timpul, ar fi semănat discordie şi ne-ar fi distrus cuibul iubirii.

— Derek e o canalie.

— Imposibil, doar e fratele tău!

— Frate de tată, în realitate. Numai astfel suntem legați.

Să fi adăugat că acest părinte comun, Pannoam, viclean, egocentric. De o inteligență pervertită, constituia partea întunecată din noi? Crescuserăm eu respingându-i inteligența, Derek luând-o ca model.

— Fratele meu a făcut rău multor oameni.

— Nimeni nu este rău din proprie voință. Cei răi sunt mai întâi victime. Fără îndoială şi lor li s-a făcut mult rău.

Puritatea lui Meret mă stupefia. Observația ei indulgentă mă şi indispunea fiindcă, deşi de o bunătate îngerească, intuise perfect. Da, Derek se preschimbase într-un monstru fiindcă îndurase atacul unui alt monstru. La nouă ani, crescut de mamă şi de tatăl vitreg într-un sat îndepărtat de al nostru, primise vizita tatălui pe care-l idolatriza. Într-o noapte, Pannoam îmbătase băiețelul, profitase de somnul acestuia pentru a-l castra şi se făcuse nevăzut. Gest prin care îl excludea ca fiu, refuza ca filiația să urmeze calea prin el, în aşa fel încât eu, Noam, să rămân singurul moştenitor legitim. Odată cu testiculele şi capacitatea de a avea urmaşi, Derek îşi pierduse complet şi speranța de a fi într-o bună zi iubit şi recunoscut. Tatăl nostru îi mutilase nu doar corpul, ci şi inima. De atunci, Derek cel mutilat îşi croia opiniile conform momentului acela al tulburării, chinurilor, resentimentului, suferind în permanență. El, care fusese agresat, anticipa agresiunile atacându-le sursa. El, care suportase disprețul, disprețuia cu uşurință. El, care fusese nimicit, nimicea. Fiindcă i se batjocorise integritatea fizică, o desconsidera pe a celorlalți şi, fiindcă durerea nu îi fusese auzită, era surd la durerea celor din jur. Meret avea dreptate: Derek nu se născuse ticălos, ajunsese aşa. Cu atât

mai mult cu cât natura, circumstanțele îl dotaseră cu furie, neîncredere, susceptibilitate, o violentă poftă de dominare şi o infinită dorință de răzbunare. Totuşi, dacă propria poveste a vieții îl legase astfel, nici o nouă poveste nu avea să-l mai dezlege. Era prea târziu: Derek cel amputat nu se va mai schimba niciodată. Pentru el, nu mai întrevedeam nici o salvare.

Am improvizat, pentru a înşela solicitudinea lui Meret:

— Îl voi însoți până în Teba, la sora noastră.

Sora pe care tocmai o inventasem am descris-o cu vorbele pe care le-aş fi ales pentru a o descrie pe Meret, punând pe seama ei calitățile acesteia, în aşa fel încât am sfârşit prin a o convinge că soluția era bine gândită. I-am promis că totul nu va dura mai mult de o săptămână.

Meret a cedat cu regret. Am umplut două boccele cu lucruri şi haine pentru pretinsa călătorie apoi, după un sărut lung, am părăsit-o.

Îndepărtându-mă de căsuță dintre trestii, cântăream absurdul demersului: Plec, fireşte, dar unde?

Săptămâna aceea m-am ascuns la bărbierul Nakht, refugiu în timpul căruia, fără a înceta să reflectez la situația în care singur ajunsesem, l-am îngrijit pe Derek, a cărui stare de sănătate era foarte proastă. Contuziile – rezultat al numeroaselor bătăi luate la întâmplare pe drumuri şi poteci – îi învinețeau pielea, câteva răni supurau, entorse şi luxații îi blocau gleznele şi încheieturile mâinilor, în plus, făcea febră ca urmare a diferitelor infecții. L-am tratat mecanic.

Derek se închisese în el. Taciturn, posomorât, mă lăsa să mă apropii ca din obligație, se strâmba la cea mai mică atingere, îmi răspundea cu greu, urla la cel mai mic gest neîndemânatic pe care-l făceam: s-ar fi zis că eu eram cauza calvarului lui, nu rănile. Din când în când, îmi mulțumea fără chef; niciodată nu şi-a mai manifestat emoția din prima

seară. Cu atât mai bine: îmi era mai puţină milă de el. Ostilitatea lui mă obliga să fac legătura între trecut şi prezent, cu acel Derek dintotdeauna, odios, aspru, acru.

Într-o după-amiază, când îi pusesem o pânză parfumată pe fruntea jilavă, a mormăit în culmea enervării:

— De ce faci asta?

— Sunt medic.

— Pfff... Cum de poate fi cineva medic?

Jignirea m-a uluit. Nu am dormit toată noaptea. Insomnia mă făcea să mă răsucesc în pat ca o frigăruie, încercând să descopăr de ce mă ofensase. Să îi îngrijeşti pe alții, să-i vindeci, să le atenuezi suferințele nu e reacția cea mai naturală cu putință? Nu e unul dintre cele mai elementare reflexe? îi poţi scăpa? Nu aş fi bănuit cu nici un chip că vreunul dintre noi s-ar putea comporta altfel. Naturală ca respirația, mila ne defineşte şi ne leagă. Indiferența mi se părea străină experienței umane. Tot aşa cum eram bipede fără pene, eram conştiințe dotate cu compasiune. Existau totuşi oameni inumani? Să fi venit Derek pe lume lipsit de empatie sau, după cum sugerase Meret, abuzurile repetate ale tatălui nostru îl obligaseră să îşi acopere sensibilitatea cu duritate şi răceală? Şi-apoi, cum să percepi disperarea altuia fără să reacționezi? Lipsa de acțiune în fața nefericirii mi se părea la fel de incredibilă ca lipsa de sensibilitate. Pentru mine, să asist nepăsător la spectacolul răului ținea de imposibil. Cine lasă un copil să plângă? Cine permite focului să distrugă totul? Şi cel mai neînsemnat vânător scurtează chinul animalului pe care l-a rănit. În practica mea de vindecător, fie prelungeam viața, fie scurtam agonia, dar nu rămâneam niciodată cu brațele încrucişate. De altfel, ştiam asta, nu făceam niciodată apel la energia mea decât în scop altruist: da, îmi uram neputința; da, păcătuiam prin orgoliu, luptând împotriva ordinii lucrurilor; da, cultivam o idee nobilă despre mine refuzând iremediabilul, cu

neîncetata ambiție de a interveni, de a vindeca, de a linişti. Modest sau nu, eram astfel, ca orice om. Dimineața am conchis că întrebarea pertinentă ar fi fost: Cum poți să nu fii medic?

În ziua aceea, când am terminat să-i bandajez gamba, Derek a exclamat:

— Ia bocceaua aia din care se aude zornăit de metal!

I-am ridicat traistele răspândite prin cameră până când dintr-unul s-au auzit clinchete.

— Da, aia! Deschide-o.

Desfăcându-i şnurul, am constatat că înăuntru erau pahare de preț şi brățări împodobite.

— Plăteşte-te. Ia ce vrei.

— Nu are rost, nu e nici o grabă.

— Plăteste-te! a răcnit. Vreau o relație normală.

— Normală?

— O relație de interese. Interesul meu e să te plătesc pentru tratament, al tău să fii remunerat pentru asta.

— Calculul ne va îmbunătăți legătura?

— Am nevoie să mă detaşez de tine. În acest moment depind de bunăvoința ta. Şi nu cred în bunăvoință.

— În rea-voință crezi?

— Nu cred decât în egoism. Când egoismele se pun de acord, e pace. Când nu, e război. Toate celelalte nu sunt decât vorbe goale...

— Şi dacă eu simt satisfacție vindecându-te?

Deşi nu i-a plăcut argumentul, l-a luat în considerare. Rictusuri îi agitau chipul. După câteva secunde, pe fața crispată i s-a schițat un zâmbet.

— Te vezi erou?

— Exact.

Schimbul de cuvinte l-a liniştit. I-am curățat rănile cu zeamă de lămâie călduță până când, aproape mulțumit, a mormăit:

— Posibil, dar pervers.
— Pervers?
— Necinstit, vicios, a precizat cu un soi de bucurie. Să te simți bine când faci bine, dacă mergem mai departe cu raționamentul, duce la sacrificiu!
— Corect.
S-a întors cu fața la perete.
— Taci. Mă îngrețoşezi cu prostiile tale...
A rămas cu spatele la mine, ghemuit în poziția fetusului, pipăind piatra neagră care-i folosea de talisman, dorind să găsească un refugiu în fața părerilor mele, care-l deranjau.
Atitudinea lui mi-a dat de gândit. Derek considera omul nici bun, nici rău, ci egoist, şi îşi imagina interacțiunile dintre indivizi ca pe nişte relații de putere. Între două egoisme, cel mai puternic îl supunea pe celălalt. Viața socială se rezuma la supraviețuirea egoismelor, la politică şi la gestionarea ciocnirii dintre acestea. Orice recurs la bunătate, generozitate, solidaritate nu decurgea decât dintr-un vicleşug. Mi-l aminteam pe Derek pe navă, în timpul potopului: obținuse atenția fiecăruia îmbrăcând ceea ce ni se întâmpla în aura legendei, elaborând poveşti în care mânia divinităților îşi avea locul ei; concepuse astfel coeziunea grupului şi ne învățase rugi şi rituri în sprijinul poveştilor, care ne ofereau iluzia că modificam destinul şi că vibram la unison. Continuarea evenimentelor dovedise că nu credea nimic din explicațiile religioase pe care le furniza, că nu se folosise de acestea decât pentru a ne adormi atenția şi a se deda cinic escrocheriilor lui. Cucerirea puterii, câştigarea de influență îi asiguraseră confortul.
A doua zi, şi-a scuturat din nou bocceaua plină de obiecte rare.
— Ce alegi?
— Nu e nici o grabă.

— Mi-ai face un bine! a insistat cu o expresie batjocoritoare care-i deforma chipul. Fiindcă te bucuri să faci binele...

S-a abținut să izbucnească în râs, atât de prost mă considera. În fața acestei provocări, nu am mai rezistat dorinței de a-l ironiza la rândul meu.

— Nu, mulțumesc. Zeii m-au scos în drumul tău. Deci nu cer plată.

M-a prins de mână.

— Ce încerci? a tunat exasperat.

Cum să scap? Mâna lui mă strângea mai ceva decât o gură feroce de crocodil, ca o menghină cu atât mai implacabilă cu cât, imediat ce mi-ar fi dat drumul, ştia că orbirea l-ar fi împiedicat să mă prindă din nou.

Brusc i s-a citit groaza pe față, buzele i s-au rotunjit şi a început să clipească des.

— Păi... a îngăimat.

Mi-a lipit mâna de culcuşul lui, a imobilizat-o, a pipăit-o, a ascultat-o. Eram prins în capcană. A reluat dintr-o suflare:

— Bun, am înțeles.

— Ce?

— Cine eşti.

M-am îngălbenit şi, scurt, mi-am retras mâna. Sudoarea mi-a umezit tâmplele şi mi s-a scurs pe spinare. Dacă mă identificase, nu mai era nici o scăpare, trebuia să-l ucid.

O strâmbătură i s-a desenat pe față. Buzele întinse i-au despicat parcă obrajii până la urechi. Pielea i s-a împurpurat. Nici cel mai mic frison de spaimă. Deşi i se apropia ultimul ceas, părea mai degrabă amuzat decât înfricoşat. Chiar în asemenea hal să mă fi dispreţuit? Mă credea incapabil de represalii? Presupunea că-i iertasem fărădelegile? Ce aroganță!

— Eşti din familia mea, a murmurat.

În loc să ripostez, mi-am ținut în mine emoția. Dacă dețineam superioritatea fizică, şi o luptă corp la corp nu mă

speria, îmi trebuia curaj ca să merg până la capăt. Era necesar să-mi reîmbăiez de urgență voința în amintirea ticăloşiilor săvârşite de Derek.

— Ai caracteristicile mele, a şoptit. Degetele lipite. Semnul fiilor celor mari din familia noastră.

A început să tremure.

— Eşti fie urmaşul tatei, fie al fratelui meu.

Aşadar, nu mă recunoscuse.

— Ti s-a vorbit vreodată de Strămoşul tău Noam?

Mi-a pronunțat numele aproape cu tandrețe.

— Noam? Nu. Niciodată.

A râs zgomotos.

— Bineînțeles, cum ar fi fost cu putință? De-atâta vreme... De veacuri şi veacuri...

— Nu-nțeleg, am zis, prefăcându-mă uimit. Ai un tată sau un frate bătrân de mai multe sute de ani?

Repurtam o victorie majoră. Descumpănit, se condamna fiindcă prea îşi dăduse drumul la gură şi, sigur de acum de inocența mea, şi-a accentuat amabilitatea.

— Avem străbuni comuni. Ai observat că şi eu...

Şi-a arătat mâna cu cele două degete lipite.

— Da, am admis. Şi m-a mirat. Nu am mai văzut aşa ceva la nimerii.

— Nici la tatăl tău?

— Nu l-am văzut niciodată. I-a tras-o mamei într-o noapte, în trecere, şi apoi a dispărut.

Similitudinea destinelor noastre – un tată narcisist şi absent l-a pus pe gânduri: amintindu-i propria dramă, l-a făcut să se poarte mai frățeşte cu mine. Ochii sticloşi mă căutau fără a se opri undeva.

— Acum ştiu de ce te porți binevoitor: glasul sângelui. Venim din acelaşi izvor. Sângele e important, foarte important! Din cauza asta nici eu nu am să-ți fac nici un rău.

Dintr-odată, a izbucnit în lacrimi. Între două hohote de plâns, mormăia printre dinți, gemând:

— Niciodată...

Cum să-i fi interpretat reacția? Chiar atât să-l fi întristat că era nevoit să renunțe la plăcerea de a mă distruge?

— Niciodată...

M-am dat la o parte. La prima vedere, un martor al scenei ar fi presupus că Derek punea foarte sus familia pe scara valorilor.

— Niciodată...

Era sincer? Se schimbase? Ori se înfăşură încă o dată într-o pioasă minciună? Lăudând indestructibilitatea legăturilor familiale, încerca oare să ascundă crimele pe care le comisese cândva?

— Îmi eşti ca un frate... niciodată nu ți-aş face vreun rău.

Am dat înapoi, înghețat.

Derek mă înspăimânta. Îl uram. Trebuia să pun capăt o dată pentru totdeauna acestei calamități. Retras în penumbră, mi-am pus la punct verdictul şi mi l-am formulat cu claritate: în douăzeci şi una de zile, orice s-ar întâmpla, îl voi ucide.

Douăzeci şi una de zile.

Nu-i mai rămâneau decât douăzeci şi una de zile de trăit.

*

— Am fost sfătuit să mergem la un templu, spre răsărit, i-am propus a doua zi lui Derek. Preotesele lui Sekhmet ştiu ritualuri şi medicamente care atacă demonii ce invadează orbitele şi macină vederea. Pe sub sala întunecată, un izvor trece printre puterile pământului şi iese în zori printr-o fântână. Grație acesteia, slujitoarele zeiței păstrează o

legătură continuă cu ochiul lui Ra. Poate că îți vor reda vederea.

Imaginația mea construise piatră cu piatră sanctuarul, iar Derek, care avea încredere în mine, s-a lăsat uşor convins să pornim la drum. Călăream pe nişte măgari.

Mă gândisem să-l duc până la mare. Valurile țineau de strategia răzbunării mele. Aşteptându-mă ca, de la potop, să-i fie frică de mare, visam să-l înec. Planul consta în câteva puncte: să-l încolțesc pe mal, să înfig pumnalul în el, să-i tai corpul în bucăți, după care să le arunc în valuri, mergând înainte pe lângă apă, de preferință într-o noapte cu furtună şi vijelie; împrăştiat astfel de marea agitată, măcinat de sare, nu avea să se mai refacă vreodată. Începând de la o singură fâşie de piele, lui Derek i-ar fi trebuit secole pentru a se regenera.

Inexorabila cruzime a acestei pedepse mă entuziasma. Tot ce era în ea sângeros, viclean, bestial se potrivea cu Derek şi eram de acord că acceptam ca o undă de răutate să mă infesteze pentru a-i veni de hac monstrului...

Din acel moment am optat pentru ambiguitate în comportamentul față de el, simulând prietenia, deşi mă pregăteam să-l omor. Şi, culmea, nu-mi venea greu. Nu mă forțam nici pentru a fi amabil, nici pentru a urî, fiindcă cele două coexistau în mine: o clipă găseam remediul care uşurează şi cuvintele care linîştesc; în clipa următoare ascuțeam pumnalul, cu ochii pe fratele meu zguduit de vise. Totul se derula spontan. Evitam minciuna, ipocrizia, cinismul. Departe de orice duplicitate, eram autentic, cel care iubeşte şi cel care detestă, milostivul şi asasinul. Nu-mi lipsea sinceritatea, căci ale mele erau toate acele trăiri!

Fiecare dintre noi poartă în el mai multe ființe. Faptul că nu lăsăm la vedere decât un singur chip, un singur corp, un singur nume dă naştere unei neînțelegeri: înlăuntrul acestui unic înveliş trebuie să locuiască o singură persoană. Eroare!

Suntem făcuți din prea multe tensiuni contradictorii, prea multe evenimente divergente ne conturează, prea multe valori opuse şi dorințe discordante locuiesc în noi pentru a ne putea reduce la monoliticul unu.[54]

În funcție de atitudinea mea fată de el, îi administram lui Derek tratamente contradictorii: unele îi ameliorau starea, altele îi agravau infirmitatea. În loc să-i atenuez maladia oculară, i-o mențineam, dacă nu cumva chiar i-o exacerbam introducându-i sub pleoape un produs pretins purificator, care însă venea cu un plus de germeni nocivi.

Derek vorbea extrem de puțin despre originea orbirii. Adunând frânturi de informație, am dedus că un fermier îl alungase din grajdul unde adormise, că loviturile de nuia îi rupseseră corneea, iar vagabondajul de cerşetor, lipsit de igienă, agravase problema. Odată pierdută vederea, existența îi alunecase în coşmar; fără repere, vulnerabil, ajunsese pradă pentru bandiți, hoți ori simpli profitori.

E de mirare că un infirm era supus unui asemenea tratament din partea acelui popor paşnic, ştiindu-se că, după cum am menționat, egiptenii întâmpinau cu bunăvoință indivizii diferiți sau handicapați, distingând în infirmitatea lor nu o pedeapsă a zeilor, ci o dovadă a fanteziei creatoare a acestora. Însă, Derek nu trezea nici admirație, nici milă; prea ciudat pentru a fi idolatrizat, prea

---

[54] Unele corpuri adăpostesc chiar o mulţime: corpurile scriitorilor. Cele ale lui Sofocle, Shakespeare, Moliere, Balzac, Maupassant, Dostoievski ori Simenon rămân nişte amăgiri. Eu, care i-am întâlnit, pot spune că nici unul dintre ei nu avea un fizic prea interesant. Pe lângă ei erau întotdeauna alţii mai frumoşi, mai bine făcuţi, mai fini, mai precişi, mai frapanţi, mai bizari. Masivi, uneori puhavi, cu trăsături vag conturate, mă impresionau, dar nu mi-au lăsat niciodată o amintire anatomică limpede. Întrucât carnea din care erau făcuţi se dovedea evazivă, aşa cum e carnea visurilor: nu spune o poveste, ci mii de poveşti.

masiv pentru a fi deplâns, deranja; agresiv, cu discurs caustic, gata de a insulta, nu îndemna deloc la compasiune. Ceva țepos, iritant, dezordonat, incoerent, atât în fizicul, cât şi în spiritul lui, descuraja şi ființele cele mai binevoitoare. În fond, unul dintre principalele defecte de care suferea se rezuma la o iradiere de antipatie: inspira aversiune. Nu era niciodată perceput ca victimă, din contră, era considerat răspunzător, dacă nu chiar vinovat de ceea ce i se întâmpla.

Şi acestea țineau de prezența lui, care era de o intensitate ce făcea ca, odată ce apărea într-un loc, să facă lumea să întoarcă imediat capul. Iradia, la fel ca Noura, dar, spre deosebire de ea, aura pe care el o emana era neagră; răspândea întuneric, nu lumină. Din trăsăturile încruntate, din pupilele izvorând neîncredere, din membrele interminabile şi slabe, din vaga cocoaşă care se rotunjea în partea de sus a spatelui țâşneau îngrijorări, ranchiună, suspiciuni, o impetuozitate aspră, izbucniri ale umorilor şi o violență latentă, mereu gata de explozie. Pe când alte ființe aveau membre rupte ori fisurate, dar prin aceasta nu provocau respingere, slăbiciunea lui Derek prezenta prea multă forță.[55]

[55] Prezenţa ţine de plenitudine. Fiinţa dotată cu prezenţă apare deplină, umplută până la punctul în care dă pe-afară. Fiinţa fără prezenţă înaintează în gol, goală pe dinăuntru, încărcată cu nimic. Pentru cea dintâi, spiritul împinge corpul înainte; pentru cea de-a doua, corpul precedă mecanic spiritul. Una arde, cealaltă e stinsă. Lucrul acesta se observă bine la teatru: marii actori, când intră în scenă, vorbesc fără a deschide gura, într-atât sunt deja locuiţi de diversele sentimente ale personajului lor: pachetul de speranţe, de pofte, de hotărâri, de decepţii i-a făcut să treacă rampa; gesturile şi cuvintele nu vor fi decât expresii secundare. În schimb, actorii lipsiţi de prezenţă îşi propulsează mai întâi carcasa pe scândură, apoi vorbesc de unii singuri, dialoghează, joacă, uneori foarte corect, doar că spectatorii devin ironici. Nu-i ascultă decât dacă vorbesc, nu-i privesc decât dacă se mişcă. Pentru ei, acest actor e transparent, pictat pe decor.

Aşadar, am părăsit Memfisul şi am luat-o spre est. Aş fi putut alege să o luăm prin deltă pentru a ajunge la Marea cea Mare, dar zona era mult prea populată: Egiptul de Jos era înfloritor, Avarisul se dezvolta ca un centru important, caravanele străbăteau drumurile pentru a căra ulei de măsline, amfore cu vin, în timp ce în porturi erau debarcate aur, argint, lapis lazuli, turcoaz, securi din bronz, fără a uita de tămâie, de lemnul prețios şi de uleiurile parfumate din Retjenu.[56] Preferam să ajung pe meleaguri mai puțin frecventate, în Țara Apelor Blânde, să contemplu marea în care se vărsau Tigrul şi Eufratul, loc care avea să devină mormântul lui Derek.

Înaintam cu pas întins. Potecile erau adâncite, desenate parcă pe sol. În caz că aveam îndoieli asupra direcției, ne întâlneam cu patrule şi obțineam confirmarea funcționarilor care mişunau pe-acolo, semn că regatul se organizase pentru a uşura transportarea mărfurilor şi a le taxa.

Călătoria îmi verifica o intuiție care îmi trecuse prin minte în timpul periplurilor anterioare: comerțul generează civilizație. Fără el, fiecare ar rămâne pe bulgărele lui de pământ, cu porția lui de cultură şi spațiul lui de vânătoare. Grație comerțului, oamenii circulă şi se întâlnesc. Mai bine: caută să se înțeleagă. Arama a făcut pentru omenire mult mai mult decât toate tratatele de pace: metalul necesar, dar extras din mine răspândite ici şi colo, a trasat şosele, a definit meserii, a produs unități de măsură, a instaurat o gândire premonetară chiar înainte de apariția monedei şi, mai ales, a obligat oamenii să aibă încredere unii în alții.

Unii consideră prezenţa ca pe un miracol, alţii ca pe o clipă de graţie. Personal, văd în ea mai degrabă un fenomen spiritual. Cred că o revoluţie spirituală sau o altă lucrare de acelaşi ordin poate dărui prezenţă şi celui care nu o are.

[56] Canaan.

Fiindcă schimburile presupun încredere, iar repetarea lor o dezvoltă.

Aşa cum observase Căpetenia Recruţilor, în Casa Eternităţii, păream om cinstit. Astfel, deplasarea noastră nu întâmpina nici un obstacol. În schimb, vedeam în ce măsură Derek suferea din cauza înfăţişării lui dubioase: în rarele ocazii în care se amesteca în vreo negociere, lucrurile intrau în impas. Nu avea încredere în nimeni, şi nimeni nu avea încredere în el. În cazul lui, cum se întâmplă cu compasiunea care împinge individul către semeni, lipsea încrederea care să genereze un astfel de elan. M-am întrebat încă o dată: Era ceva înnăscut? Ceva dobândit? în orice caz, această lipsă de aptitudine pentru a trezi empatia demonstra că Derek nu ar fi putut nicidecum reuşi în afaceri. Oricum, până acum nu obţinuse averi decât prin viclenie, furt sau extorcare.

Am încercat să aflu mai multe despre viaţa pe care o dusese. Prudent, nu a răspuns la întrebările privind trecutul şi a justificat bocceaua cu obiecte de preţ printr-o declaraţie laconică:

— Imeny, am fost bogat. Doar că nimic nu durează.

— Ba da, sărăcia! am răspuns pentru a-l tachina.

— Am fost bogat de mai multe ori, dar niciodată prea mult timp.

— Bogat în ce? am exclamat, prefăcându-mă că nu pricep.

A ridicat din umeri şi s-a întors.

Într-o seară, mi-a mărturisit:

— M-am prăbuşit. M-am prăbuşit deseori. Am căzut de sus.

Ar fi trebuit să-i fi răspuns: „Dintr-un turn? Din Babel, de exemplu?”, dar am tăcut. O întrebare capitală ne frământase multă vreme pe Noura şi pe mine: Derek murise când se dărâmase turnul, sau scăpase mai devreme? Dacă pierise sub dărâmături, dacă îi luase secole pentru a

renaşte, şi apoi reuşise să iasă de sub grămezile de ruine, atunci ştia că e nemuritor. Dacă, din contră, putuse fugi înaintea surpării fatale, atunci nu îşi înțelegea adevărata natură şi se credea doar dotat cu o sănătate excelentă şi o viață lungă.

Noapte după noapte, mormăiam printre dinți socoteala funebră: „Peste douăsprezece zile, orice-ar fi, am să-l omor." Şi zâmbeam uşurat, privindu-l lung pe prizonierul meu, căruia îi amânasem execuția.

Potrivit informațiilor culese ici-colo, ne apropiam de mare. Am trecut prin târguşoare populate de vreo douăzeci de familii care întrețineau livezi, câmpuri, păşuni. Un conducător local avea grijă de ordine, de justiție, de impozite şi dădea seama unei ierarhii piramidale care, treaptă cu treaptă, ducea până la faraon. Clerul deținea rolul principal în această imensă administrație. Astfel, supraveghetorii din temple examinau exploatațiile agricole, controlau socotelile, îşi luau partea în momentul convenit. Ani asistat de două ori la această operațiune: în fața sacilor puşi la umbra palmierilor, funcționarul, cu bâta în mână, discuta cu şeful, apoi, odată îndepărtată perspectiva vreunei înşelăciuni, dirija mărfurile alimentare spre temple. În ziua aceea era inutil să se încerce deturnarea atenției țăranilor, prea iritați de dijmuirea mijloacelor lor de subzistență; m-am îndepărtat pentru a mă duce să pescuiesc bibani sau anghilă şi, în timp ce peştele se frigea, am pregătit o salată de castraveți. Departe de Memfis şi de Teba, Pământul Negru nu mi se mai părea la fel: mai mult decât țara unui rege, Egiptul mi se părea o patrie a regişorilor.

— Ce părere ai despre moarte?

În seara aceea, Derek m-a surprins. El, care rareori punea întrebări, ieşind din tăcere doar pentru a cere câte ceva, m-a interpelat cu glas tăios. Cum nu primea răspuns, a repetat:

— Imeny, ce părere ai despre moarte?
— Depinde după ce vine.
Răspunsul l-a descumpănit. Am fost de acord să dezvolt:
— Dacă te bucuri de o viață frumoasă, moartea pune capăt fericirii şi te temi de ea. Dacă vine după o existență dureroasă, moartea te scapă de nenorocire, deci e de dorit. Depinde de care parte te afli, deci fie te temi de ea, fie îți dă speranțe. Tu de ce parte eşti?
Ezitând, a lăsat să-i scape cu amărăciune:
— De cea în care speri.
— Acum?
— Aşa, în general. Fericirea nu e punctul meu tare.
— Din cauza altora, sau a ta?
— Dintr-a altora, evident, a altora care mereu m-au dezamăgit. Şi dintr-a mea, fără îndoială... Habar n-am ce mă aşteaptă.
— Imaginează-te peste cinci ani şi spune-mi ce vezi.
S-a arătat nemulțumit şi s-a dat înapoi din instinct, ca pentru a se pune la adăpost.
— De ce cinci ani?
— Cinci ani, zece, nu contează. Vezi-te dincolo de problemele de acum şi descrie-mi fericirea.
După trăsăturile încordate, am observat că se concentra puternic. Ochii i-au privit în dreapta, în stânga, s-au oprit, s-au dat peste cap. Fruntea îi părea un câmp brăzdat de făgaşuri.
— Mie... mi-e greu să... eu... Dar tu?
— Fericirea mea nu are nimic de-a face cu a ta. E mai degrabă ceva personal.
— Hai, zi-mi, m-a rugat. Poate-mi dai ceva idei.
I-am descris atunci o căsuță pe malul fluviului, între trestii, o femeie senzuală şi tandră, activitatea mea de medic, cea a tovarăşei mele care ajuta mamele şi copiii, apoi

am vorbit despre amurgurile pe Nil. Despre serile în care ea cânta la harpă şi vocal.

— Asta-i tot? a spus.

— E mult. E excepțional. E prețios.

S-a scărpinat în cap.

— Să se cânte, da, asta chiar îmi place, să se cânte...

A clipit. A roşit.

— Am voce frumoasă.

— Zău?

— Dar e ridicolă.

— De ce?

— E voce de femeie.

— Vocea de femeie nu e ceva ridicol!

A ridicat din umeri şi a bodogănit:

— Pentru un bărbat, da!

Speranța care-i luminase chipul a dispărut. A coborât fruntea.

— Îmi place să cânt, dar detest să fiu ascultat, la ce bun?

— Vrei totuşi să-mi cânți?

A încremenit, descumpănit. Nu fusese niciodată rugat să o facă. S-a cutremurat.

— Cântă pentru mine, am insistat.

Ezitând, a dat să examineze împrejurimile, uitând că nu mai vedea.

— Imeny, unde suntem? Cine mă poate auzi?

— Nimeni, în afară de mine.

Liniştit, s-a relaxat, a respirat profund, şi-a decontractat brațele, picioarele, gâtul, a tras uşor aerul vesperal în piept şi şi-a lăsat liberă vocea în întuneric.

Vibra superb.

M-au inundat pe loc senzații din trecut. L-am regăsit pe cel pe care, întâia oară, trecând prin pădure, îl luasem drept o pasăre fantastică; mi-am regăsit uimirea în fața acelui timbru plin, mângâietor, mătăsos, care-şi desfăşura sub

bolta cerească volutele împodobite de triluri, un cântec şerpuitor sprijinit suplu de respiraţie, cântec care, amplu o clipă, subţire următoarea, părea să izvorască la infinit. Măreaţa şi tandra privighetoare, cu trilurile ei voluptoase, mă vrăjea.

Un detaliu totuşi mă tulbura: vocea lui Derek avea ceva comun cu a lui Meret; nu doar dulceaţa, plenitudinea, dar şi registrul. Vocea gravă a unei femei acoperind aceleaşi note ca vocea înaltă a unui bărbat, această similitudine mă zguduia. În mine, barierele trosneau, porţile cedau, începeam să-l îndrăgesc pe Derek fără rezerve sau spirit critic, îmbătat, mă lăsam în voia lui, de acord să-l însoţesc oriunde m-ar duce, în înaltele lui perlate care, la zenit, rivalizau cu stelele, în adâncurile notelor grave, murmurate, care pluteau pe deasupra câmpiei întunecate. Luam parte la un mister, frecventam frumuseţea, frumuseţea pură, cea care se inventează şi se reînnoieşte clipă de clipă, cea care mărturiseşte energia vitală ascunsă în sânul universului, cea care, de când lumea a fost creată, îşi aşteaptă ora, dorindu-şi ca un artist să o învie.

Derek a amuţit, dar melodia încă mai plutea în aer şi domnea asupra tăcerii profunde care părea a-i fi continuarea.

— Mulţumesc, am suspinat.

— Nici un bravo? s-a îngrijorat.

— Mulţumesc face mai mult decât un bravo. M-ai condus acolo unde nu voi ajunge niciodată. O călătorie minunată.

S-a încruntat, încântarea mea îl buimăcea. Apoi a plecat capul şi, cu fruntea în pământ, a conchis;

— La ce foloseşte? La nimic.

Şi până noaptea nu şi-a mai desferecat buzele.

În culcuşul meu improvizat, în miezul nopţii jilave, abia tulburată de concertul îndepărtat al lăcustelor, m-am alarmat: faptul că eram încă împreună mă deruta din ce în

ce mai tare. Momentul în care, fie şi pentru extrem de puțin timp, îi confundasem pe Derek şi Meret mă deranja, dar mă şi împingea să mă apropii periculos de fratele meu. Dincolo de ce îmi repugnase cândva, descopeream acum motivații, dacă nu chiar scuze. Derek fusese împiedicat – de tata, de disperarea care decursese din gestul acestuia – să se dezvolte. Circumstanțele îl pângăriseră. Faptul că fusese mutilat la nouă ani îi deviase destinul, împovărându-l cu ranchiună şi ură. Poate că altfel şi-ar fi urmat vocația? Desigur, cu o altă voce – dar nu vocea face talentul, ci talentul e cel care naşte vocea. Lipsit de acesta, însetat să domine, lacom de putere, Derek îşi neglijase harul, apoi şi-l ascunsese, fiindcă în el nu vedea decât efectul castrării, deci al slăbiciunii sale. Dacă ar fi de acord, dacă aş reuşi să-l conving să facă din ablațiune un aliat în locul unui chin, poate că aş repara ceea ce... Gata! Iată de ce trebuia să înceteze orice legătură între noi. Nu doar că-i găseam scuze, dar mai şi aveam de gând să îl ajut să se schimbe. Ba mai rău: să-l salvez de el însuşi. Ghemuindu-mă în iarbă, nerăbdător să adorm, mi-am întrerupt solilocviul mormăind: „Peste opt zile, orice-ar fi, am să-l omor."

Mergeam continuu înainte. Marea nu mai era foarte departe. Mi se făcuse dor să văd pescăruşii, ba chiar eram nerăbdător să mă îmbete neîncetatul lor cârâit. Din când în când, dinspre valuri îmi venea în nări un miros iodat...

„Peste cinci zile, orice-ar fi, am să-l omor."

Pentru moment, înaintam pe cărări pietroase. Cei doi măgari îl duceau rând pe rând pe Derek, pe cât de indiferenți, pe atât de neobosiți, la fel ca mine, care adoram mersul pe jos.

Derek rămânea pudic, de o pudoare care îi atingea în egală măsură trupul şi spiritul. Nu îşi expunea niciodată infirmitatea, rezolvându-şi nevoile fiziologice în afara razei

mele de vedere. Cât despre discuțiile noastre, părea ceva mai dispus să le poarte, dar nu se implica. Totuşi se controla mai puțin şi mai ceda frânturi de informație.

Deja îmi spusese că pierduse totul de mai multe ori. Îşi revenise de fiecare dată, fiindcă furia îl ajuta să recâştige o poziție favorabilă. Numai că la ultimul faliment se simțise îngrețoşat, puterile îl părăsiseră şi un imens „La ce bun?“ pusese stăpânire pe el. Moleşeala apatică, pe care o crezuse trecătoare, care scontase că va dispărea de la sine, durase şi se încrustase în el. Moartea dorințelor sale – pe care astăzi o numim „depresie” – îl redusese la starea de cerşetor, de muritor de foame, de milog rătăcitor. Nu mai râvnea la nimic.

— Înainte era altfel.

— Înainte de ce?

— Înainte de asta... înainte cădeam, dar urcam la loc. De data asta am căzut şi am rămas la pământ. M-a părăsit orice dorință. Uite, pot să te învăț ceva...

— Ce?

— Chiar şi ajuns la pământ, poți cădea şi mai jos.

Din fericire nu mă vedea fiindcă, în clipa în care a spus asta, am închis ochii şi mi-am astupat urechile. În primul rând, nu era cazul să mă înduioşez, trebuia să alung orice urmă de compasiune.

„Peste două zile, orice-ar fi, am să-l omor.”

îmi repetam în minte scena pentru a mă pregăti. La fel ca un dansator sau ca un actor, o vizualizam, hotărâm fiecare mişcare, aveam grijă de fiecare detaliu. Mă relaxa să mă gândesc la crimă. Imediat ce eram cuprins de un elan de simpatie față de Derek, mă refugiam în acest exercițiu şi îmi recâştigam vigoarea. Proiectul de asasinat îmi refăcea respectul de sine.

Eram într-o dilemă care mă dezechilibra. Partea binevoitoare din mine creştea, la fel şi dorința de răzbunare

devenea tot mai puternică, totuşi coexistenţa lor mă zguduia: cea criminală clocea în taină, în timp ce partea bună se exprima prin fapte, atenţie, îngrijiri, mesele pe care eu le pregăteam, culcuşurile pe care eu le aranjam seară de seară, la lumina stelelor. Îl răsfăţăm pe Derek. Numai violenţa ce stătea să vină urma să redea glas şi vizibilitate revanşei, numai violenţa ce sta să vină avea să mă scape de monstrul care era, dar şi de intolerabila mea jumătate empatică, generoasă, serviabilă.

„Mâine, orice-ar fi, am să-l omor.”

Orizontul se schimbase, iar cerul distila alte efluvii. Mergând pe lângă asinul care-l ducea, l-am anunţat pe Derek că în curând vom ajunge la faimosul templu al lui Sekhmet. Mi-a mulţumit călduros. Descumpănit de sinceritatea lui, l-am întrebat:

— Ieri dimineaţă nu mi-ai răspuns: cum îţi imaginezi existenţa peste cinci ani?

Mi-a răspuns cinstit:

— Tocmai că nu-mi imaginez nimic. De când m-am născut merg din deziluzii în decepţii. Ştii, poate că nu viaţa mă dezamăgeşte, ci eu însumi.

— Cu ce?

— Înainte, nu reuşeam să profit niciodată de ce aveam, îmi trebuia mereu mai mult, o poftă de nestins. Acum nu mai am nici un chef, ceea ce e acelaşi lucru… Mă îndoiesc că preotesele lui Sekhmet mă vor vindeca.

Am interpretat observaţia ca pe o permisiune: incapabil să trăiască, fie ieri, fie azi, îmi dădea voie să-l scutesc de orice viitor…

„în seara asta, orice-ar fi, am să-l omor.”

O rafală de vânt a ridicat brusc cortina şi marea şi-a făcut apariţia. Prezenţa ei, printr-o linie la orizont, aducea a perfidă durere de cap.

La fel ca Derek, uram marea. Fără îndoială întrucât crescusem pe malul unui lac calm, cu atmosferă sănătoasă, departe de vâltorile clocotitoare şi duhoarea de saramură; fără îndoială fiindcă prima mea experienţă maritimă se redusese la o catastrofă, la potopul care ne înghiţise pământul natal cu arborii, animalele, familia, prietenii şi vecinii noştri.

În faţa mea, un pescăruş cu picioare galbene se menţinea în aer, plutind contra vântului, purtat de suflul acestuia. Nu se mişca, rezista brizei, încăpăţânat, imperial, superior celorlalte păsări pe care le absorbeau vârtejurile. Ochii lui rotunzi şi bruni nu clipeau. Sfida elementele. Mă identificam cu el: şi eu, împotriva tuturor aparenţelor, ne voi scăpa pe noi toţi de Derek.

I-am propus să ne instalăm tabăra şi am întins rogojinile între două dune de nisip, pe o plajă. Locul era perfect, aproape gol, nimeni nu ne văzuse ajungând acolo.

Apa vuia sub cerul nehotărât. După paşii nesiguri şi nările fremătânde, Derek arăta, chiar dacă păstra tăcerea, că se temea de valurile care loveau malul, de ostilitatea lor. După ce am mâncat ceva, a căscat, s-a întors pe o parte, şi-a sărutat talismanul şi a şoptit:

— Noapte bună.

Nu am reacţionat. Ce i-aş fi putut răspunde? „Adio“?

Se făcuse un întuneric de să-l tai cu cuţitul. În cap îmi răsunau încă zgomotul de aripi, ţipetele stridente, rumoarea cârâitoare a malurilor maritime. Aşteptam. Se va ivi şi momentul oportun.

Dintr-odată, luna a sfâşiat norii, a luminat spuma valurilor şi şi-a lăsat să alunece licărul trist peste plajă. Un răget deprimant a spintecat aerul. Un lup... Natura mă încuraja.

Derek era întins pe spate. După mişcările pleoapelor am ghicit că avea un coşmar. Ticuri îi brăzdau faţa, de parcă visele îl puneau în faţa unui pericol.

M-am apropiat prudent, cu grijă să nu-l trezesc, cu pumnalul în mâna dreaptă. Nu tremuram. Uşurarea provocată de datoria împlinită deja mă învăluise, urma să curăț pământul de o pată şi să-mi recuperez viața. Voi executa manevra tehnic, meticulos, fără emoție: mă voi târî până la el, voi ridica lama la verticală, voi lua la țintă inima şi-l voi termina dintr-o lovitură.

Când am ajuns la trei degete de el şi-a deschis dintr-odată gura şi ochii, ca un înotător care iese din apă după o apnee prea lungă. S-a ridicat, a tras aer în piept şi a strigat gâtuit:

— Imeny! Imeny! Unde eşti?

Îmi detectase prezența. Brațul i-a pipăit solul şi m-a descoperit. Prinzându-mă de mâna stângă, cea în care nu aveam pumnalul, a exclamat:

— Aha, aici eşti, Imeny!

— Aici sunt, am articulat pe un ton voit neutru, rămas în poziția bună pentru a lovi.

Cu cealaltă mână şi-a pipăit amuleta legată la gât.

— Am visat nişte lucruri oribile. Tata... un urs... sânge... durere... fier fierbinte... Şi totul o lua de la capăt! Groaznic...

Dintr-odată s-a rostogolit spre mine, m-a prins de umeri, şi-a lipit corpul de al meu, s-a ghemuit şi, revigorat de căldura mea, cu capul pe pieptul meu, a început să plângă.

— Te iubesc, Imeny. Te iubesc.

*

Traversarea cu velierul a luat câteva zile.

Îl drogasem uşor pe Derek pentru a suporta drumul, lipsa de confort, ba chiar ideea de a naviga. După o negociere sâcâitoare cu marinarii veniți din Lagaş, obținusem să ne amenajeze două locuri pe şalupă; fusese nevoie, pentru a compensa sacii de mărfuri lăsați la cheu, să renunț la un pahar împodobit cu lapislazuli, scos din comoara lui Derek.

Din fericire, călătoria s-a bucurat de condiții optime – „Un timp de fetiță”, repeta echipajul fără zguduiri, pe o suprafață netedă, care nu ne hărțuia nici cu valuri înalte, nici cu abisuri abrupte; în adierea brizei ușoare, am evitat și grețurile, și voma. Numai nopțile m-au cam deranjat, căci vântul sufla mai tare în întuneric, iar valurile izbeau mai serios coca. Aurora îmi îndepărta însă temerile și mă gândeam cu milă la Derek, culcat pe spate pe lest, cu degetele frământând piatra neagră a amuletei, care îndura deplasarea într-o obscuritate constantă. Motivasem traversarea sub pretextul că templul lui Sekhmet era dezafectat și că, din această cauză, ne duceam mai departe să consultăm Arborele Vieții.

În sfârșit, am zărit destinația care-și oferea privirii sinuozitățile blânde și nobile în albastrul luminos al undelor.

Am debarcat în regatul Dilmun, patria abundenței. Era o insulă cu vegetație exuberantă, populată cu păsări multicolore, având plaje pe care un nisip fin, auriu, alb uneori, se întindea pe malul apei turcoaz. Delfini cu botul gros zburdau ca niște cățelandri în valurile înspumate, marcă a nepăsării euforice care domnea aici. Ca să mănânci, era de ajuns să întinzi mâna și dădeai de un fruct mustind de zeamă; ca să vânezi, era suficient să pui un laț în care se și repezea vreun rozător; apa proaspătă țâșnea în cascade irizate, în timp ce copacii dăruiau o umbră binefăcătoare. În veacurile care au urmat, de câte ori citeam o descriere a paradisului, regăseam Dilmunul.

Insula nu se mulțumise să fie binecuvântată de zei, ci prosperase grație oamenilor care o transformaseră într-o placă turnantă a comerțului. Poziția ei geografică, între Ind și Mesopotamia, era un nod comercial unde ajungeau arama, pietrele prețioase și lemnul, care ulterior erau duse pe un alt continent. Sistemul de transport se fragmentase:

un convoi care pornea de la o mină de pe valea Indusului nu mai ajungea până în cetăţile Lagaş, Ur sau Larsa, ci se oprea la malul mării, de unde navele încărcau conţinutul până în Dilmun unde, după intervenţii intermediare, noi nave luau marfa pentru a o duce la vărsarea Tigrului şi Eufratului. În Dilmun se calcula, se negocia, se pecetluia, se acumulau bunuri. Diplomaţii suveranei întreţineau relaţii excelente cu toate regatele apropiate ori din depărtare.[57]

Prosperitatea a favorizat construirea a patru oraşe, mici, dar somptuoase, ale căror principale edificii erau ridicate din calcar sculptat. Ce emoţie să descopăr cum cea mai mare parte a sanctuarelor era consacrată lui Enki, zeul pe care-l cunoscusem în Kish şi Babei! Senzaţia regăsirii a fost sporită când am auzit schimburi de cuvinte în asiriană. Ce putea fi mai logic? Enki, zeul apei dulci, reprezenta lichidul subteran care ieşea la suprafaţă sub formă de lacuri, râuri, fântâni. Templele sale, ridicate de fiecare dată în jurul unui izvor, loc al apariţiei lui, deţineau frecvent cisterne, în aşa fel încât credincioşii să se purifice.[58] Zeul fertilizator se arăta

---

[57] Astăzi, Dilmunul se numeşte Bahrein, ceea ce în arabă înseamnă „cele două mări”. Şi, într-adevăr, imense rezerve de apă ies la suprafaţă sub forma a numeroase izvoare: O mare de apă dulce subterană este înconjurată de o mare de apă sărată. Cercetări recente au indicat de altfel prezenţa unei a treia mări, marea neagră a petrolului... încadrată de undele Golfului Persic, insula pare cu adevărat aşa cum o descriau geografii arabi, o „perlă în marea de smarald”. Evoluţiile climatice i-au făcut puţin câte puţin solul mai arid, dar importanţa strategică pe drumurile comerciale a rămas aceeaşi, fiind dobândită în al doilea mileniu înainte de Christos.

[58] Ideea le-a supravieţuit lui Enki şi mitologiei mesopotamiene. Legenda apei purificatoare a fost reluată în moscheile musulmane, la fel şi în bisericile creştine sub forma cristelniţelor.

drept, moderat – ca apa dulce, prin contrast cu mările sărate şi furtunoase care înghițeau marinarii – şi deținea rolul esențial întrucât controla Abisul, oceanul din care ieşea crusta de pământ pe care locuiam. Pe scurt, era singurul care conta într-o insulă, era singurul în măsură să ne ferească de un viitor potop, de unde şi adorația pe care o genera şi înmulțirea efigiilor lui, colecțiile de rugăciuni şi incantații care îi erau închinate.

Derek s-a acomodat imediat cu acest spațiu unde se simțea bine. Chiar dacă nu vedea nimic – îi întrețineam infecția oculară – se bucura de tot ce se întâmpla alături de mine.

Din noaptea în care mi se confesase, nu-l mai recunoşteam. Metamorfoza nu venea din faptul că îşi formulase sentimentele, ci că într-adevăr le trăia. Niciodată, din copilărie, nu fusese interesat de cineva, încă mai puțin să îşi manifeste vreo afecțiune; ataşamentul i se părea o slăbiciune de alungat, închisese porțile camaraderiei, prieteniei, iubirii. Şi uite că acum le deschidea pentru mine!

De ce eu? mă întrebam consternat. Eu, care fusesem trădat de el; eu, a cărui execuție o ordonase de trei ori; eu, care, chiar înainte să mi se destăinuie, mă pregăteam să-l ucid. Refuzând să mă las păcălit, tot căutam motive de a o face, dar, în adâncul sufletului meu, îmi doream ceea ce ar fi putut să vină: schimbarea lui Derek, ameliorarea stării lui, aducerea lui la echilibru. Cu toate acestea, de cum se ivea, înăbuşeam acea voce venită din străfunduri, spunându-mi iar şi iar că Derek era de nesalvat.

Nu numai el se schimbase, dar şi eu. Nu mai nutream acum nici o dorință de a-i face rău. Când, în noaptea aceea, băgasem pumnalul la loc, renunțasem definitiv să mă mai folosesc de el. Să-i fi iertat oare fărădelegile? Derek cel distrugător şi lipsit de scrupule, cel din trecut, nu mi se mai părea aceeaşi persoană cu însoțitorul acesta fragil, vesel,

afectuos, alături de care făceam călătoria. Cel de care răzbunarea mea a vrut să scape părăsise această lume. Poți să ataci un mort? Nu. Îl suprimasem pe Derek cel rău, aducând pe lume unul nou.

Situația, deşi o vedeam limpede, mă zdruncina. Nu reuşeam să mă împac cu ea. De ce l-aş fi instalat pe Derek pe insula aceasta? Mă condusese până aici o intuiție confuză. Fără a clarifica detaliile, presimțisem că într-un moment sau altul al drumului se va profila o soluție, şi gândurile mi se vor limpezi. De câte ori de-a lungul existenței nu mă lăsasem în voia acestor impulsuri obscure? Nu-mi desluşesc decât ulterior, pe măsură ce lucrurile înaintează, consecințele acțiunilor întreprinse şi de fiecare dată timpul este cel revelator. O forță din mine este mai educată decât propria conştiință: ascultând-o, sfârşesc prin a o înțelege. Care forță? O parte din mine? Spiritul altcuiva, venit să mă viziteze – zeu, demon, geniu? Sau un fel de ochi ce priveşte înspre viitor, care-mi întrevede destinul şi mă ține pe calea dreaptă? Habar n-am.

Derek şi cu mine ne-am mutat într-o casă cu acoperişul jos, din zidărie uscată, nu departe de mare. Satul, care mirosea a coral şi a turme de capre, avea vreo treizeci de locuințe în care stăteau pescuitori de perle şi oameni care făceau suc de curmale strânse din palmierii din împrejurimi. Vecinii ne-au acceptat destul de repede, făcându-li-se milă de Derek – sentiment pe care, surprinzător, îl trezea de când se schimbase şi fiind interesați de talentul meu de vindecător. În special scufundătorii apelau la priceperea mea. Înotul îi punea în fața diverşilor adversari, pisici de mare, peşti-fierăstrău şi rechini, în timp ce imersiunile în căutare de perle le afectau plămânii. Dar, mai ales, le perforau timpanele, lucru pentru care nu doar că nu se formalizau – „Ce contează că eşti surd din moment ce

stridiile nu vorbesc” – dar mai erau şi mândri că puteau trece drept pescari experimentaţi. Pe uliţe şi drumuri, erau imediat recunoscuţi după nările deformate de cleştii de corn pe care şi-i prindeau de nas, ceea ce le dădea acelor tineri fragili un permanent aer de neruşinare şi dezinvoltură.

Alături de mine, Derek trăia o idilă continuă. În pofida infirmităţii, ţinea să ia parte la sarcinile cotidiene şi cânta din ce în ce mai des. Momentele acestea mă tulburau: sub ochii mei apărea cel care ar fi putut să fie, cel care poate că ar fi devenit, un om care s-ar fi străduit să îşi ajute apropiaţii, trecând peste deficienţă pentru a o preschimba în forţă. Când îl lăudam, strălucea. O nouă sclipire emana din corpul lui torturat.

Acestea fiind zise, generozitatea nu-i trecea mai departe de persoana mea. În faţa străinilor îşi regăsea rezerva şi se arăta rece. În schimb, în intimitate, prospeţimea lui naivă mă amuza. De mai multe ori pe zi îmi amintea că mă adoră, simplu, luminos. Îmi dădeam seama că nu mintea.

Dragostea lui nu avea nimic sexual şi, din această cauză, mă tulbura serios. Mă iubea cu puritate. Îmi solicita trupul, simţea nevoia de a se apropia de el, de a mă atinge, de a mă mirosi, de a-mi auzi vocea, de a-şi lipi şoldul de al meu în timpul siestei sau de a mă şti alături înainte de a adormi. Plăcerea lui se năştea din prezenţa mea. Mă iubea aşa cum un câine îşi iubeşte stăpânul sau un copil tatăl.

Nu e oare mai puternică această dragoste care se lipseşte de sex? Această dragoste fără manifestare fizică, fără gimnastică, fără acrobaţie? Această dragoste ale cărei exigenţe ne rămân la îndemână? Această dragoste care atinge cu uşurinţă plenitudinea? Această dragoste lipsită de oboseală? Această dragoste niciodată dezamăgită?

Totuşi, nu mă puteam imagina întorcându-i-o în egală măsură. Mă uitam la Derek cu mândrie – îl făcusem mai bun – dar nu cu dragoste. Inima îmi era dăruită în altă

parte. Meret îmi lipsea. Meret mă aştepta. Meret era îngrijorată. Mă istovisem încercând să-i captez atenția, să câştig statutul de iubit, să o smulg din ghearele faraonului doar pentru a mă retrage într-o insulă îndepărtată, împreună cu fratele meu de tată? Când Derek se bucura să murmure drăgălăşenii simpatice, afectuoase, nu departe de ridicol, simțeam un pumnal de gheață înfigându-mi-se în piept: Meret ar fi trebuit să mi le spună, nu el. Cuplul nostru fratern mă apăsa, absurd.

Într-o zi, Derek mi-a făcut un cadou care a declanşat contrariul a ceea ce sperase.

Dintotdeauna purta la piept o piatră neagră, prinsă cu un şnur de piele care-i înconjura gâtul. În cea mai mare parte a timpului era ascunsă de haine, la fel ca setul de coliere colorate, ornamentale, simboluri ale puterii şi ale opulenței. Când ne-am întâlnit, atribuia deja virtuți magice acelei pietre – rezistență la boli, vigoare, energie; acum credea că-i datorează excepționala longevitate. Nu se mai despărțea de acel cuarț pe care îl strângea cu putere la cea mai neînsemnată alarmă. Îl săruta când se trezea, îi mulțumea în timpul zilei, îl săruta la culcare.[59]

---

[59] Talismanul este ceva specific omenesc. S-a văzut vreodată animal care să-l poarte? Ce maimuţă s-ar afişa cu un talisman? Ce urangutan cu o medalie miraculoasă? Ce scroafă cu un diamant contra ghinionului? Ce coţofană cu o relicvă? Ce mâţă cu scapular? Talismanul exprimă ceea ce caracterizează psihismul uman, teribila lui frământare: conştiinţa morţii.

Animalele resimt spaima, dar nu sunt cuprinse de angoasă. Spaima e frica de ceva anume; angoasa este o frică fără obiect definit. Angoasa ne paralizează imediat ce ne gândim la moarte, despre care nu ştim nimic, nu doar când se va produce.

Dotaţi cu instinct de apărare, şi animalele, şi oamenii se cred deci vulnerabili, dar percepţia pericolului diferă: există pericole care fac necesară fuga ori lupta, şi există un pericol de care nu poţi fugi şi cu care nu te poţi lupta. Omul deţine tristul privilegiu de a identifica acest duşman, moartea, cel împotriva căruia nu

În dimineața aceea s-a întors de la sanctuar şi mi-a întins un colier din aur de care atârna, artistic încastrată, jumătate din piatra lui neagră.

— Uite, am tăiat-o în două, mi-a spus solemn. Imeny, îți fac darul ăsta ca semn al prieteniei noastre şi ca să trăieşti mult. Tot atât cât mine.

Exulta. Poate că era pentru prima dată când manifesta o generozitate autentică... Fără a-mi aştepta reacția, mi-a dibuit gâtul pe pipăite, s-a apropiat şi mai mult pentru a prinde bijuteria, a verificat dacă îmi stătea bine pe piept şi a zâmbit de parcă ar fi văzut-o.

Mi-am închipuit că faptul îl costase nu doar material, dar şi mental: să îşi scoată colierul, să se lipsească de el mai multe zile, să-l încredințeze artizanilor din templu, să se expună astfel pericolului, cedându-mi jumătate din puterea lui protectoare.

---

poţi face nimic, cel care pe cât de necruţător, pe atât de implacabil va învinge. Înfrângere încă de la început anunţată. Într-un cuvânt, în timp ce animalele nu îşi dau seama că vor pierde partida, oamenii o conştientizează. Animalul: fiinţa care se crede victorioasă. Omul: fiinţa care se ştie învinsă.

Talismanul vine să compenseze această luciditate. Ia multiple forme şi nu se mulţumeşte să fie agăţat la gât, se metamorfozează în rituri, cântece, tabuuri, desene, ceremonii, sărbători, poveşti împărtăşite. Nu oferă religiile interiorizarea, spiritualizarea talismanului? Există talismane pentru fiecare vârstă, rang, civilizaţie, ba chiar şi pentru spiritele puternice, care pretind că se pot lipsi de aşa ceva: acestea studiază filozofia, ştiinţele, privesc prin lentila microscopului ori a telescopului, practici care reprezintă noile talismane, căci întotdeauna este vorba despre a te apăra de neant.

În ziua de azi, conştiinţa morţii nici nu a dispărut, nici nu s-a schimbat, doar talismanele au dobândit invizibilitate. Dacă nu le mai observ pe piepturile contemporanilor, le reperez în schimb în discursurile lor, imediat ce deschid gura. Nu există omenesc fără talisman.

— Eşti mulțumit? a strigat, convins de entuziasmul meu.
— Sunt tulburat.
Nu mințeam. Nimic nu-mi displăcea mai tare decât ceea ce se întâmpla. Nu puteam suporta dragostea lui Derek, pe cât de reală, pe atât de profundă.

O săptămână mai târziu, l-am anunțat că mă duceam să întreb Arborele Vieții.
— De ce? s-a îngrijorat, bănuind că îl părăseam.
— Pentru a afla o soluție pentru ochii tăi.
Derek a lăsat fruntea-n pământ, ruşinându-se că s-a îndoit de mine. M-am justificat:
— Arborele Vieții e în deşert. Acum nu îmi mai e frică să mă duc, fiindcă talismanul tău mă va proteja.
M-a aprobat şi a murmurat cu o bunăvoință ezitantă:
— Într-un fel, aşa sunt şi eu alături de tine...
— Exact. Mă întorc peste două zile cu medicamentul.
Am traversat satul hotărât, încărcat cu trei tigve. Adevărul e că abia mă abțineam să nu o iau la fugă: trebuia să mă îndepărtez de Derek, de acest clei alcătuit din sentimente, căruia îi eram din păcate şi originea, şi destinatarul; nu-l dusesem de nas decât pe jumătate, trâmbițând că mă voi adresa Arborelui Vieții, chiar speram să-mi inspire o ieşire. Şi un al doilea motiv îmi grăbea pasul: de câteva zile aveam senzația că sunt spionat, totuşi, când mă întorceam, nu descopeream pe nimeni cu un comportament suspect, în aşa fel încât mă întrebam dacă teama nu-mi izvora din mustrări de conştiință, fiindcă îmi ascundeam identitatea şi dispretul față de tovarăşul meu, de parcă o parte din mine m-ar fi observat, reproşându-mi...
Trecând pe sub farul care păzea intrarea pe şenal, am zărit scufundătorii întorcându-se de la pescuit. Cu o pânză în jurul şoldurilor, cu arătătorul îmbrăcat în piele pentru a putea desface stridiile, cu resortul care le ținea nările

închise legat cu o sfoară, dădeau moluştele prinse unui bărbat aşezat pe un bolovan. Pe cât erau ei de scunzi şi de zvelţi, pe atât era el de voluminos şi de gras. Cu ajutorul unei lame, obezul deschidea cochiliile. Sezonul perlelor era pe sfârşite, cel al curmalelor abia începea.[60] Scufundătorilor li se oferea una dintre ultimele ocazii de a-şi câştiga pâinea. Pentru moment, stridiile dezamăgeau: fie nu era decât apă înăuntru, fie nu ofereau decât o perlă cu contur neregulat, încastrată în sidef. Zdrahonul, cu gest ferm, le arunca peste umăr, până când a dat de o perlă mare cât un ochi de pui, odihnindu-se în sipetul ei de carne, mai albă decât caşul. Strigăte de bucurie au urcat de-a lungul falezei.

Mi-am continuat drumul luând-o pieziş spre interiorul insulei. Deşertul şi-a făcut brusc apariţia, ca un duşman decis să invadeze un teritoriu. Nimic nu-l mai impresiona, nici cele din urmă tufişuri, nici ultimele petice de iarbă. Nu zăream decât nisipul fără sfârşit, de un ocru uniform, o mare împietrită de o frapantă imobilitate. Convingerea că eram urmărit persista, ceea ce se dovedea din ce în ce mai absurd, ţinând cont de singurătatea în care mă aflam, drept care am conchis că fantasmam.

Am mers multă vreme. Sub cerul transparent până la inconsistenţă, tăcerea de o densitate excesivă mă dobora. Fiecare pas semăna cu cel dinainte. Spaţiul gol şi monoton îmi lăsa impresia că nu înaintam, chiar când mergeam mai întins. Oboseala venea printre pantele ondulate. La fel ca orice corp umed prin aceste locuri, şi creierul meu se evaporase.

În sfârşit, Arborele Vieţii şi-a făcut apariţia. Mi se vorbise despre el, mi se descrisese surpriza pe care o provoca, dar nu se exagerase cu nimic: lungă şi înaltă, planta

[60] Eram în septembrie.

monumentală țâşnea din nisip maiestuoasă, liniştită, cu ramurile de un verde închis, cu scoarța brună parcursă de vinişoare trandafirii. De unde îşi lua forța? Din ce i se hrăneau rădăcinile? Prezența ei în mijlocul dunelor avea insolența miracolului. Nu era nici o îndoială: Enki, zeul apelor subterane, amplasase arborele în mijlocul aridității pentru a-şi dovedi bunăvoința.

Am ajuns lângă el, m-am întins la adăpostul umbrei lui şi m-am uitat cu mirare la nenumăratele frunze, la foliolele dispuse în jurul unor rămurele ca barbele unei pene. Indigenii dădeau asigurări că se putea profita de înțelepciunea arborelui, dacă te aşezai alături de el şi-l ascultai. Cum existența mea era marcată de copaci care-mi influențaseră dezvoltarea, m-am decis să rămân lângă el până-n zori.[61]

Umbra violacee a nopții a început să coboare. Cerul se umplea de stele. Dintr-odată, am adormit.

Ieşind din neant, uri deget m-a bătut pe spinare. Am deschis ochii. Fetița miraculoasă stătea în picioare, în fața mea. Cea de la Sfinx. Cea de la Memfis.

Totul era gri. Calcinat în timpul zilei, universul se redusese la cenuşă. O lună plină, a cărei lucire argintie desena reliefuri şi suprima culorile, strălucea chiar în spatele copilei, la fel de rotundă precum capul acesteia, alcătuindu-i o aură. Nu vedeam din ea decât o figură de cretă străpunsă de nişte ochi imenşi, ca plumbul încălzit până devine alb.

— Noam, exagerezi.

---

[61] „Arborele Vieţii” supravieţuieşte şi în ziua de azi în Bahrein, ridicându-se de neînţeles din mijlocul deşertului, unde continuă să-i seducă pe cei atraşi de enigmele naturii. Totuşi, nu se mai găseşte în acelaşi loc. La fiecare cinci sute de ani, un nou arbore ţâşneşte din nisipul arid, alimentându-se din izvoare profunde, ascunse sub pământ, graţie unor rădăcini excepţionale, între douăzeci şi treizeci de metri lungime.

În pofida blândei ei drăgălăşenii, fetiţa mă măsura cu o mină severă. Buzele strânse îi exprimau dezaprobarea, ridicându-i colţurile gurii.

— Bea mai întâi.

Mâinile ei mi-au întins o ploscă grea din piele de capră. M-am mirat:

— De ce vrei să...

— Nu ţi-ai potolit destul setea.

Nasul ei cârn mi-a făcut semn spre împrejurimi.

— Suntem în mijlocul deşertului, în cazul în care nu ai observat.

Am luat plosca şi mi-am stins setea. M-a încurajat, ridicând din sprânceană, să mai beau. Când m-am oprit, a continuat:

— De-acum, renunţă la acela şi fugi la Memfis.

— La acela?

Mi-a aruncat o privire plictisită. Avea dreptate: făceam pe prostul. Comentariul ei mi-a atacat dur indolenta:

— După ce că nu pricepi mare lucru, mai faci şi anume...

A oftat şi a luat înapoi plosca.

— Ai băut destul?

Fără să-i pese de răspuns, a agăţat plosca la loc, la centură.

— Ce mă sfătuieşti? am întrebat.

A dat din cap de mai multe ori, ca pentru a spune: „Of, în sfârşit mă asculţi? Ce căpăţână de lemn!“, apoi s-a uitat fix la mine.

— Sfatul meu ţine de două nume: Meret, Moise.

— Poftim?

— Întoarce-te la Meret. Ai grijă de Moise.

— De ce de Moise? Mai degrabă, de ce anume de Moise?

A strâmbat din nas – hotărât lucru, o enervam.

— Îţi dezvălui viitorul. Trebuie să ţi-l şi explic?

Cuvinte cu care s-a întors pe călcâie şi s-a îndepărtat.

— Nu, nu pleca!

Copila profetesă a ridicat din umeri, continuând să facă paşi mari peste dună, în ciuda picioarelor ei mici. Pe când se scufunda în veşnicia de mică şi bazalt, am vrut să mă reped după ea, să o prind, dar m-am simţit greoi. Trupul mi se îngreunase. Cântărea prea mult pentru a-l mişca.

— Păi...

Am încercat să ies din inerţie, să mă smulg de la sol... şi mi-am pierdut cunoştinţa.

În zori, habar nu aveam dacă visasem sau nu. Scena rămânea vie, precisă, gravată în mine. Prin anumite aspecte – apariţia unei copile clarvăzătoare, care locuia în Egipt, îndemnurile, dispariţia ei fulgerătoare ţinea de vis; prin altele, se ancora în acel peisaj cenuşiu şi avea o concreteţe care aparţinea realităţii. Nu conta: Arborele Vieţii îmi vorbise; oricare ar fi fost mijlocul folosit, mă lămurise. Ştiam deci ce îmi rămăsese de făcut.

Derek avea să rămână pe insulă, iar eu să plec.

Aveam tot interesul să-mi organizez cu inteligenţă dispariţia, care comporta multe riscuri. Dacă i-aş fi spus lui Derek că plec, mi-ar fi propus să vină cu mine. Dacă l-aş fi anunţat că nevasta mea urma să nască? M-ar fi urmat; în plus, îi mărturisisem că visam să am o soţie, nu că aveam una... şi doar această minciună ar fi fost de ajuns pentru a-i trezi gelozia. Am întors problema pe toate părţile: oricare mi-ar fi fost planurile, şi-ar fi dorit să îşi păstreze locul şi m-ar fi implorat să îl iau cu mine.

Trebuia s-o rup fără a-l anunţa. Chiar şi aşa, consecinţele puteau provoca o nenorocire. Un Derek trădat ar fi redevenit cel de odinioară, plin de furie, de ură, de suspiciune. Tocmai îl îmblânzisem, iar acum aş fi recreat un monstru şi mai rău decât versiunea anterioară, un Derek agresiv şi înşelat care, obţinând prin proprie experienţă dovada absolută că bunele

sentimente nu există, s-ar fi repezit să se răzbune, martirizând pe veci omenirea.

Ce era e făcut? Să-mi inventez o obligație undeva, departe de aici, şi să nu mai reapar niciodată? Imediat ce s-ar convinge că nu mă mai întorc, exista riscul ca Derek, apucat de furie, să plece în căutarea mea.

Nu mai era nici o îndoială, trebuia să mor. Iată singura soluție pe care Derek o putea accepta, chiar dacă avea să sufere.

La întoarcere am făcut un plan. Derek m-a primit în extaz – tocmai simțise pentru prima oară chinurile aşteptării şi descoperea bucuria regăsirii. Emoția lui m-a impresionat, bucuria lui aproape că m-a contaminat. Am petrecut o seară încântătoare conversând, apoi jucând zaruri; când i-am mărturisit că Arborele Vieții îmi sugerase un tratament care avea să-i vindece orbirea, s-a luminat şi a spus cu candoare:

— În sfârşit te voi vedea...

În culmea fericirii, a tăcut până la culcare. Am pălit. Ce îl fermeca pe el mă teroriza pe mine. Cum ar fi reacționat dacă ar fi deschis ochii şi l-ar fi văzut pe Noam, fratele lui de tată? Mă temeam că numai dragoste nu ar mai fi fost...

Chiar de a doua zi am trecut la treabă. Sezonul perlelor se termina peste două săptămâni, ceea ce îmi lăsa destul timp pentru a-mi pune la punct evadarea.

De-a lungul litoralului, pe unde izvoarele de apă dulce udau stridiile, am reperat mai multe grote formate în scobiturile stâncilor. Una dintre ele, greu accesibilă, mi s-a părut perfectă. Zi după zi, am adus acolo, piesă cu piesă, cele necesare pentru a-mi fabrica un mic velier. După ce am ajuns la catarg, la pânza de culoarea cărbunelui şi după ce am verificat micul velier specific Mării Roşii, m-am ocupat şi de cele ce urmau.

Pornind de la cavernă, am aranjat una câte una nişte găleți din aramă, goale, cu fundul în sus, bine ancorate, acoperite cu alge, pentru a nu fi observate dacă priveai spre mare. Apoi m-am apucat să fac cunoştință cu tinerii căutători de perle, pe care i-am convins să mă ia cu ei la pescuit.

Într-o dimineață, l-am anunțat mândru pe Derek că urma să plonjez împreună cu scufundătorii.

— Să fii prudent, a murmurat el; detesta marea.

— Nu-ți face probleme, stridiile nu mănâncă oameni. Cine ştie, poate că îți voi aduce o perlă.

M-am alăturat puştilor vioi şi rahitici. Fără ca aceştia să îşi dea seama, i-am împins către zona pe care o alesesem, cu fundul deosebit de denivelat.

— Nu mişca! a exclamat cel care conducea expediția. Până şi pentru noi e prea adânc.

— Glumeşti! am protestat.

Şi imediat am luat din barcă o greutate prinsă cu o sfoară, am aruncat-o, am plonjat cu capul înainte, am prins sfoara şi m-am ajutat de ea pentru a coborî spre adânc.

Dădeam repede din picioare. Eram tot mai departe de lumină, întunericul era tot mai dens. Apa din jur părea tot mai compactă. M-am scufundat drept în mijlocul scobiturii. Fiecare gest mă costa efort. Totuşi continuam. Presiunea creştea. Insuportabil. Toracele mi se strângea.

Nu m-am lăsat. Sigur că plămânii erau chinuiri, că timpanele nu rezistau, totuşi scopul merita sacrificiul.

Mă scufundam. Mi-era frig. Imediat ce am ajuns la fund, pieptul mi-a luat foc şi o deflagrație s-a produs în urechi. Ce durere atroce! Am dat drumul sforii pentru a apuca bucata de plumb, am strâns-o la piept şi m-am îndreptat, pe fundul apei, către prima găleată. Când am ajuns la ea, mai aveam puțin şi explodam. Am ridicat-o şi am dat de puțin aer. Mi-am încărcat plămânii, apoi, luând-o pe panta care urca puțin câte puțin, am înotat astfel, de la recipient la

recipient, inspirând în ultima clipă aerul din acestea. După câteva minute, fără să fi ieşit la suprafaţă, am ajuns în grotă. Mizând pe faptul că nimeni nu şi-ar fi aţintit ochii în direcţia mea, am scos capul din valuri. Desigur, nu auzeam nimic, dar zăream în depărtare ambarcaţiunea pe care se agitau scufundătorii. Unii săreau în valuri, ieşeau înapoi la suprafaţă cuprinşi de panică şi conştienţi că ar fi fost o nebunie să insiste, împăcându-se încet-încet cu gândul că mă înecasem. Ce om ar fi putut rezista atât de mult fără să respire? Ce corp ar fi rezistat la o asemenea adâncime? Bietul Imeny...

M-am refugiat în cavernă. Cât mă pregătisem, depozitasem acolo tot ce era necesar pentru o retragere prudentă: vreascuri, corn cu jar, oală de aramă, apă potabilă, provizii. Urma să rămân acolo două săptămâni fără a scoate nasul pe-afară. Îmi refăceam forţele. Nu mă îndoiam că moartea mea prin înec îi fusese anunţată lui Derek şi că în fiecare dimineaţă plaja era inspectată, în caz că valurile mi-ar fi aruncat la mal cadavrul. Înainte de a o şterge, am aşteptat ca tuşea să nu-mi mai sfâşie pieptul şi conductul auditiv să funcţioneze din nou.

Într-o zi, simţind o uşoară, chiar dacă fragilă ameliorare, m-am aventurat până la gura peşterii şi am intrat precaut în apă, bălăcindu-mă în undele turcoaz pentru a examina împrejurimile. Nu ieşise nici o barcă, fiindcă sezonul perlelor se încheiase, iar bancurile de peşti se găseau spre nord.

Realitate sau efect al imaginaţiei? Mi s-a părut că percep un sunet omenesc:

— Imeny!

Fără îndoială, cineva chiar îmi striga numele de împrumut cu glas tare şi clar:

— Imeny!

Surpriza m-a încremenit: la o sută de metri, Derek parcurgea faleza scrutând, în jos, nisipul, stâncile care se arătau sub apă, povârnişurile.

— Imeny!

În strigătul lui fremătător era tot atâta disperare pe câtă speranță. De fiecare dată, chemarea era urmată de linişte, semn că aştepta un răspuns; şi, de fiecare dată, şira spinării i se îndoia sub povara dezamăgirii. Era timpul să dispar: de două săptămâni nu-i mai administrasem picăturile toxice şi deja îi revenea văzul. Mă căuta. Omului care, cândva, nu fusese interesat decât de vindecarea lui, nu-i mai păsa acum decât de mine, de soarta mea, de rămăşițele mele.

Apariția lui m-a paralizat. M-am ascuns cum am putut mai bine în spatele unui recif; imediat ce am ieşit din raza lui de vedere, m-am întors în grabă în grotă.

Noaptea, pe o mare liniştită, am părăsit Dilmunul.

Era să uit: Chiar înainte de a mă îmbarca, în micul golf stâncos unde mâncasem, dormisem, construisem ambarcațiunea, mă simțeam stânjenit de atingerea direct pe piele a pietrei negre a lui Derek, parcă dotată cu energie proprie, piatra despre care îmi spusese: „Nu o vei scoate niciodată, nu-i aşa? E jumătate dintr-a mea. Ne va uni pentru totdeauna şi ne va asigura amândurora supraviețuirea.” Hotărât, am lăsat colierul pe o stâncă, temându-mă că talismanul, în loc să mă protejeze, mă va hărțui şi va menține legătura cu cel de care fugeam. Am luat apoi drumul mării sub coarnele unei luni noi.

De acum, pentru toți locuitorii insulei, Imeny vindecătorul murise.

Mai ales pentru Derek, care pierduse singura persoană pe care o iubise vreodată.

2

De ce numim fericite anumite perioade? Deşi au tot atâtea rele, necazuri, înfrângeri ca altele, deşi rămân întrebări lipsite de răspuns, deşi fragilitatea noastră e aceeaşi, nu le sesizăm decât lumina. Fericirea depinde mai puţin de fapte decât de perceperea lor.

O fericire pură, iată termenul care defineşte anii pe care i-am petrecut la Memfis alături de Meret şi de Moise. Ei îi eram soţ, iar lui, mentor.

De când ne împletiserăm activităţile, nu am mai părăsit-o pe femeia pe care o iubeam: ea asista medicul, eu, salvatoarea de copii. De dimineaţa până seara parcurgeam Memfisul şi malurile Nilului, apropiaţi şi de cei puternici, şi de săraci, tratând, încurajând, liniştind, angajaţi hotărât în sprijinirea vieţii care ne întorcea binele din plin. Ne plăceau îndeletnicirile noastre cotidiene, până şi oboseala care pentru noi însemna că am muncit eficient, până şi eşecul despre care ştiam că anunţa o viitoare victorie, până şi impresia că trudim la nesfârşit, principiu esenţial al existenţei. Căsuţa dintre trestii ne adăpostea rarele momente în care scăpăm de ceilalţi. Ar fi trebuit să o părăsim, să locuim într-una mai spaţioasă, să ne angajăm servitori care să ne uşureze sarcinile, însă nu doream. Să plecăm ar fi presupus că ne-am fi simţit mai bine în altă parte, ceea ce ni se părea imposibil, încă din prima noapte, îmbrăţişările noastre aveau gustul stufului, mirosul mâlului, umezeala mlaştinilor. Şi în ziua de azi nu pot visa la sexul ei, pe care îl sărutam ceasuri de-a rândul şi al cărui parfum mă îmbăta, fără a simţi vibraţiile fluviului din apropiere şi fără a auzi cântecul broaştelor sau al gâştelor de dincolo de peretele de lemn. O legătură în egală măsură fizică şi spirituală ne lega de căsuţa care se clătina, înconjurată de smârcuri: reprezenta corpurile noastre

îndrăgostite, corpurile noastre jilave, corpurile noastre erectile, cu pielea înroşită de mângâieri, din care se împrăştiau fluidele, şi ale unuia, şi ale celuilalt. Maghernița însemna intimitatea noastră.

Dacă Osiris cântărea sufletele morților, Meret le cântărea pe ale celor vii. Începând cu ale noastre. „De ce avem nevoie? Suntem bogați, conchidea ea imediat ce ne considera dotați cu cele indispensabile: un acoperiş, haine, mâncare. Să folosim cât mai bine ce avem în plus“, aşa că împărțea ce mai rămânea. Totul se dovedea generos la ea: timpul pe care îl dăruia; memoria care reținea fiecare chip, fiecare nume, fiecare mărturisire; atenția pe care o acorda atât sugarului, cât şi bătrânului, învățatului, cât şi ignorantului, criminalului, cât şi nevinovatului, bogatului, cât şi săracului; cuvintele ei linişteau, însuflețeau, amuzau; gesturile ei ajutau, mângâiau, linişteau. Când eram numai noi doi, îmi dăruia încă mai mult, mâinile şi gura ei se puneau în serviciul plăcerii mele, întreg corpul ei, dacă doream, de care numai eu aveam dreptul să mă bucur după cum voiam. Oricine ar fi întâlnit-o pe Meret ziua, subțirică, plată aproape, fără fasoane ori cochetărie, cu fruntea severă, devotată cauzelor serioase, nu şi-ar fi închipuit amanta care îi lua locul noaptea. În realitate, Meret se dovedea constantă: se dedica sexului cu fervoarea care o caracteriza, practicând exuberanța şi excelența. Cum nu făceam copii, voluptatea constituia un scop în sine, arta de a ne iubi. Plăcerea partenerului conta mai mult decât creşterea Nilului.

La rândul lui, Moise creştea şi el în palatul faraonului. Se grăbea să vorbească. Să îşi fi savurat oare la maximum viața de copilaş? Să se fi temut că s-ar fi aruncat prea devreme în această nouă lume care se deschidea în fața lui? Dacă nu i-aş fi observat inteligența care i se citea în privire, m-aş fi temut că este afectat de surzenie sau de retard mintal. S-a

prezentat însă la întâlnire, când i-a venit vremea, pronunțând fraze construite cu o sintaxă impecabilă; nu a trecut prin gânguritul oricărui bebeluş, nici nu a repetat acelaşi termen la infinit, ci de la bun început a oferit o gândire elaborată.

În general, cuvântul apropie micuții de adulți; în cazul lui Moise, a provocat efectul invers. Cuvintele, destinate totuşi comunicării cu ceilalți, pe el l-au izolat. Impunea tocmai pentru că nu se exprima niciodată inutil şi spunea tot atât de multe prin tăcere. Mai degrabă contemplativ decât activ, reflecta continuu. Fireşte, se întâmpla să fie interesat de un joc, dar i se dedica nonşalant, fără pasiune, mai mult pentru a se simți bine cel care îi propunea respectiva partidă decât pentru a fi el satisfăcut. „Ce copii mari!", îi afirmau ochii atunci când adulții îl invitau să se distreze. O gravitate intensă îi împietrea chipul minunat, cu pistrui, încadrat de bucle rebele. Iochebed, doica, sesizase că se îndepărtase de ea imediat ce renunțase la sân şi se simțea vinovată. Angajatele palatului îşi rețineau de acum, în fața băiețelului distant, gesturile de tandrețe cu care mai înainte acoperiseră sugarul. Regele Suzer se uita cu ostilitate crescândă la copilul roşcat, în care nu regăsea nici o trăsătură a familiei sale, nici fizică, nici psihologică. Cât despre Neferu, aceasta, din contră, aprecia chipul gânditor şi concentrat, în fața căruia, sigură de dragostea copilului, monologa ceasuri de-a rândul.

Veneam des să îl îngrijesc pe Moise în pavilion; acesta mă vedea ascultându-le tot aşa şi pe Neferu, Iochebed, Ptahmerefites, pe domnişoarele de onoare, slujnice şi era pasionat de diagnostice şi de tratamente. La opt ani, şi-a anunțat mama că se va face vindecător. Neferu şi-a arătat stupefacția, neînchipuindu-şi sub nici o formă că Moise ar fi putut face altceva decât să fie Moise, tot aşa cum ea se mulțumea să fie Neferu. S-a sfătuit cu mine:

— Băiatul ăsta nu încetează să învețe. La Kap, profesorii lui mi-au spus că avansează mult mai repede decât tovarăşii lui.

— Cu-atât mai bine!

— Ce viitor îl aşteaptă? Suzer se-nvârte-n jurul lui tot mai bănuitor, îl suspectează că prin vine îi curge un alt sânge.

— Suzer nu va avea niciodată dovada.

— Corect. Dacă ar avea dovada, nu l-ar mai lăsa în pace pe Moise, fiindcă dispreţuieşte străinii. Deocamdată, cât Suzer nu are copii, Moise ocupă primul loc în ordinea dinastică.

— Tu ce crezi?

— Fratele meu este suficient de ţicnit pentru a se convinge că, omorându-l pe Moise, altfel spus pe succesorul lui, îşi va prelungi domnia, dacă nu cumva chiar va ocoli moartea.

— Acum serios, chiar îl vezi pe Moise pe tronul celor două regate?

— Moise primeşte la Kap educaţia de prinţ al Egiptului, o educaţie generală care-i va permite să îndeplinească o asemenea sarcină. Totuşi, acest lucru nu se va întâmpla: Suzer va face copii.

— Dacă poate.

— Eu am putut.

Cu aceste cuvinte, discuţia se încheia: la fel ca sora lui, Suzer nu ar fi avut scrupule în a-şi inventa descendenţa.

— Pe scurt, a continuat Neferu, care în acea dimineaţă nu băuse nimic, Moise este pregătit pentru a domni, ceea ce cu siguranţă nu se va întâmpla. Aş prefera să urmărească altceva. E captivat de arta ta.

— De medicină?

— Exact. Şi asta nu se învaţă la Kap. N-ai vrea să-l iei cu tine din când în când? îi vei transmite ce ştii. În definitiv, poate că mă va vindeca într-o zi...

Iată cum Moise s-a familiarizat cu Meret şi cu mine. Ne însoțea în deplasările noastre, observa, memora. Curând, a fost în stare să ne ajute.

Moise vorbea puțin, dar bine. Părerile lui se ordonau în fraze clare, precise, care pătrundeau mințile. Fără vreo strălucire retorică, îşi stupefia interlocutorii. Numai că, vai, nu s-a bucurat de talentul elocuțiunii foarte mult, un accident deformându-i pentru totdeauna vorbirea.

Într-o zi – Moise avea opt ani – Suzer l-a chemat în sala tronului, ceea ce nu făcea niciodată, întâlnindu-l de obicei la Neferu. Legal, Moise era fratele şi nepotul lui, frate, fiindcă era al tatălui lui, nepot, fiindcă era al surorii.

— O să-ți vorbesc despre regat, l-a anunțat.

Şi, brusc, i-a prezentat o serie de probleme care tulburau Egiptul în acel moment. Într-o manieră bine cumpănită, ponderată, care dovedea un început de simț politic, Moise i-a răspuns punct cu punct. Suzer a fost uluit de acuitatea observațiilor, de pertinența analizelor şi a început să se felicite că avea un frate-nepot de o asemenea calitate, când a sesizat expresia marelui vizir care lua parte la întâlnire: bătrânul uscat şi colțuros, fascinat, cu gura căscată, cu ochii strălucind prietenoşi, îi acorda o atenție entuziastă. Dovada de admirație l-a înghețat pe Suzer, care a înțeles că Moise îi era infinit superior, ceea ce i-a reînviat pe loc ura.

— Şi-acum, Moise, explică-mi altceva: De ce nu-mi semeni?

— Poftim?

A arătat spre şuvița deasă, roşcată pe care copilul o lăsase să atârne pe partea dreaptă a capului altfel în întregime ras.

— Părul tău, pielea palidă, pistruii... Avem acelaşi sânge, nu? De ce nu semeni cu tatăl nostru? De ce nu semeni cu mama ta? Oficial, nu există sânge mai pur şi mai faraonic decât al tău, totuşi nu pari...

Copilul s-a îngălbenit. Unchiul-fratele lui scotea în evidență nişte detalii care şi pe el îl intrigaseră şi îl frământau.

— Da, pari mai degrabă... cum să explic... ce părere ai, vizirule?

Ipy care, prin spionii lui, cunoştea o frântură din adevăr, s-a abținut să reacționeze.

— Nu zici nimic?

Ipy a păstrat tăcerea.

— Cine nu scoate o vorbă e de acord. Nu-i aşa?

Vizirul a lăsat fruntea-n pământ. Suzer a zâmbit şi s-a aplecat spre Moise.

— Pari evreu.

— Evreu? s-a mirat Moise. De ce-aş fi evreu?

— De ce-ai fi faraon? i-a-ntors-o Suzer.

O tăcere lungă, grea, încărcată de acuzații şi de dorințe înăbuşite s-a instalat între cei doi bărbați şi copil. Faraonul şi-a scos coroana dublă, mitra albă a Egiptului de Sus şi pălăria roşie a Egiptului de Jos.

— Ia-le.

Şi a lăsat Hedjetul şi Desheretul[62] în mâinile mici ale lui Moise.

— Pune-ți-le.

Moise nu înțelegea toate detaliile şi implicațiile scenei, totuşi percepea un pericol adevărat văzând animozitatea absolută a lui Suzer şi laşitatea cinică a vizirului.

— Deci? Hai, puneți-le pe cap.

Moise a ghicit că risca mai puțin dacă nu-l asculta decât dacă făcea cum spusese Suzer, aşa că i-a dat înapoi însemnele puterii. Pentru a linişti lucrurile, a vrut să

---

[62] Coroana dublă a Egiptului antic, Pschentul, era alcătuită din Hedjet, coroana albă a Egiptului de Sus, şi Deshret, coroana roşie a Egiptului de Jos. (N. Tr.)

adauge: „Nimeni nu le poartă mai bine decât tine“, dar buzele i s-au încordat, limba parcă i s-a răsucit şi a articulat hârâit:

— Ni... ni ni... ni ni ni... nimeni... nu nu... nu nu nu... un nu nu o poa... nu o nu o... po po po poartă...

Moise se bâlbâia. Atins de fierul înroşit al fricii, se împiedica în consoane şi îşi pierdea controlul.

Din clipa aceea şi până la sfârşitul vieții nu a mai reuşit vreodată să pronunțe vorbele fără a se bâlbâi, fără a o lua de la capăt, fără a se încurca, fără a se poticni, incapabil să pronunțe corect şi cel mai mic cuvânt, abordând fiecare frază ca pe un munte de urcat, victimă a unei infirmități tot atât de supărătoare şi pentru ceilalți, şi pentru el. Ceva se defectase pentru totdeauna.[63]

---

[63] Biblia îl descrie pe Moise ca având „gura şi limba anevoioase” (Ieşirea 4,10), fără a oferi explicaţii. Mai târziu, o legendă rabinică relatează că Moise se rănise, poveste care, ciudat, aduce puţin adevăr în miezul ficţiunii. Faraonul dă un banchet în timpul căruia Moise, copil de trei ani, ia coroana suveranului şi şi-o pune pe cap. Să-i fi anunţat gestul ambiţia? Sunt adunaţi înţelepţii regatului, printre care se strecoară deghizat şi îngerul Gabriel, care propune o încercare-test acceptată imediat. Se aduc în faţa copilului, pe acelaşi platou, o piatră preţioasă şi un cărbune arzând: dacă va lua piatra preţioasă, va fi ucis, căci ar manifesta prea multă cupiditate; dacă va lua cărbunele arzând, va fi lăsat în viaţă, căci ar dovedi că nu este un ţânc lipsit de discernământ. În ultimul moment, îngerul Gabriel, cu mâna lui invizibilă, o împinge pe a lui Moise către cărbune. Copilul îl ia şi-l duce la gură, arzându-şi buzele şi limba. Iată cum scapă de moarte şi ajunge bâlbâit, conchide Midraşul*.

Deseori a trezit mirarea faptul că un profet esenţial suferea de un defect de vorbire. Dumnezeu ar fi ales astfel cea mai defectuoasă gură ca gură a lui. Ca explicaţie, unii au susţinut că Dumnezeu a preferat un nepriceput sincer, lipsit de carismă, unui avocat viclean şi seducător; alţii au pretins că Dumnezeu a dat dovadă de mult umor alegând un bâlbâit pentru a expune în

Zi după zi mă ataşam tot mai mult de Moise. Mă emoţiona, mă impresiona, mă îmblânzea, mă intimida. Lângă el îmi puneam la bătaie întreaga inteligenţă, într-atât se bucura ce îi transmiteam. Cât despre Meret, strălucirea ei îmi completa discursurile, inima ei mare o scălda în permanenţă pe a băiatului, întărindu-i bunăvoinţa altruistă. Numai cu Paqen, Moise redevenea un puşti normal, hazliu, gălăgios, lacom de provocări aiurite. Îmi aduc aminte când se jucau de-a v-aţi ascunselea prin pădurea de stuf şi încă le mai aud răsunând hohotele de râs când unul îl descoperea pe celălalt.

Moise creştea sub o dublă presiune, cea a minţii lui şi cea a Curţii. Una venea de la natură, cealaltă din povestea lui de viaţă, dar ambele, ca o menghină, îl strângeau în el însuşi, modelându-i destinul.

Mintea îl împingea mai degrabă către reflecţie decât către cunoaştere. Învăţa şi reţinea cu uşurinţă, acumularea de cunoştinţe îl interesa mai puţin decât cugetarea. Multitudinea de cunoştinţe de care beneficia, fie prin noi, la Memfis, fie la Casa Copiilor Regali, îl încurca, acumularea lor apăsătoare strivea ceea ce pentru el era esenţialul: dorinţa de a se dedica speculaţiilor abstracte. De la zece ani, după ce mergeam pe la pacienţi, se retrăgea cu faţa spre Nil, în poziţia scribului, cu ochii închişi, cu palmele spre cer, inspirând şi expirând controlat, tăind legăturile cu vacarmul din Memfis, potolindu-şi tumultul interior. Se antrena

---

locul lui legile. Aceste două ipoteze evită o tradiţie neevreiască: desemnând mesagerul, zeii privilegiază handicapul şi preferă să îşi transmită mesajul prin cel slab mai degrabă decât prin cel puternic. După apariţia lui Isus, cerşetorul crucificat pentru mântuirea oamenilor, creştinismul va desfăşura din nou această idee. „Dumnezeu şi-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să ruşineze pe cele tari.” (Pavel, întâia epistolă către Corinteni 1, 27.) [* Culegere de peste 60 de comentarii, povestiri, eseuri etice aranjate după ordinea cărţilor Tora, Profeţi şi Scrieri. (N. Tr.)]

pentru meditație şi putea fi absorbit de aceasta mult timp. Deseori, Tii, cuminte, se culca lângă piciorul lui şi închidea şi ea ochii; prin contagiune, se metamorfoza în statuie, mai mare, hieratică, mai degrabă panteră decât pisică. Amândoi păreau a comunica direct cu zeii. Niciodată, nici Meret, nici Paqen, nici eu nu observaserăm la vreun copil nevoia unei asemenea practici. Moise se întorcea apoi destins, luminat, încărcat cu o putere nouă şi cu Tii pe umăr.

La Curte se izola din ce în ce mai mult. Dincolo de faptul că aversiunea faraonului Suzer față de el era tot mai mare, profesorii de la Kap începuseră să se plângă: Moise încetase să mai fie cel mai bun elev, cel mai docil, cel mai studios. De la o săptămână la alta, fie sclipea, fie mergea din abatere-n abatere.

— Înainte învăța cu râvnă, acum întreabă de ce trebuie să înghită asta ori cealaltă şi, dacă răspunsul nu-l convinge, nici c-o face!

Nonconformismul lui displăcea. De fapt, Moise era constituit dintr-un amestec unic: îndrăzneala îi umplea spiritul, frica îi chinuia corpul, îndrăznea totul, dar rămânea bâlbâit. Nimic nu-i înfrâna fronda, pertinența întrebărilor, autonomia intelectului, critica opiniilor comune; cu toate acestea, imediat ce încerca să le expună, gâtul i se strângea, limba se îngreuna, buzele îl trădau, cuvintele năvăleau unele peste altele, refuzând să mai iasă din gură. Cu cât gândirea îi era mai puternică, cu atât elocința slăbea. Uneori bănuiam că bâlbâială mai degrabă îi aducea o soluție decât să constituie un obstacol: îl punea pe Moise la adăpost, îi ascundea insolența şi-i permitea ca, fără de constrângeri, să zboare liber, cu toată independența, în spatele aparenței de nesiguranță. Aceasta nu doar că îl scăpa de suspiciunea altora, dar îl şi elibera. Metamorfozându-şi frica, îşi uşura mintea.

Când urcam în oraş pentru a ne trata bolnavii, Moise ascundea precaut faptul că venea de la Curte. Se îmbrăca simplu, fără bijuteriile cu care-l încărca Neferu, cu şuviţa fără podoabe de aur, şi călca modest în spatele lui Meret şi al meu. Nimeni nu a ghicit niciodată că puştiul care ne ducea boccelele, împărţea unguentele şi închidea flacoanele cu ulei era fiul prinţesei.

De la confruntarea cu Suzer, arăta o mare curiozitate pentru cartierul evreiesc. La început l-a criticat pentru înapoiere, mizerie, absenţa frumuseţii şi a culorilor, apoi i-a plăcut, legând prietenii cu adulţi sau tineri de vârsta lui. De atunci, trecea pe uliţe salutând fiecare locuitor şi primind tradiţionalele binecuvântări: ai fi crezut că acolo se născuse. Ce să fi ştiut? Ce să fi înţeles? Nimeni nu putea determina originea lui Moise; puţinele fiinţe care erau la curent cu sosirea lui într-un coş de răchită dădeau greş încercând să meargă mai departe; până şi noi, Meret şi cu mine, eram în plină dilemă, reduşi la ignoranţă. Sigur, Iochebed îşi abandonase în noaptea aceea bebeluşul pe fluviu, totuşi nimic nu dovedea că acel copil ar fi fost Moise. Mai mult, doica, odată încheiată misiunea, sfârşise prin a se detaşa de Moise; îşi făcuse propria familie cu Amran, un cioplitor în piatră, şi avea grijă de cei doi copii ai lor.

— Sunt un evreu imaginar, mi-a mărturisit Moise într-o zi.

Formularea m-a surprins atât de mult, încât l-am îndemnat să o dezvolte, în pofida dificultăţilor de vorbire. Mi-a explicat că Suzer îi pusese ascendenţa sub semnul întrebării; deşi observaţia îl dărâmase în acel moment, ulterior se transformase.

— Cu cine m-a conceput mama, Neferu? Pretinde că din Meri-Uzer-Ra, tatăl ei, cobor, dar mă îndoiesc de spusele ei. Asta a scornit-o pentru ca fratele ei să păstreze distanţa. Aşa ne protejează şi pe mine, şi pe ea. Poate că m-a conceput cu un evreu.

— De ce cu un evreu?
— Fiindcă mă simt bine printre evrei.
— Pentru că Suzer îi detestă?
A confirmat:
— Avem astfel un punct în comun, evreii şi cu mine.
— Mai e unul: îl detestaţi pe Suzer.
S-a posomorât. M-am aşezat lângă el şi, luându-l de mâna delicată, 1-am încurajat din priviri să continue.
— Nu... nu-mi place să nu-mi placă, a murmurat. Suport greu sentimentele negative... din mine. Care mă fac prizonier.
— Prizonier al cui?
— Când urăşti pe cineva, îi aparţii.
S-a forţat să revină la un ton vesel, pentru a mă linişti.
— Acum, Noam, îmi ştii secretul: sunt un evreu imaginar. E bună ideea, sau greşită?
Astfel se comporta Moise, în egală măsură cu uşurinţă şi profunzime, copilăros şi venerabil, de parcă în capul lui tânăr ar fi locuit un înţelept milenar.

*

Anii se scurgeau în ritmul creşterilor Nilului. Un mănunchi de mici riduri în formă de soare înconjura acum ochii lui Meret. Le adoram. Vedeam în acestea, mai degrabă decât trecerea timpului, înscrierea adevărului pe pielea ei: sufletul lui Meret surâdea constant, un surâs venit drept din inimă şi care se comunica prin pleoape, prin gură. De acum, chipul ei nu se mai mulţumea să o asculte, o descria, razele convergente către ochi povestind-o prin afişarea optimismului ei plin de căldură. De mai multe ori îi sărutam scurt şi repetat, cu delicateţe, şanţurile subtile; la început, Meret nu a reacţionat; mai apoi s-a încordat, s-a contractat, până în ziua în care a explodat, respingându-mă:

— Cum îndrăzneşti?
— Ce să-ndrăznesc?
— Să-mi săruţi ridurile!
— Nu-ţi sărut ridurile.
— Crezi că, dacă le săruţi, o să se şteargă?
— În nici un caz nu vreau să le şterg, mă-nnebunesc după ele.
— Mincinosule! a ţipat îndurerată.

A ieşit din cameră şi a fugit pe malul fluviului. Neînţelegând ce se întâmplase, mi-am pus întrebări câteva clipe, înainte de a mă duce după ea.

Atmosfera strălucea cu sclipiri atât de pure, încât răspândea o căldură tandră. La umbra deasă şi răcoroasă a sicomorului sub care Meret se refugiase, o aromă de mlaştină mi-a ridicat savuros inima. Se uita fix, încordată, la Nil. Am observat că apa curgea la fel pe albia fluviului ca şi în ochii ei.

Am rugat-o să mă ierte şi s-a ghemuit zgribulită la pieptul meu.

— Noam, îmbătrânesc mai repede decât tine.

Ce răspuns să-i fi dat care să nu fi fost nici prostesc, nici fals? Trecerea timpului nu lăsase urme pe corpul meu şi nu o mai ascundeam. Cum să fi crezut în anii care se scurgeau în ţara aceasta cu temperatură uniformă, cu un cer fără capricii? Cerul nemişcat al Egiptului făcea ca timpul să pară imobil.

Din spatele nostru, Tii a mieunat, s-a apropiat, s-a frecat de gleznele noastre, calină, imperioasă, solicitând mângâieri. Meret s-a lăsat pe vine şi i-a făcut pe plac. Tii a tropăit pe loc până când am îngenuncheat şi eu. După ce ne-am ridicat, a mieunat din nou: Ce căutam în mijlocul teritoriului unde ea vâna rozătoare?

— Uită-te la Tii! a exclamat Meret. Mereu agilă, mereu blândă, cu aceiaşi ochi verzi cu firişoare de aur, cu aceeaşi

blană mătăsoasă. Nici un rid, nici o pierdere a luciului, nici măcar un fir alb în blană, nici vorbă de reumatism. Nici tu, Noam, nu te schimbi. Aparții mai degrabă felinelor decât oamenilor.

Într-adevăr, la picioarele noastre, Tii se apucase de o toaletare minuțioasă, în poziții acrobatice, pe care primele semne ale îmbătrânirii le-ar fi putut împiedica.

— Te rog, Meret! Nici o clipă nu văd riduri în trăsăturile tale.

— Totuşi sunt riduri. Înainte nu erau...

Pe fluviu, velele albe ale ambarcațiunilor păreau nişte pescăruşi gigantici. Liniştea mişcărilor lor contrasta cu îngrijorarea pe care o percepeam în Meret. Pulsul i se zbătea tare şi repede la încheietura mâinii, pe care i-o prinsesem.

— Cât o să mă mai iubeşti, Noam?

— Nu mi-am pus niciodată întrebarea asta.

— Eu mi-o pun în fiecare zi.

S-a cutremurat, deşi nici vorbă ca aerul să se fi răcorit. Am luat-o în brațe.

— Dar tu, Meret, cât timp mă vei iubi?

— Toată viața, Noam! Chiar dacă ai pleca şi chiar dacă o vei alege pe alta, tot voi continua să te iubesc.

— Simt acelaşi lucru, Meret.

— Ei, e foarte uşor să fii iubit. Pe când eu... într-o zi, Noam, vei strânge-n brațe o femeie bătrână.

— Nu va fi o femeie bătrână, vei fi tu.

Printre aceia dintre noi care se schimbau, Moise câştiga primul loc. Îşi tăiase şuvița din copilărie, care-i cădea peste față, şi acum avea capul complet ras. Din băiețel se ridica bărbatul. Umerii i se lărgeau, şoldurile se îngustau, obrajii, pe care mai întâi răsărise o umbră de puf, trebuiau de acum raşi zilnic, conform modei din înalta societate, şi am

observat că spre sfârşitul zilei, dacă nu ar fi fost această intervenție, i-ar fi apărut o barbă roşcată.

Metamorfoza o încânta pe Neferu, de parcă ea ar fi fost autoarea. Nu mai înceta să laude transformările fiului ei: îi sărbătorea firele de păr; în asperitățile ca un orăcăit ale vocii în schimbare descoperea un cântec melodios; când abdominalii tari şi întinşi au luat locul pântecului de copil, cerea mereu să-i pipăie; cât despre picioarele adolescentului, la început prea mari până să îşi găsească echilibrul proporțiilor cu celelalte membre, le tot arăta musafirilor ei. Moise era de acord, iubindu-şi mama plină de fantezie, cu reacții neaşteptate, cu atât mai mult cu cât din aceste expuneri câştiga o relativă încredere în el, contrapondere necesară la confuzia pe care faraonul se străduia să i-o întrețină. Neferu îl considera pe Moise o jucărie fabuloasă, inventivă, epatantă, care o amuza foarte mult. Poate că acesta era lucrul cel mai uimitor: că încă nu se plictisise.

Deşi bine proporțional, Moise avea un corp modest, dezvoltat normal, lipsit de caracteristici care să iasă în evidență.[64] Nici frumos, nici urât, nu moştenise o anatomie

---

[64] Am fost întotdeauna amuzat de reprezentările lui Moise în secolele care au urmat fiindcă, în dispreţul oricărui adevăr, s-a făcut din el un atlet, în Biblia îmbrăcată în peplum hollywoodian, trecând prin Michelangelo, imaginaţia s-a dovedit pe cât de naivă, pe atât de săracă: eroul psihic are neapărat o statură de erou fizic; Moise striveşte cu muşchii înainte de a strivi cu spiritualitatea; un sfrijit nu-l poate încarna pe Moise, trebuie un Hercule. Sculpturile, picturile, povestirile, filmele nu prezintă niciodată un individ subtil care să comunice cu invizibilul, ci un uriaş căzut din cer. Or observaţiile pe care le-am făcut asupra oamenilor timp de milenii m-au obligat să pun în cauză aceste aparente evidenţe: măreţia de suflet chiar face necesară o talie pe măsură? Forţa minţii este obligatoriu însoţită de forţă fizică? Un spirit deplin nu există decât într-o carcasă masivă?

care trezeşte pasiuni; în schimb, imediat ce intrai în legătură cu el, descopereai o unicitate sufletească, una care îl făcea mai captivant decât oricine altcineva. Meret era nebună după el, eu la fel, până ce şi un frivol ca Paqen adora băiatul plin de seriozitate.

Într-o seară, Moise a bătut la uşa căsuţei noastre. La început am crezut că visez fiindcă, chiar şi atunci când ne însoţea în deplasările noastre, se întorcea la palat înainte de lăsarea serii, şi apoi nu mai avea voie să plece.

Totuşi era acolo, în prag, ghemuit, tremurând, bâlbâindu-se mai mult decât de obicei.

Pornind de la suspinele lui, de la cuvintele trunchiate, de la frazele incomplete, am reuşit să reconstitui un fel de poveste: fugise din pavilionul lui Neferu şi se jura că nu se va mai întoarce, rugându-se să rămână la noi. S-ar fi zis că biata noastră magherniţă ar fi fost o fortăreaţă de nepătruns în faţa pericolelor care îl terorizau. Tii îşi freca botul trandafiriu de el, mângâindu-l cu buzele ei moi de pisică, dar, nereuşind să-l liniştească, mi-a ordonat cu un miorlăit sec să intervin.

L-am invitat pe Moise să intre şi i-am dat nişte apă. Când nu a mai transpirat şi nu a mai gâfâit atât de tare, m-am aplecat spre el.

— Explică-mi.

— Plec din Memfis.

— De ce te temi?

A tăcut. L-am ajutat să îşi explice tulburarea şoptindu-i:

— De Suzer?

— Da, de Suzer, mi-a răspuns repede. Frica pe care mi-o provoacă, ura pe care o simt faţă de ororile lui mă termină.

Când ni se spun poveşti, ni se vorbeşte ca unor copii. Totuşi, nici copiii nu mai cred în clişee.

Vorbise sincer. Totuşi, am simţit că mărturisirea ascundea nişte secrete.
— Şi Neferu?
— Ce e cu Neferu? a ţipat, dându-se înapoi, de parcă l-aş fi lovit.
În faţa reacţiei disproporţionate, am conchis că atinsesem ţinta.
— Moise, o iubeşti pe Neferu?
— Bineînţeles... E mama.
S-a întunecat la fată şi a continuat mecanic:
— Chiar dacă...
Venindu-şi în fire, s-a închis din nou în el.
— Chiar dacă ce? am insistat, privindu-l atent.
— Chiar dacă umblă nişte vorbe... Doar nu sunt surd. Nici tu.
— Ce vorbe?
— Că mama nu m-ar fi făcut cu tata... în sfârşit, cu tatăl ei, Meri-Uzer-Ra... Se zice că a minţit... se zice că s-ar putea să fie Paqen... sau tu...
L-am prins de mâini, i le-am strâns într-ale mele, m-am uitat adânc în ochii lui.
— Moise, jur că nu eşti nici fiul meu, nici al lui Paqen.
S-a uitat fix la mine un moment, parcă agăţat de pupilele mele. Apoi a coborât capul în pământ.
— Păcat... mă-ndoiam eu, dar păcat... oricum, se mai spun o groază de alte lucruri... că nu ştie cu cine m-a făcut... ba chiar că nu ea e mama mea.
A strigat la mine:
— Spune-mi adevărul, doar erai acolo când m-a născut!
Eram încolţit. Am rezistat totuşi, considerând că era prea fragil pentru a suporta şi acea povară suplimentară.
— O să-ţi spun într-o zi puţinul pe care-l ştiu, i-am promis.
— Acum!
— Într-o zi.

— Când?
— Într-o zi.
— Când o să ai... curaj să-mi spui?
— Când am să simt că-l poți auzi.
M-am ridicat şi, confuz, am străbătut încăperea în lung şi-n lat.
— Poate că mâine. Poate peste un an. Poate peste zece. Imediat ce te voi considera pregătit. Până atunci, fii convins că Neferu te iubeşte şi te protejează. Luptă pentru tine şi nu va înceta niciodată s-o facă. Este o adevărată mamă.
M-am felicitat pentru formularea aceasta în loc de: „E mama ta adevărată.” Moise putea interpreta ambiguitatea cum dorea.
— Noam… voi pleca.
— Şi Neferu?
— Nu se poate altfel.
— Nu o mai iubeşti?
— Oh, ba da!
— Şi-atunci?
— Pentru a continua să o iubesc, trebuie să plec. Altfel...
S-a prăbuşit.
— Ea... Nu pot… nu sunt aşa... e cu neputință... eu… eu nu am sângele faraonilor… acum sunt sigur… Nu… nu…
În ochii plini de groază ai lui Moise, în câteva imagini iuți ca un fulger, am ghicit totul: Neferu, plină de tandrețe, venind pe marginea patului lui pentru a sta de vorbă, tot aşa cum tatăl ei obişnuia să facă pe vremuri cu ea; Neferu, contemplând corpul gol, pe care abia de-l acopereau cearceafurile, într-atât torpoarea nopții prindea ca-ntr-un clei locuitorii Memfisului, corp pe care-l scruta cu mândrie, fără a se simți stânjenită, fiindcă era fiul ei, carnea pe care o strângea la piept de atâta timp; Neferu, mângâind locul neted de unde Moise îşi răsese şuvița copilăriei, apoi surâzând văzându-l că surâde; Neferu, impresionată să

deguste o asemenea intimitate cu acest necunoscut, cu acest băiat din care răsărea un bărbat; Neferu, amintindu-şi unica fiinţă pe care o iubise, tatăl ei, şi îmbrăţişările lor nocturne; Neferu, imaginându-şi dintr-odată că ar fi putut regăsi acea fericire; Neferu, apropiindu-şi fruntea de adolescent pentru a-l săruta, coborând pe sprâncene, pe nasul perfect conturat, pe buzele proaspete şi dantelate, care au fremătat la atingerea buzelor ei; Neferu, hotărându-se să devină femeie pentru Moise, femeie totală, femeie libertină, care dăruieşte totul, viaţa, iubirea, plăcerea; Neferu, lipindu-şi pântecul de al băieţandrului care gemea şi nu îndrăznea să o respingă...

— Am fugit, a murmurat Moise. Nu am sânge de faraon, nu fac asemenea lucruri.

Noaptea a dormit la noi, a doua zi l-am convins să se întoarcă la palat. Neferu şi-a înţeles greşeala, l-am asigurat. Dacă o s-o facă din nou, nu trebuia să fugă, ci să-i refuze clar avansurile, să îşi afirme bărbăţia.

— Vei fi mult mai bărbat spunând nu decât da. În orice caz, vei arăta ce fel de bărbat eşti.

Moise mi-a urmat sfaturile. După câte mi-a mărturisit în zilele care au urmat, Neferu s-a mai învârtit în jurul lui îngrijorată, descumpănită, dar nu a mai încercat nimic. Cu toate acestea, chiar dacă nimic nu s-a mai întâmplat, ameninţarea plutea şi înceţoşa totul cu umbra ei. Gesturile mamei lui dăduseră o lovitură convingerilor lui Moise. Până atunci i se părea că dragostea şi respectul mergeau mână-n mână, or constata că uneori dragostea calcă în picioare respectul. Ce însemna să iubeşti? Dacă se ajungea la a-ţi permite orice, atunci Neferu nu îl iubea. Ce însemna să iubeşti? Dacă presupunea să aparţii altcuiva ca un obiect, atunci Moise nu dorea să fie iubit. Pentru el, legea care impunea respectul conta de acum mai mult decât dragostea.

Furia țâşnea din el sub efectul dezamăgirii, o iritare care năştea dorința de evadare. Visa să fugă.

Apoi, totul s-a înlănțuit foarte repede.

Moise a trecut pe lângă un şantier unde se repara intrarea unui templu, care se prăbuşise fără îndoială din cauza unei alunecări a lutului. Printre muncitori a observat mai mulți locuitori ai cartierului evreiesc şi s-a ferit să fie văzut, căci purta podoabele de prinț, ceea ce în egală măsură i-ar fi surprins şi i-ar fi înspăimântat. Se pregătea să dispară după colțul străzii când a încremenit, auzind țipete. Un ofițer îl bătea pe Amran, soțul lui Iochebed, care spărsese din greşeală o piatră.

Moise s-a uitat la ofițerul care, cu capul îndesat între umeri, cu fruntea îngustă, cu sprâncenele groase, cu degete butucănoase, îl înjura pe evreu. De ce să se fi ajuns la aşa ceva? Amran primea loviturile de bâtă făcute să uşureze nervii ofițerului mai degrabă decât să pedepsească neîndemânarea muncitorului. Un băiat slăbănog, care trebăluia în apropiere, şocat de atâta violență, a scăpat, dintr-o mişcare produsă de spaimă, coşul cu cărămizi pe care-l transporta. În cădere, una dintre acestea a lovit tibia ofițerului, care a urlat, s-a făcut stacojiu la față şi, cu privirea înnebunită de furie, s-a repezit la băiatul care, de frică, s-a prăbuşit la pământ. Ofițerul l-a lovit cu forța scăpată de sub control a bărbatului orbit de mânie. Sângele țâşnea, băiatul urla, biciul şuiera, ploua cu lovituri. Mai era puțin şi se lăsa cu moarte de om.

Moise s-a repezi la ofițer şi l-a apucat de brațul care se pregătea să rupă-n bucăți.

— Opreşte-te!

— Lasă-mă-n pace.

— Ascultă-mă! Sunt fiul faraonului.

— Şi eu sunt fiul reginei din Punt!

Împingându-l pe Moise, ofițerul s-a năpustit din nou, înverşunat, la băiatul care nu mai opunea nici o rezistență, leşinat, cu pleoapele închise.
Moise nu a mai stat pe gânduri: şi-a desfăcut centura de piele. A aruncat-o în jurul gâtului ofițerului şi a strâns. Surprins, militarul nu a reacționat imediat. Când a început să se agite, încercând să scape, deja se sufoca. Ochii îi ieşiseră din orbite. S-a prăbuşit. Pe jos, corpul a fost cuprins de convulsii, a mai horcăit o dată şi a încremenit.
În jurul lor s-a lăsat tăcerea. Vreo treizeci de martori asistaseră la scenă, evrei şi soldați egipteni. Moise a mai avut timp să verifice dacă victima însângerată mai respira, după care a rupt-o la fugă cât îl țineau picioarele.
Peste câteva clipe, a dat buzna la noi în căsuță şi ne-a povestit incidentul aproape fără să se bâlbâie. Deşi ucisese, părea mai degrabă uşurat decât apăsat de o vină.
— Acum, plec! a zis.
Fața i s-a aprins de bucurie. Găsise în sfârşit pretextul pentru a părăsi Memfisul.
— Am fost recunoscut. Soldații! vor raporta scena, şi Suzer va fi încântat să mă bage în închisoare.
M-a strâns în brațe, a sărutat-o pe Meret şi a plecat în grabă. Cel a cărui siluetă se făcea tot mai subțire în depărtare nu era un fugar, ci un bărbat eliberat.

*

Uneori, timpul se opreşte. Încetând să mai degradeze, să mai epuizeze, să mai scufunde, rămâne la suprafață ca o aşchie de plută pe apa unui lac. Nu se duce nicăieri, se mulțumeşte doar să fie. Iată cum am perceput perioada care a urmat plecării lui Moise: o plenitudine reînnoită. Cât ne dăduseră sentimentul că îmbătrânim, mie şi lui Meret, adolescența, schimbările lui fizice, crizele pubertății,

perceperea noilor relații, tot atât ne ușurase să ne regăsim numai noi doi. Am câștigat o izolare liniștită, indiferentă la transformări, la adăpost de anii care treceau.

Cel puțin așa credeam. Cu Meret însă lucrurile stăteau altfel. Cum aceste pagini rămân povestea mea, continui să le scriu din punctul meu de vedere de atunci, chiar dacă urmarea îmi va dovedi prostia și lipsa de luciditate.

Moise făcuse bine să fugă. Imediat ce omorul a fost denunțat, Suzer a ordonat arestarea fratelui-nepotului său. Fericita întâmplare, din perspectiva lui, îi permitea nu doar să-l suprime, dar și să convingă armata egipteană că faraonul o respecta până acolo încât era gata să își sacrifice pentru ea un membru al familiei. Eșuând în încercarea de a pune mâna pe Moise, Suzer extinsese cercetările, trimițându-și emisari care să solicite același lucru tuturor conducătorilor r provinciilor. Nu mă îndoiam că Moise, fin cunoscător al împărțirii administrative, grație educației de care se bucurase la Kap, prevăzuse extinderea anchetei și se refugiase într-o regiune inaccesibilă.

Mă gândeam deseori la el. Ce se alesese de el? Fără îndoială, își dezvolta inteligența în pace, foarte departe de aici, și câștigase un loc important printre cei alături de care trăia. Nu știam cu ce se ocupa, dar eram convins de reușita lui. Memfisul, educația de la Curte, cea căpătată alături de noi, îl pregătiseră foarte bine pentru măreţul viitor care-l aștepta. Îi doream mai ales o viață fericită.

Aveam să-l mai revedem vreodată, Meret și cu mine? Ne închipuiam că ieșise din viața noastră, considerând că, în ceea ce ne privea, ne făcuserăm datoria. Să sprijinim, și apoi să ne retragem, iată în ce consta aceasta. Nu salvam bebelușii aruncați în Nil pentru a deveni proprietatea noastră, nu educam copiii pentru a-i păstra. A crește o ființă însemna să facem în așa fel încât să ne părăsească. Victorie care nu aduce numai bucurie, dar împrăștie și tristețe, și

regrete; trebuie ani pentru ca această melancolie să se învăluie în duioşie.

O altă dispariție se alăturase celei a lui Moise: Tii, pisica pe cât de zburdalnică, pe atât de visătoare, nici ea nu mai apăruse. Să fi fost victima vreunuia dintre crocodilii care soseau în masă chiar înaintea umflării apelor? Să fi fost luată de fluviu în timpul uneia dintre imprudentele ei vânători? îmi lipsea dureros. Uneori, mă gândeam la fetița miraculoasă care mi-o dăruise, oracolul care, de două ori, mă ținuse la Memfis, dezvăluindu-mi că destinul meu aici avea să se desfăşoare. Şi nu mă indusese în eroare.[65]

[65] Unii pretind că însuşi enunţul profeţiei schimbă realitatea. Nimic nu s-ar întâmpla, zic ei, dacă o persoană pe care nu o priveşte profeţia o ţine minte şi o păstrează secretă. În schimb, oricine aude o profeţie care se referă într-un fel sau altul la sine îşi modifică percepţia lumii şi îşi transformă comportamentul: interpretează ce i se întâmplă, selecţionează evenimentele, alege cutare acţiune, respinge o alta, şi până la urmă împlineşte predicţia iniţială. Nici o prevestire nu se realizează de la sine, cel căruia i se adresează o face să se îndeplinească.

Legenda lui Oedip ilustrează perfect ideea. Părinţii se despart de el la naştere fiindcă, le spune un ghicitor, „îşi va ucide tatăl şi îşi va lua de soţie mama”. Un păstor salvează pruncul şi îl încredinţează unei alte familii care nu poate face copii şi care-l va creşte ca şi când ar fi al său. Când Oedip devine adult, află de prevestirea care-i vesteşte cele două crime şi fuge pentru a-i feri pe cel care îşi imaginează că îi este tată şi pe cea care crede că îi este mamă. Aşa stând lucrurile, îşi întâlneşte adevăratul tată pe un drum şi, după o ceartă urmată de bătaie, îl ucide, apoi se căsătoreşte cu regina din Teba, propria-i mamă. Fără mizerabilul oracol, nu ar fi existat nici călătorie, nici asasinat, nici incest. Predicţia se dovedeşte autorealizatoare. Credinţa în profeţie duce la împlinirea acesteia.

Perioada contemporană vede în profeţie o dovadă de prostie, pe când noi, oamenii trecutului, descifram în ea puterea creatoare a cuvintelor. Eram convinşi că a numi însemna a face să se întâmple. Or, cum să nu admiţi puterea generativă a cuvintelor? Istoria a demonstrat-o constant. Creaturi ţesute din

Trăiam acolo împreună cu femeia pe care o adoram, mă dovedeam util îngrijind oamenii, contribuiseră la formarea unei ființe excepționale.

Suzer se dovedea un faraon nici mai rău, nici mai bun decât un altul. După chipul şi asemănarea tatălui său, îşi închipuia că guvernează, când de fapt se mulțumea să domnească. Preoții din diferitele temple asigurau coeziunea populației, în timp ce vizirul şi şefii din administrație, în colaborare cu clerul, se ocupau de problemele esențiale – strângerea impozitelor, siguranța, justiția – oferindu-i din când în când, de parcă ar fi aruncat un os unui câine, iluzia că el lua hotărârile.

În problemele personale, Suzer se încurca şi mai tare. Preocupat să îşi asigure urmaşi, îşi arunca uneori ochii asupra vreunei prințese, dar renunța rapid. Legătura nu ducea niciodată până la căsătorie. Să fi suferit de vreo disfuncție fizică? Să fi fost incapabil să satisfacă o femeie, lipsindu-i dorința? Bârfa oferea mii de explicații legate de eşecurile lui repetate, însă o omitea pe cea bună – lacună curentă printre bârfitori ataşamentul tenace, visceral, încăpățânat față de sora lui. Suzer se învârtea fără odihnă în jurul lui Neferu. Ceva iremediabil viciat afecta familia regală, cel mai probabil moştenire de la Meri-Uzer-Ra, care lăsase copiilor lui impresia că nu există fericire conjugală decât în familie, prin incest.

Neferu rezista. Nici lauda, nici condamnarea acestor practici nu o îndemnau s-o facă, îl respingea pe Suzer doar fiindcă nu îl suporta. Să fi resimțit un rest de resentiment,

---

cuvinte continuă să domine societăţile, născute din mituri, texte sacre, literatură. În ziua de azi. Medicamentele placebo vindecă, publicitatea creează nevoi, marketingul elaborează dorinţe, zvonurile agită bursele, declaraţiile declanşează războaie. Imediat ce oamenii elaborează un discurs pentru a declara reale anumite situaţii, acestea chiar devin reale.

trebuind cândva să îşi împartă tatăl cu fratele ei? Sau, mai simplu, fizicul, mirosul, ipostazele mieroase în care fratele ei îşi învăluia agresivitatea îi provocau dintotdeauna sila.

I se opusese când Moise comisese crima. La palat, luni de zile, curtenii, scribii, servitorii fuseseră martorii izbucnirii certurilor lor. De obicei prudentă, Neferu mai parcursese o etapă; furibundă, striga mereu la Suzer, dorind să îşi dezlănţuie ostilitatea şi să-l termine.

— Îl judeci pe Moise chiar înainte de a face cercetări!

— A sugrumat un ofiţer.

— Poate că ofiţerul o merita! Nu au mai fost niciodată arestaţi şi executaţi ofiţeri în Egipt?

— Ofiţerul lucra pentru mine.

— Omora muncitorii care tot pentru tine lucrau şi ei.

— Pfff, evrei...

— Şi?

— Şi nu sunt mare lucru evreii. Valorează mai puţin decât egiptenii. Mai ales decât ofiţerii.

— Fals!

— Alta, fiindcă tu ţii la evrei... până acolo încât...

— Poftim? Ce-ndrăzneşti să spui?

Câteva doamne de onoare au relatat că, în culmea furiei, Neferu îşi plesnise fratele. De mai multe ori. Mai şopteau şi că Suzer se purta bizar în acele ocazii, se prefăcea că protestează ori se apără, deşi nu o făcea cu adevărat, de parcă i-ar fi făcut plăcere să primească loviturile...

Fapt e că Neferu a sfârşit prin a obţine câştig de cauză: cazul a fost considerat accident şi a fost clasat, iar Moise nu a mai fost căutat.

M-a chemat în pavilionul ei pentru a-mi anunţa cu mândrie vestea. Am felicitat-o:

— Te-ai purtat ca o mamă bună, prinţesă.

Măcar o dată nu mi-a refuzat complimentul – cel pe care dorea să-l audă, căci îi estompa amintirea motivului tainic care-i pusese fiul pe fugă.

— Acum am trimis mesageri peste tot, prin cele două Egipturi. Vreau ca Moise să fie înştiinţat, oriunde s-ar afla. Ar putea să se întoarcă fără teamă la palat.

Ştiam mai bine decât ea că incidentul nu-i oferise lui Moise decât un pretext, căci ţinea să fugă încă de când mama sa abuzase de el. Deşi nu am contrazis-o, am manifestat un anume scepticism. S-a distrat, de parcă aş fi fost un copil care nu pricepea nimic dintr-ale adulţilor.

— Se va-ntoarce! a murmurat nerăbdătoare.

M-am uitat cu milă la stânca de certitudine pe care mi-o ridica în faţă şi, fără a mai avea vreo speranţă să-i deschid ochii, am părăsit locul. Înţelepciunea care constă, pentru orice părinte, în a se despărţi de propria progenitură, Neferu nici nu o concepea, mi-am zis. Îşi făcea iluzii, Moise nu va mai pune niciodată piciorul prin Memfis.

Mă-nşelam.

*

La început, nu l-am recunoscut. Îmbrăcat în pânză aspră, cu palmele bătătorite, cu picioarele crăpate, cu un toiag de păstor în mână, la uşa mea stătea un ţăran ale cărui plete şi barbă păreau hăţişuri roşcate, în care nu ar mai fi putut intra nici un pieptene. Când am ajuns acasă, s-a ridicat şi mi-a zâmbit. Abia atunci l-am văzut pe Moise.

Ne-am strâns în braţe de mai-mai să ne pierdem răsuflarea, apoi s-a dat înapoi şi a făcut semn unei siluete ascunse în stufăriş.

— Sefora! Te rog.

S-a apropiat o negresă pe cât de frumoasă, pe atât de strălucitoare.

— Ți-o prezint pe nevasta mea. E kușită.

Din acest detaliu am ghicit că Moise, pentru a scăpa de copoii lui Suzer, se refugiase în regatul Nubiei.[66]

— Sefora, acesta este Noam despre care ți-am povestit atâtea.

Femeia m-a salutat. Habar nu aveam ce îi spusese despre mine, dar privirea ei sclipitoare mă contempla ca pe o ființă excepțională.

— Nu am venit singuri! a adăugat Moise.

A luat unul dintre numeroșii lui desagi și i-a desfăcut sfoara cu care era închis. Dinăuntru s-a auzit un țipăt ascuțit. Micuțul cap triunghiular al lui Tii și-a făcut apariția. Mâța a început să clipească des dând de lumina zilei. Am exclamat:

— Tii, n-ai fost mâncată de un crocodil?!

Moise a izbucnit în râs.

— Nu s-a născut crocodilul care s-o înghită. Din contră, crocodilii pe care Tii îi terorizează ar prefera să nu se fi născut ei.

Pisica și-a luat o poză modestă, lăsându-și mutrița adorabilă spre stânga. Moise mi-a explicat că, atunci când fugise, Tii îl ajunsese pe mal și se încăpățânase să îl urmeze. Fusese obligat să o lase în voia ei, deși îngrijorat că nu avea cum să ne anunțe.

M-am aplecat spre ea, dar mi-a întors spatele, bosumflată.

— Exagerezi, am protestat. Tu ai plecat, Tii, nu eu.

Moise și Sefora au izbucnit în râs. El a precizat:

— Nu vorbești cu aceeași Tii. Mama ei, Tii întâia, a murit. Ești în fața fetei ei, Tii a doua.

Moise a lăsat-o pe jos. Nările ei trandafirii au realizat fremătând că aborda un nou teritoriu. A pornit legănându-

---

[66] Nubia de atunci este actualul Sudan, nume care în arabă înseamnă „ţara negrilor”.

se, cu coada drept în sus, cu botul în aer, dispreţuitoare şi fericită că există, apoi a luat-o cu paşi mărunţi spre fluviu, de parcă s-ar fi grăbit să recupereze ceva anume.

Privind-o cum se îndepărtează, Sefora mi-a mărturisit:

— Moise şi Tii rămân ore-n şir unul lângă altul, nemişcaţi, vorbind cu zeii. La început, eram geloasă pe Tii întâia care, cunoscându-l de multă vreme, se considera mai apropiată de el. Din fericire, m-a acceptat. Şi Tii a doua. Mă dispreţuieşte, dar mă tolerează.

La întoarcerea de la creşă, Meret a ţipat de bucurie zărindu-l pe Moise pe care, spre deosebire de mine, l-a recunoscut imediat.

Restul zilei şi seara ni le-am petrecut povestindu-ne ce ni s-a întâmplat în anii care trecuseră. Părăsind Memfisul, Moise o luase hotărât spre sud, până pe un pământ puţin frecventat, unde se aşezase ca păstor. Acolo, în apropierea puţurilor la care veneau ciobani sau fermieri, o întâlnise pe Sefora şi, puţin mai târziu, o ceruse de soţie tatălui ei.[67]

— De ce te-ai întors? l-a întrebat Meret mirată.

— Am stat mult pe gânduri pe-acolo, în singurătate, mânându-mi animalele. Aici, la Memfis, în Egipt, ne înşelăm. Oamenii nu trebuie să se poarte după cum o fac

---

[67] Există atâtea întâlniri lângă o fântână în literatura antică, începând cu Biblia (de trei ori în Geneză, o dată în Evanghelia după Ioan), încât unii au văzut aici un topos, o temă recurentă şi de aşteptat, dacă nu chiar un stereotip. Trebuie să reamintesc că fântâna, cu rolul ei vital, era uneori singurul loc de întâlnire? Oamenii trăiau în familie, în clanuri sau singuratici şi nu aveau ocazia să se întâlnească decât la fântâni. Iată de ce atâtea poveşti de dragoste au început în împrejurimile acesteia. Celibatarilor de altă dată li se ofereau altfel puţine ocazii. Fântânile jucau pe atunci rolul pe care l-au asigurat mai târziu slujba de la biserică, balul, barul de noapte, sala de sport şi pe care-l joacă acum aplicaţiile de pe net.

acum. Viața le e îngustă. Nu se gândesc decât cum să aibă, cum să își păstreze locul sau să îl sporească. Nu pun nimic sub semnul întrebării, nici pe ei, nici ce îi înconjoară.

În anii în care se retrăsese din societate, gândirea lui Moise căpătase amploare. După părerea lui, omul nu era născut pentru a se înclina în fața omului. Societatea egipteană era pe o cale greşită. Organizarea piramidală avea calitățile ei, desigur – asigura ordinea, pacea, coeziunea, subzistența însă chiar era corectă? Chiar trebuia să trăim aşa, îngrămădiți, dependenți, comandați, ierarhizați? Ce aşteptam de la viață? Viața cealaltă! Ne petreceam cea dintâi viață nădăjduind la a doua, iar lumea cealaltă ne-o imaginam prea puțin diferită, deşi mai agreabilă. Ce amăgire! Clerul şi conducătorii, atrăgând atenția oamenilor asupra existenței de după moarte, le-o deturnaseră de la momentul prezent. Ei, şmecheria funcționa: nimeni nu contesta ordinea stabilită. Organizarea piramidală, din mijloc ajunsese un scop, chiar şi pentru faraon, vizir, marii administratori şi marii preoți. Toți lucrau în serviciul piramidei, inclusiv cei care profitau de ea. Nu mai existau decât sclavi ai piramidei! Copilul se trezea la unul dintre niveluri, şi apoi se spetea fie pentru a rămâne acolo, fie pentru a urca în grad – ambiție care reprezenta forma perfectă a consimțământului, altfel spus a prostiei. Or omul nu era destinat nici proprietății, nici posesiunii şi nici măcar imobilității. Omul nu trebuia să asculte de alți oameni, ci numai de Dumnezeu. Dumnezeu care, doar el, ne elibera din lanțuri.

În viziunea lui Moise regăseam elemente din trecut, la care țineam şi ale căror ecouri mă tulburau: auzeam glasul de bronz al lui Abraham şi, mai departe, cel răsunător al unchiului meu Barak, omul pădurilor. În epoci diferite, Barak în neolitic, Abraham în Mesopotamia, Moise în Egipt trăgeau un acelaşi semnal de alarmă: omenirea mergea pe o

pantă de rău augur, miza prea mult pe ea însăşi, nu era preocupată decât de ea şi instaura o lume ce uita de natură. Barak se opunea sedentarilor, Abraham existenței urbane, Moise unei societăți care era propriul ei scop. Toți trei luptau împotriva modernității. Dacă Barak se prezenta drept un om al trecutului, făcând trimitere la vânătorii-culegători care parcurgeau pământul de mii de ani, Abraham şi Moise nu adoptau o atitudine retrogradă; sincer ori cu abilitate, supuneau atenției o nouă modalitate de a fi contemporan, sau mai degrabă etern, fiindcă recurgeau la Dumnezeu.

Aşadar, la care zeu? Pentru Abraham era cel al vântului, al deşertărilor, al mişcării aerului: fără a-l pretinde unic, Abraham îl aşeza deasupra altora, al multiplelor divinități cărora cetățile mesopotamiene le închinau un cult; alesese un zeu necitadin, un zeu al spațiilor infinite, un zeu aproape invizibil, care nu determina nici statui, nici efigii. Moise se referea la „zeul meu“, expresie banală în vremurile acelea, căci fiecare egiptean adora în special o anume divinitate; cu toate acestea, cu cât Moise îl amintea mai mult, cu atât simțeam că era vorba despre altceva, nu despre un zeu pe care şi-l alesese din noianul din temple sau descoperit din întâmplare într-una dintre călătoriile lui, ci despre acela pe care îl întâlnea în adâncul său, de îndată ce medita. Acest zeu nu se manifesta în lume ca atare, ci doar spiritul lui. Pentru aceasta, trebuia ca Moise să se desprindă de necazuri, de dorințe, de legături, de propriile caracteristici – fiu al lui Neferu, prieten al lui Noam, soț al Seforei – să îşi dezbrace sufletul de toate veşmintele şi să intre gol în apa pură a gândului. Imediat ce Moise scăpa de greutatea lui Moise, Dumnezeul lui îi vorbea.[68]

---

[68] Monoteismul s-a format foarte încet. Biblia comite păcatul reconstrucţiei, dându-l drept certitudine străveche. Scribii secolului VIII înainte de Christos, evocând realităţi de mult trecute, se dedau plăcerii rescrierii a posteriori. Aveau nevoie să

Acesta din urmă nu purta un nume şi atunci când Moise, în timpul unei meditații, se interesase de identitatea lui, îi răspunsese: „Eu sunt Cel ce sunt.“ întoarcerea lui Moise la Memfis corespundea cu dorința lui de a-şi face cunoscut zeul, de a-şi împărtăşi concepția asupra existenței, de a elibera conştiințele de reflexele lor vetuste şi trupurile de vechile lor obiceiuri. Plănuia să se adreseze tuturor.

— Cum îi vei atrage de partea ta? m-am arătat uimit. Sigur că ai spiritul sclipitor, dar te bâlbâi. Nu vei convinge pe nimeni.

— Ştiu... Trebuie să-mi găsesc o gură.

— O gură? a făcut Meret.

— Un interpret. Cineva care să compună o muzică pornind de la ideile mele.

— Un om care să adere la opiniile tale?

— Da. Şi de-asta îl voi căuta printre evrei.

— De ce printre aceştia?

— Fiindcă suferă şi sunt persecutați. Fisurile acestea îmi vor permite să ajung până la sufletele lor. Îmi pare rău, Noam: dacă tu le închizi rănile, eu am să li le deschid.

---

le atribuie lui Abraham, apoi lui Moise o credinţă asemănătoare cu a lor, pe care o afişau pentru a se îmbărbăta şi a se deosebi de duşmanii lor. Cred însă că în primul rând tremurau de frică: să mărturisească bâjbâielile monoteismului ar fi însemnat să-l şubrezească. De îndată ce monoteismul este prezentat ca având o istorie precum orice alt sistem de gândire, se face din el un sistem de gândire ca oricare altul, privându-l de statutul de adevăr revelat. Istoria şi revelaţia rareori fac casă bună la autorii cărţilor sfinte. Revelaţiile se înscriu în istorie fără a fi avut vreodată istorie. Pentru scriitorii Bibliei, arheologia monoteismului, în loc să-l facă să existe, l-ar fi golit de sens, înlăturându-i caracterul de certitudine. Şi astfel o înlăturau.

Totuşi, eu, care i-am cunoscut pe aceşti doi bărbaţi din care s-au făcut figuri fundamentale, Abraham şi Moise, pot depune mărturie că primele timpuri ale acestei aventuri nu au fost atât de simple...

Ce păcat că Moise vorbea atât de rău! Şi în ziua de azi, transcriindu-i cuvintele pe pagina albă, deci înlăturând bolboroselile, hibele, repetițiile, bâlbâielile, cuvintele îmbucătățite, realizez în ce măsură se bucura de geniul formulărilor. Faraonul Suzer lovise într-unul dintre cei mai inteligenți oameni ai vremii sale.

Dimineață, o linişte blândă domnea asupra fluviului. Un omuleț fugea pe mal, cu nările în vânt, de parcă şi-ar fi urmat nasul în căutare de broaşte, dintre care câteva, deja prinse, orăcăiau în coşul care-i atârna de cot. Pe cer, zborul porumbeilor părea decupat din mătase.

M-am dus lângă Moise, care contempla sclipirile undelor. M-a luat de mână.

— Acum, Noam, spune-mi taina naşterii mele.

I-am dezvăluit adevărul: Meret şi cu mine îl scosesem din apă, dintre trestiile Nilului şi i-l încredințasem lui Neferu care ținea să se găsească un motiv demn de a încheia cu o sarcină nervoasă, apoi descoperisem şi o doică, pe Iochebed, în cartierul evreiesc.

— Noam, sunt evreu?

— Nu ştiu. Poți avea mii de alte origini.

— Oricum, ce înseamnă evreu?

Căutarea unei guri care să vorbească în numele lui Moise nu a durat deloc mult. În cartierul evreiesc, un tânăr era îndrăgit de toți: nu doar că seducea cu ochii lui catifelați, buzele roşii, părul şi barba ajustate în aşa fel încât îi dădeau un aer viril, dar şi mânuia cuvintele la perfecție, luând prin surprindere cu glumele, emoționant când nu te aşteptai, sclipitor în orice clipă. Fusese dăruit cu elocvență, cu o voce fără asperități şi sonoră, articulând vocale rotunde şi consoane precise; mai mult, îşi lucrase acest dar – oare din grija de a plăcea? Era fiul cel mare al lui Iochebed, primul

copil adus pe lume după ce fusese doică la palat, şi se numea Aaron.[69]

Cum erau frați de lapte, Aaron cel vorbăreț a decis rapid că Moise era fratele lui pur şi simplu. După care Moise şi-a dorit să meargă la Neferu. Încurcat, încordat, m-a rugat să îl însoțesc.

De când îl ştia în Memfis, Neferu, iritată, se temea de acea întâlnire. Când am intrat, era ocupată cu o carafă mare de vin pe care i-o aduseseră slujnicele. Când ne-a văzut, s-a îndreptat în scaun. Ținuta de ceremonie îi contrasta cu febrilitatea, îi oferea o înțepeneală solemnă: sora faraonului înțelegea să amintească faptul că o prințesă era aceea care îl întâmpina pe Moise, nu doar o mamă.

În pofida stăpânirii de sine de care dădea mereu dovadă în public, ochii îi clipeau des, descoperind păstorul roşcat care înainta spre ea. Din instinct, s-a aplecat căutând în spatele personajului frust tânărul din amintirile ei, dar nu ne-a văzut decât pe Sefora şi pe mine. Moise s-a arătat foarte respectuos, s-a plecat într-un genunchi şi i-a mulțumit pentru bunăvoință, în special pentru că înlăturase amenințarea arestării. Cu cât el îşi exprima recunoştința, cu atât Neferu era mai confuză: doar nu înfruntase greutățile pentru străinul hirsut, cu vorba încurcată, ci pentru micul Moise de la ea de la Curte; unde să fi fost acesta? Moise i-a prezentat apoi soția. Neferu a privit-o ca pe ceva nepotrivit care încununa tabloul, după care, simțind că reacționa prost, a trecut de la mânie la amabilitate şi, stângace, a încercat o conversație mieroasă, dezordonată.

Suferea. Moise la fel. S-ar fi zis că un leu întâlnise un struț. Trecutul lor comun lua nuanța unei neînțelegeri.

---

[69] Lochebed le dăduse nume egiptene copiilor ei, Aaron şi Myriam – Aaron însemna „numele e mare”, iar Myriam deriva de la „mult iubita”. În ziua de azi, nimic nu pare mai evreiesc decât aceste prenume.

Biata Neferu! Detectam cauza profundă a proastei ei dispoziții: descoperea în sfârşit că Moise nu fusese niciodată fiul ei. Nu pe bărbatul acesta cu alură de patriarh şi-l dorise, niciodată nu îşi dorise aşa ceva. În adâncul creierului ei agitat făcea mai mult decât să regrete, pur şi simplu îşi ştergea în grabă amintirile. Numai că nu arunca fanfaronul ăsta într-un coş pentru a-l trimite la fluviu şi a-l îneca.

Când situația a ajuns insuportabilă de atâta falsitate, a pretextat o durere de cap. Am salutat-o, cerându-ne scuze fiindcă o deranjasem. Pe drumul de întoarcere, Moise nu a scos o vorbă, într-atât de rănit era. Din fericire, s-a lăsat în voia prezenței consolatoare a Seforei, care ghicise ce îi frământa bărbatul.

Cât despre Neferu, cu siguranță revenise la confidenta ei, carafa cu vin...

*

Moise, prin intermediul lui Aaron, s-a apucat să predice. Deşi locuia în cartierul evreiesc, se adresa unui public mai mare. Nu toți evreii erau sclavi şi nu toți sclavii erau evrei. Moise îşi sporea şi mai mult audiența: li se adresa celor care munceau din greu, care făceau corvezi şi se speteau în cadrul societății egiptene, fie că erau născuți acolo, fie în altă parte. Prosperitatea principalelor cetăți, Memfis, Teba, Avaris, atrăgea oameni din toate părțile. Unii reuşeau să se îmbogățească, alții abia izbuteau să-şi ducă zilele. Moise era preocupat de aceştia din urmă, printre care se numărau sclavi, dar şi muncitori plătiți, care făceau cărămizi, săpau şanțuri, tăiau piatră, topeau aramă, sculptau porfir, şlefuiau cornalină, curățau, spălau, coseau, udau, serveau ori strângeau masa, şi asta până la cele mai înalte trepte ale scării sociale.

Moise făcea cu abilitate diferența dintre sclavie şi servitute. Sclavia: statut care rezulta din războaie ori răpiri. Servitutea: stare la care societatea egipteană reducea fiecare om. Dacă din sclavie te puteai elibera utilizând mijloace legale, contra cost, de servitute nu scăpa nimeni niciodată.

— Numai Dumnezeu ne face liberi, proclama Moise prin vocea lui Aaron. Credința îşi răsplăteşte slujitorii, eliberându-i de stăpân.

Vinovat de această aservire era faraonul, deşi acesta nu-i era decât simbolul. Moise chema la înlocuirea supunerii față de faraon cu o ascultare liber-consimțită fată de chemarea divină.

— Ce propui? întrebau cei care-l ascultau.

— Să plecăm.

— Unde să plecăm?

— Să părăsim Memfisul, să scăpăm de această orânduire. Trebuie să ieşim din Egipt.

Era formularea lui obsesivă: ieşirea din Egipt. Ideea începuse să trezească atenția. În afară de evrei, atrăgea pe oricine suferea în lumea lui Suzer, că era brunet, blond, roşcat, cărunt, chel, albit, nații care, precum a Seforei, aveau pielea neagră a sudului, pe cele sau pe cei care aveau alte credințe, veniți de la Soare-Răsare, din Liban sau de la Marea cea Mare.

— Unde, Moise, unde? Doar n-o să ne întoarcem ca să putrezim în desert.

Bătrânii, gârboviți de muncă şi de vârstă, îşi arătau reticența, punând față în față zonele aride, ostile, mortale şi oaza generoasă formată de Nil. Totuşi, cum Moise, mai degrabă decât să indice o destinație, evoca o existență eliberată de sub jugul faraonului, care strivea trupurile şi scurta viețile, era ascultat de tot mai mulți.

Dacă unora dintre întrebări le răspundea prin tăcere, la altele răspundea tot printr-o întrebare.

— Moise, eşti evreu?
— Ce înseamnă evreu?

Cu greu s-ar fi putut defini în ce consta faptul de a fi evreu, întrucât denumirea venea din afară, de la cei care se considerau opuşi evreilor. Termenul îi stigmatiza pe cei excluşi, rămaşi în urmă, pe cei care îşi făceau apariţia, hirsuţi, din deşert ori de pe drumurile pline de praf.

De fapt, evreul fusese inventat de anti-evrei.

Ascultându-l pe Aaron cum mlădia somptuos concepţiile lui Moise, cântăream influenţa pe care o exercitaserăm Meret şi cu mine asupra lui în anii de ucenicie. Ca vindecător, nu ierarhizam indivizii, toţi meritând să fie îngrijiţi. Nu existau nici inferior, nici superior! Nici o preeminenţă a vreunei fiinţe omeneşti asupra alteia! Moise relua această egalitate absolută, refuzând orice fel de exploatare a oamenilor de către oameni.

Când şi-au dat seama că în spatele lor se adunaseră sute de familii gata să părăsească Egiptul, Moise şi Aaron au solicitat o audienţă la faraon. Mulţumită spionilor lui, Suzer nu ignora nimic din ceea ce aceşti doi bărbaţi le vorbeau mulţimilor tot mai numeroase, însă dispreţul lui arogant îl împiedica să înţeleagă gravitatea situaţiei. În plus, pregătea aniversarea domniei şi planificase serbări, festinuri, dansuri, lupte spectaculoase, pe scurt, un dezmăţ al luxului. Sconta să celebreze totodată terminarea piramidei sale.

Ne-a primit pe Moise, pe Aaron şi pe mine cu un fel de curiozitate batjocoritoare. Alături de el stăteau la rând vizirul şi câţiva mari dregători. Gărzi impunătoare erau postate în jurul lor. Suzer l-a scrutat pe Moise cu pleoapele pe jumătate coborâte. Cu faţa trasă, foarte gras altfel, suferea din cauza fizicului aberant, juxtapunere a unui corp şi a unui cap străine unul de celălalt; astfel, nasul uscat, cu

pielea întinsă pe linia mediană a septului, părea un cioc de vultur – asemănare accentuată de albastrul de ardezie al ochilor lui cu privire fixă – pe când pântecul rotund s-ar fi potrivit mai bine cu un hipopotam. Contrar celor de la Curte, nu manifesta nici o dorință de a plăcea. Pielea străvezie sublinia carnația de sedentar închis între zidurile palatului. Dacă există oameni care sunt ca soarele, Suzer era umbra.

În numele alor săi, Aaron a declarat că renunțau la Memfis, decişi să pornească la drum. Le trebuia permisiunea faraonului pentru a trece de barierele din teritoriu.

Ascultându-l pe Aaron, Suzer nu-l scăpa din ochi pe Moise.

— De ce? a întrebat.

Aaron a expus o versiune edulcorată a discursurilor lui Moise despre noul fel de a trăi, propovăduit de fratele său.

— De ce? a repetat faraonul, de parcă Aaron nu ar fi explicat nimic.

Moise a intervenit:

— Condamni la sărăcie cea mai mare parte a supuşilor tăi. Nimic nu se construieşte pe sărăcie, în afară de revolte ale celor sărmani.

— Aha, aha, îmi făgăduieşti răzmerițe!

— Deloc. Te implor să ne laşi să plecăm. Piramida ta va fi curând terminată...

— Pfff, piramida mea!

Pentru o clipă, Suzer a lăsat impresia că îşi bate joc de propriul mormânt; în realitate, exasperarea privea un alt subiect. În imigranți nu vedea doar mâna de lucru ieftină, ci repera şi un pericol, cel al lipsei de loialitate. În caz de conflict cu regii vecini, ce tabără ar fi ales? Cea a țării în care locuiau, sau cea a țării din care plecaseră? Ar fi fost de partea faraonului, sau s-ar fi luptat cu el? Mania controlării cartierului evreiesc sau a tuturor străzilor care adăposteau o

populație cosmopolită decurgea din această teamă. Siguranța conta mai mult decât economia.

Moise s-a apropiat.

— Te temi şi de duşmanii din interior, şi de cei din exterior. Noi nu suntem nici una, nici alta, motiv pentru care îți cerem dreptul de a ne retrage.

— În realitate, ai ambiția de a conduce, i-a răspuns faraonul. Până la urmă, poate că într-adevăr eşti fratele meu. Pentru prima oară, zăresc sângele tatălui meu, care îți curge prin vene.

M-am abținut să izbucnesc în râs. În momentul în care Curtea înțelesese că Moise nu era ieşit din pântecul lui Neferu, iată că Suzer, neîncrezător până atunci, îi acorda legitimitatea!

— Eşti fratele meu şi doreşti puterea.

Moise nu a clipit. Câştigase dintr-odată doi frați! în jurul lui, Aaron şi Suzer revendicau acest titlu. Pentru Suzer, Moise însemna un rival de prim ordin, pentru Aaron, un prieten esențial, şi amândoi dădeau la o parte eventualele incertitudini privitoare la această legătură. Ura şi afecțiunea se întâlnesc atunci când se concentrează asupra unui obiect anume şi se confundă devenind apropriere. De ce totuşi să se fixeze obsesiile asupra unui frate? Nu se poate iubi sau detesta decât în familie? Nici nu a început bine această frământare interioară să mă ducă cu gândul la Derek, că i-am şi pus capăt.

Suzer a spus cu vocea lui aspră, obosită:

— Tu şi poporul tău nu veți pleca niciodată.

— Eu nu am nici un popor. Dumnezeu are un popor.

— Care zeu?

— Dumnezeul meu.

— Şi cum îl cheamă?

Moise a tăcut. Suzer a rânjit, strigând la demnitari:

— Voi îl ştiți pe zeul fără nume?!

Cei întrebați au izbucnit în hohote de râs, ca un ecou.
— Nu-ți bate joc, Suzer.
— De ce? Se-nfurie zeul tău? Cu-atât mai bine. Aşa o să vedem cine e. Şi mai ales, dacă există...
Aaron s-a aruncat înainte, gata să îşi apere mentorul:
— Zeul lui Moise e puternic.
— Dovedeşte-o, a răspuns sec Suzer.
Nerăbdător să lupte, Aaron a tunat:
— Da, ți-o voi dovedi!
— Perfect, a murmurat Suzer, indiferent.
Aaron a agitat toiagul în aer.
— Acesta este toiagul lui Moise.
Moise a ridicat întrebător din sprânceană, dar, din priviri, Aaron l-a implorat să nu-l contrazică.
— Uitați-vă la toiagul lui Moise, pe care-l duc în locul lui de când am intrat în palat. Am să i-l dau înapoi, el îl va arunca pe jos, iar Dumnezeul lui va face o minune.
Deşi reticent, Moise a acceptat jocul pentru a nu-şi umili fratele. A luat toiagul şi l-a aruncat pe dalele de alabastru... iar toiagul s-a transformat într-un şarpe.
Marii intendenți au lăsat să le scape țipete de groază. Ipy şi-a tras picioarele la piept şi s-a ghemuit în fundul scaunului. Nu-mi venea să cred: chiar un şarpe era cel care se țâra pe jos. Nu o bucată de lemn.
Numai Suzer nu părea impresionat. Albastrul pupilelor căpătase o transparență care anula orice fel de expresie a ochilor.
— Chemați-l pe Djedi, a ordonat.
Câteva clipe mai târziu, a apărut un individ foarte fardat.
— Djedi, preschimbă toiagul în cobră!
Magicianul a analizat situația şi s-a întors cu un toiag. Suzer s-a strâmbat sardonic.
— Priveşte, Moise. Nu pretind că se amestecă vreun zeu, magicianul meu îmi ajunge.

Magul Djedi a aruncat toiagul pe jos. Toiagul s-a preschimbat în şarpe.

Din nou, marii intendenți şi vizirul s-au cutremurat: prezența celor doi şerpi în încăpere îi teroriza.

Suzer s-a ridicat, a coborât treptele şi l-a măsurat pe Moise din cap până-n picioare:

— Tu şi poporul tău rămâneți aici.

La ieşirea din palat, Moise, roşu de furie, l-a certat pe Aaron:

— Cum ai îndrăznit?! E ridicol! Umilitor! Ce ruşine!

Am protestat, căci metamorfozarea mă uluise:

— Ei, Moise, doar toiagul ți-a devenit şarpe!

— Şi al magicianului la fel. Naiv mai eşti Noam, ai fost păcălit de unul dintre cele mai vechi trucuri care există.

Şi, în fața fratelui lui de lapte, care stătea plouat, Moise mi-a dezvăluit că Aaron ținea încă de la început un şarpe în mână, un şarpe care semăna cu un toiag, fiindcă îl paralizase. Se ajungea la acel rezultat printr-un procedeu simplu: apăsând şarpele pe ceafă, acesta intră într-un spam tonic; nemişcat, rigid, întins, rămâne aşa şi nu îşi regăseşte vivacitatea decât după o apăsare similară urmată de un şoc.

Moise îl acuza pe Aaron că a premeditat farsa, fiindcă altfel de ce ar fi urcat la palat cu şarpele?

— Aaron, eu intervin în numele lui Dumnezeu, nu al vreunui şarlatan care amăgeşte şi nici al unui zeu care face minuni.

De fiecare dată când Aaron încerca să se justifice, Moise oprea disputa cu un „Taci, Aaron”. Din ce în ce mai des, îl făcea să tacă pe acela căruia îi ceruse să vorbească.

*

— Paqen îndrăgostit? Nu cred.

Meret nu reuşea să admită ce o anunţasem.

— O adoră pe femeia aceea, am continuat, din moment ce lasă tot şi se mută în Teba, acasă la ea.

Meret a insistat:

— Imposibil! Paqen nu se iubeşte decât pe el, şi asta-i consumă toată energia.

— Poate că se iubeşte mai puţin.

— E adevărat, cu vârsta îţi pierzi motivele de a te admira, a recunoscut. Până şi el...

Într-adevăr, Paqen lăsa impresia că intrase într-o luptă: aceea de a-şi întreţine fizicul. El, care dăduse dovadă de o trândăvie lacomă, se înfometa, se obligase să alerge şi să înoate dincolo de cât îi făcea plăcere, se străduia să îşi păstreze supleţea, se ungea cu pomezi pe care mi le solicita, recurgea la vopsea pentru a-şi ascunde cele câteva fire albe din superba lui coamă. Cu preţul acestor eforturi, rămânea magnific şi continua să seducă. Dar sesizam clar, dimineaţa, când ne întâlneam la malul fluviului pentru toaletă, că frumuseţea nu-i mai ocupa acelaşi loc în minte: din dar, devenise o grijă. Dacă multă vreme se mulţumise să o primească aşa cum era, de acum lucra la menţinerea ei.

În ziua în care ne-am luat la revedere, fiindcă se ducea la văduva bogată care îl lua în palatul ei din Teba, l-am strâns cu drag în braţe, cu o afecţiune care m-a surprins, într-atât mi se impusese fără să mă fi gândit la aşa ceva. În realitate, mă făcuse să-mi schimb părerile: nu doar că ţineam la el cu tot cu defectele lui, dar ţineam şi la acele defecte care mă fascinau. Narcisismul dezvoltat într-o asemenea măsură ajungea artă, mulţumirea de sine împinsă la paroxism constituia un model. Paqen rămânea inegalabil în toate performanţele lui.

În timp ce ne îmbrăţişam, i-am şoptit la ureche:

— Ia zi, îţi iubeşti văduva?

— N-ai văzut cum se uită la mine? I se scurg ochii după mine încă de la moartea precedentului faraon.
— Şi-asta te satisface din plin!
— Fireşte! Dacă vreodată nu-mi va mai plăcea de mine, îi va plăcea ei pentru amândoi. Ştii, e odihnitoare o femeie ca ea. Într-o seară, orice marinar se opreşte într-un port.
Plecarea lui Paqen m-a tulburat. Ființa aceea atât de uşoară avea greutate în viața noastră. Veselia, insolența, cinismul liniştit, bucuria de a savura contau mai mult decât ne închipuiam. Succesiunea zilelor mi s-a părut mai serioasă.
Trebuie spus că tensiunea dintre Moise şi faraon era în creştere. Lucrătorii, bărbați şi femei în număr mare, îşi doreau să părăsească Egiptul, urmându-l pe Moise, pe când faraonul, în pofida vizitelor repetate ale celui dintâi alături de Aaron, se înverşuna să se opună cu sălbăticie.
Şi-atunci, extraordinarul s-a ivit în existentele noastre obişnuite.
Mai întâi s-au schimbat culorile. Cerul a devenit cenuşiu. De obicei, nu era decât albastru, de la paloarea diminețilOR până la negrul nopții, ploaia căzând rareori în Egiptul mâlos, în care unicul furnizor de apă rămânea zeul Fluviu. Dar azuriul s-a preschimbat în gri, un gri murdar, prăfos, asemănător fumului pe care flăcările îl scot din ramurile tinere.
Apoi s-a produs cea de-a doua modificare: Nilul a început să se înroşească. Nimeni nu mai asistase la un asemenea fenomen. Mai întâi, s-a crezut că era vorba despre scurgeri de noroi; totuşi, undele nu aveau consistența unui lichid mâlos, tulburat de resturi pe care le-ar fi dus cu el, nu, nu era vorba despre o apă încărcată de reziduuri, ci de una colorată. Cum să nu te gândeşti că apa era colorată de sânge? Ba chiar de un torent de sânge? Mai iute decât vântul, s-a răspândit zvonul că Nilul căra sânge, deci că

Egiptul sângera. În temple au început să răsune ceremoniile care îl invocau pe Hapi, căruia i se închinau imnuri, rugăciuni, căruia i se făceau daruri, sacrificii pentru a-l potoli sau a-l vindeca – preoții ezitau…

I-am sfătuit pe cei pe care-i întâlneam să nu mai ia nimic din Nil, să se ducă să caute în altă parte apă, în fundul puțurilor, la izvoare, chiar dacă asta însemna să care gălețile la nesfârşit. Recomandarea mea ținea de bun-simţ, dar cum bunul-simţ nu era lucrul cel mai des împărtăşit de lume, cea mai mare parte a locuitorilor Memfisului continuau să îşi umple tigvele, urcioarele, paharele cu lichidul purpuriu. În cartierul evreiesc, situat atât de departe de fântâni, încât nu îşi potolea setea decât din fluviu, am reuşit totuşi să impun măsurile pe care le instaurasem mai demult în Babei, în timpul epidemiei bolii albastre[70]. Am aplicat principiul maestrului meu, Tibor: „Pentru a purifica, focul se dovedeşte cel mai eficient, consumă ce otrăvim noi.“ Utilizam cărbune de lemn filtrant pentru a curăța lichidele pe care apoi le fierbeam; doar după puteau fi băute.

Uitându-se la Nilul umflat, pe care pluteau burțile alburii ale miilor de peşti care degajau o duhoare infectă, Aaron i-a sugerat lui Moise:

— Convinge-ți faraonul că Dumnezeul tău a făcut asta.

— Dumnezeu nu face aşa ceva!

— Şi cine-o mai ştie în afară de tine? Să-i prezentăm lui Suzer dezastrul ca pe rezultatul refuzului lui: Dumnezeul tău se răzbună.

— O dată pentru totdeauna: Dumnezeu nu se răzbună.

— Nu te-nțeleg. Pe mine asta nu m-ar deranja, ci aş profita.

---

[70] Holera.

— Taci, Aaron.

Zilele care au urmat au adus un eveniment încă mai surprinzător: broaştele au invadat Memfisul. Vacarmul lor tot mai sonor urca în valuri din toată valea; ţâşneau din toate părţile, din fluviu, din iarbă, dintre trestii, din muşchi, dintre pietre, de pe cărări, din şanţuri, ocupau bucătăriile, dulapurile pentru veselă, paturile, podurile, cuptoarele de pâine, se căţărau pe statui, pe coloane, pe sfincşi, pe piramide, ne încercuiau ca o bandă de ucigaşe, cu mutrele lor buboase, cu ochii galbeni cu sclipiri întunecate. Orăcăielile li se amestecau dezgustătoare, agitate, conform unui ritm tot mai înnebunitor. Nu aveam deloc de ce ne teme, nu ne agresau, dar repulsia obişnuită pe care o provoacă aceste corpuri pătate, murdare, lipicioase se adăuga spaimei în faţa cantităţii şi misterului năvalei lor.

Au crăpat după câteva zile de zarvă grozavă. Fiecare locuitor s-a apucat să-şi cureţe casa, lăzile, strada. Memfisul era plin de mici cadavre de broaşte care se dovedeau mai înduioşătoare moarte decât vii, fără îndoială fiindcă anatomia lor, aşa cum erau întinse peste tot, le dădea o formă omenească.

Aaron şi-a încercat din nou şansa pe lângă Moise:

— Ciudată invazia asta... Dacă am pretinde noi la palat că...

— N-o să schimbe nişte broaşte părerea faraonului. Taci, Aaron.

M-am băgat şi eu în vorbă:

— Cel mai rău lucru se va întâmpla în zilele următoare.

— Ce? s-a arătat Moise îngrijorat.

— Broaştele au ieşit din fluviu fiindcă au putut, spre deosebire de peşti, care au rămas acolo. Acum, Nilul are în el atâtea cadavre şi lasă atâtea pe maluri, încât şi pământul, şi apa vor putrezi. Consecinţele mă sperie de moarte.

— Adică, de pildă, ce s-ar putea întâmpla?

— Să vină insecte.

A fost şi mai şi: ţânţarii şi muştele au sosit după broaşte. Roiurile lor se repezeau prin aer. Dacă muştele erau mulţumite cu cadavrele, ţânţarilor le trebuia carne plină de sânge. Am fost obligaţi să ne închidem în case pentru a evita înţepăturile, să tragem bine perdelele la ferestre şi în jurul paturilor; cu toate precauţiile, insectele tot reuşeau să se strecoare şi să ne înţepe. Pe-afară ne deplasam cu mantalele pe noi, în pofida caniculei. La câmp, ţăranii se înveleau cu pânzeturi şi basmale. Cât despre rumegătoare, obişnuite să alunge aceşti paraziţi cu urechile, cozile sau scuturându-se, îşi epuizau forţele pentru a scăpa de ei, aşa că pe înserat se auzeau de departe mugetele de disperare scoase de animalele extenuate.

Meret şi cu mine alergam prin oraş pentru a împărţi unguente care îndepărtau ţânţarii, fâşii lipicioase de care se prindeau muştele, pomezi pentru pielea iritată.

— Muştele şi ţânţarii trag după ele şi alte rele, l-am anunţat pe Moise, deseori o febră periculoasă.

Tare-aş fi vrut să mă înşel... Mulţi locuitori au început să tremure, adulţii au căzut la pat, câţiva sugari au murit. Depăşiţi de ce aveam de făcut, şi eu, şi Meret eram rupţi de oboseală; medici de la palat ne-au venit în ajutor, deşi cei mai mulţi au preferat să rămână închişi în casă.

Nenorocirile s-au înlănţuit. Nu doar că Egiptul devenise un mormânt deschis, infestat de viermi, dar peste puţin a ajuns prizonierul unei armate compacte şi negre, în marş, trupe de furnici, de ploşniţe, de păduchi, la care s-au adăugat regimente de libărci şi alţi gândaci. Fără să se mai dea duse, neînduplecate, devorau orice fir de iarbă, orice frunză din vreun copac, orice bucăţică de scoarţă. Privind suprafeţele acoperite de acei duşmani colcăitori, mi se părea că percep manifestarea tenebrelor, freamătul neantului, victoria iminentă a haosului. Nimic nu oprea acele insecte, mai ales

oamenii. Ne hărţuiau din cap până-n picioare. Ne plesneam peste frunte, peste obraji, peste spate, peste fese, peste gambe, ne frecam, ne scărpinam peste tot. Pierdusem ideea că trupul ne-ar fi fost un sanctuar ferit, căci era asediat zi şi noapte.

Ca un bun strateg, Aaron i-a recomandat din nou lui Moise planul lui:

— Să profităm de această acumulare de nenorociri pentru a le pune pe seama mâniei Dumnezeului tău. Să-l convingem pe Suzer că, dacă ne lasă să plecăm, va pune capăt acestor orori.

— Niciodată! i-a răspuns Moise. Dumnezeu nu practică şantajul, Dumnezeu nu extorchează. Taci, Aaron.

Săptămânile următoare au adus o nouă nenorocire: animalele au murit unele după altele. Boi, vaci, oi, tauri, cai, miei începeau să tremure, să urineze fiere, să mugească de durere şi de frică, la bot le atârnau fire de spumă, după care se prăbuşeau. Pe păşunile de pe malurile Nilului le zăceau cadavrele despicate, cu blana însângerată. Lumea a luat templele cu asalt. În tot Egiptul, preoţilor li s-a cerut să intervină, să implore divinităţile cu caracteristici animaliere, pe Sekhmet leoaica, pe Hator junca, pe Apis taurul, pe Ageb berbecul.

Aaron exulta. Dezordinea dezvăluia un război al zeilor. Fiindcă, pentru egipteni, în spatele fiecărui eveniment se ascundea o divinitate, seria de nenorociri era semnul unei lupte pe viaţă şi pe moarte între zei, conflict căruia, de obicei, oamenii îi suportau consecinţele. Aaron avusese grijă să sporovăiască la intrarea sanctuarelor, informând locuitorii Memfisului că bătălia se dădea între zeul lui Moise şi ceilalţi zei. Atâta vreme cât faraonul se încăpăţâna să-i refuze plecarea lui Moise şi alor lui, apocalipsa va continua să facă ravagii. Aaron mi-a şoptit:

— Că-i place ori nu lui Moise, treaba cam aşa se arată. Vei vedea, Noam: până şi preoții îl vor renega pe Suzer. Moise o vorbă nu va trebui să spună.

Extinderea hecatombei ne-a confirmat-o. După animale, boala a atacat oamenii. Negi şi umflături le-au acoperit corpurile. Bube, flegmoane, chisturi, furuncule, abcese, scrofule au inflamat pielea din cap până-n picioare. A rămas cineva pe dinafară? Până şi Meret şi cu mine, în ciuda balsamurilor şi prudenței, am fost atinşi de ulcerații. În timp ce leziunile şi vânătăile îi aruncau pe unii în groapă, ulcerațiile pielii sau ale mucoaselor transformau oamenii în răni vii, mânjite de mucegaiuri fetide, care-i făceau să se încovrige de durere, să nu mai fie în stare nici de cea mai neînsemnată sarcină.

— Moise, nimeni nu mai suportă vremurile prin care trecem. Este momentul să-i cerem din nou faraonului. În ziua de azi, oricine promite un remediu, fie cât de fistichiu, este privit ca un salvator. Jură-i că totul va lua sfârşit imediat ce vom fi plecați.

— Taci, Aaron.

Şi-a venit grindina. Bulgări mari de gheață, tari ca metalul, au sfărâmat totul. În oraşe şi în sate, au făcut bucățele plantele şi copacii, au spart acoperişurile, velele ambarcațiunilor, au alungat animalele şi oamenii care căutau adăpost, i-au lovit, i-au rănit, i-au omorât. Nu mai era nici un loc în care să te ghemuieşti, să te culci, să te aşezi, pe scurt să te protejezi, cu excepția templelor în care accesul rămăsese interzis, dar spre care totuşi credincioşii s-au repezit.

Când grindina s-a terminat, țara era la capătul puterilor: oamenii se sufocau; animale urlau înnebunite; inul care înflorise şi orzul care înmugurise fuseseră distruse, ceea ce prevestea foamete – grâul şi alacul, care încolțeau mai târziu, rămăseseră unica perspectivă de recoltă. Mă

prăbuşeam uluit, ca-n timpul potopului. Omenirea primea o lecție violentă de umilință: nu eram mare lucru, biete grăunțe de nisip la bunul plac al elementelor.

— Dumnezeu tocmai a pedepsit Egiptul. Sper că-ți dai seama.

Pentru întâia oară, Moise era descumpănit de înşiruirea calamităților. Interpretarea pe care o propunea Aaron începea să-i clatine opiniile.

— Dumnezeul păcii va deveni oare un Dumnezeu al războiului? se întreba.

Detesta această perspectivă în care nu recunoştea nimic din ce simțea în timpul întâlnirilor lui cu Dumnezeu. Totuşi, până la urmă a cedat. Împreună, Aaron şi Moise i-au adresat iarăşi cererea lui Suzer. Dar, vai, acesta a respins încă o dată explicația celor doi evrei.

Să fi fost exact pronosticul lui Aaron? Dintr-odată, a apărut o nouă calamitate. La început a avut forma unui nor de praf depărtat, care înainta către noi, un soi de tremur cețos acoperind contururile peisajului, după care un vacarm de clinchete, țârâituri, foşnete s-a năpustit peste noi: un nor alcătuit din miliarde de insecte, un nor lat cât Memfisul coloniza solul după ce colonizase cerul. Când ceața de gâze a aterizat, am observat o mulțime de lăcuste, toate la fel, de aceeaşi mărime, în uniforme brune, cu armuri, căşti, antene. Exaltate de număr, nesătule, surescitate, nu păşteau, devastau. Imediat ce mandibulele îşi încetau agitația frenetică, masa grea pe care o alcătuiau se ridica din nou într-un nor roşcat şi, ca o rafală fără vânt, se ducea să distrugă o altă zonă. Vandalele acelea cu aripi uscate şi zbârnâitoare nu agonizau decât atunci când nu mai aveau nimic de mâncat, altfel spus după ce reduseseră vegetația la neant.

— Nu-ți ajunge? a mormăit Aaron înaintea lui Moise.

— Nu e nici prima, nici ultima oară când lăcustele pustiesc un teritoriu.

— De-acum pândeşte foametea, am insistat. Egiptul va trăi din rezerve câteva luni, dar multă vreme nu-şi va mai umple hambarele. Trebuie să plecăm urgent.

Moise şi Aaron s-au întors la palat, dar Suzer i-a alungat cu un gest. De data aceasta, Moise nu şi-a mai reținut indignarea. Cât timp l-a dojenit pe faraon, acesta s-a închis în el. Când Moise a terminat, gărzile ne-au dat afară. Aaron nu a mai încercat să-l calmeze, dimpotrivă:

— Moise, preoții au ajuns într-o situație disperată. Cheii ăştia sulemeniți nu mai reuşesc să justifice nimic. E limpede ca bună ziua că sunt neputincioşi, chiar au de ce să se teamă de popor. S-au dus la faraon pentru a-l îndupleca să ne lase să plecăm. Ne-ar mai trebui o nenorocire.

— Taci, Aaron.

De câte ori să fi auzit cuvintele acelea? Moise, care îl făcuse pe Aaron să vorbească în locul lui, îi ordona continuu să păstreze liniştea.

Să-l fi ascultat Dumnezeu pe însoțitorul lui Moise? Un flagel inedit s-a abătut asupra Egiptului: întunericul. Nu venise miezul nopții la prânz, nu era eclipsă, ci un fenomen extraordinar, unic: aerul se îngroşase, nu mai lăsa să treacă lumina, tenebrele erau palpabile. 0 spaimă de moarte cuprinsese Memfisul şi întreg Egiptul. Cum să fii sigur că soarele se va întoarce? Sfârşitul lumii începuse.

Moise şi Aaron s-au repezit din nou la palat. Gârbovit, cu bărbia în palme, Suzer tremura. Totuşi, zărindu-i pe cei doi evrei la licărul torțelor, s-a îndreptat, regăsindu-şi agresivitatea şi combativitatea.

— Plecați cu nevestele voastre! Copiii îi păstrez.

Moise şi Aaron au refuzat oferta monstruoasă. Şi când, după câteva zile, zorii au reapărut, au conchis, spre deosebire de locuitorii extaziați, că pierduseră definitiv.

Numai că abia atunci s-a întâmplat tot ce putea fi mai rău. Mă cutremur şi acum, scriind: au murit copiii. Sigur, în vasta populaţie a Memfisului, copii mureau aproape zilnic, dar de data aceasta au murit în număr foarte mare. Erau atinşi de o epidemie necunoscută. Dacă ocolea sugarii care încă se hrăneau cu laptele de la sânul mamei lor, îi ucidea în schimb pe cei înţărcaţi, pe fraţii lor mai mari.

Numai copiii evrei scăpau. Aaron descoperea în aceasta dovada că la cârmă era Dumnezeul lui Moise, eu mai ales efectele măsurilor pe care le prescrisesem: decantarea apei, ungerea cu esenţe terapeutice, dezinfecţie. Meret şi cu mine interveneam imediat ce vreunul se simţea rău. Totuşi, explicaţiile pătrunse de miraculos câştigă întotdeauna în faţa raţionalului: se repeta că faimosul Dumnezeu se înverşuna împotriva Egiptului, din moment ce ocolea fetiţele şi băieţeii evrei.

De data aceasta faraonul în persoană a fost cel care s-a deplasat, înconjurat de gărzile sale, până la intrarea în cartierul evreiesc. Cu privirea marcată de noaptea de nesomn, i-a chemat pe Moise şi pe Aaron. Cel din urmă nu a rezistat ispitei triumfalismului:

— Dumnezeul nostru nu te-a luat prin surprindere. Cum nu ai avut reacţie, n-a mai lăsat prea mult timp între lovituri: zece au fost, care ţi-au dat zece ocazii să te căieşti.

Suzer l-a întrerupt cu un gest plictisit şi le-a ordonat să plece. Pentru a-şi păstra neatinsă imaginea, şi-a cosmetizat concesia printr-un decret regal.

În seara aceea, în cartierul evreiesc s-a cântat şi s-a dansat: în sfârşit se sărbătorea ieşirea din Egipt.

Suzer le-a acordat celor care aveau obligaţia muncii fără plată pentru faraon – evreii şi cei care li s-au alăturat – un răgaz de două zile pentru a o lua din loc.

— Moise, unde ne ducem?

Ştia? Nu ştia? Neaducând vreo lămurire, câştiga autoritate. Răspundea doar:

— Aveţi încredere şi urmaţi-mă.

Două zile mai târziu, un şir lung de oameni s-a pus în mişcare. Era alcătuit nu doar din evrei, ci din toţi cei care, din Egipt ori din alte părţi, visau la o altfel de viaţă în care să nu mai fie obligaţi la atâta supunere şi nu ar mai fi muncit până la epuizare.

Meret şi cu mine i-am urmat pe Moise şi Aaron. Nu se punea problema să nu luăm parte la expediţie şi să rămânem în Memfis, în pofida amintirilor şi căsuţei noastre dintre trestii! Nu-l văzusem niciodată pe Moise atât de preocupat: cum atrăsese încrederea a mii de oameni, se considera răspunzător de ei; tocmai el, cel meditativ, înţelept, gânditor, se trezea de acum conducător. Trebuia să dea dovadă de calităţi de rege? De la păstor de turme va trece uşor la condiţia de păstor de oameni?

— Moise, unde ne ducem? era întrebat mereu.

Nu spunea o vorbă.

Am mers timp de o săptămână. Când întâlneam posturi de gardă sau patrule, scoteam papirusul de la faraon, care ne confirma dreptul de trecere. Împotriva voinţei lui, Moise ne acorda numeroase popasuri, fiindcă puţini dintre noi erau suficient de căliţi pentru a parcurge zilnic asemenea distanţe.

— Unde ne ducem? l-am întrebat şi eu.

Încet, mi-a răspuns:

— Acolo unde sunt nori.

Mi-am exprimat neînţelegerea printr-o grimasă. A adăugat blând:

— Nu pământul, cerul e ţinta mea. Să plecăm din Egipt înseamnă să întâlnim un azur pe unde pasc norii.

În sfârşit, într-o dimineaţă am ajuns la graniţele ţării, aproape de Marea de Stuf.

Moise dorea să înainteze fără odihnă, însă mulți abia își mai târau picioarele, depășiți de ritm. Drept care a admis o pauză pe timp de zi și oprirea de seară.

Umblând printre călători, și-a explicat de ce unora le venea atât de greu: erau prea încărcați. În afara desagilor prinşi de corp, mai duceau și cufere pe umeri. Moise le-a controlat conținutul. Ce a găsit i-a provocat o mânie grozavă: mai mulți pelerini profitaseră de cele două zile de pregătire pentru a jefui locuințe ale celor avuți, comori din temple, iar acum își cărau prada, bogății ale Egiptului, aur, geme, lapislazuli, jad, fildeș.

Moise a explodat: nu doar că pentru el nimic nu îndreptățea furtul, dar astfel se încălca și înțelegerea lui cu faraonul.

— Dacă își va da seama, va considera pe bună dreptate că l-am trădat.

Din păcate, nu a avut timp să își ducă până la capăt gândul: Aaron a strigat, arătându-i ceva spre sud. Un nor de praf, un strat opac lipit de sol înainta în direcția noastră. Soldați în care de luptă și infanteriști porniseră în urmărirea noastră.

— Trupele lui Suzer vin să ia înapoi ce le-ați furat! a exclamat Aaron, fulminant, adresându-se vinovaților.

— Nu vin doar să își recupereze bunurile, a urlat Moise, vin să ne măcelărească. Pe toți. Fără excepție. Furia faraonului nu va mai face deosebiri.

Au răsunat țipete de groază. Copiii s-au ascuns printre picioarele părinților care, cu fețele în palme, să văitau.

M-am apropiat de Moise.

— Există vreo soluție?

— Nici una. Nu avem cum lupta, nu suntem înarmați. Și nu are rost să fugim, tot ne vor prinde. Suntem încolțiți.

— Deci, povestea aici se oprește, Moise?

— Povestea aici se oprește.

Ridicând spre cer un nor imens de praf, duşmanii şi-au făcut apariţia.

PARTEA A CINCEA

IEŞIREA DIN EGIPT

Intermezzo

Noam aproape că nu mai iese din casă.

Mulţumită lui Greg, directorul comercial de la Eternity Labs, care are mii de prieteni gata să îşi asigure viitorul contra unor teancuri de dolari, Noam închiriază un antrepozit transformat în spaţiu de locuit. Instalaţia zgomotoasă de climatizare luptă cu acoperişul din tablă supraîncălzită de soare, mobilele din răchită prăfuită atrag muştele, graffitiurile făcute cu sprayul se chinuie să dea un lustru artistic pereţilor scorojiţi, dar locul îi convine, fiindcă ferestrele, cu geamuri mate, feresc de privirile indiscrete din stradă. Toţi banii pe care-i băgase în buzunar în Dubai, cu tăbliţele lui mesopotamiene, îi lăsase ca garanţie; pentru a-şi achita viitoarele locuinţe, s-a apucat să confecţioneze false antichităţi, ocupaţia lui începând din secolul XIX, perioadă

în care omenirea începuse să îndrăgească trecutul. Deocamdată, se străduieşte să sculpteze hieroglife într-un granit negru.

Noam aproape că nu mai iese din casă.

Ultima trecere pe la clinica Mathusalem îi redeşteptase prudența: fusese cât pe ce să dea nas în nas cu Derek. Dacă Noura şi cu el se întorseseră din drum şi plecaseră în goană din clădire, înainte să fie zăriți de Derek, acum ştiu că o astfel de întâlnire poate surveni oricând, fiindcă, sub numele de Pierce Phoenix, Derek finanțează Eternity Labs şi cercetările asupra nemuririi. După ce şi-a revenit din şoc, Noam s-a decis să nu se mai întoarcă niciodată să o vadă pe Britta. Cât despre Noura, aceasta afirmă că suferă de o alergie la produsele de curățenie utilizate în spitale. Doar Sven îşi mai vizitează fiica.

Noam aproape că nu mai iese din casă.

Britta se vindecă puțin câte puțin. Organele afectate sunt reconstituite in vitro, şi grefele continuă una după alta. După cum fusese prevăzut, Eternity Labs exploatează notorietatea adolescentei pentru a dovedi planetei fenomenala putere a procedurilor sale terapeutice. Rețelele sociale, mass-media din lumea-ntreagă relatează zilnic foiletonul medical, milioane de case află veştile despre cea care, ca unui membru al familiei, i se spune acum pe numele mic – doar câteva ziare ce îşi fac un titlu de glorie din solemnitate încă mai scriu numele întreg: Britta Thoresen.

Noam aproape că nu mai iese din casă.

Are impresia că e spionat. O mulțime de priviri i se lipesc de spinare imediat ce se aventurează în afara atelierului, senzație care persistă chiar şi când rămâne înăuntru. Nu are certitudinea că aşa este – cum să măsoare cât e realitate şi cât fantasmă? iar emoția de a fi ajuns aproape de Derek, mai să-l atingă, îl înclină spre paranoia şi îşi dă seama de

asta. Totuşi, o întrebare îl obsedează: în seara aceea, la clinică, Derek o fi bănuit ceva? Caz în care obligatoriu ar fi angajat nişte detectivi pentru a-i aduce informații. Din când în când, Noam deschide una dintre ferestre, convins că va da peste un individ la pândă, în spatele vreunui copac sau al unei pubele. Degeaba. Fie prea le-ntoarce el pe toate fețele, fie filajul e foarte abil.

Noam aproape că nu mai iese din casă.

De mâncat şi de băut i se livrează la domiciliu, aşa că din casă nu mai scoate nasul decât pentru a-şi cumpăra materialele necesare contrafacerilor lui, piatră, dălți, calc, substanțe pentru patinare. Munca lui de sculptor reuşeşte să îl smulgă din gândurile privitoare la Derek, la cuplul Noura-Sven, la faptul că Noura a putut-o naşte pe Britta, tot atâtea enigme care-l frământă.

Noam aproape că nu mai iese din casă.

Din când în când, Noura trece pe la el. La pândă şi ea de când a trecut pe lângă Derek, se plictiseşte groaznic aşa, închisă în hotel, şi turbează la gândul că ratează convalescența fetei. Se îndeamnă reciproc, cu Noam, să rămână ascunşi, fiindcă Derek nu trebuie să-i vadă. Sigur, dacă va fi cazul, aceasta nu ar mai putea compromite vindecarea Brittei; chiar şi dacă Derek, furibund, ar decide să îşi oprească sprijinul, Eternity Labs, care ține prea mult să îşi afişeze reuşita, nu ar lăsa să-i scape găinuşa cu ouă de aur, acționarii ar interveni, echipele ştiințifice ar refuza să îşi transforme triumful într-un fiasco. Numai că, odată Britta vindecată, Derek ar reîncepe să o persecute pe Noura, după cum îi era obiceiul; cât despre Noam, dacă Derek ar afla că mai trăieşte... Consecințele unei asemenea eventualități nici nu pot fi imaginate.

Noam aproape că nu mai iese din casă.

Astăzi, Noura vine la el. Şi-a ascuns chipul delicat în spatele unor ochelari de soare enormi, în formă de

margarete, şi şi-a pus o perucă roz coafată bob. Chiar şi aranjată atât de ciudat, lui Noam tot i se pare drăguță. I se strânge inima. Beau citronada pe care el tocmai o pregătise.

— Înnebunesc! exclamă Noura. Vreau să-mi privesc fata, să o mângâi, să o sărut. Mâine medicii îi întrerup coma artificială şi nu voi fi lângă ea când va deschide ochii!

— Nu ai de ales, Noura.

— Sven începe să aibă îndoieli față de alergia asta a mea.

— Ce îndoieli?

— Habar n-am. Şi dacă rămân acasă mi-o iau nervii razna.

— Plimbă-te!

— Până şi afară din hotel tot prizonieră rămân aici, în Los Angeles.

Cu Sven. Şi cu fata mea.

Noam îşi muşcă buzele, bucuros să afle că a rămâne în spatele uşilor închise, împreună cu soțul ei, este apăsător pentru Noura. Ghicindu-i bucuria, ea arată cu un gest blocul de granit de pe jos.

— Te pregăteai pentru falsurile astea ale tale ridicole?

— Nu e nimic ridicol în ele, sunt realizate perfect şi duc de nas pe toată lumea de sute de ani. Îți atrag atenția că le expun în mai multe muzee.

— Mă mir doar, intervine Noura bătând agasată din picior, că faci o fraudă tocmai tu, atât de iubitor de adevăr...

— În primul rând, îmi câştig existența. În al doilea, nu văd nimic fals în operele mele.

— Ce neruşinare!

— Ce este un fals? Ceva făcut de un meşter de azi, dar care se pretinde că este făcut de un meşter de ieri. Ei bine, eu sunt un meşter de ieri: chiar dacă modelez un obiect din zilele noastre, provin de altădată şi-l fac cum l-aş fi făcut pe-atunci.

— Nu simți nici o urmă de ruşine?

— Simt doar mândrie. Am făcut ştiinței servicii sacre.

— Iar te gândeşti la faimoasa ta piatră?!

Se strâmbă. Încăpăţânată, Noura continuă şi după aproape trei sute de ani să dispreţuiască lucrul pe care Noam îl consideră capodopera lui. Încă din secolul al IV-lea, egiptenii nu mai fuseseră în stare să descifreze hieroglifele, căci împăratul Teodosiu I, închizând templele păgâne, condamnase la uitare o scriere de trei mii de ani, înăbuşind melodia ce se ridica din oaza Nilului, pentru a reduce ţara la tăcerea deşerturilor înconjurătoare – şi astfel creştinismul a ucis civilizaţia faraonică. Când, în Renaştere, a început interesul pentru Egiptul antic, inscripţiile de pe monumente, coloane, stele, sarcofage au fost considerate simple desene, confuzie care a transformat Egiptul într-o fantasmă ocultă de la care s-au dezvoltat ezoterismele cele mai abracadabrante. La finalul secolului al XVIII-lea, exasperat de acele deliruri şi aproximări, Noam s-a hotărât să ajute cercetătorii să pătrundă misterul erei faraonice.

Aşa că s-a dus într-o carieră de unde se extrăgeau pietre negre cu vinişoare roz, nu departe de Insula Elefantina. Acolo a recopiat pe un bloc de piatră un decret promulgat la Memfis de faraonul Ptolemeu al V-lea, un text deloc palpitant, din care furase un exemplar pe papirus. Partea de sus o gravase cu scriere hieroglifică, apoi, cea din mijloc, cu o versiune demotică, scriere mai târzie care utiliza un alfabet silabic. După câteva amânări, s-a hotărât să schimbe limba şi, din precauţie, a adăugat jos acelaşi decret în greaca veche. Apoi a lovit stela cu un baros, fiindcă spărgând-o se putea vorbi mai bine despre autenticitate, în sfârşit, a aranjat lucrurile în aşa fel încât să o poată strecura într-un şantier, unde arheologi francezi făceau săpături. În plină campanie a lui Napoleon Bonaparte în Egipt, un soldat a dat de ea, în 1799, şi, fiindcă era lângă o fortificaţie de la Rosetta, oraşul portuar din mijlocul deltei, a fost numită „piatra de la Rosetta”. Cedată englezilor, a trezit

curiozitatea egiptologilor şi a permis unui tânăr geniu, Jean-Francois Champollion, care primise o copie pe hârtie sulfurizată, să reconstituie, în 1822, scrierea hieroglifică. Noam era mândru de bobârnacul pe care-l dăduse cunoaşterii: de acum, piatra lui de Rosetta trona la British Museum din Londra.

Noura lâncezeşte din lipsă de ocupație. Stare de prostrație care nu prevesteşte nimic bun. Noam se teme că, într-un moment de pierdere a controlului, ar putea face ceva absurd, cu repercusiuni grave, doar pentru a simți din nou că trăieşte. Verifică deci împreună dacă sunt de acord cu soluția de urmat: se vor feri de orice adunare publică, iar Sven va reprezenta părinții Brittei în relația cu mass-media, va adresa mulțumiri, va accepta să se fotografieze, va răspunde jurnaliştilor.

— Îi plac chestiile astea? se interesează Noam.

— Deloc. Seamănă cu Britta: ai crede că dă să muşte microfoanele şi să împartă pumni reporterilor. Evident, televiziunile adoră aşa ceva! Furia asta îi conferă multă intensitate şi cel mai mic interviu ia proporțiile unei ştiri de senzație.

Posomorâtă, Noura se ridică, îşi pune peruca bob şi ochelarii de soare uriaşi; nervozitatea o împiedică să aprecieze ceva, inclusiv compania lui Noam. Acesta o însoțeşte până la uşa pe care i-o deschide. În ultima clipă, Noura se strecoară lângă el, se ridică pe vârfuri şi îl sărută pe gură. Noam încremeneşte. Ea surâde, mulțumită de efect şi trece uşoară pragul.

Noam păleşte. De data asta, îl vede: un bărbat stă la pândă pe trotuarul din față, la intrarea pe străduța care separă cele două blocuri; în timp ce se retrage în penumbră, Noam zăreşte aparatul foto prevăzut cu un teleobiectiv pe care bărbatul îl manevrează.

Aşadar, nici vorbă de delir, Noam are dreptate: Derek îl supraveghează.

*

Noam nu mai iese din casă.

Habar nu are ce ştie Derek. Acesta din urmă e încă în faza îndoielilor şi a supoziţiilor, sau filarea i-a adus deja dovada că fratele lui de tată locuieşte în Los Angeles? Noam evită orice risc, nu mai pune piciorul pe afară şi rămâne în uşă când cei cu livrările îi aduc comenzile. Convins că Derek i-ar putea trimite spioni mascaţi în curieri, pretinde serviciului telefonic să îi precizeze ora exactă la care trimisul îi va aduce cumpărăturile.

E absorbit de muncă. Manevrarea dălţii îi arde încheietura mâinii, cea a ciocanului îi umple palma dreaptă de bătături, concentrarea la hieroglifele pe care le cizelează îi dă migrene, totuşi preferă să facă asta, să se epuizeze, să se simtă copleşit, să nu îşi lase nici un spaţiu liber pentru a întoarce pe toate feţele situaţia în care se află.

De fapt, ce face aici? De ce se eternizează la Los Angeles?

Un singur răspuns: Noura.

Ce speră de la Noura? Că-i va dezvălui în sfârşit prin ce minune a născut? Că-l va trimite la plimbare pe acest Sven, insuportabil de mulţumit de sine? Că va părăsi totul pentru a se întoarce la el? Noam îşi reproşează că nu poate tranşa, căci viaţa i s-ar simplifica, dacă ar reteza totul dintr-o bucată: adio, Noura, adio, Derek, pământu-i mare şi l-ar adăposti şi pe el undeva, unde nu i-ar mai păsa de aceştia... Numai că fuga nu te scapă de trecut, geografia nu suprimă istoria. Legăturile îl definesc pe Noam, insuportabilele lui legături cu această femeie şi cu fratele lui de tată. Legături? Lanţuri.

Când nu mai are putere să muncească, se rostogoleşte pe bancheta din răchită, care geme în semn de bun-venit, apoi, ghemuit intre pernele din stambă, deschide televizorul.

Spre marea lui mirare, descoperise un canal pasionant, ale cărui programe ofereau reportaje istorice. Fireşte, ironizează un pic retorica acestor documentare: muzică grandilocventă, percuții subliniind întrebările comentatorului, crepuscule în care răsună porți de bronz ce se închid, zori însoțiți de un fluier răsunând pe o întindere de viori, planuri care accelerează mişcările norilor şi astrelor; detestă şi îmbucătățirea poveştii – cu spoturile publicitare – şi este enervat de constanta reluare a problematicilor destinate să prindă telespectatorul care zapează şi dă întâmplător peste respectivul canal. În ciuda acestor lucruri, se dă-n vânt după emisiunile consacrate trecutului, care-i lasă impresia că răsfoieşte un album de familie. Nu există nici o eră şi nici un loc care să nu-i trezească amintiri; deşi detestă să i se reamintească anumite evenimente – ciume, persecuții, genocide – este deseori fermecat de o secvență care-i readuce un întreg crâmpei de odinioară, umplându-l de sunete, parfumuri, freamăte, sclipiri, ba chiar de mângâieri care se ivesc de foarte departe. Are atunci, scurt, sentimentul că nimic nu este pierdut.

În această după-amiază, degetele îi sângerează: piatra i-a julit zdravăn pielea, şi o alunecare a burinului l-a tăiat la degetul mare de la mâna stângă. Nu mai are cum continua. Îşi curăță rana şi se întinderi pat.

Pe ecran se afişează genericul unui documentar consacrat celor zece plăgi ale Egiptului. Câteva minute, Noam ezită, gata să închidă televizorul, într-atât se teme să nu fie covârşit de o emoție prea violentă, să nu-i cedeze inima la evocarea lui Meret şi a lui Moise, dar este intrigat de o imagine, cea a unui crater care aruncă lavă. Care să fie

legătura? Noam nu observase niciodată vreun vulcan în Egipt.

Experții defilează unul după altul, un epidemiolog, un biolog, expunându-şi observațiile şi ipotezele. Față de Biblie, au o abordare apropiată de a lui: Biblia povesteşte lucruri adevărate, fără a spune adevărul. Noam oftează uşurat. Detestă exegezele secolelor trecute, acceptarea absolută sau, invers, critica înverşunată: fie era luată drept o carte de istorie, de geografie, de fizică şi de ştiințe naturale, căreia un rând nu i se punea sub semnul întrebării; fie ca o ficțiune lipsită de orice temei, pură propagandă religioasă care nu avea nici un rost să fie citită. De acum, erudiții şi savanții confirmau că Biblia relata în felul ei evenimente reale.

Dintr-odată, trei mii şase sute de ani mai târziu, Noam înțelege ce s-a întâmplat pe vremea lui Moise.

Într-o insulă din Mediterana, situată în dreptul Egiptului, o erupție colosală se produsese pe la anul 1600 înainte de Christos, generând un tsunami. Vulcanul din Santorini aruncase mai multe tone de cenuşă şi de gaze toxice, pe care vântul le împinsese către delta Nilului. Erupția cauzase dezastre în lanț. Mai întâi, în Nil proliferaseră alge încărcate de deşeuri acide şi feroase şi, ca efect, apele se înroşiseră, cum se întâmplă deseori când erup vulcani în America. Peştii muriseră, în timp ce broaştele încercaseră să fugă de căldură şi de poluare urcând pe maluri, unde muriseră şi putreziseră. Miile de cadavre permiseseră înmulțirea țânțarilor flebotomus, pe care egiptenii îi confundau cu păduchii, apoi a muştelor de grajd, care au transmis virusuri animalelor, mai ales boala „limbii albastre”, această ciumă a bovinelor. Fiecare maladie trăgând după ea şi altele, mai ales când insectele le erau vehicul, oamenii au fost la rândul lor supuşi unor infecții ale pielii, precum morva, o maladie bacteriană care provoacă leziuni cutanate. A şaptea plagă – ploaia de foc şi grindină – nu depinsese de cele şase

dinainte, ci a fost produsă de o nouă explozie vulcanică – erupțiile de desfăşoară în mai multe etape – care a alterat clima. După care, logica materială şi-a reluat cursul: după ploi torențiale, au năpădit lăcustele; întunericul s-a impus, fiindcă cenuşa a stagnat, îngroşând aerul – celebrele tenebre „palpabile” din Biblie. Cât despre cea de-a zecea catastrofă misterioasă, moartea copiilor mai mari, aceasta se explică prin bolile care circulau pe atunci – micotoxinele cerealelor care afectau în primul rând ființele fragile; cei mici piereau, cu excepția sugarilor care consumau laptele mamelor lor, un lapte filtrat, necontaminat – de unde şi formularea biblică conform căreia moartea atingea „primii născuți”. Aşa că, legendarele „zece plăgi ale Egiptului” fuseseră mai degrabă rezultatul erupției uriaşe care distrusese Insula Santorini decât al mâniei lui Dumnezeu.

Sunetul soneriei îl smulge pe Noam din stupoarea în care-l scufundase filmul. Se ridică din reflex. Când se pregăteşte să deschidă, îşi aminteşte că nu comandase nici o livrare. Se opreşte. Cine să fie dincolo de uşă? Oamenii lui Derek? Vor să-l fotografieze pentru a-i dovedi şefului identitatea lui Noam? Să-l prindă?

Soneria îi străpunge din nou timpanele. Noam se cutremură. Fără zgomot, se lipeşte de uşă şi, încet, ajunge cu privirea la ochiul magic.

Îi ia câteva secunde să se obişnuiască cu lentila deformatoare. Prima veste bună: pe palier aşteaptă o singură persoană. Noam se concentrează pentru a-i distinge mai bine trăsăturile. A doua veste bună: e Sven.

Uşurat, Noam ridică siguranța, se retrage în penumbră şi strigă:

— Intră, Sven, intră repede. Sunt încântat de vizita ta surpriză.

Sven înaintează şi închide uşa.

— Încântat, pe bune? zice.

Şi, brutal, îi trage un pumn lui Noam, punându-l la podea.

Explicațiile se dovedesc lungi, fastidioase, imprevizibile.

Sven plătise un detectiv particular pentru a fi informat despre legătura dintre Noam şi soția lui. La prima vedere, totul îi acuză: Noam nu deschide uşa nimănui cu excepția Nourei, care intră întotdeauna deghizată, iar apoi rămân închişi la el ceasuri întregi, după care se despart cu un sărut. Inaccesibilitatea locului cu geamuri mate incită observatorul să îşi imagineze că, în spatele acelor pereți, se comite un adulter.

Cu tot aspectul lui relaxat, cu barba lui de ecologist revoltat împotriva ordinii prestabilite, Sven se dovedeşte un mascul primitiv, devorat de gelozie. Degeaba protestează Noam, Sven o ține pe-a lui:

— De ce nu te mai duci să o vezi pe Britta? Nici pe mine? De ce nu te vezi decât cu soția mea? De ce vă închideți aici? Ce aveți să vă spuneți? Cu mine nici nu mai vorbeşte. Şi-atunci?

De mai multe ori, Sven sare la bătaie, atât de furios e. Noam se apără, eschivează, îşi păstrează calmul, ripostează, motivează, se disculpă. Recurge la o grămadă de minciuni pentru a-l îmbrobodi pe Sven – adevărul se dovedeşte de nemărturisit – şi reuşeşte să-l potolească. Inventează chiar un motiv coerent pentru a-şi justifica absența de la clinică: cum Britta absorbea atenția întregului glob, oamenii ar fi sfârşit prin a se întreba cine este cel de-al doilea bărbat, cel care se află continuu în spatele părinților ei; Noam preferă să se eclipseze, pentru a scăpa de orice întrebare referitoare la acest trio special.

— Altfel, mi s-ar fi putut pune-n seamă o relație cu Noura.

Apoi, murmură surâzător:

— Sau cu tine.

Sven rămâne stupefiat. Noam se amuză:

— Detectivul tău, de dincolo de uşă, nu va uita, peste puţin, să menţioneze că am petrecut câteva ore împreună, aici, înăuntru. Suspect, nu?

Sven recunoaşte că poate a luat-o razna.

Noam nu o lasă aşa. Pentru obţinerea păcii, îi propune lui Sven să o cheme pe Noura pentru a discuta problema deschis, toţi trei, ca nişte adulţi responsabili. Sven refuză, de teama privirii jignite şi sarcastice a soţiei sale, considerând din ce în ce mai mult că se înşelase, lucru pe care şi-l şi doreşte.

E de acord să îşi ceară scuze şi se grăbeşte spre ieşire: la şapte seara începe cina de gală organizată de Fundaţia Eternity Labs, prezidată de Pierce Phoenix. Sven trebuie să se ducă, să comunice noutăţile îmbucurătoare despre Britta, să mulţumească echipelor care o îngrijesc şi celor care au susţinut mecenatul; nu mai are timp decât să îşi îmbrace smokingul şi să alerge până acolo. Nu-i spune altceva lui Noam, fiindcă acesta şi Noura intenţionează să urmărească recepţia pe reţelele sociale, care vor relata momentele esenţiale.

În hol, Sven îl imploră pe Noam să nu-i spună Nourei că plătise un detectiv şi nici că îl pocnise. Noam jură să tacă: nu e nimic mai bun pentru reconcilierea a doi bărbaţi decât garantarea complicităţii.

Noam se întinde pe canapeaua scârţâitoare. Jubilează. Derek nu e pe urmele lui! Şi-a recuperat anonimatul. Iată-l din nou liber să se mişte. Va ieşi la noapte?

În timp ce privirea îi rătăceşte pe tavan, mintea îi sare neobosită de la o epocă la alta, de astăzi ieri, întorcându-se la plăgile Egiptului, în sfârşit elucidate. Originea lor naturală îi întăreşte admiraţia pentru Moise care, nicicând vreun naiv, striga de fiecare dată: „Taci, Aaron!“, când fratele lui încerca să încarce evenimentele cu natură teologică.

La şapte, Noam deschide laptopul. Pentru a comenta mâine, cu Noura, recepţia, după cum stabiliseră, trebuie ca acum să urmărească transmiterea în direct a galei.

Orchestra, decoraţiunile, paietele, rochiile rafinate, întreaga petrecere de la Eternity Labs aminteşte de o ceremonie de Oscar, într-atât luminile şi refrenele fac să strălucească scurtele discursuri care continuă unul după altul de la pupitrul de cristal. Aşezat printre alţi donatori, Derek se află la masa de onoare, sub rampa plină de flori. Prezentatorul anunţă secvenţa consacrată Brittei Thoresen. Se desfăşoară o amplă temă simfonică executată de şaizeci de viori siropoase.

Noam observă un cuplu care îşi face apariţia în fundul scenei. Ochii i se fac tot mai mari pe măsură ce persoanele se apropie de camere. Femeia, cu silueta mulată într-o rochie tip sirenă, se îndreaptă, sclipind de frumuseţe, toată numai zâmbet, spre masa lui Derek. Nu mai e nici o îndoială: e Noura, la braţul lui Sven.

1

Totul s-a desfăşurat atât de firesc, încât nimănui nu i-a dat prin cap gândul că eram pe cale să asistăm la un miracol.

Mi-am dus palma la frunte, ca pe o vizieră, pentru a mă apăra de razele soarelui: în faţă, Marea de Stuf; în spate, armata faraonului.

Deşi campasem în mijlocul unor întinderi nemăsurate, eram ca-ntr-o fundătură. Nu aveam nici cum înainta, nici cum ne întoarce. Dacă o luam spre dreapta sau spre stânga, pentru noi nu s-ar fi schimbat nimic, tot blocaţi pe mal am fi rămas. Tabăra provizorie în care ne doriserăm să ne odihnim urma să ne devină mormânt. Destinul înainta către desfiinţarea noastră.

Începuse să sufle vântul. Un vânt puternic, în rafale, violent, care biciuia părul, ridica rochiile, tunicile, mantalele, răsturna obiectele puse pe fețele de masă, făcea sacii să danseze. Unii dintre noi, uitând de atacurile de panică, fugeau după lucrurile lor.

La doi paşi de mine, Moise reflecta. Peste puțin, armata faraonului avea să dea năvală peste noi şi să ne nimicească. Trebuia să rămânem apatici, aşteptând să fim masacrați sub palele sălbatice de vânt care ne plesneau, ne suflau în urechi şi aveau să sfârşească prin a ne înnebuni, sau să ne hotărâm să ne mişcăm?

Examina Marea de Stuf.[71] Vântul, abătându-se transversal asupra suprafeței, ca un car de luptă venind în mare viteză, împingea apa către maluri. Pe măsură ce săpa brazde în lichid, fundul mării a apărut de sub întinderea parcursă de vârtejuri. Moise a înțeles ce se întâmplă şi a dedus că nu ni se înfundase.

— La drum!

— Încotro, Moise?

— Drept înainte!

Urgența situației şi nebunia care ar fi urmat-o nu lăsau nici unui grup timpul să mai stea la discuții. Luând-o vitejeşte prin întinderea verzuie, Moise le-a demonstrat, ud până le genunchi, că se putea închipui pe acolo o trecere.

— Nu vă temeți. N-ați trecut niciodată prin vaduri după revărsările Nilului? Tot aşa e şi pe-aici.

---

[71] Identificarea ei cu Marea Roşie este greşită. Confuzia topografică se datorează traducerii în greacă a Bibliei în secolul III î. Chr., numită Septuaginta; eroarea s-a repetat veacuri de-a rândul prin diferitele ediţii creştine ale Bibliei. Totuşi, textul evreiesc original menţionează clar „Marea de Stuf”. Acum, cu trecerea vremii, cred că este vorba despre Lacul Manzala, o lagună sărată şi vastă.

Liniştiți de trimiterea familiară, s-au aventurat cu toții pe urmele lui.

Am înaintat dând unii peste alții, încurcându-ne la fiecare pas, împinşi de o energie nebunească, o energie care se dovedea propriul ei scop, din moment ce se ştia fără de ieşire. Oricum, armata faraonului avea să ne prindă. Nu fugeam pentru a scăpa, ci pentru a face şi noi ceva. Înlocuiam frica de moarte cu preocuparea de a nu aluneca, de a nu cădea, de a nu-i întârzia pe ceilalți. În timpul deplasării prin acel mediu nesigur, picioarele ne dădeau de suprafețe necunoscute şi neliniştitoare, când nisipoase, când de pietriş, când de piatră, uneori netede, alteori ascuțite, ici moi, colo tari, pe când ierburi, alge, peşti, ba chiar şi şerpi ni se frecau rapid de glezne. Strângeam din dinți, ne controlam respirația, ne contractam muşchii luptând cu elementele, cu apa, aerul, pământul, ale căror amenințări păreau mai de dorit decât ale celor ce ne vânau.

Surpriza ne-a ajuns după patru ceasuri de marş forțat: tocmai ajunseserăm pe mal când vântul s-a oprit brusc; liniştea ne-a încremenit, aproape la fel de asurzitoare ca vacarmul. Întorcându-se, Moise a fost primul care a constatat ciudățenia care se produsese. Ochii şi gura i s-au rotunjit, toate trăsăturile îi exprimau stupefacția.

Liniştindu-se, undele reveneau la locul lor. Scăpată de forța inversă a vântului, Marea de Stuf îşi recupera înfățişarea de mare. Suprafața i se întindea din nou netedă, uleioasă, fără a sugera adâncimea mică pe care o acoperea.[72]

---

[72] Fizicienii au demonstrat-o mai târziu: un vânt care suflă cu o sută de kilometri pe oră poate crea o zonă de uscat într-o întindere de apă nu prea adâncă, de cel mult doi metri; aria lipsită de lichid se menţine deschisă timp de patru ore.

La fel ca Moise, nu îndrăzneam să dau nume speranței care-mi creştea în inimă: marea asta fără o cută chiar avea să oprească armata faraonului? Dacă aşa ar fi fost, însemna că fuseserăm salvați de fuga noastră smintită.

Continuarea evenimentelor ne-a confirmat pronosticul. Trupele lui Suzer au ajuns în fața Mării de Stuf chiar în momentul în care vântul s-a potolit. Infanteriştii au intrat pentru a sonda fundul apei, ceea ce caii care trăgeau carele de luptă nu au riscat: au refuzat să bage fie şi o singură copită, iar armata faraonului s-a izbit de acest obstacol neprevăzut. Învinsă, a bătut în retragere, victimă a propriilor echipamente şi arme.[73]

Nici nu i-a trebuit mai mult lui Aaron, care a transformat imediat episodul într-un gest eroic prin care Moise, chemându-l în ajutor pe Dumnezeu, îi obținuse în ultima clipă sprijinul. Moise bătuse în pământ cu toiagul şi minunea se împlinise: marea se despicase, adăpostind între pereții ei de apă, care astfel constituiseră o gardă de onoare, trecerea evreilor.

— Taci, Aaron.

Era însă imposibil să-l mai opreşti pe Aaron, cu atât mai mult cu cât era luat pe sus de speranțele oamenilor. Aceştia spre el se întorceau, nu spre Moise taciturnul. Trăiau o încercare unică şi trebuiau încurajați, încărcând de sens fiecare eveniment: nu, nu acționaseră fiindcă aşa-i apucase, când părăsiseră Egiptul; nu, nu erau nici pierduți, nici izolați, ci ascultau de un zeu suveran care-i alesese; Dumnezeu şi profetul lui, Moise, îi călăuzeau perfect pe ei, năpăstuiții Memfisului. Aaron, dotat cu o inspirație la fel de

---

[73] Carele trase de cai erau un echipament extrem de modern în Egipt, grație faraonilor hicsoşi care le luaseră de la războinicii din zonele asiatice. Numai că dădeau dovadă de o mare fragilitate pe teren accidentat.

înflăcărată ca discursul lui, a povestit mai apoi că valurile se năpustiseră peste armata faraonului în timp ce aceasta trecea prin vad. Răzbunarea divină dusese la o hecatombă. Dumnezeu îi iubea pe evrei şi detesta Egiptul.

— Taci, Aaron.[74]

*

Umblam fără tintă.

Meret se acomodase repede cu situația. Spre deosebire de ceilalți, se bucura de viața austeră, fără program fix, în

---

[74] Când am citit Biblia, la sute de ani după evenimente, aceste cuvinte miau răsunat de mii de ori în minte: „Taci, Aaron." Degeaba ştiam că manuscrisul fusese redactat mult mai târziu, nu-mi puteam scoate din cap că Aaron fusese cel ce scrisese Vechiul Testament. Mai ales acest episod, chiar dacă vorbeşte despre Moise, nu o face ca şi cum l-ar povesti Moise, ci Aaron. Totul e spectaculos, artificial, zgomotos. Totul se prezintă în tablouri. Totul se realizează în fraze definitive, în acte peremptorii, cu gesturi ostentative, în decoruri somptuoase în care natura – cer, fulger, apă, munte – joacă eficient rolul de partener. Totul este exagerat: capitala faraonică ar fi fost părăsită de şase sute de mii de bărbaţi, adică de mai multe milioane de oameni, dacă se socoteau şi femeile şi copiii, ceea ce ar fi însemnat aproape întreaga populaţie egipteană! Cât despre Dumnezeu, acesta se dovedeşte un personaj perfect, deoarece este deconcertant, imprevizibil, drept, apoi nedrept, bun, apoi revanşard. Biblia a inventat kitschul, adică o estetică ţipătoare, făcută pentru mase, o exhibare de peripeţii goale de sens, o modalitate de expunere a faptelor prin care marfă de proastă calitate ţine să fie luată drept produs de lux.

Din fericire, ici şi colo, unele pasaje scapă, aproape pe ascuns, de acest gust pompieristic. Degeaba a netezit, simplificat, preamărit Aaron destinul lui Moise, încă i se mai percep ezitările, îndoielile, slăbiciunile, teama de Dumnezeu şi de oameni. Exact în cele ce se cheamă contradicţiile Bibliei subzistă un pic de adevăr.

cadrul comunităţii căreia i se arăta constant utilă. Călătoria ne apropiase şi mai mult, dacă aşa ceva era cu putinţă, şi în fiecare seară, într-un culcuş improvizat, să ne înlănţuim înainte de a adormi ne oferea răsplata supremă pentru o zi istovitoare.

Deplasările, ca şi promiscuitatea ne obligaseră să ne distrugem rutina amoroasă. Lipsiţi de căsuţa dintre trestii, eram forţaţi să găsim alte ore, alte locuri pentru îmbrăţişări, ceea ce se dovedea savuros. Imaginaţia îmi era în erecţie. Ca un adolescent, treceam printre stânci, boschete, crânguri, pâraie ori caverne cu palmele fierbinţi, cu sexul tare, cu gâtul uscat, nerăbdător să descopăr un adăpost, să strig: „Meret!“ şi să o văd apărând cu ochi sclipitori. Pe când eram obişnuiţi cu îndelungi episoade senzuale, descopeream acum voluptatea rapidităţii, cea care nu durează decât câteva clipe, o flăcăruie, un fulger, o convulsie care câştigă în intensitate reducându-se, nu departe de arsura care o produsese. Aceste fantezii contraziceau ce se spunea despre femei – inclusiv ce îmi explicase Fefi cât mă învăţase ce şi cum despre faimoasa lor rezistenţă, ascensiunea lentă către plăcere, nevoia lor de trepte, de opriri, de reluări. În acele situaţii temerare, Meret avea orgasm uneori cum începeam să o pătrund, dacă nu chiar la simpla apăsare a degetului meu. Continua să triumfe asupra mea, fiindcă mă ameţea: nimic nu-i înfrâna cutezanţa, pericolul urmând incredibilului. Mă trăgea de mână în spatele boschetelor, în nişte cotloane în care în orice clipă îşi putea face apariţia vreun intrus; mă obliga să o iubesc încet, în tăcere, îndelung, pe când eram în mijlocul taberei, noaptea, doar cu o cuvertură pe noi, aproape neclintiţi printre cei care dormeau, singurii treji, concentraţi la mişcările infime ale unuia în celălalt; şi aşa, odată cu ultimele gâfâieli, îmi cerea buzele pentru a i le strivi pe ale ei, ca să-i soarbă ţipetele.

Spaima de indecență, încălcarea interdicției ne sporeau dorința și ne făceau îmbrățișările de nestăpânit.

Din când în când, ghiceam că maturitatea o înnebunea. Se strâmba de câte ori își surprindea reflectarea și, la fel ca fratele ei, Paqen, mă presa să îi dau unguente care să-i catifeleze pielea, creme care să-i netezească ridurile, uleiuri ce redau strălucirea.

— Noam, tu cum mă vezi? Ca acum, sau ca înainte?

— Te văd cum ești, Meret: un soare în toată puterea cuvântului.

Declarațiile mele o linișteau pentru moment, apoi îndoielile o asaltau iarăși. Bănuiam că fervoarea cu care făcea dragoste exprima în parte angoasa provocată de trecerea anilor.

— Îți par frumoasă?

— Îmi pari frumoasă, Meret.

— Ca înainte?

— Ca acum. La toate vârstele ești frumoasă.

O spuneam cu sinceritate. În micile schimbări ce-i afectau trupul nu reperam semne ale vreunei înfrângeri, ci variații ale propriei ei ființe. Pielea îi era mai puțin întinsă, dar mai suplă, epiderma mai puțin proaspătă, dar mai mătăsoasă, chipul mai puțin neted, dar mai expresiv, mersul mai puțin alert, dar mai imperial, mușchii mai puțin vizibili, dar mai armonioși.

— Adevărat? Nu te uiți la mine prin amintirile tale?

— Jur.

Și în zilele care urmau jurământului, Meret manifesta o grație nepăsătoare, cea a tinerei femei care dispăruse.

Moise era tot mai posomorât.

Convins la început că fusese ascultat, descoperea că expediția se sprijinea pe o neînțelegere. Confuzia venea în parte de la Aaron, care transforma întâmplările într-un spectacol divin în care Dumnezeu, rând pe rând. Își

nemulțumea credincioşii provocându-le spaimă, foame, sete, apoi îi salva dăruindu-le izvoare, cereale, păsări grase, peşti zvâcnitori; plasându-l în spatele şi celui mai neînsemnat eveniment, fratele lui de lapte acorda primul loc unui Dumnezeu care nu se vedea, poate tocmai fiindcă nimeni nu îl vedea, caracteristică extravagantă a unei societăți a statuilor şi a imaginilor. Confuzia rezulta şi din nădejdile foştilor muncitori cu obligații față de faraon, care căutau o regiune unde să se aşeze. Visau să ridice acolo un nou Memfis, dar fără defectele Memfisului, un Egipt îmbunătățit, în care fiecare ar fi profitat de o ocupație mai bună.

Or, vedeam bine, nu asemenea planuri avea Moise în minte. Nu era un fondator de oraşe – pe care le detesta – ci un fondator de gândire. Pentru el, ieşirea din Egipt consta în a concepe altfel viața. De acum, interpretam mai bine fraza sibilinică pe care mi-o murmurase la ureche: „Ținta mea e cerul, nu pământul. Să ieşi din Egipt înseamnă să ajungi în azurul pe unde pasc norii.[11] Chema la convertire mai degrabă decât la aşezarea într-un loc anume. Dorea ca fiecare să învețe să coboare în el însusi ca să comunice cu Dumnezeul cel viu, cel ce inspiră. Această severă renunțare la lume, spre care ne îndemna, se dovedea atât de bizară, de insolită, de revoluționară, încât cea mai mare parte dintre oameni nu o înțelegea. Nu numai că această sete nu-i chinuia, dar căutările lor se dovedeau mai degrabă materiale decât spirituale, fiind obişnuiți cu rânduieli religioase destul de infantile – se prosternau în fața idolilor, aduceau ofrande preoților – şi cu moduri de a se ruga deja elaborate. Nu mulți dintre ei se arătau gata să îşi schimbe brusc ritualurile, încă şi mai puțin să îşi considere trecutul de practicanți ai religiei drept o eroare absolută – individul e de acord să se îndrepte cât de cât, totuşi refuză ideea de a se fi înşelat total. Cei supuşi corvezilor fugiseră de servitute, nu de cultul egiptean.

În asta consta neînțelegerea: Moise propunea o călătorie către sine, nu către un teritoriu anume. Scopul lui? Să devină mai bun, mai drept şi mai clarvăzător, nu să se mute undeva anume cu familia. Pământul Făgăduinței era un orizont.

Totuşi, nu o spunea direct. Cu simț pedagogic, încerca să impună ideea puțin câte puțin, rămânând încrezător în perfectibilitatea umană.

— Mesajul Dumnezeului tău nu e limpede, îi reproşam uneori.

— Dumnezeu nu a dorit să fie limpede, răspundea.

— Greşeşte.

— Ba are dreptate. Altfel, nouă ce ne-ar mai rămâne? Ce-am mai avea de desluşit sau de ales? Prin aceasta, ne solicită inteligența şi simțul responsabilității. Obscuritatea lui Dumnezeu îi dovedeşte respectul față de oameni.

Moise mai degrabă mă impresiona decât mă convingea. Fără îndoială, ajunsese prea târziu în viața mea... Mă născusem pe malul unui lac unde totul – râuri, copaci, flori, animale, scoarțe, firul de iarbă – ascundea un geniu, un demon, un spirit. Avusesem dificultăți să mă adaptez divinităților Mesopotamiei, şi apoi celor ale Egiptului, dar ele nu mă derutaseră cât Dumnezeul lui Moise, căci rămâneau concrete, amestecând animalierul şi umanul, materia şi intelectul, sensibilul şi invizibilul. Nu tăiau legătura cu lumea şi nici nu se retrăgeau din ea.

Lună după lună, pe măsură ce înaintam, comunitatea noastră compozită îşi arăta mai limpede neajunsurile. Prea puțin omogenă la început, era tot mai măcinată, şi disensiunile se accentuau. În cea mai mare singurătate, Moise realiza o prospecțiune mistică. Aaron, promovat mare preot fără să o fi cerut, organiza existența majorității, interpretând după cum credea de cuviință şi cea mai mică declarație a profetului. De acum, o masă de lucrători, tot

mai amplă săptămână după săptămână, pleda de-a dreptul pentru întoarcerea în Egipt, considerându-ne fuga dezastruoasă. În schimb, un tânăr voinic, autoritar, cu temperament sanguin şi muşchi umflați, a luat conducerea unui grup care lupta pentru cucerirea Pământului Făgăduinței. Lui Iosua nu i-ar fi dat prin cap să-l supere pe Moise, într-atât îl adula, nu uzurpa nici un titlu, pur şi simplu îşi asumase un loc neocupat. Fiindcă, într-adevăr, ne-am lovit de ostilitatea unor populații sedentare, ca edomiții, sau de a unor nomazi precum amaleciții. Fricțiunile se înmulțeau. Îndemnați de Iosua, ne-am înarmat, cei mai viguroşi s-au antrenat pentru luptă, Iosua însuşi se afirma ca un viteaz comandant militar.

Ca urmare a numeroaselor eşecuri şi a unor victorii minore, divergențele au sfârşit prin a ne submina. Supărărilor provocate de găsirea de locuri unde să ne oprim şi să ne hrănim turmele li se adăugau permanentele tensiuni interne. Discordia a izbucnit atunci când Moise s-a decis să se îndepărteze un moment pentru a urca pe munte.

Sefora, care îl cunoştea de multă vreme, ştia că bărbatul ei avea nevoie de acea retragere din lume. În schimb, diferitele grupuri o acceptau cu greu, descoperind în această manifestare care nepăsare, care răceală, care părăsire, care trădare. Imediat ce Moise a luat-o pe cărarea bolovănoasă cu tigvele cu apă în spinare, cu săculeții cu hrană prinşi în brâu, cu pisica Tii a doua pe umăr, am simțit că riscam tot ce putea fi mai rău.

Lucrătorii s-au aprins. Existau două tabere: cei care doreau să facă imediat calea-ntoarsă şi cei care doreau să o continue, dar fără acel zeu obscur, ascuns, strict al lui Moise, din care nu pricepeau nimic. Mă temeam că aceste două bande vor ajunge să se bată, dar, spre uimirea mea, s-au aliat, căzând de acord să îl proslăvească pe Apis, zeul Fertilității, simbol al puterii sexuale şi al forței fizice. Spre

deosebire de celelalte divinități, Apis era un zeu care trăia în Egipt. Tot Memfisul îl întâlnise fără doar şi poate, căci locuia într-un staul sacru, în apropierea templului lui Ptah. De generații, preoții îl reperau de minune: taurul avea pielea neagră, o pată albă în forma unei delta inversate pe frunte, imaginea unui vultur cu aripile desfăcute pe spinare, coada cu două vârfuri şi, sub limbă, semnul scarabeului. Când murea, fiecărui astfel de taur i se asigura o înmormântare grandioasă, apoi era căutat peste tot vițelul în care se reîncarnase Apis. Odată descoperit, i se construia un staul temporar, cu fața spre Soare-Răsare, era ghiftuit cu ofrande până îşi încheia creşterea şi era adus la Memfis. Pentru fiecare dintre muncitorii supuşi corvezilor, Apis isca amintiri minunate, era întâmpinat cu aclamații de pe malul Nilului, noului taur i se aruncau flori când era adus cu pluta sacră, i se închinau cu regularitate sărbători, ceremonii ale Noului An[75], procesiuni ale femeilor care îşi doreau copii. Cei mai

---

[75] Anul Nou avea loc vara.

Egiptenii observaseră o legătură extraordinară între pământ şi cer: pe 19 iulie, în timp ce apele Nilului creşteau, o stea răsărea în acelaşi timp cu soarele, vizibilă înspre orient, în penumbra dimineţii. După exemplul predecesorilor şi colegilor lor mesopotamieni, astrologii egipteni stabileau legături între ceea ce ne înconjura şi bolta cerească, fiind convinşi că lumea era ţesută de zei din înţelesuri. Timp de o lună, steaua apărea şi dispărea odată cu soarele, Ra, luminând inundaţiile ce transformau deşertul în pământ rodnic. Pe 23 august înceta să se mai manifeste în zori, iar apele coborau... Nu se întorcea decât peste un an. În consecinţă, savanţii egipteni au decis să înceapă calendarul în data de 19 iulie. Zeiţa Sopdet personifica steaua aceea, întruchipată fie printr-o femeie, fie printr-o vacă – întrucât Nilul se năpustea ca un taur, fertilizând malurile.

Sopdet se dovedeşte a sta la originea a ceea ce, patru milenii mai târziu, preocupă într-atât spiritele contemporanilor: canicula. Steaua lunii celei mai fierbinţi a fost numită de greci, după model egiptean, Sothis, apoi Sirius; în sfârşit, romanii au

îndemânatici meşteşugari au tăiat lemnul, l-au sculptat şi au ridicat statuia imensă a unui taur, vopsită în galben pentru a evoca aurul inoxidabil, specific divinului, întoarcerea în Egipt ar fi fost inutilă: statuia trona acolo, în mijlocul taberei.

Revenirea la o civilizație atât de mult timp refulată a eliberat pasiunile disimulate. Lumea s-a bucurat să uite de rigoarea impusă de Moise, de frugalitatea la care îl obliga prudența. Petrecerile şi ospețele se înlănțuiau. Chiar şi Aaron, la început reticent, le-a aprobat – de obicei prefera să-i facă pe plac lui Moise mai degrabă decât poporului, dar dilema a încetat în absența acestuia. Cât despre Iosua, militarul, acesta era serios îngrijorat. Soldați! i se moleşeau. În cazul în care duşmanul şi-ar fi făcut apariția, riposta ar fi eşuat.

Moise nu se întorcea. Situația degenera. Iosua, Meret şi cu mine am început să-l pândim la poalele muntelui, apoi, cum întârzia, ne-am hotărât să ne ducem până în vârf să-l căutăm.

Când am trecut la urcarea celui de-al treilea povârniş, a apărut cu Tii a doua pe umăr. Strălucea. Părul şi barba îi aureolau chipul luminos. Postul îl slăbise atât de tare, încât trăsăturile i se ascunseră şi ochii îi străluceau. Deşi stătuse izolat timp de patruzeci de zile, se deplasa uşor, suplu, cald, iubitor, pătruns de o ardoare infinită. Fără a-şi ascunde bucuria că ne vedea, ne-a strâns în brațe, apoi, îngrijorat, a dispărut şi a revenit cu un papirus pe care l-a fluturat mândru.

---

considerat că astrul strălucitor aparţinea constelaţiei Marelui Câine şi l-au numit „Căţeluşa” – *Canicula* – păstrându-i sexul atribuit de egipteni. Până la urmă, denumirea a ajuns să desemneze starea maximă de căldură care este canicula.

În zilele noastre, răsăritul heliacal al lui Sopdet-Sothis-Sirius are loc în august.

— Dumnezeu mi-a vorbit. Întâlnirile noastre au ținut mult, unele dintre mesaje au fost greu de interpretat, dar totul s-a încheiat prin a fi foarte limpede.

Mi-am oprit pe buze cuvintele care-mi treceau prin minte: „Păi de ce? Dumnezeu se bâlbâie şi el?“ Emoția lui Moise mă înduioşa prea tare pentru a-l ironiza.

— Mi-a dictat zece porunci, a continuat, pe care vi le voi transmite.

— Nouă?

— Acum vouă, apoi tuturor celorlalți. Şi generațiilor care vor veni, până la sfârşitul vremurilor.

M-am enervat, căci nu am apreciat niciodată emfaza şi aroganța. Cum aş fi putut, în clipa aceea, să-mi imaginez câtă dreptate avea? Era nevoie să treacă mai multe veacuri – iar eu le-am trăit.

Moise ne-a explicat poruncile pe care i le insuflase Dumnezeul lui: cea dintâi ne spunea că Dumnezeu e unic şi nu trebuie venerat decât el; a doua poruncea să nu fie folosită imaginea nici unui animal pentru a-l adora; a treia să nu-l invocăm fără rost pe Dumnezeu; a patra să ne odihnim după şase zile de muncă; a cincea să ne cinstim părinții; a şasea să nu ucidem; a şaptea să nu comitem adulter; a opta să nu furăm; a noua să nu mințim şi să nu aducem mărturie mincinoasă; în sfârşit, a zecea, să nu râvnim la bunul altuia.

Mulțumită acestor porunci, presupunea Moise, urma să împace taberele rivale şi să-i strângă la un loc pe cei dezbinați. Cum se bâlbâia mult mai puțin decât de obicei, i-am putut urmări labirintul gândirii. Tii a doua, culcată la picioarele lui Meret, care-i dăduse nişte fărâme de pâine, nu părea impresionată, pesemne fiindcă luase parte la conceperea legilor împreună cu Moise. În schimb, noi, cei trei, simțeam o uşurare admirativă în fața acestui singuratic dotat cu o autoritate calmă, deşi fervent.

Mă uitam la papirusul vechi şi mototolit pe care-l ține în mâinile osoase.

— Ce spui, Moise, merită ceva mai bun decât un papirus. Să-l scriem pe altceva.

— Da, în mințile oamenilor.

— Mai întâi, în piatră. Pe ceva care să nu putrezească.

— În minți, Noam! Nu-mi pasă de ceea ce nu moare, ce e viu mă interesează. În asta trebuie înscrise legile.

— Totuşi, Noam nu greşeşte, a protestat Iosua. Să încrustăm undeva cuvintele astea prețioase.

Ceea ce s-a făcut săptămâna următoare. Lucru care nu l-a împiedicat mai târziu pe Aaron să pretindă că Moise se întorsese din munți ducând cu el grelele Table ale Legii.[76]

---

[76] Să fie înscrise în piatră legile era un obicei mai degrabă egiptean decât evreiesc! Egiptenii, la fel ca mesopotamienii, gravau astfel legile care trebuiau să evite efemerul – în egipteană, pietrei i se spunea iner djet, „materialul veşniciei". Mai mult, stelele erau destinate să fie instalate în oraşe sau pe drumuri, nu să fie transportate; o populaţie nomadă evită să se încarce şi caută mai degrabă să îşi uşureze bagajele. Se manifestă aici clar, din partea lui Aaron şi a lui Iosua, voinţa de a rivaliza cu civilizaţia dominantă: să creeze o nouă ordine utilizând, pentru a le ocoli, semnele civilizaţiei denunţate. Să păstreze instrumentul tablelor sculptate, dar schimbându-le conţinutul.

Ironia istoriei: ceea ce urma să se întâmple din nou şi cu Tablele lui Moise, câteva milenii mai târziu. În 1789, la Paris, revoluţionarii au înscris *Declaraţia drepturilor omului şi ale cetăţeanului* pe un acelaşi suport – două panouri lipite, cu partea de sus a ambelor rotunjită. Iconografia revoluţionară urmează imaginilor sacre, împrumutând codurile acestora. Fapt surprinzător, fiindcă de obicei îndepărta orice marcă iudeo-creştină şi se inspira mai degrabă din simbolurile antichităţii greceşti, perioadă filozofică şi democratică. Or *Enciclopedia* trecuse şi pe aici. Secolul Luminilor propusese o altă interpretare a legilor lui Moise, văzând în ele nişte legi naturale, comune tuturor oamenilor. Conform cavalerului de Jancourt. „toate preceptele Decalogului se pot deduce din justiţia şi bunăvoinţa

În drum spre tabără, am evitat să-i spunem ceva despre revolta declanşată cât lipsise fiindcă, în fața acelui om plin de un aşa simț moral, turnura pe care o luaseră evenimentele în absența lui ni se părea pe cât de ruşinoasă, pe atât de deplasată. Şi bine-am făcut: Moise a fost cuprins de o asemenea mânie, descoperind taurul de aur în mijlocul corturilor, încât a luat un ciocan, a spart statuia şi, pentru întâia oară de la vârsta de opt ani, nu s-a mai bâlbâit mustrând mulțimea de idolatri, certându-i pe toți cei care, timp de patruzeci de zile, îl uitaseră.

Aaron, din nou alături de fratele lui, nu a ratat bineînțeles ocazia de a interpreta dispariția provizorie a acelei infirmități ca pe un nou semn al faptului că acesta era alesul divinității. De a doua zi, cuplul cel şchiop, alcătuit din Moise şi Aaron, bâlbâitul şi purtătorul lui de cuvânt, profetul împleticit escortat de profetul profetului, s-a refăcut.

*

Anii treceau.

Preumblările noastre nu se mai terminau, iar noi ne schimbam.

Nimeni nu se mai gândea să se întoarcă în Egipt. Când şi când, primeam veşti din Memfis ori din Teba, când întâlneam caravane care ne aduceau vestea foametei, abuzurilor, confruntărilor, nenorociri pe care mai apoi le dramatizam după cum voiam, pentru a tăia ultimele noastre legături cu acele locuri.

---

universală ordonată de legea naturii”. Iată cum această reprezentare a iudaismului mistic, care poate fi văzută pe frontispiciile tuturor sinagogilor, devine laică şi este prezentată cu solemnitate. Revoluţia se înscria astfel în tradiţie. Lucru care se va dovedi pe cât de practic, pe atât de eficient. Imaginaţia simbolică detestă vidul.

Moise acorda tot mai multă importanță rolului lui Aaron. Întrucât călătoria ne semăna tot mai mult a rătăcire, Aaron însuflețea fără odihnă spiritele, romanțându-ne periplul:

— Credeți că Dumnezeu le-a trimis egiptenilor apa însângerată, broaştele, viermii, insectele, moartea turmelor, bubele, grindina, lăcustele, întunericul şi măcelul primilor născuți ca să vă ucidă acum pe voi? Credeți că degeaba a despicat marea? Minunile de ieri vă făgăduiesc minunile de mâine. Credeți în puterea lui, căci ea vă va mântui.

Conştient că era la conducerea unei mulțimi care adora imaginile cioplite, Moise a realizat că un cult se lipsea cu greu de reprezentări, aşa că şi-a lăsat fratele să țească acele legende. Poveştile constituie cel mai bun mortar al popoarelor; fără ficțiunile împărtăşite de toți nu există comunitate într-adevăr sudată. Auzeam din ce în ce mai rar veşnicul „Taci, Aaron!“.

Moise îi dăduse voie şi lui Iosua să îşi ia avânt. Şi în acest caz, necesitatea era cea care decidea. Frecventele conflicte teritoriale ne obligau să ne apărăm, ba chiar să atacăm, iar Iosua ne transformase în luptători redutabili.

Meret nu se mai purta ca înainte. Imediat ce aveam treabă departe de ea, aluneca într-o stare de posomoreală şi de prostrație; nu îşi regăsea vioiciunea decât când mă întorceam. Erau două Meret: o Meret-fără-mine şi o Meret-cu-mine. Prima tăcea, spatele i se încovoia, trăsăturile i se prăbuşeau, pielea i se înmuia, articulațiile îi înțepeneau; am surprins-o astfel de mai multe ori, fără să ştie, când mă întorceam din vreo deplasare, oferind spectacolul unei bătrâne stând pe un bolovan, pierdută, lugubră, fără nici o legătură cu aceea pe care o iubeam. Când mă apropiam, se întorcea spre mine şi apărea o altă Meret, veselă, vioaie, cu fața inundată de bucurie. Departe de ochii mei, se vestejea; sub ochii mei, strălucea.

Vârsta o frământa din ce în ce mai mult. Suferea cu atât mai mult cu cât mă prefăceam că nu-i observ chinurile, lăsând să mi se vadă eternii mei douăzeci şi cinci de ani. Extraordinara conservare a tinereții mele îi provoca tot atâta extaz câtă mâhnire: era încântată să mă contemple ca-n prima zi, să se ghemuiască lângă acelaşi corp viril, să-mi mângâie pielea intactă, să-mi pipăie muşchii tari, dar imediat ce se compara cu mine o dărâma angoasa. Fiindcă nu îmbătrâneam, se convinsese că îmbătrânea ea prea repede şi, în loc să-i fie ciudă pe mine, şi-o reproşa. Chiar dacă-i dovedeam iubirea imediat ce eram împreună, cea care, în ea, stătea-n umbră, în declin şi singuratică, aştepta momentul potrivit pentru a reveni şi mai puternică, adică mai deprimată.

Într-o zi, în fața unui cuplu tânăr, îmbrățişat, Meret a dat dintr-odată drumul mâinii mele, care o strângea pe a ei.

— Ce e? m-am mirat.

— I-ai văzut? Ne-ai văzut? Nu observi greşeala?

— Nu.

— Ce-or fi crezând văzându-ne?

— Nu-mi pasă ce cred, Meret! Nu mă interesează decât ce credem noi.

— Nu ne mai potrivim împreună!

— Nu cred şi mă doare că tu o crezi. S-a aruncat în brațele mele plângând, m-a implorat să o iert, în egală măsură liniştită şi disperată, fără a-şi putea stăpâni lacrimile.

Ce să fi spus? Ce să fi făcut? în bătălia cu timpul, nici unul dintre oameni nu câştigă, iar dragostea nu înfloreşte decât între învinşi de la bun început. O legătură care durează implică îndrăgostiți care îmbătrânesc simultan. Or situația pe care ne-o impunea soarta devenea insuportabilă; condiția mea de nemuritor, deşi niciodată formulată, perturba evoluția cuplului nostru. Trebuie s-o mărturisesc că până şi eu eram din ce în ce mai conştient că eram împreună cu o

femeie bătrână, însă ajungea să-mi surâdă, să se uite la mine, să-mi vorbească pentru a-şi face din nou apariția Meret, Meret cea dintotdeauna, neatinsă de ani.

Pe cine iubeşti când iubeşti? Un corp, bineînțeles, dar şi un suflet, un caracter, o privire, un elan. Lumina din Meret, energică, generoasă, supraviețuia intactă în carnea care se descompunea.

Se poate iubi fără a dori? Dorința îmi persista, dar se hrănea altfel. Mai degrabă decât din privit, izvora din minte. Înainte, fie şi doar curba şoldurilor ei, umărul, presiunea pubisului ei mă făceau să intru în erecție şi să mă reped, gâfâind, la ea; de acum, dorința mi se năştea din infinita fericire pe care o resimțeam ținând-o în brațe pe aceea pe care o adoram, decurgea din tandrețe, o elogia manifestând ceva mai puțin animalic şi mai îndrăgostit.

Şi Moise se ofilea. Credința i se adâncea, înțelepciunea la fel, şi asta îl îndepărta de contemporanii de care era din ce în ce mai puțin înțeles. De la el până la ei, drumurile se reduceau la manifestări ale dispreţului. Cât despre Iosua, acesta umbla de colo-colo ca general hotărât să cucerească în curând Țara Făgăduinței – țară care nu era făgăduită decât simbolic. Alții încercau să construiască o filiație comună pentru evrei – deşi Moise dusese afară din Egipt o populație eterogenă şi pestriță, el însuşi fiind căsătorit cu o femeie neagră, care îi dăruise doi fii metişi. În aceste două aspirații, cea de a stăpâni o țară şi cea de a-şi inventa o filiație, Moise regăsea exact ce detesta: sângele. Sângele care se vărsa din bătălie-n bătălie. Sângele care circula prin vene.[77] După părerea lui, evreu însemna cel care se apropia

[77] Când citesc Tora, adică primele cinci cărţi ale Bibliei, pe care creştinii le numesc *Pentateuh*, descopăr trei concepţii ale iudaismului în care regăsesc cele trei tendinţe pe care le-am observat în timpul exodului: un iudaism *spiritual*, un iudaism

cuceritor, un iudaism *esenţialist*. *Spiritualul* reprezintă demersul mistic şi apoi legislativ al lui Moise; valabil pentru fiecare om, fără vreo discriminare, are un caracter universal. *Cuceritorul*, întruchipat de curajosul Iosua, urmăreşte să găsească pentru comunitatea sa un teritoriu unde să se aşeze. *Esenţialistul* încearcă să definească evreul printr-o înrudire biologică, prin apartenenţa ereditară la un neam şi construieşte genealogiile de care Biblia abundă.

Cele trei iudaisme coabitează de-a lungul paginilor, deşi sunt diferite. Chiar atunci când scriitorii evrei le strâng la un loc, nu sunt de acord unii cu alţii, ba chiar se contrazic. Între Ţara Făgăduinţei a lui Moise, simbolică, şi cea concretă, a lui Iosua, este distanţa dintre concept şi materializare. Cât despre revendicarea legăturilor de sânge, aceasta era şi împotriva opiniilor lui Moise, dar şi ale lui Iosua, căci discredita ideea de comunitarism şi se prefăcea că ignoră compoziţia în realitate heteroclită a populaţiei care plecase din Egipt.

Ciudat destin a avut Moise... Figura sa morală fondează iudaismul şi îl depăşeşte, irigând şi alte religii precum creştinismul şi islamul. Ba chiar continuă, de-a lungul mileniilor, să-i însufleţească pe aceia care îşi scutură lanţurile, ca negrii duşi din Africa în America împotriva voinţei lor. Ce emoţie am simţit în ziua în care am auzit nişte sclavi negri, care strângeau bumbacul de pe câmp, cântând: „Go down Moses, way down in Egypt land. Tell all Pharaohs to let my people go!” Asimilau emanciparea poporului evreu cu propria lor speranţă de a se elibera din jugul stăpânilor.

La rândul lui, Iosua inspiră sionismul. La sute de ani după ce evreii au fost alungaţi din Ierusalim şi a început diaspora, sionismul s-a constituit în secolul al XIX-lea, ca reacţie la antisemitismul european, cu scopul de a constitui un stat evreiesc. Deşi Sion desemna Ierusalimul, curentul sionist urmărea mai multe ţări unde s-ar fi putut stabili evreii: Uganda (actuala Kenya), Argentina, Madagascar, Noua Caledonie. Fondatorul, Theodor Herzl, prefera de altfel ocuparea Ugandei. La o zi după moartea lui, în 1904, succesorii şi-au manifestat hotărât opţiunea pentru Palestina, ceea ce a dus la înfiinţarea statului Israel în 1948.

de Dumnezeu. Dumnezeu era zeul tuturor, nu doar al unei genealogii sau al unui teritoriu.

În pofida discursurilor cu care Aaron îmbrăca profețiile, Moise îşi recunoştea eşecul, nu un eşec al sistemului de gândire, ci al transmiterii acestuia. Îşi improvizase rolul de legiuitor al unui popor fără țară; pentru el, nu se întrevedea nici o destinație, exodul nu ar fi avut sfârşit, chiar dacă acesta era lucrul dorit de toți. Constata că acele zece porunci pe care le adusese de pe munte frustrau mințile lacome de simplitate, deranjau setea de certitudini, în aşa fel încât obiecțiile se înmulțeau. „Să nu ucizi.” Dar în caz de război? „Să te odihneşti în a şaptea zi.“ Dar când munca nu admite pauză? „Să nu furi.” Şi-atunci cum să mănânci? Moise îi îndemna neobosit să descifreze poruncile. Dumnezeu indica direcția pe care omul o lua sau nu; poruncile divine nu chemau la ascultare, ci la reflecție. Trebuiau deci echilibrate justiția şi clemența, legea şi aplicarea ei. Dacă poruncile ar fi fost urmate în litera lor, justiția ar fi zdrobit oamenii; dacă lumea s-ar fi ascuns în spatele clemenței, crima ar fi distrus societatea. Dumnezeu ne solicita inteligența, nu i se substituia.

Numai că, vai, oamenii preferă soluțiile uşoare practicilor complexe. După vestirea poruncilor, s-au conturat de o parte clanul integriştilor, de cealaltă clanul indiferenților.

Eu, care ştiam că Moise nu avea să se dea de nici o parte, mă întrebam dacă nu mersese prea departe.

Putea un zeu să nu fie local? în tinerețea mea animistă, apoi în Mesopotamia şi Egipt, zeii locuiau într-un teritoriu anume. Un zeu de nicăieri nu era nicidecum de conceput, fiind pe cât de inutil, pe atât de inimaginabil. Fireşte, Moise afirma că Dumnezeul lui se găsea peste tot mai degrabă

Cât despre esenţialism, dincolo de otrăvirea existenţei celor care, bărbaţi ori femei, doreau prin căsătorie să scape de grup, a dus la o restrângere identitară.

decât nicăieri, dar lucrul acesta îmi depăşea puterea de înțelegere. Şi când adăuga că acest Dumnezeu era cât toți ceilalți, enunța contrariul funcției inițiale a zeilor: formarea unei comunități. Dumnezeul lui dezagrega comunitățile în loc să le alcătuiască.

Moise depăşea o limită: tăia legătura cu experiența sensibilă. Nu-l urmam în spiritualizarea Dumnezeului lui. Chiar dacă îi admiteam monoteismul[78] – un rege al zeilor care ar fi înlăturat mulțimea de mici zei – nu reuşeam deloc să-mi închipui un zeu care nu ar fi aparținut cosmosului. Gândirea lui Moise se ridica mult prea mult, deasupra pământului, deasupra cerului. Cum să vizualizezi o ființă care s-ar ține în afara a tot şi a toate? Simțeam nevoia să-mi țin ochii deschişi. Nu m-aş fi lipsit niciodată de obiecte, de animale, de vânt, de pietre! Fie religia îmi era legată de natură, fie dispărea.

Exigența lui Moise mă depăşea. În timp ce, de obicei, statuile şi imaginile comprimau zeii în reprezentări, el îl aşeza pe Dumnezeu mai presus de orice reprezentare. Ne puteam oare închipui un zeu lipsit de chip?

— Nu crezi prin imaginație, mi-a spus într-o zi, fără drept de replică.

Or, din contră, eu nu credeam decât stimulându-mi imaginația. Tibor mă învățase asta, şi ulterior o verificasem: ne lega de miezul ființelor şi lucrurilor, ne permitea să sesizăm ce ne scăpa. Nu îndrăzneam să-i mărturisesc lui Moise că nu aş supraviețui fără miraculos, fără coniventa cu misterul, fără bucuria de a fi atins ori traversat de mii de forțe diferite. Şi cu cât se scurgeau anotimpurile, cu atât mă întrebam cât de pertinentă ne fusese plecarea din Egipt.

---

[78] Sau mai degrabă henoteismul. Căci monoteismul nu recunoaşte nici unul dintre ceilalţi zei mai mici.

Acum, că-l părăsisem, realizam cât de mult iubeam acel dublu regat pe care Moise îl ponegrea.

Egiptul era un oximoron. Amesteca invariabil ceea ce urma să fie considerat contradictoriu. Nu excludea, ci alătura. Naşterea şi moartea se completau fiindcă Ra, soarele, pierea în fiece seară la apus pentru a renaşte în fiecare dimineață la răsărit. Viața şi moartea erau totuna, fiindcă viul se pregătea de moarte, în timp ce defunctul prelungea existența celui viu. Finitul şi infinitul erau vecine, fiindcă ocupau o lume închisă, grupată în jurul Nilului, dar mărginită de deşerturi fără sfârşit. Oraşe şi sate, departe de a fi opuse, se adunau sub protecția unică a fluviului. Animalul şi omul nu se respingeau, ci se uneau în efigie – corp de leu cu chip de om, corp de om cu față de şacal. Femininul şi masculinul se întrupau în anumiți indivizi, în primul rând în Nilul hrănitor ca o femelă, viteaz ca un mascul. Materia şi spiritul se asociau în templele din piatră, în idolii din granit, în sfincşii culcați pe nisip. Nici măcar binele şi răul nu se respingeau, căci era nevoie de tensiunea dintre cele două, Seth distrugătorul dovedindu-i-se indispensabil lui Osiris cel bun. Lumina chema umbra, deşertul, oaza. Această țară vastă îşi ducea zilele sub licărul unui paradox, sub un soare întunecat care, cu cele două lumini ale sale, limpezea misterul.

Învăluit în armonie, Egiptul se comporta ca o pețitoare. Făcea şerpi cu cap de taur, lei cu coadă de crocodil, dar şi şoimi din care se ridicau siluete omeneşti. Acest hibrid elibera imaginația, instaurând-o ca însuşire de căpetenie.

Fugind din Egipt, Moise dorise să îi suprime esența: simbolul. Iată oximoronul suprem, cel ce lipeşte unul de altul vizibilul şi invizibilul, imaginea şi sensul. O statuie a lui Ptah nu conținea numai partea minerală, ci trimitea la zeu. Interiorul îi conținea exteriorul. Fiecare lucru exprima un altul. În acest univers simbolic, deci tulbure, totul se

revărsa, se dezvolta, se lega. Nimic nu era ceea ce era. Totul era mereu mai mult decât era. Totul era semn, totul era hieroglifă.

Îmi lipsea această debandadă de ființă şi de sens. În adâncul sufletului, nădăjduiam să mă întorc în Egipt, locul acela care datora totul apei şi unde era venerat soarele. Austerul deşert al monoteismului abstract mă îngheța.

Reuşise oare Moise să se detaşeze complet de țara lui natală? Cuvintele lui te convingeau că aşa era, dar comportamentul îi dovedea că, într-un domeniu, rămăsese egiptean: pisica Tii şi el nu se despărțeau niciodată. Trăiau şi meditau împreună. La fel cum credea întreg Memfisul, şi Moise era convins că felina cu irişi sublimi, neînfricați şi luminoşi, intra în legătură cu divinul. De altfel, nu o luase cu el pe vârful muntelui în timpul celor patruzeci de zile? Deşi nu o amintea niciodată şi nu o integra oficial în doctrină, în viața de zi cu zi acționa în simbioză cu pisica.

Se poate ieşi vreodată, de-a binelea, din Egipt?...

*

Tii a treia i-a urmat lui Tii a doua, iar Moise agoniza.

Murea de bătrânețe, îngrijit de cea mai în vârstă decât el, Meret, care nu îl mai părăsea. Sefora, fiii lui, Gherşom şi Eliezer, o rugau să rămână lângă el, fiindcă, după o viață închinată altora, Meret găsea în fiecare moment gestul liniştitor, cuvintele care întremau, privirea alinătoare. Nu reuşeam să o privesc aplecându-se spre Moise fără a mi-o imagina înclinată deasupra unui coş din răchită, printre trestiile de pe malul Nilului: i-ar fi putut fi mamă şi poate, în felul ei, chiar îi fusese timp de zeci de ani... Mă tulbura aşa cum era, mai gârbovită decât oricând, gata şi ea de plecare. Fragilă, firavă, măcinată de reumatism, mâncând puțin, digerând prost, pierzându-şi vederea, nu se mai gândea

decât la cei din jurul ei şi considera că şi cea mai mică suferință a celuilalt era mai importantă decât ale sale. Conştient că zilele împreună ne erau numărate, o iubeam de acum cu o dragoste pătimaşă şi neobosită, cu o emoție vizibilă, cu pleoapele umede de lacrimi. Evident, îmi mascam mila care ar fi umilit-o şi, când observa în ce stare eram, agonia lui Moise îmi folosea ca alibi.

La pat, Moise nu mai ieşea din cortul aşezat în mijlocul taberei noastre de pe Muntele Nebo. În depărtare, se zăreau apele limpezi ale Iordanului, printre copacii aplecați spre unde. Iosua şi oamenii lui, convinşi că în sfârşit au dat de Țara Făgăduinței, duceau ceea ce credeau a fi ultimele lupte pentru a o cuceri. Pe cât de vânjos, pe atât de sentimental, Iosua nu suporta ca eroul lui să moară înainte de a ajunge la capătul exodului.

— Moise să moară în exil, Moise să moară pe pământ străin? Peste poate!

Şi ne ruga, pe Meret şi pe mine, să-l ajutăm să reziste: sub nici un chip Moise nu trebuia să îşi dea sufletul înainte de a fi ajuns în Canaan.

Din păcate, vai, de bătrânețe nu te poți vindeca. Nu mai era nimic de încercat, rămăseseră doar compătimirea, răbdarea, pânda lucrului de care ne temeam. Din când în când, evreii strecurau capul în cort, înconjurați de copii cu fețe înspăimântate. „Eeei?“, le întrebau chipurile. Ochii le nădăjduiau să se întâmple ceva, dar nu se întâmpla nimic. Moise nu alerga spre moarte, ci înainta anevoie, cu mersul lui de bătrân.

Cât despre Aaron, albit, dar dovedindu-şi încă virtuozitatea discursului, se străduia să îşi stăpânească disperarea, să găsească o soluție pentru plecarea fratelui lui, elaborând o legendă sacrificială care să înfiereze metehnele responsabile de întârziere. Degeaba-i cunoşteam pe de rost stratagemele, minciunile, țesăturile, exagerările, tot îi admiram energia cu

care împodobea continuu cu sensuri evenimentele pentru a pune la punct o poveste. Odată cu distanțarea pe care mi-au adus-o secolele, mi se pare acum evident că Aaron a fost fără îndoială primul mare romancier pe care l-am cunoscut.

Când auzea discursurile lui Aaron şi ale lui Iosua cuceritorul, Moise – care nu practicase niciodată trăncăneala, cu atât mai puțin în pragul mormântului – se uita lung la mine. Şi privirile lui îmi spuneau: „Linişteşte-mă! Ştii, nu-i aşa, că această călătorie nu va lua niciodată sfârşit? Dacă-mi dau suflarea-n exil, asta se-ntâmplă fiindcă exilul constituie condiția noastră esențială! Nici un pământ nu mai poate fi numit «străin», căci tot pământul ne rămâne în acelaşi timp străin şi familiar!“ încuviințam dând din cap; adormea la loc, liniştit.

Şi agonia lui a ținut.

Speranța ni se redusese la aşteptarea a tot ce putea fi mai rău. Disperarea ne covârşea. Eram epuizați, surmenați, fiindcă nu făceam nimic. Rămânând în apropierea lui, eram puşi în fața neputinței noastre, şi asta ne era de nesuportat, pentru mine mai puțin decât pentru ceilalți, fiindcă încă îi mai puteam alina durerile cu preparatele din mac, al căror efect îi permitea să dormiteze în loc să geamă schimonosindu-se. La căpătâiul lui, ne uitam lung unii la alții, fără o vorbă, uniți de nelinişte. O tăcere neobişnuită se instalase în cort, o contaminare a neantului.

Corpul lui Moise se altera înaintea sfârşitului. Tenul îi ajunsese cenuşiu, pielea îşi schimbase culoarea, părul şi barba, de un alb gălbui, i se întindeau neîngrijite pe pernă.

Într-o zi, între valurile de conştientă şi inconştientă, a ridicat pleoapele, s-a asigurat că se golise cortul şi ne-a rugat să ne apropiem, pe Meret, pe Sefora, pe fiii lui şi pe mine. Cu glas înfundat, lipsit de nuanțe, glas care deja nu mai era al lui, a murmurat fără a se bâlbâi:

— Ştergeți-mă.

Ochii i-au verificat, îndreptându-se pe rând către fiecare dintre noi, dacă am înțeles. A repetat:

— Ştergeți-mă.

Ceafa i s-a destins, chipul i s-a întors către lumină şi s-a stins.[79]

Lucrurile au mers foarte repede, mecanic.

Sub un cer curat, uscat, negru ca funinginea, pe care străluceau cu nepăsare câteva stele, am mers înainte ceasuri întregi. Conduceam eu convoiul, Gherşom şi Eliezer duceau năsălia pe care era întins trupul tatălui lor, Sefora ne urma. Epuizată, Meret preferase să se odihnească.

Mergeam. Nu era vorba despre a ne îndepărta la maximum de tabără, ci mai degrabă de a descoperi locul improbabil, cel în care nu ar fi fost niciodată căutat.

Moise nu era mai greu decât un pai pe umerii fiilor lui. Nu realizasem în ce măsură moartea îşi făcuse treaba după atâta vreme.

Pentru a nu atrage atenția, torța pe care o duceam rămăsese stinsă. Trebuia să ținem ochii larg deschişi şi să ne încredem în licăririle palide ale lunii.

— Acolo! am anunțat.

Am arătat către o grămadă de stânci.

---

[79] Cuvintele lui Moise – „Ştergeţi-mă” – sunt transcrise în Biblie (Ieşirea 32, 33). Moise le adresează lui Dumnezeu, care declanşase o epidemie pentru a-i pedepsi pe evrei pentru viţelul de aur. „Rogu-mă acum, de vrei să le ierţi păcatul acesta, iartă-i; iar de nu, şterge-mă şi pe mine din cartea Ta, în care m-ai scris!” Comentatorilor le este greu să înţeleagă aceste cuvinte, fiindcă refuză să îşi închipuie un Moise care face presiuni asupra lui Dumnezeu sau îi propune un târg. De fapt, cuvintele se dovedeau foarte egiptene: a şterge numele, amintirea cuiva e mai mult decât să-i ucizi corpul, să-i suprimi fiinţa. Moise accepta înfrângerea, neterminarea, aneantizarea. Dar care credincios ori în general care cititor ar fi tentat de o înţelepciune atât de lucidă şi de neînfricată?

— De ce acolo? a exclamat Sefora. Seamănă cu multe grămezi de pietre pe lângă care am trecut.

— Tocmai, e ceva obişnuit, neinteresant, fără semne aparte.

M-am uitat de jur împrejur, apoi am adăugat:

— Nici eu nu cred că aş şti să mă întorc aici.

— Atunci e perfect! a suspinat Eliezer.

Sefora şi cu mine am împărţit uneltele pe care le cărasem cu noi şi am săpat o groapă. „Ştergeţi-mă!“: cererea lui Moise ne preocupa atât de mult, încât nu riscam să cădem pradă disperării.

Când groapa a ajuns la o adâncime suficientă, am lăsat în ea cadavrul înfăşurat într-un linţoliu. În ultima clipă, Sefora, covârşită de tristeţe, s-a repezit la trupul bărbatului ei şi l-a strâns în braţe. Se sufoca. Gherşoin şi Eliezer au apucat-o de umeri încet, cu blândeţe, şi au ajutat-o să se ridice. Fiii şi soţia îşi luau rămas-bun de la Moise.

Nu ştiu de ce, dar nu mă încerca nici o emoţie. Nu aveam senzaţia că-l pierd pe acel Moise pe care-l îngrijisem, pe care-l îndrăgisem încă de la naşterea lui până când murise. Acţionam respectând cât de bine puteam ultima lui dorinţă; nu mă părăsise, fiindcă îl ascultam.

După ce l-am acoperit cu ultimele bucăţi de pământ, m-am dedat unei munci de artist, mutând pietrele şi bolovanii pentru a şterge orice urmă de mormânt. Când, ajutat de fiii lui, am încheiat camuflarea, am constatat că nici măcar eu nu mai puteam să localizez mormântul.

Apoi am luat-o înapoi spre tabără. Am ajuns când răsărea o zi lividă, de o răcoare acră, sinistră. Fiecare dintre noi s-a dus la el pentru a se odihni.

Dimineaţa, un scandal a zguduit tabăra. Iosua şi Aaron, gândindu-se să ne ia locul la priveghi, şi-au dat seama că Moise nu mai zăcea în cortul lui. Sefora şi fiii ei le-au explicat că îndepliniseră dorinţa patriarhului şi că nici cu

cuțitul la gât nu vor dezvălui vreodată locul unde-i îngropaseră rămășițele.

Vestea i-a lovit teribil pe Iosua, Aaron şi pe miile de foşti supuşi corvezilor faraonului, indignați că profetul nu dispunea de un mormânt oficial, că nu pot ridica un mausoleu care să devină loc de reculegere şi de cult. Moise gândise deci corect: trebuia să dispară, altfel, chiar şi din mormânt, ar fi dat ocazia altor erori şi neînțelegeri. Pentru el, nici stelă funerară, nici piramidă. Din acest punct de vedere, într-adevăr părăsise Egiptul.

Seara, după o zi grea, plină de explicații şi lamentații, am ajuns în sfârşit lângă Meret, în cortul nostru. Îmi pregătise mâncarea preferată, rață friptă cu salată de ridichi. Am savurat-o împreună, cu berea pe care o putuse găsi. I-am mulțumit călduros pentru festin, epilog plăcut al unei perioade istovitoare.

Meret s-a cutremurat.

— Ia-mă-n brațe.

Am cuprins-o, apoi, observând că tremura tare, ne-am acoperit cu un cearceaf. Mâinile mele încercau să o încălzească. S-a lăsat în voia mângâierilor care, deşi ineficiente, îi plăceau.

— Noam, spune-mi adio.

— Ce tot zici acolo?

— Spune-mi adio.

— Glumeşti! Mai avem ani multi înainte.

Trupul i se răcea. S-a ghemuit şi mai strâns lângă mine, gura ei aproape că o atingea pe a mea, ochii ei îi căutau pe ai mei.

— N-o să-ți fac aşa ceva.

— Ce?

— Agonie. Luni de felul celor pe care le-am îndurat lângă Moise.

Am izbucnit într-un râs forțat.

— De acord, când voi observa că decazi, îți sucesc gâtul ca la găini. Promit!

A chicotit fără vlagă.

— Inutil.

Şi, ridicând capul, a dat cearceaful la o parte cu o mână şi şi-a privit picioarele.

— Urcă, picioarele nu mai reacționează.

Am înțeles imediat: găsise în desagii mei otrava pe care o perfecționasem pentru animalele bolnave, pisând cucută cu opiu; aceasta provoca paralizia dinspre picioare spre cap şi, în cursul inexorabilei ascensiuni, îngheța inima.

— Meret, nu! am strigat.

Mi-a surâs, fericită că am înțeles.

— Nu vreau să-ți impun agonia mea. Şi nici să o îndur eu. O să meargă repede.

Frigul m-a cuprins, îngreunându-mă. Era imposibil de luptat cu Meret. Oricum, aş fi intervenit prea târziu.

A continuat încetişor:

— Nu-mi spui adio? Ei bine, eu îți spun. Noam, mi-ai făcut viața o încântare. Mulțumită ție am avut putere, bucurie, am râs, m-am desfătat, am fost bună, utilă fără preget. Mulțumită ție am învățat că am cu ce mă alege din numele meu, Meret, „cea care e iubită”. Mulțumită ție, am savurat fiecare clipă, am cunoscut atât graba de a mă culca, cât şi pe cea de a mă trezi. Mi-ai dăruit cheful de a lua totul de la capăt în fiecare dimineață, Noam.

Profund tulburat, mi-am lipit obrazul de al ei. A continuat:

— În plus, mi-ai făcut cadoul de a nu îmbătrâni. Of, de multe ori 1-am văzut ca pe un cadou otrăvit fiindcă, prosteşte, mă comparam cu tine. Ce neghiobie! Dar am profitat până la capăt de asta. Ce femeie mai primeşte aşa ceva?

Şi-a pipăit abdomenul cu spaimă.

— Ah, simt cum urcă...

A încercat iarăşi să surâdă.

— Noam, mă tot gândeam să te întreb cine eşti de scapi astfel de timp. Am renunțat. Am acceptat toată viața să fii un mister. Accept şi acum, murind.

Mi-am lipit buzele de urechea ei, hotărât să-i mărturisesc.

— Meret, eu...

— Nu, taci. Nu acum.

Ochii i s-au dat peste cap. Pulsul i-a încetinit. Opiul îi provoca o fericire stranie pe când îşi trăia ultimele clipe.

— Noam, nu ştiu cine eşti, dar ştiu cine ai fost pentru mine. Mulțumesc.

*

Cum să nu fii deznădăjduit când ființa iubită pleacă pentru totdeauna?

Asta mi se şi întâmpla... Meret se stinsese, iar eu zăceam golit de lacrimi. Buimac. Lipsit de idei, de sentimente. Rece. Paralizat.

Am vegheat-o trei zile. Am închis cortul din piele de capră, interzicând accesul, spre supărarea celor care doreau să-i aducă un ultim omagiu. Chiar dacă Meret fusese apreciată de mii de oameni, marcam prin acest privilegiu odios de egoist faptul că eu şi numai eu fusesem cel pe care-l iubise cu dragoste adevărată.

Puțin câte puțin, în spațiul întunecos al cortului, ne regăseam intimitatea. Ea stătea acolo, pe patul nostru, în fața mea, nemişcată, împăcată din nou. Trăsăturile i se înseninaseră. Îşi recăpătase distincția pe care – îmi dădeam seama – o pierduse de-a lungul ultimilor ani dureroşi.

Cu fiecare oră îi observam mai bine metamorfoza uluitoare. Chipul lui Meret continua să se precizeze, să se înfrumusețeze. Întinerit, sclipitor, rafinat, căpăta paloarea satinată a cerii curate şi lăsa la vedere un profil senin,

binevoitor. Meret învia din propriile-i rămăşițe pământeşti. Caracterul ei triumfa asupra morții.

Comunicam în linişte. Tăcerea mea răspundea tăcerii ei, unindu-ne într-o ultimă conversație. Meret continua să se poarte ca Meret, aducându-mi o ultimă formă de linişte. Chipul ei palid părea să se reculeagă şi mă convingeam că, în spatele pleoapelor închise în tihnă, ochii ei vedeau.

În a treia dimineață, Iosua a intrat smerit în cort, m-a atins uşor pe umăr şi a şoptit:

— Noam, bătălia pentru Canaan a reînceput. Băieții deja se luptă. Avem răniți. E nevoie de tine. I-am chemat pe cei şi pe cele care se vor ocupa de draga noastră Meret.

Deşi asudat, marcat de răni proaspete, Iosua se exprima cu liniştea conducătorului, bărbatului vânjos ce cârmuieşte totul, oameni, viață, război, moarte. M-am înclinat.

Femeile au făcut toaleta funebră, au învelit trupul în lințoliu, apoi bărbații l-au luat şi l-au îngropat. Era de neconceput să iau parte. Am urmărit ceremonia de la depărtare. Detaşat. Scufundat în apatie.

După cum îmi dezvăluiseră clipele macabre în care rămăsesem singur, priveghind-o, negam dispariția lui Meret. Îmi era necesară o anumită distanțare pentru a învăța să trăiesc fără ea, să cântăresc ce grozăvie fără întoarcere însemna moartea.

Nu eram grăbit. Aveam pentru asta eternitatea.

La zece zile după înmormântarea lui Meret, umblam fără țintă prin ierburile care acopereau Muntele Nebo. Războiul de gherilă pentru teritorii era-n clocot. După-amiaza fusese încercată pe-aici o ambuscadă. Fără îndoială, mâine se va mai încerca una. Conflictele acestea mi s-ar fi părut derizorii şi îndepărtate dacă seara nu m-aş fi dedicat răniților din tabăra evreiască.

Ochii îmi rămâneau uscați. Nu-i plânsesem nici pe Moise, nici pe Meret. Eram oare pedepsit să am dintr-odată cornee de bătrân, uzate şi aride? Sau creierul meu mă apăra de o durere atât de devastatoare, încât, din precauție, se hotărâse să o distileze de-a lungul anilor?...

Tocmai mă gândeam la curioasa mea apatie, fără ca asta să mă fi frământat peste măsură, când am observat o formă care se mişca în mijlocul potecii. După câțiva paşi făcuți cu precauție, am descoperit-o pe pisica Tii a treia. Târându-se, cu şoldul străpuns de o suliță sau de o sabie, cu blana plină de sânge, se străduia să iasă din potecă şi să urce în desiş. Simțind că i se apropia sfârşitul, era cuprinsă de acea sfială misterioasă care împinge animalele să se ascundă pentru a muri. Am înaintat spre ea şi asta a iritat-o. Respingea orice ajutor. Sufletul acela din spatele minunărilor ochi verzi îşi dorea să rămână singur şi să îşi ascundă pântecul sfârtecat. Am examinat-o fără să o ating şi am conchis că pentru ea nu se mai putea face nimic. O flacără neliniştită îi dansa în pupile. Dintr-odată a lăsat să-i scape un țipăt sfâşietor, un țipăt care nu mie mi se adresa, un țipăt care hăcuia cerul, care acuza natura, un țipăt care protesta împotriva sorții, un țipăt care denunța suprema nedreptate.

A fost prea mult. Dintr-odată, învelişul de insensibilitate care mă proteja s-a rupt. M-am prăbuşit şi eu şi m-am ghemuit gâfâind lângă ea. Şi aşa, pentru mine, agonia micii pisici se asocia cu ceea ce se întâmplase în ultima vreme... Iar lacrimile, în sfârşit, lacrimi fierbinți, din cele ce se varsă peste ființele pe care le-ai iubit cel mai mult, mi-au întunecat vederea.

2

Durerea îmi călăuzea paşii. M-am lăsat purtat de picioare, ca un somnambul, până la Memfis. Să fi fost o idee bună? Simţeam nevoia să ating ceva din acea viaţă care se evaporase, să merg pe străzile pe care le străbătusem alături de Meret, să mă întorc la fântâna unde Moise îmi punea întrebări în copilărie, sigur că voi regăsi puţin din ei şi din trecuta mea fericire.

Când am ajuns, era o zi limpede, fără o suflare de vânt. Cerul semăna cu o mare care-şi retrage undele. Nilul, leneş, renunţase la rolul lui de fluviu şi se mulţumea să reflecte molatic azurul.

Oraşul se schimbase, alcătuind un nou teritoriu. Distantele nu mai corespundeau cu acelea pe care mi le aminteam. Când mă duceam dintr-un punct în altul, fie mergeam prea mult, fie nu îndeajuns. Locurile ştiute se duseseră în alte părţi: patiseria unde eu şi Paqen ne lingeam pe degete nu mai era lângă templul lui Hathor, ci lângă uliţa Olarilor; terasa unde leneşii jucau senet alunecase sub palmierii de la armurărie; tarabele cu legume lăsaseră baltă piaţa de la poarta de nord pentru a se îngrămădi în josul bulevardului pavat. Modificări care mi se păreau nişte greşeli. De ce să fi apărut fresca aceea în faţa atelierului aurarilor? Unde să fie sicomorul care făcea umbră în intersecţia asta? Care să fi fost scopul dărâmării unui grup de dughene pentru a ridica o vilă? Pe cât de mult dădea trecutul dovadă de logică, pe atât prezentul era aberant. Tineri, veniţi habar nu aveam de unde, umpleau străzile, care alergând cu treabă, care propunându-şi serviciile, care umblând haihui, care dându-se mari, care bătându-şi joc, care agăţând. Ca nişte vechi cunoscători, se adunau în faţa mea, cel singur, străin, pierdut în oraş de parcă aş fi aterizat aici pentru întâia oară. Unul dintre ei a dat peste mine fără

a-şi cere scuze, alții s-au strâns alături, alții în față, împiedicându-mi perspectiva. Spectacolul mişcărilor lor dezinvolte şi lipsite de ruşine mă indigna. Abia apăruți în mijlocul unei lumi milenare, noi-nouți în comparație cu bătrânii care nu lăsau impresia, dar care nici ei nu erau aşa de vechi, cum îndrăzneau să se considere mai legitimi decât mine pe-aici?

O fetiță înconjurată de prietenii ei a izbucnit în hohote, şi notele perlate ale râsului ei au împroşcat fațadele clădirilor. Prospețimea scenei m-a mai liniştit un pic. Abia ce-a picat pe pământ, mi-am zis, şi uite-o că se impune. S-ar zice că acum se inventează sexul, revolta, umorul, iubirea. Fiecare generație se făleşte că inovează, deşi nu face decât să perpetueze, iar cea de azi se poartă exact ca aceea de ieri, considerându-se însă cea dintâi. Nimic nu se schimbase, dacă nu cumva eu.

Ce greşeală era această călătorie în trecut! Faci cale-ntoarsă, dar nu şi în timp. Nostalgia se prezintă ca un remediu, deşi nu e decât o boală. Să te întorci într-un loc drag nu reînvie niciodată trecutul; din contră, îl suprimă pentru o a doua oară. Deşi plină, cetatea mi se părea goală. Când ochii îmi treceau peste aceste umbre, peste aceste sute de fețe, în mijlocul mulțimii aidoma, căutau de fapt bustul mic şi elegant al lui Meret, pândeau zâmbetul ei; prin urmare, nu vedeau ce doream. Absenții mei, Meret şi Moise, lipseau încă şi mai mult, dispariția lor depopula oraşul, căsca goluri, săpa prăpăstii. Cetatea se pierdea în neant. Speranța mea stupidă golise Memfisul.

Eşecul reîntâlnirii m-a copleşit.

Când te simți rău, se întâmplă să te pierzi în ceva încă şi mai rău: în loc să tinzi către alinare, te repezi spre ceea ce te dărâmă. Pulsiunii funeste care m-a cuprins nu i-am rezistat şi m-am năpustit, dincolo de poarta de sud, către pădurea

de stuf unde era adăpostită căsuța care, odinioară, ne ocrotea iubirea.

Clădirea dispăruse. Nici o urmă nu-i mai dovedea existența, nici o groapă, nici o amprentă. Revărsările Nilului remodelaseră malurile, şterseseră fâşia de pământ, ridicând o alta, făcând să dispară delimitările de altădată, dizolvând chiar şi pădurea de trestii, care se risipise. Nu reuşeam să mă conving că locuisem aici. Tot aşa cum timpul recrutase noi tineri, tot aşa înrolase noi peisaje.

Zdrobit, ca bătut, mă târâm la întâmplare de-a lungul fluviului. Îmi mişcăm picioarele doar ca să nu cad. De-acum, acesta îmi era scopul: să nu mă prăbuşesc.

Rătăceam nu departe de o colibă simplă, îngustă şi lungă. Cineva trândăvea la umbra generoasă a unui tamarix, întins pe o bancă din nuiele împletite. Într-o mână mică şi durdulie ținea o bere, cu cealaltă îşi făcea vânt pentru a alunga muştele. L-am salutat din cap când am trecut prin fața lui.

Imediat ce m-a văzut, a încremenit, şi sprâncenele i s-au arcuit. Cum nu mă îndoiam că mă lua drept un altul, mi-am văzut de drum. Nici nu am făcut câțiva paşi, că am auzit o voce înfundată:

— Noam?

M-am întors către bătrânul pântecos, îmbrăcat neglijent şi cu sandale rupte. Cum de îmi ştia numele?

— Tu eşti, Noam? Nu fiul, nu nepotul tău, ci chiar tu?

L-am privit lung, fără să reacționez.

— Noam, sunt eu, Paqen.

Ce tot spunea moşul ăsta umflat?

— Ai fost însurat cu sora mea, cu Meret.

La auzul numelui, m-a cuprins o sfârşeală. M-am apropiat clătinându-mă şi m-am lăsat să cad lângă el, pe bancă. Mi-a întins berea.

— Bea. O să-ți revii.

L-am ascultat. După care ne-am uitat lung unul la altul. Numai cuvintele pe care le spusese mă îndemnau să accept că, în pofida aparențelor, individul acela enorm şi dizgrațios fusese, cândva, elegantul şi impetuosul Paqen.

I-am povestit imediat interminabila noastră călătorie alături de Meret, încheiată cu moartea ei. Fața i s-a întunecat, şi trăsăturile i s-au prăbuşit încă un pic. Mi-a răspuns că presupunea că aşa stăteau lucrurile şi a comentat pierderea surorii lui cu bun-simț şi compasiune. În acest timp, încercam să mă conving că acel obez cu părul alb şi rar, cu pielea de pe fălci lăsată şi presărată cu pete maronii, cu dinți stricați sau lipsă cu care stăteam de vorbă era într-adevăr Paqen. Nu-i recunoşteam nici corpul în acele forme de butoi puhav, nici caracterul în scena pe care mi-o oferea: niciodată semețul Paqen nu ar fi acceptat să dea un spectacol atât de grotesc, el, care se definea prin insolență, prin ura față de neglijență, prin grija pentru siluetă, prin gustul pentru îmbrăcăminte.

Printre atâtea dovezi de degradare, am observat că linia arcadelor nu era alterată şi nici nuanțele irişilor, aşa că am decis să-i vorbesc ținându-mi privirea lipită de acele caracteristici care-l legau de amintirile mele. A schițat un zâmbet. Fruntea i s-a umplut de riduri, pleoapele i s-au închis şi cele două semne distinctive au fost absorbite dintr-odată de masa grăsoasă care acoperea totul. M-am cutremurat: Paqen îmi fusese sustras. Broscoiul stacojiu din fața mea înghițise resturile trecutului. Asistam la un asasinat.

Observându-mi groaza, a exclamat:

— Da, ştiu, m-am schimbat. Trebuie, altfel te otrăveşti. La început, când se ivesc semnele vârstei, te zbați, te străduieşti, încerci să ştergi pedeapsa anilor. Apoi, într-o zi, înțelegi că nu ai cum să câştigi anumite bătălii: nu mai eşti

cel mai frumos, cel mai graţios, atragi mai puţin. Şi ziua aceea, dacă ajungi să o trăieşti, se dovedeşte o zi minunată!

A poruncit unui servitor să ne aducă bere, fructe, curmale umplute.

— Am lăsat totul, Noam. Când ai fost sublim, e mai bine să renunți. Am preferat să mă transform. Eu, care făcusem foamea, m-am lăsat în voia apetitului, şi aşa s-a născut acest Paqen.

Mi-a propus să ciocnim paharele din sticlă.

— Înainte eram descurajat de loviturile anilor, acum mă delectez cu propria libertate. Gata cu seducția, cu eforturile, cu dorința nesățioasă, cu orele petrecute pentru a-mi netezi părul ori pielea, gata cu exercițiile pentru un corp frumos. Noam, nici nu-ți poți închipui cât bag în mine, cât mă-ndop! Nimic nu mă mai opreşte. Nu mai fut[80]? Nu contează, am făcut-o într-atât, încât am adunat amintiri pentru mai multe milenii. Înțeleg în sfârşit de ce am muncit atât în tinerețe: pentru a-mi începe o a doua viață. Tot ce-am evitat odinioară înfulec acum.

Am oftat uşurat. Chiar dacă se schimbase fizic, mintal, Paqen rămânea acelaşi, adulându-se pe sine. La fel ca în trecut, se felicita pentru propria-i persoană şi rămânea principala lui sursă de satisfacție. Binecuvântat de zei, fusese conceput pentru fericire. Savura fiecare clipă a sejurului lui pe pământ. Poate nu era un înțelept, în schimb era un fericit.

— Să placi când nu se mai poate? Ce oroare!

A pufnit şi, dintr-odată, râsul lui Paqen cel de altădată şi-a făcut loc în acest mastodont flasc; un demon îmi juca o festă

---

80 Cât de impresionat am fost auzind acest verb*, într-o zi, în franceză! Venea direct din Egiptul antic şi de la Paqen, care utiliza destul de des verbul *nik*. Franceza l-a luat din arabă, care l-a luat din egipteană. [* *Niquer*, fără echivalent direct în română. (N. Tr.)]

urâtă, făcându-l să iasă intact, proaspăt, fermecător din carcasa burduhănoasă.

Am stat mult de vorbă. Să comunicăm era mai important decât ce povesteam. Era interesat de puține lucruri, iar eu nu doream cu nici un chip să-i mărturisesc ceva despre Moise.

Pe când îmi spunea tot felul de lucruri, îl priveam lung, pentru a mă obişnui cu noul Paqen. Percepția mi se rafina. Ce mă deranja nu era atât excesul de greutate, cât ambiguitatea de gen. Femininul căpătase întâietate. Fostul armăsar se travestise prin mimică, gesturi, prețiozități care aparțineau femeilor, un fel de a-şi agita degetele pline de inele, de a-şi mângâia părul, de a-şi emite dubiile cu mici țuguieri ale buzelor, de a clipi repede, pentru a-şi sublinia groaza, de a-şi aranja tunica peste coapse, bătând uşor cutele. Fără îndoială, regăseam în el atitudini ale tânărului Paqen, dar felul lui de a se purta emana pe atunci obrăznicie, câştigând în greutate prin faptul că aparținea unui bărbat frumos, pe care toate acestea îl făceau şi mai bărbat; în schimb, la ființa aceasta asexuată deveneau excesive şi, în cazul dat, jenante.

M-am gândit la sora lui. Meret suferise şi ea de trecerea anilor, totuşi, cum nu o părăsisem niciodată, ruinarea surdă şi tăcută provocată de succesiunea anotimpurilor se săvârşise imperceptibil. Fiindcă o văzusem schimbându-se, nu-i văzusem schimbarea. Timpul nu ne surprinde decât pe la spate. Remodelarea lui Paqen ținea de scamatorie.

— Am nevoie să mă întâlnesc cu Neferu. Linişteşte-mă şi spune-mi că mai trăieşte.

— Baba aia pe care curg pieile? Aia chiar nu mai crapă!

— Îi datorez multe.

— Aha!

— În primul rând, viața lui Meret! Aminteşte-ți: a intervenit pentru a o salva atunci când Suzer a vrut să o bage în piramida tatălui lui împreună cu ceilalți servitori.
— Mda...
— De altfel, Suzer cum o mai duce?
— S-a ramolit complet. Nici când e împodobit cu mitra şi coroana nu mai are nimic dintr-un faraon.
— Şi cine guvernează?
— La fel ca-nainte: vizirul, funcționarii, treaba merge de la sine... Chiar ții să-i faci o vizită viperei ăleia de Neferu?
— Țin să-i mulțumesc. Mulțumită ei l-am cunoscut pe Moise.
S-a ofensat:
— Ah, da? Şi asta o consideri o binefacere? Aici nu mai sunt de acord cu tine. Moise a stârnit o harababură dată dracului cât a bântuit pe-aici. Şi totuşi, de când a plecat, nimeni nu mai scoate o vorbă despre el. Nimeni nu-şi mai aminteşte nimic. Coboară în stradă şi întreabă oamenii: parcă nu ar fi existat vreodată.[81]
— Îmi spui cum să ajung la Neferu? Pariez că şi acum ai multe relații.
A roşit uşor. Rămăsese sensibil la complimente, chiar dacă nu mai conta pe prestanță.
Practic, în orele care au urmat, pe când eu leneveam la umbra tamarixului, Paqen şi-a pus în mişcare cunoştințele, şi-a dovedit talentele de intermediar şi, cu chipul asudat, s-a întors să mă anunțe că a doua zi aveam întâlnire la palat cu prințesa.

---

[81] Nu există nici o urmă a lui Moise în întreaga istorie egipteană. Nici un papirus, nici o inscripţie din vreun palat, nici un mormânt, nici un templu nu i-au păstrat amintirea. Nici exodul evreilor nu este semnalat.

În jurul lui Neferu nimic nu se schimbase. Pavilionul te întâmpina cu imensele palisade de iasomie şi de trandafiri care se întreceau în arome, slujnicele aveau douăzeci de ani, pe pereți erau fresce în culori vii, neatacate de vreme ori de fisuri.

Nici Neferu, care mă aştepta în fundul unei săli, pe tronul ei cu picioare în formă de gheare, nu se schimbase. Nici căzută, nici cu tenul şters, chipul îi rămăsese acelaşi, iar rochia i se mula pe un corp imuabil. O singură diferență: prințesa nu simula indiferența; m-a privit acum încordată, febrilă, cu ochii sclipind de nerăbdare. Când am îngenuncheat, a strigat, încântată:

— Noam, ai rămas la fel!

Prudent, recursesem la machiaj pentru a-mi albi tâmplele şi îmi accentuasem trăsăturile fără a le altera cu adevărat.

— Şi tu, Neferu. Chiar ai uitat să-mbătrâneşti?

A surâs cu o veselă ferocitate.

— Timpul m-a uitat, dar şşşt!

De data aceasta a râs cinstit, ceea ce m-a surprins. Pe vremuri nu îşi manifesta niciodată bucuria, prizonieră a unei mine când severe, când morocănoase.

După clipa de ilaritate, şi-a suflat nasul. După culorile lăsate pe batistă, mi-am dat seama cât e de sulemenită. Tenul uniform şi buzele roşii datorau culoare fardurilor; cât despre kholul din jurul ochilor, aplicat din abundență, mai bine desenat decât altădată, acesta ascundea ridurile care-i brăzdau pleoapele. Neferu nu mai era aceeaşi decât de la distantă.

S-a îndreptat în scaun pentru a ne turna vin în pahare, aşa că am avut ocazia să îmi detaliez prima observație. Gesturile ei nu mai aveau suplețe, se încorda simulând energia, aparenta zveltețe era de fapt împuținare: nu mai semăna cu ea decât nemişcată.

— Ce bucurie-mi faci! a exclamat, privindu-mă cu atenție.

Se uita la mine ca-ntr-o oglindă, fiindcă îi ofeream dovada că poți rămâne impermeabil la decrepitudine. Convinsă că se vedea pe ea văzându-mă pe mine, se bucura că sfidase splendid timpul.

— Te-ai întors pentru a te stabili în Memfis?

— Deocamdată trag de timp. Ce mai faci, prințesă?

— Mă plictisesc, dorm prost, mănânc prost, înțeleg greu ce se întâmplă când cer veşti din regat de la o idioată care nu pricepe nici atât. Ca de obicei.

A rânjit din nou. Am observat că o făcea forțându-se, spunându-şi că râsul însemna tinerețe. Neferu juca de acum rolul lui Neferu de la douăzeci de ani, devenise actrița propriului rol, fără să îşi dea seama că nu fusese niciodată astfel.

— Şi fratele tău, faraonul?

— Faraon, vorba vine, a mormăit. Ți-l aminteşti: arogant, trufaş, disprețuitor? Ei bine, nu mai are mijloacele fizice să se arate dezagreabil. Şi uite-l acum dezarmat, inofensiv, cu peruca pusă strâmb, cu un burdihan ca de insectă. Cu mintea mai tulbure decât terciul de orz, pretinde că nu poate dormi din cauza zgomotului pe care îl fac hipopotamii în bazin – or, bazinul e gol – uită de prezența celorlalți, nu se mai controlează şi cade dintr-odată în crize de melancolie. Ce ruşine!

— Ruşine? Nu are de ce: anii nu ocolesc pe nimeni.

— Nici vorbă! Uită-te la tine. Uită-te la mine. Oamenii îmbătrânesc fiindcă sunt nişte laşi, umili şi slabi. Chiar să ți-o zic? Suzer n-o mai duce mult.

— Are urmaşi?

— O grămadă de nesimțiți prost crescuți.

— Şi cine va moşteni cele două coroane?

— Surpriză! La moartea lui Suzer o să se omoare între ei, şi asta ne va scăpa de câțiva. Cu-atât mai bine!

— O spui cu multă nepăsare, m-am mirat. Doar sângele tatălui tău curge şi în ei.

— Zău? Mai degrabă sământa câtorva gărzi şi a câtorva generali. Fratele meu a repurtat mai multe victorii pe câmpul de luptă – vorba vine! — decât prin paturi. Acolo mai mult cu înfrângeri s-a ales. La el nu doar chelia e precoce... Fii liniştit, pentru toate există o soluție: chelia precoce – raderea completă a capului, ejacularea precoce – un harem cu porțile deschise şi prost păzite...

I-am recunoscut vechea plăcere de a-şi sfâşia fratele pe care-l detesta. Mai mult, să îşi arate deschis sentimentele negative îi dădea impresia că nu erau chiar atât de rele.

— Nu-mi ceri veşti despre Moise?

— Despre cine? a întrebat.

A trebuit să repet: „Moise“, când mi-am dat seama, după privirea teribilă, că era cazul să păstrez tăcerea. Moise pe care îl crescuse, pe care îl iubise în felul ei, nu doar că o părăsise, dar o şi respinsese, alegând să se opună familiei care-l adăpostise. Prin forța voinței, Neferu şi-l ştersese din memorie.

Prințesa s-a aşezat la loc sclifosindu-se.

— Noam, ştii bine că nu am născut niciodată un fiu. Zeii nu au dorit-o, preferând să am grijă de mine, să fiu propriul meu copil. Şi i-am ascultat.

Iată cum îşi interpreta Neferu soarta. Nu avea nici un rost să mai discutăm subiectul, cu atât mai puțin să o contrazic. Găsise o noimă lipsei ei de fecunditate şi, grație acestui lucru, nu suferea.

— Neferu, îți mulțumesc pentru marile daruri pe care mi le-ai făcut.

Pe drumul spre Memfis întorsesem într-adevăr pe toate părțile anumite mistere nerezolvate din trecutul meu. Efect al discuțiilor cu Moise, aveam din ce în ce mai puțină încredere în evenimentele magice sau în ingerințele

supranaturale. Influențat de înțelepciunea lui, consideram că retragerea din societate, singurătatea, meditația permit accesul la adevăruri ascunse, cele pe care urgența vitală, agitația socială, problemele şi distracția le învăluie sub imperativele lor. Tot astfel interpretam diferit dialogurile mele cu Sfinxul: mai degrabă decât a lui, a mea era vocea pe care o auzeam, vocea mea profundă, racordată la esențial. Cât despre fetița miraculoasă, cea pe care o întâlnisem de două ori pe parcursul destinului meu, despre ea încă îmi mai puneam întrebări... Dintre labele Sfinxului, o văzusem ca pe o puştoaică din carne şi oase, una dintre acele orfane care cerşeau pentru a supraviețui ducând de nas curioşii. Nici a doua apariție, din ziua în care Meret ar fi trebuit să fie executată, silueta ei furişată la fereastră, apoi urmărirea de-a lungul Nilului nu fuseseră lipsite de concretețe. Am dedus că şi a treia oară când apăruse în fața mea, la Dilmun, în apropierea Arborelui Vieții, era tot reală, chiar dacă aspectul ei nepotrivit cu situația ținea de vis. Cine să mi-o fi trimis? Tulburat de Moise, nu-i mai căutam pe cei care o trimiseseră printre zeii egipteni. Să-i fi căutat pe lângă Dumnezeul lui? Nici atât. Îi căutam printre oameni. Cineva trimisese copilul, iar acest cineva, dacă stăteam bine să mă gândesc, nu putea fi decât Neferu.

„Cui îi foloseşte crima?" se întreabă anchetatorul în fața unui asasinat. Cui îi era de folos predicția? în vremea în care Neferu mă voia numai pentru ea, fetița miraculoasă mă oprise să plec. În consecință, Neferu mă reținuse în Memfis. „Aici vei găsi totul, îmi promisese fetița fără a intra în detalii, în primul rând femeia pe care o vei iubi şi pe care deja o cunoşti." Să se fi gândit Neferu că aveam să mă îndrăgostesc de ea? în orice caz, îmi făcusem intrarea la Curte. Ulterior, când oamenii lui Suzer o prinseseră pe Meret pentru a o mumifica împreună cu toți ceilalți slujitori, mă repezisem la Neferu pentru a o implora să o elibereze. Ezitase. Nu cumva,

pentru a-şi face o idee precisă asupra situației, îi ordonase fetiței să mă spioneze de la fereastra casei mele din apropierea stufărişului? Pe seară, conştientă de cât eram de îndurerat, a ghicit că altfel aş fi plecat, aşa că a eliberat-o pe Meret. Ştiam de la Paqen că palatul adăpostea cuiburi de spioni de care prințesa se folosea fără scrupule. Lucru care îmi lămurea sentimentul că eram spionat, când mă dusesem la Dilmun cu Derek: ochiul acela care mă atingea ca un fâlfâit de aripă era al emisarilor lui Neferu. Aceştia o informaseră că mă dusesem cu un orb pe o insulă de la celălalt capăt al lumii şi, era limpede, Neferu le poruncise să acționeze. Când mă aventurasem în deşert pentru a cere sfatul Arborelui Vieții, mă urmăriseră şi dăduseră respectiva misiune fetiței care mă trezise, apoi mi-i indicase pe Meret şi pe Moise ca prioritate, ceea ce mă provocase să mă întorc la Memfis. Gândindu-mă la întâmplare, dispariția ei printre dune se explica: de la bun început mă presase să beau licoarea pe care mi-o întindea şi care fără îndoială conținea un sedativ care mă făcuse să mă simt greu şi mă împiedicase să o prind din urmă...

Astfel, Neferu veghea asupra mea de ani şi ani. Revolta fiului ei adoptiv ne întrerupsese mai apoi legătura, dar îmi oferise în schimb cel mai important lucru din ultimele mele zeci de ani: iubirea cu Meret şi prietenia cu Moise.

— Neferu, îți mulțumesc pentru fetița miraculoasă, am precizat, şi pentru eliberarea lui Meret.

M-a privit de parcă i-aş fi vorbit într-o limbă străină.

— Poftim?! s-a bâlbâit deconcertată.

I-am adus aminte trecutul, i-am enumerat ocaziile în care intervenise şi am asigurat-o că în sfârşit puteam aprecia recunoştința pe care i-o datoram. Mi-a urmărit până la capăt, cu mare atenție, expunerea. Imediat ce am terminat, a zis:

— Un deget n-am mişcat.

M-a amuzat modul în care nega:

— E tare elegant din partea ta să treci sub tăcere cât îți datorez, îngăduie-mi măcar să-ți dovedesc recunoștință veșnică.

S-a-mpurpurat.

— Oprește-te! Torni atâtea scorneli și cu o asemenea convingere că, dacă voi continua să te ascult, o voi lua razna: mă obligi să-ți dau dreptate, când știu foarte bine că n-am făcut așa ceva.

— Dragă Neferu…

A bătut înfuriată din picior.

— Nu, nu am intervenit pe lângă Suzer pentru Meret, fiindcă îmi interzic să-i solicit ceva fratelui meu. Când am aflat că a supraviețuit, am fost atât de surprinsă, că era să-mi înghit limba. Cât despre fetița aceea și pretinsul grup de spioni care ar fi înconjurat-o, iartă-mă că te aduc cu picioarele pe pământ și-ți reamintesc rangurile noastre: sunt prințesă de sânge, iar tu ești un nimeni, nu contezi! Nu aș fi mobilizat niciodată serviciile de informații ale palatului și nici nu aș fi folosit personalul pentru un țânțar lipsit de importanță.

I-am răspuns, făcând o plecăciune:

— Fără îndoială, prințesă, sunt un nimic, în schimb Moise însemna mult pentru tine.

— Taci! Habar n-am despre cine vorbești! a tunat.

Refăcea iarăși istoria după cum îi convenea, negând că l-ar fi cunoscut pe Moise, tot așa cum negase că m-ar fi ajutat pe mine. Cu cât protesta mai mult, cu atât îmi confirma ipotezele.

— Mă înfurii, Noam. Când mă gândesc că mai adineauri îmi închipuiam că m-aș culca din nou cu tine… Gata! Nu mai am nici urmă de chef! Și totuși, noi doi am făcut ceva nebunii, corpurile ni se potriveau la perfecție. Ce nopți delicioase!

Să-şi fi încurcat amintirile rostite cu glas cald şi cuceritor? Să mă fi confundat cu un altul? I-am observat nostalgia din ochii care i se umeziseră. Pe vremuri, Neferu şi cu mine nu ajunsesem niciodată nici la mângâieri, nici la vreun sărut, la sex nici atât; ne mulțumeam să ne odihnim goi, unul lângă altul, cu excepția serii în care mâna ei mă violase.

Ciudat, mi-am zis în clipa aceea, ar fi fost de presupus că trecutul este un obiect care nu mai poate fi modificat, fiindcă s-a încheiat: în realitate, trecutul e-n lumina prezentului, şi ca atare se schimbă adesea. Regăsindu-se în fața aceluiaşi bărbat de altădată, Neferu visa să fie aceeaşi femeie. Se uita lung la mine cu o privire pofticioasă fiindcă, în amintirea ei fantasmatică, avusesem o relație senzuală exemplară.

Am privit-o: pentru ea realitatea nu exista. În palatul în care crescuse, tot copil se credea; în rochia tinerească pe care o îmbrăcase, se credea o tânără; în fața mea, pe care mă angajase ca amant, se credea o amantă voluptuoasă şi împlinită; în fața absenței lui Moise, credea că nici un Moise nu trăise vreodată. Afirmând că dorise să facă dragoste cu mine, descoperea o modalitate – furia – de a o evita. Fiindcă prezentul era lipsit de realitate, sau mai degrabă dovedea o realitate variabilă, cum să nu fi făcut la fel şi cu trecutul?

Nu mă interesau dezmințirile ei: îmi ajungea că îmi exprimasem mulțumirile şi-mi câştigasem liniştea. Am salutat-o şi am ieşit.

Am hoinărit prin centrul Memfisului. Din când în când, ceva-mi strângea inima: oh, dacă Meret şi cu mine am fi putut, aici şi-acum, să mergem la braț, cât de mult i-ar fi plăcut să ne aşezăm de pildă aici şi să luăm masa... Cât m-ar fi bucurat după-amiaza petrecută cu Meret, stând la taclale în fața templului lui Ptah! Nici atent, nici distrat, mă mişcăm fără țintă, prin locuri făcute uneori din materie, alteori din amintiri. Rătăceam prin inima Memfisului

prezentului şi a Memfisului trecutului, cele două alunecând, întrețesându-se pe măsură ce paşii şi fantezia îmi mergeau înainte, alcătuind o cetate făcută din mai multe straturi temporale, instabile, intermitente, incompatibile, fugare, în care unele detalii se sustrăgeau unei epoci pentru a se adăuga alteia.

În fond, eram prea puțin diferit de Neferu: nu mai locuiam în universul tangibil. Lumea nu înseamnă doar lucruri, ci în egală măsură şi spirit, iar ce numim „realitate” se reduce la un reziduu care aparține tuturor.

Meditând astfel, am părăsit oraşul. Soarele cobora. Începuse briza de seară, care făcea să se legene vârful ascultător al palmierilor. Câțiva nubieni, sătui de muncă, se scăldau în undele Nilului. Turme de bivoli mugeau prelung, întorcându-se în staule. Ziua dispărea.

Am trecut de necropola întinsă şi am mers înainte până la ciudatul munte în formă de leu culcat. Sfinxul nu a părut surprins de întoarcerea mea. M-a privit lung, serios, apoi mi-a dat dreptul să mă apropii. Animal cumsecade, odată ce-l mângâiasem, a acceptat să mă ghemuiesc între labele lui. Şi acolo, extenuat, istovit, cu picioarele rupte de oboseală, incapabil să mai aleg vreun gând, atât de multe mi se-nvârtejeau în minte, am adormit.

*

Lumina palidă a zorilor m-a trezit brusc. Cerul îmbrăcase o albeață indolentă, încețoşată încă.

Deşi mă culcasem ghemuit, în somn mă întorsesem pe spate. O gâscă sălbatică se aşezase pe capul Sfinxului; ca o hieroglifă din carne şi pene, scria pe monument ceva ce nu descifram.

Ridicându-mă, am simți o prezență. Din dreapta, fetița miraculoasă se uita la mine de pe o labă a Sfinxului, unde stătea lăsată pe vine.

M-am frecat la ochi, m-am scuturat, m-am ciupit pentru a verifica dacă nu cumva visam. Gesturile mele au amuzat-o.

— Totuşi!

— Totuşi ce?

— Te-ai întors.

Cum de era posibil? Prin ce întorsătură a sorții mă găseam, treizeci de ani mai târziu, în fața acestei fetițe care nu crescuse?

— Mă aşteptai?! am exclamat.

A ezitat, trebuia să răspundă, a redevenit stăpână pe ea, apoi, luându-şi avânt, a sărit de pe laba Sfinxului pe o mică dună de nisip.

— Vino! mi-a strigat, luându-mă de mână.

Gâscă sălbatică şi-a luat liniştită zborul către malul Nilului. Gâgâitul ei tăios şi pătrunzător a tot răsunat, până când depărtarea l-a înăbuşit.

Am mers alături de puştoaică printre mlaştini şi pe câmpuri fără a-i adresa vreo întrebare, conştient că nu aş fi obținut decât tăceri ori răspunsuri parțiale, nimic care să mă fi lămurit. Aşteptam să mă mişc prin misterul profund; mai mult, mă lăsam în voia lui. Uneori e mai comod să nu înțelegi decât să înțelegi; îți recâştigi astfel candoarea copilului, o familiaritate încrezătoare cu enigmele.

Drumul a ținut mult, ducându-ne către o fâşie de pământ spre care accesul era zilnic întrerupt de ape, care se contura la un cot al fluviului. Se ridica acolo un templu al lui Isis. Deşi accesul le era interzis celor care nu aparțineau clerului, paznicii ne-au lăsat să trecem pragul. Scena mi s-a părut în acelaşi timp normală şi anormală; deşi bizară, împrăştia parfumul evidenței.

Am ajuns într-un pavilion luxos, ale cărui uşi erau încadrate de ulii din diorit, acei suverani rapace, în timp ce coarne de vacă erau pictate ici şi colo, deasupra unor ferestruici.

— Mami! a strigat fetiţa.

O femeie a scos capul.

— Mami, l-am adus, a jubilat copilul.

Femeia, jovială, s-a apropiat şi s-a uitat lung la mine, intrigată.

— Incredibil, Noam, nu te-ai schimbat deloc.

Neputând să o identific, am mormăit:

— Mă cunoşti?

— Am şi stat de vorbă.

— Când?

— De două ori. O dată în zori, o dată noaptea. Nu-ţi aminteşti?

Am lăsat fruntea-n pământ, jenat.

— Nu.

Nu mi-a reproşat-o, ci mi-a făcut semn către puştoaică.

— Ce părere ai de fata mea?

Ochii mi s-au plimbat de la una la alta şi am început să întrevăd o parte din mister. A ghicit ce mintea mi-era pe cale să înţeleagă, confirmându-mi-o din cap.

— Da, eu eram între labele Sfinxului. Şi tot eu lângă Arborele Vieţii. De altfel, ce călătorie! Mi-amintesc ce rău de mare am avut cât am navigat spre Dilmun...

Totul mergea prea repede, lăsându-mă împietrit. Femeia şi fetiţa se uitau la mine cu bunăvoinţă. Ieşind din torpoare, le-am întrebat:

— De ce m-aţi călăuzit până aici?

S-au întrebat din ochi una pe alta. Cu un semn din pleoape, mama i-a dat voie fetei să mă informeze. Aceasta s-a proţăpit în faţa mea, cu mâinile în sold.

— Te ducem să o vezi pe marea preoteasă a lui Isis.

Asta nu mă lămurea cu nimic. Ce nevoie aveam să o vizitez pe marea preoteasă? Şi, de altfel, de ce aş fi interesat-o?

Clipă în care o voce a răsunat în spatele meu:

— Noam, iată-te în sfârşit!

M-am întors pe călcâie.

Noura, Noura era cea care-şi deschidea larg brațele...

Fără să mai stau pe gânduri, m-am repezit şi am luat-o cu înflăcărare în brațe.

Imediat, o rumoare s-a ridicat din templu. Preotesele alergau agitate, tremurând. Să le fi şocat sărutul nostru? Urma să fim lapidați? Nu conta, mă simțeam liber, îmbătat, de neatins.

Mulțimea ne-a înconjurat. Dintr-odată, vestea prea greu de ținut sub tăcere a explodat:

— Faraonul a murit!

Plânsetele au țâşnit în torente, căci nici un alt eveniment în Egipt nu avea greutatea morții unui faraon.

— Nenorocire! Nenorocire! Nenorocire!

Când Noura a dat să-şi dezlipească buzele de ale mele, am împiedicat-o. Indiferent la tot restul, nu o voiam decât pentru mine. A protestat în joacă, apoi s-a desprins cu delicatețe, pentru a mă trage afară din cerc.

— Avem tot timpul, Noam.

— Sunt atât de fericit.

— Şi eu. Dar, mai întâi, acordă-i puțină libertate marii preotese a lui Isis. Tot clerul trebuie să se ocupe de faraon.

Noura nu mă părăsise o clipă. Ajunsă mare preoteasă a lui Isis, decenii de-a rândul nu încetase să-mi urmărească drumurile, grație rețelei ei de spioane. În momentele cruciale, în care bănuise că apucam pe căi greşite, trimisese fetița miraculoasă – întâi mama, apoi fata – pentru a mă face să evit erorile. Îmi încurajase deci fericirea alături de

Meret, nelăsând-o pe aceasta să moară şi, eliberând-o din închisoare, îmi sprijinise pasiunea pentru Moise.

Am stat zile şi nopți să ne povestim anii care se scurseseră, nu ani pierduți, ci ani în care fusesem unul fără celălalt. Viața redevenea spumoasă, densă, colorată imediat ce eram împreună cu Noura. Ne-am iubit cu voluptate în tufişurile de lângă sanctuar, ne-am certat în joacă, am profitat în egală măsură de conversații, de îmbrățişări şi de orele care se scurgeau încet şi calm savurate umăr la umăr.

Un singur element ne era potrivnic: Derek. Noura era sceptică în legătură cu operațiunea mea de salvare. Când i-am povestit în detaliu metamorfoza lui Derek, străduindu-mă să o conving că-l golisem de fiere, a ridicat ochii la cer. Sfârşindu-mi argumentele, i-am relatat ce adusesem din peregrinări, un papirus cu texte pe care le copiasem în egipteană. În Țara Apelor Blânde, mai multe narațiuni menționau un Mare înțelept retras pe insula Dilmun, unicul scăpat de la Potop şi, din acest motiv, obținând nemurirea din partea zeilor: evident, era vorba despre Derek! Numele varia – uneori Atrahasis[82], uneori Utnapiştim[83] totuşi era vorba mereu despre cineva care scăpase şi a cărui existență era fără sfârşit. Eram convins: scriitorii sumerieni şi akkadieni îl întâlniseră pe Derek. În *Epopeea lui Ghilgameş* descriau un individ nici tânăr, nici bătrân, asupra căruia timpul nu-şi lăsase urmele. Plin de bunătate şi de bunăvoință, acest martor capital al potopului povestea celor care-l vizitau încercările pe care le îndurase, furia zeilor, nava, traversarea. Enlil, zeul mânios, îl recompensase

---

[82] Atrahasis este eroul *Epopeii preaînţeleptului* în akkadiană. În versiunile precedente, în sumeriană, se numea Ziusudra.

[83] În *Epopeea lui Ghilgameş*, Utnapiştim oferă povestea cea mai completă a Potopului.

dăruindu-i nemurirea. „Erai muritor, de acum ajungi ca zeii. Viața nu ți se va încheia. Dar vei locui departe, la marginea pământului şi a cerului, pentru ca nimeni să nu-ți afle taina.” Celor care, invidioşi, îi sugerau să le ceară zeilor să refacă şi pentru ei minunea, le răspundea cu un zâmbet: „O minune care se repetă nu mai este minune.” Resemnat, liniştit, afirma că nu avea nimic de spus, nimic de contestat, doar de aprobat, şi-l sfătuia pe fiecare să nu îşi dorească nemurirea, să renunțe la această speranță oribilă, să aprecieze esențiala fragilitate.

I-am fluturat în față aceste texte ca pe o dovadă că Derek evoluase.

— Să nu ne mai ferim de el, Noura. S-a retras acolo, pe insulă, portul mântuirii lui.

Fără a-şi argumenta poziția şi fără a mă contrazice, pe măsură ce pledam se întuneca şi, nereuşind să-i schimb părerea, m-am hotărât să schimb subiectul. Mumificarea faraonului urma să fie curând încheiată, iar funeraliile i se apropiau.

— Noam, vom merge să-i vizităm mormântul. Am mituit un paznic care ne va strecura acolo.

Se lumina la față de cum amintea acel plan. Mă întrebam de ce, fiindcă, în ceea ce mă privea, nu doream deloc să mă aventurez sub tonele de cărămizi şi de piatră. Văzându-i aerul radios, am sfârşit prin a fi de acord.

— Perfect! Iau legătura cu complicele.

S-a scurs o săptămână, apoi a venit şi dimineața în care, serioasă ca un copil, a înaintat spre mine.

— Azi e.

Expediția presupunea bineînțeles să trecem Nilul pentru a ajunge pe malul de vest, chiar acolo unde soarele agoniza seară de seară şi unde erau îngropate cadavrele. Suzer pusese să i se ridice o piramidă de înălțime medie, terminată de multă vreme. Cu mantalele noastre de conspiratori,

ajutaţi de complicele bine uns de Noura, am putut ocoli gărzile şi barajele.

În mausoleu am intrat la început cu destulă uşurinţă. Inginerii amenajaseră o intrare confortabilă spre a se putea introduce sarcofagul, dar şi mobilierul şi statuile care-l însoţeau pe faraon în marea lui călătorie către eternitate. Calea de acces construită de zidari trebuia mai târziu închisă, acoperită cu blocuri de piatră aduse deja la faţa locului şi mai-mai să cadă, susţinute până una-alta de ţăruşi şi grinzi. Aveam grijă să nu ne lăsăm pe vreunul din acele suporturi fără de care sistemul de închidere s-ar fi declanşat şi ne-am fi trezit fie zdrobiţi pe loc, fie prinşi definitiv în interior.

Urma un coridor lung, în pantă, care ducea la încăperea sepulcrală. Cum torţele ne proiectau umbrele fugare pe pereţi în timp ce urcam, aveam impresia că, pe sub bolta lugubră, eram escortaţi de nişte spectre, cu atât mai mult cu cât zgomotul paşilor noştri se lovea şi el de pereţi, înmulţindu-se ca ecou. Ceva ne-a atins uşor, ceva aproape imaterial, aproape silenţios, o atingere de parcă nici n-ar fi existat, dar fremătătoare şi şuierătoare. Am crezut că e un demon. Noura a şoptit:

— Lilieci.

Aceştia au devenit tot mai multi, înfuriaţi că intraserăm acolo, trecând la rasul capetelor noastre.

De fapt, locuiau chiar în camera regală în care tocmai ajungeam. Sarcofagul din calcit rămăsese deschis în aşteptarea sicriului, în acelaşi timp luxos şi sinistru, plin de tenebrele lacome să-nghită totul în jur.

Cu ajutorul torţelor am admirat, eu şi Noura, formulele pentru ofrande şi rugăciuni şi extrasele din cărţile despre lumea cealaltă, pe care pictorii le înscriseseră pe pereţi. Totul era acoperit de hieroglife de sus până jos, începând din acea încăpere centrală până pe diferitele coridoare care

porneau de aici. Dintr-odată era cât pe ce să cădeam într-o groapă, o gaură cu deschidere îngustă pe unde o coardă legată de un țăruș permitea coborârea.

— Asta ce e? am întrebat.

— Un puț. În realitate, un pasaj secret: fundul puțului e legat de un tunel care duce afară.

Explorarea îmi producea o stare de rău confuz, persistent. Mă apăsa gândul că deasupra noastră erau mii de cărămizi grele, gata să se prăbușească peste noi, dar și acela că, dacă torțele ni s-ar fi stins, am fi rămas într-un întuneric total. Nu visam decât să alerg către ieșire. Cu toate acestea, tăceam, nevrând să o dezamăgesc pe Noura care, știam, simțea o vie satisfacție să parcurgă inima misterioasă a piramidei.

Pe când treceam din nou pe lângă mormântul regal, pentru a coborî panta care duce afară, ne-a oprit o adevărată hărmălaie.

Trompete, fluiere, tobe, harpe răsunau la intrare, discordante, vioaie, zgomotoase, mai degrabă asurzitoare decât muzicale. Niște siluete au apărut prin spațiul de acces.

A început ceremonia. Se aduceau faraonul și comoara lui în centrul mormântului.

M-am întors îngrozit spre Noura.

— Ce e de făcut?

În pofida întunericului, am văzut-o pălind. Trăsăturile i s-au încordat. A strâns din dinți. Bărbia i-a tremurat.

— E imposibil să ieșim, mi-a răspuns. Am fi arestați și condamnați pe loc. Să ne ascundem. N-avea grijă, Noam, ne vom strecura prin pasajul secret.

M-a luat de mână.

— Să ne ascundem torțele.

Cum Noura părea să fie stăpână pe situație, dar și să cunoască planul piramidei, m-am lăsat în seama ei și nu

mi-am mai făcut griji. Am urcat grăbiți câteva tuneluri, ne-am agățat torțele într-un soi de horn din apropierea puțului pe unde urma să evadăm, apoi, liniştiți, am spionat în voie înmormântarea faraonului.

Procesiunea a durat ore-ntregi. Primele dificultăți au apărut la transportarea sicriului sculptat în care se afla Suzer, fără a-l deteriora, şi la închiderea lui în sarcofagul greu. La lumina flăcărilor pâlpâitoare, oamenii împingeau, trăgeau, gâfâiau, icneau, se opinteau. Purtătorii de torțe erau continuu certați fiindcă fie stăteau prea departe şi nu luminau cum trebuie, fie prea aproape şi încurcau. Mai ceva decât strigătele şi înjurăturile, mirosul înțepător de sudoare umplea spațiile înguste. Odată instalat faraonul în locuința sa de veci, preoții au început să psalmodieze rugăciuni, să ardă uleiuri parfumate, în timp ce muncitorii aduceau bunurile care aveau să vegheze suveranul, un tron, un car, o mulțime de scaune sculptate, de paturi aurite, de jocuri împodobite, de cufere cu îmbrăcăminte şi accesorii de toaletă, apoi, în oale de pământ, de-ale gurii pentru lumea de dincolo. În sfârşit, a fost adus personalul regelui defunct, nişte uşabti, statuetele funerare din lemn sau faianță care-i reprezentau slujitorii. Dacă Suzer, din orgoliu sau pietate, ținuse să mumifice servitorii tatălui său, Meri-Uzer-Ra, pentru a-l urma în mormânt, urmaşii lui duseseră mai departe tradiția mulțumindu-se cu reprezentarea simbolică.

Marele preot a anunțat părăsirea piramidei. Preoții şi lucrătorii au ieşit din sală şi de pe coridoare. Ascunşi în penumbră, am asistat la retragerea lor lentă. Când şi ultimul dintre ei a dispărut, ne-am dus în partea de sus a coridorului înclinat ce ducea la fanta cu aureola ei de lumină.

Au bătut tobele. Au fost strigate nişte ordine. Nişte siluete au trecut grăbite dintr-o parte-ntr-alta a deschiderii de acces şi au ieşit desfăşurând nişte frânghii. A răsunat un

gong. Oamenii au strigat. S-a tras de frânghii. Un vuiet groaznic a zguduit construcția. Totul huruia. Trosnea. Trepida. Se surpa. Se prăbuşea. Zidurile vibrau atât de tare, încât mă temeam că vor ceda, iar masa de cărămizi se va prăvăli peste noi.

Apoi vacarmul a încetat. Au urmat scârțâituri, de parcă edificiul ar fi gemut. După care tăcere, beznă.

În clipa în care piramida s-a închis cu mare zgomot am fost cuprins de panică. Animalul din mine nu suportase acea violență nemăsurată, tumultul, zguduiturile, întunericul. Degeaba ştiam că vom ieşi prin puț, tot mă vedeam prins în piramidă ca într-o capcană, condamnat la tenebre. Şi-acum mă cutremur aducându-mi aminte.

Mâna mi s-a agățat de cea a Nourei, umedă, fierbinte. I-am auzit respirația sacadată: îmi împărtăşea angoasa.

— Hai să recuperăm torțele, te rog, i-am şoptit la ureche.

Mi-a întins mâna, m-a tras după ea şi, pe pipăite, am ajuns la hornul unde ne lăsasem torțele. Le-am apucat cum ai strânge mâna unor prieteni care-ți vin în ajutor.

— Să o luăm prin pasajul secret.

Noura a înghițit în sec şi a articulat liniştită:

— Nu există nici un pasaj secret, Noam.

— Şi puțul?

— Un simplu puț cu ceva apă pe fund. Nici un coridor subteran nu duce afară. Piramida e închisă.

S-a repezit spre mine şi, lipită de pieptul meu, a murmurat:

— Te-am mințit, Noam, şi asta mă bucură.

Am privit-o lung, fără să înțeleg. M-a mângâiat pe obraz, pe buze şi a surâs tandru.

— Noam, suntem închişi în mormântul ăsta pentru mii de ani.

Mulțumiri

Le mulțumesc lui Jean Winand, profesor universitar la Catedra de Egiptologie a Universității din Liege, membru al Academiei Regale a Belgiei, şi lui Jean-Guillaume Olette-Pelletier, egiptolog, profesor de egiptologie la Institutul Catolic din Paris, pentru lectura lor atentă şi sugestii. Îmi declar încă o dată bucuria şi gratitudinea lui Marie Alstadt şi lui Gisele Gemayel, care m-au însoțit în această aventură a scriiturii.

Nota editorului francez

Străbătând secolele lansează o provocare extraordinară: povestirea istoriei omenirii sub o formă pur romanescă, intrarea în Istorie prin istorisiri, ca şi cum Yuval Noah Harari s-ar întâlni cu Alexandre Dumas.

Titanicul proiect îl frământă de treizeci de ani pe Eric Emmanuel Schmitt, iar această aspirație a sfârşit prin a-şi croi drum către viață. La umbra celorlalte texte ale sale (romane, nuvele, teatru, eseuri), autorul a lucrat neobosit, adunând informații istorice, ştiințifice, religioase, medicale, sociologice, filozofice, tehnice, lăsându-şi în acelaşi timp imaginația să modeleze personaje puternice, emoționante, de neuitat, de care te îndrăgosteşti şi cu care te identifici.

Din această sinteză a formației sale intelectuale şi a talentului de scriitor se naşte o operă unică, iar aceasta ne poartă de la o lume la alta, în sunet de fracturi culturale, scoțând la iveală momente în care accidente, evoluții, revoluții preschimbă civilizații. Şi, de fiecare dată, prezentul luminează trecutul în aceeaşi măsură în care epocile

încheiate clarifică evul contemporan. Această incredibilă trecere prin secole începe de la Potop şi se continuă până în vremea noastră. Prin iubirile şi luptele lor, personajele-cheie întruchipează evenimente şi mutaţii majore.

Fiecare dintre cele opt titluri ale acestei imense aventuri editoriale este legat de o vârstă decisivă a Istoriei lumii: 1. *Paradisuri pierdute* (sfârşitul neoliticului şi Potopul); 2. *Poarta cerului* (Babelul şi civilizaţia mesopotainiană); 3. *Soare întunecat* (Egiptul faraonilor şi Moise); urmează să apară: 4. *Lumina fericirii* (Grecia secolului al IV-lea î. Chr.); 5. *Cele două împărăţii* (Roma şi naşterea creştinismului); 6. *Mistificarea* (Europa medievală şi Ioana d'Arc); 7. *Timpul cuceririlor* (Renaşterea şi descoperirea Americilor); 8. *Revoluţii* (Revoluţii politice, industriale, tehnice)